

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**GARÎB'İN İBN ABBAS'TAN RİVÂYET EDİLEN
YÛSUF U ZELİHÂ HİKÂYESİ
(İNCELEME-TENKİTLİ METİN)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Kudret Safa GÜMÜŞ

**Enstitü Ana Bilim Dalı :Türk Dili ve Edebiyatı
Enstitü Bilim Dalı :Eski Türk Edebiyatı**

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Bayram Ali KAYA

HAZİRAN-2014

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

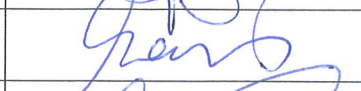
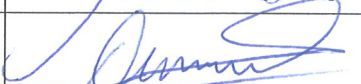
GARİB'İN İBN ABBAS'TAN RİVÂYET EDİLEN
YÛSUF U ZELİHÂ HİKÂYESİ
(İNCELEME-TENKİTLİ METİN)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Kudret Safa GÜMÜŞ

Enstitü Ana Bilim Dalı :Türk Dili ve Edebiyatı
Enstitü Bilim Dalı :Eski Türk Edebiyatı

“Bu tez 18.06/ 2014 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Oybirliği/Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.”

JÜRİ ÜYESİ	KANAATI	İMZA
Prof. Dr. Bayram Ali KAYA	Basarılı	
Prof. Dr. İsmail GÜLEK	Basarılı	
Doç. Dr. Ozan YILMAZ	Basarılı	

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Kudret Safa GÜMÜŞ

18.06.2014

ÖNSÖZ

Destan geleneğimizin XI. yüzyıldan itibaren bir nevi devamı olarak nitelendirilebilecek olan mesneviler, gerek sayısı gerekse nitelikleri itibarıyla büyük önem arz eden eserler olarak karşımıza çıkmaktadır. Birtakım kaynaklardan konusunu alan mesnevi; amacı bir şeyler anlatmak, öğüt vermek veyahut sanat yapmak olan şairler tarafından cazip bir nazım şekli haline getirilmiştir.

Konusunu kutsal kitaplardan, tefsirlerden ve kimi rivâyetlerden alan mesneviler içerisinde ayrı bir yeri olan, temeli Kur'an-ı Kerim'de "*ahsenü'l-kasas*" olarak adlandırılan Yûsuf kıssasına dayanan Yûsuf u Zelihâ mesnevisinin edebiyatımızda pek çok örneği verilmiştir. Bunlar arasında Eski Anadolu Türkçesi döneminde verilen örnekler olarak Şeyyad Hamza, Sulî Fakih ve Erzurumlu Darîr'in eserleri ilk akla gelenlerdir. Anılan dönemde kaleme alınan ve bugüne değin tam metni ortaya konulmamış eserlerden biri de Garîb'in İbn Abbas rivâyetine dayanan Yûsuf u Zelihâ mesnevisidir.

Agâh Sırrı Levend, Klasik edebiyatımızda manzum ve mensur yüze yakın, bizzat kendisinin fişlediğini belirttiği elliyi aşkın Yûsuf u Zelihâ hikâyesinin olduğuna dikkat çekmektedir. İşte bu eserler arasına dâhil edilebilecek olan "Garîb'in İbn Abbas'tan Rivâyet Edilen Yûsuf u Zelihâ Hikâyesi" adlı eser, telif bir mesnevi olmakla birlikte gerek yazıldığı dönem, gerek hacmi, gerekse de tespit edilebilen nüsha sayısı bakımından önemli bir eser olarak karşımıza çıkmaktadır.

Çalışmanın ilk bölümünde Yûsuf u Zelihâ hikâyesinin kaynakları üzerinde durulmuş, bu hikâyenin Arap, Fars ve Türk edebiyatlarında ortaya konulan örnekleri hakkında bilgi verilmiştir. Sonrasında çalışmamıza konu olan Garîb'in İbn Abbas'tan Rivâyet Edilen Yûsuf u Zelihâ Hikâyesi'nin incelemesine geçilmiş, bu çerçevede eser şekil ve içerik bakımından incelenmiştir. Çalışmamızın son bölümünde ise eserin tenkitli metnine yer verilmiştir.

Çalışmamızın son aşamasında “Garîb’in Yûsuf u Züleyha’sı (Haz.Burcu KARAKAYA, Kırşehir 2012)” başlıklı bir yüksek lisans tezine ulaşılmış, yapılan incelemeden hareketle aynı konu üzerinde çalışılmış olduğu görülmüştür. Anılan tezin son anda farkedilmesinde bilhassa tez başlığı etkili olmuştur. Her iki çalışmayı öncelikle nüshalar bakımından karşılaştırdık ve ilgili tezde, gerek hacim gerekse tahkiye zenginliği bakımından en önemli nüsha konumunda olan ÖÇ’ye yer verilmediğini, 2926 olarak tespit edilen beyit sayısının da çalışmamızda ulaştığımız 4402’den düşük olduğunu belirledik. Eserin hem en tam hem de en zengin şeklini ortaya koyabilme adına, çalışmamızı bilim dünyasına sunmamızın katkı sağlayacağı kanaatine vardık.

Eserin ilk etapta dört, ilerleyen safhalarda ayrıca üç nüshası daha belirlenmiştir. Çalışmamızın son aşamasında da Garîb’in Yûsuf u Züleyhâ’sı adlı tezin ilgili bölümlerinde bahsi geçen ve kütüphane kayıtlarında ulaşabildiğimiz ayrıca üç nüshayı (B, M, YK) da edinmemiz bu nüshaları da tenkitli metne dâhil etmemizi gerektirmiştir. Böylece toplamda on nüshaya, bir diğer ifade ile bugüne değin belirlenebilen en fazla nüsha sayısına ulaşılmış, bu sayı eserin beyit hacminin de artarak 4402 beyite ulaşmasına yol açmıştır. Nüshalar arasında var olan kelime, mısra hatta beyit düzeyindeki farklılıklar bizi tenkitli metne yönelmiş, her bakımdan yeterli bir nüsha bulunamadığından orijinali kendi şahsi kütüphanesinde bulunan Özkul Çobanoğlu nüshasına dayanan Ali Cin neşri metnin kurulmasında esas alınmış, bununla birlikte nüshaların tamamı değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Eserin nüshaları arasında konu bütünlüğü söz konusu olsa da belirli bölümlerde hem ÖÇ nüshası ile diğer nüshalar arasında hem de diğer nüshaların kendi arasında başta beyitlerin sayısı ve dizilişi olmak üzere birçok farklılık bulunmaktadır. İlgili farklar dipnot alanında gösterilmiş, ÖÇ nüshası dışındaki nüshalarda olan ancak tarafımızca metnin kurgusuna yeni bir şey eklemediği tespit edilen beyitler metne dâhil edilmemiştir. Bununla birlikte metnin kurgusunda yer alıp da ÖÇ nüshasında bulunmayan toplam 263 beyit metne eklenmiş böylece bugüne kadar ulaşılabilen en hacimli ve tam nüsha elde edilmiştir.

Halk için yazılan eserler diye tasnif edilen, didaktik gayeli dinî- ahlakî veya tasavvufî kimi eserler grubuna dâhil edebileceğimiz bu eserde veznin pek dikkate alınmadığını görüyoruz. Bu durumun sebebi olarak müellif ya da müstensihin teknik hususlardaki

bilgisizliği kadar bu hususlara 3nem vermemesi de g3sterilebilir. Bu eser, meclislerde okunmak 3zere yazıldığı için anlam vezne feda edilmiştir diyebiliriz. Eserin meclislerde okunmak 3zere yazıldığına dair, Milli K3t3phane’de yer alan toplu eser katalogunda esere ait A31 n3shasının hemen ardından S3leyman elebi’nin Vesilet3’n- Nec3t adlı eserin yer alması bu durumu kanıtlar niteliktedir.

Çalışmamızın, azam3 gayret ve samimi çabamıza rağmen kusur ve eksiklik barındırması m3mk3nd3r. Bunların sahamızdaki tecr3besizliğimize atfedilerek makul karşılanması dileğimiz, eksiklerimizin yapıcı bir tarzla tarafımıza bildirilmesi aynı zamanda beklentimizdir. Son olarak bu çalışmayı hazırlarken lisans ve lisans3st3 3đrenim hayatım boyunca bilgisi ve k3lt3r3nden yararlandığım, madd3 ve manev3 desteklerini hiçbir zaman esirgemeyerek çalışmam sırasında 3nerileriyle beni daima y3nlendiren ve değerli katkılarda bulunan, kıymettar ve emektar hocam Sayın Prof. Dr. Bayram Ali KAYA’ya minnet ve ř3kran borçlu olduğumu belirtmek isterim. Manev3 desteklerini her zaman hissettiğim saygıdeğer hocalarım Prof. Dr. İsmail G3LE, Doç. Dr. Ozan YILMAZ, Yrd. Doç. Dr. Mehmet Korkut ÇEÇEN ve çok değerli iş arkadaşlarıma; tezin hazırlanması aşamasında teknik kısımlarda benden desteğini esirgemeyen Fatih G3K ve Onur ÇELİKDEMİR kardeşlerime, sabır ve sevgiyle hayatım boyunca beni destekleyen çok kıymetli ailem ve refik3m Deniz G3M3ř’e teşekk3r3 borç bilir, bu çalışmamın bilim d3nyasına katkı sağlamasını temenni ederim.

Kudret Safa G3M3ř

18.06.2014

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR.....	v
TABLO LİSTESİ.....	vi
ÖZET.....	vii
SUMMARY.....	viii
GİRİŞ.....	1
BÖLÜM I: YÛSUF U ZELİHÂ HİKÂYESİ, HİKÂYENİN KAYNAKLARI VE BU HİKÂYENİN ARAP, FARS VE TÜRK EDEBİYATLARINDAKİ YERİ.....	3
1.1.Yûsuf u Zelihâ Hikâyesi ve Hikâyenin Kaynakları.....	3
1.1.1.Yûsuf u Zelihâ Hikâyesinin Konusu.....	4
1.1.2.Kutsal Kitaplarda Yûsuf Kıssası.....	26
1.1.2.1.Kur'an-ı Kerim'de Yûsuf Kıssası.....	26
1.1.2.2.Tevrat'ta Yûsuf Kıssası.....	37
1.2.Arap, Fars ve Türk Edebiyatlarında Yûsuf u Zelihâ Hikâyesi.....	59
1.2.1. Arap Edebiyatında Yûsuf u Zelihâ Hikâyesi.....	59
1.2.2. Fars Edebiyatında Yûsuf u Zelihâ Hikâyesi.....	60
1.2.3.XV. Yüzyıla Kadar Türk Edebiyatında Yûsuf u Zelihâ Hikâyesi.....	62
1.2.3.1. Ali'nin Kıssa-i Yûsuf'u	62
1.2.3.2. Haliloğlu Ali'nin Yûsuf ve Zelihâ'sı.....	63
1.2.3.3. Sulî Fakih'in Yûsuf ve Zelihâ'sı.....	63
1.2.3.4. Şeyyâd Hamza'nın Destân-ı Yûsuf'u.....	64
1.2.3.5. Ahmed'in eseri.....	65
1.2.3.6. Rabguzî'nin Kıssa-i Yûsuf'u.....	65
1.2.3.7. Hamzavî'nin Kıssa-i Yûsuf'u.....	65
1.2.3.8. Erzurumlu Darîr'in Kıssa-i Yûsuf'u.....	66
1.2.3.9. Aydınoğlu Mehmed Beğ Nüshası.....	66

1.2.4. XV. Yüzyıl ve Sonrasında Türk Edebiyatında Yûsuf u Zelihâ Hikâyesi.....	66
1.2.4.1. Ahmedî'nin Yûsuf u Zelihâ'sı.....	66
1.2.4.2. Hamdullah Hamdi'nin Yûsuf u Zelihâ'sı.....	67
1.2.4.3. Çâkerî'nin Yûsuf u Zelihâ'sı.....	67
1.2.4.4. Abdü'l-Vahab'ın Yûsuf u Zelihâ'sı.....	67
1.2.4.5. Kırımlı Abdü'l-Mecîd'in Yûsuf u Zelihâ'sı.....	67
1.2.4.6. Hatâyî'nin Yûsuf u Zelihâ'sı.....	68
1.2.4.7. Dur Big'in Yûsuf u Zelihâ'sı.....	68
1.2.4.8. Hamidî'nin Yûsuf u Zelihâ'sı.....	68
1.2.4.9. Bihiştî Ahmed Sinan'ın Yûsuf u Zelihâ'sı.....	68
1.2.4.10. Kemalpaşazâde'nin Yûsuf u Zelihâ'sı.....	69
1.2.4.11. Dukaginzâde Yahya Bey'in Yûsuf u Zelihâ'sı.....	69
1.2.4.12. Gubârî'nin Yûsuf u Zelihâ'sı.....	69
1.2.4.13. Şerîfî'nin Yûsuf u Zelihâ'sı.....	70
1.2.4.14. Ziyâi Yûsuf Çelebi'nin Yûsuf u Zelihâ'sı.....	70
1.2.4.15. Nimetullah'ın Yûsuf u Zelihâ'sı.....	71
1.2.4.16. Celîlî'nin Yûsuf u Zelihâ'sı.....	71
1.2.4.17. Likaî'nin Yûsuf u Zelihâ'sı.....	71
1.2.4.18. Manastırlı Celâl'in Yûsuf u Zelihâ'sı.....	71
1.2.4.19. Halîfe'nin Yûsuf u Zelihâ'sı.....	71
1.2.4.20. Şikârî'nin Yûsuf u Zelihâ'sı.....	71
1.2.4.21. Nurmuhammed Andalib'in Yûsuf u Zelihâ'sı.....	72
1.2.4.22. Rifatî Abdulhay'ın Yûsuf u Zelihâ'sı.....	72
1.2.4.23. Ahmed Mürşîdî'nin Yûsuf u Zelihâ'sı.....	72
1.2.4.24. Köprülüzâde Esat Paşa'nın Yûsuf u Zelihâ'sı.....	72
1.2.4.25. Hevaî Abdurrahman Efendi'nin Yûsuf u Zelihâ'sı.....	72
1.3. Kur'an-ı Kerim ve Tevrat'taki Benzer ve Farklı Kıssaların Türk Edebiyatındaki Yûsuf u Zelihâ Mesnevilerine Yansıması.....	74

1.4. Garîb'in İbn Abbas'tan Rivâyet Edilen Yûsuf u Zelihâ Mesnevisi ile Hamdullah Hamdi'nin Yûsuf u Züleyha Mesnevisinin Karşılaştırılması.....77

BÖLÜM II: GARÎB'İN İBN ABBAS'TAN RİVÂYET EDİLEN YÛSUF U ZELİHÂ HİKÂYESİNİN İNCELENMESİ.....79

2.1. Eserle İlgili Genel Bilgiler ve Çeşitli Değerlendirmeler.....79

2.1.1. Eserin Adı.....79

2.1.2. Eserin Yazarı.....80

2.1.3. Eserin Yazılış Tarihi.....81

2.1.4. Eserin Beyit Sayısı.....82

2.1.5. Eserin Nazım Şekli, Vezni ve Bazı Bölüm Başlıkları.....82

2.1.6. Eserin Yazılış Sebebi.....86

2.1.7. Eserin Üslup Özellikleri.....87

2.1.8. Eserin İmlâ Özellikleri ve Kelime Hazinesi.....89

2.2. Eserin Tahkiye Özellikleri.....89

2.2.1. Konu.....89

2.2.2. Şahıslar.....90

2.2.2.1. Hikâyenin Seyrinde Rol Oynayan Şahıslar.....90

2.2.2.2. Hikâyede Adı Geçen Diğer Şahıslar.....90

2.2.3. Zaman.....90

2.2.4. Mekân.....91

BÖLÜM III: NÜSHA TAVSİFLERİ, NÜSHALARIN DEĞERLENDİRİLMESİ VE TENKİTLİ METİNDE KULLANILAN NÜSHALAR, NÜSHA AİLESİ.....92

3.1. Nüsha Tavsifleri.....92

3.2. Nüshaların Değerlendirilmesi ve Tenkitli Metinde Kullanılan Nüshalar.....99

3.3. Nüsha Ailesi.....108

BÖLÜM IV: METNİN NEŞRİNDE İZLENEN YÖNTEM VE TENKİTLİ METİN.....110

4.1. Metnin Neşrinde İzlenen Yöntem.....110

4.1.1. Metnin Tertibiyle İlgili Hususlar.....110

4.1.2.Vezinle İlgili Hususlar.....	111
4.1.3.Nüsha Farklarının Gösterilmesi ve İmla İle İlgili Hususlar.....	111
4.1.4.Transkripsiyon Tablosu.....	114
4.2.Tenkitli Metin.....	115
4.2.1.Diğer Nüshalarda Yer Alan Nazımlar.....	522
SONUÇ.....	540
KAYNAKÇA.....	542
EKLER.....	545
ÖZGEÇMİŞ.....	559

KISALTMALAR

- AÖ1** : Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi Nüshası (1)
AÖ2 : Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi Nüshası (2)
B : Bolu İl Halk Kütüphanesi Nüshası
bkz. : Bakınız
c. : Cilt
DİA : Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi
DTCF : Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi Nüshası
Düz. : Düzenleyen
Haz. : Hazırlayan
H. : Hicri
Hz. : Hazret-i
İSAM : İslam Araştırmaları Merkezi
Mes. : Mesnevî
M : Manisa İl Halk Kütüphanesi Nüshası
M. : Miladi
MK1 : Milli Kütüphane Nüshası (1)
MK2 : Milli Kütüphane Nüshası (2)
nr. : Numara
Ö. : Ölüm
ÖÇ : Özkul Çobanoğlu Nüshası
S. : Sayı
TDK : Türk Dil Kurumu Nüshası
vb. : Ve benzeri
YK : Yapı Kredi Araştırma Kütüphanesi Nüshası
yy. : Yüzyıl

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Transkripsiyon Tablosu.....	114

Tezin Başlığı: Garîb'in İbn Abbas'tan Rivayet Edilen Yûsuf u Zelihâ Hikâyesi (İnceleme-Tenkitli Metin)	
Tezin Yazarı: Kudret Safa GÜMÜŞ	Tez Danışmanı: Prof. Dr. Bayram Ali KAYA
Kabul Tarihi: 18.06.2014	Sayfa Sayısı: viii(ön kısım) +544 (Tez)+14 (Ek)
Ana Bilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı	Bilim Dalı: Eski Türk Edebiyatı
Tarihin ilk dönemlerinden günümüze kadar Yûsuf u Zelihâ hikâyesi, yazılı ve sözlü geleneğin içerisinde yer alarak günümüze kadar gelmiş ve bütün toplumların ilgi gösterdiği dini kaynaklı bir hikâye olarak karşımıza çıkmıştır. Bu çalışmanın esasını, gerek dil gerekse söz varlığı vb. hususiyetlerinden dolayı Eski Anadolu Türkçesi metinlerinden olduğu tespit edilebilen “Garîb'in İbn Abbas'tan Rivâyet Edilen Yûsuf u Zelihâ Hikâyesi” oluşturmaktadır. Esas itibarıyla “inceleme ve tenkitli metin” den oluşan bu çalışma başlıca dört bölümü ihtiva etmektedir. “Giriş Bölümü”nde, çalışma ile ilgili genel bilgiler verilmiş ve çalışmanın konusu, amacı, yöntemi ve sınırlılığı belirtilmiştir. “I. Bölüm”de geneli itibarıyla Yûsuf u Zelihâ hikâyesinin kaynakları üzerinde durulmuş ve bu hikâyenin Arap, Fars ve Türk edebiyatlarında konu olduğu eserler hakkında kısaca bilgi verilmiştir. “II. Bölüm”de “Garîb'in İbn Abbas'tan Rivayet Edilen Yûsuf u Zelihâ Hikâyesi” başlığı altında eserin yazarı, yazılış tarihi gibi eserin geneli hakkında bilgiler ortaya konulmuştur. “III. Bölüm”de mesnevinin tespit edilebilen nüshalarının tavsifleri verilmiş ve bu nüshalar bir değerlendirmeye tabi tutulup nüsha ailesi oluşturulmuştur. IV. Bölüm’de ise metin neşrinde izlenen yöntem belirtildikten sonra eserin tenkitli metni ortaya konulmuştur. “Sonuç” kısmında ise çalışmanın geneli itibarıyla bir değerlendirilmesi söz konusudur. “Kaynakça”dan sonra “Ekler” başlığı altında ise eserin belirlenen on yazma nüshalarından tıpkıbasım örneklerine yer verilmiştir.	
Anahtar Kelimeler: Mesnevi, Yûsuf u Zelihâ, İbn Abbas, Garîb, Tenkitli Metin.	

Title of the Thesis: Garib's Story Of Joseph and Zuleikha Reported From Ibn Abbas (Analysis- A Critique Edition)	
Author: Kudret Safa GÜMÜŞ	Supervisor: Prof. Dr. Bayram Ali KAYA
Date: 18.06.2014	Nu. of pages: viii(pre text) +544 (main body)+14(Ek)
Department: Türk Dili ve Edebiyatı Subfield: Eski Türk Edebiyatı	
From the first periods of the history to today, the story of Joseph and Zuleikha was transferred to this century being included in written and oral folk literature and appeared as a religious story that all societies were interested in. The core of the study consisted of Garib's story of Joseph and Zuleikha that was reported from Ibn Abbas and could be identified as a text from Old Anatolian Turkish in terms of both language and lexis. The study, which originally depends on analysis and edition critique, is comprised of four parts. In the Introduction Part, general information was given and the subject, aim, method and limitations of the study were explained. In the 1st Part, the focus was generally on the sources of the story of Joseph and Zuleikha and some information was presented about the literary works of Arabic, Persian and Turkish literature whose themes were Joseph and Zuleikha. In the 2nd Part, under the name of the Garib's story of Joseph and Zuleikha reported from Ibn Abbas, general information such the author and the date of the work were stated. In the 3rd Part, features of the copies of Masnavi that could be identified were provided and a family of copies was formed after a reviewing procedure. In the 4th Part, the critique edition of the literary work was created following the method used in the publication of the text. The conclusion part covers a general overview of the study. Under the name of 'Attachments' after 'References', original samples of the ten written copies that were identified were included.	
Keywords: Masnavi, Joseph and Zuleikha, İbn Abbas, Garib, Critique Edition.	

GİRİŞ

Çalışmanın Amacı

Çalışmamızın amacı; dil özelliklerine baktığımızda Eski Anadolu Türkçesi özellikleri gösteren Garîb'in İbn Abbas'tan Rivâyet Edilen Yûsuf u Zelihâ Hikâyesinin tespit edilebilen on nüshasını değerlendirerek tenkitli metin neşri ortaya çıkarmaktır. Kaynağını kutsal kitaplardan ve çeşitli rivayetlerden alan Yûsuf u Zelihâ hikâyelerinden biri olan bu eser edebiyatımızın dini-tasavvufî alanına ışık tutmak amacı ile tenkitli metin olarak neşredilmiş ve çeşitli yönlerden incelenmiştir.

Çalışmanın Önemi

Çalışmamızın önemi; dinî ve tasavvufî edebiyat alanında ortaya koyulan ve şimdiye kadar üzerinde sağlıklı bir çalışma yapılmamış bu eserin tenkitli metnini gün ışığına çıkarmak ve eserin tespit edilen nüshalarından da hareketle eseri çeşitli yönlerden incelemeye tabi tutup edebiyat tarihimize katkıda bulunmaktır.

Çalışmanın Yöntemi

Çalışmamızı oluştururken öncelikle tarama modelini kullanarak Yûsuf u Zelihâ hikâyesinin kaynakları üzerinde durulmuş, ardından Arap, Fars ve Türk Edebiyatında bu hikâyenin nasıl konu edinildiğine ve bu edebiyatlarda verilen eserlere değinilmiştir. Şekil ve muhteva yönünden inceleme yapıldıktan sonra, eserin tespit edilebilen on nüshasından da hareketle metin neşrinde izlenen yol da belirtilerek tenkitli metin ortaya konulmuştur. Çalışmada faydalandığımız bütün kaynakların künyeleri “Kaynakça” bölümünde verilmiştir. “Sonuç” bölümünde ise çalışmanın bize ve edebiyatımıza kazandırdıkları üzerinde durularak çeşitli değerlendirmelerde bulunulmuştur.

Çalışmanın Konusu

En mühim kaynakları kutsal kitaplar olan Yûsuf Peygamber'in hikâyesi, gerek Doğu gerekse Batı edebiyatlarında kaleme alınan eserlere en fazla konu olmuş hikâyelerden biridir. Bu hikâye Kur'an-ı Kerim'de 12.sure olarak bilinen Yûsuf Suresi'nde anlatılmakta ve hatta “*ahsenü'l kasas*” olarak bilinmektedir. Kıssaların en güzeli olduğu Yûsuf Suresi'nin 3. ayetinde “*Sana bu Kur'an'ı vahyetmekle kıssaların en güzelini*

anlatıyoruz. Hâlbuki daha önce sen bunlardan habersizdin” şeklinde belirtilmektedir. Yine bu hikâye, Kitâb-ı Mukaddes’in Tekvin bölümünde yer almaktadır. Hikâyenin Tevrat’taki şekli daha çok batı edebiyatçıları tarafından; Kur’ân, tefsir, hadis ve İslâm tarihlerindeki şekli ise Türk, İranlı ve Arap şair ve yazarlar tarafından kaynak olarak kullanılmıştır. Hatta bunlara rivâyetleri de ilave edebiliriz.

Üzerinde çalışılan eserin ÖÇ nüshasında, İbn Abbas’tan rivayet edildiğine dair beyitler karşımıza çıkmaktadır. Bu beyitler tezin ilerleyen bölümlerinde konu edinilmiştir. Kaynakların belirttiğine göre İbn Abbas Hz. Muhammed’ten sonraki ilk hadisçilerden ve müfessirlere dendir (Bilgen, 2007: 14). Hz. Muhammed’in (s.a.v) özel duasına mazhar olan İbn Abbas’ın tefsir, fıkıh ve hadis ilmindeki üstünlüğü, sahâbe devrinden itibaren hemen hemen herkes tarafından kabul edilmiştir. Sahâbe arasında tefsir alanında en çok rivâyet İbn Abbas’tan gelmiştir. “*Garibu’l-Kur’an*”, “*Lügatü’l-Kur’an*”, “*Mesaiu Nafi’ b. el-Ezrak ve Sahifetu Ali b. Ebi Talha*” isimli eserlerin de İbn Abbas’a ait olduğu belirtilmektedir (Bulut, 2005).

Yûsuf ve Zelihâ hikâyesi, Türk edebiyatına Ali’nin “Kıssa-i Yûsuf” manzumesi ile girmiştir. Dörtlükler şeklinde yazılan bu eser Türk edebiyatının değerli ürünlerinden biridir. Ali’nin bu eserinden sonra Türk edebiyatında Şeyyad Hamza, Süle Fakih, Erzurumlu Darir, Ahmedî, Şeyhoğlu Mustafa, Kırımlı Abdülmecid, Hamdullah Hamdi, Kemal Paşaoğlu, Taşlıcalı Yahya gibi birçok şair konuyu ele almışlar ve eserlerini yazmışlardır. Ali, Şeyyad Hamza ve Süle Fakih yazmış oldukları Yûsuf u Zelihâ mesnevilerinde İbn Abbas tefsirinden bahsetmektedirler (Türkdoğan, 2011:88).Örneğin; Süle Fakih’in eserinde İbn Abbas tefsiri kendi saydığı kaynaklar arasında yer almaktadır:

“İbn Abbas’tan rivâyet oldu hem
Ol rivâyetden sana oldu behem” (b.1825 / S.Fakih)

Bu çalışmanın esasını “Garîb’in İbn Abbas’tan Rivâyet Edilen Yûsuf u Zelihâ Hikâyesi” adlı eser oluşturmaktadır. Elimizde bu eserin tespit edilebilen on nüshası bulunmaktadır. Eserin nüshalarının tanıtımı ve bu nüshaların değerlendirilmesi tezin ilgili bölümlerinde belirtilmiştir. Bu on nüshadan hareketle edisyon-kritik çalışması yapılarak metin ortaya konmuş ve eser çeşitli yönlerden incelenmiştir.

BÖLÜM I: YÛSUF U ZELİHÂ HİKÂYESİ, HİKÂYENİN KAYNAKLARI VE BU HİKÂYENİN ARAP, FARS VE TÜRK EDEBİYATLARINDAKİ YERİ

1.1. Yûsuf u Zelihâ Hikâyesi ve Hikâyenin Kaynakları

Klasik Türk edebiyatımızda manzum ve mensur olarak iki koldan seyrine devam eden hikâye anlatma geleneğinin konuları da birtakım kaynaklara dayanmaktadır. Konuları kutsal kitaplardan, bir takım rivâyetlerden, Arap ve Fars edebiyatlarından veyahut yerli kaynaklardan alınmış bu çeşit hikâyelerimiz edebiyatımızda yerini alarak mihenk taşı diyebileceğimiz eserler ortaya çıkmıştır.

Gerek sanatkârı gerekse muhatabı tarafından büyük itibar gören, Doğu ve Batı edebiyatlarında yüzyıllar boyunca manzum ve mensur birçok esere mevzu olmuş olan Yûsuf u Zelihâ hikâyesinin de farklı kaynakları vardır. Konuya İbn Abbas rivayeti özelinde bakıldığında bu kaynakların dinî, şifahî ve edebî olarak sınıflandırılması mümkündür.¹

Kutsal kitaplarda yer alması hasebiyle de sanatın çeşitli dallarında yoğun bir ilgiye mazhar olan bu hikâyenin dinî açıdan en mühim kaynakları Kur'an-ı Kerim, Tevrat ve İncil olarak karşımıza çıkmaktadır. Yine Kur'an-ı Kerim'den kaynağını alan tefsirler, peygamberler tarihi ve sîretler gibi kimi eserler de bu hikâyenin dinî kaynaklarındandır (Muş, 2000: 41).

Büyük oranda, bahsi geçen bu dinî kaynaklara dayanılarak Arap, Fars ve Türk edebiyatlarında ortaya konulan mahsuller de kendisinden sonra kaleme alınacak olan bir diğer eser için hikâyenin edebî birer kaynakları olarak karşımıza çıkmaktadır. Şifahî manada bu hikâyenin kaynaklarının ise gerek çalışmamızın esasını muhteva eden İbn Abbas rivâyetiyle oluşan Yûsuf u Zelihâ hikâyesinin bir takım rivayetler, bazı şahıslardan duyulanlar olduğu söylenebilir. Hikâyenin kaynaklarına geçmeden önce Yûsuf u Zelihâ hikâyesinin konusuna değinmenin yararlı olacağı kanaatindeyiz.

---

¹ Yûsuf u Zelihâ hikâyesinin kaynakları hakkında ayrıntılı bilgi için bkz.: Dolu 1953: 1-68; Muş, 2000: 14-47; Türkdogan, 2008: 1-40.

1.1.1. Yûsuf u Zelihâ Hikâyesi'nin Konusu

Yûsuf'un babası Ya'kûb, dedesi de İshâk'tır. İshâk'ın atası ise İbrâhîm Halîlullâh'tır. İbrâhîm Halîlullâh'ın bu dünyada İsmâîl ve İshâk adlı iki oğlu olmuştur. İshâk'ın oğlu olan Ya'kûb, anasından ikiz doğmuştur. İkiz kardeşinin adı ise Âs'tır. Anasından gayet tüylü biri olarak doğan Âs, çok yiğit biridir ve avcılıkla uğraşmaktadır. Dağlara giderek getirdiği av etlerini pişirip kendisine yedirmesinden ötürü İshâk onu çok sevmektedir ve her zaman yüzünü görmeye can atmaktadır. Gözleri de görmez olan İshâk, Âs'ı kokusundan tanıyabilmektedir. Yumuşak huylu biri olan Ya'kûb'u ise anası çok sevmektedir.

Bir gün İshâk'a Hak'tan "Oğlunun biri için edeceğin dua kabul olacaktır." diye bir ses gelir. İshâk, Âs için dua kılmak istemektedir. Anası ise bu duanın Ya'kûb için kabul olması arzusundadır. İshâk, Âs'a duanın kabul olması için av eti getirmesini söyler. Bunun üzerine babasından dua almak isteyen Âs, av eti getirmeye gider. Öte yandan bunları gören anası da Ya'kûb'u çağırır ve ona bir kuzuyu biryan etmesini, kuzunun derisini de sırtına giyerek kendisini gizlemesini söyler. Sonrasında da babasının yanına gidip ona av eti getirdiğini söylemesini ister. Böyle yapmakla Ya'kûb'un anasının amacı İshâk'ın duayı Ya'kûb'a etmesi ve onun dertlerine deva kılmasıdır. Ya'kûb anasını dinledikten sonra bir kuzuyu biryan eder ve derisini de sırtına giyerek kendisini saklar. Babasının yanına giderek "Baba av etini biryan edip sana getirdim." der. Ya'kûb'un sırtını sıvazlayan İshâk, onun tüyünü Âs'a benzetir, fakat kokusunun Ya'kûb'a benzediğini söyler. Bunu gören Ya'kûb'un anası ise İshâk'a av etini getirenin Âs olduğunu ve biryanı yiyip dua etmesi gerektiğini söyler. Bunun üzerine İshâk biryanı yer ve elini kaldırarak Allah'a dua eder.

Avdan dönen Âs, babasının yanına gelerek ona istediği av etini biryan edip getirdiğini ve yiyip kendisi için dua etmesini söyler. İshâk buna şaşırarak biraz önce gelenin ve kendisinden dua alanın Âs olup olmadığını sorar. Âs bunu babasından işitince çok sinirlenir ve kardeşi Ya'kûb'u öldürmek ister. Âs ile Ya'kûb arasında bir husumet olacağını anlayan anasının aklına ise bir fikir gelir. Ya'kûb'a Bahrân ilindeki dayılarının yanına gitmesini söyler. Anasından bunları işiten Ya'kûb Bahrân iline dayılarının yanına gider. Dayıları Ya'kûb'u çok iyi karşılar ve türlü ikramlarda bulunurlar.

Dayılarından birisinin iki kızı vardır. Ya'kûb onlardan birini görür ve dayılarına onunla evlenmek istediğini söyler. Dayısı ise Ya'kûb'a büyük kızını nikâh eder. Ya'kûb'un gördüğü dayısının küçük kızıdır ve onu da dayısından ister. Dayısı küçük kızını da Ya'kûb'a verir. Bu kızların ikişer cariyesini de Ya'kûb'a verirler. Bunların hepsinin ikişer oğlu olur. Küçük kız kardeş Râhile'den Yûsuf ve İbn Yâmin doğar. Ya'kûb, Yûsuf'u diğer oğlanlarından daha çok sevmektedir.

Bir gün Ya'kûb vatanını çok özlediğini, ana ve babasını görmek istediğini söyleyerek dayılarından gitmek için destur ister. Dayıları Ya'kûb'a izin verirler ve Ya'kûb da ailesiyle birlikte Bahrân ilinden göçer. Bu haber Kenân iline ulaşır ve Âs bunu duyduğunda gazap ederek Ya'kûb'a karşı gelir. Ya'kûb da büyük oğluna, karşı varmasını söyler. Sonra kendisi de Âs'tan yana gider. Âs ve Ya'kûb karşılaşıncı düşmanlığı unuttur ve birbirlerine sarılarak barışırlar. Her iki kardeş öldükten sonra ise aynı mezarda yatarlar.

Ya'kûb'un on iki oğlundan biri olan Yûsuf, aralarında cemali en güzel olanıdır. Bu yüzden de Ya'kûb onu çok sevmektedir. Bir gün Ya'kûb oturur ve Yûsuf da onun dizi üstüne başını koyarak uyur. Uyurken bir düş gören Yûsuf uyandıktan sonra bu düşün babasına anlatır. Rüyasında on bir yıldızla ayı ve güneşi gördüğünü ve de hepsinin kendisine secde edip tabi olduklarını söyler. Babasından bu düşü tabir etmesini ister. Ya'kûb bu sözleri Yûsuf'tan işitince çok üzülür ve ondan bu düşün kimseye anlatmamasını ister. Yûsuf ısrarla düşün tabir etmesini isteyince daha fazla dayanamayan Ya'kûb düşü tabir etmeye başlar. Ay ve güneşin babasıyla anası, on bir yıldızın ise kardeşleri olduğunu söyler. İleride Yûsuf padişah olacaktır ve ana babasıyla kardeşleri kendisine tabi olacaktır.

Ya'kûb ile Yûsuf'un bu konuştuklarını Şem'ûn'un anası duyar ve gidip oğlanlarına anlatır. Bunları duyan Yûsuf'un kardeşleri bir araya toplanırlar. Yûsuf'un kendilerine baş olmaması ve Ya'kûb'un da onu bir daha görmemesi için tedbir almaya karar verirler. Sonra varıp Yûsuf'u çağırırlar ve ondan bu düşün hikmetinin ne olduğunu anlatmasını isterler. Yûsuf babasına söz vermiştir; fakat adının yalancı olacağı korkusuyla düşün kardeşlerine anlatır. Kardeşleri bu düşü dinlerler. Şeytan da gelerek

onlara kardeşleri Yûsuf'tan daha üstün olduklarını, yıllardır Ya'kûb'a hizmet edenin kendileri olduğunu söyler. Yûsuf'un kardeşleri bunu duyunca Şeytan'a bu işe nasıl bir tedbir almaları gerektiğini sorarlar. Şeytan, bunlara Ya'kûb'un artık görüp sevmemesi için Yûsuf'u öldürmeleri gerektiğini söyler. Bu tedbiri çok hoş karşılayan kardeşler Ya'kûb'un yanına giderler. Ona selam verdikten sonra Yûsuf'u da alıp oyun oynamaya ovaya gitmek için izin isterler. Ya'kûb bu sözleri duyunca çok üzülür ve ne yapacağını bilemez. Oğlanlarına bir düş gördüğünü ve bu düşünden ötürü çok korktuğunu söyler. Düşü göre Ya'kûb'un on iki kuzusu vardır ve bunları gütmektedir. Ansızın bir bölük kurt gelerek körpe bir kuzusunu alır. Ya'kûb yakalamak için onların ardından koşmaktadır. Birden yer yarılr ve kurtlar körpe kuzuyu yarığın içine atar. Ya'kûb gidip yarığa baktığında ise kuzusunun artık orada olmadığını görür. Bu düşünden çok korkan Ya'kûb, oğlanlarıyla Yûsuf'un ovaya gitmesine izin vermez. Oğlanları kendilerinin yiğit kimseler olduğunu ve kurdun kendilerine zarar veremeyeceğini söyleseler de Ya'kûb'u razı edemezler. Bu kez de Yûsuf'un yanına gidip ondan kendisi için izin istemesini söylerler. Yûsuf babasının yanına gelerek ovaya gidip kardeşleriyle oynaması için kendisine izin vermesini söyler. Ya'kûb, Yûsuf'a canından kaygı duyduğunu söylese de Yûsuf kardeşlerinin çok güçlü olduğunu, bundan dolayı bir korkusu olmadığını söyler. Yûsuf'un böyle söyleyerek yalvarmasına dayanamaz ve izin verir. Sonra Yûsuf'u eve götürür, başını yıkar ve elbiseler giydirir. Yûsuf'un koynuna yiyecek koyar. Nazar değmesin diye boynuna da Suhuf-ı İbrâhîm takar. Onu oğlanlarına ısmarladıktan sonra yine evine gelir. Yûsuf'un kız kardeşi Dîne, Ya'kûb'un gelip Yûsuf'un gelmediğini görünce babasına Yûsuf'un neden gelmediğini sorar. Ya'kûb "Kardeşleriyle oyun oynamaya gitti." der. Dîne bunu işitince onsuz olamayacağını söyleyerek kardeşlerinin ardından gider. Onlara yetişerek Yûsuf'un eline yapışır ve onunla gitmek istediğini söyler. Kardeşleri buna razı olmazlar. Dîne'ye eve gidip sabretmesini ve yarın Yûsuf'u geri getireceklerini söylerler. Bunun üzerine Dîne eve geri döner.

Kardeşleri Yûsuf'u Ya'kûb'un göremeyeceği kadar uzak bir yere götürürler. Her birisi Yûsuf'a vurmaya başlar. Yûsuf yorulur ama kardeşleri onu dinlemezler. Babasının ona verdiği suyu ve yiyeceği de yabana atarlar. Yûsuf'u öldürmeye çalışırlar. Yûsuf hangi kardeşine varsa hiç birisi esirgemez, döver. Yûsuf onlara kendisine kötülük etmemeleri

için çok yalvarır, ama hiç birisi dinlemez. Bunun üzerine Yûsuf da Allah'a yalvarır. Yahûda Yûsuf'un Allah'a yalvararak söylediklerini işitince gönlü yumuşar ve Yûsuf'a korkmamasını söyler. Yahûda Yûsuf'u öldürmemeleri için kardeşlerine yalvarır. Yûsuf'un, kardeşlerinin yaptıklarını babasına söylemeyeceğine kefil olduğunu söyleyerek "Onu eve geri götürelim." der. Kardeşleri buna razı olmazlar. Yahûda bunu görünce kanlı olmamak için Yûsuf'u "Bari bir kuyuya atalım." der. Kardeşleri bu kez razı olurlar ve Yûsuf'u alıp kuyunun kenarına gelirler. Giyeceklerini çıkarırlar. Boynuna bir ip bağlayarak kuyuya sarkıtırlar. Sonra bıçakla Yûsuf'un ipini keserler. O sırada Hak Teâlâ Yûsuf'un taşa dokunup zarar görmemesi için Cebrâîl'i gönderir. Cebrâîl Yûsuf'u taşa dokunmadan kuyunun dibine indirir ve bir taş üstüne oturtur. Yûsuf'un eskilerini çıkarır. Ona temiz elbiselerle yiyecek getirir. Yûsuf'a başına gelen bu işlerde Allah'ın bir hikmeti olduğunu ve onu peygamber yaptığını söyledikten sonra gider. Sonra Hûd Peygamber Yûsuf'un yanına gelir. Yûsuf'a selam verdikten sonra onun güzel yüzünü görmek için nice yıllar kuyuda beklediğini söyler. Böylece Hûd Peygamber Yûsuf ile görüşükten sonra can verir. Allah yine Cebrâîl'i Yûsuf'un yanına gönderir ve kendisini padişah edeceği müjdesini ona vermesini ister. Cebrâîl gelip bunu Yûsuf'a söyler. Yûsuf da bunun için çok şükürler eder.

Diğer taraftan Yûsuf'un kardeşleri bir keçi boğazlayıp kanını Yûsuf'un gömleğine, kaftanına sürerler. Ağlaşarak babalarının yanına gelirler. Oğlanlarının ağlaşarak geldiğini gören Ya'kûb kendinden geçer. Oğlanları Ya'kûb'un çevresine toplanırlar. Kendine gelen Ya'kûb, Yûsuf'u ne yaptınız diye Ruvîl'e sorar. Ruvîl babasına "Oyun oynamaya başladık. Yûsuf'u da giyeceklerimizi beklesin diye bıraktık. Gafil olduk ve bir anda Yûsuf'u kurt yedi." der. Ya'kûb bunları işitince yine kendinden geçer. Gözünü tekrar açtığında ise Yûsuf'tan geriye bir parça kalıp kalmadığını sorar. Oğulları kanıt olarak Yûsuf'un gömleğini getirirler. Ya'kûb bir iz kalmış mı diye Yûsuf'un gömleğine bakar. Oğlanlarına gömlekte Yûsuf'un eti, kanı kokusunun olmadığını, kendisi koktuğunu ve de gömleğin hiç yırtılmamış olduğunu söyler. Ya'kûb yine ahlar ederek oğlanlarına "Bunu niçin yaptınız? Eğer diriyse söyleyin varıp göreyim, öldüyse kefen sarayım." der. Babalarının kendilerine bir türlü inanmadığını gören oğulları Ya'kûb'un zararını işitince korkularından onun yanından giderler. Birbirlerine babalarının kendilerini yalancı çıkardığını ve kendilerine gerçekten inanması için Yûsuf'u öldürüp bir parçasını

nişan alıp getirmeleri gerektiğini söylerler. Yahûda bu sözleri işitince kendisini ortaya atar. Kardeşlerinin kendisine Yûsuf'u öldürmeyeceklerine dair söz verdiklerini, eğer bu sözü tutmazlarsa babasına her şeyi anlatacağını söyler. Bunun üzerine kardeşleri Yûsuf'u öldürmekten vazgeçerler ve dağda bir kurt bulup avlamaya karar verirler. Kurdun boynuna bir ip takıp ağzına, burnuna da kanlar süreceklendir. Bu şekilde anlaştıktan sonra dağa giderler. Bir kurt avlayıp babalarına getirirler. "Baba! Yûsuf'u bu kurt yedi." derler. Ya'kûb gözü yaşlı kurdu görünce yanına çağırır. Kurt da Ya'kûb'un yanına gelir. Kurda acıyan Ya'kûb Allah'tan ona dil vermesini ister. Allah'ın desturuyla konuşmaya başlayan kurt Ya'kûb'a selam verir. Kurdun selamını alan Ya'kûb da "Oğlum Yûsuf'u niçin yedin?" diye sorar. Kurt yemin ederek onu yemediğini, onun kanını boynuna almadığını söyler. "Enbiyanın bize eti haramdır." diyerek oğlanlarının kendisine iftira ettiklerini söyler. Oğlanlar bunu işitince çok utanırlar. Ya'kûb "Hileler sizinmiş, görün." diyerek onları azarlar. Tekrar kurda dönüp ondan halini anlatmasını ister. Kurt da kardeşini kaybettiği için Mısır'dan geldiğini ve onu aradığını söyler. Kurdun sözleri işitince ağlayan Ya'kûb, Yûsuf'unun ne olduğunu bilip bilmediğini sorar. Kurt bildiğini, fakat gammaz olmamak için ne olduğunu anlatamayacağını söyler. Kurt ile Ya'kûb böyle konuştuğundan sonra birbirine dua ederler. Ya'kûb bu kez Allah'a "Oğlumu saklamadın, beni deli eyledin." diye söyler. Allah'tan Ya'kûb'a "Oğlunu bana ısmarlasaydın bekler, düşmanlardan saklardım." diye bir ses gelir. Ya'kûb "Yûsuf'umu ver." diyerek yine yalvardığında "Yetmişte bulasın." diye ses gelir. Yakûb bunu işitince yine ağlar. Bu arada Yahûda da her gece Yûsuf'u yoklayıp gelmektedir.

Mısır'da Mâlik İbn Togar adında bir er vardır. Mâlik bir gece düş görür. Düşünde, gezerek Kenân iline varır. Gökten güneş iner ve koynuna girer. Sonra üstüne inciler yağar. Onları toplayarak sandığına koyar. Şehirde bir muabbir vardır. Mâlik ona giderek düşünün tabirini sorar. Muabbir, Kenân ilinde bir kuyu olduğunu, Hakk'ın ona bu kuyuda bir kul vereceğini ve bu kulun sayesinde çok zengin olacağını söyler. Mâlik bunları duyunca rahatlar ve bir an önce Kenân iline gitmek için hazırlıklara başlar. Kenân'a gider ve gezinirken kendisine bir ses gelir. Buna göre o kulun doğması için elli yıl gerektir. Mâlik bunun üzerine Mısır'a geri döner ve elli yıl daha bekler. Elli yıl tamam olunca yine hazırlık yapar ve Kenân iline gelir. Kervanıyla etrafında kuşların olduğu bir kuyunun yanında durur. Mâlik Beşîr'e kuyudan su getirmesini söyler. Beşîr

bardakla ip alarak kuyunun ağzına gelir. Kervanın fikri kuyudan su içmektir. O sırada develer kuyudan ürker ve geri dururlar. Hepsi yere yatıp inleşmeye başlarlar. Cebrâîl Yûsuf'un yanına iner. Ona kuyunun ağzında bir kervan olduğunu ve kuyudan aşağıya sarkıtılacak ipe yapışıp yukarı çıkmasını söyler. Beşîr kuyuya bardağını salar ve çekmeye çalışınca çekemez. Bir kulu daha yanına çağırır ve çektiklerinde kuyudan bir adam çıktığını görürler. Beşîr onu görünce aklı şaşar. Bu kez kervan da kuyu ağzına gelir. Mâlik aradığı kulu bulduğuna çok sevinir.

Yûsuf'un kardeşleri, Yûsuf ne oldu diye arada çıkıp bakmaktadırlar. Kuyunun yanından bir kervan geldiğini görünce gelip kuyuya bakarlar ve Yûsuf'un orada olmadığını görürler. Kervanın yanına gelerek bir kullarının kendilerinden kaçarak bu kuyuya girdiğini söylerler. Kervan da Yûsuf'u saklamaktadır. Bunlar kervana "Kulumuzu kuyudan çıkarıp ne yaptınız? Saklamayın onu geri verin, yoksa kuvvetli kimseleriz sizleri kırarız." diye söylerler. Onlar da korktuklarından Yûsuf'u çıkarıp verirler. Yûsuf da kardeşlerinden korkmaktadır. Yahûda ona "Sen korkma ve ben bunlarım kuluyum de." diye söyler. Mâlik Yûsuf'a kim olduğunu sorduğunda Yûsuf "Ben kulum." der. Mâlik "Bu hiç kula benzemez." diyince de bunlar babalarının onu küçükken anasıyla aldığı ve kendileriyle kardeş gibi büyüdüğünü ifade ederler. Bunun üzerine Mâlik bu kulu onlardan satın almak ister. Bunlar razı olurlar, fakat kullarının yalancı, hırsız ve kaçağan olduğunu söylerler. Mâlik bu ayıplarıyla onu almaya razı olur ve onlardan kulun halini anlatan bir mektup yazmalarını ister. Yûsuf'u satın aldıktan sonra artık oradan gitmek ister. Yûsuf Mâlik'e yalvararak kardeşleriyle son bir kez görüşüp vedalaşmak için izin ister. Mâlik izin verir. Yûsuf kardeşlerinin yanına giderek onlarla konuşur. Kardeşleri yaptıklarından pişman olduklarını, fakat babalarının korkusundan onu geri alamayacaklarını söylerler. Yûsuf kardeşleriyle vedalaştıktan sonra yine Mâlik'in yanına gelir.

Mâlik Yûsuf'u Fellâh adlı kuluna emanet eder ve Mısır'ın yolunu tutarlar. Gece yarısı kabile giderken Yûsuf makberler görür. Anasının kabrini görünce dayanamaz ve devesinden inerek oraya gider. Anasına kardeşlerinin kendisine neler yaptıklarını anlatır ve "Sağ olsaydım, beni yalvarıp Mâlik'ten alsaydım." der. Kabirden "Oğul sabret ki padişah olasın." diye bir ses gelir. Yûsuf'u yoklayan Fellâh onun olmadığını görünce

kervanı durdurur. Yûsuf'u bulması için bir Arap'ı gönderir. Arap, Yûsuf'u kabirde bulur ve döverek yerlere yatırır. Korkudan aklı başından giden Yûsuf, ah edip ağlayarak yaşlı gözlerle göğe bakar. Orada Tanrı'ya yalvarır ve kendisine yardım etmesini ister. Cebrâîl, Hakk'ın emriyle gelir ve Yûsuf'a ağlamamasını, ne dilerse onu yapacağını söyler. O sırada Arap, Yûsuf'u döverek kervana yetiştirmiştir. Cebrâîl kanadıyla yere vurur. Bir yel eser ve çok bulutlar getirir. Yağmur yağar, her yer sel olur. Deve kuşu yumurtası gibi dolu yağar. Oradakilerin kimisi ölür kimisi de hasta olur. Güneş tutulmasıyla her yer karanlığa bürünür ve kimse kimseyi görmez olur. Herkes Mâlik'in yanına gelerek "Kırılıyoruz." diyerek helalleşirler. Mâlik "Bunca yıl sefer ettim, böyle hışım olduğunu görmedim. Kim bir suç işlediyse tövbe etsin." der. Bunun üzerine Arap, kulu varıp bulduğunu, ona bir iki kere vurduğunu, kulun da ellerini kaldırarak bir şeyler söylediğini anlatır. Mâlik Arap'a ondan özür dilemesini söyler. Arap, Yûsuf'tan özür dileyerek kendisini affetmesini ister. Yûsuf onun suçunu affedince Tanrı belaları başlarından savar. Mâlik bunu görünce Yûsuf'un yanına gelir ve ona türlü türlü elbiseler giydirir, kabile ehline "Her ne derse Yûsuf'un emrinde olun." diye söyler. Kervan yürür ve Çeysâm adlı, halkı puta tapan bir şehre varırlar. Yûsuf'u görenler "Bunu kim yarattı?" diye sorarlar. Yûsuf kendisini yaratanın Allah olduğunu söyleyince o yerin halkı putlarını kırarak mümin olur. Ondandır Nâbûlus adlı bir şehre varırlar. Oradaki halkın da kimi Yûsuf gibi mümin olur kimisi küfür içinde kalır. Oradan da Farsak iline giderler. Farsak ilinin padişahı uyurken bir düş görmüştür. Düşünde kendisine şehrine Kenânlı bir sultan geleceği ve onu karşılayıp ağırlaması söylenir. Padişah kalkar ve bir kervanın geldiğini görünce karşı varır. "Beyiniz kim?" diye kervana sorunca Mâlik'i gösterirler. Padişah ona düş gördüğünü ve kervanı karşılamasının emrolduğunu söyler. Mâlik padişaha karşıla dediklerinin Yûsuf olduğunu anlar ve padişaha Yûsuf'u gösterirler. Padişah, Yûsuf'un yanına gelerek ona kim olduğunu sorar. Hakk'ın Yûsuf'a eş olsun diye gönderdiği melek, Yûsuf'a kim olduğunu ve padişahın düşünde ne gördüğünü söylemiştir. Yûsuf padişaha "Düşünde gördüğün, karşıla diye emrolduğun benim." der. Bunu duyunca şaşırarak padişah "Bana karşı var diye emrolur, sana ne emrolur?" diyerek tekrar Yûsuf'a sorar. Yûsuf da "Put tapmayasın, bana uyasın." diye kendisine emrolduğunu söyler. Padişah bunu bir de putuna sormak ister ve puthaneye giderler. Put Yûsuf'u görünce parça parça olup kırılır. Padişah bunun üzerine imana gelir ve Hakk'ın emri ne ise kabul eder. Yûsuf'a yiyecekler getirir. Mâlik oradan

kervanıyla birlikte göçer. Padişah Yûsuf'a hayran kalmıştır ve onu Mâlik'in elinden almak için askerlerini toplayarak artlarından gider. Mâlik askerlerin geldiğini görünce Yûsuf'tan kendisine yardım etmesini ister. Yûsuf kervanın yoluna devam etmesini söyler. Kendisi geride kalır. Arkalarından gelen askerlere yüzünü açınca hepsinin aklı başından gider ve attan düşerler. Mâlik oradan Ariş adlı bir şehre varır. O sırada Yûsuf kendi güzelliğiyle gurur duyarak "Acaba benzerim var mı?" diye söyler. O şehirde nikabını açtığı anda ise kimse yüzüne bakmaz. Bunu görünce Yûsuf tövbe edip Allah'a yalvarır. Kafile Mısır'a gelmeden Nil denizinin yanında durur. Mâlik, Yûsuf'a suya girip yıkanmasını söyler. Yûsuf suya girer ve Tanrı'dan kendisini gizlemesini ister. Bir bulut gelip Yûsuf'u örter. Bir balık da Yûsuf'un ayağı altında durur ve Yûsuf yıkanmaya başlar. Balık, Yûsuf'a hiç oğlu olmadığını ve Hak'dan bunun için kendisine dua etmesini ister. Yûsuf Allah'a dua eder ve Allah balığa iki oğul verir. Yıkandıktan sonra Cebrâîl ona elbise getirir ve Hakk'ın emriyle giymesini söyler. Elbiseyi giydikten sonra Mâlik'in yanına gelir ve Mısır'a giderler.

Tellallar Mısır'a eşi benzeri olmayan bir kul geldiğini bağıarak söylemektedirler. Mısır halkı vasfını işittikleri bu güzel kula hayran olur ve onu görmek ister. Mâlik, kulu görmek isteyenlerin birer altın vermeleri gerektiğini söyleyince halk buna razı olur ve birer altın vererek Yûsuf'u görür. Bir süre sonra Mâlik Yûsuf'u satmak ister. Şehrin her yerine tellallar çıkarılır. Mısır'da Kâria adlı bir bey oğlu Yûsuf'un methini işitir ve onu satın almaya gelir. Yûsuf'u görünce aklı başından giden Kâria, Yûsuf'un isteği üzerine mümin olur. Sonra Yûsuf'a bir sultan müşteri olur. İşte Zelihâ o sultanın hatunu olmaktadır.

Mağrip'te Teymûs adlı ulu bir beyin Zelihâ adlı güzel bir kızı vardır. Zelihâ bir gün atasının dizi üstünde uyurken düş görür. Düşünde gördüğü güzel surete âşık olan Zelihâ uyandığında ahlarmaya başlar. Atası kızına ne olduğunu sorunca da düşünde bir suret gördüğünü ve ona gönül verdiğini söyler. Atası kızının düşte gördüğünün kim ve nerede olduğunu bilmediği için elinden bir şey gelmez. Zelihâ yemekten içmekten kesilir, benzi solar. Bir yıla kadar bu aşk ateşiyle yanar durur. Bir yıldan sonra yine aynı sureti görür. Suret ona "Ben seninim, sen benimsin. Başkasına gönül verme." der. Zelihâ uyanır ve yine ahlarmaya başlar. Bir yıla kadar yine suretin aşkına yanan Zelihâ, düşünde yine

onu görür. Bu sefer ona kim olduğunu ve onu nerede bulabileceğini sorar. Suret “Ben Ya’kûb oğlu Yûsuf’um ve Mısır’dayım.” diye cevap verir. Zelihâ uyandığında suretin dediklerini babasına söyler. Babası Mısır’ın yolunun altı aylık yol olduğunu, hem de kızını oraya göndermek istemediğini söyler. Bunun üzerine Zelihâ oraya göndermezse kendisini öldüreceğini söyler. Kızının bu sözlerine çok üzülen babası, Zelihâ’ya “Çeşitli yerlerden gelen ve kendisini oğullarına isteyen elçiler için bir tedbir düşünelim.” der. Zelihâ da elçilere kızının hasta olduğunu, aydan aya cin tuttuğunu söylemesini ister. Babası gelen elçilere böyle söyleyince elçiler gider. Zelihâ’nın aşk derdine bir çare bulmak içinse Mısır’a elçi göndermeye karar verirler. Kızın halini anlatan bir mektubu elçiye verip Mısır’a yollarlar. Mısır sultanı elçinin geldiğinden haberdar olunca onu huzuruna getirtir. Elçi sultana selam verdikten sonra Teymûs’un sözlerini söyler ve kızın halini anlatır. Yanında getirdiği mektubu sultana verir. Şaşırarak mektubu okuyan sultan buna çok sevinir. Sultan, vezir ve elçi üçü bir araya toplanıp birbirlerine danışırlar. Teymûs’un elçisi sultanın elçisiyle beraber tekrar Mağrip’e gider. Teymûs ve halkı elçilerin geldiğini duyunca çok sevinirler. Kırk gün düğün yaparlar ve Zelihâ’yı süsleyip sultanın elçisiyle gönderirler. Sultan askerleriyle onları karşılamaya çıkar. Zelihâ’nın gelen çeyizini görünce çok şaşırırlar. Yedi gün şenlik düğün eyledikten sonra Zelihâ’yı gerdek evine iletirler. Zelihâ’nın dayesi de yanındadır. Sultan, Zelihâ’nın yanına gelir. Zelihâ sultanı görünce onun Yûsuf olmadığını anlar ve şaşırır. Sultanı istemez. Dayesi Zelihâ’nın yanına gelerek neden böyle yaptığını sorar. Zelihâ, sultanın düşte görüp âşık olduğu kişi olmadığını söyler ve ahlak etmeye başlar. O sırada Hak’dan “Acele etme Yûsuf’u sana vereceğim.” diye bir ses gelir. Sonrasında Hak Teâlâ Zelihâ’ya bir peri kızı gönderir ve ona Zelihâ’nın kılığına girmesini söyler. Diğer taraftan sultan Zelihâ’ya çok kızıp çekip gitmiştir. Vezirleri onu ikna ederler ve yine gerdek evine gelir. Sultan Zelihâ’nın kılığına giren peri kızıyla gerdek olur. Zelihâ ise cariyelerin arasında oturmaktadır.

Zelihâ sevdiği kişiyi bulup yanına getirmek istemektedir. Bunun için bir saray yaptırmıştır ve Mısır pazarını her gün yoklatmaktadır. Tellallar ise Mısır pazarında Yûsuf’un güzelliğini haykırmakta ve “Bu kulu kim satın almak ister?” diye bağırırlardır. Bir gün Zelihâ bu bağrıışmaları merak edip bakar. Yûsuf’u görünce haykırır ve ona kavuşmak ister. Cariyeler buna izin vermezler. Zelihâ “Bu benim

sevdiğim kişidir. Bunu bana alın.” diye emr eder. Dayesi sultan işitir korkusuyla Zelihâ’ya bu sırrını ifşa etmemesini söyler. Bunun üzerine Zelihâ, dayesine “Yûsuf’un yanına git, söyle. Başkasına meyletmesin.” der. Dayesi de bunu gidip Yûsuf’a söyler.

Bir gün Sultan pazara gelir ve Yûsuf’un müşterisi olur. Mâlik’e kulunun bahasını sorar. Yûsuf’un eşi olan melek bahasının ağırlığınca altın olduğunu söyler. Kimse Yûsuf’un bahasına altın yetirememektedir. Sultan onu almaya karardır ve tartılmasını ister. Terazinin bir kefesine Yûsuf’u bir kefesine malları koyarlar. Yûsuf bu mallardan ağır gelir. Sultan hazineyi boşaltmasına rağmen Yûsuf’u tartacak mal bulamaz. Bunun üzerine sultan Mâlik’in yanına gelerek hazineyi boşalttığını, bütün malları alarak kulu kendisine bağışlamasını ister. Buna razı olan Mâlik bir kul için, sultanın bu kadar mal vermesinin hikmetine şaşırır. O zaman Yûsuf’un yüzüne bakar ve gözüne sanki bir nur görünür. Bunu görünce aklı başından gider. Yûsuf’un yanına gelerek bu nurun ne olduğunu ve Yûsuf’un kimin aslından olduğunu sorar. Yûsuf “Bu nübüvvet nurudur. Ben de Ya’kûb oğlu Yûsuf’um.” der. Mâlik bu kez de onu kendisine satanların kim olduğunu merak eder, ama Yûsuf gammaz olmamak için hiçbir şey söylemez. Bunun üzerine Mâlik Yûsuf’a oğlu olmadığını, Hak’dan kendisine oğul dilemesini söyler. Yûsuf Hak’a yalvarır ve Hak Mâlik’e yirmi dört oğul verir. Yûsuf Mâlik ile esenleştikten sonra sultanın yanına gelir. Sultanla vezir birbiriyle konuşmaktadırlar. Sultan vezire hazinede hiç mal kalıp kalmadığını sorar. Vezirden hazineye gidip bakmasını ister. Hazinedarla vezir varıp hazineye bakarlar ve hazineyi dolu bulurlar. Gelip sultana söylediklerinde Sultan çok sevinir. Kendisi de gidip hazineye bakar. Hazinenin dolu olmasının hikmetinin ne olduğunu vezire sorar. Vezir bunu Yûsuf’a sormasını ister. Yûsuf da ona her şeyin Tanrı’nın hikmeti olduğunu söyler. Sultan bunu işitince sevinerek Yûsuf’u sarayına getirir. Zelihâ’ya bir kul aldığını söyler. “Bizim oğlumuz olmadı, bu kul bize oğul olsun.” der. Zelihâ Yûsuf’u görünce çok sevinir ve yanına alır. Ona çeşit çeşit elbiseler giydirir. Bir gün Yûsuf’u yanına alarak puthaneye varır. Putuna “Bu Yûsuf ne zaman benim olacak?” diye sorar. Tanrı’nın emriyle put, Zelihâ’ya “Yûsuf senin olacak, acele etme.” der. Bunu dedikten sonra düşüp kırılır. Zelihâ Yûsuf’a putun niçin kırıldığını sorduğunda Yûsuf, onu kıranın Tanrı olduğunu söyler. Bunun üzerine Zelihâ Yûsuf’a “Tanrı’na söyle putları yine bütün eylesin.” der. Yûsuf bunu Tanrı’sından diler ve putlar yine bütün olur. Zelihâ bunu görünce Yûsuf’u

daha da çok sever. Yûsuf'a onu sevdiğini söyler. Yûsuf onun yüzüne hiç bakmayınca buna bir çare bulması gerektiğini düşünür. Onu yanından ayırmaya karar verir ve bahçeye hizmet etmesi için bahçıvanın yanına gönderir. Yûsuf iki yıl orada durur; fakat Zelihâ'nın aşk derdi hiç geçmez, aksine daha da artar. Bahçeye gider ve Yûsuf'u alıp yine eve getirir, elbiseler giydirir. Çok yalvarmasına rağmen Yûsuf yine onun yüzüne bakmaz. Bu yüzden Zelihâ hasta olur, yatağa düşer. Sultan hastalığını işitince yanına gelir ve ona bakması için tabip getirir. Tabip Zelihâ'nın hasta olmadığını, sadece âşık olduğunu söyler. Zelihâ bunu duyunca utanarak yüzünü örter. Sultan da çok üzülür ve Zelihâ'nın yanından gider. Zelihâ dayesiyle yalnız kalınca daye ona derdinin ne olduğunu sorar. Zelihâ Yûsuf'un aşkının kendisini mecnun eylediğini, bu derdine derman eylesesini söyler. Daye Zelihâ'ya “Sultana söyle bir saray yaptırısın. Yûsuf'u oraya çağıralım.” der. Zelihâ sultana haber eder. Sultan gelir ve ondan kendisi için bir saray yaptırmasını ister. Sultan Zelihâ'nın derdine derman kılmak için mimarları çağırır ve onlardan bir saray yapmalarını ister. Mimarlar sarayı yapıp bitirirler. Kaydûn adı verilen saray süslenir ve her yerine Zelihâ ile Yûsuf'un suretleri resmedilir. Zelihâ türlü ziyetlerle süslenerek saraydaki tahtına çıkar oturur. Daye varıp Yûsuf'u saraya çağırır. Yûsuf saraya gelince kaçmasın diye kapıları kilitlerler. Zelihâ'ya selam veren Yûsuf, “Sarayın sana kutlu olsun.” der. Zelihâ da bu sarayı onun için yaptırdığını söyler. Sarayın duvarlarını görünce çok şaşırır Yûsuf, Allah'a beni bu fettan elinden sakla diye yalvarır. Zelihâ Yûsuf'a çok yalvarır ve ahlar eder. Zelihâ'nın yalvarmalarına daha fazla dayanamayan Yûsuf ona acıyarak elini uzatır. Tanrı'dan Yûsuf'a “Elini sakla. Uzak dur!” diye bir ses gelir. Yûsuf bunu işitince geri durur. Yûsuf'un kendisinden kaçtığını gören Zelihâ, yine çok yalvarır ve ağlamaya başlar. Yûsuf yine dayanamayarak Zelihâ'dan yana varır. Hak Teâlâ Cebrâîl'e emr eder ve “İn Yûsuf'u tuzaktan kurtar.” der. Cebrâîl bu kez Yûsuf'a babası kılığında görünür. Babası ona zinadan uzak durmasını ve tövbe etmesini söyler. Bunun üzerine Yûsuf tövbe eyler ve kapıya doğru koşar. Kapıların hiç birisi kilit tutmaz, açılır. Son anda Zelihâ Yûsuf'un eteğinden tutar. Yûsuf'un gömleği yırtılır ve bir parçası Zelihâ'nın elinde kalır. İki de kovalaşarak dışarı çıkarlar. Sultan amcası oğluyla dışarıda oturmaktadır. Amcası oğlunun da Râile adında bir hatunu vardır. Sultan Yûsuf ile Zelihâ'nın kovalıştığını görür. Zelihâ sultanı görünce “Bu kulun elinden imdat!” diye bağırır ve “Sultanım bu kulun bana el uzattı. Seni de öldürüp tahtını almak ister.” diye söyler. Yûsuf bunu işitince “Haşa! Sultanım,

ben yapmadım. O bana kastetti, sözünü tutmadım. Kaçtığım için bana iftira eyledi. Suçlu kimse yoklayasın, göresin.” der. Sultan bunu duyunca “Suçsuz olduğunu nereden bileceğim?” diye sorar. Yûsuf sultana “Tanıgım vardır.” diyerek Râile’nin oğlunu gösterir ve “Bu oğlan ne olduysa hep söylesin.” der. Sultan şaşırarak “İki aylık oğlan nasıl söylesin?” diye sorar. Bunun üzerine Yûsuf yine oğlana sormasını söyler. Hakk’ın emriyle Cebrâîl gelip oğlana söyler. Oğlanı beşik ile getirirler ve kim suçlu diye sorarlar. Oğlan “Birisi suçludur diyerek gammazlık edemem. Gömleğin yırtığına bakın. Yırtığı önde ise Yûsuf suçlu, arkada ise Zelihâ suçludur” diye cevap verir. Gömleğin yırtığına bakarlar ve Zelihâ’nın suçlu olduğu anlaşılır. Zelihâ utanarak yüzünü örter. Sultan Zelihâ’ya tövbe etmesini ve Yûsuf’u bir daha incitmemesini söyler. Yûsuf’u da “Bu sırrı kimseye söyleme.” diye tembihler. Bunları söyledikten sonra gider.

Zelihâ’nın kuluna âşık olduğu Mısır şehrine yayılır ve Zelihâ Mısırlı kadınların kendi dedikodusunu yaptıklarını duyunca bir kişi göndererek onları sarayına davet ettirir. Zelihâ’nın isteği üzerine saraya gelen kadınlara sofralar kurulur. Kadınlara kesip yemeleri için birer bıçakla turunç da getirilir. Kadınlar turunçları kesip yemeye çalışırken Zelihâ Yûsuf’u çağırır. Yûsuf’u gören kadınlar hayretler içinde kalırlar ve turunçlarla birlikte ellerini de keserler. Böylelikle Zelihâ’nın nasıl bir aşk derdine düştüğünü anlarlar ve akılları başlarından gider. Zelihâ’ya kendilerini affetmesi için yalvarırlar. Kadınların suçunu affeden Zelihâ, onlar gittikten sonra yine Yûsuf’a yalvarır, ahlar eder. Yûsuf ona hiç bakmaz. Bunun üzerine Zelihâ sultana bir kişi gönderir. Sultan gelir ve Zelihâ’nın halini sorar. Zelihâ sultana Yûsuf’un kendisinin adını kötüye çıkardığını söyleyerek “İzin ver ya halktan özür dileyeyim ya Yûsuf’u öldüreyim ya da zindana atayım.” der. Sultan Zelihâ’nın halktan özür dilemesine razı olmaz. Vezirine “Yûsuf’u hapsedesiniz. Ben ölünceye kadar da çıkarmayasınız.” diye emr eder. Zelihâ bunu işitince kullarından demircilerin en iyisini getirmelerini ister. Bunun üzerine gelen demirciye Zelihâ, Yûsuf için ağır zincirler düzmesini söyler. Demirci zincirleri yapar ve Yûsuf’un ellerini, ayaklarını zincirlerler. Bu halde onu götürüp zindana koyarlar. Zelihâ her gece Yûsuf’u görmek için sarayın üstüne çıkmaktadır. Bir gece dayanamaz ve atlanarak zindana varır. Zindancıya Yûsuf’u dövmesini söyler. Zindancı Yûsuf’un yanına gider ve Zelihâ’nın halini anlatır. Yûsuf’a “Ben yastığa vurayım sen bağırasın.” der. Zindancı yastığa vurdukça Yûsuf ağlar ve

Allah'a yalvarır. Hak Teâlâ, Cebrâîl'e emr eder ve "İn, Yûsuf'a bir nasip verdiğimi söyle." der. Cebrâîl Yûsuf'un yanına gelerek selam verir. Ona ağzını açmasını söyler ve ağzına sarı bir inci koyar. Yûsuf'un yuttuğu düş tabiridir. Cebrâîl, Yûsuf'a halkın düşünüyü tabir etmesini söyler. Cebrâîl'den bunları dinleyen Yûsuf, Tanrı'ya şükreder.

Bir gece hasta olup yataklara düşen sultana tabipler bir çare bulamaz ve sultan can verir. Halk sultan için üç gün yas tuttuktan sonra kardeşi Reyyân'ı tahta çıkarır. Reyyân'ın bir iki düşmanı vardır. Bir gün bunlar Reyyân'ın şarapçısıyla ekmekçisine "Sultanı öldürün, size çok mal verelim." derler. Şarapçıyla ekmekçi buna razı olurlar. İkisi bir araya gelip birbirine danışır ve sultanın ekmeğiyle şarabına zehir katmaya karar verirler. Her biri evine gider. Ekmekçi ekmeğe zehri katar ve sultana alıp götürür. Şerbetçi ise sultan önce bana içirir diye şerbete zehri katmaz ve parmağı arasına saklar. Sultan içmek için şerbeti istediğinde katmayı düşünmektedir. İkisi de sultanın huzuruna çıkarlar. Sultan ekmekçiye "Ekmeği önce sen ye." der. Ekmekçi yemeye razı olmayınca ekmeği bir köpeğe atarlar. Köpek yer yemez zehirlenerek ölür. Bu sefer şerbetçiye "Şerbetini sen iç." der ve içtiğinde ona bir şey olmaz. Şerbetçi elindeki zehri de yere bırakır. Bunun üzerine sultan her ikisini de zindana attırır. Bir yıl zindanda kalırlar ve Yûsuf'un oradaki halini görürler. Yûsuf hasta olanı sormakta, düş görenin düşünüyormaktadır. Bir gün şerbetçi Yûsuf'un yanına gelerek ona düş gördüğünü söyler. Düşünde altın bir tasla bir salkım üzüm taşımaktadır. Bir salkım üzümü sıkıp şerbet eder ve sultana götürür. Sultan da şerbeti içer. Yûsuf ona burada üç gün daha kalacağını, üç günden sonra kendisine hilatlerle kullar geleceğini ve kulların kendisini zindandan çıkarıp azat edeceklerini söyler. Ekmekçi de gördüğü düşü Yûsuf'a anlatır. Düşünde üç tandır ekmek pişirir ve bunları başı üzerinde sultana götürürken kuşlar gelip yer. Yûsuf ekmekçiye "Seni üç gün sonra alacaklar. Bir ağaca asacaklar ve kuşlar gelip beynini yiyecek." der. Ekmekçi Yûsuf'a inanmaz ve aslında böyle bir düş görmediğini söyler. Yûsuf zindandaki herkesi hak dine davet eder ve hepsi müslüman olur. Üç gün sonra kullar gelirler ve ekmekçiyi zindandan alarak bir ağaca asarlar. Kuşlar da gelip onun beynini yer. Bu kez kullar şerbetçiyi zindandan çıkarmak ve padişahın katına götürmek için gelirler. Yûsuf şerbetçiye "Sultanın yanına varınca beni onun yanında an. Beni de zindandan çıkarsın." der. Yûsuf bu sözleri söyleyince Hak Teâlâ Cebrâîl'e emr eder. İnip Yûsuf'a kendisini niçin bir mahlûka ısmarladığını sormasını ister. Cebrâîl gelip

bunu söyleyince Yûsuf hatasını anlar ve Rabb'inden kerem diler. Bunun üzerine Cebrâîl Yûsuf'a zindanda yedi yıl kalacağını söyler. Bunu işiten Yûsuf ağlayarak yaptığı işe tövbeler eder.

Zindan içinde Yûsuf'un her gün oturup yollara baktığı yüksekçe bir yer vardır. Yine bir gün orada otururken karşıdan bir kafilenin geldiğini görür. Kafilenin içinde Şemmezul adlı bir er de vardır. Bunlar zindanın yanından geçerler ve o erin devesi Yûsuf'u görünce selam verir. Yûsuf'a "Sen burada ne yaparsın? Atanın beli bükülmüş, ağlamaktan gözleri görmez olmuştur." der. Yûsuf bunları işitince ağlar. Devesini oradan sürüp götürmeye çalışan deveci, gitmediğini görünce deveyi dövmeye başlar. Bunun üzerine Yûsuf deveciyi yanına çağırır. Yûsuf, pencerenin yanına gelip selam veren yiğide nereden ve niçin geldiğini sorar. Yiğit, "Kenân'dan geliyorum ve buraya evimi yapmak için kazanç sağlamaya geldim." der. Yûsuf çıkardığı bileziğini ona vererek "Bu sana kazanç olsun. Burada durma, eve git. Kenânlı Ya'kûb'a benim selamımı götür. Oraya gidince akşama kadar dur ve sonra Ya'kûb'un yanına var. Bana dua etmesini söyle." der. Bu sözler üzerine yiğit, Yûsuf'tan adını öğrenmek ister, fakat Yûsuf adını söylemez. Oradan ayrılan yiğit, Kenân iline gelir ve akşam olunca Ya'kûb'un evine varır. Ya'kûb'a selam verdikten sonra zindandaki bir gencin kendisine selam iletildiğini söyler. Ya'kûb her ikisine de çok dualar eder.

Bir gün uyurken düş gören Mısır sultanı, muabbirlerini toplar ve onlara gördüğü düşü anlatır. Düşünde Nil denizinden yedi semiz ve yedi de zayıf sığır çıkar. Zayıf sığırlar semiz sığırların hepsini yer. Yine yedi yaş buğday ve yedi kuru buğday başı çıkar. Kuru başlar da yaş başları yer. Muabbirlerin hiç biri bu düşün ne anlama geldiğini bilemez ve ağız birliği edip "Şeytan'ın işidir." derler. Şerbetçi bunu işitince güler ve niçin güldüğünü soran sultana bu düşü, zindandaki gencin bilebileceğini söyler. Sultan şerbetçiye zindana gidip onu getirmesini söyler. Bunun üzerine şerbetçi zindana gider. Yûsuf'a selam verir ve sultanın düş gördüğünü anlatır. Yûsuf düşü tabir eder. Buna göre, yedi semiz sığır ve yedi yaş baş buğday yedi yıl gayet bolluk olacak demektir. Yedi zayıf sığır ve yedi kuru baş buğday da yedi yıl kıtlık olacak demektir. Şerbetçi bunları işitince varıp sultana haber verir. Bunu işiten sultan Yûsuf'un neden hala zindanda olduğunu sorar. Şerbetçi Yûsuf'a gelip padişahın onu azat ettiğini ve niçin

zindana atıldığını öğrenmek istediğini söyler. Yûsuf da suçunun ne olduğunu Mısırlı hatunlara sormasını söyler. Şerbetçi bunu varıp sultana söyleyince sultan hatunları toplar ve Yûsuf'a bunu niçin yaptıklarını, onun gerçekten suçlu olup olmadığını sorar. Hatunlar suçu işleyenin Zelihâ olduğunu, Yûsuf'un ise doğru söylediğini söylerler. Sultan bunun üzerine şerbetçiye emr ederek “Yûsuf'u zindandan çıkar getir.” der. Yûsuf sultanın huzuruna gelir ve sultanla birbirlerine selam verirler. Sultan yine Yûsuf'a düşünüyü söyler ve Yûsuf da tabir eder. Yûsuf'a izzet ikramlar eden padişah, düş için ne yapmak gerektiğini, sorar. Yûsuf ekinler ektirmesini, evleri ambarları doldurmasını, isterse bu işlerle kendisinin meşgul olabileceğini söyler. Bunun üzerine sultan hazineyi Yûsuf'un emrine verir ve tahtını da ona bırakarak kendisi bir köşeye çekilir. Böylelikle Mısır'ın sultanı olan Yûsuf bu hizmetlerle meşgul olmaya başlar. Âlemin halkına hükmünü yürütür, zulmü keserek cümle halkı kendisine kul eder. Bolluk zamanı gelir ve Yûsuf her yere ekin ektirir. Evleri ambarları doldurur. Yedi yıl bolluk, bereket içinde geçer. Sonra kıtlık yılları gelir ve kıtlığın türlü nişanı belirir. Yağmur yağmaz, ot bitmez. Halk ellerinde olanı yer bitirir ve Yûsuf'un katına gelirler. Yûsuf'a yalvarıp bu duruma bir çare bulmasını isterler. Halkı dinleyen Yûsuf bunun üzerine ambarları açtırır ve halka tahıllardan satar. Yedi yıl boyunca kıtlık olur ve halk mallarıyla birlikte Yûsuf'un kulu olur. Kıtlık içinde geçen bu yedi yıldan sonra yine halkın eli nimete erer. Yûsuf da halkın mallarını geri dağıtır.

Hak Teâlâ Cebrâîl'e yine emr ederek “İn Yûsuf'a askerini toplamasını ve Mısır şehrinde çıkıp kimi görürse vezir etmesini söyle.” der. Yûsuf Cebrâîl'den bunları duyunca askerlerini toplayarak şehirden çıkar. Karşıdan fakir birinin geldiğini görür. Kendisine dualar eden fakirin yüzüne bakmaz ve “Bu bana nasıl vezir olacak?” der. Cebrâîl gelip Yûsuf'a o yiğidi niçin beğenmediğini, onun kendisini ölümden kurtarmış olduğunu söyler. Yûsuf şaşırarak “Ben ne suç işledim de bu beni kurtardı.” diye söyler. Cebrâîl “Zelihâ sana iftira edince bu oğlanın tanıklığıyla kurtuldun.” der. Bunu işiten Yûsuf, o fakiri alarak sarayına gelir ve kendisine vezir eder.

Diğer taraftan Zelihâ ağlamaktan düşkün, gözleri görmez yaşlı bir kadın olmuştur. Yûsuf belki gelip uğrar diye geçtiği yola bir de ev yaptırmıştır. Yûsuf ise yılda bir kez çıkarak şehri dolaşmakta, zalimi ve mazlumu yoklamaktadır. Bir gün Yûsuf askerleriyle

birlikte şehri dolaşmaya çıkar. Bunun haberini alan Zelihâ hemen onların olduğu yere gider. Bir şeyler söylemesine rağmen kimse onu duymaz. Yûsuf gittikten sonra geri evine döner. Putunun yanına gelerek onu kırar. Tanrı'ya yalvarır ve imana gelir. Yine bir gün Yûsuf atlanıp şehri dolaşmaya çıkar. Zelihâ bir kadına yalvararak ondan kendisini Yûsuf'un yoluna iletmesini ister. Böylelikle Yûsuf'un yanına gidebilen Zelihâ, Yûsuf'a aşkından ne hale geldiğini anlatır. Yûsuf onun sözlerini işitince ağlamaya başlar ve ona hala aşkının devam edip etmediğini sorar. Ondan bir nişan göstermesini ister. Bunun üzerine Zelihâ Yûsuf'tan kamçısını ister. Zelihâ'nın bir ah etmesiyle kamçı tutuşur, yanar. Hak Teâlâ Yûsuf'a aşkı verir ve Zelihâ'nın hacetini bitirir. Evine geri dönen Zelihâ Tanrı'ya secde eder. Yûsuf, Zelihâ'ya adam göndererek "Bana gelsin, onu alayım." diye buyurur. Zelihâ Yûsuf'un gönderdiği adama inanmaz ve kendisini maskaraya aldığı düşünür. Adam gelir ve Zelihâ'nın söylediklerini Yûsuf'a söyler. Bu kez Yûsuf kendisi Zelihâ'nın yanına gelir. Zelihâ'ya ceviri etmemesini, razı olursa onu alacağını söyler. Bunun üzerine Zelihâ ona varmaya razı olur ve nikâhlanırlar. Zelihâ'yı Yûsuf'un sarayına götürürler. Gerdeğe girmeden önce Yûsuf sarayın kapısında durarak Zelihâ'nın eski güzelliğine kavuşması için İsm-i Azam okur. Hak Teâlâ Zelihâ'yı eski güzelliğine kavuşturur. Kapıdan içeri giren Yûsuf, Zelihâ'yı görünce hayran olur ve dayanamayıp yanına varır. Yûsuf ile Zelihâ gerdek olurlar. Yûsuf'un Zelihâ'dan Efrâm ve Mîşâm adlı iki oğlu olur.

Mısır bolluk berekete kavuştuktan sonra Şâm ve Kenân illeri kıtlığa düşer. Şâm ve Kenân ehlinin cümlesi gelip Yûsuf'tan buğday almaktadır. Yûsuf o yerlerden gelene türlü izzet, ikramlar edip göndermektedir. Onlardan Kenân'a uğrayanları Ya'kûb'un evi yanında konaklarlar. Mısır sultanını ve kendilerine yaptıkları iyilikleri anlatırlar. Ya'kûb'un oğlanlarına da açlık erişince babalarının katına gelerek ağlaşırlar. Ya'kûb oğlanlarına, gidip görenlerin Mısır sultanını çok övdüklerini, hazırlık yapıp onların da Mısır'a gitmelerini söyler. Oğlanları gitmeye razı olur ve Mısır'a varırlar. Yûsuf'un ana bir kardeşi olan İbn Yâmin ise babasıyla kalır. Yûsuf da şehrin dışına kapılar yaptırmış ve şehre kim gelirse haberdar olmak için kapıcılar bırakmıştır. Ya'kûb'un oğlanları şehrin kapısına gelirler. Kapıcılar onlara kim olduklarını ve nereden geldiklerini sorarlar. Oğlanlar enbiya aslından olduklarını ve şehre buğday almaya geldiklerini söylerler. Kapıcı bunların dediklerini mektuba yazarak Yûsuf'a gönderir. Yûsuf

mektubu okuyunca ağlamaya başlar ve gelenlerin kardeşleri olduğunu anlar. Hemen emr ederek onları saraya getirtir. Onlara yiyecekler getirip, döşekler döşeyerek ağırlarlar. Bunlar aralarında konuşur ve sultanın kendilerini ne kadar güzel ağırladıklarından bahsederler. Yûsuf oğluna emr eder ve “Bunları akşama sen ağırla.” der. Yûsuf’un oğlu üç güne kadar onları ağırlar. Bir gün kendisi de yüzünü örterek yanlarına varır, selam verir. Onlar da Yûsuf’un selamını alır ve ona çok çok dualar ederler. Yûsuf hallerini, kim olduklarını sorunca Kenân’dan geldiklerini ve Ya’kûb’un oğulları olduklarını söylerler. On iki kardeş olduklarını, birinin babalarıyla evde kaldığını ve birisini de kurdun yediğini söylerler. Yûsuf bu sözleri işitince gizli gizli ağlar. Kardeşlerine “Akçelerinizi getirin, buğday alın.” der. Kardeşlerine iyi buğdaylar verir ve onlar görmeden akçelerini çuvallarına geri koyar. Yûsuf bunları gönderir ve “Babanıza benden çok selam iletin.” der. Bir daha ki gelişlerinde kardeşleri İbn Yâmin’i getirmelerini de söyler. Bunlar evlerine gelirler ve babalarıyla görüşürler. Babalarına sultanın ne kadar ulu biri olduğunu, kendilerini çok iyi ağırladığını ve İbn Yâmin’i de getirmelerini istediğini söylerler. Ya’kûb sultanın İbn Yâmin’i istediğini duyunca bu oğlunun da Yûsuf gibi olmasından korkarak ahlar eder. Sonra çuvallarını açarlar ve akçelerini görünce çok sevinirler. Bunu gören Ya’kûb İbn Yâmin’i göndermeye razı olur. Oğlanlarına Mısır’a gitmelerini, sultanına selamını götürmelerini söyler ve bir zarar gelmesin diye ikişer ikişer ayrı kapılardan Mısır şehrine girmelerini tembih eder. Ya’kûb destur verir ve oğlanları giderler. Mısır şehrine geldiklerinde her kapıdan ikişer ikişer girerler. Kardeşleri her kapıdan ikişerce girince yalnız kalan İbn Yâmin, gördüğü kişilere sultanın sarayının nerede olduğunu sorar, fakat kimse onun dilini bilmediği için cevap veremez. Bunun üzerine İbn Yâmin ağlayarak Allah’a yalvarır. Hak Teâlâ Cebrâîl’e emr eder ve Yûsuf’a inip kardeşinin Mısır şehrine geldiğini söylemesini ister. Cebrâîl inip Yûsuf’a kardeşinin geldiğini, fakir elbiselerini giyerek onu karşılamasını söyler. Elbiselerini değiştirerek kardeşini aramaya giden Yûsuf, onun bir yerde durduğunu görünce yanına giderek selam verir ve ona kim olduğunu, nereden geldiğini sorar. Kenân’dan geldiğini ve kardeşlerini aradığını söyleyen İbn Yâmin, Yûsuf’tan sultanın sarayını göstermesini ister. Yûsuf onu saraya götürür ve ben başkasının kuluyum diyerek oradan ayrılır.

Yûsuf bir saray yaptırmış ve duvarlarına da başına her ne iş geldiyse yazmıştır. Bir gün kullarından kardeşlerini bu yeni saraya iletmelerini ister. Bunlar saraya gelir ve Ruvîl duvardaki yazıları okuyunca şaşırır. Kardeşleri ne olduğunu sorunca “Bizim yaptığımız işler, Yûsuf’a yaptığımız kötülükler yazmaktadır.” der. Hepsi çok üzülür ve önlerine gelen yemekleri bile yiyemezler. Yûsuf onlara niçin yemediklerini sorunca küçük bir kardeşlerini kurt yediğini ve bu duvarda yazılanların onun halini anlattığını söylerler. Bunun üzerine Yûsuf bunların bir başka saraya iletilmesini emr eder. Oraya giderler ve yine önlerine yemek getirilir. Her bir sofraya ikişer ikişer oturduklarında İbn Yâmin yine yalnız kalır. İbn Yâmin yalnız kalınca ağlayarak “Kardeşim Yûsuf olsa ben de onunla yerdim.” der. Böyle söyleyince Yûsuf İbn Yâmin ile yemek yemek ister ve halkın içinde yemek yemediğini kardeşlerine bildirerek onunla içeri giderler. Önlerine yemek getirirler, ama İbn Yâmin hiç yemez ve sultandan kendisini o saraya geri iletmesini ister. İbn Yâmin saraya varır ve yazıları görünce ağlamaya başlar. Bunu gören Yûsuf, oğlu Mîşâm’a emr ederek saraya gidip İbn Yâmin ile oturmasını söyler. Mîşâm o adamın kim olduğunu sorunca Yûsuf, amcası olduğunu söyler. Mîşâm saraya giderek amcasıyla oturmaya başlar. İbn Yâmin Yûsuf’a çok benzeyen bu oğlana kim olduğunu sorar. Mîşâm da “Amca, ben Yûsuf’un oğluyum.” der. Bunu işitince İbn Yâmin’in aklı başından gider. Kendisine geldiğinde Mîşâm’a “Beni hasretime kavuştur.” diye söyler. Bunu babasına sorması gerektiğini söyleyen Mîşâm, gelerek babasına İbn Yâmin’in halini anlatır ve kendisiyle görüşme isteğini bildirir. Bunun üzerine Yûsuf oğluna “Kimse görmeden onu getir.” der. Mîşâm gidip İbn Yâmin’i getirir. İbn Yâmin Yûsuf’u görünce yine kendinden geçer. Kendine geldiğinde ise iki kardeş birbirlerine sarılırlar. Babasının nasıl olduğunu soran Yûsuf kardeşinin anlattıklarını duyunca çok üzülür. Birbirleriyle görüştüktan sonra Yûsuf, İbn Yâmin’e kardeşlerinin yanına gitmesini söyler. İbn Yâmin ondan ayrılmak istemediğini söyleyince Yûsuf kardeşlerine bir oyun oynayacağını söyler. Kardeşlerine yine buğday verecek, kileyi de İbn Yâmin’in çuvalına koyacaktır. Bunlar gidince kullarını ardından gönderecek ve kileyi İbn Yâmin’in çuvalında bulunca kul diye onu alıkoyacaklardır. Buna razı olan İbn Yâmin kardeşlerinin yanına gider. Yûsuf bunları birkaç gün daha ağırladıktan sonra buğday verip göndermek ister. Çuvallarını buğdayla doldurur ve kileyi de onlar görmeden İbn Yâmin’in çuvalına koydurur. Vedalaşıp yola çıkan kardeşleri, Basra denilen köye geldiklerinde Yûsuf’un kulları bunlara yetişirler ve “Size

bunca iyilikler eden sultanın kilesini niçin çaldınız?” diye sorarlar. Bunlar kileyi almadıklarını ve isterlerse çuvalları aramalarını söylerler. Çuvalları ararlar ve kile İbn Yâmin’in yükünde bulunur. Apar topar bunları geri saraya getirdiklerinde Yûsuf kileyi niçin aldıklarını sorar. Kardeşleri kileyi alanın İbn Yâmin olduğunu ve kardeşi Yûsuf gibi onun da hırsızlık yaptığını söylerler. Bu sözleri dinleyen Yûsuf “Siz evinize gidin, hırsızı tuttuğumuz bize yeter.” der. Kardeşleri, yalvararak İbn Yâmin’in yokluğuna babalarının dayanamayacağını söyler ve Yûsuf’tan kendilerinden birisini hapsedmesini isterler. Yûsuf buna razı olmaz. Bunlar dışarı çıkar ve ne yapacakları hususunda birbirlerine danışır. Savaşarak İbn Yâmin’i geri almaya karar verirler. “Bir daha gidip sultana yalvaralım.” derler ve yine saraya gelirler. Yûsuf onların kendisiyle savaşmak istediğini anlayınca oğlu Efrâm’a emr eder. Oğlundan gidip onların sırtlarını sıvazlamasını ister. Efrâm gidip bunlarla görüşür ve sırtlarını sıvazlar. Böylelikle hiç birinin gücü kuvveti kalmaz, sesleri çıkmaz olur. Yûsuf karşılarına gelerek bağırmaya başlar. Bunlar Yûsuf’un heybetinde korkarlar ve ne yapacaklarını bilemezler. Kendisinden korktuklarını gören Yûsuf, onları bağışlar ve dışarı çıkmalarını emr eder. Yine dışarı çıkıp birbirlerine danıştıklarında Yahûda, Mısır’da kalacağını ve kardeşlerinin Kenân’a gidip babalarına her şeyi anlatması gerektiğini söyler. Bunlar evlerine gelerek babaları Ya’kûb ile bir bir görüşürler. Sultanın, kilesini aldığı için İbn Yâmin’i kendisine kul eylediğini, Yahûda’nın da onu beklemek için Mısır’da kaldığını hep anlatırlar. Ya’kûb ahlak ederek ağlar ve Allah’a kendisine yardım etmesi için yalvarır. Hak Teâlâ Azrâîl’e Ya’kûb’un yanına in diye emr eder. Azrâîl inip selam eder ve Ya’kûb kim olduğunu sorunca da “Azrâîl’im.” diye cevap verir. Bu kez Ya’kûb ona Yûsuf’tan haberi olup olmadığını, canını alıp almadığını sorar. Azrâîl, Ya’kûb’a Yûsuf’un sağ olduğunu ve büyük bir sultan olduğunu meleklerden duyduğunu söyler. Bunları duyunca Tanrı’ya şükreden Ya’kûb, oğullarının yanına gelerek tekrar Mısır’a gitmelerini söyler. Ruvîl’e sultana vermesi için bir mektup yazdırır. Bunlar Mısır şehrine varırlar ve Yahûda kardeşlerini bulurlar. Yine saraya giderler. Babalarının mektubunu sultana verirler. Yûsuf mektubu alarak oğullarının yanına gelir. Onlara dedelerinin mektubunu gösterir. Kardeşlerinin kendisini sattıkları zaman yazdıkları mektubu Mâlik’ten almış olan Yûsuf, bu mektubu alarak yine kardeşlerinin yanına gelir. Mektubu kardeşlerine verir. Mektubu alıp okuyan Ruvîl, ne yazdığını anlamadığını söyler. Yûsuf mektupta yazanları onlara anlatır ve bunlar dinledikten sonra böyle bir

mektup yazmadıklarını ifade ederler. Yûsuf'un acayip bir tası vardır. Bu tas yalan söyleyenlerin, davasında inkârcı olanların ayıplarını ortaya çıkarmaktadır. Yûsuf kardeşlerinin inkâr ettiğini görünce bir mil ile bu tasa birkaç kez vurur ve tas bunların Yûsuf'a neler yaptıklarını söyler. Bunlar bunu duyunca "Tasın söyledikleri gerçektir." derler. Bunun üzerine Yûsuf cellâtların gelmesini emr eder. Cellâtlar bunların ellerini ayaklarını bağlarlar. Bunlar da Yûsuf'a çok yalvarırlar ve yaptıklarına pişman olduklarını söylerler. Yûsuf bu hallerini görünce onları bağışlamaya karar verir. Bir an gülünce dişlerindeki alameti gören kardeşleri sultanın Yûsuf olduğunu anlarlar. Yûsuf onlara acır ve ellerini ayaklarını çözdürür. Yüzündeki nikabını açtığında ise kardeşleri çok şaşırırlar. Sonra birbiriyle sarılıp, öpüşürler. Her biri Yûsuf'tan özür diler ve Yûsuf da bunların suçlarını bağışlar. Kardeşlerine türlü türlü elbiseler giydiren, yiyecekler veren Yûsuf babasının halini bir de onlara sorar. Babasını görmeyi çok istemektedir. Babasının gözlerinin açılması için gömleğini kardeşlerine verir ve babalarına bunu götürüp yüzüne sürmelerini ister. Hak Teâlâ Cebrâîl'e "İn, Yûsuf'a gömleği Beşîr ile göndermesini söyle." diye emr eder. Yûsuf gömleği onlardan alır ve Beşîr ile babasına gönderir.

İbn Yâmin ile Yûsuf küçük yaşta yken anaları vefat etmiştir. İbn Yâmin o zaman iki aylık kalmıştır. Ya'kûb da oğullu bir cariyeye alarak cariyeye oğluyla birlikte İbn Yâmin'i de emzirmesini söylemiştir. Cariyenin kendi oğlunu daha çok emzirdiğini anlayan Ya'kûb, bunun üzerine onun oğlunu Mısırlı bir bezirgâna satmıştır. O oğlanın adı Beşîr'dir. Yûsuf Beşîr'i Mısır'da görünce satın alarak okuması için bir hocanın yanına vermiştir. Öte yandan Beşîr'in anası ise oğlu için çok ağlamakta ve Allah'a yalvarmaktadır. Bir gün yine böyle yalvarırken Tanrı'dan "Senin oğlunu Ya'kûb'un oğlundan önce vereceğim." diye bir ses gelmiştir.

Beşîr Mısır'dan çıkıp Kenân'a gitmektedir. Yûsuf bir de babasına vermesi için gömleğin arasına bir mektup koymuştur. Kenân'ın yolunda bir su kuyusu vardır ve bir kadın orada ah edip inleyerek elbise yıkamaktadır. Kuyunun yanına gelip kadına selam veren Beşîr, ondan Ya'kûb'un evini göstermesini ister. Kadın Ya'kûb'u niçin sorduğunu öğrenmek isteyince Beşîr, Ya'kûb'a müjdeci olduğunu, oğlu Yûsuf'un kendisini gönderdiğini söyler. Kadın bunu işitince duramayıp yere yıkılır. Allah'a "Hani

benim oğlumu önce vermeyi vaat etmiştin?” diye ağlayarak yalvarır. Kadının sözlerini duyunca Beşîr, ona Tanrı'nın ne vaat ettiğini sorar. Kadın da Tanrı'nın Ya'kûb'tan önce oğluna kavuşturacağını vaat ettiğini söyler. Bu kez Beşîr ona oğlunun adının ne olduğunu sorar. Kadın “Oğlumun adı Beşîr.” diyince gülerek “Ben senin oğlunum anam, ayağa kalk görüşelim.” der. Kadın bunu işitince oğlunu kucaklar ve öper. Anası oğlunu alıp eve gelir. Beşîr içeri girdiği sırada Ya'kûb ağlamaktadır. Cariye Ya'kûb'a “Müjde! Oğlun Yûsuf'tan haber geldi.” der. Ya'kûb bunu duyunca haykırarak kendisini yerlere vurur. Kendisine geldiğinde Beşîr ona selam verip gömleği uzatır. Ya'kûb gömleği alır ve yüzüne sürünce gözleri açılır. Yûsuf'un gömlekle gönderdiği mektubu da okur. Beşîr'e kimin oğlu olduğunu sorar. Beşîr “Ben senin cariyenin oğluyum.” der ve Ya'kûb ondan hakkını helal etmesini ister. Beşîr ise ondan kendisi için dua etmesini ister. Ya'kûb ona çok çok dualar eder.

Diğer taraftan Yûsuf, kardeşlerine ve onların evlatlarına türlü elbiseler vererek onları esenleyip Kenân'a gönderir. Kenân'a gelip babalarıyla görüştüktan sonra ondan suçlarının affını dilerler. Ya'kûb da onların hepsini bağışlar. Yine Cebrâîl Hakk'ın emriyle gelip Ya'kûb'a Mısır'a gitmek için hazırlık yapmasını söyler. Bunun üzerine Ya'kûb ehlini toplar ve Mısır yoluna girer. Yûsuf'a atan kardeşlerin geldi diye müjdeciler gelir. Bunu duyunca çok sevinen Yûsuf, bütün halkın onları karşılamak için toplanmasını söyler. Sonra halkla beraber onları karşılamaya gider. Babasını görünce gidip elini ayağını öper, birbirlerine sarılırlar. Halk da onlarla birlikte sevinir ve hepsi gelip Ya'kûb ile görüşür. Hep beraber Mısır şehrine geri dönerler. Zelihâ bir gün iki oğluyla birlikte Ya'kûb'u görmeye gelir. Ya'kûb'un ellerini öperler. Zelihâ Ya'kûb'u evine davet edince Yûsuf, “Babam senin evine gelmez. Ona kendi evi gibi ev gerek.” der. Zelihâ bunun üzerine Ya'kûb için bir ev yaptırır. Ya'kûb kırk yıl kadar o evde oturur. Bir gün Ya'kûb Yûsuf'a yerine gitmek istediğini, Tanrı'dan kendisine böyle emir geldiğini söyler. Yûsuf bunu işitince çok üzülür, babasından ayrılmak istemez. Böyle söyledikten sonra Ya'kûb destur alarak atlanıp gider. Yûsuf da atasıyla görüştüktan sonra yine evine gelir. Yûsuf babasının gitmesine çok üzülünce Mısır beyleri gelir ve ona “Bir gün gidip babanı gör.” diye nasihat ederler.

Ya'kûb evine varmıştır ve bir gün oğlanlarına “Dedenizin kabrine gidelim.” der. Hep beraber dedelerinin kabrine gittiklerinde kabir kazan iki kişi görürler. Ya'kûb varıp onlara selam verir ve kazdıkları kabrin kime ait olduğunu sorar. Onlar Hakk'ın kendilerine emr ettiğini, kabrin kime ait olduğunu bilmediklerini söylerler. Onlardan biri elinde bir kadeh tutmaktadır. Ya'kûb kadehin kimin olduğunu sorunca onlar da “İçersen senindir.” derler. Kadehi içer içmez can veren Ya'kûb'u kabir kazan melekler yıkayıp kefene sararlar ve kabrin kenarına getirirler. Oğlanları gelip onu ölü bulunca ağlarlar. Sonra namazını kılıp kabre koyarlar. Dönüp evlerine gelirler. Bir süre sonra da Mısır'a giderler. Bu durumu Yûsuf'a anlatırlar. Babasının öldüğünü işitince Yûsuf da Allah'tan ölüm ister. Bunun üzerine Cebrâîl gelerek Yûsuf'a altmış üç yıl daha Mısır'da padişah olacağını, peygamber olduğu için de halkı doğru yola davet etmesi gerektiğini söyler. Yûsuf bunları işitince halkı dine davet etmeye başlar. Halkın kimisi Müslüman olur, kimisi de küfür içinde kalır. Yûsuf'un yolundan gitmeyenler sultan Reyyân'ın katına gelerek Yûsuf'tan şikâyetçi olurlar. “Yûsuf halkın çoğunu Müslüman eyledi. Mısır şehri elinden çıktı.” derler. Bunun üzerine Reyyân Yûsuf'a adam gönderir. “Yanıma gelsin.” diye buyurur. Yûsuf Reyyân'ın katına gelir. Reyyân “Halkı üşendirme. Herkes yerinde dursun, ayırma.” der. Yûsuf da Hakk'ın emrini yerine getirdiğini, Reyyân kabul etmezse bu şehirden gideceğini söyler. Yûsuf hazırlık yapıp yola çıkar ve mümin olanlar da onunla beraber gider. Nil denizinin yanında Kayyûm adlı bir şehir inşa ederler. Şehri türlü ziynetlerle donatırlar. Şehrin güzelliği tüm cihana yayılır. Bu güzel şehri görmek isteyen Reyyân Yûsuf'a adam gönderir. Yûsuf bunu duyunca “Kâfir olan bu şehre giremez. Ancak Müslüman olursa gelip görebilir.” der. Hak Teâlâ Reyyân'ın gönlüne nazar eder ve Reyyân cümle halkıyla Yûsuf'un yanına gelerek Müslüman olur. Yûsuf onlara bundan dolayı çok izzet ikramlar eder.

Bir gece Yûsuf yine düş görür. Yûsuf'a düşünde ömrünün tamam olduğu söylenir. Uykudan uyanınca oğlanlarını yanına çağırır. Büyük oğlunu sultan eder. Bir gün Zelihâ hasta olur ve Hakk'a canını teslim eder. Hemen ardından Yûsuf'a da ecel gelir. Oğulları kızları birkaç gün yas tuttuktan sonra Yûsuf'u bir ovaya defin ederler. Sonrasında Yûsuf'un şehri bolluk bereket içinde kalır. Mısır şehri ise kıtlığa düşer. Mısır halkı Reyyân'ın katına gelip bu işin hikmetini sorarlar. Kıtlığın şehirlerinden gitmesi için Yûsuf'un tabutunu Mısır şehrine getirmesini söylerler. Reyyân Yûsuf'un oğluna elçi

gönderir. Yûsuf'un oğlu razı olur ve tabutu Mısır şehrine getirip koyarlar. Böylece Mısır şehri bereketlenir ve bu sefer de Yûsuf'un şehrine kıtlık düşer. Yûsuf'un halkı Reyyân'ın katına gelip tabutu geri isterler. Yûsuf'un oğluyla Reyyân birbirine danışarak tabutu iki şehrin arasına defnetmeye karar verirler. Her iki şehir de artık bolluk berekete kavuşur. Bir zaman sonra Nil denizi taşar ve Yûsuf'un kabrini belirsiz eder. Yûsuf'tan sonra Mûsâ dünyaya gelir. Bir gün Mûsâ'ya Tanrı'dan “Yûsuf'u bul çıkar ve dedesinin kabri yanına yatır.” diye bir ses gelir. Mûsâ bunun üzerine Yûsuf'un tabutunu bulup getirerek dedesi İbrâhîm'in türbesinin kapısına bırakır (Karakaya, 2012: 130-159).

1.1.2 Kutsal Kitaplarda Yûsuf Kıssası

Kur'an-ı Kerim'in 12. suresi “*Yûsuf Suresi*” olup bu surenin başından sonuna kadar Yûsuf Peygamber'den bahsedilmektedir. Yine Tevrat'ta “*Yaratılış Kitabı*”nın 37. bölümü ve sonrasında (Kutsal Kitap, 2009: 38-55), Zebur'da “*Mezmurlar Kitabı*”nın 105. bölümünde (Kutsal Kitap, 2009: 636-637) Yûsuf Peygamber'in hikâyesi anlatılmaktadır.

Yûsuf Peygamber'in hikâyesini diğerlerinden daha ayrıntılı olarak anlatan ve mesnevilere en ziyade kaynaklık eden kutsal kitaplar Kur'an-ı Kerim ve Tevrat'tır. Bundan ötürü bu bölümde sadece bu kitaplar üzerinde durulacaktır. İbn Abbas'tan Rivâyet Edilen Yûsuf u Zelihâ mesnevisinin bu kutsal kitaplardaki metinlerle ne derece müşabih olduğunu da belirleyebilmek adına Kur'an-ı Kerim'deki “*Yûsuf Suresi*” ve Tevrat'ta Yûsuf Peygamber'in hikâyesinin anlatıldığı bölüm aynen aktarılacaktır.

1.1.2.1 Kur'an-ı Kerim'de Yûsuf Kıssası

Yûsuf Suresi: Mekke döneminde inmiştir. 111 âyettir. Bu sûrede Yûsuf Peygamberin hayatta karşılaştığı sıkıntılar ve bunlara sabrederek nasıl başarıya ulaştığı anlatılmakta ve inananlar için faydalı öğütler, önemli mesajlar verilmektedir. Kur'an'da baştan sona kadar bir tek konuyu anlatan tek sûre budur.

Bismillâhirrahmânirrahîm.

1. Elif Lâm Râ. Bunlar, apaçık Kitab'ın âyetleridir.
2. Biz onu, akıl erdiresiniz diye Arapça bir Kur'an olarak indirdik.

3. Sana bu Kur'an'ı vahyetmekle kıssaların en güzelini anlatıyoruz. Hâlbuki daha önce sen bunlardan habersizdin.
4. Hani Yûsuf, babasına “Babacığım! Gerçekten ben (rüyada) on bir yıldız, güneşi ve ayı gördüm. Gördüm ki, onlar bana boyun eğiyorlardı” demişti.
5. Babası, şöyle dedi: “Yavrucuğum! Rüyanı kardeşlerine anlatma. Yoksa sana tuzak kurarlar. Çünkü Şeytan, insanın apaçık düşmanıdır.”
6. “İşte Rabbin seni böylece seçecek, sana (rüyada görülen) olayların yorumunu öğretecek ve daha önce ataların İbrahim ve İshak’a nimetlerini tamamladığı gibi sana ve Yakub soyuna da tamamlayacaktır. Şüphesiz Rabbin hakkıyla bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir.”
7. Andolsun, Yûsuf ve kardeşlerinde (hakikati arayıp) soranlar için ibretler vardır.
8. Kardeşleri dediler ki: “Biz güçlü bir topluluk olduğumuz hâlde, Yûsuf ve kardeşi (Bünyamin) babamıza bizden daha sevgilidir. Doğrusu babamız açık bir yanlgı içindedir.”
9. “Yûsuf’u öldürün veya onu bir yere atın ki babanız sadece size yönelsin. Ondan sonra (tövbe edip) salih kimseler olursunuz.”
10. Onlardan bir sözcü, “Yûsuf’u öldürmeyin, onu bir kuyunun dibine bırakın ki geçen kervanlardan biri onu bulup alsın. Eğer yapacaksanız böyle yapın” dedi.
11. Babalarına şöyle dediler: “Ey babamız! Yûsuf hakkında bize neden güvenmiyorsun? Hâlbuki biz onun iyiliğini isteyen kişileriz.”
12. “Yarın onu bizimle beraber gönder de gezip oynasın. Şüphesiz biz onu koruruz.” Babaları, “Doğrusu onu götürmeniz beni üzer, siz ondan habersiz iken onu kurt yer, diye korkuyorum.”
14. Onlar da, “Andolsun biz kuvvetli bir topluluk iken onu kurt yerse (o takdirde) biz gerçekten hüsrana uğramış oluruz” dediler.

15. Yûsuf'u götürüp kuyunun dibine bırakmaya karar verdikleri zaman biz de ona, "Andolsun, (senin Yûsuf olduğunun) farkında değillerken onların bu işlerini sen kendilerine haber vereceksin" diye vahyettik.

16. (Yûsuf'u kuyuya bırakıp) akşamleyin ağlayarak babalarına geldiler.

17. "Ey babamız! Biz yarışa girmiştik. Yûsuf'u da eşyamızın yanında bırakmıştık. (Bir de ne görelim) onu kurt yemiş. Her ne kadar doğru söylesek de sen bize inanmazsın" dediler.

18. Bir de üzerine, sahte bir kan bulaştırılmış gömleğini getirdiler. Yakub dedi ki: "Hayır! Nefisleriniz sizi aldatıp böyle bir işe sürükledi. Artık bana düşen, güzel bir sabırdır. Anlattıklarınıza karşı yardımı istenilecek de ancak Allah'tır."

19. Bir kervan gelmiş, suçularını suya göndermişlerdi. Sucu kovasını kuyuya salınca, "Müjde! Müjde! İşte bir oğlan!" dedi. Onu alıp bir ticaret malı olarak sakladılar. Oysa Allah, onların yaptıklarını biliyordu.

20. Onu ucuz bir fiyata, birkaç dirheme sattılar. Zaten ona değer vermiyorlardı.

21. Onu satın alan Mısırlı kişi, hanımına dedi ki: "Ona iyi bak. Belki bize yararı dokunur veya onu evlat ediniz." İşte böylece biz Yûsuf'u o yere (Mısır'a) yerleştirdik ve ona (rüyadaki) olayların yorumunu öğretelim diye böyle yaptık. Allah, işinde galiptir, fakat insanların çoğu bunu bilmezler.

22. Olgunluk çağına erişince, ona hikmet ve ilim verdik. İşte biz, iyi davrananları böyle mükâfatlandırırız.

23. Evinde bulunduğu kadın (gönlünü ona kaptırıp) ondan arzuladığı şeyi elde etmek istedi ve kapıları kilitleyerek, "Haydi gelsene!" dedi. O ise, "Allah'a sığınırım, çünkü o (kocan) benim efendimdir, bana iyi baktı. Şüphesiz zalimler kurtuluşa eremezler" dedi.

24. Andolsun, kadın ona (göz koyup) istek duymuştu. Eğer Rabbinin delilini görmemiş olsaydı, Yûsuf da ona istek duyacaktı. Biz, ondan kötülüğü ve fuhşu uzaklaştırmak için işte böyle yaptık. Çünkü o, ihlâsa erdirilmiş kullarımızdandı.

25. İki de kapıya koştular. Kadın, Yûsuf'un gömleğini arkadan yırttı. Kapının yanında hanımın efendisine rastladılar. Kadın dedi ki: "Senin ailene kötülük yapmak isteyeninin cezası, ancak zindana atılmak veya can yakıcı bir azaptır."

26. Yûsuf, "O, benden arzusunu elde etmek istedi" dedi. Kadının ailesinden bir şahit de şöyle şahitlik etti: "Eğer onun gömleği önden yırtılmışsa, kadın doğru söylemiştir, o (Yûsuf) yalancılardandır."

27. "Eğer gömleği arkadan yırtılmışsa, kadın yalan söylemiştir. O (Yûsuf) ise, doğru söyleyenlerdendir."

28. Kadının kocası Yûsuf'un gömleğinin arkadan yırtıldığını görünce, dedi ki: "Şüphesiz bu, siz kadınların tuzağıdır. Şüphesiz sizin tuzağınız çok büyüktür."

29. "Ey Yûsuf! Sen bundan sakın kimseye bahsetme. (Ey Kadın,) sen de günahının bağışlanmasını dile. Çünkü sen günah işleyenlerdensin."

30. Şehirde birtakım kadınlar, "Aziz'in karısı, (hizmetçisi olan) delikanlısından murad almak istemiş. Ona olan aşkı yüreğine işlemiş. Şüphesiz biz onu açık bir sapıklık içinde görüyoruz" dediler.

31. Kadın, bunların dedikodularını işitince haber gönderip onları çağırdı. (Ziyafet düzenleyip) onlar için oturup yaslanacakları yer hazırladı. Her birine birer de bıçak verdi ve Yûsuf'a, "Çık karşılarına" dedi. Kadınlar Yûsuf'u görünce, onu pek büyüttüler ve şaşkınlıkla ellerini kestiler. "Hâşâ! Allah için, bu bir insan değil, ancak şerefli bir melektir" dediler.

32. Bunun üzerine kadın onlara dedi ki: "İşte bu, beni hakkında kınadığımız kimsedir. Andolsun, ben ondan murad almak istedim. Fakat o, iffetinden dolayı bundan kaçındı. Andolsun, eğer emrettiğimi yapmazsa, mutlaka zindana atılacak ve zillete uğrayanlardan olacak."

33. Yûsuf, "Ey Rabbim! Zindan bana, bunların beni dâvet ettiği şeyden daha sevimlidir. Onların tuzaklarını benden uzaklaştırmazsan, onlara meyleder ve cahillerden olurum" dedi.

- 34.** Rabbi, onun duasını kabul etti ve kadınların tuzaklarını ondan uzaklaştırdı. Şüphesiz ki O, hakkıyla işitendir, hakkıyla bilendir.
- 35.** Sonra onlar, Yûsuf'un suçsuzluğunu ortaya koyan delilleri gördükten sonra yine de mutlaka onu bir süre zindana atmayı uygun buldular.
- 36.** Onunla beraber zindana iki delikanlı daha girdi. Biri, "Ben rüyamda şaraplık üzüm sıkığımı gördüm" dedi. Diğeri, "Ben de rüyamda başımın üzerinde, kuşların yediği bir ekmek taşıdığımı gördüm. Bize bunun yorumunu haber ver. Şüphesiz biz seni iyilik yapanlardan görüyoruz" dedi.
- 37.** Yûsuf dedi ki: "Sizin yiyeceğiniz yemek size gelmeden önce, onun ne olduğunu bildiririm. Bu, bana Rabbimin öğrettiklerindedir. Ben, Allah'a inanmayan ve ahireti inkâr eden bir milletin dinini bıraktım."
- 38.** "Atalarım İbrahim, İshak ve Yakub'un dinine uydum. Bizim, Allah'a herhangi bir şeyi ortak koşmamız (söz konusu) olamaz. Bu, bize ve insanlara Allah'ın bir lütfudur, fakat insanların çoğu şükretmezler."
- 39.** "Ey zindan arkadaşlarım! Ayrı ayrı ilâhlar mı daha iyidir, yoksa mutlak hâkimiyet sahibi olan tek Allah mı?"
- 40.** "Siz Allah'ı bırakıp; sadece sizin ve atalarınızın taktığı birtakım isimlere (düzmece ilâhlara) tapıyorsunuz. Allah, onlar hakkında hiçbir delil indirmemiştir. Hüküm ancak Allah'a aittir. O, kendisinden başka hiçbir şeye tapmamanızı emretmiştir. İşte en doğru din budur. Fakat insanların çoğu bilmezler."
- 41.** "Ey zindan arkadaşlarım! (Rüyanızın yorumuna gelince,) biriniz efendisine şarap sunacak, diğeri ise asılacak ve kuşlar başından yiyecektir. Yorumunu sorduğunuz iş böylece kesinleşmiştir."
- 42.** Yûsuf, onlardan kurtulacağını düşündüğü kişiye, "Efendinin yanında beni an", dedi. Fakat şeytan onu efendisine hatırlatmayı unutturdu da bu yüzden o, birkaç yıl daha zindanda kaldı.

43. Kral, “Ben rüyamda yedi semiz ineği, yedi zayıf ineğin yediğini; ayrıca yedi yeşil başak ve yedi de kuru başak görüyorum. Ey ileri gelenler! Eğer rüya yorumluyorsanız, rüyamı bana yorumlayın” dedi.

44. Dediler ki: “Bunlar karma karışık düşlerdir. Biz böyle düşlerin yorumunu bilmiyoruz.”

45. Zindandaki iki kişiden kurtulmuş olanı, nice zamandan sonra (Yûsuf’u) hatırladı ve “Ben size onun yorumunu haber veririm, hemen beni (zindana) gönderin” dedi.

46. (Zindana varınca), “Yûsuf! Ey doğru sözlü! Rüyada yedi semiz ineği yedi zayıf ineğin yemesi, bir de yedi yeşil başakla diğer yedi kuru başak hakkında bize yorum yap. Ümid ederim ki (vereceğin bilgi ile) insanlara dönerim de onlar da (senin değerini) bilirler” dedi.

47. Yûsuf dedi ki: “Yedi yıl âdetiniz üzere ekin ekeceksiniz. Yiyeceğiniz az bir miktar hariç, biçtiklerinizi başağında bırakın.”

48. “Sonra bunun ardından yedi kurak yıl gelecek, saklayacağınız az bir miktar hariç bu yıllar için biriktirdiklerinizi yiyip bitirecek.”

49. “Sonra bunun ardından insanların yağmura kavuşacağı bir yıl gelecek. O zaman (bol rızka kavuşup) şıra ve yağ sıkacaklar.”

50. Kral, “Onu bana getirin” dedi. Elçi, Yûsuf’a gelince (Yûsuf) dedi ki: “Efendine dön de ellerini kesen o kadınların derdi ne idi, diye sor. Şüphesiz Rabbim onların hilesini hakkıyla bilendir.”

51. Kral, kadınlara, “Yûsuf’tan murad almak istediğiniz zaman derdiniz ne idi?” dedi. Kadınlar, “Hâşâ! Allah için, biz onun bir kötülüğünü bilmiyoruz” dediler. Aziz’in karısı ise, “Şimdi gerçek ortaya çıktı. Ondan ben murad almak istedim. Şüphesiz Yûsuf doğru söyleyenlerdendir” dedi.

52. (Yûsuf), “Benim böyle yapmam, Aziz’in; yokluğunda, benim kendisine hainlik etmediğimi ve Allah’ın, hainlerin tuzaklarını başarıya ulaştırmayacağını bilmesi içindi” dedi.

53. “Ben nefsimi temize çıkarmam, çünkü Rabbimin merhamet ettiği hariç, nefis aşırı derecede kötülüğü emreder. Şüphesiz Rabbim çok bağışlayandır, çok merhamet edendir” dedi.

54. Kral, “Onu bana getirin, onu özel olarak yanıma alayım”, dedi. Onunla konuşunca dedi ki: “Şüphesiz bugün sen yanımızda yüksek makam sahibi ve güvenilir bir kişisin.”

55. Yûsuf, “Beni ülkenin hazinelerine bakmakla görevlendir. Çünkü ben iyi koruyucu ve bilgili bir kişiyim” dedi.

56. Böylece Yûsuf’a, dilediği yerde oturmak üzere ülkede imkân ve iktidar verdik. Biz rahmetimizi istediğimize veririz ve iyi davrananların mükâfatını zayi etmeyiz.

57. Elbette ki, ahiret mükâfatı, inananlar ve Allah’a karşı gelmekten sakınanlar için daha iyidir.

58. (Derken) Yûsuf’un kardeşleri çıkageldiler ve yanına girdiler. Yûsuf onları tanıdı, onlar ise Yûsuf’u tanımıyorlardı.

59. Yûsuf, onların yüklerini hazırlatınca dedi ki: “Sizin baba bir kardeşinizi de bana getirin. Görmüyor musunuz, ölçeği tam dolduruyorum ve ben misafir ağırlayanların en iyisiyim.”

60. “Eğer onu bana getirmezseniz, artık benim yanımda size verilecek tek ölçek (zahire) bile yoktur ve bir daha da bana yaklaşmayın.”

61. Dediler ki: “Onu babasından isteyeceğiz ve muhakkak bunu yaparız.”

62. Yûsuf, adamlarına dedi ki: “Onların ödedikleri zahire bedellerini yüklerinin içine koyun. Umulur ki ailelerine varınca onu anlarlar da belki yine dönüp gelirler.”

63. Onlar, babalarına döndüklerinde, “Ey babamız! Bize artık zahire verilmeyecek. Kardeşimizi (Bünyamin’i) bizimle gönder ki zahire alalım. Onu biz elbette koruruz” dediler.

64. Yakub onlara, “Onun hakkında size ancak, daha önce kardeşi hakkında güvendiğim kadar güvenebilirim! Allah en iyi koruyandır ve O, merhametlilerin en merhametlisidir” dedi.

65. Yüklerini açıp zahire bedellerinin kendilerine geri verildiğini gördüler. “Ey babamız! Daha ne isteriz? İşte ödediğimiz bedeller de bize geri verilmiş. Onunla yine ailemize yiyecek getirir, kardeşimizi korur ve bir deve yükü zahire de fazladan alırız. Çünkü bu getirdiğimiz az bir zahiredir” dediler.

66. Babaları, “Kuşatılıp çaresiz durumda kalmanız hariç, onu bana geri getireceğinize dair Allah adına sağlam bir söz vermedikçe, onu sizinle göndermeyeceğim” dedi. Ona güvencelerini verdiklerinde, “Allah söylediklerimize vekildir” dedi.

67. Sonra da, “Ey oğullarım! Bir kapıdan girmeyin, ayrı ayrı kapılardan girin. Ama Allah’tan gelecek hiçbir şeyi sizden uzaklaştıramam. Hüküm ancak Allah’ındır. Ben O’na tevekkül ettim. Tevekkül edenler de yalnız O’na tevekkül etsinler” dedi.

68. Babalarının emrettiği şekilde (ayrı kapılardan) girdiklerinde (bile) bu, Allah’tan gelecek hiçbir şeyi onlardan uzaklaştıracak değildi. Sadece Yakub, içindeki bir dileği ortaya koymuş oldu. Şüphesiz o, biz kendisine öğrettiğimiz için bilgi sahibidir. Fakat insanların çoğu bilmezler.

69. Yûsuf’un huzuruna girdiklerinde; o, kardeşi Bünyamin’i yanına bağrına bastı ve (gizlice) “Haberin olsun ben senin kardeşinim, artık onların yaptıklarına üzülme” dedi.

70. Yûsuf, onların yüklerini hazırlatırken su kabını kardeşinin yüküne koydurdu. Sonra da bir çağırıcı şöyle seslendi: “Ey kervancılar! Siz hırsızsiniz.”

71. Yûsuf’un kardeşleri onlara dönerek, “Ne yitirdiniz?” dediler.

72. Onlar, “Hükümdar’ın su kabını yitirdik. Onu getirene bir deve yükü ödül var. Ben buna kefilim” dediler.

73. Dediler ki: “Allah’a andolsun, siz de biliyorsunuz ki biz bu ülkede fesat çıkarmaya gelmedik, hırsız da değiliz.”

74. Onlar, “Eğer yalancı iseniz, hırsızlığın cezası nedir?” dediler.

75. Onlar da: “Cezası, su kabı kimin yükünde bulunursa, o kimsenin kendisi(nin alıkonması) onun cezasıdır. Biz zalimleri böyle cezalandırırız” dediler.

76. Bunun üzerine Yûsuf, kardeşinin yükünden önce onların yüklerini aramaya başladı. Sonra su kabını kardeşinin yükünden çıkardı. İşte biz Yûsuf'a böyle bir plan öğrettik. Yoksa kralın kanunlarına göre kardeşini alıkoyamazdı. Ancak, Allah'ın dilemesi başka. Biz dilediğimiz kimsenin derecelerini yükseltiriz. Her ilim sahibinin üstünde daha iyi bir bilen vardır.

77. Dediler ki: “Eğer o çalmışsa, daha önce onun bir kardeşi de çalmıştı.” Yûsuf, bunu içinde sakladı ve onlara belli etmedi. İçinden, “Siz kötü bir durumdasınız; anlattığınızı Allah çok daha iyi biliyor” dedi.

78. Onlar, Yûsuf'a: “Ey güçlü vezir! Bunun çok yaşlı bir babası var. Onun yerine bizden birini alıkoy. Şüphesiz biz senin iyilik edenlerden olduğunu görüyoruz” dediler.

79. Yûsuf, “Malımızı yanında bulduğumuz kimseden başkasını tutmaktan Allah'a sığınırız. Şüphesiz biz o takdirde zulmetmiş oluruz” dedi.

80. Ondan ümitlerini kesince, kendi aralarında konuşmak üzere bir kenara çekildiler. Büyükleri dedi ki: “Babanızın Allah adına sizden söz aldığını, daha önce de Yûsuf hakkında işlediğiniz kusuru bilmiyor musunuz? Artık babam bana izin verinceye veya Allah, hakkımda hükmedinceye kadar buradan asla ayrılmayacağım. O, hükmedenlerin en hayırlısıdır.”

81. “Siz babanıza dönün ve deyin ki: “Ey babamız! Şüphesiz oğlun hırsızlık etti, biz ancak bildiğimize şahitlik ettik. (Sana söz verdiğimiz zaman) gaybı (oğlunun hırsızlık edeceğini) bilemezdik.”

82. “Bulduğumuz kent halkına ve aralarında olduğumuz kervana da sor. Şüphesiz biz doğru söyleyenleriz.”

83. Yakub, “Nefisleriniz sizi bir iş yapmağa sürükledi. Artık bana düşen, güzel bir sabırdır. Umulur ki, Allah onların hepsini bana getirir. Çünkü O, hakkıyla bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir” dedi.

84. Onlardan yüz çevirdi ve “Vah! Yûsuf'a vah!” dedi ve üzüntüden iki gözüne ak düştü. O artık acısını içinde saklıyordu.

- 85.** Oğulları, “Allah’a yemin ederiz ki, sen hâlâ Yûsuf’u anıp duruyorsun. Sonunda üzüntüden eriyip gideceksin veya helâk olacaksın” dediler.
- 86.** Yakub, “Ben tasa ve üzüntümü ancak Allah’a arz ederim. Ben, Allah tarafından sizin bilmediğiniz şeyleri bilirim” dedi.
- 87.** “Ey oğullarım! Gidin Yûsuf’u ve kardeşini araştırın. Allah’ın rahmetinden ümit kesmeyin. Çünkü kâfirler topluluğundan başkası Allah’ın rahmetinden ümidini kesmez.”
- 88.** Bunun üzerine (Mısır’a dönüp) Yûsuf’un yanına girdiklerinde, “Ey güçlü vezir! Bize ve ailemize darlık ve sıkıntı dokundu. Değersiz bir sermaye ile geldik. Zahiremizi tam ölç, ayrıca bize sadaka ver. Şüphesiz Allah, sadaka verenleri mükâfatlandırır” dediler.
- 89.** Yûsuf dedi ki: “Siz (henüz) cahil kimseler iken Yûsuf ve kardeşine neler yaptığınızı biliyor musunuz?”
- 90.** Kardeşleri, “Yoksa sen, sen Yûsuf musun?” dediler. O da, “Ben Yûsuf’um, bu da kardeşim. Allah, bize iyilikte bulundu. Çünkü, kim kötülükten sakınır ve sabrederse, şüphesiz Allah iyilik yapanların mükâfatını zayi etmez” dedi.
- 91.** Dediler ki: “Allah’a andolsun, gerçekten Allah seni bize üstün kıldı. Gerçekten biz suç işlemiştik.”
- 92.** Yûsuf dedi ki: “Bugün size kınama yok. Allah sizi bağışlasın. O, merhametlilerin en merhametlisidir.
- 93.** Bu gömleğimi götürün de babamın yüzüne koyun ki, gözleri açılsın ve bütün ailenizi bana getirin” dedi.
- 94.** Kervan (Mısır’dan) ayrılınca babaları, “Bana bunak demezseniz, şüphesiz ben Yûsuf’un kokusunu alıyorum” dedi.
- 95.** Onlar da, “Allah’a yemin ederiz ki sen hâlâ eski şaşkınlığındasın” dediler.
- 96.** Müjdecî gelip gömleği Yakub’un yüzüne koyunca gözleri açılıverdi. Yakub, “Ben size, Allah tarafından, sizin bilemeyeceğiniz şeyleri bilirim demedim mi?” dedi.

97. Oğulları, “Ey babamız! Allah’tan suçlarımızın bağışlanmasını dile. Biz gerçekten suçlu idik” dediler.

98. Yakub, “Rabbimden sizin bağışlanmanızı dileyeceğim. Şüphesiz O, çok bağışlayandır, çok merhamet edendir” dedi.

99. (Mısır’a gidip) Yûsuf’un huzuruna girdiklerinde; Yûsuf ana babasını bağrına bastı ve “Allah’ın iradesi ile güven içinde Mısır’a girin” dedi.

100. Ana babasını tahtın üzerine çıkardı. Hepsi ona (Yûsuf’a) saygı ile eğildiler. Yûsuf dedi ki: “Babacığım! İşte bu, daha önce gördüğüm rüyanın yorumudur. Rabbim onu gerçekleştirdi. Şeytan benimle kardeşlerimin arasını bozduktan sonra; Rabbim beni zindandan çıkararak ve sizi çölden getirerek bana çok iyilikte bulundu. Şüphesiz Rabbim, dilediği şeyde nice incelikler sergileyendir. Şüphesiz O, hakkıyla bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir.”

101. Rabbim! Gerçekten bana mülk verdin ve bana sözlerin yorumunu öğrettin. Ey gökleri ve yeri yaratan! Dünyada ve ahirette sen benim velimsin. Benim canımı müslüman olarak al ve beni iyilere kat.”

102. İşte bu (kıssa), gayb haberlerindedir. Onu sana biz vahiy yolu ile bildiriyoruz. Yoksa onlar tuzak kurarak işlerine karar verdikleri zaman sen onların yanında değildin.

103. Sen ne kadar şiddetle arzu etsen de insanların çoğu inanacak değillerdir.

104. Hâlbuki sen buna karşılık onlardan bir ücret de istemiyorsun. O (Kur’an) âlemler içinde ancak bir öğüttür.

105. Göklerde ve yerde nice deliller vardır ki yanlarına uğrarlar da onlardan yüzlerini çevirerek geçerler.

106. Onların çoğu Allah’a ancak ortak koşarak inanırlar.

107. Yoksa Allah tarafından kendilerini kuşatacak bir azabın gelmeyeceğinden veya onlar farkında olmadan kıyametin ansızın gelip çatmayacağından emin mi oldular?

108. De ki: “İşte bu benim yolumdur. Ben ve bana uyanlar bilerek Allah’a çağırırız. Allah’ın şanı yücedir. Ben, Allah’a ortak koşanlardan değilim.”

109. Biz senden önce de, memleketler halkından ancak kendilerine vahyettiğimiz birtakım erkekleri peygamber olarak gönderdik. Yeryüzünde dolaşıp da, kendilerinden önce gelenlerin akıbetlerinin nasıl olduğuna bakmadılar mı? Elbette ahiret yurdu Allah’a karşı gelmekten sakınanlar için daha iyidir. Hâlâ aklınızı kullanmıyor musunuz?

110. Nihayet peygamberler ümitlerini kesecek hâle gelip yalanlandıklarını düşündükleri sırada, onlara yardımımız geldi de, böylece dilediğimiz kimseler kurtuluşa erdirildi. Azabımız ise, suçlular topluluğundan geri çevrilemez.

111. Andolsun ki, onların kıssalarında akıl sahipleri için ibret vardır. Kur’an, uydurulabilecek bir söz değildir. Fakat kendinden öncekileri tasdik eden, her şeyi ayrı ayrı açıklayan ve inanan bir toplum içinde bir yol gösterici ve bir rahmettir. (www.diyamet.gov.tr/kuran/default.asp)

1.1.2.2. Tevrat’ta Yûsuf Kıssası

37. Bölüm Yûsuf’un Düşleri

- 1.Yakup babasının yabancı olarak kalmış olduğu Kenan ülkesinde yaşadı.
- 2.Yakup soyunun öyküsü: Yûsuf on yedi yaşında bir gençti. Babasının karıları Bilha ve Zilpa’dan olan üvey kardeşleriyle birlikte sürü güdüyordu. Kardeşlerinin yaptığı kötülükleri babasına ulaştırırdı.
- 3.İsrail Yûsuf’u öbür oğullarının hepsinden çok severdi. Çünkü Yûsuf onun yaşlılığında doğmuştu. Yûsuf’a uzun, renkli bir giysi yaptırmıştı.
- 4.Yûsuf’un kardeşleri babalarının onu kendilerinden çok sevdiğini görünce, ondan nefret ettiler. Yûsuf’a tatlı söz söylemez oldular.
- 5.Yûsuf bir düş gördü. Bunu kardeşlerine anlatınca, ondan daha çok nefret ettiler.
- 6.Yûsuf, “Lütfen gördüğüm düşü dinleyin!” dedi.
- 7.“Tarlada demet bağılıyorduk. Ansızın benim demetim kalkıp dikildi. Sizinkilerse, çevresine toplanıp önünde eğildiler.”

8. Kardeşleri, “Başımıza kral mı olacaksın? Bizi sen mi yöneteceksin?” dediler. Düşlerinden, söylediklerinden ötürü ondan büsbütün nefret ettiler.

9.Yûsuf bir düş daha görüp kardeşlerine anlattı. “Dinleyin, bir düş daha gördüm” dedi, “Güneş, ay ve on bir yıldız önümde eğildiler.”

10. Yûsuf babasıyla kardeşlerine bu düşü anlatınca, babası onu azarladı: “Ne biçim düş bu?” dedi, “Ben, annen ve kardeşlerin gelip önünde yere mi eğileceğiz yani?”

11. Kardeşleri Yûsuf’u kıskanıyordu, ama bu olay babasının aklına takıldı.

38. Bölüm Kardeşleri Yûsuf’u Satıyor

12. Bir gün Yûsuf’un kardeşleri babalarının sürüsünü götürmek için Şekem’e gittiler.

13. İsrail Yûsuf’a, “Kardeşlerin Şekem’de sürü güdüyorlar” dedi, “Gel seni de onların yanına göndereyim.” Yûsuf, “Hazırım” diye yanıtladı.

14. Babası, “Git kardeşlerine ve sürüye bak” dedi, “Her şey yolunda mı, değil mi, bana haber getir.” Böylece onu Hevron Vadisi’nden gönderdi. Yûsuf Şekem’e vardı.

15.Kırda dolaşırken bir adam onu görüp, “Ne arıyorsun?” diye sordu.

16.Yûsuf, “Kardeşlerimi arıyorum” diye yanıtladı, “Buralarda sürü güdüyorlar. Nerede olduklarını biliyor musun?”

17.Adam, “Buradan ayrıldılar” dedi, “Dotan’a gidelim dediklerini duydum.” Böylece Yûsuf kardeşlerinin peşinden gitti ve Dotan’da onları buldu.

18.Kardeşleri onu uzaktan gördüler. Yûsuf yanlarına varmadan, onu öldürmek için düzen kurdular.

19.Birbirlerine, “İşte düş hastası geliyor” dediler.

20.“Hadi onu öldürüp kuyulardan birine atalım. Yabanil bir hayvan yedi deriz. Bakalım o zaman düşleri ne olacak!”

21. Ruben bunu duyunca, Yûsuf’u kurtarmaya çalıştı: “Canına kıymayın” dedi.

- 22.“Kan dökmeyin. Onu şu ıssız yerdeki kuyuya atın, ama kendisine dokunmayın.” Amacı Yûsuf’u kurtarıp babasına geri götürmekti.
- 23.Yûsuf yanlarına varınca, kardeşleri sırtındaki renkli uzun giysiyi çekip çıkardılar.
- 24.Ve kendisini susuz, boş bir kuyuya attılar.
- 25.Yemek yemek için oturduklarında, Gilat yönünden bir İsmailî kervanının geldiğini gördüler. Develeri kitre, pelesenk, laden yüklüydü. Mısır’a gidiyorlardı.
26. Yahuda, kardeşlerine, “Kardeşimizi öldürür, suçumuzu gizlersek ne kazanırız?” dedi.
- 27.“Gelin onu İsmailîler’e satalım. Böylece canına dokunmamış oluruz. Çünkü o kardeşimizdir, aynı kanı taşıyoruz.” Kardeşleri kabul etti.
28. Midyanlı tüccarlar oradan geçerken, kardeşleri Yûsuf’u kuyudan çekip çıkardılar ve yirmi gümüşe İsmailîler’e sattılar. İsmailîler Yûsuf’u Mısır’a götürdüler.
29. Kuyuya geri dönen Ruben Yûsuf’u orada göremeyince üzüntüden üstünü başını yırttı.
30. Kardeşlerinin yanına gidip, “Çocuk orada yok” dedi, “Ne yapacağım şimdi ben?”
- 31.Bunun üzerine bir teke keserek Yûsuf’un renkli uzun giysisini kanına buladılar.
- 32.Giysiyi babalarına götürerek, “Bunu bulduk” dediler, “Bak, bakalım, oğlunun mu, değil mi?”
- 33.Yakup giysiyi tanıdı, “Evet, bu oğlumun giysisi” dedi, “Onu yabanıl bir hayvan yemiş olmalı. Yûsuf’u parçalamış olsa gerek.”
34. Yakup üzüntüden üstünü başını yırttı, beline çul sardı, oğlu için uzun süre yas tuttu.
35. Bütün oğulları, kızları onu avutmaya çalıştılsa da o avunmak istemedi. “Oğlumun yanına, ölümler diyarına yas tutarak gideceğim” diyerek oğlu için ağlamaya devam etti.
36. Bu arada Midyanlılar da Yûsuf’u Mısır’da Firavun’un bir görevlisine, muhafız birliği komutanı Potifar’a sattılar.

39. Bölüm Yûsuf ve Potifar'ın Karısı

- 1.** İsmailîler Yûsuf'u Mısır'a götürmüştü. Firavun'un görevlisi, muhafız birliği komutanı Mısırlı Potifar onu İsmailîler'den satın almıştı.
- 2.** Rab Yûsuf'la birlikteydi ve onu başarılı kılıyordu. Yûsuf Mısırlı efendisinin evinde kalıyordu.
- 3.** Efendisi Rabb'in Yûsuf'la birlikte olduğunu ve yaptığı her işte onu başarılı kıldığını gördü.
- 4.** Ondan hoşnut kalarak onu özel hizmetine aldı. Evinin ve sahip olduğu her şeyin sorumluluğunu ona verdi.
- 5.** Yûsuf'u evinin ve sahip olduğu her şeyin sorumlusu atadığı andan itibaren Rab Yûsuf sayesinde Potifar'ın evini kutsadı. Evini, tarlasını, kendisine ait her şeyi bereketli kıldı.
- 6.** Potifar sahip olduğu her şeyin sorumluluğunu Yûsuf'a verdi; yediği yemek dışında, hiçbir şeyle ilgilenmedi. Yûsuf güzel yapılı, yakışıklıydı.
- 7.** Bir süre sonra efendisinin karısı ona göz koyarak, "Benimle yat" dedi.
- 8.** Ama Yûsuf reddetti. "Ben burada olduğum için efendim evdeki hiçbir şeyle ilgilenme gereğini duymuyor" dedi, "Sahip olduğu her şeyin yönetimini bana verdi.
- 9.** Bu evde ben de onun kadar yetkiliyim. Senin dışında hiçbir şeyi benden esirgemedi. Sen onun karısısın. Nasıl böyle bir kötülük yapar, Tanrı'ya karşı günah işlerim?"
- 10.** Potifar'ın karısı her gün kendisiyle yatması ya da birlikte olması için direttiyse de, Yûsuf onun isteğini kabul etmedi.
- 11.** Bir gün Yûsuf işlerini yapmak üzere eve gitti. İçerde ev halkından hiç kimse yoktu.
- 12.** Potifar'ın karısı Yûsuf'un giysisini tutarak, "Benimle yat" dedi. Ama Yûsuf giysisini onun elinde bırakıp evden dışarı kaçtı.
- 13.** Kadın Yûsuf'un giysisini bırakıp kaçtığını gördü.
- 14.** Hizmetkârlarını çağırdı. "Bakın şuna!" dedi, "Kocamın getirdiği bu İbrani bizi rezil etti. Yanıma geldi, benimle yatmak istedi. Ben de bağırdım.

15. Bağırdığımı duyunca, giysisini yanımda bırakıp dışarı kaçtı.”
16. Efendisi eve gelinceye kadar Yûsuf’un giysisini yanında alıkoydu.
17. Ona da aynı şeyleri anlattı: “Buraya getirdiğin İbrani köle yanıma gelip beni aşağılamak istedi.
18. Ama ben bağırınca giysisini yanımda bırakıp kaçtı.”
19. Karısının, “Senin kölen bana böyle yaptı” diyerek anlattıklarını duyunca, Yûsuf’un efendisinin öfkesi tepesine çıktı.
20. Yûsuf’u yakalayıp zindana, kralın tutsaklarının bağlı olduğu yere attı. Ama Yûsuf zindandaydı.
21. Rab onunla birlikteydi. Ona iyilik etti. Zindancıbaşı Yûsuf’tan hoşnut kaldı.
22. Bütün tutsakların yönetimini ona verdi. Zindanda olup biten her şeyden Yûsuf sorumluydu.
23. Zindancıbaşı Yûsuf’un sorumlu olduğu işlerle hiç ilgilenmezdi. Çünkü Rab Yûsuf’la birlikteydi ve yaptığı her işte onu başarılı kılıyordu.

40. Bölüm Yûsuf Tutsakların Düşünü Yorumluyor

1. Bir süre sonra, Firavun’un sakisi ve fırıncısı efendilerini gücendirdiler.
2. Firavun bu iki görevlisine, baş sakiyle fırıncıbaşına öfkeleni.
3. Onları muhafız birliği komutanının evinde, Yûsuf’un tutsak olduğu zindanda gözaltına aldı.
4. Muhafız birliği komutanı Yûsuf’u onların hizmetine atadı. Bir süre zindanda kaldılar.
5. Firavun’un sakisiyle fırıncısı tutsak oldukları zindanda aynı gece birer düş gördüler. Düşleri farklı anlamlar taşıyordu.
6. Sabah Yûsuf yanlarına gittiğinde, onları tedirgin gördü.
7. Efendisinin evinde, kendisiyle birlikte zindanda kalan Firavun’un görevlilerine, “Niçin suratınız asık bugün?” diye sordu.

8. “Düş gördük ama yorumlayacak kimse yok” dediler. Yûsuf, “Yorum Tanrı'ya özgü değil mi?” dedi, “Lütfen düşününüzü bana anlatın.”
9. Baş saki düşünüyü Yûsuf'a anlattı: “Düşümde önümde bir asma gördüm.
10. Üç çubuğu vardı. Tomurcuklar açar açmaz çiçeklendi ve salkım salkım üzüm verdi.
11. Firavun'un kâsesi elimdeydi. Üzümleri alıp Firavun'un kâsesine sıktım. Sonra kâseyi ona verdim.”
12. Yûsuf, “Bu şu anlama gelir” dedi, “Üç çubuk üç gün demektir.
13. Üç gün içinde Firavun seni zindandan çıkaracak, yine eski görevine döneceksin. Geçmişte olduğu gibi yine ona sakilik yapacaksın.
14. Ama her şey yolunda giderse, lütfen beni anımsa. Bir iyilik yap, Firavun'a benden söz et. Çıkar beni bu zindandan.
15. Çünkü ben İbrani ülkesinden zorla kaçırıldım. Burada da zindana atılacak bir şey yapmadım.”
16. Fırıncıbaşı bu iyi yorumu duyunca, Yûsuf'a, “Ben de bir düş gördüm” dedi, “Başımın üstünde üç sepet beyaz ekmek vardı.
17. En üstteki sepette Firavun için pişirilmiş çeşitli pastalar vardı. Kuşlar başımın üstündeki sepette pastaları yiyorlardı.”
18. Yûsuf, “Bu şu anlama gelir” dedi, “Üç sepet üç gün demektir.
19. Üç gün içinde Firavun seni zindandan çıkarıp ağaca asacak. Kuşlar etini yiyecekler.”
20. Üç gün sonra, doğum gününde Firavun bütün görevlilerine bir şölen verdi. Görevlilerinin önünde baş sakisiyle fıncıbaşı zindandan çıkardı.
- 21-22. Yûsuf'un yaptığı yoruma uygun olarak baş sakisini eski görevine atadı. Baş saki Firavun'a şarap sunmaya başladı. Ama Firavun fıncıbaşı astırdı.
23. Gel gelelim, baş saki Yûsuf'u anımsamadı, unuttu gitti.

41. Bölüm Yûsuf Firavun'un Düşünü Yorumluyor

1. Tam iki yıl sonra Firavun bir düş gördü: Nil Irmağı'nın kıyısında duruyordu.
2. İrmaktan güzel ve semiz yedi inek çıktı. Sazlar arasında otlamaya başladılar.
3. Sonra, yedi çirkin ve cılız inek çıktı. Irmağın kıyısında, öbür ineklerin yanında durdular.
4. Çirkin ve cılız inekler, güzel ve semiz yedi ineği yiyince, Firavun uyandı.
5. Yine uykuya daldı, bu kez başka bir düş gördü: Bir saptta yedi güzel ve dolgun başak bitti.
6. Sonra, cılız ve doğu rüzgârıyla kavrulmuş yedi başak daha bitti.
7. Cılız başaklar, yedi güzel ve dolgun başağı yuttular. Firavun uyandı ve düş gördüğünü anladı.
8. Sabah uyandığında kaygılıydı. Bütün Mısırlı büyücüleri, bilgeleri çağırttı. Onlara gördüğü düşleri anlattı. Ama hiçbiri Firavun'un düşlerini yorumlayamadı.
9. Bu arada baş saki Firavun'a, "Bugün suçumu itiraf etmeliyim" dedi.
10. "Bana ve fırıncıbaşı kullarına öfkelenince bizi zindana, muhafız birliği komutanının evine kapattın.
11. Bir gece ikimiz de düş gördük. Düşlerimiz farklı anlamlar taşıyordu.
12. Orada, bizimle birlikte muhafız birliği komutanının kölesi İbrani bir genç vardı. Gördüğümüz düşleri ona anlattık. Bize bir bir yorumladı.
13. Her şey onun yorumladığı gibi çıktı: Ben görevime döndüm, fırıncıbaşı ise asıldı."
14. Firavun Yûsuf'u çağırttı. Hemen onu zindandan çıkardılar. Yûsuf tıraş olup giysilerini değiştirdikten sonra Firavun'un huzuruna çıktı.
15. Firavun Yûsuf'a, "Bir düş gördüm" dedi, "Ama kimse yorumlayamadı. Duyduğun her düşü yorumlayabildiğini işittim."
16. Yûsuf, "Ben yorumlayamam" dedi, "Firavun'a en uygun yorumu Tanrı yapacaktır."

17. Firavun Yûsuf'a anlatmaya başladı: "Düşümde bir ırmak kıyısında duruyordum.
18. İrmaktan semiz ve güzel yedi inek çıktı. Sazlar arasında otlamaya başladılar.
19. Sonra arık, çirkin, cılız yedi inek daha çıktı. Mısır'da onlar kadar çirkin inek görmedim.
20. Cılız ve çirkin inekler ilk çıkan yedi semiz ineği yedi.
21. Ama kötü görünüşleri değişmedi. Sanki bir şey yememiş gibi görünüyorlardı. Sonra uyandım.
22. "Bir de düşümde bir sapta dolgun ve güzel yedi başak bittiğini gördüm.
23. Sonra solgun, cılız, doğu rüzgârının kavurduğu yedi başak daha bitti.
24. Cılız başaklar yedi güzel başağı yuttular. Büyücülere bunu anlattım. Ama hiçbiri yorumlayamadı."
25. Yûsuf, "Efendim, iki düşün de aynı anlamı taşıyor" dedi, "Tanrı ne yapacağını sana bildirmiş.
26. Yedi güzel inek yedi yıl demektir. Yedi güzel başak da yedi yıldır. Aynı anlama geliyor.
27. Daha sonra çıkan yedi cılız, çirkin inek ve doğu rüzgârının kavurduğu yedi solgun başak ise yedi yıl kıtlık olacağı anlamına gelir.
28. "Söylediğim gibi, Tanrı ne yapacağını sana göstermiş.
29. Mısır'da yedi yıl bolluk olacak.
30. Sonra yedi yıl öyle bir kıtlık olacak ki, bolluk yılları hiç anımsanmayacak. Çünkü kıtlık ülkeyi kasıp kavuracak.
31. Ardından gelen kıtlık bolluğu unutturacak, çünkü çok şiddetli olacak.
32. Bu konuda iki kez düş görmenin anlamı, Tanrı'nın kesin kararını verdiğini ve en kısa zamanda uygulayacağını gösteriyor.

33. “Şimdi Firavun’un akıllı, bilgili bir adam bulup onu Mısır’ın başına getirmesi gerekir.

34. Ülke çapında adamlar görevlendirmeli, bunlar yedi bolluk yılı boyunca ürünlerin beşte birini toplamalı.

35. Gelecek verimli yılların bütün yiyeceğini toplasınlar ve Firavun’un yönetimi altında kentlerde depolayıp korusunlar.

36. Bu yiyecek, gelecek yedi kıtlık yılı boyunca, Mısır’da ihtiyat olarak kullanılacak ve ülke kıtlıktan kırılmayacak.”

Yûsuf Mısır’ın Yöneticisi Oluyor

37. Bu öneri Firavun’a ve görevlilerine iyi göründü.

38. Firavun görevlilerine, “Bu adam gibi Tanrı ruhuna sahip birini bulabilir miyiz?” diye sordu.

39. Sonra Yûsuf’a, “Mademki Tanrı sana bütün bunları açıkladı, senden daha akıllı ve bilgili bir adam yoktur” dedi.

40. “Sarayımın yönetimini sana vereceğim. Bütün halkım buyruklarına uyacak. Tahttan ötürü yalnız ben senin üzerinde olacağım.

41. Seni bütün Mısır’a yönetici atıyorum.”

42. Sonra mührünü parmağından çıkarıp Yûsuf’un parmağına taktı. Ona ince ketenden giysi giydirdi. Boynuna altın zincir taktı.

43. Kendi yardımcısının arabasına bindirdi. Yûsuf’un önünde, “Yol açın!” diye bağırdılar. Böylece Firavun ona bütün Mısır’ın yönetimini verdi.

44. Firavun Yûsuf’a, “Firavun benim” dedi, “Ama Mısır’da senden izinsiz kimse elini ayağını oynatmayacak.”

45. Yûsuf’un adını Safnat-Paneah koydu. On Kenti’nin kâhini Potifera’nın kızı Asenat’ı da ona karı olarak verdi. Yûsuf ülkeyi boydan boya dolaştı.

46. Yûsuf Firavun'un hizmetine girdiğinde otuz yaşındaydı. Firavun'un huzurundan ayrıldıktan sonra bütün Mısır'ı dolaştı.

47. Yedi bolluk yılı boyunca toprak çok ürün verdi.

48. Yûsuf Mısır'da yedi yıl içinde yetişen bütün ürünleri toplayıp kentlerde depoladı. Her kente o kentin çevresindeki tarlalarda yetişen ürünleri koydu.

49. Denizin kumu kadar çok buğday depoladı; öyle ki, ölçmekten vazgeçti. Çünkü buğday ölçülemeyecek kadar çoktu.

50. Kıtık yılları başlamadan, On Kenti'nin kâhini Potifera'nın kızı Asenat Yûsuf'a iki oğlan doğurdu.

51. Yûsuf ilk oğlunun adını Manaşşe koydu. "Tanrı bana bütün acılarımı ve babamın ailesini unutturdu" dedi.

52. "Tanrı sıkıntı çektiğim ülkede beni verimli kıldı" diyerek ikinci oğlunun adını Efrayim koydu.

53. Mısır'da yedi bolluk yılı sona erdi.

54. Yûsuf'un söylemiş olduğu gibi yedi kıtlık yılı baş gösterdi. Bütün ülkelerde kıtlık vardı. Ama Mısır'ın her yanında yiyecek bulunuyordu.

55. Mısırlılar aç kalınca, yiyecek için Firavun'a yakardılar. Firavun onlara "Yûsuf'a gidin" dedi, "O size ne derse öyle yapın."

56. Kıtık bütün ülkeyi sarınca, Yûsuf depoları açıp Mısırlılara buğday satmaya başladı. Çünkü kıtlık Mısır'ı boydan boya kavuruyordu.

57. Bütün ülkelerden insanlar da buğday satın almak için Mısır'a, Yûsuf'a geliyordu. Çünkü kıtlık bütün dünyayı sarmıştı ve şiddetliydi.

42. Bölüm Yûsuf'un Kardeşleri Mısır'a Gidiyor

1. Yakup, Mısır'da buğday olduğunu öğrenince, oğullarına, "Neden birbirinize bakıp duruyorsunuz?" dedi.

2. "Mısır'da buğday olduğunu duydum. Gidin, satın alın ki, yaşayalım, yoksa öleceğiz."

3. Böylece Yûsuf'un on kardeşi buğday almak için Mısır'a gittiler.
4. Ama Yakup Yûsuf'un kardeşi Benyamin'i onlarla birlikte göndermedi, çünkü oğlunun başına bir şey gelmesinden korkuyordu.
5. Buğday satın almaya gelenler arasında İsrail'in oğulları da vardı. Çünkü Kenan ülkesinde de kıtlık hüküm sürüyordu.
6. Yûsuf ülkenin yöneticisiydi, herkese o buğday satıyordu. Kardeşleri gelip onun önünde yere kapandılar.
7. Yûsuf kardeşlerini görünce tanıdı. Ama onlara yabancı gibi davranarak sert konuştu: "Nereden geliyorsunuz?" "Kenan ülkesinden" diye yanıtladılar, "Yiyecek satın almaya geldik."
8. Yûsuf kardeşlerini tanıdıysa da kardeşleri onu tanımadılar.
9. Yûsuf gördüğü onlarla ilgili düşleri anımsayarak, "Siz casussunuz" dedi, "Ülkenin zayıf noktalarını öğrenmeye geldiniz."
10. "Aman, efendim" diye karşılık verdiler, "Biz kulların yalnızca yiyecek satın almaya geldik."
11. Hepimiz aynı babanın çocuklarıyız. Biz kulların dürüst insanlarız, casus değiliz."
12. Yûsuf, "Hayır!" dedi, "Siz ülkenin zayıf noktalarını öğrenmeye geldiniz."
13. Kardeşleri, "Biz kulların on iki kardeşiz" dediler, "Hepimiz Kenan ülkesinde yaşayan aynı babanın çocuklarıyız. En küçüğümüz babamızın yanında kaldı, biri de kayboldu."
14. Yûsuf, "Söylediğim gibi" dedi, "Casussunuz siz."
15. Sizi sınavacağım. Firavun'un başına ant içerim. Küçük kardeşiniz de gelmedikçe, buradan ayrılamazsınız.
16. Aranızdan birini gönderin, kardeşinizi getirsin. Geri kalanlarınız gözaltına alınacak. Anlattıklarınız doğru mu, değil mi, sizi sınavacağız. Değilse, Firavun'un başına ant içerim ki casussunuz."

17. Üç gün onları gözaltında tuttu.
18. Üçüncü gün onlara, “Bir koşulla canınızı bağışlarım” dedi, “Ben Tanrı’dan korkarım.
19. Dürüst olduğunuzu kanıtlamak için, içinizden biri gözaltında tutulduğunuz evde kalsın, ötekiler gidip aç kalan ailenize buğday götürsün.
20. Sonra küçük kardeşinizi bana getirin. Böylece anlattıklarınızın doğru olup olmadığı ortaya çıkar. Ölümünden kurtulursunuz.” Kabul ettiler.
21. Birbirlerine, “Besbelli kardeşimize yaptığımızın cezasını çekiyoruz” dediler, “Bize yalvardığında nasıl sıkıntı çektiğini gördük, ama dinlemedik. Bu sıkıntı onun için başımıza geldi.”
22. Ruben, “Sizi uyarmadım mı?” dedi, “Çocuğa zarar vermeyin diye. Ama dinlemediniz. İşte şimdi kanının hesabı soruluyor.”
23. Yûsuf’un konuştuklarını anladığını fark etmediler, çünkü onunla çevirmen aracılığıyla konuşuyorlardı.
24. Yûsuf kardeşlerinden ayrılıp ağlamaya başladı. Sonra dönüp onlarla konuştu. Aralarından Şimon’u alarak ötekilerin gözleri önünde bağladı.
25. Sonra torbalarına buğday doldurulmasını, paralarının torbalarına geri konulmasını ve yol için kendilerine azık verilmesini buyurdu.
26. Bunlar yapıldıktan sonra, buğdaylarını eşeklerine yükleyip oradan ayrıldılar.
27. Konakladıkları yerde içlerinden biri eşeğine yem vermek için torbasını açınca parasını gördü. Para torbanın ağzına konmuştu.
28. Kardeşlerine, “Paramı geri vermişler” diye seslendi, “İşte torbamda!” Yürekleri yerinden oynadı. Titreyerek birbirlerine, “Tanrı’nın bize bu yaptığı nedir?” dediler.
29. Kenan ülkesine, babaları Yakup’un yanına varınca, başlarına gelenleri ona anlattılar:
30. “Mısır’ın yöneticisi bizimle sert konuştu. Bize casusmuşuz gibi davrandı.
31. Ona, “Biz dürüst insanlarız” dedik, “Casus değiliz.

32. Hepimiz aynı babanın çocuklarıyız. On iki kardeşiz; biri kayboldu, en küçüğü de Kenan ülkesinde, babamızın yanında.”

33. Ülkenin yöneticisi bize, “Dürüst olduğunuzu şöyle anlayabilirim” dedi, “Kardeşlerinizden birini yanımda bırakın, buğdayı alın, aç kalan ailelerinize götürün.

34. Küçük kardeşinizi de bana getirin. O zaman casus olmadığınızı, dürüst insanlar olduğunuzu anlar, kardeşinizi size geri veririm. Ülkede ticaret yapabilirsiniz.”

35. Torbalarını boşaltınca, hepsi para kesesini torbasında buldu. Para keselerini görünce, hem kendileri hem babaları korkuya kapıldı.

36. Yakup, “Beni çocuklarımdan yoksun bırakıyorsunuz” dedi, “Yûsuf yok, Şimon yok. Şimdi de Benyamin’i götürmek istiyorsunuz. Sıkıntıyı çeken hep benim.”

37. Ruben babasına, “Benyamin’i geri getirmezsem, iki oğlumu öldür” dedi, “Sen onu bana teslim et, ben sana geri getireceğim.”

38. Ama Yakup, “Oğlumu sizinle göndermeyeceğim” dedi, “Çünkü kardeşi öldü, yalnız o kaldı. Yolda ona bir zarar gelirse bu acıyla ak saçlı başımı ölümler diyarına götürürsünüz.”

43. Bölüm Mısır’a İkinci Yolculuk

1. Kenan ülkesinde kıtlık şiddetlenmişti.

2. Mısır’dan getirilen buğday tükenince Yakup, oğullarına, “Yine gidin, bize biraz yiyecek alın” dedi.

3. Yahuda, “Adam bizi sıkı sıkı uyardı” diye karşılık verdi, “Kardeşiniz sizinle birlikte gelmezse, yüzümü göremezsiniz” dedi.

4. Kardeşimizi bizimle gönderirsen, gider sana yiyecek alırız.

5. Göndermezsen gitmeyiz. Çünkü o adam bize, “Kardeşinizi birlikte getirmezseniz, yüzümü göremezsiniz” dedi.

6. İsrail, “Niçin adama bir kardeşiniz daha olduğunu söyleyerek bana bu kötülüğü yaptınız?” dedi.

7. Şöyle yanıtladılar: “Adam bize, ‘Babanız hâlâ yaşıyor mu? Başka kardeşiniz var mı?’ diye sordu. Bizimle ve akrabalarımızla ilgili öyle sorular sordu ki, biz de yanıt vermek zorunda kaldık. Kardeşinizi getirin diyeceğini nereden bilebilirdik?”
8. Yahuda, babası İsrail’e “Çocuğu benimle gönder, gidelim” dedi, “Sen de, biz de, yavrularımız da ölmez, yaşarız.
9. Ona ben kefil oluyorum. Beni sorumlu say. Eğer onu geri getirmez, önüne çıkarmazsam, ömrümce sana karşı suçlu sayılayım.
10. Çünkü gecikmeseydik, şimdiye dek iki kez gidip gelmiş olurduk.”
11. Bunun üzerine İsrail, “Öyleyse gidin” dedi, “Yalnız, torbalarınıza bu ülkenin en iyi ürünlerinden biraz pelesenk, biraz bal, kitre, laden, fıstık, badem koyun. Mısır’ın yöneticisine armağan olarak götürün.
12. Yanınıza iki kat para alın. Torbalarınızın ağzına konan parayı geri götürün. Belki bir yanlışlık olmuştur.
13. Kardeşinizi alıp gidin, o adamın yanına dönün.
14. Her Şeye Gücü Yeten Tanrı, adamın yüreğine size karşı merhamet koysun da, adam öbür kardeşinizle Benyamin’i size geri versin. Bana gelince, çocuklarımdan yoksun kalacaksam kalayım.”
15. Böylece kardeşler yanlarına armağanlar, iki kat para ve Benyamin’i alarak hemen Mısır’a gidip Yûsuf’un huzuruna çıktılar.
16. Yûsuf Benyamin’i yanlarında görünce, kâhyasına, “Bu adamları eve götür” dedi, “Bir hayvan kesip hazırla. Çünkü öğleyin benimle birlikte yemek yiyecekler.”
17. Kâhya Yûsuf’un buyurduğu gibi onları Yûsuf’un evine götürdü.
18. Ne var ki kardeşleri Yûsuf’un evine götürüldükleri için korktular. “İlk gelişimizde torbalarımıza konan para yüzünden götürülüyoruz galiba!” dediler, “Bize saldırıp egemen olmak, bizi köle edip eşeklerimizi almak istiyor.”
19. Yûsuf’un kâhyasına yaklaşıp evin kapısında onunla konuştular:

- 20.** “Aman, efendim!” dediler, “Buraya ilk kez yiyecek satın almaya gelmiştik.
- 21.** Konakladığımız yerde torbalarımızı açınca, bir de baktık ki, paramız eksiksiz olarak torbalarımızın ağzına konmuş. Onu size geri getirdik.
- 22.** Ayrıca yeniden yiyecek almak için yanımıza başka para da aldık. Paraları torbalarımıza kimin koyduğunu bilmiyoruz.”
- 23.** Kâhya, “Merak etmeyin” dedi, “Korkmanıza gerek yok. Parayı Tanrı’nız, babanızın Tanrı’sı torbalarınıza koydurmuş. Ben paranızı aldım.” Sonra Şimon’u onlara getirdi.
- 24.** Kâhya onları Yûsuf’un evine götürüp ayaklarını yıkamaları için su getirdi, eşeklerine yem verdi.
- 25.** Kardeşler öğlene, Yûsuf’un geleceği saate kadar armağanları hazırladılar. Çünkü orada yemek yiyeceklerini duymuşlardı.
- 26.** Yûsuf eve gelince, getirdikleri armağanları kendisine sunup önünde yere kapandılar.
- 27.** Yûsuf hatırlarını sorduktan sonra, “Bana sözünü ettiğiniz yaşlı babanız iyi mi?” dedi, “Hâlâ yaşıyor mu?”
- 28.** Kardeşleri, “Babamız kulun iyi” diye yanıtladılar, “Hâlâ yaşıyor.” Sonra saygıyla eğilip yere kapandılar.
- 29.** Yûsuf göz gezdirirken kendisiyle aynı anadan olan Benyamin’i gördü. “Bana sözünü ettiğiniz küçük kardeşiniz bu mu?” dedi, “Tanrı sana lütfetsin, oğlum.”
- 30.** Sonra hemen oradan ayrıldı, çünkü kardeşini görünce yüreği sızlamıştı. Ağlayacak bir yer aradı. Odasına girip orada ağladı.
- 31.** Yüzünü yıkadıktan sonra dışarı çıktı. Kendisini toparlayarak, “Yemeği getirin” dedi.
- 32.** Yûsuf’a ayrı, kardeşlerine ayrı, Yûsuf’la yemek yiyen Mısırlılar’a ayrı hizmet edildi. Çünkü Mısırlılar İbraniler’le birlikte yemek yemez, bunu iğrenç sayarlardı.
- 33.** Kardeşleri Yûsuf’un önünde büyükten küçüğe doğru yaş sırasına göre oturdular. Şaşkın şaşkın birbirlerine baktılar.

34. Yûsuf'un masasından onlara yemek dağıtıldı. Benyamin'in payı ötekilerden beş kat fazlaydı. İçtiler birlikte hoş vakit geçirdiler.

44. Bölüm Kaybolan Kâse

1. Yûsuf kâhyasına şöyle buyurdu: “Bu adamların torbalarına taşıyabilecekleri kadar yiyecek doldur. Her birinin parasını torbasının ağzına koy.

2. En küçüğünün torbasına benim gümüş kâsemi ve buğdayının parasını koy.” Kâhya Yûsuf'un buyruğunu yerine getirdi.

3. Sabah erkenden adamlar eşekleriyle yolcu edildi.

4. Onlar kentten pek uzaklaşmamıştı ki Yûsuf kâhyasına, “Hemen o adamların peşine düş” dedi, “Onlara yetişince, ‘Niçin iyiliğe karşı kötülük yaptınız?’ de.

5. ‘Efendimin şarap içmek, fala bakmak için kullandığı kâse değil mi bu? Bunu yapmakla kötülük ettiniz.’

6. Kâhya onlara yetişip bu sözleri yineledi.

7. Adamlar, Efendim, neden böyle konuşuyorsun?” dediler, “Bizden uzak olsun, biz kulların böyle şey yapmayız.

8. Torbalarımızın ağzında bulduğumuz paraları Kenan ülkesinden sana geri getirdik. Nasıl efendinin evinden altın ya da gümüş çalarız?

9. Kullarından birinde çıkarsa öldürülsün, geri kalanlar efendimin kölesi olsun.”

10. Kâhya, “Peki, dediğiniz gibi olsun” dedi, “Kimde çıkarsa, kölem olacak, geri kalanlar suçsuz sayılacak.”

11. Hemen torbalarını indirip açtılar.

12. Kâhya büyükten küçüğe doğru hepsinin torbasını aradı. Kâse Benyamin'in torbasında çıktı.

13. Kardeşleri üzüntüden üstlerini başlarını yırttılar. Sonra torbalarını eşeklerine yükleyip kente geri döndüler.

14. Yahuda'yla kardeşleri Yûsuf'un evine geldiğinde, Yûsuf daha evdeydi. Önünde yere kapandılar.

15. Yûsuf, "Nedir bu yaptığınız?" dedi, "Benim gibi birinin fala bakabileceği aklınıza gelmedi mi?"

16. Yahuda, "Ne diyelim, efendim?" diye karşılık verdi, "Nasıl anlatalım? Kendimizi nasıl temize çıkaralım? Tanrı suçumuzu ortaya çıkardı. Hepimiz köleniz artık efendim, hem biz hem de kendisinde kâse bulunan kardeşimiz."

17. Yûsuf, "Benden uzak olsun!" dedi, "Yalnız kendisinde kâse bulunan kölem olacak. Siz esenlikle babanızın yanına dönün."

Yahuda Benyamin İçin Yalvarıyor

18. Yahuda yaklaşıp, "Efendim, lütfen izin ver konuşayım" dedi, "Kuluna öfkelenme. Sen Firavunla aynı yetkiye sahipsin.

19. Efendim, biz kullarına sormuştun: 'Babanız ya da başka kardeşiniz var mı?' diye.

20. Biz de, 'Yaşlı bir babamız ve onun yaşlılığında doğan küçük bir kardeşimiz var' demiştik, 'O çocuğun kardeşi öldü, kendisi annesinin tek oğlu. Babamız onu çok sever.'

21. "Sen de biz kullarına, 'O çocuğu bana getirin, gözümle göreyim' demiştin.

22. Biz de, 'Çocuk babasından ayrılamaz, ayrılırsa babası ölür' diye karşılık vermiştik.

23. Sen de biz kullarına, 'Eğer küçük kardeşiniz sizinle gelmezse, yüzümü bir daha göremezsiniz' demiştin.

24. "Kulun babamızın yanına döndüğümüzde, söylediklerini ona anlattık.

25. Babamız, 'Yine gidin, bize biraz yiyecek alın' dedi.

26. Ama biz, 'Gidemeyiz' dedik, 'Ancak küçük kardeşimiz bizimle gelirse gideriz. Küçük kardeşimiz bizimle olmazsa o adamın yüzünü göremeyiz.'

27. "Babam, biz kullarına, 'Biliyorsunuz, karım bana iki oğlan doğurdu' dedi.

28. 'Biri yanımdan ayrıldı. Besbelli bir hayvan parçaladı, bir daha göremedim onu.

29. Bunu da götürürseniz ve ona bir zarar gelirse, bu acıyla ak saçlı başımı ölüler diyarına götürürsünüz.’

30-31. “Efendim, şimdi babam kulunun yanına döndüğümde çocuk yanımızda olmazsa, babam onu görmeyince ölür. Çünkü onu yaşama bağlayan bu oğludur. Biz kulların da acı içinde babamızın ak saçlı başını ölüler diyarına indiririz.

32. Ben kulun bu çocuğa kefil oldum. Babama, ‘Onu sana geri getirmezsem, ömrümce kendimi sana karşı suçlu sayarım’ dedim.

33. “Lütfen şimdi çocuğun yerine beni kölen kabul et. Çocuk kardeşleriyle birlikte geri dönsün.

34. O yanımda olmadan babamın yanına nasıl dönerim? Babamın başına gelecek kötülüğe dayanamam.”

45. Bölüm Yûsuf Kardeşlerine Kim Olduğunu Açıklıyor

1. Yûsuf adamlarının önünde kendini tutamayıp, “Herkesi çıkarın buradan!” diye bağırdı. Öyle ki, kendini kardeşlerine tanıttığında yanında kimse yoktu.

2. O kadar yüksek sesle ağladı ki, Mısırlılar ağlayışını işitti. Bu haber Firavun’un ev halkına da ulaştı.

3. Yûsuf kardeşlerine, “Ben Yûsufum!” dedi, “Babam yaşıyor mu?” Kardeşleri donup kaldı, yanıt veremediler.

4. Yûsuf, “Lütfen bana yaklaşın” dedi. Onlar yaklaşıncı Yûsuf şöyle devam etti: “Mısır'a sattığınız kardeşiniz Yûsuf benim.

5. Beni buraya sattığınız için üzülmeyin. Kendinizi suçlamayın. Tanrı insanlığı korumak için beni önden gönderdi.

6. Çünkü iki yıldır ülkede kıtlık var, beş yıl daha sürecek. Kimse çift süremeyecek, ekin biçemeyecek.

7. Tanrı yeryüzünde soyunuzu korumak ve harika biçimde canınızı kurtarmak için beni önünüzden gönderdi.

- 8.** Beni buraya gönderen siz değilsiniz, Tanrı'dır. Beni Firavun'un baş danışmanı, sarayının efendisi, bütün Mısır ülkesinin yöneticisi yaptı.
- 9.** Hemen babamın yanına gidin ve ona oğlun Yûsuf şöyle diyor deyin: 'Tanrı beni Mısır ülkesine yönetici yaptı. Durma, yanıma gel.'
- 10.** Goşen bölgesine yerleşirsin; çocukların, torunların, davarların, sığırların ve sahip olduğun her şeyle birlikte yakınımnda olursun.
- 11.** Orada sana bakarım, çünkü kıtlık beş yıl daha sürecek. Yoksa sen de, ailen ve sana bağlı olan herkes de perişan olursunuz.'
- 12.** "Hepiniz gözlerinizle görüyorsunuz, kardeşim Benyamin, sen de görüyorsun, konuşanın gerçekten ben olduğumu.
- 13.** Mısır'da ne denli güçlü olduğumu ve bütün gördüklerinizi babama anlatın. Babamı hemen buraya getirin."
- 14.** Sonra kardeşi Benyamin'in boynuna sarılıp ağladı. Benyamin de ağlayarak ona sarıldı.
- 15.** Yûsuf ağlayarak bütün kardeşlerini öptü. Sonra kardeşleri onunla konuşmaya başladı.
- 16.** Yûsuf'un kardeşlerinin geldiği haberi Firavun'un sarayına ulaşınca, Firavunla görevlileri hoşnut oldu.
- 17.** Firavun Yûsuf'a şöyle dedi: "Kardeşlerine de ki: 'Hayvanlarınızı yükleyip Kenan ülkesine gidin.'
- 18.** Babanızı ve ailelerinizi buraya getirin. Size Mısır'ın en iyi topraklarını vereceğim. Ülkenin kaymağını yiyeceksiniz.'
- 19.** Onlara ayrıca şöyle demeni de buyuruyorum: 'Çocuklarınızla karılarınız için Mısır'dan arabalar alın, babanızla birlikte buraya gelin.'
- 20.** Gözünüz arkada kalmasın, çünkü Mısır'da en iyi ne varsa sizin olacak.'

21. İsrail'in oğulları söyleneni yaptı. Firavun'un buyruğu üzerine Yûsuf onlara araba ve yol için azık verdi.
22. Hepsine birer kat giysi, bir tek Benyamin'e ise üç yüz parça gümüşle beş kat yedek giysi verdi.
23. Böylece babasına Mısır'da en iyi ne varsa hepsiyle yüklü on eşek, yolculuk için buğday, ekmek ve azık yüklü on dişi eşek gönderdi.
24. Kardeşlerini yolcu ederken onlara, "Yolda kavga etmeyin" dedi.
25. Yûsuf'un kardeşleri Mısır'dan ayrılıp Kenan ülkesine, babaları Yakup'un yanına döndüler.
26. Ona, "Yûsuf yaşıyor!" dediler, "Üstelik Mısır'ın yöneticisi olmuş." Babaları donup kaldı, onlara inanmadı.
27. Yûsuf'un kendilerine bütün söylediklerini anlattılar. Kendisini Mısır'a götürmek için Yûsuf'un gönderdiği arabaları görünce, Yakup'un keyfi yerine geldi.
28. "Tamam!" dedi, "Oğlum Yûsuf yaşıyor. Ölmeden onu gidip göreceğim."

46. Bölüm Yakup Mısır'a Gidiyor

1. İsrail sahip olduğu her şeyle birlikte yola çıktı. Beer-Şeva'ya varınca, orada babası İshak'ın Tanrısı'na kurbanlar kesti...
5. Yakup Beer-Şeva'dan ayrıldı. Oğulları Yakup'u -İsrail'i- götürmek üzere firavunun gönderdiği arabalara onu, kendi çocuklarıyla karılarını bindirdi.
- 6-7. Yakup bütün ailesini -oğullarını, kızlarını, torunlarını- hayvanlarını ve Kenan ülkesinde kazandığı malları yanına alarak Mısır'a gitti...

Yakupoğulları Goşen'e Yerleşiyor

26. Oğullarının karıları dışında Yakup'un soyundan gelen ve onunla birlikte Mısır'a gidenler toplam altmış altı kişiydi. Bunların hepsi Yakup'tan olmuştu.
27. Yûsuf'un Mısır'da doğan iki oğluyla birlikte Mısır'a göçen Yakup ailesi toplam yetmiş kişiydi.

28. Yakup Goşen yolunu göstermesi için Yahuda'yı önden Yûsuf'a gönderdi. Onlar Goşen'e vardı.

29. Yûsuf arabasını hazırlayıp babası İsrail'i karşılamak üzere Goşen'e gitti. Babasını görür görmez boynuna sarılıp uzun uzun ağladı.

30. İsrail Yûsuf'a "Yüzünü gördüm ya, artık ölsem de gam yemem" dedi, "Yaşıyorsun!"...

Kıtlık Şiddetleniyor

13. Kıtlık öyle şiddetlendi ki, hiçbir ülkede yiyecek bulunmaz oldu. Mısır ve Kenan ülkeleri kıtlıktan kırılıyordu.

14. Yûsuf sattığı buğdaya karşılık Mısır ve Kenan'daki bütün paraları toplayıp firavunun sarayına götürdü.

15. Mısır ve Kenan'da para tükenince Mısırlılar Yûsuf'a giderek, "Bize yiyecek ver" dediler, "Gözünün önünde ölelim mi? Paramız bitti."

16. Yûsuf, "Paramız bittiyse, davarlarınızı getirin" dedi, "Onlara karşılık size yiyecek vereyim."

17. Böylece davarlarını Yûsuf'a getirdiler. Yûsuf atlara, davar ve sığır sürülerine, eşeklere karşılık onlara yiyecek verdi. Bir yıl boyunca hayvanlarına karşılık onlara yiyecek sağladı.

18. O yıl geçince, ikinci yıl yine geldiler. Yûsuf'a, "Efendim gerçeği senden saklayacak değiliz" dediler, "Paramız tükendi, davarlarımızı da sana verdik. Canımızdan ve toprağımız başka verecek bir şeyimiz kalmadı."

19. Gözünün önünde ölelim mi? Toprağımız çöle mi dönsün? Canımıza ve toprağımıza karşılık bize yiyecek sat. Toprağımızla birlikte firavunun kölesi olalım. Bize tohum ver ki ölmeyelim, yaşayalım; toprak da çöle dönmesin."

20. Böylece Yûsuf Mısır'daki bütün toprakları firavun için satın aldı. Mısırlılar'ın hepsi tarlalarını sattılar, çünkü kıtlık onları buna zorluyordu. Toprakların tümü firavunun oldu.

21. Yûsuf Mısır'ın bir ucundan öbür ucuna kadar bütün halkı köleleştirdi...
28. Yakup Mısır'da on yedi yıl yaşadı. Ömrü toplam yüz kırk yedi yıl sürdü.
29. Ölümü yaklaşınca, oğlu Yûsuf'u çağırıp, "Eğer benden hoşnut kaldınsa, lütfen elini uyluğumun altına koy" dedi, "Bana sevgi ve sadakat göstereceğine söz ver. Lütfen beni Mısır'da gömme.
30. Atalarım kavuştuğum zaman beni Mısır'dan çıkarıp onların yanına göm." Yûsuf, "Dediğin gibi yapacağım" diye karşılık verdi...

48. Bölüm Yakup Efrayim'le Manaşşe'yi Kutsuyor

1. Bir süre sonra, "Baban hasta" diye Yûsuf'a haber geldi. Yûsuf iki oğlu Manaşşe'yle Efrayim'i yanına alıp yola çıktı.
2. Yakup'a, "Oğlun Yûsuf geliyor" diye haber verdiler. İsrail kendini toparlayıp yatağında oturdu...
8. İsrail, Yûsuf'un oğullarını görünce, "Bunlar kim?" diye sordu.
9. Yûsuf, "Oğullarım" diye yanıtladı, "Tanrı onları bana Mısır'da verdi." İsrail "Lütfen onları yanıma getir, kutsayayım" dedi.
10. İsrail'in gözleri yaşlılıktan zayıflamıştı, göremiyordu. Yûsuf oğullarını onun yanına götürdü. Babası onları öpüp kucakladı...

Yakup'un Ölümü

- 29-30. Sonra Yakup oğullarına şu buyrukları verdi: "Ben ölmek, halkıma kavuşmak üzereyim. Beni Kenan ülkesinde atalarımın yanına... gömün..."
33. Yakup oğullarına verdiği buyrukları bitirince, ayaklarını yatağın içine çekti, son soluğunu vererek halkına kavuştu.

50. Bölüm Yakup'un Gömülüşü

1. Yûsuf kendini babasının üzerine attı, ağlayarak onu öptü.
2. Babasının cesedini mumyalamaları için özel hekimlerine buyruk verdi...

4. Yas günleri geçince, Yûsuf firavunun ev halkına, “Eğer benden hoşnut kaldınızsa, lütfen firavunla konuşun” dedi.

5. Babam bana ant içirdi: ‘Ölmek üzereyim. Beni Kenan ülkesinde kendim için kazdırdığım mezara gömeceksin’ dedi. Şimdi lütfen firavuna bildirin, izin versin gideyim, babamı gömüp geleyim.”...

7. Böylece Yûsuf babasını gömmeye gitti...

14. Yûsuf babasını gömdükten sonra, kendisi, kardeşleri ve onunla birlikte babasını gömmeye gelenlerin hepsi Mısır’a döndüler.

Yûsuf’un Ölümü

22. Yûsuf’la babasının ev halkı Mısır’a yerleştiler. Yûsuf yüz on yıl yaşadı...

24. Yûsuf yakınlarına, “Ben ölmek üzereyim” dedi...

26. Yûsuf yüz on yaşında öldü. Onu mumyalayıp Mısır’da bir tabuta koydular (Kutsal Kitap, 2009: 38-55).

1.2. Arap, Fars ve Türk Edebiyatlarında Yûsuf u Zelihâ Hikâyesi

1.2.1. Arap Edebiyatında Yûsuf u Zelihâ Hikâyesi

Arap edebiyatında Yûsuf u Zelihâ hikâyesi ziyadesiyle mensur olarak işlenmiş olup bu mensur eserlerin arasına küçük manzumelerin dâhil edildiğine de tesadüf olunmaktadır (Dolu, 1953: 97). Bu mensur eserlerin büyük bir çoğunluğu ise Yûsuf suresi tefsiri, tefsir denemesi veya tefsirlere yapılmış hâşiye mahiyetindedir (Muş, 2000: 42). Arap edebiyatında bu hikâyenin ilk örneğini Gazâlî (ö. H. 505 / M. 1111) *Bahrü’l-Mahabba* adlı eseriyle vermiştir. Bir nüshası British Museum’da bulunan eser, Bombay (1894), Delhi (1900) ve Tahran’da basılmıştır. Bu konudaki ikinci eser ise *Zehrü’l-Anik fî Kıssa-i Yûsuf-ı Siddîk* adlı eseriyle İbnü’l-Cevzî Abdu’r-rahman b. Ali b. Muhammed Ebu’l-Ferec Cemâlû’d-dîn’e (H. 510 / M. 1116-H. 596 / M. 1200) ait olan Yûsuf suresi tefsiridir. Bir diğer eser, Ebu Hafs Sirâcü’d-dîn b. Ömer b. İbrâhîm el-Ensârî el-Avsî el-Mâlikî el-Müzekkir’in M. 1284 yılında yazmış olduğu *Zehrü’l-Kimâm fî Kıssati Yûsuf*

Aleyhi's-selâtu ve's-Selâm adlı eserdir (Dolu, 1953: 97-98; Şanlı, 2010: 1331-1332). Bu eser Celâl-zâde Mustafa Çelebi tarafından Türkçeye de tercüme edilmiştir (Furat, 1997: 443). Yine Arap edebiyatında bu hususta Tacü'd-dîn Ebu Bekr Ahmed b. Muhammed Yezîd et-Tûsî'nin *Câmî'u Letâifi'l-Besâtîn* adlı bir eseri vardır. Altmış meclislik Yûsuf suresi tefsiri olan eser, Muhammed b. Muhammed Altıparmak tarafından Türkçeye de çevrilmiştir. Mollâ Mu'inî Cuveynî'nin *Ahsenü'l-Kasas* ve Alâu'd-dîn Alî b. Muhammed b. İbrâhîm b. Hazînü'ş-şihî el-Bağdâdî'nin *Tefsîr-i Süre-i Yûsuf* adlı eserleri de bu mahiyette eserlerdendir (Dolu, 1953: 100). Arap edebiyatında bu hikâyenin manzum bir örneği ise Türkiye kütüphanelerinde tespit edilebilen Şeyh İsmâîl Ebu Hadra et-Telebentî tarafından M. 1494'te yazılmış olan *El-Bedrü't-Temmâm fî Kıssati Seyyidina Yûsuf Aleyhi's-selâm* adlı eserle görülmektedir (Muş, 2000: 42). Bu eserlerden başka Arap edebiyatında Yûsuf suresi tefsiri yazarlardan bazılarının isimlerini şöyle sıralamak mümkündür: Muslihü'd-dîn Mustafâ b. Şa'bân es-Surûfî, Mevlânâ Ahmed b. Rûhullâh el-Ensârî, Şeyh Bahâ'u'd-dîn b. Yûsuf el-Vâ'iz, Muhammed b. İbrâhîm Sadru'd-dîn Şîrâzî, İsmâ'îl b. Muhammed b. Aydın b. Muhammed el-Ankaravî es-Sarguvî (?), Şeyh Yakûb b. Mustafâ el-Celvetî el-Afavî, Seydî Muhammed es-Süheylî, Alî Muhammed b. Sultân el-Ulemâ Muhammed en-Nakavî en-Nasirabâdî, İbn Taymiyya Takîu'd-dîn Ahmed, Muhammed b. Ebi'l-Abbâs Ahmed el-Mukrî, Ahmed b. Es'ad b. İshâk, Alî el-Beyzâvî.²

1.2.2. Fars Edebiyatında Yûsuf u Zelihâ Hikâyesi

Manzum ve mensur olmak üzere Fars edebiyatında Yûsuf u Zelihâ hikâyesini mevzu edinen pek çok eser mevcuttur. Varlığından Firdevsî'ye ait olduğu ileri sürülen mesnevi sayesinde haberdar olunan bu konudaki ilk eserler, Ebu'l-Müeyyed Belhî ve Bahtiyârî Ahvâzî'ye ait olup her iki eser de mevcut değildir (Dolu, 1953: 111-112). Fars edebiyatında bu hikâyenin mevcut ilk örneği ise Firdevsî'ye (ö. H. 411 / M. 1021) ait olduğu iddia edilen mesnevidir. Irak'ta M. 995 / 996'da yazılan bu mesnevi Mollâ Câmî'den önce yazılan Yûsuf u Zelihâ hikâyelerinin en meşhurdur. Müellifinin kim olduğu hususunda ihtilaflar olan bu eser, Ethé'ye göre başka hiçbir İran şairinin kullanmadığı mütekârib bahrinin kullanılışı dolayısıyla Firdevsî'ye aittir (Dolu, 1953: 120). Ritter'e göre “ eğer bu eser Firdevsî'nin ise, Firdevsî'nin birbirinden çok farklı

² Bu şahıslar ve eserleri hakkında ayrıntılı bilgi için bkz.: Dolu, 1953: 97-108.

iki üslûbu vardır veya şairinin, mesnevinin *Firdevsî*'ye isnad edilmesi için bir sahtekârlık yapmış olduğunu kabul etmek lâzımdır” (Karahan, 1994: 10). Eseri bularak bilim dünyasına takdim eden Ethé, aynı zamanda edisyon kritikini de yapmıştır. Noksanları bulunan bu ilk çalışmanın yanında eser, Baron Ottokar de Schlechta Wssehrd tarafından nazmen Almancaya da tercüme edilmiştir (Ertaylan, 1960: 5).

Firdevsî'den sonra Sultan Sencer dönemi şairlerinden Şihâbu'd-dîn Am'ak Buhârî (ö. H. 542 / M. 1147), Rüknu'd-dîn Mes'ûd b. Muhammed İmâm-zâde (ö. H. 650 / M. 1227) ve Âzerî Tûsî (ö. H. 866 / M. 1461) de bu konuyu ele alan mesnevi şairlerindendir (Dolu, 1953: 125-128).

Fars edebiyatında Yûsuf u Zelihâ yazan şairlerden en önemlisi hiç şüphesiz Mollâ Câmî (ö. H. 898 / M. 1492)'dir. M. 1483'te yazdığı *Yûsuf u Zelihâ*'sı hem Batı hem de Türk edebiyatında geniş yankı bulmuş ve tercüme yapılmıştır. Türk edebiyatında Karamanlı şairlerden Kâmî Mehmed ve Kayserili Mehmed İzzet Paşa tarafından tercümesi yapılan esere, Hamdullah Hamdî ve Abdurrahman Gubârî tarafından nazire de yazılmıştır. Auguste Bricteaux tarafından Fransızcaya tercüme edilerek 1927'de Paris'te yayımlanan eserin, A. Rogers tarafından İngilizce eksik bir tercümesi de bulunmaktadır (Demir, 2006: 28).

Bu şairlerden başka Fars edebiyatında Yûsuf u Zelihâ mesnevisi yazan bazı şairlerin isimleri şöyledir: Havârî, Hâce Mes'ûd el-Kumnî, Muhammed Kâsım Hân Mevcî Bedahşânî, 'Ahdî Savacî, Mîr Me'sûm Safevî Nâmî, Takîu'd-dîn Evhadî, Mahmud Big Sâlim Tebrîzî, Nâzım Haravî, Mîrzâ Muhammed b. Muhammed Şerîf el-Hasanî Kazvînî, Mollâ Şâh Muhammed b. Abd Muhammed, Muhammed İbrâhîm Halîlullâh, Salâhî, Lutf Alî Big Âzer, Mîrzâ Muhammed Sâdık Mûsâvî Nâmî İsfehânî, Mîrzâ Abdullâh b. Habîbullâh Şihâb Turşîzî, Şevket, Haşmet, Su'la-i İsfehânî, Nâzım Gülpeyagani, Cevherî Tebrîzî, Seyyid Safîr Ahmed Belgîrâmî-oglu, Habîbî, Hâ'im Süleymân.³

Fars edebiyatında hikâyenin ilk mensur örneği, Hâce Ebû İsmâîl Abdullâh b. Alî Mansûr Muhammed el-Ensârî Herâtî'ye ait olup *Enîsü'l-Mürîdîn ve Şemsü'l-Mecâlis* adını taşımaktadır. Yine Ebû Nasr Ahmed b. Ahmed b. Nasr el-Buhârî'nin *Enîsü'l-*

³ Bu şairler ve eserleri hakkında ayrıntılı bilgi için bkz.: Dolu, 1953: 111-164.

Mürîdîn ve Ravzatü'l-Muhibbîn adlı kırk meclislik eseri, Mahmûd b. Muhammed b. İbrâhîm ve Mu'înü'd-dîn Muhammed Emîn b. Şerefü'd-dîn Hâcî Muhammed el-Ferâhî tarafından yazılan Yûsuf suresi tefsirleri de mensur Yûsuf u Zelihâ hikâyelerindedir (Dolu, 1953: 165-168).

Bu konuda mensur eser vermiş olan diğer bazı şahıslar ise şöyledir: İsmü'ddîn İbrâhîm, Mevlevî Seyyid Safdar Alî b. Seyyid Haydar Alî el-Rızâvî el-Dihlevî, Abdu'l-Azîm Hüseyinî İsfehânî, Muhammed Hâdî Na'inî, Abdu'l-Gafûr el-Hittelânî, Ya'kûb b. Osmân.⁴

1.2.3. XV. Yüzyıla Kadar Türk Edebiyatında Yûsuf u Zelihâ Hikâyesi

Türk edebiyatında da -daha ziyade manzum olarak- kendisine geniş bir yer bulmuş olan bu hikâyeyi konu edinen, gerek yurt içindeki gerekse yurt dışındaki kütüphanelerde pek çok eser mevcuttur. Bu eserlerin bir kısmının müellifi belli iken, müellifi bilinmeyen Yûsuf u Zelihâ olarak kütüphane kayıtlarına geçeni de pek çoktur. Yine varlığı şuarâ tezkireleri, edebiyat tarihleri vs. kaynaklardan öğrenilmekle birlikte kendisine ulaşılabilen Yûsuf u Zelihâ hikâyeleri de az değildir (Dolu, 1952: 420). Bu türden müstakil olarak bulunan eserler yanında *hikâye*, *mev'ize*, *tefsir* veyahut *kıssa-ı enbiyâlar* içinde de bu hikâyeyi mevzu edinen ve ayrı bir eser gibi değerlendirilebilme hüviyetine sahip bölümlere rastlanılmaktadır (Dolu, 1952: 423). Türk edebiyatında XV. yüzyıla kadar Yûsuf u Zelihâ hikâyesinin seyri açısından önemli olan bazı eserler ise şunlardır:

1.2.3.1. Ali'nin Kıssa-i Yûsuf'u

Türk edebiyatında bu mevzudaki eserlerden varlığı tespit edilebilen en eskisi Ali'nin Kıssa-i Yûsuf adlı eseridir. Kati olarak bir dil grubuna dâhil edilemeyen eser, ihtiva ettiği karışık gramer hususiyetleri ve söz varlığı dolayısıyla “Müşterek Orta- Asya Türkçesi” eserlerinden sayılmıştır (Dolu, 1952: 421). Eserin Ali, Harezmlî Ali, Kul Ali, Kul Gali gibi adlarla da tanınan müellifi hakkında birtakım biyografik bilgileri Tatar kaynaklarından ve Tajettin Yalsıgol el-Başkordî'nin Tarihname-i Bolgar (M. 1767-1838) adlı eserinden elde etmek mümkündür (Türkdoğan, 2008: 41).

---

⁴ Bu şahıslar ve eserleri hakkında ayrıntılı bilgi için bkz.: Dolu, 1953: 165-171.

Müellif hattı nüshası tespit edilemeyen eserin, Dresden, Berlin, Edinburg, Leningrad ve diğer Sovyet kütüphanelerinde birçok yazma nüshası mevcuttur ve bu nüshalara dayanarak, eserin Kazan’da muhtelif baskıları yapılmıştır. Eserin telif tarihi bu nüshaların bir kısmında M. 1212 ve büyük bir kısmında da M. 1233 olarak geçmektedir. Eser üzerinde çalışan bazı bilim adamlarına göre şair eserini ilk olarak M. 1212’de yazmış, M. 1233’te ise bazı ilave ve değişikliklerle yeniden kaleme almıştır (Karahan, 1994: 11; Türkdoğan, 2008: 42).

Telif bir eser olan Ali’nin *Kıssa-i Yûsuf*’u şekil özellikleri itibarıyla de millî bir karakter taşımaktadır. Dörtlükler şeklinde 12’li hece vezniyle yazılan eser (Köprülü, 1980: 235-236), bilim âlemine ilk olarak Houtsma tarafından tanıtılmış, C. Brockellmann tarafından da dil ve muhteva hususiyetleri açısından kapsamlı bir incelemeye tabi tutulmuştur (Türkdoğan, 2008: 41).⁵

1.2.3.2. Haliloğlu Ali’nin Yûsuf u Zelihâ Hikâyesi

Bu eser, Kırımlı Mahmûd adlı bir şairin “*Deşt dili (Kırım dili)*”nde yazmış olduğu *Yûsuf ve Zelihâ*’nın Haliloğlu Ali tarafından “*Türkî dile*” tercümesidir. Kırımlı Mahmûd’un eseri⁶ ise henüz bulunamamıştır. Haliloğlu Ali’nin eserinin yazıldığı saha ve tarih de tam anlamıyla sarahate kavuşturulabilmiş değildir (Dolu, 1952: 423-424). Eserin Raif Yelkenci’de bulunan bir nüshasının istinsah tarihi M. 1235 olup bu tarih dikkate alındığında Haliloğlu Ali’nin *Yûsuf ve Zelihâ* tercümesi XIII. asra tarihlendirilebilmektedir (Ertaylan, 1960: 19; Karahan, 1994: 11).

Bu tercüme eser, dörtlükler halinde 7’li hece vezniyle yazılmış olup yurt içindeki ve yurt dışındaki kütüphanelerde birçok yazma nüshası mevcuttur (Demir, 2006: 18).⁷ Eser, Rasim Deniz tarafından doktora tezi olarak hazırlanmıştır.

1.2.3.3. Sulî Fakih’in Yûsuf u Zelihâ Hikâyesi

Müellifi hakkında herhangi bir bilgi bulunmayan eserin hangi dönemde yazıldığı da tam olarak aydınlatılamamıştır. Kimi araştırmacılara göre XIII, kimi araştırmacılara göre ise

⁵ Eser hakkında ayrıntılı bilgi için bkz: Cin, 2004; Cin, 2010: 139-176.

⁶ Kırımlı Mahmûd’un eserinin adı *Munisü’l-uşşâk* olup ilk varığı Prof. Dr. Abdülkadir Gürer’in şahsî kütüphanesinde bulunmaktadır (Şanlı, 2010: 1332).

⁷ Eser hakkında ayrıntılı bilgi için bkz.: Dolu, 1952: 423-426; Ertaylan, 1960; Deniz, 1998; Köktürk, 2007: 555- 617.

XIV. yy. Anadolu şairlerinden biri olan Süle Fakih'in bilinen tek eseri *Yûsuf ve Zelihâ*'sıdır. Gerek Türk dili gerekse Türk edebiyatı tarihi açısından büyük önem arz eden bu mesnevi de aruzun remel bahrinin “fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün” kalıbıyla yazılmıştır. Eserde sık sık vezin kusurları, kafiyede de birtakım düzensizliklerle karşılaşmaktadır. Eser, kullanılan atasözleri, deyimler vs. itibarıyla halk edebiyatı açısından da değer taşımaktadır.

Pek çok kaynakta 4800 -müellifin mesnevisinde ifade ettiği üzere- olarak gösterilen eserin beyit sayısı, Kazım Köktekin'in eser üzerine yaptığı doktora çalışmasıyla 5005 olarak tayin edilmiştir. “Şi'r” başlığı altında gazellerin de yer aldığı, sade ve samimi bir dille kaleme alınan eserin yurt içi kütüphanelerinde on yedi nüshası tespit edilebilmiştir (Köktekin, 1996: 173-179).

Türkiye'de herhangi bir neşri yapılmamış olan eser, Azerbaycan İlimler Akademisi Elyazmalar Merkezi Kütüphanesi'ndeki iki nüshasına dayanılarak *Suli Fegih, Yusif ve Zuleyha (XIV. esr Azerbaycan yazılı abidesi Metn ve Leksik oçerk)* adıyla 1991 yılında Azerbaycan'da Z. Hacıyeva tarafından yayımlanmıştır (Mazıoğlu, 1999: 169; Demir, 2006: 18).

1.2.3.4.Şeyyâd Hamza'nın Yûsuf u Zelihâ Hikâyesi

Anadolu sahası Türk edebiyatının aruz vezniyle yazıldığı bilinen ilk Yûsuf u Zelihâ'sı olan bu eser, tam olarak Destân-ı Yûsuf Aleyhi's-selâm ve Hâzâ Ahsenü'l- Kasasi'l-Mübârek adını taşımaktadır. Tek nüshası TDK El Yazması Eserler Kitaplığı veri tabanında A 301/2'de kayıtlı olan Kitâb-ı Güzîde⁸'nin içinde yer alan eserin tamamı 1529 beyit olup, remel bahrinin “fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün” kalıbıyla yazılmıştır. Mevcut nüshada çoklukla veznin bozuk olduğu görülmekle birlikte yer yer kafiye kusurları da dikkat çekmektedir (Dilçin, 1946: 9).

Başlangıçta XIII. yy. dönemi Anadolu eserlerinden biri olarak kabul edilen eser, Şeyyâd Hamza'nın Milli Kütüphane'de bir mecmuada yer alan şiiri dolayısıyla 1348 yılında hayatta olduğunun belirlenmesiyle birlikte XIV. yüzyıla ait bir mesnevi olmaktadır. Bilim âlemine ilk olarak M. Fuat Köprülü tarafından tanıtılan Şeyyâd Hamza'nın aruz ve hece vezniyle yazılmış başka manzumeleri de vardır (Karahan, 1994: 12).

⁸ Eser mikrofilmden ibarettir.

Sade bir dille yazılan eser ilk olarak Dehri Dilçin tarafından 1946'da yayımlanmıştır. Dilçin, eserin Ali ve Süle Fakih'in eserleriyle gerek konu gerekse dil özellikleri bakımından benzerliklerine dikkat çekmiş ve bu eserlerle yapılan bir karşılaştırmanın ardından Latin harfli metnine ve tıpkıbasımına yer vermiştir. Eserin dil özellikleri üzerine ise Talat Tekin tarafından bir tez çalışması yapılmıştır.⁹

1.2.3.5. Ahmed'in Yûsuf u Zelihâ Hikâyesi

Kaynaklarda müellifi hakkında herhangi bir malumat bulunmayan eserin muhtelif yerlerinde Ahmed ismi geçmektedir. Dil özellikleri itibarıyla XIV. Yüzyıl içerisinde yazıldığı tahmin edilen eserin tespit edilebilen tek nüshası ise Konya Âsârı Atıka Müzesi'nde bulunmaktadır. Eserin birkaç ciltten meydana geldiği düşünülmele birlikte elde bulunan tek nüshası sadece ikinci cildini oluşturmaktadır (Dolu, 1953: 218).

1.2.3.6. Rabguzî'nin Kıssa-i Yûsuf'u

Rabguzî'nin M. 1311'de Nâsiruddîn Tok Buga'nın emriyle yazdığı mensur *Kısasü'l-enbiyâ* adlı eserinde *Kıssa-i Yûsuf* bölümü de bulunmaktadır. Dönemine göre oldukça sanatkârane bir üslûpla kaleme alınan eserde yer yer aruz vezniyle yazılmış Türkçe ve Arapça manzumelere rastlanılmakla beraber *Kutadgu Bilig* etkisi olduğu izlenimini uyandıran dörtlükler de görülmektedir. Daha ziyade dil tarihi açısından önem taşıyan eserin üslûbu, folklorik üslûba yakındır.

N. I. İlminsky tarafından 1859'da karşılaştırmalı yayımı yapılan eserin, K. Grönbech tarafından da 1948'de tıpkıbasımı yapılmıştır (Şentürk-Kartal, 2006:111-112). *Kısasü'l-enbiyâ* Türkiye'de ise 1997 yılında Aysu Ata tarafından neşredilmiştir.

1.2.3.7. Hamzavî'nin Kıssa-i Yûsuf'u

XIV. yüzyıl müelliflerinden Hamzavî hakkında bilinen tek bilgi şair Ahmedî'nin kardeşi olduğudur. *Kıssa-i Yûsuf*, onun mensur *İskender-nâme*'sinde yer almaktadır. Bu eser Raif Yelkenci'nin hususî kütüphanesinde olup *Kıssa-i Yûsuf* ise 226-316. sayfaları arasında yer almaktadır (Dolu, 1952: 423; Şentürk-Kartal, 2006: 155).

---

⁹ Eser hakkında ayrıntılı bilgi için bkz.: Dilçin, 1946; Tekin, 1981.

1.2.3.8. Erzurumlu Darîr'in Kıssa-i Yûsuf'u

XIV. yüzyılın ikinci yarısında yaşamış olan Erzurumlu Darîr, *Kıssa-i Yûsuf*'unu M. 1366-1367'de yazmıştır. Remel bahrinin “fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün” kalıbıyla yazılan eser, 2126 beyitten oluşmaktadır. Müstensihthen de kaynaklanmış olabileceği düşünülen vezin kusurları da barındıran eser sekiz meclisten oluşmaktadır. Eserde “Şi'r-i Yûsuf”, “Şi'r-i Zelihâ” gibi başlıklar taşıyan gazellere de yer verilmiştir.

Eserin bir nüshası İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi'nde bulunmakta olup, 1954 yılında üzerinde bir lisans tezi hazırlanan ikinci bir nüshasının ise nerede olduğu bilinmemektedir (Karahana, 1994: 14-32).

1.2.3.9. Aydınoglu Mehmed Beğ Nüshası

Sâ'lebî'nin Arapça *Kitâbu 'Arâ'isi'l-mecâlis fi Kısasi'l-enbiyâ* adlı eserinin tercümesi olan *Kısas-i Enbiyâ* içindeki *Kıssa-i Yûsuf* başlıklı bölümde de bu hikâye işlenmektedir. Aydınoglu Mehmed Beğ'in isteği üzerine tercüme edilen eserin mütercimi bilinmemektedir. Anadolu sahasındaki *kısas-ı enbiyâ* tercümelerinin en eskisidir. *Kısas-ı Enbiyâ*'nın tespit edilebilen bir nüshası TDK El Yazması Eserler Kitaplığı veri tabanında A 145'te, bir başka nüshası da Bursa Ulucami Kitaplığı'nda 2474 numarada kayıtlıdır (Dolu, 1952: 423).¹⁰

1.2.4. XV. Yüzyıl ve Sonrasında Türk Edebiyatında Yûsuf u Zelihâ Hikâyesi

XV. yüzyıl ve sonrasında Türk edebiyatında Yûsuf u Zelihâ yazan bazı şairleri şöyle sıralamak mümkündür:

1.2.4.1. Ahmedî'nin Yûsuf u Zelihâ'sı

Ahmedî, hikâyeyi meclisinde mensur metin olarak dinleyen Yakup Han'ın kendisinden bunu mesnevi olarak yazmasını istemesi üzerine eserini kaleme almıştır. Ahmedî, Tebriz'de yazımını tamamladığı eseri için öncelikle ciddi bir derleme çalışmasına girer. “*Hikâye ile ilgili ne kadar garip rivayetler, haberler varsa derler. Menkıbelerden, tefsirlerden bilgi toplayıp 57 günde, 4035 beyit uzunluğundaki mesneviyi ortaya çıkarır.*” (Ayan, 2009: 236).

¹⁰ TDK Kütüphanesi'ndeki nüsha mikrofilmden ibarettir.

1.2.4.2. Hamdullah Hamdi'nin Yûsuf u Zelihâ'sı

XV. yüzyılın ikinci yarısında yazdığı mesnevileriyle tanınan Mehmet Hamdullah Hamdi, Fatih Sultan Mehmet'in hocalarından meşhur mutasavvıf Akşemseddin'in oğludur (843/1449-1503).

Hamdi'nin Yûsuf u Zelihâ mesnevisi çok okunmuş ve sevilmiştir. Kendisinden sonra yazılan Yûsuf u Zelihâ'lar üzerinde de etkili olmuş, şairler sebeb-i telif bölümünde onun mesnevisini anmışlardır.

Türk edebiyatında yazılmış en başarılı Yûsuf u Zelihâ hikâyelerinden biri olarak kabul edilen Hamdi'nin mesnevisi, Tevrat metninden doğan menkıbeleri de içinde barındıran oldukça mufassal ve renkli bir eserdir.

1.2.4.3. Çâkerî'nin Yûsuf u Zelihâ'sı

XV. yüzyılda Yûsuf u Zelihâ yazan şairlerden biri de Çakerî'dir. Bazı kaynaklarda günümüze ulaşan tek nüshasının Milli Kütüphane 2611'de bulunduğu söylenmektedir. Ancak şu an için Milli Kütüphane veri tabanında bu eser görünmemektedir.

Şentürk, Çâkerî'nin, aruzun "Mefâîlün/ Mefâîlün/ Feûlün" kalıbıyla yazılmış 4200 beyitten oluşan ve tezkireci Sehi'nin ibaresiyle "bi-bedel" olan mesnevisinin 900/1494'de Sultan II. Bayezit'e sunulduğunu bildirmektedir (Şentürk, 2009: 213).

1.2.4.4. Abdü'l-Vahab'ın Yûsuf u Zelihâ'sı

Agâh Sırrı Levend'in tasnifinde yer almayan şair Abdülvahab'ın da bu dönemde yazılan bir Yûsuf u Zelihâ mesnevisi olduğu bilgisi Ahmet Atilla Şentürk'ün "Eski Türk Edebiyatı Tarihi" adlı kitabında yer almaktadır. Buna göre, günümüze kadar ulaşan mesnevi, Topkapı Müzesi kitaplığında bulunmaktadır (Şentürk, 2009: 213).

1.2.4.5. Kırımlı Abdü'l-Mecîd'in Yûsuf u Zelihâ'sı

Eser, Mûnisü'l-Uşşâk adını taşımaktadır. Şairi, 1411'de hayatta olan bu eser 14. yüzyıl sonları veya XV. Yüzyıl başlarında yazılmış olabilir. Keşfü'z-Zünûn'da bu konuda yazılmış eserlerin en güzeli olduğuna dair bilgiler bulunmaktadır (Türkdoğan, 2008: 54).

1.2.4.6. Hatâyî'nin Yûsuf u Zelihâ'sı

Hatâyî adından ilk defa olarak bahseden kaynak, Muhammet Ali Terbiyet'in Dânişmendân-ı Azerbaycan adlı eseridir. Bu kaynaktaki bilgiye göre, yazar, Hatâyî mahlasını kullanan Şah İsmail'i tanıttığı maddenin sonunda, Hatâyî ve Yûsuf u Zelihâ mesnevîsi hakkında kısaca bilgi verir. Aynı mahlası kullanıyor olmalarından dolayı aynı madde içinde anılmış olmalıdırlar. Zira Yûsuf u Zelihâ şairi Hatayî, Şah İsmail değildir (Demir, 2006: 22).

1.2.4.7. Dur Big'in Yûsuf u Zelihâ'sı

Timur zamanında yaşayan Dur Big, ilk Çağatayca Yûsuf u Zelihâ hikâyesini yine XIII. yüzyılda yazmıştır. Halide Dolu, Dur Big nüshası ile Hamidi Nüshası arasındaki benzerliklere dikkat çekmekte hatta aynı olan beyitlerin varlığına işaret etmektedir. Ancak, Dur Big nüshasına dair bilgileri Fitret adlı bir araştırmacının “*Özbek Edebiyatı Numuneleri*” isimli eserinden aktardığı için Dolu, bu konuda kesin bir hüküm verememektedir (Dolu, 1952: 431).

1.2.4.8. Hamidi'nin Yûsuf u Zelihâ'sı

Hamidî'ye ait olan Yûsuf u Zelihâ, Belh şehri muhasarası sırasında ele geçen mensur bir Farsça eserden Çağatay Türkçesine manzum olarak aktarılmıştır. Eserde tarihî bilgi olarak Belh şehri muhasarasında yaşanan sıkıntıların işlendiği görülür. Ayrıca eser içinde Sultan Hüseyin Baykara'nın tahta çıkışının birinci yılında kendisine takdim edildiği bilgisi de mevcuttur (Dolu, 1952: 431).

1.2.4.9. Bihîştî Ahmed Sinan'ın Yûsuf u Zelihâ'sı

Bihîştî Ahmet Sinan, Sultan II. Bayezit dönemi şairlerindedir. Hayatının bir döneminde İran'a giderek Molla Camî ve Ali Şir Nevâî'den ders almıştır. Bu şairlerden aldığı edebi etkiler sonucu, “Acem usulü” beş eserlik bir mesnevi külliyyatı hazırlamıştır. Bursalı Mehmet Tahir'e göre bu külliyyat Türk edebiyatında ilk örnektir (Tahir, 2000: 96).

1.2.4.10. Kemalpaşazâde'nin Yûsuf u Zelihâ'sı

Kemalpaşazâde çok iyi Arapça ve Farsça bilen, devlet adamı, âlim ve sanatkârdır. Arapça, Farsça, Türkçe çok sayıda eser yazmıştır. Kemalpaşazâde'nin “Yûsuf u Zelihâ” mesnevisi bu konuda yazılan eserlerin en ünlülerindendir. Kendi ifadesine göre 7777 beyitten oluşmaktadır. Kemalpaşazâde, 1512'de tamamlayarak Sultan II. Bayezid'e sunduğu bu mesneviyi, kadir kıymet bilmeyen zamanın vefasızlığına karşı koymak, unutulmamak için kaleme almıştır. Adını haşre dek yaşatacak eserin üslubunun sanatkârâne olmasına bilhassa özen gösterdiğini yine kendisi mesnevisinde ifade etmektedir. Hikâyenin kurgusu daha ziyade Yûsuf suresini kaynak aldığını göstermektedir (Türkdoğan, 2008: 58).

1.2.4.11. Dukaginâde Yahya Bey'in Yûsuf u Zelihâ'sı

Yahya Bey'in Yûsuf u Zelihâ mesnevisi, bu konuda yazılan mesneviler içinde özel öneme sahiptir. Yahya, son eseri olan bu mesneviyi ileri yaşlarda Mısır'da yazmıştır. Mesnevinin tahkiye, dil ve üslup yönünden bu kadar başarılı olmasının bir sebebi, belki de onun sanatının en olgun çağında ve hikâyenin cereyan ettiği coğrafyada yazılmış olmasından kaynaklanmaktadır (Türkdoğan, 2008: 60).

Mesnevide dikkatimizi çeken ve diğer mesnevilerde yer almayan bazı ayrıntılar da onun bu konuda özel bir bilgisi olduğunu hissettirmektedir. Bunlar içinde belki en dikkat çekici olanı Antik Mısır mimarî geleneklerine dair verdiği bir bilgidir. Mesnevide, Zelihâ, genç bir gelin olarak gittiği Mısır'da, evlendiği adamın düşlerinde gördüğü Yûsuf olmadığını, Aziz'in evinin girişine kazanmış suretini görünce anlar. Tüm mesnevilerde bu motif, Zelihâ'nın kocasını haymenin kenarından veya zifaf odasında ilk olarak gördüğü şeklinde geçmektedir. Yahya ise eski Mısır'a ait bir geleneği canlandırır. Buna göre eski dönemlerde Mısırlı asillerin saraylarının kapısında efendinin resmi veya ismi kazındığı bilgisi karşımıza çıkmaktadır.

1.2.4.12. Gubârî'nin Yûsuf u Zelihâ'sı

Gubârî, Kanuni Sultan Süleyman dönemi şairlerindendir. ‘Yûsuf u Zelihâ’sı, Molla Cami ve Hamdi'nin aynı isimdeki mesnevilerine nazire olarak yazılmış bir aşk mesnevisidir. Sebeb-i telif bölümünde, Gubârî, bu mesneviyi yeniden yazmasını

kendisine tavsiye eden bir zatın Türkçede derli toplu bir Yûsuf u Zelihâ'nın eksikliğinden bahsettiğini söyler. Buna göre, Câmî ve Hamdi mesnevilerinin konuyla alâkasız bahislere ve gereksiz ayrıntılara girdiği, tertip bakımından düzensiz olduğu ve mesneviyi ağırlaştıracak kadar mufassal olduğu görülmektedir. Kendisinden beklenen ise bu meşhur kıssayı “Yûsuf gibi güzel” ve insicamlı bir tertiple, yeniden yazmasıdır. Biraz da bu gayreti sebeble hikâyeye karışan Yakup ve Âs'ın mücadelesi, Yakup'un gençlik yılları gibi Tevrat kaynaklı unsurlar eserde yer almamaktadır (Türkdoğan, 2008: 62).

Tahkiyesinde dikkat çeken özellik, hikâyenin Yûsuf'un ana rahmine düştüğü andan itibaren başlatılmasıdır. Gubârî, daha önceki mesnevilerden farklı olarak Yûsuf'un güzelliğini, “Sebeb-i Hüsn-i Yûsuf Aleyhisselam” adlı müstakil bir bölüm halinde işlemiştir. Böylece, hikâyenin olay örgüsünü güzelliğe, güzelliği de bazı hikmetlere bağlamıştır.

1.2.4.13. Şerîfî'nin Yûsuf u Zelihâ'sı

Şerîfî, Agâh Sırrı Levend'in Yûsuf u Zelihâ yazan şairler listesinde yer almaz (Levend, 1967: 99). Ancak Zuhâl Kültürel, tek nüshası Londra British Library Or. 6240 kayıtlı olan Yûsuf u Zelihâ mesnevisini yayınlamıştır.

Eser, konusu ve temel motifleri yönünden diğer mesnevilerle hemen hemen aynıdır. Hikâye içinde Hamdi mesnevisine gönderme yapılmakta, bazı rivayetlerin ondan alındığı açıklanmaktadır. Bununla beraber, Hamdi mesnevisi gibi mufassal değildir (Türkdoğan,2008: 64).

1.2.4.14. Ziyaî Yûsuf Çelebi'nin Yûsuf u Zelihâ'sı

Kaynaklarda hakkında çok fazla bilgi bulunmamaktadır. Agâh Sırrı Levend, Latîfî tezkiresini kaynak göstererek bu yüzyılda yazılan Yûsuf u Zelihâ mesnevi yazarlarından biri olarak Ziyai Yûsuf Çelebi'nin ismini anar (Levend, 1967: 99). Ziyaî, Yûsuf Çelebi'nin mesnevisinin günümüze ulaşan bir nüshasının varlığına dair kaynaklarda ve Türkiye Yazmaları katalogunda bilgiye rastlanmamaktadır.

1.2.4.15. Nimetullah'ın Yûsuf u Zelihâ'sı

Nimetullah'a ait bir Yûsuf u Zelihâ mesnevisinin varlığından bahseden Levend, buna kaynak olarak Keşfü'z-Zünun'u göstermektedir (Levend, 1967: 99). Söz konusu mesnevinin metni mevcut değildir.

1.2.4.16. Celîlî'nin Yûsuf u Zelihâ'sı

Agâh Sırrı Levend, bu yüzyılda Yûsuf u Zelihâ yazan şairler arasında Celîlî'yi de zikretmekte eserinin bir fotokopisinin kendinde olduğunu bildirmektedir (Levend, 1967: 99).

1.2.4.17. Likâî'nin Yûsuf u Zelihâ'sı

Agâh Sırrı Levend, Yûsuf u Zelihâ yazan şairler arasında Likâî'yi de sayar ve kaynak olarak Latîfî tezkiresini gösterir. Ahmet Atilla Şentürk de Likâî'nin böyle bir eseri olduğuna dair çeşitli kaynaklarda kayıt olduğundan ancak eserin günümüze ulaşamadığından söz eder (Şentürk, 2004: 306).

1.2.4.18. Manastırlı Celâl'in Yûsuf u Zelihâ'sı

Kanuni devrinde İstanbul'a gelerek defterdar İskender Çelebi'nin himayesine girmiş burada Arapça ve Farsça da öğrenerek büyük gelişmeler kaydetmiş âlim şairlerdendir. Manastırlı Celâl'in Hüsn-i Yûsuf adlı eserinin eldeki tek nüshası İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi Yazmaları nr:1872'de bulunmaktadır.

1.2.4.19. Halîfe'nin Yûsuf u Zelihâ'sı

Levend, Halîfe'nin "Yûsuf u Zelihâ" mesnevisi yazmış olduğunu Keşf'üz Zünûn'u kaynak göstererek söyler. Aynı kaynakta eserin 7000 beyitlik olduğu ve H.970'de tamamlandığı da kayıtlıdır. Eserin metni elde mevcut değildir (Levend, 1967: 99).

1.2.4.20. Şikârî'nin Yûsuf u Zelihâ'sı

Asıl ismi Ahmed olan Şikârî'nin babası Hasan Bey Diyarbakır defterdarıdır. Keşf'üz-Zünun'da manzum bir "Yûsuf u Zelihâ"sı olduğu bilgisi kayıtlıdır (Levend, 1967: 99).

1.2.4.21. Nurmuhammed Andalib'in Yûsuf u Zelihâ'sı

Nurmuhammed Andalip, Klâsik Türkmen edebiyatının ve Orta Asya halklarının klâsik edebiyatlarının gelişmesinde üslup ve şekil bakımından olgunlaştırmada önemli hizmetler görmüş büyük Türkmen şairlerinden biridir (Türkdoğan, 2008: 66). Eser, halk diline yakın bir edebi dille yazılmış, zengin folklorik malzemeler içermektedir.

1.2.4.22. Rifatî Abdulhay'ın Yûsuf u Zelihâ'sı

Mehmed Tahir, Rifatî'nin Leyla vü Mecnun ve Yûsuf u Zelihâ mesnevileri olduğundan bahsetmektedir. Günümüzde metni bulunamamıştır.

1.2.4.23. Ahmed Mürşidî'nin Yûsuf u Zelihâ'sı

Ahmedî Mürşidî'nin Yûsuf u Zelihâ'sı erken dönem eserlerinde olduğu gibi dini nasihat vermek, ibretlik dersler çıkarmak amacıyla kaleme alınmıştır. Şairin kendi belirttiği bu özelliğinden dolayı eserin dili halk meclislerinde okunabilecek gibi sade ve yalındır (Kadıoğlu, 2009: 5-7).

1.2.4.24. Köprülüzâde Esat Paşa'nın Yûsuf u Zelihâ'sı

Esad Paşa'nın Yûsuf u Zelihâ'sının günümüze ulaşan nüshası yarımıdır. Kurgusal özellikler bakımından Hamdî mesnevisine benzemektedir (Türkdoğan, 2008: 69).

1.2.4.25. Hevai Abdurrahman Efendi'nin Yûsuf u Zelihâ'sı

Mehmed Tahir'in Osmanlı Müellifleri'nde Hevai Abdurrahman Efendi'ye dair "ulema ve şuaradan bir zat olduğu" bilgisi geçmektedir. Yûsuf u Zelihâ adlı manzumesi olduğu kaynaklarda zikredilmektedir. Ancak mesnevi günümüze ulaşamamıştır(Türkdoğan, 2008: 69).

XV. yüzyıldan sonra da Türk edebiyatında mensur Yûsuf u Zelihâ hikâyesi yazarlar olmuştur. Bunlardan biri olan Celal-zâde Mustafa Çelebi'nin (ö. H. 975 / M. 1567), Ebu Hafs Sirâcü'd-dîn b. Ömer b. İbrâhîm el-Ensârî el-Avsî el-Mâlikî el- Müzekkir'in *Zehrü'l-Kimâm fî Kıssati Yûsuf Aleyhi's-selâtü ve's-Selâm* adlı eserini M. 1560'ta *Cevâhirü'l-Ahbâr fî Hasâ'ili'l-Ahyâr* adıyla tercüme ederek II. Selim'e sunduğu bir eseri vardır (Karahan, 1994: 9). Bir diğeri Mehmed b. İbrâhîm'dir ve M. 1585'te Sultan

III. Murad'ın silâhtâr ağası Halil Ağa için *Ahsenü'l-Kasas-i Şerîfe* adlı bir eser telif etmiştir. Eserin tam bir nüshası Süleymaniye Genel Kitaplık, Yahya Ef. Kısmı, T basım Nu: 4409'da bulunmaktadır (Dolu, 1952: 422). Bir diğerk nüshası Manisa İl Halk Kütüphanesi'nde bulunmakta olup Milli Kütüphane Yazmalar veri tabanında *Yûsuf u Zelihâ* adıyla 45 Hk 1400'te kayıtlıdır. Baştan ve sondan eksik olan bu nüsha 194 varaktır.

Bir diğerk mensur eser Muhammed b. Muhammed Altıparmak'ındır. Sultan Mustafa'nın ikinci defa tahta çıkması münasebetiyle M. 1622'de El-İmâm Tâcü'ddîn Ahmed b. Muhammed b. Yezîd et-Tûsî'nin *Câmî'u Letâifi'l-Besâtîn* eserini *Terceme-i Sittîn li-Câmi'i'l-Besâtîn* adıyla tercüme etmiştir (Dolu, 1952: 422-423)¹¹.

XV. yüzyıl ve sonrasında mensur olarak yazılan Yûsuf u Zelihâ hikâyelerinden bir kısmı da yine *Kısas-ı Enbiyâ*'lar içinde yer almaktadır. Bunlardan en önemlisi hiç şüphesiz M. 1874-88'de Ahmet Cevdet Paşa'nın kaleme aldığı *Kısas-ı Enbiyâ ve Tevârih-i Hulefâ* adlı eserdir. Eser Mahir İz tarafından sadeleştirilerek Kültür Bakanlığı'na yayımlanmıştır (Cin, 2010: 142).

Günümüzde Modern Dönem şair ve yazarlarımız da Klasik Türk Edebiyatının dinî muhtevalı ürünlerinden en önemli ve yaygın örneklerinden birisi olan Yûsuf ile Zelihâ hikâyesi üzerine eser vermeye çalışmaktadır. Tanzimattan günümüze kadar pek çok Türk şairi Yûsuf ve Zelihâ hikâyesinin değışik özellik, motif, unsur, mazmun ve tiplerine göndermelerde bulunarak şiirlerini böyle bir kültürel arka plâna da yaslama ihtiyacını duymuşlardır (Çetin, 2006: 114-115). Örneğın Faruk Nafiz Çamlıbel, "Eller" adlı şiirinde insanın işlevsel bir organı olan "el"inin tarih boyunca sebep olduğı olumlu ve olumsuz sonuçları irdelerken özellikle peygamberler tarihinde yaşanmış olaylardan yola çıkarak sözü Yûsuf ve Zelihâ kıssasına da getirir:

Ne olur Yûsuf u on kardeş unutsaydı suda,
Sona erseydi serencâmı o gün bir kuyuda,
Ne olur, bâdiyeden Mısır'a giderken kervan,
Olmaz olsaydı o gün Yûsuf a bir taht-ı revân
Kırk asır yâd ederiz yalnız onun bir şeyini:

¹¹ Eser hakkında ayrıntılı bilgi için bkz.: (Dolu, 1952).

Yûsuf'un parçalayıp âr u hayâ gömleğini,
Tepeden tırnağa faşetti Zelihâ'nın eli. (Han Duvarları, 1969: 72).

Modern Türk Edebiyatı'nda konuya tahkiye çerçevesinde bakacak olursak Yûsuf Kıssası'nı eserlerinde bir dantel işçiliği titizliğinde işleyen sosyalist gerçekçi Türk şiirinin öncü şairlerinden Nazım Hikmet (1902-1963), *Yûsuf la Menofis (Yûsuf la Zelihâ)* (1950) adlı tiyatro oyununda, konuyu ideolojik içeriğiyle sınıf çatışması bağlamında ele almıştır. Diğer yandan Rasim Özdenören (1940-), *Kuyu* (İstanbul, 1999) adlı hikâye kitabında Yûsuf ve Zelihâ kıssasından önemli ölçüde yararlanmış, kıssayı temel esprisi itibarıyla modernize etmeye çalışarak yeniden farklı bir düzlemde üretmiştir. Yeni Türk edebiyatı öğretim üyelerinden Nazan Bekiroğlu da *Yûsuf ile Zelihâ* (2000) adlı tahkiye metniyle bu konuya derinlikli ve farklı bir bakış açısı getirmiştir. Hikâyeci Hüseyin Su ise *Aşkın Hâlleri* (Ankara 1999) adlı hikâyesinde Zelihâ'nın gömleğinin yırtılması motifine yer vermiştir (Çetin, 2006: 142).

1.3.Kur'an-ı Kerim ve Tevrat'taki Benzer ve Farklı Kıssaların Türk Edebiyatındaki Yûsuf u Zelihâ Mesnevilerine Yansıması

Türk edebiyatında yazılan Yûsuf u Zelihâ mesnevilerine Kur'an-ı Kerim'in on ikinci sûresi olan "Yûsuf" sûresi" kaynak teşkil etmekle birlikte, kıssanın Tevrat'ta yer alan pek çok motifi de yaygın olarak kullanılmıştır. Dolayısıyla, hikâyenin kurgusuna İsrailî unsurların katıldığı metinler ile sadece Kur'an-tefsir çizgisine bağlı kalanlar arasında olay örgüsü ve bakış açısı yönünden farklılıklar doğmuştur.

Kur'an-ı Kerim ve Kitab-ı Mukaddes'te yer alan Yûsuf kıssasının temel motifleri karşılaştırıldığında, her iki kutsal kitapta olay örgüsünün benzer olduğu görülür. Ancak, Hz. Yakup, Hz. Yûsuf ve kardeşlerin karakterlerinin çiziminde ve bu karakterlerin olaylara yön veriş tarzlarında oluşan bariz ayrılıklar hikâyede iki farklı perspektifin varlığını göstermektedir (Türkdoğan, 2008: 25).

Kitab-ı Mukaddes'te Yakup peygamber ve ikiz kardeşi Âs, sonraları Hz.Yakup'un oğullarına da yansiyacak olan, güçlü bir rekabet hissiyle yetişmiştir. Daha doğumlarında, dünyaya önce gelen olmak için biri diğerinin topuğunu yakalamış olarak doğan kardeşler arasındaki bu rekabet ve husumete anne ve babaları da taraftır. Babaları

Hız. İşhak, nübüvveti bir miras olarak oğlu Âs'a devretmek istemektedir. Bu amaçla adeta bir yarışma tertip eder. Av hayvanı yemek istediğini bildirir. Büyük oğul Âs'ın usta bir avcı olması onun bu şartı ileri sürmesinde etkendir. Ancak, babanın hile sayılabilecek bu davranışına karşılık, Yakup'u destekleyen anne de bir hile düzenler. Âs avdan dönmeden bir oğlak kesip pişirir ve babasına sunması için Yakup'a verir. Gözleri görmeyen Hız.İşhak, yanılarak nübüvvet duasını Yakup için yapar. (Tekvin: 27)

Kur'an'da yer almayan bu motif, Türk Edebiyatındaki Yûsuf u Zelihâ mesnevileri içinde, en güçlü iki eser olan Hamdi ve Taşlıcalı Yahya mesnevileriyle birlikte tenkitli metnini ortaya koyduğumuz çalışmamızda da yer bulmuştur. Bu eserlerin müellifleri Tevrat'ta yer alan Hız. Yakub'un hayat hikâyesini de kurgulayarak eserlerine yansıtılmıştır.

Hız. Yakup'un, oğlu Yûsuf'u çok özel duygularla sevdiği her iki kaynakta da yer alır. Tevrat'da babanın bu sevgisi biraz daha sıradanlık ifade etmektedir:

"İsrail, Yûsuf'u öbür oğullarının hepsinden çok severdi. Çünkü Yûsuf onun yaşlılığında doğmuştu. Yûsuf'a uzun, renkli bir giysi yaptırmıştı."(Tekvin: 3)

Kur'an'da ise, babası, Yûsuf'un Allah tarafından seçilmiş ve Hız. İbrahim'den beri devreden nübüvveti kuşanabilecek manevi hasletlere sahip özel bir çocuk olduğunu peygambere has ferasetiyle anlar:

"İşte böylece Rabbin seni seçecek, sana (rüyada görülen) olayların yorumunu öğretecek ve daha önce iki atan İbrahim ve İşhak'a nimetini tamamladığı gibi sana ve Ya'kub soyuna da nimetini tamamlayacaktır. Çünkü Rabbin çok iyi bilendir, hikmet sahibidir." (Yûsuf: 6)

Yûsuf'un gördüğü düşle başlayan süreçte de Hız.Yakup'un tavrı Kur'an ve Tevrat metinlerinde farklı görünmektedir. Tevrat'a göre, devamlı kendi üstünlüğünü beyan eden ve bunu ispatlamaya yarayacak birbirine benzer iki düş gören Yûsuf'a babası da kızar:

"Yûsuf babasıyla kardeşlerine bu düşü anlatınca, babası onu azarladı: "Ne biçim düş bu?" dedi, "Ben, annen ve kardeşlerin gelip önünde yere mi eğileceğiz yani?" (Tekvin: 10)

Kur'an'da ise Hz. Yakup, bu rüyayı üstünlük sağlama gayreti olarak değerlendirmez. Rüyanın yorumunu, büyük bir memnuniyetle bizzat kendisi yaparken sadece, peygamber basiretiyle, kardeşlerin kıskançlığının büyüyeceğini hisseder. Oğlunu da bu konuda ikaz eder:

“Babası, şöyle dedi: “Yavrucuğum! Rüyanı kardeşlerine anlatma. Yoksa sana tuzak kurarlar. Çünkü şeytan, insanın apaçık düşmanıdır.”(Yûsuf: 5)

Bu motif mesnevilerin tamamında Kur'an'da işlendiği şekliyle yer alır (Türkdoğan, 2008: 27).

Tevrat'ta oğullarının kanlı gömlekle döndüğünü gören babaları onların yalanlarına derhal inanır:

“Yakup giysisi tanıdı, “Evet, bu oğlumun giysisi” dedi, “Onu yabanıl bir hayvan yemiş olmalı. Yûsufu parçalamış olsa gerek.” Yakup üzüntüden üstünü başını yırttı, beline çul sardı, oğlu için uzun süre yas tuttu.” (Tekvin: 37)

Kur'an'da Hz. Yakup, güçlü sezgileri, yüksek muhakemesiyle bu işte bir tutarsızlık olduğunu derhal anlar. Ayrıca gayb bilgisine de sahiptir. Çocuklarının bu işteki rolünü hemen kavramış; ancak, bunun aynı zamanda Allah'ın takdiri olduğunu ve ilahî iradeye boyun eğmesi gerektiğini, idrak etmiştir:

“Bir de üzerine, sahte bir kan bulaştırılmış gömleğini getirdiler. Yakub dedi ki: “Hayır! Nefisleriniz sizi aldatıp böyle bir işe sürükledi. Artık bana düşen, güzel bir sabırdır. Anlattıklarınıza karşı yardımı istenilecek de ancak Allah'tır.” (Yûsuf: 18)

Yûsuf u Zelihâ mesnevilerinde Yûsuf, Kur'an'da anlatıldığı gibi saf ve iyi niyetlidir. Ağabeylerini husumete sevk edecek bir tutumu olmadığı için onlardan herhangi bir kötülük ummaz. Onların kıra götürme teklifini sevinçle karşılar. Kendisi için endişelenen babasını ikna eder.

Yûsuf karakterinde, Tevrat metniyle ilişkilendirilebilecek tek motif, mesnevilerin hemen hepsinde geçen ve Yûsuf'un “sebeb-i felaketi” olarak gösterilen “güzelliğiyle gurura kapılması” olayıdır. Buna göre, Yûsuf, bir gün, aynaya bakarak güzelliğiyle gururlanmış ve kul olarak satılacak olsa kendisine paha biçilemeyeceğini düşünmüştür.

Bu motif; Ali, Süle Fakih, Şeyyad Hamza, Hamdullah Hamdi ve Taşlıcalı Yahya mesnevilerinde geçmektedir.

Her iki kutsal kitapta da kardeşler Yûsuf hakkında plan yapıp suç işlemiş ve sonunda ağır bir hüsrana uğramışlardır. Yûsuf u Zelihâ mesnevilerinde kardeşlerin karakteri çizilirken geniş olarak Tevrat'tan yararlanılmıştır. Kur'an'da Hz.Yakup'un oğullarından yalnızca Yûsuf ve Bünyamin'in adı geçmektedir. Yûsuf'u öldürme planları yaparken aralarındaki konuşma sadece "onlardan bir sözcü" tanımlamasıyla geçer (Yûsuf: 10-11). Tevrat'ta ise kardeşler arasındaki bu konuşma "Ruben", "Simon", "Yehuda" isimleri zikredilerek verilir. Mesnevilerde de kardeşler arasındaki konuşmalar Tevrat'taki gibi nakledilir ve kardeşlerin isimleri kullanılır.

Yûsuf u Zelihâ mesnevilerinde de Mısır hükümdarı, Kur'an'da olduğu gibi "melik", "sultan", "padişah" unvanlarıyla anılmaktadır.

Yûsuf u Zelihâ mesnevilerinin tamamında Zelihâ kadın kahraman olarak yüceltilme eğilimindedir, dolayısıyla Tevrat'ın bu kadına bakış açısı benimsenmez. Mesnevilerde hikâyenin sonunda Zelihâ, çektiği çilelerle güçlü bir nefis terbiyesi kazanır ve Yûsuf'a eş olmaya layık bir kadına dönüşür (Türkdoğan, 2012: 69).

1.4. Garîb'in İbn Abbas'tan Rivâyet Edilen Yûsuf u Zelihâ Mesnevisi ile Hamdullah Hamdi'nin Yûsuf u Züleyha Mesnevisinin Karşılaştırılması

Hamdullah Hamdi'nin Yûsuf u Züleyha mesnevisi, Türk Edebiyatındaki en iyi Yûsuf u Zelihâ mesnevisi olarak kabul edilmektedir. Bu bakımdan Hamdullah Hamdi'nin eseri ile üzerinde çalıştığımız bu eserin karşılaştırılması çalışmamıza konu olan mesnevinin edebiyatımızdaki yerini tayin etmede yararlı olacağı kanaatindeyiz.

Bu iki mesnevinin benzer ve farklı yönlerini şu şekilde tespit etmek mümkündür:

Dönem olarak 15.yy'da kaleme alınan Hamdullah Hamdi'nin Yûsuf u Zelihâ'sında Farsça mesnevilerden de önemli ölçüde faydalandığını, sanatlı ve işlenmiş bir mesnevinin kaleme alındığını görmekteyiz. Üzerinde çalıştığımız eserin, istinsahlarından hareketle ÖÇ nüshası haricindeki nüshaların sanat ve içerik yönünden eksik kaldığını görmekteyiz. Eserin ayrı bir kolunu oluşturan ve 19. yy'da istinsah edilen ÖÇ nüshasının ise sanat ve muhteva yönünden zengin olduğunu söyleyebiliriz.

Hamdullah Hamdi'nin mesnevisi hacim olarak 6241 beyitten müteşekkildir. Üzerinde çalıştığımız eserin ÖÇ nüshası haricindeki nüshalarda ise beyit sayısı 2600'ü geçmezken ÖÇ nüshası 4129 beyitle en hacimli nüsha olarak karşımıza çıkmaktadır. Eserin tenkitli metninde, yeri geldiğinde diğer nüshalardan da yararlanılmış ve eserin metni 4402 olarak ortaya konulmuştur. Bu durum Hamdi'nin mesnevisi ile karşılaştırıldığında yaklaşık üçte ikilik bir kısmı oluşturmaktadır.

Her iki mesnevide de konu tertipleri paralellik göstermektedir. Hamdullah Hamdi'nin mesnevisinde konu Yakup'un kardeşi Âs ile olan ilişkisi ile başlamış ve Yûsuf'un vefatına kadar devam etmiştir. Üzerinde çalıştığımız eserde de aynı durum söz konusudur.

BÖLÜM II: GARÎB'İN İBN ABBAS'TAN RİVÂYET EDİLEN YÛSUF U ZELİHÂ HİKÂYESİNİN İNCELENMESİ

2.1. Eserle İlgili Genel Bilgiler ve Çeşitli Değerlendirmeler

2.1.1.Eserin Adı

Yûsuf Peygamber'in hikâyesini konu edinen mesneviler ile bu mesneviler üzerine yapılan çalışmaların umumiyetle “*Yûsuf u Zelihâ*”, “*Yûsuf u Zelihâ*” veya “*Kıssa-i Yûsuf*” şeklinde adlandırılmış olduğu bilinmektedir. Çalıştığımız eserin ise ÖÇ nüshasındaki kayıtlardan hareketle “*İbn Abbas'tan Rivâyet Edilen Yûsuf u Zelihâ Hikâyesi*” şeklinde isimlendirilebileceği, esasen Dr. Ali CİN'in de bu yaklaşımdan hareketle üzerinde dil çalışması yaptığı metni bu şekilde adlandırdığı görülmektedir. Eser üzerinde ilk defa çalışma yapan Halide Cemile Dolu, “Müellifin adını, şimdilik büyük bir ihtiyatla Garîb olarak kabul etmek zorundayız” (Dolu, 1952: 435) diyerek bu duruma ise mesnevîde geçen şairlerin sonunda “Garîb” isminden örnekler göstermiştir. Edebiyat kaynaklarımıza baktığımızda, Garîb adlı bir şairin kaydına ulaşamadığımız ama eserdeki gazellerde yer alan mahlas beyitlerinden hareketle bu eserin Garîb tarafından kaleme alındığını, bununla birlikte eserde geçen beyitlerden hareketle İbn Abbas'tan rivâyet edildiğini söylemek yerinde olacaktır. Biz de tüm bu durumları göz önüne alarak eserin adını “Garîb'in İbn Abbas'tan Rivâyet Edilen Yûsuf u Zelihâ Hikâyesi” olarak belirlemiş bulunmaktayız.

Eserde adlandırmayla ilgili açık bir ifade geçmemekle birlikte metnin farklı yerlerinde gerek İbn Abbas'tan rivâyet edildiğine gerekse “*Yûsuf'un dâstânı*”, “*kıssa-i Yûsuf*” ibarelerine yer verildiği belirlenmiştir:

Dilerem-ki Yûsuf'ũn dâsitânın
Nasib eyle idelüm gülsitânın (b.29)

Yahûdîler nizâ' itdi 'Ömer'le
Didiler kıssa-i Yûsuf'dur evlâ (b.55)

2.1.2.Eserin Yazarı

Çalışmada bu eserin yazarı ile ilgili olarak elimizde ne yazık ki sağlam bir bilgi bulunmamaktadır. Nüshaların tavsifi ve değerlendirilmesi kısmında adı geçen isimler eseri istinsah eden müstensihler olarak karşımıza çıkmaktadır. Dr. Sibel Üst, TDK nüshasını neşrettiği makalesinde eseri Nahifi'ye mâl etmiş ve bu ifadenin doğru olmadığı Dr. Ali Cin tarafından da ortaya konulmuştur (bkz.Cin, 2012: 17).Yine nüshaların değerlendirilmesi kısmında belirttiğimiz üzere DTDF kütüphanesinde yer alan nüsha yanlışlıkla Necâtî'ye mâl edilmiştir. Eser üzerinde ilk çalışmayı yapan Halide Cemile Dolu, “Müellifin adını, şimdilik büyük bir ihtiyatla Garîb olarak kabul etmek zorundayız” (Dolu, 1952: 435) diyerek bu duruma ise mesnevide geçen şiirlerin sonunda “Garîb” isminden örnekler göstermiştir. Eserin, tefsir alanında şöhret kazanan İbn Abbas'tan rivâyet olunduğuna dair ÖÇ nüshasında şu beyitler karşımıza çıkmaktadır:

İbn Abbâs böyle buyurdu yine
Ne dimişdür bir kulak ur kavline (b.1671)

İşit imdi yine bu sözden kelâm
İbn Abbâs'dan rivâyetdür tamâm (b.1955)

İbn 'Abbâs böyle buyurdu hemân
Kim Yūsuf sultân olunca ol zamân (b.2191)

Kısasın naklini size aydalum
İbn 'Abbâs'dan rivâyet idelüm (b.2530)

İbn 'Abbâs böyle buyurdu kelâm
Çünkü yandı orta yirden ol ta'âm(b.3203)

İbn 'Abbâs böyle buyurdu dede
Yarağ eyleñ Ken'an'a gide (b.3744)

İbn ‘Abbâs böyle buyurdu özi
Diñleyendür añlayan işbu sözi (b.3807)

İbn ‘Abbâs'dan rivâyet eyledik
Anuñ ağızından bu sözi söyledik (b.4392)

Eserin belli bölümlerinde geçen yukarıdaki beyitlerden anlaşılıyor ki eser İbn Abbas’tan rivâyet edilmiştir. İbn Abbas Hz. Muhammed’den sonraki ilk hadisçilerden ve müfessirlerdendir (Bilgen; 2007: 14). Hz. Muhammed’in amcasının oğludur. Devamlı olarak Hz. Muhammed’in yanında kalması ve sahabe büyüklerinin meclisinde bulunmuş olması sebebiyle küçük yaştan itibaren kendisini ilme vermiştir. Hz. Muhammed’in “Allahım onu dinde fakih kıl ve ona te’vili öğret” duasına mazhar olmuş ve bu duanın bereketiyle islami ilimlerde şöhret kazanmıştır. Tefsiri çok iyi bildiğinden dolayı kendisine “Kur’an’ın tercümanı” unvanı verilmiştir.

İbn Abbas’ın tefsir metoduna baktığımızda bazen dini, bazen lugavi, bazen de tarihi bir yolla ayetleri izah etmeye çalıştığını görmekteyiz. Bununla birlikte İbn Abbas’ın lafızları izah için eski Arap şiirinden deliller getirdiği rivayeti de söz konusudur. Hatta onun “Şiir Arabın divanıdır. Allah Arap lügatıyla indirdiği Kur’an’dan bir kelimenin bize manası kapalı gelirse derhal Arabın divanına müracaat eder, o kelimenin manasını oradan araştırırız” dediği nakledilmiştir. İbn Abbas Garibu’l Kur’an isimli bir eser yazmıştır. Bu eser, Kur’an-ı Kerim’deki garib lafızların tefsirini konu alan ilim dalı ve bu dalda yazılan eserlerin ortak adıdır. Kur’an-ı Kerim Arap diliyle indirilmiştir. Nitekim Yusuf suresinde geçen şu ayet bize bu durumu açıklar niteliktedir.”Biz onu anlayasınız diye Arapça bir Kur’an olarak indirdik (Yûsuf12/2). Arapça olarak indirilen Kur’an-ı Kerim’i tefsir eden İbn Abbas, şiirle istişhad faaliyetinin de ilk mümessili olmuştur.

2.1.3. Eserin Yazılış Tarihi

Eserin müellif nüshasına ulaşamadığından yazılış tarihi ile ilgili de elimizde herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Ulaşabildiğimiz nüshalara baktığımızda ÖÇ nüshasının H.1272/M.1855-1856, AÖ1 nüshasının H. 1181 / M. 1767-1768, AÖ2 nüshasının H. 1243 / M. 1827-1828, MK1 nüshasının H. 1260 / M. 1844-1845, MK2 nüshasının H.

1336 / M. 1917-1918, B nüshasının H.1259 / M.1842-1843, M nüshasının H.1189 / 1774-1775, YK nüshasının H.1221 / M. 1805-1806, DTCF nüshasının ise H.1224/ M.1809-1810 tarihlerinde istinsah edildiğini görmekteyiz. TDK nüshasının ise istinsah tarihi belli değildir.

ÖÇ nüshasında nüshanın istinsah tarihi ile ilgili şu beyit bulunmaktadır (Cin, 2012: 17):

Senesidür biñsekizyüz sağışı
İşbu kıssa kim işitdük ey kişi (b. 4391)

Bu beyitten anlaşılacağı üzere ÖÇ nüshası 19. yy'da istinsah edilmiş olmalıdır. Ayrıca elimizdeki nüshaların Eski Anadolu Türkçesi özellikleri göstermesi, müellif hattı nüshanın daha eski dönemlerde yazılmış olabileceğini akla getirmektedir.

2.1.4. Eserin Beyit Sayısı

Eserin her bir nüshasındaki beyit sayısı farklılık arz etmektedir. Bununla birlikte hazırladığımız metinde toplam 4402 beyit bulunmaktadır.

2.1.5. Eserin Nazım Şekli, Vezni ve Bazı Bölüm Başlıkları

Eserin nazım şekli genel itibarıyla mesnevidir. Buna ek olarak AÖ1 nüshasından aldığımız 14 beyitlik tevhid bölümü “kaside”, kahramanların ağzından söylenilmiş olan şiirler ise “gazel” veyahut “murabba-ı mütekerrir” nazım şekliyle kaleme alınmıştır.

Eserin büyük çoğunluğu remel bahrinin “Fā ilātün / Fā ilātün / Fā ilün” kalıbıyla nazmedilmiş olup muhtelif yerlerde “Me fā ī lün / Me fā ī lün / Me fā ī lün / Me fā ī lün”, “Me fā ī lün / Me fā ī lün / Fe ū lün”, “Fā i lā tün / Fā i lā tün / Fā i lā tün / Fā i lün” olmak üzere üç ayrı aruz vezninin de eserde kullanıldığı görülmektedir.

Eserin ÖÇ nüshasında konu geçişlerinin, bölüm başlıklarından ziyade beyitlerle sağlandığını görmekteyiz:

Aydalum bu kışşadan bir hoş haber
Tā ki işidenlere kılsun eser (b.1669)

Atımızuñ dizginini direlüm

Girü Yūsuf kışşasına girelüm (b.1484)

Bu hikâyede bölüm başlıkları neredeyse tam olarak AÖ1 nüshasında bulunduğu için bazı başlıklar tenkitli metne dâhil edilirken bu nüshadan yararlanılmıştır. Eser, “**Kitab-ı Hazret-i Yūsuf ‘Aleyhi’s-Selām**” bölümü ile başlamaktadır. Bu başlık altında “*Me fā ī lün / Me fā ī lün/ Me fā ī lün /Me fā ī lün*” vezninde 14 beyit bulunmaktadır. Daha sonra eser “**Münâcât**” bölümü ile devam etmektedir. Bu bölüm “*Me fā ī lün/ Me fā ī lün/ Fe ū lün*” vezninde 15-52. beyitler arasında bulunmaktadır. Bu bölümün ardından “**Der-Beyân-ı İbtidâ’-i Kelām**” bölümü karşımıza çıkmaktadır. Bir nevi eserin yazılış amacını belirten bu bölüm “*Me fā ī lün/ Me fā ī lün/ Fe ū lün*” vezninde 53-59. beyitler arasında yer almaktadır. Bu bölümden sonra asıl konuya geçiş yapılmıştır. Asıl konunun seyri devam ederken yer yer şu bölüm başlıkları karşımıza çıkmaktadır: “**Der-Beyân-ı Ahvâl-i Yūsuf ‘Aleyhi’s-selām**”, “**Münâcât-ı Yūsuf**”, “**Der-Beyân-ı Sultân Yūsuf**”, “**Tahrîrât**”, “**Der-Beyân-ı Yūsuf**”, “**Şi’r-i Tâye**”, “**Şi’r-i Zelha**”, “**Şi’r-i Yūsuf**”, gibi bölüm başlıklarının yanında birçok “**Şi’r**” başlığı da yer almaktadır. ÖÇ nüshası eserin tenkitli metninde 70. beyitten başlamış olup bu beyitten itibaren vezin ise “*Fā i lā tün/ Fā i lā tün/ Fā i lün*” olarak karşımıza çıkmaktadır. Eserin nüshaları incelendiğinde çok fazla vezin hatalarının varolduğunu görmekteyiz. Hatta bu hatalar o kadar fazladır ki aynı bölüm içinde bazı beyitlerin vezni de değişmektedir. Bu konuda Mehmet Fatih Köksal’ın “Metin Neşrinin Ana Esasları” adlı makalesine değinmek gerekir. Halk için yazılan eserler diye tasnif edilen, didaktik gayeli dinî- ahlakî veya tasavvufî kimi eserlerde vezin pek dikkate alınmaz. Bu, müellif ya da müstensihlin teknik hususlardaki bilgisizliği kadar bu hususlara önem vermemesinden de ortaya çıkabilir (Köksal, 2012: 194). Bu ifadeden de anlaşılacağı üzere tespit ettiğimiz nüshaların müstensihleri vezne pek bağlı kalmamışlardır. Bunun sebebi ise Mehmet Fatih Köksal’ın da değindiği gibi müstensihlerin teknik hususlardaki bilgisizliği ve vezin konusuna pek önem vermemelerinden kaynaklanabilir.

Bazı mesnevilerde hikâyeye taze bir hava katmak adına farklı nazım şekillerine yer verildiğini görmek de mümkündür. Bu eserde de karşımıza gazel ve murabba nazım şekillerinde bölümler karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda eserde 27 gazelin karşımıza çıktığını görmekteyiz. Bu gazellerin matla beyitleri şu şekildedir:

Gelün şimden girü iy kavm-i evlā
İşidün söylenür ol kavı-i ā'lā (b.53)

Geldi Şeytān bunlara itdi bihāş
Fitne için ya'nī getürdi eşāş (b.199)

Ana ata kızılar āvāresi
Hiç oñulmaz yüreginde yāresi (b.226)

Didi Mevlā'm kullaruñ kaydın yiyen
Dedeme odı gülüstān eyleyen (b.335)

Diñle ol Yahūda ki nūr-ı sirāc
Yūsuf'ı kırtarmağa itdi 'ilāc (b.348)

Vay aña kim kızusından ayrıla
Bağrı hūn ola anuñ yile yile (b.420)

Didi oğul kanı Yūsuf n'itdiñüz
Beni aldayup aluban gitdiñüz (b.434)

Gine Ya'kūb iñledi aydur oğul
Kırda mı yidürdiler seni oğul (b.449)

Bir kişi sevdüklerinden ayrula
Gele gine eli bağılu kul ola (b.626)

Kardaşlarım beni şatdılar anam
Diñle sözüm baña n'itdiler anam (b.647)

Ger haṭā kıldum ise 'afv eylegil
Atam dedem hürmeti 'afv eylegil (b.677)

Kandasın ey gözlerüm giryān iden
Bağrumı hūn cigerüm biryān iden (b.847)

Nāzeniñ emeklerim gitdi yile
Kanda bulam görklü niğarum kanı (b.949)

Tañrı şaqlayıcagaz bir kulını
Geñez ider aña toğrı yolını (b.980)

Hey ne devlet kişi toğrı yārını
Añsuzın göre anuñ didārını (b.1012)

Bu ne gündür uş mäh-ı tábān gelür
Ėamlı kula Tañrı'dan ihsān gelür (b.1107)

Zelha anuñ 'aşık-ı hayrānidur
Yūsuf anuñ cān içinde cānidur (b.1124)

Gel baña qahr itme qurbān olduğum
Dünü gün yüzine hayrān olduğum (b.1157)

Didi saña şıgunuram ey pādışāh
Cigerim top yaqdı gurbet āh u āh (b.1469)

Didi ey ġaffār u qahhār zü'l-celāl
Ben za'if kuluña itmegil zevāl (b.1816)

'Aşkı gör kim niceleri zār ider
Nice bilişleri ol ađyār ider (b.2081)

Söyle hey hamāmcı hamāmıña
'Āşıqlardan kim girür (b.2105)

Bile-siz kim mālİKü'l-mülk ol-durur
Gāh bizi diri qılur gāh öldürür (b.2174)

Tañrı'nuñ vardur 'acāyib işleri
Yoşsul-iken bay ider dervişleri (b.2316)

Fā'ili muhtar-durur fi'linde ol
Zi-şafālar virür şadefdedür ol (b.2914)

Sen esirgeben bi-çäre kulunu
Tap yüregim hūna ġaltān eylegil (b.3472)

Günāhı ben eyledim kendözime

Hāṣā senden yine benden eyledüñ (b.3947)

Eserde yer alan 1 şiir de murabba nazım şekliyle yazılmıştır. Aşağıda ilk bendini verdiğimiz murabba 9 bend olarak karşımıza çıkmaktadır.

Vardı şarıldı olaruñ boynuna
Aydur esen қалуñ ey қardaşlarum

Gel gör imdi bu felek oyununa
Aydur esen қалуñ ey қardaşlarum (b.601-602)

2.1.6.Eserin Yazılış Sebebi

Müellif, eserinin yazılış sebebinin mesnevinin giriş bölümünde ve “**Der-Beyân-ı İbtidâ-i Kelâm**” başlığı altında yer alan 24 beyitte (27-52) izah etmektedir. Bu eseri yazarak muradının, gül bahçesine benzettiği Yûsuf destanını anlatmak olduğunu ise müellif şu beyitlerle ortaya koymaktadır:

Anuñ hürmetine bize kıl ihsân
Murādum şerh ideyin eyle āsân (b.28)

Dilerem-ki Yûsuf’uñ dāsitanın
Naşīb eyle idelüm gülsitanın (b.29)

Sonrasında ise isimlerini vermeden bu destanı daha önce söyleyen birçok kâmil kişilerin bulunduğunu ve kendisinin de bu destanı anlatarak dua almak istediğini belirtir:

Nice kāmiller anı söylemişler
Bu maḥlûkı şekerle toylamışlar (b.30)

Dilerem ben de öykünem olara
Қuzuları gibi uyam olara (b.31)

Süri ardınca sürilen kıuzuyam
Kamusınuñ ayađınıñ tozıyam (b.32)

Sonraki beyitlerde onların bıraktığı sanat yolundan yürüdüğünü, onlara öykündüğünü nakleder ve bu yolda onların bir şakirdi olma, onlardan ders alma arzusuna yer verir:

Olaruñ ben de girdim izlerine
Dilerem öyküneydüm sözlerine (b.35)

Öğür olaydum anlara bu yolda
Sebak alaydum anlardan bu dilde (b.36)

Atam anam hem üstâdumdur anlar
Büyüli san'atı kurmuş o cânlar (b.38)

Son olarak ise üstâdlarına dua eder ve kendisi için de dua ve günahlarının affi talebinde bulunur:

Olaruñ cümlesine rahmet eyle
Ėabıbuñ Ėürmetine Ėürmet eyle (b.39)

Günâhum çok-durur 'afv eyle Mevlâ
Oları cennetünde eyle â'lâ (b.41)

Olaruñ Ėürmetine cümlemüzi
Ėabıbüñden ayırma cümlemüzi (b.42)

2.1.7.Eserin Üslup Özellikleri

Üzerinde çalıştığımız eserin dili gayet sade ve akıcıdır. Bu eserde; Türkçenin akıcılığı, kıvraklığı ve ses hususiyetleri hissedilir derecede milli olarak karşımıza çıkmaktadır:

Beytinũñ iřsānını aytdım saña

Kim ne var-ısa söyledük öñden sona (b.4389)

Eserin üslubu sanat ve gösterişten uzaktır. Başarılı psikolojik tahliller ve son derece kuvvetli tecritler içermektedir. Örneğın; Züleyha'nın Mısır pazarında Yûsuf'u görünce söyledikleri oldukça gerçekçi bir ruh hâlini yansıtmaktadır:

Göre bülbül hıç karar ider mi ol

Her seherde medh ider gül-zārını (b.1015)

Yā ğarīb ğurbetde yārin bulucağ

N'eylesin ol dünyānın envārını (b.1016)

Eserde üsluptaki sühulet ve akıcılık kayda değer derecededir. Eserin yazarı sıradan hadise yığınlarını bile öz ve akıcı bir üslup ile sunmuştur. Örneğın; Yâkup, oğullarından kıra götürdükleri Yûsuf'a mukayyed olmalarını istediğini şu şekilde dile getirmektedir:

Var bugün yazıları yazlañ didi

Gāfil olmañ Yûsuf'u gözleñ didi (b.252)

Yorulunca siz bunu götüresiz

Acığınca buña etmek viresiz (b.253)

Eserde geçen aşk ve hasret ifadeleri ise en içten hisseden bir gönlün kendi iniltisi gibi dokunaklı ve çarpıcıdır.

Dili viridi illâ göñli iñiler

Bülbüli gör gülden ayrı iñiler (b.254)

Bülbüle gülsüz bu dünyâ tār olur

Dün ü günü işi āh u zār olur (b.259)

2.1.8.Eserin İmlâ Özellikleri ve Kelime Hazinesi

Üzerinde çalıştığımız eserde, Batı Türkçesinin ilk dönemi olan Eski Anadolu Türkçesi özellikleri görülmektedir. Bu dönemin belirgin özelliklerinden biri olan yuvarlaklaşma, metnin büyük bölümünde görülmekle birlikte ünlülerin düzlük durumu da metinde yerini almıştır. Metin içerisinde bu konuda bir tutarlılık söz konusu değildir.

Eserde –uban/üben zarf fiilinin yanında bu eklerin ilk biçimi olan –ubanı/-übeni şekli de karşımıza gelmektedir. Yine aynı şekilde –madan/-meden zarf fiili ile birlikte bu eklerin ilk şekli olan –madın/-medin eki de metinde yerini almıştır. Bu durum imlâ konusunda metin içinde tutarsızlığın söz konusu olduğunu bize göstermektedir.

Şimdiki zaman ekinin günümüzdeki haliyle birlikte, eski biçimi olan –yorur ekinin ve bildirme kipi ekinin günümüzdeki haliyle eski biçimi olan –turur ekinin metin içinde karşımıza çıkması imlâ konusundaki tutarsızlığı gösteren başka örneklerdir.

Esere Türkçe kelimeler hâkim olduğu için anlatım sade ve akıcı şekilde kendisini göstermektedir. Sadece ihtiyaç duyulduğunda Arapça ve Farsça kelime ve terkiplere başvurulmuştur. Eserde deyim sayısının hayli fazla olduğunu görmekteyiz. Deyimlerin bu kadar fazla şekilde metin içerisinde yer alması esere ayrı bir değer katmaktadır.

Eserde, Eski Anadolu Türkçesi özelliklerinin görülmesi ve bunun yanında Türkçe kelime ve deyimlerin etkin rol oynaması bize bu eserin önemli bir dil yadigarı olduğunu gösterir niteliktedir.

2.2.Eserin Tahkiye Özellikleri

Mesnevi; olay, konu, kişi, yer ve zaman bakımından incelenebilen bir nazım şekli olduğu için zengin bir tahkiye niteliğine sahiptir. Bu bölümde eserde geçen tahkiye unsurları incelenecektir:

2.2.1.Konu

Eserin konusu, Doğu edebiyatında manzum ve mensur olmak üzere çokça görülen Yûsuf kıssasıdır. Yûsuf Peygamber'in hayatı, hem kaynakları hem de ele alındığı eserlerin mahiyeti itibarıyla iç içe geçmiş iki ayrı konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu konulardan biri “Yûsuf Peygamber'in babası ve kardeşleriyle olan ilişkisi”, ikincisi

ise “Yûsuf Peygamber’in Zelihâ ile olan aşk ilişkisi”dir. Bunun yanında üzerinde çalıştığımız eserde ayrıca bir konu daha işlenmiştir ki bu da hikâyenin başlarında işlenen “Ya’kûb’un, kardeşi Âs ile olan ilişkisi”dir.

2.2.2.Şahıslar

Eserde geçen şahısları “Hikâyenin Seyrinde Rol Oynayan Şahıslar” ve “Hikâyede Adı Geçen Şahıslar” olmak üzere iki başlık altında toplayabiliriz:

2.2.2.1. Hikâyenin Seyrinde Rol Oynayan Şahıslar

Eserde; Yûsuf, Zelihâ ve Yakup hikâyenin merkezindeki şahıslardır. Bununla birlikte İshâk, Âs, Şem’ûn, Ruvîl, Yahûda, İbni Yâmin, Dîne, Cebrâil, Mâlik İbni Togar, Şâh Teymûs, Mısır Sultanı Kutayfer, Râile’nin Oğlu, Mısırlı Hatunlar, Mısır Sultanı Reyân, Şarâbdâr ve Ekmekçi, Azrâil, Beşîr ve Anası, Ya’kûb ile Âs’ın Anası, Ya’kûb’un Dayıları, Ya’kûb’un Dayısının Kızları, Şem’ûn’un Anası, Şeytân, Hûd Peygamber, Beşîr, Fellâh, Arab, Farsak Padişahı, Melek, Ebü’l-Kâria Mâlzâr, Peri Kızı, Yûsuf’u Satın Almak İsteyen Kadın, Mısır Sultanının Veziri, Tabip, Demirci, Zindancı, Reyân’ın Hasımları, Şemmezul, Mîşâm, Efrâm, Kapıcılar, Cellâdlar, Kabir Kazan Melekler ve Mûsâ hikâyeye yön veren şahıslardır. Son olarak ise Kurt, Yûsuf’un Anasının Kabri, Balık, Put, Deve ve Tas hikâyeyi yönlendiren canlı ve cansız varlıklar olarak karşımıza çıkmaktadır.

2.2.2.2. Hikâyede Adı Geçen Diğer Şahıslar

Eserin belirli bölümlerinde bazı şahıslara telmihte bulunmaktadır. Bu eserde telmihte bulunulan kişiler; Hz. Muhammed, Hz. İbrâhîm, Hz. İsmâil, Hz. Yûnus, Hz. Süleymân, Hz. Ömer, Hızır, Âd, Mansûr, Leylâ ve Mecnûn şeklindedir.

2.2.3.Zaman

Garîb’in İbn Abbas’tan Rivâyet Edilen Yûsuf u Zelihâ Hikâyesi’nde cereyan eden hadiselerin nesnel zamanı hakkında bilgi sahibi olmak için Yûsuf Peygamber’in hayatına dair bulgu ve araştırmalara bakmak gerekir. Hz. Yûsuf’un, M.Ö. 1695-1585 yılları arasında yaşamış olduğu hususunda Kitap-ı Mukaddes araştırmacıları fikir birliği

içindedirler (Türkdoğan, 2008:1). Bu bağlamda mesnevinin nesnel zamanının bu tarihler arasında olabileceğini söyleyebiliriz.

Olay zamanını tespit etmek ise nesnel zamanı belirlemek kadar kolay bir iş değildir. Eserde geçmiş zaman kipiyle okuyucuya nakledilen hadiselerin vak'a zamanı, Ya'kûb ve ikiz kardeşi Âs'ın doğumuyla başlayan ve Yûsuf'un ölümüyle sonlanan bir süreci kapsamaktadır.

Zamanın mesnevi ve diğer geleneksel anlatılarda modern anlatılarda olduğu gibi takvimle ve saatle ölçülebilen bir zaman olmadığını belirtmek gerekir. Zaman, bu anlatılara; belirsiz, yuvarlak birtakım ifadelerle (bu dem, aındugumca, varubanı vb.) yerleştirilmiştir.

2.2.4.Mekân

Olaylara ve kişilerin hareketlerine ayrılmış bir sahne olarak tanımlanabilecek olan mekân, geleneksel anlatılarda zaman gibi üzerinde çok durulmayan tahkiye unsurlarındandır (Çetin, 2008: 135).

Eserde Kenân, Bahrân, Yazı, Mısır, Şâm, Çeysâm, Nâbûlus, Farsak, Ariş, Nîl, Mağrip, Mısır Bâzârı ve Bakçe dış mekânlar; Ya'kûb'un Evi ve Ya'kûb İçin Yaptırılan Ev, Kuyu, Zelha'nın Yaptırdığı Sarây, Kaydûn, Zindân, Yûsuf'un Yaptırdığı Sarây ve Beytü'l-ahzân da iç mekânlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

BÖLÜM III: NÜSHA TAVSİFLERİ, NÜSHALARIN DEĞERLENDİRİLMESİ VE TENKİTLİ METİNDE KULLANILAN NÜSHALAR, NÜSHA AİLESİ

3.1. Nüsha Tavsifleri

Özkul Çobanoğlu Nüshası (ÖÇ)¹

Baş: Her birinden atası sever-idi

Yüzün körmeklige ever-idi

Son: Hem dahı âmin diyenüñ cümlesin

Dilerüz kim rahmete gark idesin

Cilt: Şîrâzeli, sırtı beyaz kaplı, mukavva ciltli.

Kâğıt: Filigranlı.

Yazı: Nesih.

Sütun: İki sütun.

Varak: 129

Satır: Her sayfada 16 satır.

Ebad: 25x18-16,5x11 cm

Müstensih: ?

İstinsah tarihi: H.1272/M.1855-1856

Ankara Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi, Milli Ktp. Arşiv Nu. 06 Hk 2073/1 (AÖ1)²

---

¹ Bu nüsha baştan 70 beyit eksiktir. Nüsha, Dr. Özkul Çobanoğlu'nun şahsi kütüphanesinde bulunduğu için nüshanın aslına ulaşılammıştır. Nüsha ile ilgili bilgiler Dr. Ali Cin neşrinden alınmış ve tenkitli metinde bu neşir ana şablon olarak kullanılmıştır.

Baş: Bede'tu nutka Bi'smi'llâh hatâdan saklaya Allâh

Habîbi hakkı hayr-ile bunı hatm eyleye Allâh

Son: Okuyanı dinleyeni yazanı

Rahmetünle yarlıgagıl Yâ Gânî

Cilt: Çahârkûşe, kurt yenikli, siyah meşin, soluk kâğıt kaplı, şîrâzesi dağınık cilt.

Kâğıt: Üç ay filigranlı, kalın koyu krem kâğıt.

Yazı: Siyah mürekkeple harekeli nesih. Başlıklar kırmızı.

Sütun: İki sütun.

Varak: 1b-93b.

Satır: 15 satır.

Ebad: 210x155-160x110 mm.

Müstensih: Tuzlalı Hasan Efendi.

İstinsah Tarihi: H. 1181 / M. 1767–1768 (Son ek yaprakta Asdarlızâde İsmâîl Efendi'nin mahdumu Mustafâ Efendi'nin H. 1317 / M. 1901 tarihli temellük kaydı vardır.)

Ankara Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi, Milli Ktp. Arşiv Nu. 06 Hk 5027/1 (AÖ2)

Baş: Gelün şimden girü ey kavm-i evlâ

İşidün söylerüz o kavm-i evlâ

Son: Okuyanı yazanı dinleyeni

Rahmetünle yarlıgakıl Yâ Gânî

---

² Milli Kütüphane Yazmalar veri tabanında eserin müellifinin adı "Nahif" olarak kayıtlıdır.

Cilt: Sırtı ve sertâbı kısmen dökülmüş, kahverengi meşin, üstü buruşmuş ebru kâğıt kaplı, şîrâzesi dağınık, mukavva cilt.

Kâğıt: Harf ve arma filigranlı krem kâğıt.

Yazı: Siyah mürekkeple harekeli nesih kırmızı.

Sütun: İki sütun.

Varak: 1b-83b.

Satır: Muhtelif.

Ebad: 225x162-155x100 mm.

Müstensih: Ankaravî Kasâbzâde el-Hâcî Ahmed b. Ahmed.

İstinsah Tarihi: H. 1243 / M. 1827-1828

Ankara Milli Kütüphane, Milli Ktp. Arşiv Nu. 06 Mil Yz A 9318/2 (MK1)

Baş: Bede'tu nutka Bi'smi'llâh hatârdan saklaya Allâh

Habibi hakkı hayr-ile bunı hatm eyleye Allâh

Son: Her kim diler rahmeti Hak kazana

Fâtiha ihsân ide yazana

Cilt: Sırtı, üzeri ve altı soyulmuş, şîrâzesi bozuk, yıpranmış kahverengi meşin kaplı mukavva cilt.

Kâğıt: Kartal filigranlı, krem kalın kâğıt.

Yazı: Siyah mürekkeple bozuk nesih. Birkaç yerde bölüm başları kırmızı.

Sütun: İki sütun.

Varak: 72b-146b.

Satır: 17 satır.

Ebad: 242x160-175x107 mm.

Müstensih: Belli değil.

İstinsah Tarihi: H. 1260 / M. 1844–1845

Ankara Milli Kütüphane, Milli Ktp. Arşiv Nu. 06 Mil Yz A8930 (MK2)

Baş: İlâhî yüzimi elime aldum

Yüzüm sürüp bugün kapuna geldüm

Son: Tamâm oldu kitâbın intihâsı

Gerekdür kitâba şerbet bahâsı

Cilt: Siyah, yıpranmış pandizot bez kaplı mukavva cilt.

Kâğıt: Kareli defter kâğıdı.

Yazı: Siyah mürekkeple harekeli nesih.

Sütun: İki sütun.

Varak: 1b-85a.

Satır: Muhtelif.

Ebad: 233x175-200x130 mm.

Müstensih: Osmân Nûrî.

İstinsah Tarihi: H. 1336 / M. 1917–1918

Türk Dil Kurumu Kütüphanesi (TDK)³

Baş: Koyun önce meler kuzı sonınca

---

³ Dr. Sibel Üst nüshanın Türk Dil Kurumu Kütüphanesi'ndeki mikrofilmden ibaret olduğunu belirtmektedir.

Kuzu ardınca gider koyun önince

Son: Yûsuf burada oldu tamâm

Vir salavât Mustafâ'ya yâ hümâm

Cilt: Bilinmiyor.

Kâğıt: Bilinmiyor.

Yazı: Harekeli nesih.

Sütun: İki sütun.

Varak: 1b-104a. Baştan birkaç varak eksik.

Satır: Muhtelif.

Ebad: Bilinmiyor.

Müstensih: el-Hâcı Mustafâ b. Trabuzanî.

İstinsah Tarihi: Belli değil.

Bolu İl Halk Kütüphanesi Nüshası, Milli Kütüphane Arşiv Nu. 14 Hk79/1 (B)⁴

Baş: İlâhî yüzümi elime aldım

Yüzümi getürüp kapuna geldim

Son: Tanrı rahmet eylesün ol cân-içün

Ki Fâtiha okuya yazan-içün

Cilt: Sırtı kahverengi meşin kaplı, gri mukavva cilt.

Kâğıt: Harf filigranlı sarı kalın kâğıt.

---

⁴ Milli Kütüphane Yazmalar veri tabanında eserin müellifi Suli Fakih olarak kayıtlıdır. Bu nüsha ile ilgili bilgiler Milli Kütüphane Yazmalar veri tabanından ve Garîb'in Yusuf u Züleyhâ'sı (Haz. Burcu KARAKAYA) adlı tezden alınmıştır.

Yazı: Siyah mürekkeple harekeli nesih.

Sütun: İki sütun.

Varak: 1b-101b.

Satır: Muhtelif.

Ebad: 218x140-165x115 mm.

Müstensih: Belli değil.

İstinsah Tarihi: H. 1259 / M. 1842–1843.

Manisa İl Halk Kütüphanesi Nüshası, Milli Kütüphane Arşiv Nu. 45 Hk 8378 (M)⁵

Baş: Gel-berü şimden girü kavm ü akvâ

İşidün söylenür ol kavl-i akvâ

Son: Olmak istersen Resûl-ile müdâm

Aşk-ıla din es-salâtu ve's-selâm

Cilt: Çahârkûşe bordo meşin, üzeri ebru kağıt kaplı, miklebli, mukavva cilt.

Kâğıt: Harf filigranlı, aharlı esmer kâğıt.

Yazı: Siyah mürekkeple harekeli nesih. Bölüm başları kırmızı.

Sütun: İki sütun.

Varak: 2b-93b.

Satır: 15 satır.

Ebad: 217x156-170x105 mm.

Müstensih: Hüseyin b. Muhammed.

---

⁵ Bu nüsha ile ilgili bilgiler Milli Kütüphane Yazmalar veri tabanından ve Garîb'in Yûsuf u Züleyhâ'sı (Haz. Burcu KARAKAYA) adlı tezden alınmıştır.

İstinsah Tarihi: H. 1189 / M. 1774–1775.

Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi Nüshası, Milli Kütüphane Arşiv Nu. 174/2 (YK)⁶

Baş: İlâhî yüzümi elüme aldım

Yüzüm karasıyla kapuna geldüm

Son: Destanun aradın ahirine hayr ola

Okuyanun kalbi nûr-ile tola

Cilt: Kahverengi, mıklebli meşin cilt.

Kâğıt: Aharlı, ince krem kağıt.

Yazı: Siyah mürekkeple ta'lik.

Sütun: İki sütun.

Varak: 37b-99b.

Satır: 23 satır.

Ebad: 205x150-160x103 mm.

Müstensih: Belli değil.

İstinsah Tarihi: H. 1221 / M. 1805-1806.

Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi Nüshası Üniversite A87 (DTCF)⁷

---

⁶ Bu nüsha ile ilgili bilgiler Milli Kütüphane Yazmalar veri tabanından ve Garîb'in Yûsuf u Züleyhâ'sı (Haz. Burcu KARAKAYA) adlı tezden alınmıştır.

⁷ Nüsha ile ilgili bilgiler Ankara Üniversitesi, Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi Yazma Eserler Kataloğu'ndan alınmıştır. Nüsha baştan ve ortadan hayli eksiktir.

Baş: Kardeşin derdi beni del_eyledi

Yohsa bunlar beni kanda bulaydı

Son: Devn yürürken anladı âh didi

Meded ile yâ Allâh didi

Cilt: Miklepli, kahverengi meşin cilt.

Kâğıt: Filigranlı.

Yazı: Nesih

Sütun: İki sütun.

Varak: 81

Satır: 13

Ebad: 163x101, 210x163

Müstensih: ?

İstinsah Tarihi: H.1224/ M.1809–1810

3.2. Nüshaların Değerlendirilmesi ve Tenkitli Metinde Kullanılan Nüshalar

Garîb'in İbn Abbas'tan Rivâyet Edilen Yûsuf u Zelihâ Hikâyesi'nin tespit edilebilen nüsha sayısı ondur. Başlangıçta eserin tespit ve temin edebildiğimiz nüsha sayısı dörttü ve tenkitli metnin oluşturulması için makul bir nüsha sayısı idi. Daha sonraki dönemde önce üç nüshaya, çalışmamızın son aşamasında da Garîb'in Yûsuf u Züleyhâ'sı adlı tezin ilgili bölümlerinde bahsi geçen ve kütüphane kayıtlarında ulaşabildiğimiz ayrıca üç nüshayı da edinmemiz bu nüshaları da tenkitli metne dâhil etmemizi gerektirmiştir.

ÖÇ nüshası H.1272/M.1855–1856 yıllarında istinsah edilmiş olup 16 satır 129 varak ve 4128 beyitle en hacimli nüsha olarak karşımıza çıkmaktadır. Nüsha Özkul Çobanoğlu'nun özel kütüphanesinde bulunmakta olup baştan iki yaprak, sondan bir yaprak tamir görmüştür. Bu nüshanın Dr. Ali Cin tarafından neşri yapılmıştır.(Cin, 2012) Nüsha genel olarak *Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün* vezniyle yazılmıştır; ancak bazı

bölümlerde farklı vezinler de kullanılmıştır. Örneğin “Şi’r” başlıkları altında verilen bölümlerde veznin değiştiğini görmekteyiz. Bu nüshanın belli başlı imla özellikleri şu şekilde sıralanabilir:

1. Eski Anadolu Türkçesinde görülen ünlü yuvarlaklaşması ve üçüncü tekil şahıslardaki düzlük durumu bu nüshada karşımıza çıkmaktadır: yitürdiler(b.902), sözi(b.1020) vb.
2. Arap alfabesinde p,ç,ñ sesleri bulunmadığı için metinde bu sesler b,c ve k sesleri ile karşılanmıştır.
3. Bu nüshada Eski Anadolu Türkçesinde sıkça görülen –madın /-medin zarf fiili yaygın bir biçimde kullanılmıştır. Yine bu ekin –maden / -meden şeklinde yazımı da nüshada karşımıza çıkmaktadır: ölmedin(b.1894), görmeden (b.3499) vb.
4. Nüshada –uban /-üben zarf fiilinin yanında –ubanı /-übeni biçimi de karşımıza çıkmaktadır: diyüben(b.187), alubanı(b.456) vb.
5. Eski Anadolu Türkçesinde birinci çoğul şahıs eki olarak karşımıza çıkan –vuz /-vüz ekleri bu nüshada da birinci çoğul şahıs eki olarak kullanılmıştır: getürevüz (b. 2743) vb.

AÖ1 nüshası ise H. 1181 / M. 1767–1768 yıllarında istinsah edilmiş olup 2685 beyit sayısına sahiptir. Müstensihi Tuzlalı Hasan Efendi’dir. Nüshada başlıklar kırmızı şekildedir. İstinsah tarihi bakımından en eski nüshadır ama **ÖÇ** nüshası kadar hacimli değildir. **AÖ1** nüshasının bazı beyitlerinde, müstensihin nüsha üzerindeki mısra sıralamasında noktalardan oluşan işaretlerle düzeltme yaptığını görmekteyiz. Harekeli nesihle yazılan bu nüshanın belli başlı imla özelliklerini şöyle sıralayabiliriz:

1. Bu nüshada Eski Anadolu Türkçesi döneminde yuvarlak ünlü ile yazılan eklerin kimi yerlerde düz ünlü ile yazıldığını görmekteyiz: babañız, geliñ vb.
2. Bu nüshada atıf vavları ile ilgili olarak şu unsurlar karşımıza çıkmaktadır: Ötreyle gösterilmesi zār u figān; esreli ye ile gösterilmesi cismi cān; kimi zaman da esreyle gösterilmesi ḥabs-i zindān.

3. Kalın sıradan kelimelerde ön seste bulunan t seslerinin kimi zaman te, kimi zaman tı, kimi zaman da dal harfiyle yazılması durumu bu nüshada da karşımıza çıkmaktadır. toz>toz, duymadı>tuydı vb.
4. Bu nüshada bazı Türkçe kelimelerde şedde kullanıldığını görmekteyiz. ıŝŝı vb.
5. Yükleme hali ekinin ötreyle gösterilmesi Yūsuf'u; kimi zaman esre ile gösterilmesi Yūsuf'ı; kimi zaman hemze ile gösterilmesi ħulleyi; kimi zaman da esreli ye ile yazılması enbiyâyı bu nüshada karşımıza çıkmaktadır.

AÖ2 nüshası ise 2463 beyit olup H. 1243 / M. 1827–1828 yıllarında Ankaravî Kasâbzâde Ahmed b. Ahmed tarafından istinsah edilmiştir. Bu nüshanın sonunda “Ağlar Yakup Ağlar Yūsuf’um Deyü” adlı bir de ilahi bulunmaktadır. Yukarıda **AÖ1** nüshası için belirttiğimiz imla hususiyetleri bu nüsha için de geçerlidir. Bununla birlikte **AÖ1** nüshasında karşılaşmadığımız ve bu nüshada yer alan birkaç imla hususiyeti şu şekildedir:

1. Atıf vavlarının üstünle harekelenmesi durumu bu nüshada da karşımıza çıkmaktadır.
2. Türkçe bazı kelimelerin iki farklı biçimde okunacak şekilde harekelenmesi bu nüshada kendini göstermektedir: sözini> sözünü vb. Bu örnekten hareketle nüshanın yazıldığı dönem içinde yavaş yavaş Türkiye Türkçesi’ne geçiş özelliklerinin ortaya çıktığını söyleyebiliriz.

MK1 nüshası H.1260/M.1844–1845 yıllarında istinsah edilmiş olup müstensihî belli değildir. 2516 beyit olan ve bozuk bir nesihle yazılan nüshanın belli başlı imla özellikleri şunlardır:

1. Eski Anadolu Türkçesi döneminde yuvarlak ünlüyle yazılan eklerin düz ünlüyle yazılmış halini de nüshada görmekteyiz: varıñ, biliñiz vb.
2. Arapça ve Farsça bazı kelimelerin yanlış yazılması durumu nüshada karşımıza çıkmaktadır: ħāzırladı> ħāzırladı şeklinde yazılmalıdır.
3. Atıf vavlarının esre ile bazen de ye harfi ile gösterilmesi durumu bu nüshada karşımıza çıkmaktadır: şems-i ħamer vb.

4. İzafet kesresinin ye harfi ile gösterilmesi durumu yine bu nüshada karşımıza gelmektedir: şehri Mışr’a vb.

MK2 nüshası ise en geç tarihli nüsha olup H. 1336 / M. 1917–1918 yıllarında istinsah edilmiştir. Nüshanın müstensihisi Osman Nuri’dir. 2465 beytin bulunduğu bu nüshada **AÖ1** ve **AÖ2** nüshası için belirtilen imla özellikleri aynen görülmektedir. İmlâ açısından bu nüshada dikkatimizi çeken şu iki hususu da belirtmek faydalı olacaktır:

1. Yuvarlak ünlüyle yazılan eklerin düz ünlü ile yazılmasının diğer nüshalara oranla daha fazla olması bu nüshada dikkat çekici bir durumdur. Bunun sebebi nüshanın istinsah edildiği dönemdir.
2. Bu nüshada Türkçede kelime başında ve ilk hecede bulunan i ünlüsünün büyük çoğunlukla üstünle harekelendiğini görmekteyiz: derken, erişe vb.

TDK nüshasının istinsah tarihi kesin olarak bilinmemektedir. Bu nüshanın Sibel Üst tarafından neşri yapılmıştır. Türk Dil Kurumu’ndaki ketebe kaydına göre nüshanın müstensihisi El-Hacı Mustafa bin Monla ve Trabuzani’dir. Eserin yazarı ile ilgili olarak Sibel Üst, eserin Nahifi’ye ait olduğunu söylemiş ve makalesinin adını da “Nahifi’nin Yûsuf u Zelihâ Mesnevisi”(Üst, 2007: 823) adını vermiştir. Metin 2653 beyitten oluşmaktadır. Bu nüshanın belli başlı imla özelliklerini şu şekilde sıralayabiliriz:

1. Nüshada bazı kelimelerin hem b hem de p sesi ile yazıldığını görmekteyiz. Bu imla eserdeki geçiş dönemi özelliğini ortaya koymaktadır: ib>ip, tapanca>tapanca vb.
2. Nüshada nazal n (ñ) sesinin ng ile yazımı görülmektedir: bing>biñ, maḥbubung>maḥbubuñ vb.
3. Nüshada atıf vavları esre ile belirtilmiştir: āh ı figān, āh ı zarım vb.
4. Nüshada bazı Türkçe kelimelerin yazımında farklılıklar görülmektedir: göndür- vb. Bu durum müstensihinin ağız özelliklerine bağlanabilir.
5. Nüshadaki bazı kelimelerde aynı hece iki farklı şekilde okunabilecek biçimde harekelenmiştir: benem> benim vb.

M. 1843-1844'te istinsah edilen **B** nüshası Garîb'in mesnevisiyle başlamakta, Sulu Fakih'in *Yûsuf ve Zelihâ*'sı ile sonlanmaktadır. Nüshada Garîb'in eserinden 1983, Sulu Fakih'in eserinden ise 833 beyit bulunmaktadır. İmlâsı gayet tutarsız olan bu nüshada yer yer hattın değişmesi de söz konusudur (Karakaya, 2012:56). Bu nüshanın imlâ hususiyetleri **AÖ1** nüshası için ifade ettiklerimizle benzerlik göstermektedir.

M. 1774-1775'te istinsah edilen **M** nüshası 2748 beyit sayısına sahiptir. Nüshanın belli başlı imlâ hususiyetleri yukarıda **AÖ1** nüshası için sıraladıklarımızla benzerlik göstermektedir. **AÖ1** nüshasından farklı olarak bu nüshada atıf vavlarının büyük çoğunluğunun üstün ile harekelenmesi söz konusudur.

YK nüshası M. 1805-1806'da istinsah edilmiştir. 2457 beytin bulunduğu bu nüshanın önemli bir özelliği nazım-nesir karışık olarak yazılmış olmasıdır. (Karakaya, 2012:234). Talik hatla kaleme alınan bu nüsha, okumada karışıklığın hâsıl olabileceği bazı kelimelerin haricinde harekesiz olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nüshanın belli başlı imlâ özellikleri şu şekildedir:

1. Eski Anadolu Türkçesi döneminde yuvarlak ünlüyle yazılan eklerin düz ünlüyle yazılmış halini de nüshada görmekteyiz: varîñ, biliñiz vb.
2. Nazal ne (ñ) ve nun harfinin birbiriyle karıştırılarak yazılması.
3. Atıf vavlarının esre ile belirtilmesi: ħabs-i zindân vb.
4. İzafet kesresinin ye harfi ile gösterilmesi: şehri Ken'an'a

H.1224/ M.1809–1810 tarihlerinde istinsah edilen **DTCF** nüshasının müstensihî bilinmemektedir. Bu nüsha baştan 16 varak, yaklaşık 500 beyit eksiktir. Nüshada vezin bozuklukları hayli fazladır. Nüshanın yazarı katalogda Necati olarak belirtilmiştir. Yazarın Necati olarak belirtilmesinin sebebi nüshanın son sayfasında Necati mahlaslı bir şairin gazeli bulunması ve kataloğu oluşturanların bu şairi yazar olarak kayda geçirmesinden kaynaklanmaktadır. Bu gazelin hangi Necati'ye ait olduğu ise tespit edilememiştir. Nüshanın sondan eksik olmasından dolayı nüsha ailesinde sadece bu nüshaya yer verilmemiştir. Bu nüshanın imla hususiyetleri hakkında şunları söyleyebiliriz:

1. Bu nüshada bazı kelimelerin hem dal hem de tı sesi ile yazıldığını görmekteyiz: çaye> daye vb.
2. Nüshada bazı kelimelerin hem b hem de p sesi ile yazıldığını görüyoruz: toprak>tobrak vb.
3. Türkçede kelime başında ve ilk hecede bulunan i ünlüsünün (kapalı e) büyük çoğunlukla esreyle harekelendiğini görmekteyiz. vir->ver- vb.

DTCF nüshası elimize geçen ilk nüshadır. Teze başlandığı vakit **DTCF** nüshasının transkripsiyonunu ve metnin incelemesini yaparak tezi bitirmek amaçlanmaktaydı. Ne var ki çalışmanın ilerleyen aşamalarında diğer nüshaların da tespit edilmesi sonucu edisyon-kritik çalışması yapılmasına karar verilmiştir.

Garîb'in İbn Abbas'tan Rivayet Edilen Yûsuf u Zelihâ Hikâyesi'nin tenkitli metnini oluştururken Mehmet Fatih Köksal'ın "*Metin Neşrinin Ana Esasları*" adlı makalesindeki teklifler göz önüne alınmıştır. Yeri geldiğinde diğer nüshalardaki daha uygun olan varyantları da tercih etmek kaydıyla müellif hattı olması, sema' kaydı, istinsah tarihinin eskiliği, nüshanın tam olması, dil ve imla özellikleri, haşiyeler/derkenarlar kriterleri açısından değerlendirildiğinde diğer nüshalardan üstün olarak tespit edilen bir nüshayı esas kabul etmek (Köksal, 2012: 191) fikri çerçevesinde hareket edilmiştir. Bu nedenle beyit sayısı olarak en hacimli nüsha olan **ÖÇ** nüshası ana şablon olarak kullanılmıştır. Diğer nüshalarda beyit sayısı en çok 2600 civarında iken **ÖÇ** nüshasının 4128 beyte sahip olması bu nüshanın ana şablon olarak kullanılmasında etkili olmuştur. Bunun yanında bilhassa eserin bölüm başlıklarını neredeyse tam olarak içeren **AÖ1** nüshasından da yeri geldiğinde yararlanılmıştır. Diğer nüshalarda olup da **ÖÇ** nüshasında olmayan beyitler de tenkitli metne dâhil edilmiştir. Vezne uymayan varyantların eğer diğer nüshalarda vezne uyan karşılıkları varsa uymayan kısım dipnota indirilerek doğru varyant tenkitli metne alınmıştır. Eserin 1225. beytinden sonraki beyitlerde **ÖÇ** nüshası ile diğer nüshalar arasında konu bütünlüğü söz konusu olsa da beyitlerin dizilişi ve konuyu ifade edişleri farklı olarak karşımıza gelmektedir. Bu farklılık müellif tarafından eksik görülen eserin tekrar derlenmesi ile ortaya çıkmış olabilir. Bu sebepten tahkiye bakımından daha zengin olan **ÖÇ** nüshası dışındaki nüshalarda olan ancak tarafımızca metnin kurgusuna yeni bir şey ekmediği tespit edilen beyitler metne dâhil edilmemiştir.

ÖÇ nüshasında mesnevi kurgusunun, belli bölümlerde diğer nüshalardan daha ayrıntılı olarak işlendiğine dair Mısır'daki kıtlık konusunu örnek olarak gösterebiliriz:

ÖÇ Nüshası (b.4349-4386)

Diñle imdi bir rivāyet aydayım
Ehl-i aḥbārdan ḥikāyet aydayım

Ol yıl ol şehri key ḳatı ucuzluḳ olur
Mıṣır şehri key ḳatı kıtlıḳ olur

Yūsuf'ıñ yapıḳı şehriñ ni'ḳmeti
Ol oñdı ḥalkı buldı rāḥatı

İllā Mıṣır'da bulunmazdı ḩā'ām
Bir yire dirildi cümle ḩāṣ u ḩā'ām

Geldiler Mālik ḳatına her biri
Baş uruban eyledi bunlar zārī

Didiler kim ey melik Reyyānımız
Ḵıtlıḳ oldu ḩarlaḳandı cānımız

Yūsuf'ıñ yapıḳı şehri ni'ḳmet ḩolu
Nesne bulunmaz Mıṣır'da ey ulu

İmdi bize daḩı ḩāre eylegil
Elçi ṣal Yūsuf'ı andan dilegil

Şehrimüzde olsun anuñ türbesi
Kim ucuzluḳ ola şehri ḩamusı

Ḵün Melik Reyyān işitdi bu sözi
Elçi ṣaldı Yūsuf oḳluna özi

Kerem idüp Yūsuf'ıñ tābutını
Ḵıḳaruban viresiz bize anı

Kim benüm şehrim daḩı ni'ḳmet ḩola
Yūsuf'ıñ berekātı burda ola

Ger benüm didigimi tutmaya-sız
Ben didigim sözi işitmeye-siz

Ben dağı leşker çeküp anda varam
Ulu kiçi dimeyem külli kıram

‘Āşī olmañuz baña key işidüñ
Maşlaḥat nice-ise anı idüñ

Bunı işitdi Yūsuf oğlanları
Bir araya geldiler ne kim varı

Oturuban tanışık eylediler
Her birisi bir kelecı didiler

Ba‘zısı dir itmeyelüm ol işi
Atamuzuñ destürudur ol kişi

Ba‘zısı didi ki leşker tartalum
Uğraşalum derisini yırtalum

Atamuza bunca iḥsān eyledi
Atamuz anı müslimān eyledi

Pes devādur tuḥavuz anuñ sözin
Tā ki ol bizden çevirmeye yüzin

Çünki bunlar işbu rāy itdiler
Diñle imdi bunları kim n’itdiler

Vardılar Yūsuf’ı sinden aldılar
Mālik Reyyān ḫatna geldiler

Mālik Reyyān buyurdi ḫullara
Devlet irişdi Mışır şehrine

Yūsuf’ı kendi şehrine getirür
Didiler kim devletimüz bu-durur

Didiler Mışır’ıñ bu-durur ni‘meti
Ḫıtlık oldı Yūsuf’uñ şehri ḫatı

Ol şehir ḫalkı ḫamu dirildiler

Mālik Reyyān atına geldiler

Didiler kim aa ey āh-ı cihān
Gör bizüm hālimüz esirge ayān

ıtlı oldu ehrimüz aldı zelīl
İmdi bize luf-ı isān eylegil

Yūsuf'ı vir bize anda iltevüz
Yene kendi türbesine oyavuz

Hem bizüm eherde yine ni'met ola
Yūsuf'uñ berekātı anda gele

Mālik Reyyān Yūsuf olı-ile
Tanıı ıldı bu ger kim ne ıla

Yūsuf olanları didi Reyyān'a
Çıkaralum Yūsuf'ı didi yine

İki ehriñ ortasına oyalum
İki yañadan ziyāret ılalum

Bu sözi Reyyān daı ıldı revā
Didi bu tedbīri görelüm revā

Vardılar Yūsuf'ı sinden aldılar
İki ehrüñ ortasında odılar

Milüñ ortasında vardı bir ada
odı bunlar Yūsuf'ı ol arada

İki yanında hem ucuzlu olur
Nice yıllar Yūsuf ol yirde alur

Diğer Nüshalar (AÖ1, MK1, TDK)

ehr-i Mır gāyet ucuzlu olur
Hem Mır ehri gāyet ıtlı olur

Mır halkı geldi Reyyān atına
ordılar kim bu işüñ hikmeti ne

Ni'mete garķ oldu çün Yūsuf şārı
Burada kıtlık-durur Mış(ı)r şārı

Yūsuf' uñ řabūtını bunda getir
Kıtlığı luş it içimüzden götür

Yine elçi vardı Yūsuf ođlına
Nazar eyle ŝehrimüzün řālîne

Yūsuf' uñ řabūtını virgil bize
Ola ki ni'met gele ŝehrimüze

Rāzī' oldu řabūtı çıkardılar
Mışr şehrine getirüp şodılar

Çün ucuzluk oldu bu kez ey yāre
Kıtlık anda ŝehr-i Yūsuf'a vara

Geldi añlar dağı çıkđı Reyyn' a
Bizi kırdıñ řabūtı virgil yine

Yūsuf ođlıyla danıŝık itdiler
İki şehr arasına defn itdiler

İkisi dağı ucuzluk oldılar
Cümle ulu ni'met ile şoldılar

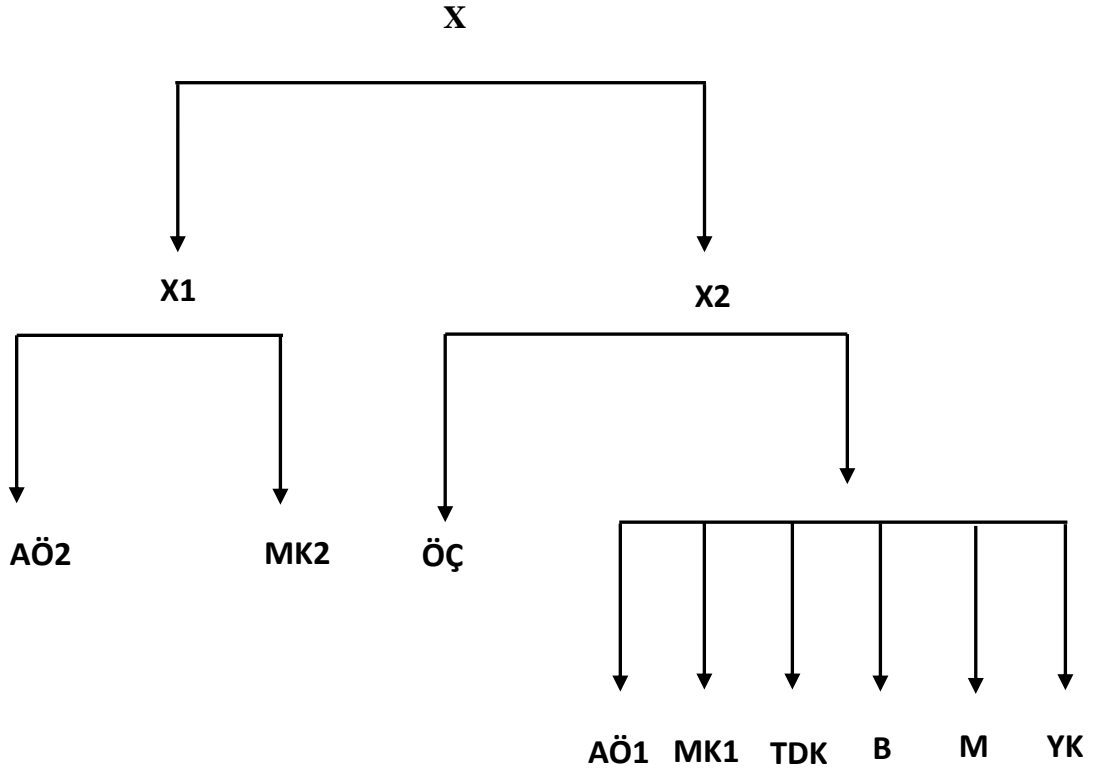
ÖÇ nüshasında 38 beyitle işlenen bu konu diğer nüshalar değerlendirildiğinde sadece 11 beyitle anlatılmaktadır. Bu durum ÖÇ nüshasının tahkiye bakımından daha zengin olduğunu göstermektedir.

3.3.Nüsha Ailesi

Nüsha ailesini oluŝtururken Ahmed Ateŝ'in "Metin Tenkidi Hakkında" ve Mehmet Fatih Köksal'ın "Metin Neŝrinin Ana Esasları" adlı makalelerinden yararlanılmıŝtır. Öncelikle ŝunu belirtmek gerekir ki tespit edilen nüshaların hiçbirinde müellif hattı olduklarına dair bir kayda rastlanmamıŝtır. Bu tür bir bilgiye nüshalar ile ilgili bilgi veren kaynaklarda da ulaŝılamamıŝtır. Garīb'in İbn Abbas'tan Rivāyet Edilen Yūsuf u Zelihā Hikāyesi'nin tespit edilebilen on nüshasının birbiriyle olan yakınlıkları hakkında ŝunları söyleyebiliriz:

AÖ2 ve **MK2** nüshaları Yakup'un Mısır'a gelmesi olayı anlatıldıktan sonra tamamlanırken **ÖÇ**, **AÖ1**, **MK1**, **TDK**, **B**, **M** ve **YK** nüshaları Yûsuf'un ölümünün anlatılmasından sonra tamamlanmaktadır. Bu durum nüshaların belirleyemediğimiz bir ana nüshadan ve iki farklı kol halinde istinsah edilmiş olabileceğini göstermektedir. **DTCF** nüshasının ise sondan hayli eksik olduğu için kolu belirlenememiş dolayısıyla nüsha ailesindeki yeri gösterilememiştir.

Bunun yanında **TDK** ve **MK1** nüshaları beyitlerinin eksikliği yönünden müşterek olup aynı kolda yer almışlardır. **ÖÇ** nüshası ise hem beyit sayısı hem de tahkiye bakımından en zengin nüsha olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nüsha, muhtemelen müellif tarafından eserin yeniden ele alınmış veya gözden geçirilmiş şeklini içeren ancak ulaşamadığımız X2 kodlu nüshadan gelmektedir. Tüm nüshaların şeceresi aşağıdaki gibidir.

BÖLÜM IV: METNİN NEŞRİNDE İZLENEN YÖNTEM VE TENKİTLİ METİN

4.1. Metnin Neşrinde İzlenen Yöntem

4.1.1. Metnin Tertibile İlgili Hususlar ve İşaretler Sistemi

1. Metinde her beyte müteselsilen sıra numarası verilmiştir.
2. Tenkitli metinde eserin tespit edilebilen bütün nüshalarının varak numaraları, ilgili nüsha rumuzlarıyla birlikte metin içinde koyu olarak dizilmiş ve paranteze alınmak suretiyle (**MK1 1b, DTCF 1b**) metin içinde gösterilmiştir.
3. Metinde yer alan manzumelerin başlıklarına ilişkin verilen varak numaraları ise nüsha tavsifi kısmında belirtilen ilgili nüsha rumuzları ile birlikte dipnot alanında gösterilmiştir.
4. Kur'an-ı Kerim'den yapılan iktibaslar italik olarak gösterilmiş ve künyeleri dipnot alanında verilmiştir.
5. Başlıklar büyük harflerle ve koyu karakterlerle yazılmıştır.
6. Özel isimlerin ilk harfleri büyük yazılmış ve gerektiğinde kesme işaretiyle (‘) ayrılmıştır.
7. Vezin gereği yapılması mecburi olan kimi eklemeler ve metin tamirleri köşeli parantez “[ ]” içerisinde gösterilmiş, okunmasına rağmen anlamlandırılmayan kelimelerin yanına “(?)” konulmuştur.
8. Açıklama içeren notlar (*) işareti ile gösterilmiştir.
9. “ise”, “idi” gibi “i-“ ek fiili şekilleriyle “ile”, “içün” edatlarının nüshalarda kendinden önceki kelimeye bitişik yazılması durumunda kelime ve bu şekiller arasına “-” işareti konulmuş ve ünlü uyumu göz önünde tutularak yazılmıştır. Örneğin: “Yūsuf-ıla”, “kim-imiş” vb.
10. Bazı nüshalarda müstensihden kaynaklanan atıf vavlarının gösterilmemesi (şemsi kamer) vb. tasarruflarda metin içinde doğru şekiller (şems ü kamer) tercih edilmiş ve bu tip uygulamalar fark olarak değerlendirilmemiştir.

4.1.2.Vezinle İlgili Hususlar

1. Vezin kusuru veya mısralar arasında vezin farklılığı vb. problemler varsa bunlar dipnot alanında ve yine yıldız işareti ile gösterilmiştir.
2. Vezinler metin başında açık bir şekilde yazılmak ve italik dizilmek suretiyle gösterilmiştir.

Örneğin: *Me fā īlün/ Me fā īlün/ Fe ū lün.* vb.

3. Seslerin uzunlukları gösterilirken “vezin” göz önünde tutulmuş ve dolayısıyla vezin gereği kısa okunması gereken uzun ünlüler italik dizilmişlerdir.
4. Vezin gereği yapılan ünlü türetmeleri parantez içerisinde gösterilmiştir.
Örneğin: “Mış(1)r”, “Hız(1)r”.(b.492)
5. Şeddeli kelimelerin imlâsında da vezin dikkate alınmıştır.

Örneğin:“Ne gelürse ben Hâk’a şükr ideyim” (b.604)

6. Vezin gereği yapılması zaruri olan ünlü ulamaları nüshalarda ayrı kelimeler hâlinde yazılmışsa vezne dikkat çekmek maksadıyla alt çizgiyle “_” birleştirilerek gösterilmiştir.

Örneğin: “Kardaşuñ derdi deli_eyledi beni” (b.496)

7. K’oldı, n’olur, n’ola, n’eylesün vb. büzülmeler kesme işaretiyle gösterilmiş ve vezne uygun şekli metne dâhil edilmiştir. “Didi oğul Yūsuf’um ne itdiñüz” (b.434) vb.

4.1.3. Nüsha Farklarının Gösterilmesi ve İmla İle İlgili Hususlar

1. Nüshaların değerlendirilmesi kısmında dile getirilen bilgiler ışığında **ÖÇ** nüshası metne esas olarak alınmış; ancak bu nüshanın noksan olan baş tarafı **AÖ1** ve **MK1** nüshalarından ikmal edilmiştir. İhtiyaç duyuldukça diğer nüshalardan da yararlanma yoluna gidilmiş böylece müellifin kaleminden çıkan metne en yakın ve en tam metin ortaya konulmaya çalışılmıştır.
2. Nüshalarda yer alan beyitlerde vezin bakımından problemlili olan yapılar fark olarak dipnota indirilmiş, vezne uyan yapılar ise metne dâhil edilmiştir.
iledelüm(**MK1**): idelüm **AÖ1**, diyelim **TDK**. (b.473)

3. Nüshalar arasındaki farklılıklar beyit numaraları esas alınarak dipnotlarda gösterilmiştir. Farklılıklar gösterilirken de aynı mısradaki farklar arasına “/”, iki mısra arasına ise “//” işareti konulmuştur.
4. Nüsha farkları gösterilirken evvela ana metne aldığımız doğru şekil yazılmış; iki noktadan (:) sonra diğer nüsha(lar)daki şekil(ler) nüshanın rumuzu ile birlikte verilmiştir. Nüsha farkları gösterilirken aynı ve farklı ibarelerin varyantları virgül işaretiyle (,) birbirinden ayrılmıştır. “gözleri: gözi **TDK**, gözlerinden **MK2, MK1**”
5. Eserin farklı nüshalarında imlâ birliği olmaması, hatta aynı nüsha içerisinde dahi imlâda bir müştereklik bulunmuyor olması nedeniyle metinde birlik sağlamak adına nüshalardaki kelime ve eklerin mümkün olduğunca dönemin diline uygun olanları tercih edilmiştir. Nüshaların hiç birinde bu hususa uygun bir yazılım sözü konusu değilse de -imlâsının doğru olması şartıyla- buna müdahale edilmeyerek nüshadaki şekle sadık kalınmıştır. Nüshalar arasındaki kimi imlâ farklılıkları, yanlış yazılımlar -k/ğ, h/h, -im/-um, -nıñ/-nuñ, -dır/-dur gibi- hem nüshaların hem de farkların çokluğu hasebile dipnotlara alınmamıştır. Örneğin dönemin dil hususiyeti dolayısıyla “kanum” olarak ana metne aldığımız kelime başka bir nüshada “kanım” olarak yazılmışsa ya da “hayret” olarak yazılması gereken kelime “hayret” şeklindeyse bu tür ayrılıkların dipnotlarda nüsha farkı olarak belirtilmesine lüzum görülmemiştir.
6. Zarf fiil eki olan -(I)p eki dönemin özelliği gereği nüshada -b ile yazılmasına rağmen transkripsiyonda -p ile gösterilmiştir.
7. it >et- , vir-> ver- , iğil-> eğil-, yir> yer vb. kelimelerin asli biçimleri dönemin özelliği gereği transkripsiyon yaparken korunmuştur.
8. Metinde geçen “bī-” “nā-”, “-āsā”, “-veş”, “-gū” gibi Arapça ve Farsça ön veya son ekler, kelime ile arasına (-) işareti konularak yazılmıştır: bī-çāre (b.3472), bī-gönül (b.317), dest-gīr (b.3878), derd-mend (b.228) vb.
9. “Kā’il, sā’il...” gibi ecvef kelimelerin yazımında nüshada yazıldığı şekle riayet edilmiş, yani “ye” ile yazılmışsa “kāyil, sāyil...” şekline, hemze ile yazılmışsa da “kā’il, sā’il...” şekline bağlı kalınmıştır. Kā’il (b.216) vb.

10. Metinde geçen Farsça ikili tekrarların yazımında, tekrarlanan kelimelerin arasındaki ek veya edatlar kısa çizgi ile gösterilmiştir: kad-be-kat (b.293), ser-ger-dān (b.785)
11. İki farklı kelimedenden oluşan birleşik isimlerin arasına (-) konulmuştur: ħun-āb, sir-āb, gül-āb, cihān-ārā gibi.
12. Farsça “vāv-ı ma’dûle”ler “ ~ ” işareti ile gösterilmiştir.
13. Arapça ve Farsça kelimelerdeki med harfleri ise şu şekilde gösterilmiştir: ā, ū, ī
14. Metnin tespitinde bir birlik sağlamak gayesiyle Arapça, Farsça kelime ve tamlamaların yazımında İsmail Ünver’in “Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler” (Ünver, 1993: 51-90) makalesinde getirmiş olduğu esaslara uyulmaya çalışılmıştır. Metnin neşrinde izlenen yol ve metin tamiri ile ilgili hususlarda ise M. Fatih Köksal’ın “Metin Tamiri (Usul ve Esaslar, Uygulamalar ve Bazı Teklifler)” (Köksal, 2008: 169-190) ve “Metin Neşrinin Ana Esasları” (Köksal, 2012: 207-209) makalelerinde teklif ettiği esaslar büyük oranda dikkate alınmıştır.

4.1.4. Transkripsiyon Tablosu

Metinde MEB İslam Ansiklopedisi'ndeki transkripsiyon sistemi kullanılmıştır.

ﺍ	ﺍ	ﺍ
ā	Ā	آ
s	s	ﺱ
h	Ḥ	ﺡ
ḥ	Ḥ	ﺥ
ş	Ş	ﺶ
ḏ,ż	ż,ż	ﺯ
ṭ	Ṭ	ط
ẓ	Ẓ	ظ
ʿ	ʿ	ع
ġ	Ġ	غ
ḵ	Ḷ	ق
ñ	ñ	ك
v,ū	V,Ū	و
y,ī	Y,Ī	ي

TENKİTLİ METİN

KİTÂB-I HAZRET-İ YÛSUF ‘ALEYHİ’S-SELÂM*

Bi’smi’llâhîr-raḥmâni’r-raḥîm**

Me fâ î lûn / Me fâ î lûn/ Me fâ î lûn /Me fâ î lûn

(AÖ1 1b, MK1 72b)

1. Bede’tu nuṭṭa Bi’smi’llâh ḥaṭâdan şaḳlaya Allâh***
Ḥabîbi ḥaḳḳı ḥayr-ile bunı ḥatm eyleye Allâh¹
2. Cemî’i ‘âlemüñ ‘ilmin bilen ol bildüren oldur²
Aña ḥamd-ile şükr-ile gelüñ biz idelüm Allâh
3. Anuñ ismi ḳarâr itsün dilimüzde bizim dâ’im³
Anuñ şu’rânesi oldur ölince idelim Allâh
4. Bu dünyâda ḳamu maḥlûḳ eger ednâ eger â’lâ⁴
Yoḡ-iken cümle var itdi zuhûra getüren Allâh
5. Ḳara yirlerde ḥâk-iken yaratdı şüret-i aḥsen⁵
Ḥayâ vü ‘aḳl [u] îmânla vücûda cân viren Allâh
6. Anuñ kim şükrini bilmek yâ kim bize ḳatı devlet⁶

---

* Başlık: ÖÇ 1b. Hâzâ Kitâb-ı Der-Beyân-ı Menâkıb[-ı] Yûsuf u Zelḥâ AÖ1 1b, Manzûme-[i] Hikâye[i] Ḥazret-i Yûsuf ‘Aleyhi’s-selâm Sergüzeşti AÖ2 1b, Hâzâ Kıssa-i Yûsuf ‘Aleyhi’s-selâm Züleyḥa Türkî Manzûme MK1 72b, Hâzâ Kitâb-ı Yûsuf ‘Aleyhi’s-selâm MK2 1b, Hikâyet-i Ḥazret-i Yûsuf Budur B 1b.

** Besmele: ÖÇ 1b, MK1 72b, MK2 1b, M 2b.

*** 1-69 beyitler tam olarak AÖ1 nüshasında bulunmaktadır. Bunun yanında; anılan beyitlerin kısmen bulunduğu MK2 25. beyitten, TDK 33. beyitten, AÖ2 nüshası ise 53. beyitten başlamaktadır.

¹ ḥaṭâdan: ḥaṭardan MK1 // ḥayr-ile: ḥayr eyleye MK1.

² bilen ol bildüren: bize bildüren hem MK1

³ itsün: olsun MK1 //oldur: budur MK1

⁴ ḳamu: cemî’i MK1 / eger â’lâ: ve ger â’lâ MK1

⁵ Bu beyit MK1’de yok.

⁶ Bu beyit MK1’de yok.

Anuñ ismini yād idüp dün ü gün idelüm Allāh

7. Yoğ-iken bunca luṭf itdi bize bunca kerem kıldı⁷
Dilerüz bunda [vü anda]murādımız vire Allāh*
8. Dileyelüm ide iḥsān ola maḳşūdımız āsān⁸
Bu sözleri kıla tibyān bize iḥsān ide Allāh
9. Daḫı dileyelüm bizi ayırmaya ḫabībinden⁹
Ḳamu ümmetine bizi şefī^c ide anı Allāh
10. Şalāt-ıla selām olsun ḫabībī ol Muḫammed kim¹⁰
Ḳamu ʿālemlere raḫmet viripdür çün anı Allāh
11. Eger olmasa-idi Aḫmed yaradılmazdı ādem¹¹
Anıñ-çündür didi eflāk tesellī eyledi Allāh
12. Bize lāyık olan budur şalavat virevüz aña¹²
Melekler hep şalāt ider çü raḫmetler ide Allāh
13. Daḫı dört yār-ı aşḫābı daḫı evlād [u] ezvācī¹³
Ḳamusına kıla raḫmet buları toylaya Allāh
14. Şalāt-ıla selām u Allāh Muḫammed Resūlullāh¹⁴
Ḳamu maḫlūḳına raḫmet yaratdı çün anı Allāh

MÜNĀCAT *

Me fā ī lün/ Me fā ī lün/ Fe ū lün

⁷ Bu beyit MK1’de yok.

* [vü anda] ibaresi vezni tamamlamak için MK1 nüshasından alınmıştır.

⁸ Bu beyit MK1’de yok.

⁹ Bu beyit MK1’de yok.

¹⁰ Bu beyit MK1’de yok.

¹¹ Bu beyit MK1’de yok. Beyitin birinci mısrası “*Sen olmasaydın, sen olmasaydın yeri göğü yaratmazdım*” hadisinden kısmî iktibastır.

¹² Bu beyit MK1’de yok.

¹³ Bu beyit MK1’de yok.

¹⁴ Bu beyit MK1’de yok.

* Başlık: AÖ1 2a.

(AÖ1 2a, MK2 1b, B 1b, YK 37b)

15. İlähî yüzümi elüme aldum¹⁵
Yüzümi götürüp çapuña geldüm
16. Baña dermân olursa senden ola¹⁶
Yā senden olmayıcağ kandan ola
17. Benüm gibi za‘îf-i bî-nevāya¹⁷
N’ola derdini irgürseñ devāya
18. Yüzüm kara günāhkāram İlähî¹⁸
Çapuña geldüm ağlaram İlähî
19. Yüzüm yokdur varacağ senden ayru¹⁹
N’idem ben sağlığı çapuñdan ayru
20. Bizi redd itme çapuñdan kerem kıl^{*20}
Ĥabîbüñ ĥürmetine muĥterem kıl
21. Ĥabîbiñ ĥizmetinden ayırmağıl²¹
Hem civārından dağı redd itmegil
22. Şefā‘atin naşîb eyle İlähî²²
Ki sensiñ pâdişāhlar padişahı
23. Ĥabîbüñden ayırma ümmetini²³
Çabül eyle du‘ā vü himmetini

¹⁵ yüzümi: yüzüm MK2, YK // götürüp: sürüp bugün MK2, getürüp B, çarasıyla YK. Bu beyit MK1 ve M’de yok.

¹⁶ Yā senden: Senden MK2, Ya benden B / olmayıcağ: olmayınca MK2, YK / kandan: yā kimden MK2, kimden YK. Bu beyit MK1 ve M’de yok.

¹⁷ bî - nevāya: bî- sevābı MK2, bî-nevāya YK // derdini: derdine MK2, mevlām YK / devāya: devāyı MK2. Bu beyit MK1, B ve M’de yok.

¹⁸ ağlaram: redd itme MK2.

¹⁹ Bu beyit MK1 ve MK2’de yok.

* Bu beytin vezni kusurlu.

²⁰ MK2’de mısralar takdim-tehirlidir. Bu beyit B ve M’de yok.

²¹ Bu beyit sadece MK2’de bulunmaktadır.

²² Bu beyit sadece MK2’de bulunmaktadır.

²³ du‘ā vü: du‘ā MK1, du‘āsını YK. Bu beyit MK2, B ve M’de yok.

24. Z̄rā ümmet-içün neler çeküpdür²⁴
Mübārek gözleri kan yaş döküpdür
(MK1 73a)
25. Ḥabībūñi yirindürme İlähî²⁵
‘Adūları sevindürme İlähî
26. Dilerüz ḥor ola merdūdî Şeytān²⁶
Ḳamu ‘aşıleri ‘afv it Yā Raḥmān
27. Yüzüm ḳarasına ḳalma ḳabūl ḳıl²⁷
Ḳamu ümmetini aña sebīl ḳıl
28. Anuñ ḥürmetine bize ḳıl iḥsān²⁸
Murādum şerḥ ideyin eyle āsān
29. Dilerem-ki Yūsuf’uñ dāsitanın²⁹
Naşīb eyle idelüm gülsitanın
(YK 38a)
30. Nice kāmiller anı söylemişler³⁰
Bu maḥlūḳı şekerle toylamışlar
(AÖ1 2b)
31. Dilerem ben de öykünem olara³¹
Ḳuzuları gibi uyam olara
32. Süri ardınca sürilen ḳuzuyam³²

²⁴ gözleri: gözlerinden MK2, YK / kan yaş: yaşlar MK2, yaş YK. Bu beyit MK1, B ve M’de yok.

²⁵ Ḥabībūñi yirindürme: Ḥabībūñdür gövündürme MK2, Ḥabībūñ yüzi şuyuna B / ‘Adūları: ‘Adūların MK2, YK. Bu beyit MK1 ve M’de yok.

²⁶ ḥor ola merdūdî Şeytān: ki yerindürme İlähî MK2 // ‘afv it yā: ‘afv ide MK1, ‘afv it MK2 / Raḥmān: İlähî MK2, ḡufrān YK. Bu beyit B ve M’de yok.

²⁷ ḳarasına ḳalma: ḳara du‘āmı sen MK1 / ḳalma: baḳma MK2, YK / ḳıl: it MK1, MK2 // ümmetini: ümmetlerin MK2 / aña sebīl: sen hem ḳabūl MK1 / ḳıl: it MK1, MK2, YK. Bu beyit B ve M’de yok.

²⁸ ideyin: ideyim MK1, B, YK / ideyin eyle āsān: ider Yūsuf-ı Ken‘ān MK2. Bu beyit M’de yok.

²⁹ dāsitanın: destānını MK2, B // idelüm: diyeyim MK1, YK, diyem MK2 / gülsitanın: gülistānın MK1, gülsitanını MK2, gülistāmı B. Bu beyit M’de yok.

³⁰ söylemişler: söylemişdür MK1 // şekerle: şeker ile MK1, şükr ile YK / toylamışlar: toylamışdur MK1. Bu beyit MK2 ve M’de yok.

³¹ de: daḥı MK1 / öykünem olara: yitem onlara MK1, söyleyem kelimeler YK // Ḳuzuları gibi uyam olara: Ḳuzular gibi otlara MK1. Bu beyit MK2 ve M’de yok.

Çamusınıñ ayağınuñ tozıyam
(TDK 1b)

33. Çoyun öñce meler çuzu şöñunca³³
Çuzu ardınca gider çoyun öñünce

34. Çuzu melemeyince duymaz ana³⁴
Çuzusınıñ ünine döymez ana

35. Olaruñ ben de girdim izlerine³⁵
Dilerem öyküneydüm sözlerine

36. Ögür olaydum anlara bu yolda³⁶
Sebaç alaydum anlardan bu dilde

37. Bu dünyāda olara öyküneydüm³⁷
Çıyāmetde olarla haşır olaydum

38. Atam anam hem üstādumdur anlar³⁸
Büyüli şan'atı çurmuş o cānlar

39. Olaruñ cümlesine raħmet eyle³⁹
Ĥabībūñ ĥürmetine ĥürmet eyle

40. Ĥabībūñden ayırmağıl oları⁴⁰
Çamu 'ilm ü kemāl-idi ĥūları

41. Günāhum çoğ-durur 'afv eyle Mevlā⁴¹

---

³² Bu beyit MK2, B ve M'de yok.

³³ Bu beyit MK2, B ve M'de yok.

³⁴ Bu beyit MK1, MK2, B ve M'de yok.

³⁵ olaruñ: onlarıñ MK1, YK / girdim: girem MK1 // öyküneydüm: uyaydum MK1, öykeneydim TDK.
Bu beyit MK2, B ve M'de yok.

³⁶ ögür: şākird TDK. Bu beyit MK1, MK2, B ve M'de yok.

³⁷ öyküneydüm: öykeneydim TDK. Bu beyit MK1, MK2, B ve M'de yok.

³⁸ Büyüli: bu yolu MK1, B, YK / şan'atı: şan'āt MK1 / kurmuş: komış TDK / çurmuş o cānlar: çomışdur
anlar MK1. Bu beyit MK2 ve M'de yok.

³⁹ olaruñ: onlarıñ MK1, YK // ĥürmet eyle: luĥfi iħsān eyle MK1. Bu beyit MK2, B ve M'de yok.

⁴⁰ Bu beyit MK1, MK2, TDK, B, M, YK'de yok.

⁴¹ çoğ-durur: çoğdur MK1, YK // oları: onları MK1, YK / cennetūñde: cennetūñ MK1 / eyle ā'lā: ile
toyla MK1, doyla TDK. Bu beyit MK2, B ve M'de yok.

Oları cennetünde eyle ā'lā

42. Oларуñ hürmetine cümlemüzi⁴²
Ḥabībünden ayırma cümlemüzi
43. Oларуñ yolına uydur İlähî⁴³
Oларуñ şan'atın doydur İlähî
44. Ne deñlü var-ısa hep ehl-i ĩmān⁴⁴
Ḥabībünden ayırmağıl Yā Raḥmān
45. Daḥı şunları esirge Ḥudā'ya⁴⁵
Bize raḥm idüp el duta du'āya
(AÖ1 3a)
46. Bizüm-içün kıllalar ḥayr du'āy⁴⁶
Oларуñ derdine eyle devāy
47. Añalar burada bu ben za'if⁴⁷
Diyeler kim İlähî şol naḥīfi
48. Ḳamu suçlarını 'afv eyle anuñ⁴⁸
Daḥı niyyetin āsān eyle anuñ
49. Dilerem ben de anlaruñ ḳamusın⁴⁹
Viresin bunda vü anda umusın
50. Daḥı suçlarını hiç añmayasın⁵⁰

---

⁴² olaruñ: onların MK1, Anlarıñ YK. Bu beyit MK2, B ve M'de yok.

⁴³ Bu beyit MK1 ve TDK'de 38. beyitten sonra gelmektedir. olaruñ: olaruñ MK1 / uydur: uydım TDK
// olaruñ: olaruñ MK1 / doydur: bildir TDK. Bu beyit MK2'de yok.

⁴⁴ Var-ısa: var ise TDK // ayırmağıl yā: ayırma ey MK1, ayırma TDK / Yā Raḥmān: Rabb-i Raḥmān
TDK. Bu beyit MK2, B ve M'de yok.

⁴⁵ şunları esirge Ḥudā'ya (TDK): şunlar ki Yā Ḥudā'ya AÖ1 // Bize raḥm idüp el duta du'āya: Ki bize
raḥm kıla du'āya TDK. Bu beyit MK1, MK2, B, M ve YK'de yok.

⁴⁶ kıllalar: kıllurlar TDK / ḥayr: ḥayrı TDK. Bu beyit MK1, MK2, B ve M'de yok.

⁴⁷ Bu beyit MK1, MK2, B ve M'de yok.

⁴⁸ Bu beyit MK1, MK2, B ve M'de yok.

⁴⁹ Bu beyit MK1, MK2, B ve M'de yok.

⁵⁰ añmayasın: yazmayasın TDK // iyü: daḥı TDK / 'amellerini: a'mālların TDK. Bu beyit MK1, MK2, B
ve M'de yok.

İyü ‘amellerini bozmayasın

(TDK 2a)

51. Bu dünyāda ʔarīḳ üzre olalar⁵¹

Ḳıyāmetde varup rahmet bulalar

52. Dilerseñüz dü ‘ālemde necāti⁵²

Resül’üñ rûhına diñ şalavāti

DER-BEYĀN-I İBTİDĀ³-İ KELĀM*

Me fā ī lün/ Me fā ī lün/ Fe ū lün

(MK2 2a, AÖ2 1b, M 2b)

53. Gelüñ şimden girü iy ḳavm-i evlā⁵³

İşidüñ söylenür ol ḳavl-i ā⁴lā

54. Bu Yūsuf sūresi indi sebab ne⁵⁴

Ḥabībine bunı indürdi Mevlā

(MK1 73b, YK 38b)

55. Yahūdīler nizā⁵ itdi ‘Ömerle⁵⁵

Didiler Ḳışşa-i Yūsuf⁶dur evlā

56. Kitābumuzda var ol sizde yoḳdur⁵⁶

Melül oldu işit aşḫāb-ı evlā

(B 2a)

57. Melāletin giderdi anlaruñ Ḥaḳ⁵⁷

Pes inzāl itdi budur ḳavl-i aḳvā

⁵¹ Bu beyit MK1, MK2, B ve M’de yok.

⁵² diñ: vir MK2, viriñ YK. Bu beyit TDK, B ve M’de yok.

* Başlık: AÖ1 3a.

⁵³ şimden: benden MK2 / iy ḳavm-i evlā: ey ḳavmi ednā MK1, ḳavl-i evlā MK2, ey ḳavl-i evla YK // işidüñ: eşidüp MK2 / söylenür ol: söylerüz o AÖ2, söylesün MK1, söyleyiser MK2 / ḳavl-i: ḳavm-i AÖ2, B / ā⁴lā: evlā AÖ2, MK2, aḳvā M.

⁵⁴ Bu Yūsuf: Yūsuf MK2, TDK / sūresi: sūresini MK2 / sūresi indi: sūresine MK1 // bunı indürdi: indürdi anı AÖ2 / bunı: anı MK2 / indürdi Mevlā: indürmesine MK1.

⁵⁵ itdi: itdiler MK1, B / ‘Ömer’le: ‘Ömer’den AÖ2, ‘Ömer ile MK1 // evlā: emlā AÖ2.

⁵⁶ var ol: olan AÖ2, var MK1, vardur M, vardur ol YK / sizde: Yūsuf⁶da MK2, sözde B // işit: eşiddi AÖ2, işitdi MK1 / aşḫāb-ı: aşḫāb u AÖ2, MK2, M.

⁵⁷ Anlaruñ (TDK): anların AÖ1 / Pes: Bes AÖ2 / itdi: eyledi AÖ2, B / inzāl itdi budurur: inzāli budurur TDK / ḳavl-i aḳvā: o ḳavl-i aḳvā AÖ2, ḳavli ā⁴lā MK1, ḳavl-i evlā MK2.

58. H̄abībini çü şādān itdi Allāh⁵⁸
Anuñ h̄ükmindeür hep cümle eşya
59. Cemī-i ‘ālemūñ ‘ilmin bilen ol⁵⁹
Anuñ ‘ilmindedür hep sırr-ı aḥfā
(AÖ1 3b)
60. İŝit ŝimden girü Yūsuf sözini⁶⁰
Atasın dedesin hem kendözini
61. Atası Ya‘qūb İŝḫāḳ dedesidür⁶¹
Daḫı İbrāhīm İŝḫāḳ atasıdur
62. Çün İbrāhīm Ḥalīlullāh gelüpdür⁶²
Bu dünyāda iki oḡlı ḳalupdur
63. Bir oḡlınuñ adı İsmā‘īl anuñ⁶³
Muḫammed geldi neslinden bil anuñ
64. Resūl’üñ dedesi oldur bilesin⁶⁴
Ḳamusına ŝalavāt getüresin
65. Birisinüñ adı İŝḫāḳ’dur iy cān⁶⁵
Anuñ oḡlı-durur Ya‘qūb-ı Ken‘ān
(M 5a)
66. İviz toḡdı anasından çü Ya‘qūb⁶⁶
Birinüñ ‘Āŝ birinüñ adı Ya‘qūb
67. Anasından tülü toḡmıŝ-idi ‘Āŝ⁶⁷

⁵⁸ H̄abībini: Ḳamusın MK1, Ḳamusını TDK, M / çü: çün AÖ2, cümle MK1 / şādān:şāz AÖ2, MK1 // hep cümle: cümle AÖ2 / cümle eşyā: sırrı aḥfā MK1, B. Bu beyit MK2’de yok.

⁵⁹ hep sırr-ı: sırr-ı AÖ2, MK2 / sırr-ı aḥfā: sırr-ı iḥfā TDK. Bu beyit MK1 ve B’de yok.

⁶⁰ Atasın dedesin: Atası dedesi MK1 / hem kendözini: kendi özüni AÖ2, MK1, kendi özünü MK2.

⁶¹ Bu beyit TDK’de yok.

⁶² gelüpdür: gülidür AÖ2, gibidür YK // dünyāda: cihānda AÖ2 / ḳalupdur: olupdur MK1, MK2, M.

⁶³ oḡlınuñ adı: oḡlı MK1 // neslinden bil: neslinden AÖ2, MK1, bil neslinden TDK.

⁶⁴ oldur: oldı AÖ2, bil oldur MK2 / Resūl’üñ dedesi oldur: Dedesidür Resūl’ün ḫoŝ TDK.

⁶⁵ iy: ey MK2, B // oḡlı-durur: oḡlıdur AÖ2, MK1, MK2, YK.

⁶⁶ İviz: eykiz AÖ2, bu kez MK2, ekiz TDK / çü Ya‘qūb: Ya‘qūb AÖ2, MK1, MK2, bu Ya‘qūb TDK // Birinüñ: Birisi MK2, Birinüñ adı M.

Çoyun yũni gibi yũnlũ-idi ‘Āş
(TDK 2b)

68. Bahādur-idi ġāyet zātı anuñ⁶⁸
Hem av avlar-ıdı şan‘atı anuñ
(MK2 2b)

69. Varur tağlarda av avlar getürürdi⁶⁹
Bişürüp babasına yidürürdi

Fā i lā tün/ Fā i lā tün/ Fā i lün
(ÖÇ 1b)

70. [Herbirinden] atası sever-idi⁷⁰
Yüzini körmeklige iver-idi

71. Velī Ya‘qūb hākım-idi beğāyet⁷¹
Atası sever-idi anı ġāyet

72. Gözleri görmez-idi İshāk’ıñ⁷²
Tüyünden bilür-idi ‘Āş’ı inan
(B 2b)

73. Bu kez İshāk’a irer Hāk’dan hitāb⁷³

---

⁶⁷ tülü: tüylü MK1, TDK / toğmuş-ıdı: doğmuşdı AÖ2, TDK, toğmuşdı: MK1, MK2 // Çoyun yũni: Ki çoyun MK2 / yũni gibi: gibi MK1.

⁶⁸ Bahādur-ıdı: Bahādırdı AÖ2 // Hem: Ki MK2 / Hem av: Av AÖ2, Hem: MK1 / avlar-ıdı: avlardı dağı AÖ2, av ıdı TDK / şan‘atı: şan‘atı bil MK1, YK.

⁶⁹ İlk mısradı bulunan “av” hecesi vezin gereğı çıkarılmalıdır. Varur: Varup MK2 / tağlarda: tağlara MK2 / avlar: şikār MK1, av MK2 / getürürdi: getürür ıdı MK2 // Bişürüp: Bişürür MK1, YK, Kebāb ıdıup MK2 / yidürürdi: yidürür-ıdı MK2, YK.

⁷⁰ Ali Cin neşrinde [Herbirinden] şeklinde verilen bu varyanta ilişkin metin tamiri yapılıp yapılmadığına dair bir açıklama notuna yer verilmemiştir. [Herbirinden]: Bu ecilden AÖ1, Her ecilden AÖ2, Bu sebepten MK1 / atası: babası MK1, MK2, B / sever-ıdı: severlerdi AÖ2 / [Herbirinden] atası sever-ıdı: Babası ‘Āş’ı gayet de severdi TDK // Yüzini: Yüzün AÖ2 / körmeklige: görmege MK1, MK2, AÖ1, AÖ2, TDK / iver-ıdı: iverlerdi AÖ2, ever-ıdı MK2.

⁷¹ Velı: Velıkin MK2 / hākım-ıdı: şālıhıdı AÖ1, hālımdı AÖ2, hālım-ıdı TDK, olupdu MK2 / beğāyet: bı- ġāyet TDK // Atası: Anası AÖ1, AÖ2, MK2, TDK, YK / sever-ıdı anı: anı severdi AÖ2 / ġāyet: bı- ġāyet AÖ1, M, YK. Bu beyitin vezni “Me fā ilün Mefā ī lün Fe ū lün” şeklindedir.

⁷² Gözleri görmez-ıdı: Gözi görmezdi AÖ1, AÖ2, MK1 / Gözleri görmez-ıdı İshāk’ıñ: İshāk’ıñ gözi görmezdi MK2, Gözleri görmez-ıdı İshāk’ıñ ey cān TDK / görmez-ıdı: gözsüz ıdı MK1 // Tüyünden: Çoğusından MK1, Tevbesinden MK2 / bilür- ıdı: bilürdi AÖ2, MK1, M, YK, bilerdi MK2 / ‘Āş’ı: ‘Āş AÖ1 / inan: İshāk MK1, her ān TDK.

Oğlunuñ birine du‘āñ müstecāb
(AÖ1 14a, MK1 74a)

74. Zīrā didi Ḥaḫ birine kııl du‘ā⁷⁴
Bu benim göñlüm saña virür Ḥudā
(YK 39a)
75. Av eti ister göñlüm issi biryān⁷⁵
Yiyüp şādān ola du‘āñ müstecāb
76. Dilerem ki ben saña kıılam du‘ā⁷⁶
Ümīdim var qabūl eyleye Ḥudā
77. Gitdi ‘Āş ava ataya yedüre⁷⁷
Şād oluban du‘āsı qabūl ola
78. Bir yaña atası çün tırdı örü⁷⁸
Ya‘qūb’a didi ki tīz gel ilerü

Me fā ī lūn / Me fā ī lūn / Fe ū lūn

79. Boğazla bir qızı biryān eylegil⁷⁹

---

⁷³ Bu kez: Bir gün AÖ1, AÖ2, MK2, İrer bir gün TDK / İshāk’a irer Ḥaḫ’dan: Ḥaḫ’dan İshāk irdi AÖ2 / irer: indi AÖ1, B, iner MK2, YK // Oğlunuñ: Oğlun MK2, Oğullarun TDK / birine: bize AÖ2 / du‘āñ: du‘āsı AÖ2, du‘ā it kılayım MK2. Bu beyit MK1’de yok.

⁷⁴ Zīrā: Nice AÖ2 / didi: dise MK2 / Zīrā didi Ḥaḫ: Zīrā Ḥaḫ didi AÖ1, MK1, TDK / du‘ā: du‘āyı AÖ1, AÖ2, TDK // göñlüm saña: göñlümme AÖ2, göñlüm AÖ1, MK1, göñlüme bir MK2 / Ḥudā: Cenāb AÖ2, MK1, ḥıbāb AÖ1 / saña virür Ḥudā: ister saña yarı TDK.

⁷⁵ göñlüm issi biryan: bu göñlüm anı biryān eylegil AÖ1, bu göñlüm getürgil MK2 / Av eti ister göñlüm issi biryan: Benim ister bu göñlim av etini TDK // Yiyecek şādān: Yıcek şāz MK2, Yeyecek şād TDK / şādān: şāz AÖ2 / ola: olup MK2, TDK / du‘ān: idem du‘ā AÖ2, du‘ā ola MK2 / müstecāb: icāb AÖ2 / Bu beyit MK1’de yok.

⁷⁶ Dilerem ki: Dilerem AÖ2 / ki: kim MK1 / ben saña: saña MK2 / kıılam: kıılıvürem AÖ2 / du‘ā: du‘āyı AÖ1, AÖ2, MK2 / ben saña kıılam du‘ā: saña kıılam du‘ā ben TDK // Ümīdim var: Umaram ki MK2 / eyleye: ide AÖ2, MK1 / qabūl eyleye Ḥudā: maqḥūl olasın sen TDK.

⁷⁷ Gitdi ‘Āş ava ataya yedüre: Çıkuban ‘Āş ava gitdi getüre MK2, Tıruban ‘Āş ava gitdi babasına yimege AÖ1, Duruban ‘Āş ava gitdi babasına MK1, ‘Āş ava gitdi getir atasına TDK, ‘Āş ava gitdi yimege babasına AÖ2 // Şād oluban: Ki şādān AÖ1, Ki şāz AÖ2, MK1 / Şād oluban du‘āsı qabūl ola: Bişürüp atasına yedüre MK2 / oluban: idüp AÖ2 / du‘āsı: du‘āyı AÖ2, du‘ā ide AÖ1, MK1, TDK / qabūl ola: qabūl olmasına AÖ2, MK1 / Şād oluban du‘āsı qabūl ola: Ki şād olup du‘ā ide ‘Āş’ına TDK.

⁷⁸ Bir: Bu AÖ1, MK1, MK2, TDK / Bir yaña atası çün tırdı örü: Bundan anası didi urdı AÖ2 / çün anası: anası çü AÖ1, anası çün MK1, MK2, B, YK // Ya‘qūb’a didi ki: Didi Ya‘qūb’a kim TDK, AÖ1, AÖ2, Didi kim Ya‘qūb’a MK1, MK2 / tīz: tez MK2.

Derisin giy özüñ pinhān eylegil
(AÖ2 2b, TDK 3a, M 5b)

80. İlet babaña di ki av getürdüm⁸⁰
Ki biryān idüben saña yetürdüm

81. Çü seni ‘Āş sana kıla du‘āyı⁸¹
Dileye cümle derdine devāyı

82. Çü Ya‘qūb kıızıyı eyledi biryān⁸²
Derisin arqasına giydi ey cān
(MK2 3a)

83. Varup babasına didi ey sultān⁸³
Getürdüm av etini uşda biryān
(ÖÇ 2a)

84. Çü İshāk sıfadı arqasın anuñ⁸⁴
Ki gördi ‘Āş’a beñzer tüyü anuñ

85. Didi arqañ çü ‘Āş’a beñzer illā⁸⁵
Qoquñ Ya‘qub’a beñzer bu ne ola

86. Atası didi ‘Āş’dur bī-sivāyı⁸⁶
Bunuñ için dile hayır du‘āyı
(B 3a)

87. Hemān biryānı yidi oldı şādan⁸⁷

---

⁷⁹ kıızı: kızu MK2 / biryan: püryān TDK / eyle: eylegil MK2 // Derisin: Derisini AÖ2 / giy özüñi: üstüne MK2 / özün: özüñi TDK / eyle: eylegil MK2

⁸⁰ İlet: İletüp MK2 / babaña di-ki: di-ki baba MK2 / di-ki av: av AÖ2, di kim avı MK1 / getürdüm: avladım MK1 // idüben: eyleyüp AÖ2, MK2, eyledüm AÖ1, B, YK, idüp MK1 / yitürdüm: yidürdüm AÖ2, getürdüm MK1.

⁸¹ Çü: Çün MK1, MK2, B / seni ‘Āş sana: ‘Āş yerine sana MK1 / saña: şanup MK2 // Dileye: Ola ki MK2 / cümle derdiñe: derdiñe kıla MK2.

⁸² Çü: Çün MK1, M, YK / kıızıyı eyledi: bir kıızı itdi MK1, YK / kıızıyı: kıızı AÖ2 // Derisin arqasına giydi: Babası önüne getürdi MK1 / arqasına giydi: giydi eddi özün AÖ2 / ey cān: pinhan AÖ2, penhān MK2 / Bu beyit AÖ1’de yok.

⁸³ ey: o TDK // biryan: püryān TDK / Bu beyit AÖ2 ve MK1’de yok.

⁸⁴ Çü: Çün AÖ2, MK1, MK2 // beñzer: beñzerdi MK2 / beñzer tüyü: beñzerdi MK1, beñzer tüyin TDK.

⁸⁵ çü: çün MK1 / çü ‘Āş’a: ‘Āş’a AÖ2, MK2 / illa: amma AÖ2, ‘aceb MK2 // ola: ‘aceb MK2.

⁸⁶ Atası: Anası AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, TDK / ‘Āş’dur: ‘Āş-durur MK2 / bī-sivāyı: di suali AÖ2, şivāyı MK1 // dile: eyle AÖ2, niyāz eyle MK2.

Elin kaldırdı didi kim ey Raḥmān

88. Cemī^c-i enbiyā-yı cümle mürsel⁸⁸
Ḥabībūnden sivā cümle mürsel

89. Kıyāmete degin cümle geleler⁸⁹
Ḳamu bu oğlumuñ nesli olalar
(AÖ1 4b)

90. Du^cāsını ḳabūl eyledi Allāh⁹⁰
Ne ḳadar enbiyā geldi inşāallāh

91. Ḳamusı geldiler neslinden anuñ⁹¹
Ḳıyāmete degin aşıından anuñ
(MK1 74b, TDK 3b)

92. Tamām oldı bularıñ hep du^cası⁹²
İşit imdi gelüp n'eyledi ^cĀş'ı

93. Didi ey baba işde av getürdüm⁹³
Ki biryān idüben saña yitürdüm

94. Bu biryānı yi imdi ḳıl du^cayı⁹⁴
Benüm derdime eylegil devāyı
(M 6a)

95. Didi İshāḳ oğul şimdi gelen sen⁹⁵
Degil midiñ bu dem du^ca alan sen

96. Bunu işidüben ḳaḳıdı ^cĀş'ı⁹⁶

---

⁸⁷ Hemān biryānı yidi: Yidi püryānı gönli TDK / biryānı: biryān AÖ2, MK2 / şāḳan: şāzumān AÖ2 // Elin: Elini AÖ1, YK / kaldırdı: ḳaldurup AÖ2, ḳaldırup MK2 / ey raḥmān: Rabbi Raḥmān TDK.

⁸⁸ enbiyā-yı cümle mürsel: enbiya vü cümle mürselin AÖ2, MK2 / sivā: seve MK1, işbu MK2 / mürsel: mürselin AÖ2, MK2, silsil MK1.

⁸⁹ geleler: gelenler MK2 // Ḳamu: Ki MK2 // nesli: sünli MK2 / olalar: olanlar MK2.

⁹⁰ Du^cāsını: Du^cāsın AÖ2, MK1, YK / eyledi: eyledi çün AÖ2, itdi MK1 // geldi: geldise TDK.

⁹¹ geldiler: geldi AÖ2, geldi hep AÖ1, MK2, B // Ḳıyāmete: Tā kıyāmete AÖ2.

⁹² hep: çün AÖ1, MK1, TDK // İşit imdi: İşit MK1 / gelüp n'eyledi: n'eyledi AÖ2.

⁹³ ey baba: baba AÖ2, MK1, baba ben MK2 / işde av getürdüm: av getürdüm işde AÖ2 // idüben: eyleyüp TDK, AÖ2, MK2, idüp MK1 / yitürdüm: yidürdim AÖ2, B, getürdüm TDK.

⁹⁴ Bu: Didi MK1, Yi TDK, Ki B / biryānı: şivāli AÖ2, şümāyı MK2.

⁹⁵ Degil midin: Degil misin MK1, TDK, M / alan sen: olan MK1, M, YK.

- Anuñ heybetiniñ yokdur kıyāsı
(AÖ2 3a)
97. Didi öldürüp anı kıomayalım⁹⁷
Murādına anı irgürmeyelim
(MK2 3b)
98. Didi oğul saña idem du‘āyı⁹⁸
Dilerem ki şava Hāḫ belāyı
(YK 39b)
99. Du‘ā buldı yerin n’eyleyesin sen⁹⁹
Naşīb anuñ-imiş nice idem ben
(ÖÇ 2b)
100. Gör imdi kıdretiñ işini ey cān¹⁰⁰
Kamumuz taḳdīriñ yerinde ḫayrān
101. Gör ki İshāḳ’ıñ ‘Āş’a himmetini¹⁰¹
Yā ‘Āş’ıñ iş bu yolda ğayretini
102. Nice itsün naşīb anda yoğ-imiş¹⁰²
Çü taḳdīrde naşīb Ya‘ḳūb’uñ-imiş
(B 3b)
103. Bu işde cümlemüz bilüñ faḳīrüz¹⁰³
Kamumuz taḳdīr elinde esīrüz

⁹⁶ Bunı: Çün AÖ2, Çü YK / işidüben: işidüp bunı AÖ2, işidüp TDK, işidüp MK2 / kıaḳıdı: kıaḳdı AÖ2 / ‘Āş’ı: ‘Āş AÖ2, MK1, çün ‘Āş MK2 // heybetiniñ: heybetine MK1, B, heybetine çün MK2 / kıyāsı: kıyās MK1, kıās MK2. Bu beyit M ‘de yok.

⁹⁷ anı kıomayalım: kıomayın anı AÖ2 / kıomayalım: kıomayayım MK1, kıomayın MK2, YK, kıomayayın TDK // anı irgürmeyelim: irgürmeyeyin anı AÖ2 / irgürmeyelim: irgürmeyeyim MK1, irgürmeyeyin TDK, YK.

⁹⁸ oğul: oğlum MK1, YK, İshāḳıña MK2 / saña idem: ben saña MK2 // Dilerem: İdem MK2 / şava Hāḫ: Hāḫ şava AÖ1.

⁹⁹ sen: ol TDK // anuñ imiş: anuñdur AÖ2, anuñ-imiş B / nice idem: n’eylesün TDK / ben: ol TDK. Bu beyit MK1 ve MK2’de yok.

¹⁰⁰ Gör imdi: Görmedi B / işini: eşini AÖ2, taḳdīriñ AÖ1 // taḳdīriñ: kıdretiñ AÖ1, taḳdīr MK1 / yerinde: işine MK2 / Kamumuz taḳdīriñ yerinde ḫayrān: Kāmu ‘ālem yed-i kıdretde ḫayrān TDK.

¹⁰¹ Gör ki: Görür AÖ2, TDK, Gör MK1, B, M, YK, Gördi MK2 / İshāḳ’ıñ: İshāḳ AÖ2, MK2 / ‘Āş’a: ‘Āş’uñ AÖ2, bu ‘Āş’ıñ MK2 / himmetini: heybetini AÖ2, himmetin MK2, B // Yā ‘Āş’ıñ: ‘Āş’uñ AÖ2, Bu du‘ānıñ MK2 / yolda: yoldan MK2.

¹⁰² naşīb anda: taḳdīrde AÖ2, naşībinde TDK // taḳdīrde naşīb: taḳdīr MK1 / Çü taḳdīrde naşīb Ya‘ḳūb’uñ-imiş: Kamumuz taḳdīr elinde esīrüz AÖ2.

¹⁰³ cümlemüz bilüñ: bilüñ cümlemüz M, cümlemüz MK1. Bu beyit AÖ2’de yok.

104. Atası didi kim ben tıraydım¹⁰⁴
Ya'küb'ı bu aradan ayıraydım
(AÖ1 5a)
105. Didi seniñ dayıların var oğul¹⁰⁵
Bundan git anlara var ey oğul
(TDK 4a)
106. Çü Hicrân eliydi eli anların¹⁰⁶
Ki çokdur mâlı tavarı anların
107. Varında anda olasın mükerrem¹⁰⁷
Olar-ile olasın mest-i müdâm
108. Benüm korkum bu seniñ kardaşından¹⁰⁸
Umaram gavğanı gider başından
109. İştidi Ya'küb atası sözini¹⁰⁹
Tutup Baħrân'a döner ol yüzini
(MK1 75a)
110. Gice gider gündüzün gizlenürdi¹¹⁰
Anñ-içün adı İsrâ'îl-idi

---

¹⁰⁴ Atası: Anası AÖ1, AÖ2, MK1. Bu beyit TDK'de yok.

¹⁰⁵ seniñ dayıların var: varsın dâ'ileriñe MK2 / dayıların: dâ'ileriñ AÖ2, tayıların B, YK, Didi seniñ dayıların var oğul: Anası didi Ya'küb'a dayıların var TDK // Bundan git: Bunda tırma MK1 / Bundan: Bende MK2, bundan B / Bundan git anlara var ey oğul: Ki dur bundan dürüş sen anlara var TDK, AÖ1, MK1.

¹⁰⁶ Çü: Ki MK1 / Hicrân: Necdân AÖ1, Hicâz MK1, Baħrânı MK2, Niçvân B, Biħrân M, Baħirân YK / anların: onların MK1, onların TDK // tavarı: devesi AÖ2, develeri B / anların: onların MK1, onların TDK.

¹⁰⁷ Varında: Varıcak AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, TDK / anda olasın: olasın anda TDK, anda olasıñ B / Olar-ile olasın: Olar eylesin AÖ2, Onlar ile olasın MK1, B, YK / mest-i müdâm: munaqqam AÖ1, muqaddem MK1, müna'am TDK, YK.

¹⁰⁸ bu seniñ: oğul bil TDK, var AÖ2, var oğul MK2 // Umaram: Umaram şavıla AÖ2, Şavula umarım TDK / başından: başdan YK.

¹⁰⁹ İştidi Ya'küb atası sözini: Çü Ya'küb işidür anuñ sözini TDK / İştidi: eşidüp AÖ2, diñledi MK2 / sözini: sözün AÖ2 // Tıutup: Ki MK2, Durup MK2 / Baħrân'a: Baħrân eline AÖ2, MK2, Necdân'a AÖ1, Hicâz'a MK1 / döner ol: dutdı AÖ2, YK, tıtdı MK2, döndi M / yüzini: yüzün AÖ2.

¹¹⁰ gider: gitdi MK2, gider MK1, M, YK // Anñ-içün: Anñ-çün TDK / adı: de hem MK2, idi B / İsrâ'îl-idi: İsrâ'îl oldı MK1, YK, İsrâ'îl der idi MK2.

(M 6b)

111. Bil İsrāʿīl gice gider dimekdür¹¹¹
Ki qorqup kendözini gizlemekdür

112. Giderek dayılarına irişdi¹¹²
Olar qarşuladı bir bir görüşdi

113. Qamusı aña ikrām eylediler¹¹³
Ki dürlü dürlü inʿām eylediler

114. Birisiniñ iki kıızı var-idi¹¹⁴
Nā-gāh Yaʿqūb anuñ birini gördi

115. Dilediler dayısınınñ kızını¹¹⁵
Nikāh etdi aña büyük kızını

(ÖÇ 3a)

116. Yaʿqūb görmiş-idi küçük kızını¹¹⁶
Didiler dayısına anuñ sözünü

117. Anı dağı nikāh eyledi aña¹¹⁷
Didi kim ne dilerseñ aña saña

(B 4a)

118. Dayısınınñ iki kızların aldı¹¹⁸

¹¹¹ Bil: Yine AÖ2, Benī MK2 / İsrāʿīl: İsrā TDK / gice: giceden TDK / giden: gider AÖ1, AÖ2, B / dimekdür: demek AÖ2 // kendözünü: kendüsünü MK2, gündüz kendin TDK, kendözün YK.

¹¹² Giderek: Varup MK2 / dayılarına: dāʿīlerine AÖ2, tayerlerine TDK / irişdi: buluşdı MK2, irişüp B // Olar: Onlar MK1 / qarşuladı bir bir: Biri bir anıñ-ıla MK2 / bir bir: biraz AÖ2.

¹¹³ inʿām: ikram AÖ1.

¹¹⁴ Birisiniñ: Birinüñ AÖ2, YK / iki kıızı: kızları MK1 // Nā-gāh Yaʿqūb anuñ: Yaʿqūb nā-gāh MK2 / birini: birin AÖ2, MK2, M.

¹¹⁵ Dilediler: Didiler AÖ2, Diledi TDK, Diledi ol M / dayısınınñ: dāʿīsiniñ AÖ2, dayısınıñ B, M, YK // itdi: eyledi MK1 / Nikāh etdi aña büyük kızını: Didiler tayısından işbu sözi B, Didiler dayısına bu sözüni YK. Bu beyit MK2’de yok.

¹¹⁶ Yaʿqūb: Çü Yaʿqūb AÖ1, B, M, YK, Ki Yaʿqūb AÖ2, TDK, Çün Yaʿqūb MK1 / görmiş-idi: gördi AÖ2, MK1, TDK / küçük: gice AÖ1, küçüğü AÖ2, küçük MK1 / kızını: kıızı AÖ1 // dayısına: dāʿīsine AÖ2, dāʿīsinden MK2 / anuñ: hem TDK, işbu AÖ1, MK1, eşit MK2 / sözünü: sözi AÖ1, AÖ2, B, sözümi MK2.

¹¹⁷ Anı dağı nikāh: Nikāh idüp anı MK2 / eyledi: eddi AÖ2, virdiler MK2 // Didi kim ne: Didi kim MK2 / aña: cümle TDK.

- İkisi de anuñ yanına geldi
(AÖ1 5b, TDK 4b)
119. İki Һatun iki cāriye aldı¹¹⁹
Bulardan hem ikişer oğlı oldu
120. Kiçi kız kızkardaşı Rāhile'den¹²⁰
Ki Yūsuf İbn Yāmin tođdı andan
(YK 40a)
121. Aña meyl artuğ-ıdı Һalanından¹²¹
Ve hem oğlanların severdi andan
122. Yūsuf'ı gayrıdan bek sever-idi¹²²
Yüzini görmege hem iver-idi
123. Çü Ya'qūb didi bir gün dayısına¹²³
Baña destūr eylegil yandı sīne
124. Yine vağanıma gitmek dilerem¹²⁴
Babamı atamı görmek dilerem
(M 7a)
125. Çü destūr virdiler Һurdı yirinden¹²⁵
Göçüp ehli-ile BaҺrān ilinden

---

¹¹⁸ Dayısınıñ: Dā'īsiniñ AÖ2, MK2 / kızların: kızını MK2 // anuñ: anı MK2 / yanına geldi: Ya'qūb'a vardı MK2.

¹¹⁹ Һatun: Һatuna MK1, cariye MK2 / cāriye: Һatun MK2 / aldı: oldı AÖ1, AÖ2, MK1, B, YK // Bulardan: Bunlarıñ AÖ2, YK, Bunlar MK1 / hem ikişer: her birinin AÖ2, her birinden AÖ1, MK2, hep ikişer TDK / oğlı: oğlanları AÖ2, YK, oğlan AÖ1, MK1, TDK / oldı: toğurdu MK1.

¹²⁰ Kiçi: Küççi AÖ2, Küççük MK1, Küçük TDK / kızkardaşı: kızını MK1 / Rāhile'den: Sāhile'den AÖ1, AÖ2, ol Rāhile'den TDK. Bu beyit MK2'de yok.

¹²¹ Aña meyl: Aña AÖ1 / Һalanından: Һalandan MK1, YK // Ve hem oğlanların severdi andan: Pek severdi anı Һalanlarından MK1. Bu beyit TDK'de yok.

¹²² Yūsuf'ı: Yūsuf AÖ1, AÖ2 / gayrıdan: gayrılardan TDK / bek: çok TDK // Yüzini: Yüzün MK1, MK2, M / hem: her dem TDK, gāyet MK2, B.

¹²³ Çü Ya'qūb: Ya'qūb MK1 / didi bir gün: bir gün AÖ2, bir gün didi TDK / dayısına: dā'īsine AÖ2, MK2 // Baña destūr eylegil: İcāzet vir bana kim TDK / eylegil: vir MK1 / yandı sīne: dir kendüsine AÖ1 / yandı: bende MK2, B. Bu beyit YK'de yok.

¹²⁴ getmek: varmak TDK / dilerem: dilerim TDK // atamı: anamı TDK / Babamı atamı: Anamı babamı AÖ1, YK.

¹²⁵ Çü: Çün MK1 / virdiler: virdi AÖ2 / virdiler Һurdı: virdi MK1 / Һurdı: gönderdi AÖ2 // ehli-ile: ehliyle AÖ1 / BaҺrān: Necdān AÖ1, Hiçāz MK1, BiҺrān M.

(MK1 75b)

126. Ki çıkdı togrulup gider yolına¹²⁶

Ḥaber irişdi Ken‘ān’ın iline

(AÖ2 4a)

127. Çü ‘Āş işitdi anı tırdı öri^{*127}

Didi kim yine gelür bunda girü

128. Ġazab itdi aña karşı yürüdi¹²⁸

Ki Ya‘küb’ün büyük oğlu var-idi

129. Didi oğlına Ya‘küb karşı var sen¹²⁹

Bir uzun boylu yavuz kişi görseñ

130. Eger saña şorarsa kim nesisin¹³⁰

Diyessin sen de Ya‘küb oğluyam ben

131. O Ya‘küb didüğüm ‘Āş’ün kılıdur¹³¹

Ki kaçmışdı velī yine kılıdur

(MK2 4b)

132. Gine Mevlā’sın özler işde geldi¹³²

Ḳamu ehl [ü] ‘ıyālin bile aldı

133. Çü Ya‘küb oğlına didi bu sözi¹³³

---

¹²⁶ Ki: Çün MK1, Çü TDK / çıkdı: gördi AÖ1, AÖ2, MK2, TDK, M / gider: gide AÖ1, MK2 // Ḥaber: Bu haber MK1 / Ken‘ān’ın: Ken‘ān AÖ2, MK1, YK, hem Ken‘ān MK2.

* 127-148 arasındaki beyitler ÖÇ ve M nüshasında bulunmamaktadır.

¹²⁷ Çü: Çün AÖ2, MK1 / işitdi: eşiddi AÖ2, eşitdi MK2 / anı: bunu MK2 / tırdı öri: dururdu AÖ2, durdu vardı TDK // yine: neye TDK / gelür: geldi MK2, geldiñ B / bunda: gine MK2, buña YK.

¹²⁸ itdi: idüp AÖ2, TDK / karşı yürüdi: yürüdi karşı MK2 // büyük: on iki MK1, büyük MK2, TDK, hem büyük B.

¹²⁹ Didi oğlına Ya‘küb: Oğlunuñ birine didi MK1 / oğlına Ya‘küb: oğluna var AÖ2, B / var sen: varasın AÖ2, var MK1 / yavuz kişi: yavuz AÖ2, yavuz kişiye MK1, kişi B / görseñ: göresin AÖ2, eger MK1. Bu beyit MK2’de yok.

¹³⁰ Eger saña: Saña MK1, Eger B / şorarsa: şorup MK2 / kim nesisin: nesin sen AÖ2, MK1, B, kim nesin sen TDK, kimin nesisin MK2 // Diyessin sen de: Ḳanda MK2 / Ya‘küb: Ya‘küb’ün MK2 / ben: diyessin MK2.

¹³¹ O: Bu AÖ2, Ol MK1, YK / didüğüm: kim MK1, YK / ‘Āş’ün: ‘Āş AÖ2 // yine: yine gelür MK1, kim MK2 / kılıdur: korçuludur MK2.

¹³² Gine: Yine MK1, TDK / Gine Mevlā’sın: Şalasıñ MK2 / özler: ārzular AÖ2, MK1, ārzular diñ MK2 / ehl [ü]: ehli AÖ2, TDK, ehl MK1 / ehl [ü] ‘ıyālin: malını ehlin MK2.

- O da ‘Āş’dan yañaya dutdı yüzi
(AÖ1 6a)
134. Çü gör ‘Āş gelür qarşuda bir hüb¹³⁴
Didi kimsin didi-kim āl-i Ya‘küb
135. Çü Ya‘küb didügüm ‘Āş’uñ kıludur¹³⁵
Çü kaçmışdı yine geldi kıludur
(B 4b)
136. Geliyorur kamu mülk [ü] mālıyla¹³⁶
Dağı ehl [ü] ‘ıyāli cümle bile
137. Kamu mülki vü māl vü mevāşī¹³⁷
Getürdi ‘Āş’a çok dürlü kumāşī
138. Ki çünki diñledi bu sözleri ‘Āş¹³⁸
Kılıcı atdı yābāna olup pes
139. Didi n’idem ki ben çıkdı hevāyı¹³⁹
Bu yigide ider dürlü du‘āyı
140. Bu yaña gelüp Ya‘küb da irişdi¹⁴⁰
İkisi de çoça çoça görüşdi

---

¹³³ Çü Ya‘küb: Ya‘küb AÖ2, Çün Ya‘küb MK1 / didi bu sözi: bu sözi didi // yañaya dutdı: yaña döndi AÖ2, TDK, yaña döndürdi MK1, yaña dönder MK2.

¹³⁴ Çü: Çün MK1, MK2 / gör: gördi TDK / ‘Āş gelür: ‘Āş gördi AÖ2, MK2 / gelür qarşuda: qarşudan gelür AÖ2, qarşudan geldi MK2.

¹³⁵ Çü: O TDK // Çü: Çün MK1 / yine geldi: velī yine AÖ2. Bu beyit B’de yok.

¹³⁶ Geliyorur: Gelür AÖ2, Gelüpdür MK2, Geliyor TDK / kamu: cümle MK2 / mülk [ü] mālıyla: mülki māl ile MK2, mülki māl ile TDK // ehl [ü] ‘ıyāli cümle bile: ehli ve cümle ‘ıyāliyle AÖ2, ehli ve cümle āli ile MK2. Bu beyit MK1’de yok.

¹³⁷ Kamu mülki vü māl vü mevāşī: Kamu māl u menālı hem havāşī TDK. Bu beyit AÖ2, MK1 ve MK2’de yok.

¹³⁸ Ki çünki: Çünki AÖ2, MK1 / diñledi bu sözleri: bu sözleri dinledi AÖ2 // Kılıcı: Kılıcım AÖ2, MK1, Kılıncım MK2 / olup pes: olup bes AÖ2, olup hāş MK1, idüp pās MK2, hemān ‘Āş TDK, alup pes B.

¹³⁹ n’idem ki: ben n’idem AÖ2 / çıkdı: haddi AÖ2, haqqı MK2 / n’idem ki ben çıkdı hevāyı: n’idem ku dem hıkd u hevāyı TDK // Bu: Ol AÖ2. Bu beyit MK1 ve B’de yok.

¹⁴⁰ Bu yaña: Buña AÖ2, Bu yañadan MK1 / gelüp Ya‘küb da: Ya‘küb geldi AÖ2, geldi Ya‘küb MK1, TDK, B / Bu yaña gelüp Ya‘küb da irişdi: Gelüp Ya‘küb ile bahşi görüşdi MK2 // de: hem MK2 / çoça çoça: göne göne AÖ2, kuca kuca TDK.

141. Çü Ya‘qūb bu kamu mülk [ü] tavarı¹⁴¹

Didi ‘Āş’a seniñdür cümle varı

(AÖ2 4b)

142. Dirildiler ikisi tā ölünce¹⁴²

Ölüm geldi işit dinlendi nice

143. İkisi yine bir qabre girürler¹⁴³

Nitekim ana rahminde olurlar

144. Tamām oldı bularuñ çün kelāmı¹⁴⁴

Resül’üñ rühına virüñ selāmı

DER-BEYĀN-I AĦVĀL-İ YŪSUF ‘ALEYHİ’S-SELĀM*

(TDK 5b, YK 40b)

145. İşit şimden girü idem rivāyet¹⁴⁵

Yūsuf’ı söyleyem Ħaḫ’dan ‘ināyet

(MK1 76a)

146. Çün Ya‘qūb’un on iki oğlu vardı¹⁴⁶

Yūsuf aralarında hūb be-gāyet

147. İşit idem anuñ hūsn-i cemālin¹⁴⁷

Ki yüzüni gören bulur sa‘ādet

(AÖ1 6b, MK2 5a)

148. Eger kāfir görürse mü’min ola¹⁴⁸

Gider andan kamu girü şeḫāvet

¹⁴¹ Çü: Çün MK1, Didi MK2 / bu kamu: kamu bu AÖ2 / mülk [ü]: mülki MK1, B, YK / tavarı: davarı TDK // Didi ‘Āş’a: Didi MK2.

¹⁴² Dirildiler: Dediler AÖ2, Derildiler MK2, Dirildi B // Ölüm: Ki ölüm MK2 / işit diñlendi: eşit diñlendi AÖ2, işitgil imdi MK1, eşit daḫı MK2 / diñlendi:hālını TDK.

¹⁴³ yine bir: bir MK1 / girürler: görürler MK2, girerler TDK, girdiler YK // rahminde: rahminden TDK / rahminde olurlar: rahmine irürler MK1, rahminden alurlar MK2.

¹⁴⁴ bularuñ: bunlaruñ AÖ2, MK1, YK / çün kelāmı: kelāmı MK1 / kelāmı: kelimātı MK2 // virüñ: yüz biñ MK1, idün TDK, vir MK2 / selāmı: şalavātı MK2.

* Başlık AÖ1 6a.

¹⁴⁵ idem rivāyet: rivāyet MK1, MK2 / söyleyem: söyleyem olursa MK2, söylesem B.

¹⁴⁶ Çün: Çü TDK // aralarında: adlarında AÖ2, içlerinde MK2 / hūb be-gāyet: hūb be-gāyet severdi AÖ2, be-gāyet hūb idi MK1, MK2.

¹⁴⁷ idem: imdi MK2, iydem TDK // yüzüni: yüzün AÖ2 / bulur: bilürdi AÖ2.

¹⁴⁸ görürse: görse AÖ2, MK2, YK, görür MK1 / ola: olur MK1, MK2 // Gider: Gide MK1, TDK, Gedüp MK2 / andan kamu: andan MK1 / girü: şirk ü MK2.

149. Eger bedr ay anuñ hüsniñ göreydi¹⁴⁹
Tutulurdu şanıydıñ māt olaydı

150. Eger Zühre göre anuñ cemālin¹⁵⁰
Şeherde şikāyet kılaydı hüsniñ

151. Anuñ-içün severdi anı Ya‘kūb¹⁵¹
Zīrā oğlanlarından olmuşdı cenūb
(B 5a)

152. Qalan oğlanları şanı yıldız-idi¹⁵²
Arada ol kamer hem gündüz-idi

Fā i lā tūn / Fā i lā tūn / Fā i lūn

153. Bir gün otururdu Ya‘kūb gündüzin¹⁵³
Yatdı Yūsuf düşdi Ya‘kūb’uñ dizin
(ÖÇ 3b)

154. Qodı başın dizi üstüne uyur¹⁵⁴
Uyur-iken anda Yūsuf düş görür
(AÖ2 5a)

155. Baqar-idi Ya‘kūb anuñ yüzine¹⁵⁵
Söylenürdi qulaq urur sözine

---

¹⁴⁹ bedr ay: bedri ay AÖ1, ay MK2 / anuñ hüsniñ göreydi: görüpdü hüsniñ anıñ MK2 / hüsniñ: yüzün AÖ1, AÖ2 // Tutulurdu: Tutulurdu AÖ1, Dutulur TDK / şanıydıñ: şanırdıq AÖ2 / Tutulurdu şanıydıñ māt olaydı: Gökyüzünde tutulup olurdu şadet MK2, Dutulur hicābından nihayet TDK.

¹⁵⁰ Zühre: Zührün MK2 / göre: görse MK2, göreydi TDK, añar M // şikāyet kılaydı hüsniñ: kıla hüsniñden şikāyet TDK.

¹⁵¹ Anuñ-içün: Anuñ-çün TDK // Zīrā: Qamu MK2 / oğlanlarından: oğlanlarında AÖ2 / olmuşdı: Yūsuf MK2 / olmuşdı cenūb: ol idi hūb TDK. Bu beyit MK1’de yok.

¹⁵² şanı: şanki AÖ1 / yıldız-idi: yıldızları AÖ2 / Qalan oğlanları şanı yıldız-idi: Qamu oğlanları şanıñ yıldız MK2 // Arada ol: Ol arada TDK / kamer hem gündüz-idi: kamuya kendi rūzī MK2, kamer yā güneş idi TDK. Bu beyit MK1’de yok.

¹⁵³ otururdu: oturdu MK1, B, M / otururdu Ya‘kūb: Ya‘kūb okurdu AÖ2 / gündüzin: nāgihān TDK // Yatdı: Yandı AÖ2 / Ya‘kūb’uñ: Ya‘kūb AÖ1, AÖ2, TDK, B / düşdi Ya‘kūb’uñ dizin: Ya‘kūb üstine hemān TDK. Bu beyit MK2’de yok.

¹⁵⁴ Qodı: qoydı MK1 / Qodı başın: Başın koyup TDK / dizi üstüne: dizine AÖ2 / üstüne: üstinde MK1 / uyur: uyudu AÖ2, B // görür: gördü AÖ2. Bu beyit MK2’de yok.

¹⁵⁵ Baqar-idi: Bir gün MK2 // Söylenürdi: Şöyle durdu AÖ2, Söyler idi MK1, MK2 / qulaq urur: eşit anuñ AÖ2, Ya‘kūb anıñ MK2 / urur: dutdı TDK, urdu MK1 / sözine: gözine MK2.

156. Yūsuf'ũñ h̄usni gibi var mı ola¹⁵⁶
Ay-ıla gün buña beñzer mi ola
(TDK 6a)
157. Bunı dirken Yūsuf uyandı baqar¹⁵⁷
Söyledi Ya'küb'a odlara yaqar
158. Didi ay gün nice beñzeye baña¹⁵⁸
Secde kıldı şimdi ikisi baña
159. Dağı on bir yıldız-ile geldiler¹⁵⁹
Secde idüp baña t̄abi' oldılar
160. Aydıvirgil düşümüñ ta'b̄irini¹⁶⁰
Diyüvirgil bunlarıñ her birini
161. Çün işitdi Ya'küb anı āh eyler¹⁶¹
Sen haṭādan sakla yā İlähi dir
(M 7b, YK 42a)
162. Didi Yūsuf ey baba şenlük yiri¹⁶²
Ağladığıñ nedür melüllük yiri
(AÖ1 7a)
163. Ya'küb aydur çünki iriše ferāḥ¹⁶³

¹⁵⁶ Ay-ıla gün: Ayı günü de AÖ2, 'Aceb ay gün MK2.

¹⁵⁷ uyandı: uyanup MK2 // Söyledi: Söyleyüp TDK / Ya'küb'a: Ya'küb AÖ1, Ya'küb'ı MK1 / Söyledi Ya'küb'a odlara yaqar: Söylemeyüp onlara bakar MK2.

¹⁵⁸ Didi: Dağı AÖ1 / nice: yaḥşı MK2, nice B / nice beñzer: beñzeyiser MK1 // Secde kıldı şimdi: Şimdi secde kıldı TDK / bana: buña AÖ2 / Secde kıldı şimdi ikisi bana: Secde idüp t̄abi' oldılar baña MK2.

¹⁵⁹ idüp: kıluḡ AÖ2. Bu beyit MK2'de yok.

¹⁶⁰ Aydıvirgil: Eydivir kim AÖ2, İydivirgil TDK / Aydıvirgil düşümüñ ta'b̄irini: Didi baba düşmek ta'b̄irini MK2 // Diyüvirgil: Diyivir kim AÖ2, Diyüvirgil TDK / bunlarıñ: bularuñ TDK / Diyüvirgil bunlarıñ her birini: Diyiver kim tā bileyim ben anı MK2.

¹⁶¹ Çün: Çünki MK2, Çü M / işitdi Ya'küb anı: eşiddi Ya'küb AÖ2, işitdi Ya'küb MK1, işitdi bunı Ya'küb TDK, Ya'küb eşidüp MK2 / eyler: ider AÖ2, MK1, TDK, eyledi MK2 // Sen haṭādan: Seni haṭādan AÖ2, Haṭādan MK2 / şakla: şaklaya AÖ2, şaklasun MK2 / yā: ey MK2 / dir: ider AÖ2 / Sen haṭādan sakla yā İlähi dir: Yūsuf'um şakla Ḥudā dir āh ider TDK.

¹⁶² ey baba: baba AÖ2, MK1, B / baba: buba TDK, YK / şenlük: şazılık MK1, sevinmedüñ TDK // Ağladığıñ: Sen ağlarsın AÖ2 / melüllük: māl ü mülk MK1 / Ağladığıñ nedür melüllük yiri: Āh idüp ağladuñ eyü şanmaduñ TDK.

¹⁶³ çünki iriše: eriše çünki MK2, TDK / iriše: erişdi AÖ2 // Yitişir: Erişür AÖ2, İrişür TDK, Erişe MK2 / ardınca elbette: elbedde ardınca AÖ2, TDK, MK1 / teraḥ: vaẓa' AÖ2, feraḥ B.

Yitişir ardınca elbette terāḥ

164. Dime oğul düşüni iḥvāniña¹⁶⁴
Kaşd kılma kendi cism ü zātıña
(MK1 76b)
165. Geç bu düşüñ ta'birinden fāriğ ol¹⁶⁵
Gündüzüñ düşi degildür fāriğ ol
(MK2 5b)
166. Zīrā anı saşınurdı söylemez¹⁶⁶
Bil ki anuñ ḥālini fāş eylemez
167. Dil ü gözden saşınurdı kuzusın¹⁶⁷
Gel gör imdi kuzusunuñ yazısın
(B 5b)
168. Tañrı yaza ḥayrı her kul başına¹⁶⁸
Kulağ urğıl bu felegiñ işine
(AÖ2 5b)
169. Didi Yūsuf ger severseñ sen beni¹⁶⁹
Aydıvirgil düşümüñ ta'birini
(ÖÇ 4a)
170. Döndi Ya'küb nice eylesün sözi¹⁷⁰
Beni severseñ didi göynür özi
171. Didi oğul diñlegil ta'birini¹⁷¹

¹⁶⁴ iḥvāniña: iḥvānuña MK1 // kılma: kıla MK2 / zātıña: cāniña MK1, MK2, TDK, başına B.

¹⁶⁵ Geç: Sen AÖ2, Hiç AÖ2 / bu düşüñ: düşüñ MK1 // Gündüzüñ: Genç olanın AÖ2, Kendi özüñ MK1, Kendüzüñ TDK.

¹⁶⁶ saşınurdı: saşındı AÖ1 / Zīrā anı saşınurdı söylemez: Didi gözden saşınuram söylemem MK2 // Bil ki anuñ ḥālini fāş eylemez: Nağı seniñ ḥālini fāş eylemem MK2. Bu beyit TDK'de yok. Bu beyit MK2'de 167. beyitten sonra gelmektedir.

¹⁶⁷ Dil ü: Zīrā MK2, Dili B, YK / Dil ü gözden: Gözi dilden TDK / gözden: Ya'küb MK2 / gözden saşınurdı: saşınurdı hem AÖ2 // kuzusunuñ: kuzusın AÖ2.

¹⁶⁸ Tañrı yaza ḥayrı: Ḥayrı yaza Tañrı TDK / ḥayrı: ḥayrın AÖ1 // Kulağ: Sen kulağ MK2 / urğıl: urın AÖ2, ur MK2 / Kulağ urğıl: Dut kulağıñ TDK / felegiñ: cihānuñ TDK. Bu beyit MK1'de yok.

¹⁶⁹ ger: baba MK2 / sever iseñ: seversen AÖ2, MK2 / ger severseñ sen beni: Tañrı ḥaqqı yā Nebī TDK // Aydıvirgil düşümüñ: Söyle luğ it bu düşün TDK / Aydıvirgil: Diyıvirgil AÖ2, Diyıvir kim MK2 / düşümüñ: düşmek MK2.

¹⁷⁰ Döndi: Bağdı MK2 / sözi: anı AÖ2 // göynür: göyüñdi AÖ2 / göynür özi: giyünür odı MK2. Bu beyit MK1 ve TDK'de yok.

- Diyüvireyim nicedür bil anı
(TDK 6b)
172. Pādişāh olasın oğul muhterem¹⁷²
Hüsni-i hulḳ issi daḥı şāhib-kerem
173. İşbu maḥlūk cümle saña tuta yüz¹⁷³
Ata ana ḳavm ü ḳardaş cümlemüz
174. Cümle varup saña tābi^c olalar¹⁷⁴
İşbu ḳardaşlar saña ḳul olalar
(YK 42b)
175. On bir yıldız işbu ḳardaşlar-durur¹⁷⁵
Gün atañdur hem anañ ḳamer-durur
176. Dime oğul bu düşü iḥvāniña¹⁷⁶
Vaḳt ola ide bular zarar saña
(M 13a)
177. Dime zinhār kimseye bu düşüni¹⁷⁷
Ḥayr ola Tañrı oñara işüni
178. Çün ikisi işbu ḳavli işledi¹⁷⁸
Diñle imdi taḳdīri gör n'eyledi
(AÖ1 7b)
179. İşit imdi Yūsuf'un ḫayzası¹⁷⁹

---

¹⁷¹ diñlegil: bilgil AÖ2 // Diyüvireyim: Diyüvirem AÖ2, TDK, MK2, Didi virem MK1 / nicedür bil anı: nicedür birāz anı AÖ2, nicedür bir bir anı TDK.

¹⁷² olasın: olasñ MK2, YK // Hüsni-i: Hüsni ü AÖ2, Hüsni AÖ1, MK1, B, YK / hulḳ: hulḳı MK2, B / issi daḥı: issi MK1 / daḥı: ve MK2 / şāhib-kerem: şāhib-i kerem MK2.

¹⁷³ cümle saña: saña MK2 / cümle saña duta yüz: duta yüz cümlesi MK1 / duta yüz: döne yüz AÖ2 // anan: ana TDK / ḳavm: cümle AÖ1 / cümlemüz: cümlesi MK1.

¹⁷⁴ ḳardaşlar: on bir yıldız ḳardaşlar YK. Bu beyit AÖ1'de yok.

¹⁷⁵ atañdur: atañ AÖ2, anañdur TDK, anañ MK2 / hem anañ: anañ AÖ2, ḳamer TDK, daḥı MK2 / ḳamer: ay MK2.

¹⁷⁶ Dime oğul bu: Dime zīrā var AÖ1 / bu düşü iḥvāniña: bu düşü ḫaṭar AÖ1 / Dime oğul bu düşü iḥvāniña: Düşünün ta'birini dime şaḳın kimseye AÖ2 // ide bular zarar saña: saña ḫased ide AÖ2, saña ḫased eyleyeler AÖ1. Bu beyit MK1, MK2, TDK, B ve YK'de yok.

¹⁷⁷ zinhār: zinhā MK2 / kimseye: iḥvānuña MK1 / düşüni: düşü MK1 // Tañrı: Ḥaḳ MK2 / işüni: işi MK1.

¹⁷⁸ ḳavli: sözi MK2, ḳavl YK / eyledi: söyledi MK2, ḳıldılar M // Diñle: Diñleñ AÖ1.

Şem'ün'ün bilgil oyıdı anası

180. Ümm-i Şem'ū'n işbu sözi diñledi¹⁸⁰
Ne didigin Ya'kūb'ün hep añladı
(MK2 6a)
181. Vardı oğlanlarına didi anı¹⁸¹
Ya'kūb'ün hep düşini yordugını
182. Çünkü oğlanlar bunu işitdiler¹⁸²
Cem 'oluban bir yere ne itdiler
(AÖ2 6a)
183. Didiler kim bu ne 'aceb düş ola¹⁸³
Çatı 'ardur cümlemüze baş ola
184. Biz aña kıl olavuz ya karşıda¹⁸⁴
Nice dertdür cümlemüze hüküm ide
(MK1 77a, B 6a)
185. Buña bir tedbīr idelüm cümlemüz¹⁸⁵
Anı bundan ırmağ olsun işimiz
186. Babamız çün anı ayruğ görmeye¹⁸⁶
Bize düşe aña gönül virmeye
(ÖÇ 4b)
187. Varup anda Yūsuf'ı kığırdılar¹⁸⁷

---

¹⁷⁹ çayazası: çayesini AÖ2, B, yazusını MK1, ol nenesi MK2, tiyезesin TDK // oyıdı: olupdı AÖ2, uyurdı MK1, TDK, oydı MK2.

¹⁸⁰ Ümm-i: Ümmi AÖ1, AÖ2, Ümm ü MK2, M // didügin: didigün AÖ2.

¹⁸¹ Vardı: Var AÖ2, Varup MK1 / didi: dir bir bir MK1 // düşini: düşün AÖ2 / Ya'kūb'ün hep: Ya'kūb'ün hem MK1 / yordugını: yapduğunu AÖ2, buyurduğunu MK1 / Ya'kūb'ün hep düşini yordugını: Yūsuf düş görüp Ya'kūb'ün duyduğunu MK2, Bu düşü ve Ya'kūb'ün yordugını TDK.

¹⁸² oğlanlar: oğlanları MK1, MK2 / oğlanlar bunu: oğlanları AÖ2.

¹⁸³ düş: iş AÖ2 // Çatı 'ardur: Çatınurdur AÖ2 / 'ardur: 'ardan MK2 / cümlemüze: cümlemüzde AÖ2 / baş: şer MK1.

¹⁸⁴ Biz: Bağ AÖ2 / karşıda: varup karşıda AÖ2, ol karşıda AÖ1, karşıda TDK // hüküm ide: ey dede AÖ2. Bu beyit MK2'de yok.

¹⁸⁵ Buña: Bu baña AÖ1, Biz aña MK2, Bu yaña TDK / bir tedbīr: tedbīr AÖ2 / cümlemüz: bir cümlemüz AÖ2 // ırmağ: ayırmak AÖ2 / işimiz: cümlemüz AÖ1, AÖ2, MK1 / Anı bundan ırmağ olsun işimiz: Anı andan ayıralum cümlemüz MK2, Ayıralım anı bundan cümlemüz TDK.

¹⁸⁶ Babamız çün: Babamız AÖ2 / anı artuğ: artuğ anı AÖ1, AÖ2, B, ayruğ anı MK2. Bu beyit MK1 ve TDK'de yok.

Bu ne hikmetdür diyüben şordılar

188. Aramızda işbu halk seni sever¹⁸⁸
Babamız da bizi kor seni sever
189. Halk içinde böyle hürmetli olan¹⁸⁹
Umaruz ki hergiz söylemez yalan
190. İmdi kardaş söyle bize düşüni¹⁹⁰
Nice olur biz görelüm işni
(TDK 7a)
191. Çünkü Yūsuf işidür işbu sözi¹⁹¹
Melāl oldu tınmadı hergiz özi
(M 13b)
192. Söyler-isem babamın göñli kalur¹⁹²
Söylesem hep sözüm yalan olur
193. Didiler kim turma Yūsuf söylegil¹⁹³
Dedeñ İbrāhīm haqı şerh eylegil
(AÖ1 8a)
194. Dağı İshāk dağı Ya'qūb hürmeti¹⁹⁴
Āb-ı zezem dağı Kevser hürmeti
195. Nice gördüñ nice söylegil 'ayān¹⁹⁵
Biz umaruz olmayasın sen yalan

---

¹⁸⁷ anda: andan TDK / Yūsuf'ı: Yūsuf'a AÖ2, YK / kığırdılar: çağırdılar MK1, MK2, TDK, YK // hikmetdür: hikmet MK2, TDK, kehindir AÖ2 / diyüben: diyü aña MK2.

¹⁸⁸ Babamız da: Babamız AÖ2 / Babamızda bizi kor seni sever: Bu ne haldür diyivir bize haber MK1.

¹⁸⁹ hürmetli: merhametlü MK2 // ki: kim AÖ1 / ki söylemez: kim söyle AÖ2 / söylemez hergiz: hergiz söylemez AÖ1, MK2. Bu beyit MK1'de yok.

¹⁹⁰ söyle bize: bize söyle TDK // Nice: Ne AÖ2 / olur: oldu AÖ2, oldu MK2 / biz: bir AÖ1, TDK, M.

¹⁹¹ işidür: eşidüp AÖ2, işidincek MK2 / işbu: bu AÖ2, MK2 // oldu: olup TDK / tınmadı: dönmedi AÖ2, MK2, söylemez MK1 / hergiz: her ki AÖ2, oldu MK1 / özi: sözi MK1.

¹⁹² Söyler-isem: Söylesem AÖ2, B, M, disem MK2 / Söyler-isem babamın: Didi söylersem babam TDK // hep sözüm: adım AÖ1, MK1, MK2 / sözüm: dir AÖ2 / yalan: yalancı AÖ1, MK2.

¹⁹³ kim turma Yūsuf: iy Yūsuf turma AÖ1, ey Yūsuf sen AÖ2, yā Yūsuf durma MK1, Yūsuf key sen MK2, durma ey Yūsuf TDK // Dedeñ: Ol dedeñ MK1 / şerh: sen şerh MK2.

¹⁹⁴ Dağı: Dedeñ MK2, Didi YK // Āb-ı: Āb-u AÖ2, Rabb-i AÖ1, Āb u MK2.

¹⁹⁵ söylegil: söyle gel AÖ2 / nice söylegil: söylegil bize TDK // olmayasın: olmaya TDK / sen: sende TDK / olmayasın sen: ki söylemezsiñ sen MK2, olmaya senden M, YK.

196. Aldadılar Yūsuf'ı gör ne kıılır¹⁹⁶
Fikr ider söylemese yalan olur
(MK2 6b)
197. Didi yalan olmayayım söyledi¹⁹⁷
Gördigini bunlara şerh eyledi
(AÖ2 6b)
198. Diñledi çün bu düşi kardaşları¹⁹⁸
Dürlü dürlü fitne oldu işleri
ŞİR*
199. Geldi şeytān bunlara itdi mecās¹⁹⁹
Fitne-içün getürdi la'ın esās
(YK 43a)
200. Sizde bu kadar şecā'at var-iken²⁰⁰
Atañ size baqmaz kıılñ iktirās
(B 6b)
201. Gicelerde çün Yūsuf-ile olur²⁰¹
Yine şabāh anuñ-ıla inbi'ās
202. Eger yanında bir dem olmasaydı²⁰²
Yimez içmez uyumazdı iltihās
(ÖÇ 5a)
203. Sizdedür hizmet-i mevāşī vü ğanem²⁰³
Siz çekersiz zahmeti ğayr-ı hırās

¹⁹⁶ Aldadılar: Aldılar MK2 / Yūsuf'ı: Yūsuf'a AÖ2, MK2 // söylemese: dimezsem hep AÖ2, dimezse MK2, dimez isem TDK.

¹⁹⁷ Didi yalan olmayayım: Yalancı olmayam diyüp anı MK2.

¹⁹⁸ çün bu: bu AÖ2, YK / düşi: düşüni AÖ2.

* Başlık ÖÇ 4b.

¹⁹⁹ bunlara: anlara MK2 / itdi mecās: virdi hayāt AÖ2 / mecās: bihāt AÖ1 // Fitne-içün: Yine fitne AÖ2, Ya'nī fitne içün AÖ1, Yine fitne içün MK2 / esās: at AÖ1.

²⁰⁰ bu: bunca AÖ1, AÖ2, MK1, TDK, B, YK / şecā'at: sa'adet AÖ2 // Atañ: Atanız AÖ1, MK1, TDK, YK / size: sizi MK2 / baqmaz: qalmaz MK1, begenmez MK2 / kıılñ: kıılır AÖ2, MK2 / iktirās: tırās MK2.

²⁰¹ Gicelerde çün: Gicelerde MK1, MK2, TDK / Yūsuf-ile: Yūsuf'la bile MK2 // Yine: Gine AÖ1, MK1 / şabāh anuñ-ıla: anuñ ile şabāh MK1 / inbi'ās: itni'ās MK2.

²⁰² olmasaydı: olmayadı AÖ1, olmaya-idi MK1, olmaz olsa MK2, B, olmayaydı TDK // uyumazdı: ider-idi TDK / iltihās: ittihās AÖ1, intihās MK2.

²⁰³ Sizdedür hizmet-i mevāşī vü ğanem: Sizde hizmet koyunlara çobān TDK // çekersiz: geçersiz AÖ2 / ğayr-ı hırās: ğayr-ı hevās AÖ2, ğarşı hırās TDK. Bu beyit MK1 ve B'de yok.

204. Yine sizden hem anı artık sever²⁰⁴
Hem berāberdür siziñ-ile mirāş
(MK1 77b)
Me fā īlün / Me fā ī lün / Fe ū lün
205. Didiler kim ne kılalum ne dirsın²⁰⁵
Bu tedbire bize ne buyurursın
206. Didi kim қatl eyleñ görmeye Ya‘қub²⁰⁶
Anı görmeye sizi seve Ya‘қub
(M 3a, YK 43b)
207. Bular bu tedbiri kim hoş gördiler²⁰⁷
Tırıban Ya‘қub’a cümle vardılar
(TDK 7b)
208. Aña selām virüben söylediler²⁰⁸
Ayağın tırup ikrām eylediler
(AÖ1 8b)
209. Didiler Yūsuf’ı alup varalum²⁰⁹
Yazılarda oқ atup oynayalum
Fā i lā tün / Fā i lā tün / Fā i lün
210. Çümenlerde oynayalum gülelüm²¹⁰
İrte Yūsuf’ı alalum gelelüm
(MK2 7a, YK 44a)
211. Çünkü Ya‘қub dinledi bu sözleri²¹¹
Қayğusından tоla geldi gözleri
212. Ol mübārek göziniñ yaşı aқar²¹²

²⁰⁴ hem anı artık: artuқ anı AÖ2 / anı artık: artıқ MK2 / artık: çok MK1 // siziñ-ile: sünüle AÖ2, siziñle MK2, B, YK / mirāş: tirāş AÖ2.

²⁰⁵ kılalum: kıla AÖ2 // Bu tedbire: Bunun tedbirine TDK / tedbire: tedbirde MK1, MK2 / tedbire bize: tedbirimize AÖ2 / buyurursın: buyurasın AÖ2, emir idesin MK2, buyurursız YK.

²⁰⁶ kim қatl: қatli MK1 / eyleñ: idüñ TDK // görmeye: görmeyince MK2 / seve: sever MK2.

²⁰⁷ Bular: Bunlar AÖ2, MK1, MK2, YK / kim: çü AÖ1 / hoş: hüb AÖ1 // Tırıban: Hem duruban AÖ2 / cümle: hep AÖ1, ūş MK1, MK2, TDK.

²⁰⁸ Ayağın tırup: Ayağa duruban TDK. Bu beyit MK1’de yok.

²⁰⁹ alup: alalım MK2 // atup: atalım MK2 / oynayalum: oynayayalum AÖ2.

²¹⁰ alalum: aluban AÖ2, MK1, TDK.

²¹¹ Ya‘қub dinledi bu: Ya‘қub’a söyledi MK2 / diñledi: söyledi AÖ1 // Қayğusından: Қorқusından MK1 / tоla geldi: doldı mübārek TDK, tоlugeldi M, dökülegeldi YK.

N'ideyim dir döndi Yūsuf'a bakar
(AÖ2 7a)

213. Fikr idüp gözlerini kaçlarını²¹³
Sözlerini hem incü dişlerini
214. Didi bir gün görmesem hālim n'ola²¹⁴
Bilmezem ir mi gele geç mi gele
215. Dili söyler gözi Yūsuf'a bakar²¹⁵
Fikr idüp gözleriniñ yaşı akar
216. Kā'il olmaz Yūsuf'ını virmege²¹⁶
Rāzī'olmadı yanından ırmağa
217. Ya'qūb aydur kızularım söylemeñ²¹⁷
Beni yakmañ baña göynük eylemeñ
218. Bir düşüm oldu yakında qorqaram²¹⁸
Añduğumca ol düşümden ürkerem
(ÖÇ 5b)
219. Düşde gördüm ki kızular güderem²¹⁹
On iki kuzu sürüben giderem*

---

²¹² göziñiñ: gözlerinden AÖ2, MK2 / yaşı: yaş AÖ2, MK2 // N'ideyim: Yā n'ideyin AÖ2, N'ide AÖ1, N'eyledin TDK / döndi: dutdı AÖ2.

²¹³ idüp: ider TDK / hem gözlerini (AÖ2): gözlerini ÖÇ, gözlerini hem TDK // dişlerini: düşüni AÖ1, dişini TDK.

²¹⁴ Didi: Dağı AÖ2 / bir gün: bir kez MK1, YK, bir ān TDK / görmesem: görmezsem MK2 // ir: tiz MK1.

²¹⁵ Dili: Göñli TDK // Fikr idüp: Fikr iderken MK2, Fikr ider TDK / gözlerinin: gözlerinden MK2 / yaşı: yaş MK2.

²¹⁶ Kā'il: Rāzī MK2 // Rāzī'olmadı: Doyamadı MK2 / yanından: Yūsuf'ı yanından AÖ2 / ırmağa: ayırmağa AÖ2, MK2, TDK.

²¹⁷ aydur: ider AÖ2 / kızularum: ey kızular MK2 // yakmañ baña: pāklañ beni MK2 / göynük: güç MK1, āteş TDK.

²¹⁸ düşüm oldu: düş gördüm MK1, TDK, düş gördüm ki MK2 // Añduğumca: Emdüğümçe AÖ2, Her añduqça MK1 / ürkerem: qorqarım MK1, ürkerin B.

²¹⁹ Düşde: Düşünde AÖ2 / gördüm ki: gördüm AÖ2 / kızular: kızuları AÖ2, kızularum M, koyunlar YK / güderem: güderim MK1 // On: Ol AÖ2 / giderem: giderim AÖ1, MK1. Bu beyit MK2'de yok.

* 219-235. beyitler arasındaki 15 beyt MK2'de bulunmayıp bu beyitler arasında sadece şu beyit vardır: Bir kurd kuzu aldı girdi kuyuya / Kayku koymaz gözlerimi uyuya. 219-236. beyitler arasındaki 16 beyt

220. Bir bölük kırt çıka geldi añsızın²²⁰
Aldılar bir körpe kızuı añsızın
221. Ardına düşüp bunları kıovaram²²¹
Şöyle yitem diyübeni iverem
(M 3b)
222. Diñleñ ol kırtlar kızuıyı n'itdiler²²²
Yir yarılır getirüben atdılar
(MK1 78a)
223. Ol yarığın içine gitdi kızum²²³
Tırdı üç gün dağı bu budur sözüm
(AÖ1 9a)
224. Şoñra vardım çıkmış anda bulmadım²²⁴
Kıncaru getdüğini hiç bilmedüm
(TDK 8a)
225. Şöyle kırkum var benüm dimeñ baña²²⁵
Hālimi didim size öñden şoña
226. Ata ana kızular āvāresi²²⁶
Hiç oñalmaz yüreginde yāresi
227. Gice gündüz kızuı diyü iñiler²²⁷
İñlemekdür dertlünüñ çāresi

AÖ2'de bulunmayıp bu beyitler arasında sadece şu beyit vardır: Yir yarıldı kızuı düşdi kıuyuya / Kıaykı kıomaz bu gözlerim uyuya.

²²⁰ çıka geldi añsızın: çıkageldiler MK1 / añsızın: hemān TDK // körpe kızuı: kıuzumı MK1 / kızuı: kıuzumı TDK / añsızın: gel sözün AÖ1, gitdiler MK1, gel sizin YK / añsızın: revān TDK.

²²¹ bunları: buları TDK / kıovaram: kıovarım MK1 // Şöyle yitem: İrişem diyü TDK / yitem: yetişem MK1 / diyübeni: diyü MK1, diye YK / iverem: kıovarım MK1, kıovaram TDK.

²²² Diñleñ: Diñle MK1, B / kızuıyı: kıuzumı TDK, kıuzu B, kıuzuı M.

²²³ yarığın: yerin MK1, yarığın B // üç gün dağı: dağı üç gün MK1 / bu durur: diñleñ bu AÖ1, diñle MK1, diñlen TDK, diñle bu YK.

²²⁴ çıkmış anda: hem çıkmış MK1 / anda: andan AÖ1, B / Kıncaru: Kıanda MK1, TDK / gitdüğini: gitdi anı TDK.

²²⁵ var benüm: var MK1 / dimeñ: tınman TDK // didim: direm MK1 / öñdin: öñden MK1, B, M, YK.

²²⁶ yüreginde: yüregümüñ AÖ1, YK, bu yürek MK1, yürekde TDK.

²²⁷ iñiler: iñler ol AÖ1 // İñlemekdür: İñilemekdür MK1 / dertlünüñ: bu dertüñ MK1, dertlüler TDK / çāresi: sitāresi AÖ1, TDK, M.

228. Furkat odına yanupdur nicesi²²⁸
Derd-mendin derdinüñ bî-çāresi
229. Ayrılık derdi yürekde yāredür²²⁹
Ey qarīb bil başına yazılan gelür
230. İñlemekdür dertliniñ bî-çāresi²³⁰
Şabr kıлмақdur añuñ bil çāresi
231. Rāzī olmaz Yūsuf'ını virmege²³¹
Anlara қоşubeni göndermege
(YK 44b)
232. Didiler ey baba bizler şüce'ā²³²
Қurtlar gele bize nice ide şudā'
(B 7b)
233. Ezderhā-ise de anı tutaruz²³³
Қаçar-ısa biz қоварuz yiterüz
234. Didi Ya'қūb қорқдуғum düşüm-durur²³⁴
Gice gündüz қатı teşвіşüm-durur
(ÖÇ 6a)
235. Hem ҳaramdur oynamaқ siz қоñ anı²³⁵
Neye yarar n'idelüm biz oyunu
236. Gördüler kim aña söz kılmaz eşer²³⁶

²²⁸ yanupdur: yanuban AÖ1 / nicesi: niçe kez TDK // Derd-mendin: Derd-i mendir TDK. Bu beyit MK1'de yok.

²²⁹ yāredür: yaradır TDK // bīmāresi: peymāresi MK1, tīmāresi TDK.

²³⁰ İñlemekdür dertliniñ bî-çāresi: İy ğarīb bil başa yazılan gelür AÖ1, MK1, TDK // añuñ bil: bil anuñ TDK.

²³¹ olmaz: olmadı TDK / Yūsuf'ını: Yūsuf'ı TDK // қоşubeni: қоşup MK1 / Anlara қоşubeni göndermege: Қā'il olmadı yanından ayırmaға MK2. Bu beyit MK2'de 235. beyitten sonra gelmektedir.

²³² Didiler: Didiler ki TDK / ey baba: baba MK1 // Қurtlar gele bize nice: Kurt niçe gele bize TDK / gele bize nice ide: eyler gelür bize AÖ1.

²³³ Ezderhā: Ecdehā AÖ1, Ejdiḥā TDK / tutaruz: қоварuz MK1 // қоварuz: aña MK1.

²³⁴ қорқдуғum: қурдуғum TDK / қорқдуғum düşüm-durur: қорқum düşümdür MK1 // teşвіşüm-durur: teşвіşümdür MK1, YK.

²³⁵ oynamaқ siz қоñ: size oynamaқ қоñ MK1 // Neye yarar nidelüm: Bunlar iyder anıñla idelüm TDK / Neye yarar n'idelüm biz oyunu: Neye dirsiz n'idelüm biz AÖ1, N'eyleyisersiz gideñ siz MK1, Neye derseñ n'idelim biz MK2, Yā ne idüp n'eylersiz bu YK.

- Dönüben Yūsuf'a didiler ey yār
(M 4a)
237. Yā Yūsuf biz oynamağa giderüz²³⁷
Sensiz oynamağı bizler n'iderüz
238. Babaña yalvar seni de göndere²³⁸
Kim bu gün n'ola seni bize vire
(AÖ1 9b)
239. Sen de bizüm-ile bile olasın²³⁹
Yazılarda oynayasın gülesin
240. Vardı Yūsuf babasına söyledi²⁴⁰
Ol da durdı ne didüğün diñledi*
241. Yūsuf aydur ey baba ben de varam²⁴¹
Ol yazıları çümenleri görem
(MK1 78b, TDK 8b)
242. Ya'ķūb aydur yā Yūsuf söylemegil²⁴²
Kendi cānuña cefā eylemegil
243. Yūsuf aydur bunca ķardaşlar bile²⁴³
Bunlaruñla baña ne ķorķu ola
244. Bunlar hep gide ben nice ķalayım^{*244}

---

²³⁶ Gördüler kim aña söz ķılmaz eşer: Kesdi Yā'ķūb cevabı durdılar AÖ2, Varup anlar Yūsuf'a söylediler MK2 // didiler ey yār: yalvardılar MK1 / ey yār: seni virmez peder TDK / Dönüben Yūsuf'a didiler ey yār: Varuban Yūsuf'a yalvardılar AÖ2, Yā Yūsuf babama söyle didiler MK2.

²³⁷ Yā Yūsuf: Didiler AÖ2 // Sensiz oynamağı bizler: Ol cihāna biz sensüz AÖ2 / oynamağı bizler: biz ol teferrüci AÖ1 / bizler: biz TDK. Bu beyit MK2'de yok.

²³⁸ Babaña: Pedere TDK / Babaña yalvar seni de: Var babaña seni bize AÖ1 / seni de : āmān seni de AÖ2 // bu gün n'ola: bugünne ki AÖ1, bugünnücek AÖ2 / n'ola seni: ola MK1. Bu beyit MK2'de yok.

²³⁹ de: dağı MK2 / bizüm-ile: bizimle MK2 / bile olasın: olasñ MK2 // oynayasın gülesin: oķ atarak oynayasñ MK2 / Bu beyit AÖ2'de yok.

²⁴⁰ Ol da durdı ne didüğün diñledi: Baba beni dağı gönder didi MK2. Bu beyit AÖ1, MK1 ve TDK'de yok.

* Bu beyit sadece AÖ2'de bulunmaktadır.

²⁴¹ Baba: buba TDK / çümenleri: çümenlerini AÖ1. Bu beyit AÖ2 ve MK2'de yok.

²⁴² eylemegil: itmegil MK1. Bu beyit AÖ2 ve MK2'de yok.

²⁴³ ķardaşlar bile: ķardaşlar ile TDK / Bunlaruñla: Bunlar ile MK1, YK. Bu beyit AÖ2 ve MK2'de yok.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

Bile gönder bunlarıñla olayım

245. Doyamadı Ya'qūb Yūsuf sözine²⁴⁵
Çatre çatre yaş inderi yüzine
246. Yā nice sā'cy itdi nice eylesün²⁴⁶
Tağdīr olan iş bozulmaz n'eylesün
247. Tañrı hayır yaza çuluñ başına²⁴⁷
Gel gör imdi sen tağdīrūñ işine
(MK2 7b)
248. Ādemūñ tağdīrini tedbīr bozar²⁴⁸
Başa gelür her ne kim tağdīr yazar
(AÖ2 7b, B 8a)
249. Didi Ya'qūb n'ideyim var imdi dir²⁴⁹
Başıña yazılanı gör imdi dir
250. Çünkü Ya'qūb dinledi bu sözleri²⁵⁰
Yandı özi dolageldi gözleri
251. Didi oğullar sizi göndereyim²⁵¹
Şen oluñ Yūsuf'ı size vireyim
252. Var bugün yazıları yazlañ didi²⁵²
Ġāfil olmañ Yūsuf'ı gözleñ didi

---

²⁴⁴ hep gide: gider yā TDK. Bu beyit AÖ2 ve MK2'de yok.

²⁴⁵ Yūsuf: anuñ TDK // yüzine: gözine MK1. Bu beyit AÖ2 ve MK2'de yok.

²⁴⁶ Yā nice: Bunca MK1, TDK / Yā nice sā'cy itdi nice eylesün: Nice severdi dağı nice ayrılısın AÖ1 // Tağdīr olan iş: Tağdīrūñ işi TDK. Bu beyit AÖ2 ve MK2'de yok.

²⁴⁷ hayır: hayr MK1, TDK, hayrı MK2 / çuluñ: her çuluñ TDK // sen tağdīrūñ: tağdīrūñ sen TDK / Gel gör imdi sen tağdīrūñ: Çulağ urın bu felegūñ AÖ2, Sen çulağ ur bu felegiñ MK2.

²⁴⁸ Ādemūñ: Kişinūñ AÖ1 / tağdīrini tedbīr: tedbīrini tağdīr TDK / tedbīr: Hağdur MK2 // Başa: Başına AÖ2 / gelür her ne kim: her ne kim gelür AÖ1 / ne kim: kim MK2 / tağdīr yazar: Hağ'dan bezer MK2.

²⁴⁹ n'ideyim: n'eyleyem MK2 / var imdi dir: var oğul MK1, var git MK2 // gör imdi dir: gör oğul MK1, gör git MK2.

²⁵⁰ Bu beyit sadece AÖ2'de bulunmaktadır.

²⁵¹ Şen oluñ Yūsuf'ı size: Size oğlum Yūsuf'ı MK1 / Yūsuf'ı: Yūsuf'a AÖ2.

²⁵² Var: Varuñ AÖ1, AÖ2, MK1, TDK / yazıları: yazılar AÖ1 / yazlañ: oluñ AÖ2, gezūñ MK1. Bu beyit ÖÇ'de yok.

(YK 45a)

253. Yorulunca siz bunı götüresiz²⁵³
Acıgınca buña etmek viresiz

ŞİR-İ YAĞŪB*

(ÖÇ 6b, M 4b)

254. Dili virdi illā gönli iñiler²⁵⁴
Bülbüli gör gülden ayrı iñiler
(AÖ1 10a)
255. Vāh bülbüle ol gülünden ayrıla²⁵⁵
Gülden ayrı bülbülñ ħāli n'ola
256. Gülden ayrı bülbülñ işi fiğān²⁵⁶
El-amān bu ayrılığdan el-amān
257. Gülden ayrı bülbül dünyāyı n'ider^{*257}
Bülbül arzūsı gül dünyāyı n'ider
258. Zīrā bülbülñ fiğānı gül-durur²⁵⁸
Kim ki gülde olsa ol bülbül-durur
259. Bülbüle gülsüz bu dünyā tar olur²⁵⁹
Dün ü günü işi āh u zār olur
260. Zīrā bülbül bir ġarībdür dünyāda²⁶⁰
Gülünü bulmasa ol nice ide

---

²⁵³ Yorulunca: Yazulıcağ MK2, Yoricak YK / siz: hem AÖ1, B, YK anı MK2 / siz bunı götüresiz: götüresiz Yûsuf'ı AÖ2 / bunı: siz MK2 / götüresiz: göresiz MK2 // Acıgınca: Acıkıncağ AÖ1 / buña: aña AÖ2, MK2.

* Başlık: AÖ1 9b.

²⁵⁴ Dili virdi: Diyivirdi MK2 / virdi: söylerdi MK1, söyler TDK / gönli: gönül MK2 // Bülbüli gör: Bülbül AÖ2, MK2 / ayrı: ayrılır AÖ2, ayrılınca MK2, ayru olcağ TDK, ayrıldı YK.

²⁵⁵ bülbüle ol: ol bülbüle AÖ2, MK1, ol bülbüle ki AÖ1, TDK, YK, ki ol bülbül MK2 // ayrı: ayrılan MK1, ayrılınca MK2. Bu beyit M'de yok.

²⁵⁶ ayrı: ayrılan MK1, MK2 / bülbülñ işi: kılar āh MK2.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

²⁵⁷ Bu beyit AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, TDK, B ve YK'de yok.

²⁵⁸ Bu beyit AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, TDK, B ve YK'de yok.

²⁵⁹ Bu beyit AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, TDK, B ve YK'de yok.

²⁶⁰ Bu beyit AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, TDK, B ve YK'de yok.

261. Tırdı Yūsufıa Ya'kūb āvāredür²⁶¹
Başını yudurur hil'at giydürür
262. Öper-idi Yūsuf'u қоçar-idi²⁶²
Bağrına başup boynun yiylar-idi
263. Dağı ta'ām virdi қoydı қoynına²⁶³
Şuħf-ı İbrāhim'i taқdı boynuna
264. Dir yavuz göz kılmaya buña nazar²⁶⁴
Dağı gözlerine çekdi sürmeler
265. Anı ısmarladı oğlanlarına²⁶⁵
Döndi Ya'kūb ağlayu geldi evine
266. Yūsuf'ıñ kız қardaşı vardı i cān²⁶⁶
Ol Yūsuf-ile olur-idi hemān
(AÖ2 8a, MK2 8a)
267. Gördi Ya'kūb geldi Yūsuf gelmedi²⁶⁷
Didi baba қanı Yūsuf gelmedi
268. Didi қardaşlarıyla gitdi olar²⁶⁸
Yazılarda oқ atup oynayalar
269. Dīne-idi ol kızuñ dağı adı²⁶⁹

---

²⁶¹ yudurur: yuyuban AÖ1, yuyup MK2. Bu beyit MK1 ve TDK'de yok.

²⁶² Yūsuf'u: Yūsuf AÖ1 / қоçar-idi: қазақlar-idi MK2 // yiylar-idi: yalar-ıdı AÖ2, yalar-idi MK2. Bu beyit MK1 ve TDK'de yok.

²⁶³ ta'ām virdi: azıq idüp MK2 / virdi қoydı: virdigidi AÖ2 // taқdı: aşıdı MK2. Bu beyit MK1 ve TDK'de yok.

²⁶⁴ Dir yavuz göz: Yavuz gözler AÖ2, Yavuz göz MK2 / buña: aña AÖ2, MK2 / nazar: zarar AÖ2. Bu beyit MK1 ve TDK'de yok. Bu beyit AÖ2'de 265. beyitten sonra gelmektedir.

²⁶⁵ Döndi: Kendi AÖ2 / ağlayu geldi: girü geldi AÖ2, gine geldi MK2. Bu beyit MK1 ve TDK'de yok.

²⁶⁶ kızқardaşı vardı i cān: bir kız қарındaşı var-idi MK2 / қardaşı vardı i: қарındaşı var-ıdı ey AÖ2 // Ol Yūsuf-ile olur-idi: Yūsuf-ula olurdı ol AÖ1, AÖ2 / Ol Yūsuf-ile olur-idi hemān: O da Yūsuf ile yār-idi MK2. Bu beyit MK1 ve TDK'de yok.

²⁶⁷ Gördi Ya'kūb: Babası MK2 / Ya'kūb: baba AÖ2 // gelmedi: geldi MK2. Bu beyit MK1 ve TDK'de yok.

²⁶⁸ olar: anlara AÖ2. Bu beyit MK1 ve TDK'de yok.

- Ṭurdı yirinden işidüp çün aḥı
(ÖÇ 7a, B 8b, M 14a)
270. Didi ben de Yūsuf-ile giderem²⁷⁰
Yūsuf olmasa bu evi n'iderem
271. Yūsuf'ũñ ƙardaşları yörüdiler²⁷¹
Getürüp Yūsuf'ı yola girdiler
(YK 45b)
272. Dīne segirtti bunlarıñ yoluna²⁷²
Yitdi yapışdı Yūsuf'ũñ eline
273. Didi ben de Yūsuf-ile giderem²⁷³
Ƙanda giderse ben anda varuram
(AÖ1 10b)
274. Dīne'ye dirler deli olma yürü²⁷⁴
Cāhil olma var aranda dön girü
275. Dīne aḡlar eslemez dönmez girü²⁷⁵
Yūsuf'dan ilerü gider ilerü
276. Didiler şabr eyle bu gün ey Dīne²⁷⁶
Yūsuf'ı getürelüm yarın yine
277. Dīne anda aḡlayu döndü yine²⁷⁷

---

²⁶⁹ Dīne: Deyne AÖ1, MK2 / ol ƙızuñ daḥı: o ƙızıñ bil AÖ2 / ol ƙızuñ daḥı adı: bilgil o ƙız adı AÖ1 // işidüp çün: işitdi çün AÖ1, işidüñ siz AÖ2, işitdi MK2 / aḥı: anı AÖ2, sözini MK2. Bu beyit MK1 ve TDK'de yok.

²⁷⁰ olmasa: olmazsa AÖ1, AÖ2, MK2, B / bu evi: cihanı MK2. Bu beyit MK1 ve TDK'de yok.

²⁷¹ Bu beyit MK1, MK2 ve TDK'de yok.

²⁷² Dīne: Deyne AÖ1, MK2 // Yitdi: Vardı AÖ1 / Bu beyit MK1, MK2 ve TDK'de yok.

²⁷³ Ƙanda giderse ben: Yūsuf ƙanda giderse ben de AÖ1. Bu beyit AÖ2, MK1, MK2 ve TDK'de yok.

²⁷⁴ Dīne'ye: Dünye'ye AÖ1, Diyne AÖ2, Deyne MK2, B / Dīne'ye dirler: Didiler ger MK2 / yürü: sen yürü AÖ2, MK2 // var aranda dön: git gel MK2 / dön: dur AÖ1 / dön girü: yürü AÖ2. Bu beyit MK1 ve TDK'de yok.

²⁷⁵ Dīne: Denye AÖ1, B, Deyne MK2. Bu beyit MK1 ve TDK'de yok.

²⁷⁶ Didiler: Diyeler MK2 / bugün: bir gün AÖ2 / ey Dīne: yine AÖ2, ey Deyne MK2 / Dīne: Deyne AÖ1 // Yūsuf'ı getürelüm yarın yine: Yūsuf'ı götürdi anlar boynuna AÖ1. Bu beyit MK1 ve TDK'de yok.

Yūsuf'ı götürür anlar boynuna

278. Bu yaña Ya'küb da gözler n'itdiler²⁷⁸
Ya'küb'ı görmez olunca gitdiler

279. Çünkü Ya'küb görmez oldı anları²⁷⁹
Diñle imdi n'eyledisen bunları

280. Ol Yūsuf'ı götüren urdı yire²⁸⁰
Şan kemüçikleri kırdı yire

281. Öñlerince yayan idüp sürdiler²⁸¹
Tırduğınca karşı anı urdılar
(AÖ2 8b)

282. Şoñra Yūsuf yorulur girü kalur²⁸²
Gider bunlar önce tanışık kılar

283. Issı oldı Yūsuf anda şuşadı²⁸³
Hem acıkdı dinle imdi ne didi

284. Didi arkadaşlar yoruldum ben tırūñ²⁸⁴
Karnum açdur baña kem ni'met virūñ

---

²⁷⁷ Dīne: Deyne MK2 / ağlayu: ağlar MK2 / döndü: dönüp MK2 / döndü yine: gider yola MK2 // Yūsuf'ı: Yūsuf MK2 / götürür anlar: gör n'etdi ilerü MK2 / boynuna: yine AÖ2. Bu beyit AÖ1, MK1 ve TDK'de yok.

²⁷⁸ Ya'küb: Ya'küb'u AÖ2 / gözler n'itdiler: gözetdiler AÖ2 // Ya'küb'ı: Ya'küb AÖ1, AÖ2. Bu beyit MK1, MK2 ve TDK'de yok.

²⁷⁹ bunları: anları AÖ2, M. Bu beyit MK1 ve TDK'de yok.

²⁸⁰ Şan: Şağ MK2 / kırdı yire: anı urdılar AÖ1. Bu beyit MK1 ve TDK'de yok.

²⁸¹ yayan: yayağ AÖ2 // Tırduğınca: Her tırunca MK2 / karşı anı: aña karşı MK2, anı karşı YK. Bu beyit MK1'de yok.

²⁸² Şoñra Yūsuf: Yūsuf'u şonra AÖ2, Şoñra MK2 / girü: gibi MK2 // bunlar: anlar AÖ2 / önce: olunca MK2 / tanışık: danışık AÖ2, danıtık MK2. Bu beyit MK1 ve TDK'de yok.

²⁸³ oldı: günde AÖ1 / Yūsuf anda: anda Yūsuf TDK / anda: şoñra AÖ2 / Yūsuf anda şuşadı: Yūsuf anda yorulur AÖ1 / Issı oldı Yūsuf anda şuşadı: Yūsuf ile arkadaşları gitdiler MK1 // Hem: Karnı TDK / diñle: gör TDK / diñle imdi ne didi: baña yimek virūñ AÖ2 / ne didi: n'eyledi MK2 / didi: kılar AÖ1 / Hem acıkdı dinle imdi ne didi: Issı oldı bir araya yitdiler MK1.

²⁸⁴ arkadaşlar: arkadaşım MK2 / yoruldum ben: ben yoruldum MK2 // açdur: acıkdı TDK / baña: işbu MK1 / ni'met: yimek AÖ2, yirde MK1, hem şu MK2, azuğ TDK / virūñ: oturun MK1, getirūñ TDK.

(M 14b)

285. Yūsuf'a Ya'qūb yimek virmiş-idi²⁸⁵
Azığıyla anı göndermiş-idi
(ÖÇ 7b, MK1 79a, MK2 8b, TDK 9a, B 9a)
286. Bardağ-ıla şuyı var-idi anuñ²⁸⁶
Kırba-ile südi var-idi anuñ
287. Zēnbāl-ile hurma virmişdi aña²⁸⁷
Nice oldı diñle aydayım saña
288. Geldi Rūvil dökdi anuñ bardağın²⁸⁸
Şaçdı südin hem tağıtdı hürmasın
289. Eñsesinden dutdı Yūsuf'ı döger²⁸⁹
Ey yalan düş görücü diyü söger
(AÖ1 11a)
290. Seni bu gün ıssısı nice yaçar²⁹⁰
Secde eylemiş saña şems ü kamer
291. Söyle on bir yıldıza gelsün saña²⁹¹
Şu virüben hem ta'ām virsün saña
292. Öldüreyim ben [seni] şimdi hele²⁹²
Gel di yıldızlar seni elden ala

²⁸⁵ yimek: etmek MK1. Bu beyit MK2 'de yok.

²⁸⁶ şuyı: südi MK1, hem şuyı MK2 / şuyı var-idi: var-idi şuyı AÖ2 // Kırba: Kırba MK1 / Kırba ile: Kırba ile hem MK2 / südi: şudı AÖ1, şuyı MK1.

²⁸⁷ hurma: hürması AÖ2 / virmişdi aña: virmiş aña AÖ2 // diñle aydayım: diñle idem ben AÖ2, dinlegil iydem TDK.

²⁸⁸ Rūvil: Rūbil AÖ2, MK1, TDK, YK, Rūyıl MK2 / bardağın: bardağın MK2 // Şaçdı: Dökdi MK2 / südin: şuyın AÖ1, südi MK2.

²⁸⁹ Yūsuf'ı: anı AÖ2 // diyü: diyüben AÖ2 / Ey yalan düş görücü diyü söger: Yalancı düş görücü diyüp meger MK2.

²⁹⁰ Seni bu gün ıssısı nice: Gör ki bugün seni ısına MK2 / ıssısı: ıssı yā AÖ2, yā ıssı AÖ1, ıssı MK1 / nice: ne 'aceb MK1 // eylemiş: itmişdi MK2, itmiş TDK / saña: saña çün TDK / şems ü: şems-i MK1.

²⁹¹ Söyle: Di MK1, Bugün MK2 / on bir yıldıza gelsün: gelsün on bir yıldız MK2 / yıldıza: yıldız AÖ1, AÖ2, MK1 // virsün: vire MK1, virsünler MK2.

²⁹² hele: gele AÖ2 // Gel di (Ali Cin neğrinde Geldi şeklindedir): Gelüp ol MK1, Gele TDK / seni: seni ala MK2 / elden: elimden TDK.

293. Bildi Yūsuf düşden itmişler ḥased²⁹³
İñiledi zārī kıldı ḳad-be-ḳad*
294. Ensesinden tutdı Yūsuf'ı urur²⁹⁴
Ḳaçdı Yūsuf birisine sığınur
295. Ol daḥı deper Yūsuf'ı yirlere²⁹⁵
Ey yalancı düş görüci dir yire
296. Ḳanḳısına varsa hep urur-idi²⁹⁶
Şaçına yapışuban sürür-idi
(AÖ2 9a)
297. Şoñra Şem'ün bıçağı çekdi urur²⁹⁷
Yūsuf'a toğruluban yakın varur
298. Ḳaçdı Yūsuf yine vardı birine²⁹⁸
Hep sığındı bunlarıñ her birine
299. Her birine ḳaçı vardı anlarıñ²⁹⁹
Hiç biri esirgemedi bunlarıñ
(M 8a)
300. Neye beñzerdi Yūsuf'ı diyeyim³⁰⁰
İşit imdi ḥālını söyleyeyim

²⁹³ itmişler ḥased: etmişdi cennet MK2 // İñiledi: İñiledi AÖ2, MK1, MK2 / kıldı: zārī AÖ2 / ḳad- be-ḳat: didi yā Āḥad MK1, ol bī- ḥased TDK / İñiledi zārī kıldı ḳad-be-kat: Yūsuf ağlar idemedi anı res AÖ1.

* ḳad-be-ḳad: Bu tamlama Ali Cin neşrinde ḳad-be-ḳat şeklindedir.

²⁹⁴ tutdı Yūsuf'ı: Yūsuf tutdı MK2 / Yūsuf'ı: Yūsuf AÖ2 / urur: urup TDK // Ḳaçdı: Ḳalḳdı MK2 / birisine: birine MK1, MK2 / sığınur: şığınur TDK.

²⁹⁵ deper Yūsuf'ı yirlere: Yūsuf'ı yire deperler MK1 / Yūsuf'ı: Yūsuf AÖ2 // yalancı: yalan MK1 / dir yire: dirler MK1, diyeler MK2, yirlere TDK.

²⁹⁶ Ḳanḳısına: Ve ḳanḳısına MK2 / varsa hep: varursa AÖ1, varur ise AÖ2, varsa MK1, MK2 / urur-idi: ururlar MK1 // yapışuban: yapışup MK1, MK2 / sürür-idi: yire sürürler MK1.

²⁹⁷ Çekdi: aldı AÖ2, çeker MK1 / urur: yörür TDK // Yūsuf'a: Yūsuf'ı MK2 / toğruluban: toğrulup MK1, toğrılayup MK2 / yakın varur: qarşu durur MK2.

²⁹⁸ yine vardı: gine varur AÖ2, yine varur MK1, vardı anıñ MK2 // Hep: Hem AÖ1, TDK / sığındı: şığınur MK2.

²⁹⁹ Her birine ḳaçı vardı: Ḳaçı vardı her birine MK1 / ḳaçı vardı: ḳaçı vardı AÖ1, aḳçe virdi MK2.

³⁰⁰ diyeyim: diyeyin TDK // söyleyeyim: eyleyim MK1, söyleyin TDK. Bu beyit AÖ1, AÖ2, MK2, B ve YK'de yok.

301. Körpece bir kuzı gitdi yazıya³⁰¹
Nice kurtlar uşa geldi kuzıya
(ÖÇ 8a)
302. Dolayı aldı kuzuyı bilünüz³⁰²
Kaldı ortalıkda kuzı yalıñuz
(TDK 9b)
303. Körpedür ol biri kovar kuzuyı³⁰³
Kaçar andan biri çarpar kuzuyı
304. Kaldı ortak yirde Yüsuf yalıñuz³⁰⁴
Kurtlar oldı kardaşları bilünüz*
305. Zīrā ol kaçardı [anlar] kovalar³⁰⁵
Kimi kovar kimi çarpar örsüler
306. Yüsuf'a kaçd eyledi kardaşları³⁰⁶
Kurtluk oldı her birinün işleri
307. Turdı andan soñra Rūvil'e varur³⁰⁷
Etegi altında girüp şıgınur
(MK2 9a)
308. Aydur ey deyezem oğlı kardaşım³⁰⁸
Beni esirge ey yakın yoldaşım
(B 9b)

---

³⁰¹ Bu beyit AÖ1, AÖ2, MK2, B ve YK'de yok.

³⁰² Dolayı: Çevresini TDK / kuzuyı: kurtlar TDK // ortalıkda kuzı: kuzu orta yirde TDK. Bu beyit AÖ1, AÖ2, MK2, B ve YK'de yok.

³⁰³ Körpedür ol: Kurt gibi çün TDK / kovar: kavrar TDK / Körpedür ol biri kovar kuzuyı: Kurduñ biri kovar birisi çarpar MK1 // biri çarpar kuzuyı: ol birisi çapar MK1. Bu beyit AÖ1, AÖ2, MK2, B ve YK'de yok.

³⁰⁴ ortak yirde Yüsuf: Yüsuf orta yirde TDK // Kurtlar: Kurd TDK. Bu beyit AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, B ve YK'de yok.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

³⁰⁵ kaçardı: kaçar TDK / kovalar: kovalarlar TDK // kovar: çarpar TDK / çarpar: urur TDK / kovar kimi çarpar örsüler: çarpar kimisi urur-idi MK1. Bu beyit AÖ1, AÖ2, MK2, B ve YK'de yok.

³⁰⁶ Kurtluk: Korqu MK1 / Bu beyit AÖ1, AÖ2, MK2, B ve YK'de yok.

³⁰⁷ andan soñra: andan AÖ2 / soñra: girü MK1 / Rūvil'e: Rūbil'e MK1, TDK.

³⁰⁸ Aydur: İdi AÖ2 / Aydur ey: Ey MK1, İyder MK2 / deyezem: deyzem AÖ2, deyezem MK1, teyzem MK2 / kardaşım: benim kardaşım MK2 // esirge ey: esir MK2 / yakın: yakınca AÖ2, yakıncaç MK2 / yoldaşım: kardaşım TDK.

309. Bunca ardaşlar beni esirgemez³⁰⁹
 Hı biricigi baa ram eylemez
(YK 46a)
310. Bunca ardaş var-iken oldum arib³¹⁰
 Beni sen urtar dir aa yalvarup
311. Hem babam beni saa ısmarladı³¹¹
 Kucucugum beni esirge didi
(A1 11b)
312. Bir abanca urdı Ruvil Yusufo³¹²
 Dile didi daı ne idem saa
313. Didi sen benim habise ardařım³¹³
 Seni oldurmezdur benim işim
314. Urdı Yusufo³¹⁴ duşurdu yaturur³¹⁴
 şaşdıgından alkdı Yusufo oturur
(M 8b)
315. Fikr iduben Yusufo oturur guler³¹⁵
 Yehuzo arındaşı aa şorar
316. Ya Yusufo neye gulersin soylegil³¹⁶

³⁰⁹ ardaşlar beni: ardaş birisi A1, ardaşlarım MK1 // biricigi: biriegi A1, bircegezi M, biri YK / ram: şefkat TDK. Bu beyit A1'de 310. beyitten sonra gelmektedir. Bu beyit MK2'de yok.

³¹⁰ sen: seven A2 / sen urtar: urtar MK2, urtar sen B / dir: didi MK2 / yalvarup: yalvarur A2. Bu beyit MK1 ve TDK'de yok.

³¹¹ Kucucugum: Korpeciğim TDK, Benim korpeciğim MK2 / beni: bunu A2, M, siz MK2, sen B, benim YK / esirgen: esirge TDK.

³¹² Ruvil Yusufo: Yusufo A2 / Rubil Yusufo MK1, B, YK // didi daı ne: daı ne didi TDK / didi: dir MK1 / ne idem: idem didi A1 / idem: idem ben A2, ol dem MK1, direm B / saa: Yusufo MK1 / Dile didi daı ne idem saa: Daı dile ne didi kim sozine MK2.

³¹³ benim habise: nedensi benim MK2 / habise: nicesi TDK // oldurmezdur: oldurmek-durur TDK / benim işim: benim A2.

³¹⁴ duşurdu: duşurur MK2, M, duşuruben MK1, duşurup TDK / yaturur: yatur MK2, yire MK1 / Urdı Yusufo duşurdu yaturur: Iř bu Yusufo urdılar şoye yatur A2 // alkdı: aldı TDK / Yusufo: yine A1, A2, kendusin MK1, gine YK / oturur: dire MK1, durur MK2, TDK.

³¹⁵ iduben: ider TDK / oturur: oturup MK1 ki oturdu MK2, otururken TDK, M // Yehuzo: Ol Yehuda TDK, Yahudi A2, MK2, B, YK / arındaşı: ardaşı TDK.

³¹⁶ neye: yine A2, YK / soylegil: digil MK1 // Aqlar-iken: Inler-iken A2, Beni fikr itdi MK2 / guldugun: guldun TDK.

- Ağlar-iken neye güldüğün digil
(TDK 10a)
317. Yūsuf aydur güldüğüm budur didi³¹⁷
Evde-iken bī-gōñül fikr eyledi
318. Ben didim ki var-durur on ardaşım^{*318}
Hep bahādurlar-durur benim işim
319. Baña ne korku ola bunda didüm³¹⁹
Bilmedim ki ben bu sözi söyledüm
(AÖ2 9b)
320. Kimseden olmadı baña hīç zarar³²⁰
Görüyorum sizden irişür zarar
321. Mağrūr olmışam meger bu ben size³²¹
Ha havāle eyledi sizi bize
322. Durdı andan ol Yahūda'ya varur³²²
Düşdi anuñ ayağına yalvarur
(MK1 80a)
323. Öpdi ayaklarını zār eyledi³²³
Ağlayuban Yahūda'ya söyledi

---

³¹⁷ Evde-iken: Evdeyiken AÖ1, B / gönül: gönlüm MK1 / eyledi: eyler didi MK2.

* 318-514 arasındaki beyitler tenkitli metne esas aldığımız ÖÇ nüshasında bulunmamakta olup AÖ1 nüshasından alınmıştır.

³¹⁸ didim ki: diridim TDK / var-durur on: vardur on bir MK1 / on ardaşım: ardaşım ol AÖ2 // bahādurlar-durur: bahādurlardur MK1, bahādırur YK. Bu beyit MK2'de yok.

³¹⁹ ola bunda didüm: ol yolda derim AÖ2, ola yolda didim MK1, B, YK, ola didim MK2 / ola bunda: var yolda TDK // Bilmedim ki(MK2): Bilmedüm AÖ1, Bildüm AÖ2, Bilmez-idim TDK / ben bu sözi: bu sözi ben MK1.

³²⁰ olmadı hīç: hīç olmadı TDK // Görüyorum sizden irişür zarar (TDK): Biribirimden oldı zarar AÖ1, Muadder olmuş baña bu iş meger MK1, Birbirimüzden olur bana zarar MK2.

³²¹ Mağrūr: Ğurūr MK2 / olmışam: oldum AÖ2, olmuşun M / meger: evde AÖ2 / meger bu ben: ki ben işbu MK2 / size: söze MK2, M / Mağrūr olmışam meger bu ben size: Başıma yazılmış-idi bu ceza TDK // bize: bana TDK. Bu beyit MK1'de yok.

³²² varur: yalvarur MK2, B // Düşdi anuñ ayağına yalvarur: Eteğine girüp yüzün sürür AÖ2 / yalvarur: urur MK1, MK2.

³²³ Ağlayuban: Ağlayup MK2 / Yahūda'ya: aña zārī zārī MK2, Yahūdu'ya B, YK. Bu beyit AÖ2'de yok.

324. Didi ey ardařlarumuñ ulusı³²⁴
 Babam ölücek yirine alifesi
(MK2 9b, B 10a)
325. Cümlemüze sen re'īs olsañ gerek³²⁵
 Babamuñ yirine sen alsañ gerek
326. Şimdi bir yād kişi eger beni ura³²⁶
 Yā döge yā söge [ve]yā öldüre
(AÖ1 12a)
327. ardaş aña sen rāzī olur mıdın³²⁷
 Yā baup yā tınmayup urur mıdın
328. Yād kişiden güc gören ardaş diye³²⁸
 ardaşından güc gören yā ne diye
329. Kimi gördün ardaşı ardaş ura³²⁹
 Yā bıca alup öldürmege vara
(TDK 10b, M 9a)
330. ünkü bu işleri ardaş itdüñüz³³⁰
 Babamuñ vaşıyyetin unutduñuz
331. anı babam beni size iřmarladı³³¹
 Yūsuf'ımı hořça dutasız didi
(YK 46b)
332. Babamuñ yüzine nice baasın³³²
 Yā baña ardaş nice ad daasın

³²⁴ ölücek: ölünce AÖ2, gitse MK2, ölüncek YK.

³²⁵ sen alsañ: alsañ TDK.

³²⁶ bir yād kişi eger: yad kişi MK1, ger bir yad kişi MK2 / eger beni: beni AÖ2, B, YK // Yā döge yā söge: Yāhod döge döge MK2 / [ve]yā: yā AÖ2, MK1, MK2, TDK, B, YK.

³²⁷ M'de mısralar takdim tehirlidir. olur mıdın: olur mısıñ MK2 // baup yā tınmayup: hemān Şöyle baup TDK / urur mıdın: durur mısıñ MK2.

³²⁸ yā ne: ne MK1, ardaş M.

³²⁹ Kimi gördün ardaşı: ardaş kimi gördün MK2 / gördün: görüpdır TDK // Yā bıca: Bıcağın MK2, Bıca TDK, M / öldürmege: öldürem diyi MK2. Bu beyit MK1'de yok.

³³⁰ bu işleri ardaş: ardaş bu işleri AÖ2, MK2.

³³¹ size: saña MK1, TDK // Yūsuf'ımı: Yūsuf'um bir AÖ2, Yūsuf'ı MK1, M.

³³² baasın: baāsız TDK, YK // Yā baña ardaş: Baña ardaş diyü MK1 / baña ardaş nice: ki nice ardaş diyi MK2 / daasın: oyasın MK1, daasız TDK, M.

333. Sizden incincegez kime varayın³³³
Ağlayup ma'buduma yalvarayın
334. Çünkü Yūsuf bu sözleri söyledi³³⁴
Yüzini göge tutuban ağladı
335. Didi Mevlā kullaruñ kaydın gören³³⁵
Dedeme odı gülistān eyleyen
(AÖ2 10a)
336. Bıçağa kesme diyüben emr iden³³⁶
İsmā'il'e çoç ihsān eyleyen
337. Hız[ı]r'ı öldürmeyüp viren hayāt³³⁷
Aña sebeb āb-ı hayvān eyleyen
338. Hem Muḥammed rūhını nūruñ-ile³³⁸
Toylayup 'āleme sultān eyleyen
339. Cümle maḥlūka amı kılduñ şefi³³⁹
Derde dermān cānlara cān eyleyen
340. Derd-mend oldum baña senden meded³⁴⁰
Cümlenüñ derdine dermān eyleyen
341. İşde görüñ ḥālimi n'ideyeyin³⁴¹
Ben ğarībi ḥalka destān eyleyen

³³³ Sizden: Siz MK1, Senden MK2 / incincegez: incünügüz AÖ2, urucağ ben MK1 / varayın: varayım AÖ2, MK1 / Sizden incincegez kime varayın: Bārī incinmeniz تنها varam TDK // Ağlayup: İñleyem AÖ2, Ağlayam TDK / yalvarayın: yalvarayım MK1, MK2 / yalvarayın: hem yalvaram TDK.

³³⁴ Yūsuf bu sözleri: bu sözleri Yūsuf TDK, YK // göge: Ḥaqq'a AÖ2, dergāha TDK / tutuban: dönüp MK2, dutup TDK, YK / ağladı: iñledi AÖ2, MK1, B.

³³⁵ gören (MK1): yiyen AÖ1, viren AÖ2 // odı: odur MK2 / gülistān: gülsitān MK2, gülşen YK.

³³⁶ diyüben: didi MK2 / emr iden: emr eyleyüp MK2 // İsmā'il'e: İsmā'il'i AÖ2. Bu beyit MK1'de yok.

³³⁷ öldürmeyüp: öldürmeyen TDK, öldürüben B / hayāt: hayātı MK1 // āb-ı hayvān eyleyen: viren āb-ı hayātı MK1. Bu beyit MK2'de yok.

³³⁸ Hem Muḥammed rūhını: Rūhını Muḥammedüñ TDK. Bu beyit sadece MK1 ve TDK'de bulunmaktadır.

³³⁹ Bu beyit sadece MK1 ve TDK'de bulunmaktadır.

³⁴⁰ Derd-mend oldum: Derdime dermān MK1, Derdimden B, Dermend YK. Bu beyit MK2'de yok.

³⁴¹ Bu beyit sadece MK1 ve TDK'de bulunmaktadır.

(MK1 80b, TDK 11a)

342. Babamuñ elinde tāze gül-iken³⁴²
Gözlerim yaşını tūfān eyleyen
343. Beni qardaşlarumdan qurtar didi³⁴³
Tıprağa cān viren insān eyleyen
344. Ben ġarīb oldum elüm alğıl didi³⁴⁴
[Babamuñ] hürmeti diyüp ağladı
(MK2 10a, B 10b, M 9b)
345. Yahūda çünki bu sözi diñledi³⁴⁵
Yumşadı göñli Yūsuf'a söyledi
(AÖ2 12b)
346. Şağ olam ben saña yoq-durur ölüm³⁴⁶
Didi korqma yā Yūsuf bil nitekim
347. Yūsuf'ı getürdi bu kez kendüye³⁴⁷
Qardaşuñ derdine 'aceb kim döye
348. Diñle ol Yahūda ki nūr-ı sirāc³⁴⁸
Yūsuf'ı qurtarmağa itdi 'ilāc
349. Dir Yūsuf'a korqma işi qurtaram³⁴⁹

---

³⁴² Bu beyit sadece MK1 ve TDK'de bulunmaktadır.

³⁴³ qardaşlarumdan qurtar didi: qurtar İlähî qardaşlarımından TDK / qurtar didi: qurtaran MK1 // cān viren: cān MK2 / viren: virüp TDK. Bu beyit MK2'de 335–336. beyitler arasında bulunmaktadır.

³⁴⁴ İkinci mısradaki [Babamuñ] ibaresi MK1 nüshasından alınmıştır. elüm alğıl: alup alğıl AÖ2, elim al MK1 // hürmeti diyüp: hürmetine diyüben AÖ2.

³⁴⁵ Yahūda: Yahūdda AÖ2, YK / Yahūdā çünki: Çün Yahūda MK1 / sözi: sözlere MK1 // söyledi: didi TDK.

³⁴⁶ Şağ olam ben: Ben sağ olam MK2 / saña yoq-durur: yoq-dur saña AÖ2, sañā hîç yoqdur MK2 / yoq-durur: yoqdur MK1 / ölüm: elem MK1 / Şağ olam ben saña yoq-durur ölüm: Nice ben şağım sañā yoq korqu didi TDK // korqma yā Yūsuf: yā Yūsuf korqma AÖ2, B / bil nitekim: nitekim MK1, ne bilem YK / Didı korqma yā Yūsuf bil nitekim: Qorqma yā Yūsuf şimden girü didi TDK.

³⁴⁷ getürdi bu kez: biraz getir MK2 // Qardaşuñ: Qardaşlar MK1 / derdine: dersine MK2 / 'aceb kim: kimler MK1 / döye: toya MK2, duya TDK, diye YK.

³⁴⁸ ol Yahūda ki: imdi ol Yahūda AÖ2 / Yahūda ki: Yahūda MK1, MK2, B / nūr-ı: nūr u MK2, B, M // Yūsuf'ı qurtarmağa itdi 'ilāc: Kim qasd ider-ise baña kaç AÖ2.

³⁴⁹ Dir: Didı MK2, B / Yūsuf'a: Yūsuf MK2, B // Saña kim qasd ider-ise baña kaç: Yūsuf'ı qurtarmağa itdi 'ilāc AÖ2.

Saña kim kaçd ider-ise baña kaç

350. Bu yañā kardaşları ider hücüm³⁵⁰
Yumşamadı hîç olar şankim ağaç

351. Didiler Yahūdu'ya vir Yūsuf³⁵¹
Yoḥsa seni de öldürüz gözün aç

352. Yahūda aydur çoñ bu söz degil³⁵²
Bunu kāfir itmedi viren ḥarāc

353. Cümlemüz peygamber oḡlı dirsiñiz³⁵³
Ne suçı var sürersiz yalın aç
(AÖ2 10b)

354. Bunuñ aşlı-durur İbrāhīm Ḥalīl³⁵⁴
Anı oddan kırtarup-dur ol Celīl
(TDK 11b)

355. Bize düşmān biz bunu öldürevüz³⁵⁵
Kābrimüz otlar-ıla tılduravuz

356. Enbiyā oḡlanları kan mı ider³⁵⁶
Böyle büyük suç [vü] 'iṣyān mı ider

357. Hāq kıatında cümle 'āşī olavuz³⁵⁷

---

³⁵⁰ Yumşamadı: Yumşadı AÖ2, Yumşadır YK / hîç olar şankim: anlar şanki AÖ2, anlar ki şankim MK2 / olar sankim: anlar gūyā TDK. Bu beyit MK1'de yok.

³⁵¹ Yahūdu'ya: Yahūddi'ye AÖ2 // seni de öldürüz: öldürürüz seni MK1. Bu beyit MK2'de yok.

³⁵² Yahūda: Yahūd AÖ2, MK2 / aydur: ider AÖ2 / söz: iş MK2 / aydur çoñ bu söz degil: iyder kıoyuñ bu sözi söylemem TDK // viren: vire AÖ2, YK, virüp MK2.

³⁵³ peygamber: Ya'kūb'uñ AÖ2 / oḡlı: oḡluyuz MK1, YK / dirsiñiz: dirseñüz AÖ2 // suçı vardur: suç itdi AÖ2 / var: vardır ki TDK / sürersiz: şorarsız AÖ2, sözün MK1 / yalın aç: söyleñüz MK1. Bu beyit B ve MK2'de yok.

³⁵⁴ aşlı-durur: aşıldır AÖ2, MK1 // kırtarup-durur: kırtarupdur AÖ2, MK2, TDK, YK, kırtarandır MK1.

³⁵⁵ düşmān: düşmez TDK / öldürevüz: öldürürüz AÖ2 // tılduravuz: doldururuz AÖ2. Bu beyit MK2'de yok.

³⁵⁶ İkinci mısradaki [vü] ibaresi TDK nüshasından alınarak vezin tamamlanmıştır. oḡlanları: oḡlı AÖ2 // suç mı 'iṣyān mı: suç mı MK1. Bu beyit MK2'de yok.

³⁵⁷ cümle: cümlemüz MK1 / Hāq kıatında cümle 'āşī olavuz: Bugün şimdi biz bunu öldürüz MK2 // ebedī: ebed MK1, ebed biz MK2.

Ṭamu içinde ebedī alavuz

358. Geliñüz bunu eve iletelüm³⁵⁸
Bu işimiz iş degildür n'idelüm
359. Ben kefilem bu oğlan söylemeye³⁵⁹
Babamuza şikāyet eylemeye
(MK1 81a, M 10a)
360. Didiler fikriñ bu ulu olasıñ³⁶⁰
Babamuz atında ürmet bulasıñ
(AÖ1 13a, YK 47a)
361. Yahūda aydur ki geliñ siz bunu³⁶¹
Aña rāzī olmadıñız oñ anı
(B 11a)
362. Didi anl'olmayalum diñleñ beni³⁶²
Bir uyu vardur bulalum tīz anı
363. Yılan ıyān evidür hem ıssız ol³⁶³
Dağı deriñdür ayet şuludur ol
364. Yūsuf'u bırağalum gelüñ aña³⁶⁴
Uydılar bu sözde cümle hep aña
365. Didiler kim anda açlıdan öle³⁶⁵
Ölmez-ise bārī bir kervān gele
(MK2 10b)
366. Ala gide anı iraq illere³⁶⁶

³⁵⁸ eve: biz eve AÖ2 / iletelüm: götürelim MK1 // degildür: degil AÖ2 / n'idelüm: döndürelüm AÖ2.

³⁵⁹ şikāyet: kelci söz AÖ2, şekvā MK1, MK2 / eylemeye: itmeye TDK.

³⁶⁰ bu: budur AÖ2, MK1, B, YK // Babamuz: Babamuñ TDK, Babamuzuñ MK1 / ürmet: ürmetli AÖ2 / bulasıñ: olasıñ AÖ2, bulasıñ B. Bu beyit MK2'de yok.

³⁶¹ aydur: ider AÖ2, MK1 // olmadıñız oñ: olup oyuñ MK1 / oñ anı: oyuñ beni TDK. Bu beyit MK2'de yok.

³⁶² anl'olmayalum: atlı itmeyelim MK1, Yahūd dir bir dağı MK2 / beni: siz beni AÖ2 // tīz: biz TDK.

³⁶³ evidür hem: evidür AÖ2 / hem ıssız: ıssızdur MK1 / ıssız: ıssı MK2 // Dağı: Hem MK1, TDK, M / deriñdür ayetde:ayetde deriñdür MK2 / şuludur ol(AÖ2): şusuz ol AÖ1, şuyu bol MK1, şu şusuz ol MK2.

³⁶⁴ bırağalum: bırağalım biz MK2 // cümle hep: cümlesi AÖ2, MK2.

³⁶⁵ kim: ki MK2 // bārī: yā AÖ2, MK1 / kervān: kārubān TDK / gele: gele ala MK1.

Babam anı görmeye bize kıala*

367. Böyle diyüp Yūsuf'ı çün aldılar³⁶⁷
Ol kıyunuñ kenārına geldiler
(AÖ2 11a, TDK 12a)
368. Yūsuf'uñ esbābını çıkardılar³⁶⁸
Ya'kızb'uñ gözi nūruna kıydılar
369. Kıanı Ya'kıb aña oğul didüğü³⁶⁹
Oğşayuban gül-ile urmadüğü
370. Yüzine bakıbanı toymadüğü³⁷⁰
Hıç yüzünden gözüni ırmadüğü
371. Kıanda olsa anuñla olur-ıdı³⁷¹
Olmadüğü yirde hıç durmaz-ıdı
372. Kıatı hāriş oluban Ya'kıb aña³⁷²
Yūsuf dağı babasına hem-çünān
373. Boynunu egmiş zebūn olmış-durur³⁷³
Kimi döger kimi söger kimi urur
(M 10b)
374. Kimi dir öldürmedigimiz yiter³⁷⁴

---

³⁶⁶ Ala: Alup MK1 / gide anı: anı gide AÖ2, gide YK / ırak: ayruık MK2 / illere: yollara AÖ2 // Babam: Babamız MK1 / görmeye: görmeyüp MK1 / bize: bizimle MK1. Bu beyit sadece AÖ2, MK1, MK2 ve TDK'de bulunmaktadır.

* 366-367. beyitler arasında AÖ1'de şu beyit yer almaktadır: Ol kıyunuñ kenārına geldiler / Ol kıyuy gāyet deriñdür gördiler. Beyitin birinci mısraı bu nüshada mükerrer olarak yer almaktadır.

³⁶⁷ diyüp: diyüben TDK / Yūsuf'ı çün: Yūsuf'ı ol dem MK2, Yūsuf'a M.

³⁶⁸ esbābını: libāsların MK1, giyecegi tonları MK2, eşvāblarını TDK, YK // gözi: göz MK2.

³⁶⁹ Oğşayuban: Ağlayuban AÖ2. Bu beyit MK1 ve TDK'de yok.

³⁷⁰ ırmadüğü: ayırmadüğü TDK. Bu beyit sadece MK1 ve TDK'de bulunmaktadır.

³⁷¹ Bu beyit sadece TDK'de bulunmaktadır.

³⁷² oluban: idi TDK / aña: ey cān TDK // Yūsuf dağı babasına hem-çünān: Kimi urur kimi kıakır hem aña MK1. Bu beyit sadece MK1 ve TDK'de bulunmaktadır.

³⁷³ egmiş: egüp TDK / olmış-durur: olup-durur TDK // döger: kıakar TDK / söger: şoyar AÖ2 / kimi urur: kırur MK2, B, YK. Bu beyit MK1'de yok.

Kimi Şoyar kimisi anı dutar

375. Yūsuf anda bunlara çok yalvarur³⁷⁵
Her birine varuban yüzün sürer

376. Size n'itdim böyle beni idersiz³⁷⁶
Beni bunda bırakuban gidesiz

377. Beni buña bırağup gitmeyesiz³⁷⁷
Atamuñ hağğını unutmayasız

378. Diñlemediler Yūsuf'un sözünü³⁷⁸
Dutuban çıkardılar gömlegini

379. Aña bir eski pelās giydürdiler³⁷⁹
Ağladuğça karşı anı urdılar
(AÖ1 13b, B 11b)

380. Yūsuf aydur çıkarmañ gömlegümü³⁸⁰
Anuñ-ile örteyin ud yirimi
(MK1 81b)

381. Öldüğüm vağt kefenim ola benim³⁸¹
Yā nice bir çeke bu derdi cānım

382. Beni işde babamdan ayırdıñuz^{*382}

---

³⁷⁴ Kimi dir: Kimi AÖ2, MK2 / öldürmedigimiz: öldürmediñiz MK2, öldürmediñiz aña TDK / yiter: diyü iter MK2 // Şoyar: siper MK2, dutar TDK / kimisi: kimi AÖ2, MK2, YK / anı: elini AÖ2 / dutar: döger MK1, Şoyar TDK.

³⁷⁵ varuban: varur MK1, B, YK, varup MK2 / yüzün: yüzler MK2 / sürer: sürür MK2, B.

³⁷⁶ Size: Yūsuf iyder size MK2 / böyle beni: beni böyle TDK // bunda: kuyuya AÖ2, bu yerlere MK2, buna B, YK / bırakuban: bırağup AÖ2, koyup MK2 / Beni bunda bırakuban gidesiz: Atamuñ hağğını unutmayasız AÖ1.

³⁷⁷ buña bırağup: bırağup MK2. Bu beyit AÖ1, AÖ2, MK1 ve TDK'de yok.

³⁷⁸ sözünü: hiç sözünü MK1 / Dutuban çıkardılar gömlegini: Gömlegin çıkarup Şoydılar anı MK2.

³⁷⁹ pelās: ešvāb MK2 // karşı anı: anı karşı MK2, YK / urdılar: dögdiler MK1.

³⁸⁰ Anuñ-ile: Eteg-ile AÖ2, Anıñla MK2 / örteyin: ötreml AÖ2, MK1, örteyim setr-idem MK2 / ud: 'avret MK1 / yirimi: yirlerimi AÖ2.

³⁸¹ Öldüğüm vağt: Ben ölünce MK2 / vağt: vağtın AÖ2 / ola: ol AÖ2 // Yā nice bir çeke: Yā nice çeke AÖ2, MK2, Niçe bir MK1, Nice bir çeke TDK / bu derdi: ħahrla bu MK1 / derdi: ħahrı TDK / cānım: bu cānım AÖ2, cānım benim MK1, MK2, TDK., M.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

- Gömlegümi çıkarup n'idersinüz
(TDK 12b)
383. Uymadılar hergiz anuñ sözine³⁸³
Gözleri yaşı aqar gül yüzine
384. Gözlerinüñ yaşını aqıtdılar³⁸⁴
Aña bir ip bağlayuban daqtdılar
(MK2 11a)
385. Quyunuñ kenârına iletdiler³⁸⁵
Tutup anı quyuya şarkıtdılar
(YK 47b)
386. Qardaşınıñ birisi bıçağını³⁸⁶
Çıkaruban kesdi Yūsuf ipini
387. Ya'nī Yūsuf inübeni düşe dir³⁸⁷
Yā öle dir yā doquna taşa dir
(AÖ2 11b)
388. Uçdı Yūsuf quyuya bir bir döner³⁸⁸
Gāh başı gelür gāh ayağı döner
(M 11a)
389. Bu firāqa yir ü gök ağlaşdılar³⁸⁹
Hep melekler zār idüp inleşdiler
390. Rivāyetde üç kez melekler ağladı³⁹⁰

---

³⁸² Bu beyit sadece MK1 ve TDK'de bulunmaktadır.

³⁸³ Uymadılar hergiz: Diñlemediler hiç MK1, Baqmadılar TDK / sözine: hiç sözine TDK // yaşı aqar: aqar yaşı AÖ2.

³⁸⁴ bağlayuban: bağlayup AÖ2, taqup MK2, taquban M, YK / daqtdılar: şarkıtdılar AÖ2. Bu beyit MK1 ve TDK'de yok.

³⁸⁵ Tutup: Bu kez MK2, Dögüben B / quyuya: ib ile TDK / Tutup anı quyuya şarkıtdılar: Dutuban anı ip ile aşdılar MK1. Bu beyit AÖ2'de yok.

³⁸⁶ birisi bıçağını: biri hem bıçağı AÖ2 // Çıkaruban: Çıkarup AÖ2, MK2, TDK / Yūsuf: Yūsuf'uñ AÖ2, MK2, TDK.

³⁸⁷ Yūsuf inübeni düşe dir: Yūsuf'u quyuya tez indire MK2 / inübeni: inüben AÖ2, pek inüben M. Bu beyit MK1, TDK ve YK'de yok.

³⁸⁸ Uçdı: Gitdi MK2 / bir bir: hāy hāy MK2 // Gāh: Gāhī MK2 / gelür gāh ayağı döner: gāhī ayağı döner MK2, gāhī ayağın iner YK. Bu beyit MK1 ve TDK'de yok.

³⁸⁹ gök: gök hep AÖ2 / ağlaşdılar: ağlaşur AÖ2 // inleşdiler: inleşür AÖ2. Bu beyit MK1 ve TDK'de yok.

Zārī kılıp āh idüben inledi

391. Biri İbrāhīm oda atılacak³⁹¹
Biri Yūsuf kuyuya şarkıdıcağ
392. Biri dağı Muştafā'yı urdılar³⁹²
Yüzini yarup dişin çıkardılar
393. İşbu üç yirde melekler ağlaşur³⁹³
Āh idüben zārī zārī inleşür
394. Çünkü Yūsuf kuyuya uçdı gider³⁹⁴
Hağ Te'ālā Cebrā'ıl'e emr ider
395. Tüt Yūsuf'ı kim taşā doğunmaya³⁹⁵
Gevdesine zarar olup şınmaya
(AÖ1 14a, B 12a)
396. Cebrā'ıl irişdi aña inmedin³⁹⁶
Dutdı Yūsuf'ı taşā doğunmadın
397. Kodı Cebrā'ıl anı taş üstüne³⁹⁷
Diñle ne 'izzet kıılır Hağ düstuna
398. Cebrā'ıl çün çıkardı eskileri³⁹⁸
Hulle giydürdi Yūsuf'a key arı
(YK 48a)
399. Vardı tiz ta'am getürdi hem aña³⁹⁹

---

³⁹⁰ Rivāyetde: Vardılar AÖ2 / dir: ider MK2 / üç kez melekler: melekler üç yerde AÖ2 / ağladı: ağlaşdılar AÖ2 // Zārī kılıp: Zārī AÖ2 / Zārī kılıp āh idüben: Hep melekler zārī kılıp MK2 / inledi: inleşdiler AÖ2, inlediler B, YK, inleşdi M. Bu beyit MK1 ve TDK'de yok.

³⁹¹ Biri: Biri Nemrüd'ün AÖ2 / atılacak: atıcağ AÖ2, MK2. Bu beyit MK1 ve TDK'de yok.

³⁹² Bu beyit MK1 ve TDK'de yok.

³⁹³ ağlaşur: ağladı MK2, ağlaşdı M, ağlaşdılar YK // zārī zārī: zārī zār AÖ2 / Āh idüben zārī zārī inleşür: Hağ Te'ālā Cebrā'ıl'e emr eyledi MK2. Bu beyit MK1 ve TDK'de yok.

³⁹⁴ uçdı: indi AÖ2. Bu beyit MK1, MK2 ve TDK'de yok.

³⁹⁵ Tüt Yūsuf'ı kim: Yūsuf'ı tüt ki MK2 / doğunmaya: toğanmaya AÖ2 // zarar olup: olup zarar AÖ2 / zarar: kıırar MK2 / şınmaya: şınmadan YK. Bu beyit MK1 ve TDK'de yok.

³⁹⁶ Bu beyit MK1 ve TDK'de yok.

³⁹⁷ Kodı: Vardı AÖ2 / Cebrā'ıl anı taş: bir taş Yūsuf MK2. Bu beyit MK1 ve TDK'de yok.

³⁹⁸ Hulle: Hulleler MK2 / geydürdi: getürdi M / key arı: arı MK2. Bu beyit MK1 ve TDK'de yok.

Cebrāʿīl'im dir haber virdi aña

400. Tañrı'nuñ hikmeti vardur bil añı⁴⁰⁰

Tañrı peygamber idiserdür seni
(MK2 11b)

401. Buñı diyüp Cebrāʿīl gitdi høca⁴⁰¹

Çıkageldi bir uzun boylu høca
(AÖ2 12a)

402. Yüzi nürli ak şakallı ol hümām⁴⁰²

Geldi Yūsuf katına virdi selām

403. Didi şük[ü]r Hālîk'a maşşūdumı⁴⁰³

Virdi baña görmek-idi yüzüni
(M 11b)

404. Geldi Yūsuf yanına bilişdiler⁴⁰⁴

İkisi høça høça görışdiler

405. Didi Yūsuf'a sorar-ısañ beni⁴⁰⁵

Görmiş-idüm kitāb içre hüsñüni

406. Diledüm Hāk'dan yüzüni bir görem⁴⁰⁶

Ölmeyem senüñ zamāniña irem

407. Hāk Te'ālā hācetüm kıldı kabül⁴⁰⁷

Tañrı getürdi seni olma melül

408. Ya'nı kardaşlar sebab oldı hemān⁴⁰⁸

---

³⁹⁹ dir: diyü MK2 / aña: baña MK2. Bu beyit MK1 ve TDK'de yok.

⁴⁰⁰ vardur: var sen MK2, var B. Bu beyit MK1 ve TDK'de yok.

⁴⁰¹ Bu beyit MK1 ve TDK'de yok.

⁴⁰² Geldi Yūsuf: Yūsuf AÖ2 / Yūsuf: Yūsuf'ıñ MK2. Bu beyit MK1 ve TDK'de yok.

⁴⁰³ Didi: Dir MK2 / Hālîk'a: Hālîk AÖ2 // idi: içün AÖ2 / yüzüni: murādım yüzini MK2. Bu beyit MK1 ve TDK'de yok.

⁴⁰⁴ yanına bilişdiler: katına virdi selām MK2 // høça høça: ol kuyuda M, bilişüp YK / høça høça görışdiler: høçdı görüşdi ey hümām MK2. Bu beyit MK1 ve TDK'de yok.

⁴⁰⁵ Didi: Diñle AÖ2, Dir M / Yūsuf'a: Yā Yūsuf AÖ2, Yūsuf diñle B, M, YK / sorar-ısañ: şorarsañ AÖ2, B, M, YK, şorarsıñ MK2 / beni: sen beni AÖ2, MK2, bunı M // Görmiş-idüm: Görmişem MK2 / kitāb: kitām MK2 / içre: içinde ben MK2. Bu beyit MK1 ve TDK'de yok.

⁴⁰⁶ zamāniña: zamāniña ben MK2, zamāni B, zamānını M. Bu beyit MK1 ve TDK'de yok.

⁴⁰⁷ getürdi: getir MK2. Bu beyit MK1 ve TDK'de yok.

Tañrı'dandur anlara sögme i cān

409. Ya'ñī Hūd peygamber-idi bil anı⁴⁰⁹
Cebrā'īl indürdi kıuyuya anı
410. İki yüz yıl durdı çün kıuyuda ol⁴¹⁰
Günde bir nār gelür-idi yirdi ol
(AÖ1 14b)
411. Yūsuf'la esenleşüp düşdi hemān⁴¹¹
Haqq'a teslīm eyleyüben virdi cān
(B 12b)
412. Gitdi Hūd çün kıaldı Yūsuf yalıñuz⁴¹²
Haq Te'ālā Cebrā'īl'e emr idüp tīz
413. Muştıla aña ki sultān eyleyem⁴¹³
Mısr içinde şāh-ı Ken'ān eyleyem
414. İl vilāyet memleket virem aña⁴¹⁴
Melāl olmasın haber virgil aña
415. Cebrā'īl indi Yūsuf'a söyledi⁴¹⁵
Yūsuf anı işidüp şükr eyledi
(MK2 12a, YK 49a)
416. Yūsuf'uñ kıardaşları gör n'itdiler⁴¹⁶

---

⁴⁰⁸ kıardaşlar sebeb oldı hemān: sebeb oldı seniñ kıardaşlarıñ MK2 // anlara sögme i cān: başıña geldiği bu işleriñ MK2. Bu beyit AÖ2, MK1 ve TDK'de yok.

⁴⁰⁹ peygamber-idi bil anı: peygamberem bil sen beni AÖ2 // indürdi: indürmüşdür AÖ2 / indürdi kıuyuya: kıuyuya getürdi MK2. Bu beyit MK1, TDK ve YK'de yok.

⁴¹⁰ durdı çün kıuyuda: durdı idi anda AÖ2 / durdı: тұrurdı MK2 // gelür-idi: gelürdi MK2 / yirdi: yir-idi MK2, bildi M. Bu beyit MK1 ve TDK'de yok.

⁴¹¹ esenleşüp: eşleşüp MK2 / düşdi: тұrdı MK2, döndi B // eyleyüben: olup hemān MK2. Bu beyit MK1 ve TDK'de yok.

⁴¹² çün: ki MK2 / kıaldı Yūsuf: Yūsuf kıaldı MK2 / Gitdi Hūd çün kıaldı Yūsuf yalıñuz: Haqq Te'ālā Cebrā'īl'e emr eyledi MK1, TDK // Cebrā'īl'e emr idüp: Cebrā'īl'e itdi AÖ2 / Haq Te'ālā Cebrā'īl'e emr idüp tīz: İn yire Yūsuf'a selām it didi MK1, Tañrı Cebrā'īl'e emr eyledi tez MK2, İn Yūsuf'a tīz selām eyle didi TDK.

⁴¹³ Muştıla aña ki: Yūsuf'a muştıla MK2 / ki: kim MK1 // Mısr içinde şāh-ı Ken'ān: Mısr'a şultān eyleyüp şāz AÖ2, Mısr içine anı şultān MK2.

⁴¹⁴ İl: Öyle MK2 / virem: vireyim MK2 // aña: bana MK2.

⁴¹⁵ indi: geldi M, irdi B // şükr: şükür MK2.

Her birisi nice ħ̄ile itdiler

417. Bir keçi boğazlayuban anına⁴¹⁷
Sürdiler gömlegine aftānına

418. Ađlařurlar vāh Yūsuf diyü anı⁴¹⁸
Ya'z̄b işitdi bularuñ ününi
(AÖ2 12b, M 12a)

419. Z̄irā Yūsuf gideliden urmadı⁴¹⁹
Rāhat olup bir sā'at oturmadı

řİR-İ YŪSUF*

420. Vay aña kim uzusından ayrıla⁴²⁰
Bađrı ħ̄ūn ola anuñ yile yile

421. anda varsa uzusın ister ola⁴²¹
Tā arar kim uzusın anda bula
(TDK 13a)

422. Bir sā'at anuñ göñlinden gitmeye⁴²²
Gice gündüz uzusın unutmaya

423. Dün ü günü iñiler oğul diyü⁴²³

---

⁴¹⁶ Bu beyit AÖ2'de 420. beyitten sonra gelmektedir.

⁴¹⁷ boğazlayuban: boğazlayup MK2 // aftānına: ve aftānına MK2. Bu beyit AÖ1'de yok.

⁴¹⁸ MK1'de mısralar takdim-tehirlidir. Ađlařurlar: Ağlaşurlardı AÖ2, Ađlařarak MK1, Ađlařurřalar TDK / vāh: vay TDK / Ađlařurlar vāh Yūsuf diyü anı: Oda yandurdı yüregi cānını MK1 // diyü anı (MK2): didi AÖ1, diyü AÖ2, diyüben MK1 // bularuñ: bunlaruñ AÖ2, MK1, MK2 / ününi: ünün MK1 / eşitdi bularuñ ününi: buların sesini işidüben TDK / Ya'z̄b işitdi bularuñ ününi: Dönüp evlerine toğrı gelürken MK1.

⁴¹⁹ gideliden: gidende MK1, gideli ħ̄iç TDK / urmadı: ħ̄iç gülmedi MK1 // oturmadı: uyumadı YK.

* Başlık: AÖ1 14b.

⁴²⁰ kim: ki MK2 // ola: olur AÖ2, MK2, YK / anuñ: hem anı MK2 / yile yile: bile bile AÖ2, MK2. Bu beyit MK1 ve TDK'de yok.

⁴²¹ varsa: gitse MK2 / uzusın: uzusına MK2 / ister: miler MK2, özler M // Tā: Yeler TDK / Tā arar kim uzusını anda bula: Arayup uzusın anda bulur ol MK2.

⁴²² anuñ: ođlu MK2 / anuñ göñlinden: göñlinden anuñ TDK / gitmeye: gitmedi MK1, MK2 // uzusın: fikri uzusı AÖ2, TDK, fikri Yūsuf MK1, fikr idüp MK2 / uzusın unutmaya: fikr uzusı-idi TDK / unutmaya: ħ̄iç yatmadı MK2.

- Kuzusından ayrılan nice güle
(MK1 82a)
 424. Ün işitse gelür şanur-idi ol⁴²⁴
 Didiler kim bu meger delü ola

 425. N'eylesün ol yaqdı firqat ayrılık⁴²⁵
 Yā ġarībūñ gözi yaşın kim sile
(AÖ1 15a)
 426. Ya'qūb'ı gör bir sâ'at oturmadi⁴²⁶
 Dertli olmayan bu dertden ne bile

 427. Gördi oğlanları gelür qarşudan⁴²⁷
 Vay Yūsuf diyü ağlaşurlar zārlan *

 428. Düşdi uşşı gitdi Ya'qūb'ūñ hemān⁴²⁸
 Gelür her kuluñ başña yazılan
(B 13a)
 429. Geldiler oğlanları yitişdiler⁴²⁹
 Ya'qūb'ūñ çevre yanına üşdiler

 430. Geldi Yahūda aña elin urur⁴³⁰

⁴²³ Dün ü: Dün AÖ2, MK2 / günü: gün AÖ2, MK1, MK2, B, M / iniler: inlerdi MK2 / oğul: oğul oğul AÖ2 / Dün ü günü iniler oğul diyü: Gice gündüz oğul diyüben inler TDK // nice: qanda MK2 / güle: güler TDK.

⁴²⁴ gelür şanur-idi ol: şanasın söyleye AÖ2 / şanur-idi ol: şanurdu anı MK1. Bu beyit MK2, TDK, B ve YK'de yok.

⁴²⁵ ol: anı MK1 / yaqdı: yandı TDK / firqat ayrılık: ayrılık MK1 // ġarībūñ gözi: qarīb göz AÖ2 / gözi yaşın: göz yaşını MK2. Bu beyit AÖ1 ve YK'de yok.

⁴²⁶ Ya'qūb'ı gör: Ya'qūb bir gün AÖ2, MK2 // Dertli: Derdi MK1 / ne bile: kim bile MK2 / bu dertden ne bile: ne bile bu derdi TDK. Bu beyit YK'de yok.

⁴²⁷ oğlanları: qardaşları MK2, oğullarını TDK / gelür qarşidan: qarşudan gelür MK1, MK2 // Vah Yūsuf: Yūsuf MK1 / diyü ağlaşurlar: diyüben MK1, diyü ağlaşurdu MK2, M / zārlan: zār-ıla AÖ2, MK2, B, zārī kıılır MK1, birden TDK, bağıırur YK.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

⁴²⁸ her kuluñ başña: kuluñ başña ne MK2 / kuluñ: kul TDK, YK / yazılan: ne kim yazıla AÖ2, ne yazdı Raħmān TDK, üşdi ol zamān YK.

⁴²⁹ Geldiler: Geldi MK1, TDK, B, YK, Gelüp MK2 / oğlanları: oğulları hep MK2, oğulları TDK // çevre: her AÖ2, çün MK1 / üşdiler: düşdiler MK2, B.

Baba baba diyübeni çağırur

431. Gördi hîç tınmaz anı virmez nefes⁴³¹
İñledi āh idüben eyledi yās
(MK2 12b)
432. Didi eyvāh zāyi^c itdün qardaşı⁴³²
Babamızda öldi görüñ bu işi
(AÖ2 13a)
433. Geldi Ruvīl başın aldı dizine⁴³³
Açdı gözin baqdı anuñ yüzine

ŞİR-İ YAḲŪB*

(M 12b)

434. Didi oğul Yūsuf^uum ne itdiñüz⁴³⁴
Aldayuban beni mağbün itdiñüz
435. Benüm yavrımı ol körpe kızımı⁴³⁵
N'eylediñüz yābana mı atdiñüz
436. Ben anı güller-ile urmaz-iken⁴³⁶
Dögüp sögüp kul diyü mi şatdiñüz
(YK 49b)
437. Ben ġarībi böyle derde uğradup⁴³⁷
Aña neden ötürü kīn itdiñüz

---

⁴³⁰ Yahūdā iñledi MK2 / aña elin: elin aña MK1 / elin: elini MK2 // Baba baba(TDK): Baba TDK, Yā MK1 / baba diyübeni: diyüben o dem AÖ2 / diyübeni: diyüben MK1, YK, diyü aña MK2, diyü ağlar TDK.

⁴³¹ anı: dağı TDK, aña B, M / hîç tınmaz anı: anı söylemez AÖ2, anı hîç dönmez MK2 // İñledi: İñleyüp AÖ2, İñiledi MK1, B, YK, İñleyüp MK2 / idüben: eyleyüp TDK / idüben eyledi: idüp eyledi MK2 / eyledi yās: kesdi ses MK1.

⁴³² qardaşı: bir qardaşı MK2, qarındaşı YK // Babamızda: Babamızdan AÖ2, Atamuzuñ MK1 / öldi görüñ bu: gör nice olur MK1.

⁴³³ Ruvīl: Rūbil AÖ2, MK1, TDK, B, YK.

* Başlık: AÖ1 15a.

⁴³⁴ Yūsuf^uum: Yūsuf^ı MK2 // Aldayuban beni mağbün itdiñüz: Beni aldayup aluban gitdiñüz TDK.

⁴³⁵ yavrımı ol körpe kızımı: ol gün görmemiş kızucığım TDK. Bu beyit AÖ2 ve MK2'de yok.

⁴³⁶ urmaz-iken: urmaz-idim TDK / kul diyü mi: kul diyü AÖ2, kul diyüben MK1, MK2 / Dögüp sögüp kul diyü mi şatdiñüz: Dögdiñüz mi yoksa şatdiñüz mü Yūsuf^ım TDK. Bu beyit M'de yok.

⁴³⁷ ġarībi: ġarīb AÖ2, YK / böyle: bu AÖ2 / uğradup: uğraduñuz AÖ2 // Aña: Baña AÖ2, MK1, B, YK. Bu beyit MK2, TDK ve M'de yok.

438. Ruvāl'e dir n'eyledün Yūsuf ıanı⁴³⁸
Saña ışmarladım-ıdı ben anı
439. Didi baba oynamağa bařladuđ⁴³⁹
Giyecegümüz bekle sen diyü şoduğ
440. Oynar-iken ğāfil olduğ şurt yidi⁴⁴⁰
Girçeğüz baba bu sözlerde didi
441. Düşdi gine uşşı gitdi bil i cān⁴⁴¹
Ağlaşuban şıldılar zār u fięān
442. Gözin açdı didi çünki şurt yidi⁴⁴²
Bir ā'zāsı şalmanı mı anuñ didi
443. Getüreydiñüz iş ideydüm anı⁴⁴³
Yā şomadı mı anuñ kemüğünü
444. Çünki Ya'ķüb istedi niřānını⁴⁴⁴
Getürdiler Yūsuf'uñ gömleęünü
445. Görđi gömleğini kıızıl şan-ıdı⁴⁴⁵
Didiler bu řan Yūsuf'uñ řan-ıdı
(B 13b)
446. Ya'ķūb aldı eline anı řoķar⁴⁴⁶

⁴³⁸ Ruvāl'e dir: Öyle diyüp MK1 / n'eyledün Yūsuf: benim Yūsuf'ım AÖ2, yine benim Yūsuf'um MK2
// ışmarladım-ıdı: ışmarladım MK2 / ben anı: Yūsuf'ı TDK.

⁴³⁹ Giyecegümüz: Giyecegümüz AÖ2, YK, Esbābımız TDK, B, Elbiseyi MK2 / bekle sen diyü:
beklemege MK1 / şoduğ: şomışdığ MK2, didik YK.

⁴⁴⁰ Girçeęüz baba bu sözlerde: Baba söziñ gerçeği budur MK2 / sözlerde: söze AÖ2, sözler B.

⁴⁴¹ gine: yine AÖ2, bil i: ey AÖ2 / bil i cān: ol dem MK2 / i cān: hemān MK1 // şıldılar: çaldılar AÖ2 /
şıldılar zār u: anda şıldılar MK1 / zār u: āh u TDK. Bu beyit YK'de yok.

⁴⁴² açdı: açup MK2 / çünki: kim AÖ2, çün-kim MK1, gerçek MK2 / řurt: řurt mı MK2 // anuñ: yā
AÖ2, hıç MK2 / Bir ā'zāsı şalmanı mı anuñ didi: Yā bir ā'zāsın şomadı mı MK1. Bu beyit YK'de yok.

⁴⁴³ iş ideydüm: göreym ben AÖ2, MK1, TDK // Yā: Ben AÖ2 / şomadı mı: řoķulayaydum MK1 /
şomadı mı anuñ: řoķaydum AÖ2 / kemüğünü: gömleğünü AÖ2 / Yā şomadı mı anuñ: řoķlanaydım hem
göreym TDK. Bu beyit MK2, B, YK'de yok.

⁴⁴⁴ Çünki Ya'ķūb: Ya'ķūb MK2 / istedi: istedi anıñ MK2. Bu beyit M ve YK'de yok.

⁴⁴⁵ gömleğini: gömleği AÖ2, B, gömlek cümle MK2 // şan: ki MK2. Bu beyit MK1 ve YK'de yok.

Hîç nişānı var mı diyüben baķar

447. Didi bunda Yūsuf'uñ kendi ķoķar⁴⁴⁷
İllā ķanı ķoķusından yoķ eķer

448. Ƙurt yidi dirsiz ķanı yırtılmamıķ⁴⁴⁸
Dişlerinden buña nişān olmamıķ

ŞİR*

449. Gine Ya'ķüb ağladı aydur ođul⁴⁴⁹
Ƙurda mı yidürdiler seni oğul

450. Yoķsa senüñ biliñe bir ip daķup⁴⁵⁰
Ƙuyuya mı şarkıdılar seni_oğul
(MK2 13a)

451. Yā 'aceb eliñ ayađuñ bađlayup⁴⁵¹
Şuya mı biraķdılar seni oğul

452. Hîç birisi seni esirgemeyüp⁴⁵²
Ƙoyuban ķatl itdiler seni oğul

453. Yā ķıķardılar mı seni dađlara⁴⁵³
Yābana mı atdılar seni oğul

---

⁴⁴⁶ ķoķar: ķoķular MK1, ķoķuladı MK2 // Hîç: 'Aceb hîç MK2 / var mı diyüben: virmeyüben AÖ2 / diyüben baķar: diyü yoķladı MK2 / Hîç nişānı var mı diyüben baķar: Eti ķanı ķoķusunda yoķ eķer MK1. Bu beyit YK'de yok.

⁴⁴⁷ Didi bunda: Didi-kim AÖ2, MK2 // İllā: Anı AÖ2, TDK. Bu beyit MK1, M ve YK'de yok.

⁴⁴⁸ ķanı: anı bir şey'i MK2, anı M, gömlegi TDK // buña: aña AÖ2, MK2, M. Bu beyit YK'de yok.

* Başlık: AÖ1 15b.

⁴⁴⁹ Gine: Yine AÖ2, MK2, TDK / ağladı: iñiledi MK1, iñledi TDK / aydur: ey AÖ2, dir āh MK2 // oğul: ey oğul MK2. Bu beyit YK'de yok.

⁴⁵⁰ Yoķsa: Yoķ MK1 / bir ip daķup: ip daķdılar AÖ2 // Ƙuyuya mı: Ƙuyuya MK1, TDK / şarkıdılar: şarkıtdılar AÖ2, MK1, M, şarkıtlar TDK. Bu beyit MK2, B ve YK'de yok.

⁴⁵¹ Yā: Ne MK1 // Şuya mı biraķdılar: Yā şuya mı atdılar MK2. Bu beyit AÖ2, B ve YK'de yok.

⁴⁵² Hîç birisi: Hîç biri MK1, Yoķsa hîç birisi TDK / birisi seni: seni birisi AÖ2 / esirgemeyüp: esirgemedi mi AÖ2 // Ƙoyuban: Uruban MK1, Ƙıyup MK2, Ƙıyuban TDK / ķatl itdiler: ķatl iddi gör AÖ2, ķatl itdiler mi MK1, ķatl mı itdiler MK2 / seni oğul: oğul MK1. Bu beyit M ve YK'de yok.

⁴⁵³ ķıķardılar mı seni: seni ķıķardılar mı AÖ2 / Yā ķıķardılar mı seni dağlara: N'eylediler körpece ķuzucađum TDK // Yābana: Birine TDK. Bu beyit MK1, MK2 ve YK'de yok.

(M 15a)

454. Beni aldayup aluban gitdiler⁴⁵⁴
Bilmezin hîç n'itdiler seni oğul

(AÖ1 16a)

455. N'eyledüñüz körpe kızucağımı⁴⁵⁵
Kimseye mi şatdılar seni oğul

456. Ben ğarīb elden çıkardum bilmedüm⁴⁵⁶
Alubanı gitdiler seni oğul

457. Didi Ya'ķūb Yūsuf'umı n'itdiñüz⁴⁵⁷
Şuçı ney-idi niçün kīn itdiñüz

458. Diri-ise diyivirüñ göreyin⁴⁵⁸
Öli-ise añā kefen şarayın

459. Togrı söyleñ yavricağım n'itdiñüz⁴⁵⁹
Beni yaķdıñuz kıatı incitdiñüz

460. Didi Ya'ķūb ey benim oğullarım⁴⁶⁰
Baña Mevlā'm şābır virsün baña acım
(MK1 83a, TDK 14b)

461. Ya'ķūb'ıñ bu sözini işitdiler⁴⁶¹
Korķularından añarı gitdiler

---

⁴⁵⁴ aldayup: aldayuban AÖ2 / aluban: alup AÖ2, seni alup MK1, alup da MK2 // Bilmezin hîç n'itdiler: Yā şuya mı atdılar MK2 / hîç n'itdiler seni: seni hîç n'itdiler AÖ2, B. Bu beyit YK'de yok.

⁴⁵⁵ N'eyledüñüz körpe kızucağımı: N'etdiler seni körpe kızucağım seni AÖ2, N'etdiler körpe kızucağım seni MK2 // Kimseye mi: kimseye AÖ2, bir kimseye MK2 / şatdılar: satdılar mı MK2. Bu beyit YK'de yok. Bu beyit TDK'de 452. beyitten sonra gelmektedir.

⁴⁵⁶ ğarīb: seni MK1 // Alubanı: Aluban MK1 / Alubanı gitdiler seni oğul: Seni elimden çıkardılar oğul TDK. Bu beyit sadece MK1 ve TDK'de bulunmaktadır.

⁴⁵⁷ Yūsuf'umı: Yūsuf'um AÖ2, Yūsuf'ı MK1 // ney-idi: ne-idi AÖ2, MK1, MK2 / niçün: yā niçün TDK / kīn: ken MK2. Bu beyit YK'de yok.

⁴⁵⁸ Diri-ise diyivirüñ: Nerde ise ben AÖ2 / diyivirüñ: varuban MK1, diyiñ MK2 / göreyin: getüreyim MK1, MK2 / Diri-ise diyivirüñ göreyin: Şağsa söyleñ bir varayım göreyim TDK // Öli-ise: Öldi-ise MK1, MK2, TDK / Öli-ise añā: Ölüsine anuñ AÖ2 / şarayın: şarayım MK2, TDK. Bu beyit YK'de yok.

⁴⁵⁹ yavricağım: kızucağım TDK // yaķdıñuz: yaķup MK2. Bu beyit YK'de yok.

⁴⁶⁰ Bu beyit sadece AÖ2'de bulunmaktadır.

⁴⁶¹ bu sözünü: zārılığın MK1, efganımı TDK // añarı: tağılup hep MK2, şararup TDK / gitdiler: şoldılar TDK. Bu beyit YK'de yok.

462. Didiler kim gördüñüz mi n'eyledi⁴⁶²
Cümlemüzi bozdı yalan eyledi
463. Bunlar aydur gelüñ imdi varalum⁴⁶³
Ol kıyudan Yūsuf'ı çıkaralum
464. Öldürelüm anı paralayalum⁴⁶⁴
Bir paresin nişān alup geelüm
465. Kim bize inana ol taşdıķ ide⁴⁶⁵
Sözümüz gerçekteye taḥķıķ ide
(AÖ2 14a, B 14a)
466. Çün Yahūda gördi bunlaruñ sözün⁴⁶⁶
Ortaya atdı bu kez kendi özin
467. Didi benüm-ile 'ahd eylediñüz⁴⁶⁷
'Ahdıñuzı şıdıñuz n'eylediñüz
468. Dīni kıorsız atañuzdan kıorķdıñuz⁴⁶⁸
Tañrı'dan utanmayup kıorķmadıñuz
469. Ger bu işi idesiz şimden girü⁴⁶⁹
Ben de düşmān oluram şimden girü
470. Size virmezın Yūsuf'ı varurın⁴⁷⁰

---

⁴⁶² TDK'de mısralar takdim-tehirlidir. kim: ki AÖ2 // bozdı: bu sözde TDK. Bu beyit MK2 ve YK'de yok.

⁴⁶³ Bunlar aydur: Didiler ki MK2. Bu beyit YK'de yok.

⁴⁶⁴ Öldürelüm: Öldürüp TDK / anı paralayalum: pāre pāre idelim MK1, anı hem pāre pāre TDK // paresin: paresini MK1, M / Bir parasın nişān alup geelüm: Sözümüz gerçekteye taḥķıķ ide AÖ2. Bu beyit MK2 ve YK'de yok.

⁴⁶⁵ AÖ2'de mısralar takdim-tehirlidir. inana ol: inana AÖ2, YK, ol inana TDK / taşdıķ: şabr MK2 // gerçekteye: gerçekte neye MK2 / Sözümüz gerçekteye taḥķıķ ide: Bir paresin nişān alup geelüm AÖ2.

⁴⁶⁶ kendi özin: kendözin MK1, MK2, B.

⁴⁶⁷ Didi: Didi-kim MK2 / benüm-ile: benümle AÖ2, MK2 // şıdıñuz: bozdıñuz MK2, TDK.

⁴⁶⁸ kıorsız: kıorsuñuz AÖ2 / utanmayup: utanuban AÖ2. Bu beyit MK1, MK2, TDK ve M'de yok.

⁴⁶⁹ Ger: Gen MK2, Gör YK // düşmān oluram: düşmānı öldirem MK2 / oluram: olurın TDK.

Hem babama bunu haber virürin

471. Didiler vāz geldük anı koyalum⁴⁷¹
Gel varalum tağda kırt avlayalum
(AÖ1 16b, M 15b)
472. Duruñ imdi varalum kırt dutalum⁴⁷²
Ağzına burnına kanlar sürtelüm
473. Boğazına ip taquban yidelüm⁴⁷³
Babamuza getirüp iledelüm
474. İşde bu kırt anı yidi diyelüm⁴⁷⁴
Bunuñ-ıla babamuz aldayalum
(MK2 13b)
475. Bunu didiler turuban gitdiler⁴⁷⁵
Varubanı tağda bir kırt[t] tıtdılar
476. Kan bulaşdurup anı getürdiler⁴⁷⁶
Baba Yūsuf'ı bu yidi didiler
(TDK 15a)
477. Döndi Ya'küb çünkü ol kırdı baqar⁴⁷⁷
Kıruğun bular gözi yaşı aqar
478. Ya'küb ol kırdı işāret eyledi⁴⁷⁸

---

⁴⁷⁰ virmezın: virmedın AÖ2, virmem MK1, virmezım TDK, M, YK / Yūsuf'ı: Yūsuf'a AÖ2 / varurın: varuban MK1, varıram MK2, varurım TDK // bunu haber: bu haberi MK2 / virürin: vireyin AÖ2, B virüben MK1, virirem MK2, virürım TDK.

⁴⁷¹ geldük: gel MK1 // tağda: dağdan AÖ2, YK.

⁴⁷² Duruñ imdi varalum kırt dutalum: Dotalum bir kırdı kanadalum TDK / kanlar: hem kan AÖ2 / sürtelüm: sürelüm AÖ2, TDK. Bu beyit MK2'de yok.

⁴⁷³ ip taquban: bir ip taqup MK2 / taquban: daqalım MK1, dakup da YK // iledelüm(MK1): idelüm AÖ1, diyelim TDK. Bu beyit AÖ2'de yok.

⁴⁷⁴ Bu beyit MK1, MK2 ve TDK'de yok.

⁴⁷⁵ Bunu: Böyle MK2 / didiler: diyüben AÖ2, diyüp MK2 / turuban: varup AÖ2, varup hep MK2 // Varubanı: Varup MK2, Varuban TDK / tağda: tağdan MK1, YK.

⁴⁷⁶ Kan: Kana MK1 / Kan bulaşdurup anı: Ağzına kan sürüp MK2 / bulaşdurup: bulaşduruban AÖ2 // bu: bu kırd MK2, işbu TDK.

⁴⁷⁷ Ya'küb çünkü ol: bu kez Ya'küb MK2 / çünkü ol: çünkü o AÖ2, ol MK1 // Kıruğun bular gözi yaşı: Gözünüñ yaşı turmayup MK1 / bular: şalar TDK / gözi: gözünüñ B, M, gözlerinden MK2 / yaşı: yaş MK2.

Yanıma yakın benüm sen gel didi

479. Şol kadar geldi-ki degdi dizine⁴⁷⁹

Acı yaşı tolageldi gözine

(MK1 83b)

480. Ya'ķıẓb anı göricek pek acıdı⁴⁸⁰

Yā İlähī buña sen dil vir didi

481. Tañrı destür virdi ol ķurt söyledi⁴⁸¹

Es-selāmu_‘aleyküm Yā Ya'ķüb didi

(AÖ2 14b, B 14b)

482. Ya'ķıẓb anuñ çün selāmını alur⁴⁸²

Eteğine degdi şol kadar gelür

483. Ya'ķıẓb aydur oğlumı niçün yidüñ⁴⁸³

Şuçı neydi diyüvir nice_eyledüñ

(YK 50a)

484. Ķurt didi vallāhi yimedüm etini⁴⁸⁴

Boynuma almadım anuñ ķanını

485. Enbiyānuñ eti-çün bize ħarām⁴⁸⁵

Şöyle mi şanduñ beni yiyem ħarām

486. Şuĥuf İbrāhīm ħaķ-içün yimedim⁴⁸⁶

---

⁴⁷⁸ ol: o AÖ2 // Yanıma yakın benüm sen gel didi: Gel didi tiz geldi vü gör n'eyledi TDK.

⁴⁷⁹ geldi-ki: geldi AÖ2, MK2 / degdi: tayandı MK2, deydi YK // Acı yaşı: Yaşı MK1 / yaşı: yaşlar MK2, M.

⁴⁸⁰ göricek: gördi TDK / pek: gāyet TDK / acıdı: acımadı MK2 // Yā İlähī: İlähī AÖ2 / buña sen: sen buña MK1, MK2 / sen dil: dil AÖ2.

⁴⁸¹ Es-selāmu: Selāmün TDK / Es-selāmu_‘aleyküm: Selāmün ‘aleyküm AÖ2, B, YK. Bu beyit MK1'de yok.

⁴⁸² Ya'ķüb: Çün Ya'ķüb AÖ2 / anuñ çün: anda ķurduñ MK2 / çün selāmını: selāmın AÖ2, B, YK / alur: aldı MK2, alup B // Eteğine degdi şol kadar gelür: Ya'ķüb ol ħā'inleri Mevlā'ya şaldı MK2. Bu beyit TDK'de yok.

⁴⁸³ neydi: ne-idi AÖ2, MK1, nedür MK2 / diyüvir: diyü AÖ2 / diyüvir nice_eyledüñ: nice toydı ķarnıñ MK1, M, nice döydi yüregın TDK, eydivir n'eylediñ YK.

⁴⁸⁴ didi: iyder didi MK2 / vallāhi: bi'l-lāhi TDK, Allāh YK / etini: ben etini AÖ2, ben anı MK1 // anuñ ķanını: ķanını anuñ AÖ2.

⁴⁸⁵ eti-çün bize: eti ĥod bize MK1, TDK, M // Şöyle mi: Şöyle AÖ2, MK2 / şanduñ beni: şandıñ ki ben MK2 / beni yiyem: yiyem mi AÖ2.

Baňa inan hiç yalan söylemedim
(AÖ1 17a, M 16a)

487. Baňa bühtān iftirā itdi bular⁴⁸⁷
N'itdilerse Hāḡ katında bulalar

488. Ya'ḡḡb'uñ oğlanları ḡacīl olur⁴⁸⁸
Ya'ḡḡb anı gördi taḡayyür ḡılır

489. Ya'ḡḡb oğlanlarını azarladı⁴⁸⁹
Hīleler sizūñ-imiş görūñ didi

490. Ḳardaşıñız zāyī^c idüp n'itdiñüz⁴⁹⁰
Bu bī-ḡāre ḡurda bühtān itdiñüz
(MK2 14a, TDK 15b)

491. Döndi Ya'ḡḡb ḡurda aydur idüvir⁴⁹¹
Ne gezersin baňa ḡālūñ diyüvir

492. Ḳurd didi-kim ben Mıṣ(ı)r'dan gelmişem⁴⁹²
Ben de ḡardaşımı yavu ḡılmışam

493. Şām iline gelüben gezer-idüm⁴⁹³
Ḳurtlara anda ḡālīm söyler-idüm

494. Didiler miskīn seniñ ḡardaşıñı⁴⁹⁴
Pādişāḡ dutuban öldürdi anı

---

⁴⁸⁶ Şuḡuf: Şuḡuf-ı AÖ2, MK1, B / ḡaḡ-iḡün: ḡaḡḡı ben TDK // söylemedim: söyemedim MK1.

⁴⁸⁷ Baňa: Bu baňa AÖ2 / iftirā itdi bular: iftirādır eddiler AÖ2 / bular: bunlar MK1, MK2, M // N'itdilerse: Nidilerse AÖ2. Bu beyit YK'de yok.

⁴⁸⁸ Ya'ḡḡb anı: Ya'ḡḡb u MK2 / gördi: görür AÖ2, işidür MK1, gör kim MK2, görüp YK / taḡayyür: taḡayyürde AÖ2, MK1, M, müteḡayyir MK2 / ḡılır: ḡalır AÖ2, MK1, MK2, M, YK.

⁴⁸⁹ oğlanlarını: oğlanları AÖ2, oğullarını MK2 / Hīleler: Hīle AÖ2 / sizūñ-imiş: düzdīñüz MK1, sizde-imiş MK2 / görūñ: biliñ MK2, gördük TDK. Bu beyit MK2'de 490. beyitten sonra gelmektedir.

⁴⁹⁰ bī-ḡāre: bi-ḡāre MK2, B, YK.

⁴⁹¹ Döndi: Dir ki MK2 / ḡurda aydur: ḡurda MK1 / idüvir: diyüvir MK1, TDK, aydur MK2 // diyüvir: idivir MK1.

⁴⁹² didi-kim: didi ki MK2 / ben Mıṣ(ı)r'dan: Mıṣ(ı)r'dan MK1 // Ben de ḡardaşımı: Ḳardaşımı ben de MK2 / ḡardaşımı: ḡardaşım MK1, TDK.

⁴⁹³ iline: elini MK2, ilinden B // anda ḡālīm: iyde ḡālīm AÖ2 / ḡālīm(MK1): ḡālīm AÖ1, ḡāllerin MK2 / söyler-idüm: şorar-idim MK2, söyledim TDK, anda söyledüm M.

⁴⁹⁴ miskīn: ey miskīn AÖ2 // Pādişāḡ: Pādişā MK2 / anı: eşüñi YK.

495. On yidi gündür işitmişem anı⁴⁹⁵
Yimedüm bir loğma diñlegil beni
(AÖ2 15a, DTCF 1b)
496. Qardaşuñ derdi beni deli_eyledi⁴⁹⁶
Yoğsa bunlar qanda beni bulaydı
497. Ben ġaribi avlayuban dutdılar⁴⁹⁷
Dertli oldum yine dertli itdiler
(MK1 84a, B 15a)
498. Ya'qūb işitdi bu sözi aqladı⁴⁹⁸
Qurt da Ya'qūb-ıla aqladı
499. Döndi Ya'qūb aña aydur yā zübāb⁴⁹⁹
Yūsuf'um n'oldı bilür misin 'aceb
500. Qurd bilürem didi çün Ya'qūb diler⁵⁰⁰
Diyüvir n'olduğın diyü şorar
501. Qurd didi-kim qorqaram ġammāz ola⁵⁰¹
Qurtlar içinde adım ġammāz ola
(AÖ1 17b, M 16b)
502. Zīrā ġammāzlıq kişiyē 'ār ola⁵⁰²
Tañrı qatında işim āh-ı zār ola

⁴⁹⁵ yidi: sekiz AÖ2, B / gündür: gün MK2 / işitmişem: eşitdüm MK1 / anı: ben anı MK2, bunı TDK, B, M // Yimedüm bir loğma: bir loğma yimedüm MK2 / bir: ben bir MK1 / diñlegil: sen diñle AÖ2, MK2.

⁴⁹⁶ Qardaşuñ: Qardaşımıñ MK2 // bunlar: bular AÖ2 / qanda beni: beni qanda MK1, TDK, DTCF / bulaydı: bulurdı TDK / qanda beni bulaydı: böyle mi didi MK2, beni qanda bulaydı MK1, B, M, YK.

⁴⁹⁷ Ben: Bir DTCF / ġaribi: ġaribem DTCF // Dertli oldum: Dertliyidim MK1, Dertli idim TDK, DTCF / dertli: dertler MK1, bir dert MK2, DTCF.

⁴⁹⁸ eşitdi bu sözi: anı işidicek TDK, DTCF, anı eşidüben AÖ2, eşidincek MK2 // Ya'qūb-ıla: anuñ ile bile TDK, anuñla bile DTCF / bile: bile hem B.

⁴⁹⁹ Döndi: Didi MK1, Şordı TDK, DTCF / Ya'qūb aña aydur: aña Ya'qūb AÖ2, Ya'qūb aña MK1, TDK, DTCF, Ya'qūb dir ki aña MK2 / aña aydur: aña kim DTCF / yā: ey AÖ2, MK2 / zübāb: zibāb MK1, zubān TDK, ze'īb MK2 // n'oldı bilür misin: n'oldı bilürseñ MK1 / 'aceb: 'acīb MK2.

⁵⁰⁰ bilürem didi çün: didi bilürem MK1 // Diyüvir: Diyivirgil MK2, İydivir TDK, DTCF / n'olduğın: n'olduğın MK2, n'oldı YK / diyü: didi MK1, diyü vü MK2, diyüp DTCF.

⁵⁰¹ didi-kim: didi MK1, didi TDK / kim: ki MK2 / qorqaram: söylesem TDK, qorqarın M / ġammāz: ġammāzluq TDK / olam: ola M.

⁵⁰² ola: olur MK2 // ola: olur MK2 / işim: işi AÖ2, MK1, MK2, DTCF. Bu beyit TDK'de yok.

503. Ğammāzuñ cennetde yoq-durur yiri⁵⁰³
 Tamudadır ğammāz olanıñ yiri
504. Kurd-ile Ya'qūb bunı söylediler⁵⁰⁴
 Birbirine çoq du'alar kıldılar
(TDK 16a)
505. Ya'qūb aydur Tañrı qardaşın vire⁵⁰⁵
 Kurt da didi saña Yūsuf'ın vire
506. Ya'qūb aydur Yā İlāhī oğlumı⁵⁰⁶
 Şaklamadıñ dertli eyledün beni
507. Pes nidā geldi ki Yā Ya'qūb-ı Hıttāb anı⁵⁰⁷
 Baña ısmarlamadıñ sen oğluñı
(MK2 14b, YK 50b)
508. Ger baña ısmarlasañ bekleyeydüm⁵⁰⁸
 'Adūlardan ben anı şaklayaydum
509. Didi Ya'qūb şabr ideyin ben buna⁵⁰⁹
 Yūsuf'um gine vire Rabb'im baña
(DTCF 2a)
510. Yūsuf'umdur sultānımdur yalvarur⁵¹⁰

⁵⁰³ yoq-durur: yoqdur AÖ2, MK1, hiç yoqdur MK2 // Tamudadır: Tamudır AÖ2, Tamudur MK1, Tamu MK2, Dümüdüz DTCF / ğammāz olanıñ: ğammāzlaruñ MK1 / yiri: hem yiri DTCF.

⁵⁰⁴ ile Ya'qūb: Ya'qūb'a MK1 / söylediler: söyledi MK1, söyleşdiler B // çoq du'alar kıldılar: du'alar eylediler AÖ2, DTCF, M, YK, du'alar eyledi MK1, hem du'a eylediler TDK / Birbirine çoq du'alar kıldılar: Kurd didi-ki Tañrı Yūsuf'ın vire MK2.

⁵⁰⁵ Kurt da: Kurt AÖ2, MK1, MK2, TDK, DTCF, YK / didi: dağı AÖ2, itdi B. Bu beyit MK2'de yok.

⁵⁰⁶ Yā İlāhī oğlumı: Tañrı'ya benüm oğlum AÖ2 // Şaklamadıñ: Şaklamadıñ Yūsuf'ı MK2 / beni: benüm AÖ2. Bu beyit DTCF'de yok.

⁵⁰⁷ nidā: hıttāb AÖ2, MK1, MK2, TDK, DTCF / ki: kim MK1 / ki Yā Ya'qūb-ı Hıttāb: sen AÖ2 / Hıttāb anı: anı AÖ2, MK1, MK2, TDK, DTCF // ısmarlamadıñ: ısmarladıñ AÖ2.

⁵⁰⁸ Ger baña: Ger MK1, Baña MK2, Gel YK / bekleyeydüm: bekleyedüm AÖ2, B, M, YK / 'Adūlardan ben: 'Adūlardan MK1, 'Adūlarından TDK / ben anı: anı AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, TDK, DTCF / şaklayaydum: şaklayadum AÖ2, B, M, YK.

⁵⁰⁹ ideyin: idem AÖ2, ideyim MK1, MK2 / ben buña: buña TDK / buña: aña AÖ2, MK1, MK2 // vire: vir AÖ2, viresin MK1 / gine vire: vire gine AÖ1, MK2, gine vir DTCF / vire Rabb'im: sen MK1 / baña: sen baña AÖ2, DTCF.

Bulasın yitmişde diyü ün gelür
(AÖ2 15b)

511. Ya'kızb anı işidicek ağladı⁵¹¹
Yitmiş ay mı yıl mı yā gün mi didi

512. Her gice ol Yahūda varur-idi⁵¹²
Yūsuf'ũn hāl hātırın şorar-idi
(B 15b)

513. Dirdi Yūsuf ben hoşam babam nice⁵¹³
Dir Yahūda ağlar ol gündüz gice

514. İllā Yūsuf ağlar-idi her zaman⁵¹⁴
Dir Yahūda neye ağlarsın i cān
(ÖÇ 8b)

515. Ben hoşem dirsın yā nedür bu fiğan⁵¹⁵
Dir babamın hüzni nicedür ey cān
(MK1 84b)

516. Bir kişi kuyuya düşe güle mi⁵¹⁶
Yahūda Yūsuf'ũn hālin bile mi
(AÖ1 18a, M 17a)

517. Bir kişi dertlü olunca güle mi⁵¹⁷

---

⁵¹⁰ Yūsuf'umdur: Yūsuf'um vir: AÖ2, MK1, TDK, DTCF / sulṭānumdur: diyü sulṭānım AÖ2, diyü sulṭāna MK1, Ḥālīk'ımdur MK2 // Bulasın: Bulasın B, YK, yitmişde: seksende AÖ2 / diyü: dir DTCF, YK.

⁵¹¹ anı işidicek: eşidüben AÖ2, işidicek DTCF / işidicek: eşidincek MK2 / ağladı: acıdı AÖ2, DTCF // Yitmiş: Seksen AÖ2 / yıl mı: gün mi MK2, M, YK / gün mi: yıl mı MK2, M, YK.

⁵¹² ol Yahūda: Yahūda AÖ2, Yahūd MK2 // hāl hātırın: hālini MK2, TDK, DTCF / şorar-idi: şorar gelür-idi TDK, DTCF.

⁵¹³ Dirdi: Dir MK1, Didi TDK, B, M / Dirdi Yūsuf: Dirdi DTCF / ben hoşam: benim AÖ2 // Dir Yahūda: Yahūd dir ki MK2 / Yahūda: ol Yahūda MK1 / ağlar ol: ağlar AÖ2, MK1, ol ağlar MK2.

⁵¹⁴ Yūsuf: Yūsuf da MK1, M / İllā Yūsuf: Yūsuf daḥı TDK / Yūsuf: Yūsuf da MK1 / her: ol MK2 // neye: yine AÖ2, YK, niçün MK2, TDK, yā niye DTCF / i: ey AÖ2, TDK, DTCF, B / i cān: hemān MK2.

⁵¹⁵ Ali Cin neşrinde “yandır” şeklinde geçen ibare beytin anlamı ile uyuşmadığı için “ya nedür” şeklinde olmalıdır. yā nedür: neyedir AÖ1 // ey cān: hemān AÖ1. Bu beyit AÖ2, MK1, MK2, TDK ve DTCF yok.

⁵¹⁶ Bir kişi: Kişi MK2 // Yahūda Yūsuf'ũn hālin: Yā anuñ hālin kimse AÖ1, Yūsuf'ın hālini Yahūd MK2 / Yūsuf'ũn: Yūsuf AÖ1, AÖ2, TDK, DTCF / hālin: hālinden TDK.

⁵¹⁷ olunca: olıcaḥ AÖ1, DTCF // Dertlü olmayan bu hālden: Dertsüz dertlü hālin AÖ1 / bu hālden: hāli AÖ2, hālin DTCF, B, YK. Bu beyit MK1, MK2 ve TDK'de yok.

Dertlü olmayan bu hâlden bile mi

518. Tañrı dermân vire ol dertlere⁵¹⁸
Vir şalavât ‘aşk-ıla peygambere
(TDK 16b)
519. Diñle imdi aydayım bir hoş haber⁵¹⁹
Tefsîr içinde gelür ol mu‘teber
520. Var-idi bir Mâlik İbn Şığar⁵²⁰
Mışır içinde olur-idi hem ol yâr
521. Yatur-iken bir gece ol düş görür⁵²¹
Kim gezerek Ken‘ân iline varur
522. Gökden inüp gün yiñine girdi hem⁵²²
Çıkuban biraz önünde tırdı hem
523. Şoñra gökden üstüne dürler yağar⁵²³
Devşirüben anı şanduğa koyar
(DTCF 2b)
524. ‘Ād kazdığı kıyunuñ yanında ol⁵²⁴
Gördi düşde kendi anda bildi ol

⁵¹⁸Tañrı: Tañrı’dan AÖ1, MK1, MK2, TDK, DTCF / vire ol dertlere: ola dertlülere AÖ1, MK1, MK2, TDK, dertlülere DTCF // ‘aşk-ıla peygambere: ol Muḥammed servere MK1. Bu beyit AÖ2’de yok.

⁵¹⁹aydayım: ideyim AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, iydeyim TDK, DTCF, diyeyin M // Tefsîr: Ta‘bîr AÖ2, M.

⁵²⁰Var-idi bir Mâlik: Bir Melik var-ıdı Mış(ı)r’da MK2 / İbn Şığar: İbn Şafer AÖ1, İbn Zâfer MK2, Mışır’da İbn Tağar DTCF, İbn Dağar MK1, TDK // Mışır: Mış(ı)r’ın MK2 / olur-idi hem: olur-idi AÖ2, MK1, M / olur-idi hem ol: ol-idi MK2, olurdu hem o DTCF / ol yâr: mu‘teber MK2, olar B / yâr: er MK1, MK2, TDK, DTCF.

⁵²¹bir: ol AÖ2 / ol: bir AÖ2 // Kim gezerek: Hem gezerken AÖ2, Gezerek MK1, Düş içinde MK2 / gezerek: gezer AÖ1, gezerken DTCF, B / varur: gelür TDK.

⁵²²gün yiñine: yañına gün TDK / yiñine: gibi MK1 / girdi: gitdi MK1 // biraz önünde: önünde biraz AÖ1 / önünde tırdı: seyr itdi MK1.

⁵²³üstüne dürler yağar: zeler yağar üstüne AÖ2 / dürler: nûrlar MK1, incü TDK, YK, tozlar DTCF // Devşirüben: Melik anı AÖ2, Mâlik anı MK2, DTCF, Dövşürüben TDK / anı şanduğa: şanduğa anı TDK / anı koyar: koyar şoğar AÖ2, DTCF, şoğakoyar MK2. Bu beyit MK1’de yok.

⁵²⁴kazdığı: kavmi AÖ1 / kıyunuñ: kıyusu AÖ1, kıyu TDK, DTCF / yanında: başında-idi AÖ2, dibinde TDK, yanındaydı DTCF, idi YK // düşde kendi: kendin AÖ2, düşi MK1, TDK, düşün kendi DTCF, YK. Ali Cin neşrinde geçen “bulur” ibaresi kafiyeye uymadığı için AÖ1 nüshasındaki “bildi ol” ibaresi tenkitli metne esas alınmıştır. Bu beyit MK2 ve B’de yok.

525. Şehr içinde bir mu‘teber var-idi⁵²⁵
 Țurđı Mālik ol kişiye var-idi
(MK2 15a)
526. Şordı aña dūřınıñ ta‘bırini⁵²⁶
 Dir mu‘abbir gel vir iki altunı
(AÖ2 16a)
527. Virdi altunı mu‘abbir dir aña⁵²⁷
 Ol kıyuda vire Șađ bir kul saña
528. Kıl degildür ol saña devlet-durur⁵²⁸
 Sebeb olur elüne çok māl girür
(B 16a)
529. Ğan̄ olışardur Mālik evlāduñ⁵²⁹
 Tā kıyāmete dek aña aduñ
(ÖÇ 9a)
530. Mālik işitdi anı buldı ferāh⁵³⁰
 Ğamdan açıldı gönli gitdi terāh
(AÖ1 18b, TDK 17a, YK 51a)
531. Anı işitdi karar kılmadı rāh⁵³¹
 Diledigim Ken‘an iline varağ
(M 17b)
532. Yükletdiler develeri atları⁵³²

⁵²⁵ Şehr: Şehri AÖ1 / mu‘teber: mu‘abbir AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, TDK, DTCF, B, M // Țurđı: Sürdi AÖ2, Vardı MK1, Şordı DTCF / Mālik: Melik AÖ2, MK1 / var-idi: var didi AÖ1, vardı AÖ2, DTCF, TDK, söyledi MK1 / Țurđı Mālik ol kişiye var-idi: Ğayet ol ulu ruhban-idi MK2.

⁵²⁶ Şordı aña: Şordı AÖ2 / aña: Mālik TDK / dūřınıñ: dūřıñ MK1, MK2 / ta‘bırini: hem aña ta‘bırini DTCF // vir iki: berü AÖ2 / gel vir iki: vir bir iki AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, virgil imdi TDK / altunı: altunını MK2.

⁵²⁷ altunı mu‘abbir: altun dir mu‘abbir MK2, DTCF, M / dir: didi AÖ2, hem MK2, DTCF // Ol: Bir MK2 / vire Șađ bir kul: var-ıdı bir kul AÖ2 / Șađ bir kul: bir kul Șađ TDK, DTCF, M.

⁵²⁸ devlet: ni‘met AÖ2 / devlet-durur: devlet ola MK2, devlet olur TDK, DTCF // girür: gire MK2, B, M.

⁵²⁹ olışardur Mālik evlāduñ: ola ehl-i evlāduñ senüñ AÖ1, ola aşlı evlāduñ senüñ TDK, ola ehlüñ evlāduñ senüñ AÖ2, MK2, DTCF, ola ařluñ evlāduñ senüñ MK1 // kıyāmete: kıyāmet TDK / dek aña aduñ: degin aduñ senüñ AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, DTCF.

⁵³⁰ Mālik: Melik AÖ2, MK1 / işitdi anı: anı işidüp AÖ2, MK2, DTCF / buldı: oldı DTCF // açıldı gönli: gönli açılır MK2 / gönli: kamu AÖ2, gönül TDK, DTCF / gitdi: oldı MK1 / terāh: şerh MK1.

⁵³¹ karar kılmadı rāh: kararı kalmadı AÖ1, MK1, TDK // Diledigim Ken‘an iline varağ: Diledi kim eyleye Ken‘an’a rāh AÖ1, MK1, TDK. Bu beyit AÖ2, MK2 ve DTCF’de yok.

Ḳulları tutar elde ḳadeḫleri

533. Gitdiler Ken‘ān iline cümlesi⁵³³
Baḡladılar bellerine hepisi
534. Ḳopdı Ken‘ān’da gezerken bir nidā⁵³⁴
Geldi iriṣdi ṣanasın kim ṣadā
(MK1 85a)
535. Daḫı elli yıl gerek ol nūr doḡa⁵³⁵
‘Āleme vire ziyā ṣankim ṣabāḫ
536. Ḳünkü Mālik anı iṣitdi yörür⁵³⁶
Vardı Mıṣır’da elli yıl anda ṭurur
537. Tamām oldı anda yine elli yıl⁵³⁷
Yükledüp sürdi ḳumāṣın aña ol
538. Vardı Ken‘ān iline ol ḳuyuya⁵³⁸
Gördi Mālik ḳuṣlar üṣmüş ḳuyuya
539. Ḳuṣ ṣanur Mālik anı anlar melek⁵³⁹
Yūsuf’a ikram-iḳün gönderdi Ḥaḳ

---

⁵³² Yükletdiler: Yüklediler AÖ1, MK1, TDK // Ḳulları tutar elde ḳadeḫleri: Geldi ḳullar elde ṭutarlar rimāḫ AÖ1, MK1, Geldi ḳullar elde dutarlar dü-māḫ TDK. Bu beyit AÖ2, MK2 ve DTCF’de yok.

⁵³³ hep silāḫ (AÖ1, TDK): hepisi ÖÇ, hem silāḫ MK1. Bu beyit AÖ2, MK2 ve DTCF’de yok.

⁵³⁴ Ḳopdı(AÖ1):Vardı ÖÇ, TDK, B, M, YK / nidā: nidā geldi AÖ1 // ṣanasın-kim: ṣankim MK1 / ṣadā: rebāḫ MK1, riyāḫ AÖ1, TDK. Bu beyit AÖ2, MK2 ve DTCF’de yok.

⁵³⁵ nūr (AÖ1): ḳul ÖÇ, TDK. Bu beyit AÖ2, MK2, DTCF ve M’de yok.

⁵³⁶ Ali Cin neṣrinde “mālīn” şeklinde olan ibare beytin anlamı ile uyuṣmadığı için “Mālik” şeklinde olmalıdır. Mālik: Melik AÖ2, MK1 / anı: bunı TDK / yörür: durur AÖ2 / anı iṣitdi yörür: bu işi duyurur MK1 // Vardı: Vara MK1, Var M, Varur YK / Mıṣır’da: Mıṣır’a TDK, DTCF / anda: daḫı TDK, DTCF. Bu beyit MK2’de yok.

⁵³⁷ anda yine elli yıl: elli yıl durdı ol TDK, elli yine durdı ol DTCF / Tamām oldı anda yine elli yıl: Ḳünkü Mālik birkaç müddet durur MK2 // Yükledüp: Yükledüben DTCF / Yükledüp sürdi ḳumāṣın: Dürlü ḳumāṣ yükledüben MK2 / sürdi ḳumāṣın: dürlü ḳumāṣlar TDK, dürlü ḳumāṣ DTCF / ḳumāṣın: ḳumāṣ AÖ2, M, YK, DTCF, ḳumāṣlar TDK / aña ol: gitdi ol TDK, ṣardı ol DTCF.

⁵³⁸ Vardı: Vardı Mālik MK2, DTCF, İrdi AÖ1 / Ken‘ān iline: Melik Ken‘ān’a AÖ2 / Ken‘ān iline ol ḳuyuya: ḳün Ken‘ān’ın eline MK2 // Gördi Mālik: Gördi Melik MK1 / ḳuyuya: bir yire MK2.

⁵³⁹ Mālik anı: Melik AÖ2 / anlar: anlar ise TDK / Mālik anı anlar: Melik anlar ḫod MK1 // Yūsuf’a: Yūsuf AÖ1 / gönderdi Ḥaḳ: gelmiş melek TDK.

540. Geldi kervānlar ƙondı ol ƙuyuya⁵⁴⁰
Beşîr'e didi ki Mālik var şuya
541. Beşîr anda bardağı ipi alur⁵⁴¹
Şu ƙıƙara ƙuyu ağızına varur
542. Kervānlar suyu ƙuyudan iƙerler⁵⁴²
Ƙonmağa dağı ilerü geƙeler
(TDK 17b, DTCF 3a, B 16b)
543. Deve ürküp geldi bu kez ƙuyuya⁵⁴³
Bir iş itdi kim anı kimdür diye
544. Kimisi ƙökdı dizini añraşur⁵⁴⁴
Kimi yüzün yire sürer yüzleşür
545. Zîrâ Yūsuf ƙoƙısını aldılar⁵⁴⁵
Hep anuñ 'aşƙına hayrān oldılar
(AÖ1 19a)
546. Yūsuf'a Cibrîl inüp buyurdı bil⁵⁴⁶
Yā Yūsuf saña emr eyledi Celîl

⁵⁴⁰ kervānlar: kervān AÖ1, MK1, MK2, TDK, kervān DTCF / ƙondı: ƙondılar AÖ1, MK1, MK2, TDK, DTCF // Beşîr'e didi ki Mālik: Didi ki Mālik Beşîr'e MK2 / didi ki: didi AÖ1, TDK, didi kim Melik MK1 / var: var sen AÖ1, TDK. Bu beyit AÖ2'de yok.

⁵⁴¹ bardağı: bardağın MK2 / bardağı ipi: vardı ƙoƙayı TDK / ipi: ipsiz MK2, anı DTCF, ele YK // ƙıƙara: ƙıƙarmağa MK2 / varur: gelür AÖ2, MK1, DTCF, B, M, YK.

⁵⁴² ƙuyudan: buña AÖ1/ iƙerler: iƙeler MK1, TDK / Kervānlar suyu ƙuyudan iƙerler: Kervānuñ fikri ƙuyudan şu iƙeler TDK // Ƙonmağa: Ƙonmağı AÖ1, Ƙonmayup TDK / Ƙonmağa dağı: Ƙonmayup MK1 / ilerü: ilerüye MK1. Bu beyit AÖ2, MK2 ve DTCF'de yok.

⁵⁴³ Deve: Tavar MK1, Develer MK2 / ürküp geldi bu kez: bu kez ürküp AÖ2 / geldi bu kez: geldiler MK2 / bu kez: cümle TDK // itdi kim: itdiler ki MK2, TDK, itdiler kim DTCF / kimdür: kime AÖ2, kim TDK, DTCF.

⁵⁴⁴ Kimisi: Kimi TDK, DTCF / ƙökdı dizini: dizin ƙökdı AÖ2, ƙökdı TDK, DTCF / añraşur: yatuban ağnaşur TDK, DTCF, YK / añraşur: eñneşür AÖ1, AÖ2, MK1, sızlaşur MK2 // sürer: sürüp MK1, MK2, TDK, DTCF, YK / yüzleşür: buñlaşur AÖ1, inleşür TDK.

⁵⁴⁵ Yūsuf: Yūsuf'ua AÖ2, MK2 / ƙoƙısını: firƙatını AÖ1, ƙoƙusun AÖ2, MK1, MK2 / aldılar: duydular AÖ1 // oldılar: ƙaldılar MK2.

⁵⁴⁶ Cibrîl inüp buyurdı bil: indi buyurdı Cebrā'îl AÖ1, indi ve didi Cebrā'îl TDK, indi didi ol dem Cebrā'îl DTCF / buyurdı: didi AÖ2, MK1 // saña emr eyledi: emr ider saña MK2, dur saña emr itdi TDK, DTCF.

(ÖÇ 9b)

547. ‘Acebe bilür misin söyledigün⁵⁴⁷
Bencileyin hūb bulunmaz didigün
(MK2 15b, M 18a)
548. Gūyā kendiñi görüben söyledün⁵⁴⁸
Çık kuyudan gör bir ne ki n’eyledün
(AÖ2 16b)
549. Geldi kerbān kuyu ağzında durur⁵⁴⁹
Anda Beşir kuyuya ip sarkıdur
550. İpe yapış imdi çıkğıl kuyudan⁵⁵⁰
Böyle emr eyledi saña yaradan
551. Şaldı Beşir kuyuya bardağını⁵⁵¹
Tıtdı Yūsuf komadı elden anı
(MK1 85b)
552. Beşir yapışur koğayı çekemez⁵⁵²
Bir gulāma dahı çağırdı bu kez
553. İkisi bile bir tıutup anı çeker⁵⁵³
Koğa diyü çekdigi ādem çıkar
(YK 51b)
554. Yūsuf anda kuyu ağzına çıkar⁵⁵⁴
Tıokanan cānları odlara yaçar
555. Gördi Beşir Yūsuf’ı ‘aklı şaşar⁵⁵⁵

⁵⁴⁷ ‘Acebe: ‘Aceb AÖ1, AÖ2, DTCF, B / ‘Ucub idüp MK2 / bilür misin: bilür misin-ki AÖ1 / söyledigün: ne söylediñ MK2 // hūb: güzel MK1 / hūb bulunmaz: hiç bulunmaz hūb MK2 / didigün: didiñ MK2.

⁵⁴⁸ görüben: görüp büyük MK1, eyi şanup MK2 / Gūyā kendini: Kendü özün DTCF, B / Gūyā kendiñi görüben: Göz göre kendiñi görüp TDK // bir ne ki: bahānı AÖ1 / n’eyledün: senün MK1.

⁵⁴⁹ ağzında: ağzına AÖ1, üstünde MK2 / durur: gelür AÖ1 // Anda Beşir: Şimdi biri TDK, DTCF / Beşir kuyuya ip: bir ip kuyuya MK2 / sarkıdur: sarkıtdılar MK2.

⁵⁵⁰ İpe yapış imdi: Bu dem ipe yapışup MK2 / yapış imdi: yapışup bile AÖ2 / imdi: bile DTCF / çıkğıl: çık AÖ2, MK1, MK2 // emr: emri AÖ1 / saña: beni MK2, seni TDK, DTCF.

⁵⁵¹ bardağını: bardağı AÖ2, B, YK, ol bardağı MK1, bir koğayı TDK // Yūsuf: Yūsuf’ı MK2.

⁵⁵² Tıtdı: Döndi AÖ2 / koğayı: ipi MK1 / çekemez: çeker AÖ2, TDK.

⁵⁵³ bile bir tıutup anı: birden anı tıutup MK2, bunı tıutup B / bir tıutup anı: durup anı DTCF // Koğa diyü çekdigi ādem çıkar: Çeke çeke kuyu ağzına çıkar TDK, DTCF.

⁵⁵⁴ diyü: diye YK // odlara: oda AÖ2.

Geldi kerbān kuyu ağzına uşar

556. Yine Mālik beşāret kıldı ol⁵⁵⁶

Şāḍ oluban istedigın buldı ol
(TDK 18a, DTCF 3b, B 17a)

557. Tañrı virdi Mālik'i şāḍ eyledi⁵⁵⁷

Ol da kullarını āzād eyledi

558. Yūsuf'ũñ kardaşları çıkar-idi⁵⁵⁸

Nice oldu diyüben baķar-idi

559. Gördiler kuyuda bir kerbān tırur⁵⁵⁹

Cümlesi segirdüşüp anda varur

560. Gelübeni kuyuya çağırdılar⁵⁶⁰

Yūsuf'ı bulamayuban çığırdılar
(AÖ1 19b)

561. Geldiler ol kervāna söylediler⁵⁶¹

Pes olar da Yūsuf'ı gizlediler

562. Didiler bir kulumuz kaçmış-idi⁵⁶²

Gelüben bu kuyuya girmiş-idi
(ÖÇ 10a, M 18b)

---

⁵⁵⁵ Beşir Yūsuf'ı: Yūsuf bunları AÖ2, Beşir'ũñ MK1 / Yūsuf'ı: Yūsuf'ũñ AÖ1 // Geldi kervān: Kervān halkı MK1 / üşer: düşer MK2.

⁵⁵⁶ kıldı işāret: çağırdı Beşir MK1, şaldı haber YK / Yine Mālik beşāret kıldı ol: Mālik'e kıldı işāret geldi ol TDK, DTCF // oluban: olup MK1, MK2 / istedigın: eşitdigini MK2 / buldı: bula AÖ2, bildi MK2.

⁵⁵⁷ Ali Cin neşrinde mālın şeklinde geçen ibare beytin anlamıyla örtüşmediği için Mālik'i şeklinde okunmalıdır. virdi: anda MK2 // Ol da: Ol dağı MK2, Orada TDK / kullarını: kulların MK2, kullarına M.

⁵⁵⁸ çıkar-idi: yoklar-idi MK1, hod her zamān TDK, çıkarlar-idi YK // oldı: olur AÖ2 / diyüben: diyü AÖ2, diye YK / baķar-idi: yoklar-idi AÖ, baķarlar-idi YK / Nice oldu diyüben baķar-idi: Gözedirlerdi Yūsuf'ı ol zamān TDK.

⁵⁵⁹ Cümlesi: Cümle AÖ2, MK1 / segirdüşüp: segirdüp MK2, M, segirdüşüben MK1 / gelür: varur MK1, MK2, TDK.

⁵⁶⁰ Gelübeni: Gelüp MK2 / çağırdılar: çağırıldılar AÖ2 // çığırdılar: tırdılar MK1.

⁵⁶¹ Geldiler: Gelüben MK1 / ol kervāna: kervāna MK1, ol kervāna irüp TDK / söylediler: şordılar MK1 // olar: anlar AÖ2, MK1. Bu beyit MK2'de yok.

⁵⁶² Didiler: Geldiler MK2 / bir: ki bir AÖ2, bu M // Gelüben: Gelüp MK1 / bu kuyuya: kuyuya AÖ2.

563. Kova geldük ardı şıra anı biz⁵⁶³
 Çıkaruban kulumızı aldıñuz
(AÖ2 17a)
564. Gizlemeñiz kulumuzı viresiz⁵⁶⁴
 Şağ esen siz yoluñuza gidesiz
(MK2 16a)
565. Yoğsa şāhib-kuvvetüz her birimüz⁵⁶⁵
 Na'ra urup cümleñüzi kıraruz
566. Korkulardan çıkarup virdiler⁵⁶⁶
 Ditredi Yūsuf'ı anlar gördiler
567. Yehūza Yūsuf'a dir ki korkma sen⁵⁶⁷
 Bunlarıñ ben kuluyam di söyle sen
568. Şordı Mālik Yūsuf'a nesin didi⁵⁶⁸
 Yūsuf ol dem Mālik'e kulum didi
(MK1 86a)
569. Ya'ni Allāh'ın kuluyum dir-idi⁵⁶⁹
 Niyyeti bu-idi kim söyler-idi
570. Mālik aydur hīç bu kula beñzemez⁵⁷⁰
 Didiler kim anıñ-içün beñzemez

⁵⁶³ ardı şıra: idi MK1, arkasından MK2 / anı biz: biz anı MK2, cümlemüz M // Çıkaruban: Çıkarıñ AÖ1 / aldıñuz: siz aldıñız AÖ1, n'itdiñüz M / Çıkaruban kulumuzı aldıñuz: Çıkarup bize viresiz siz anı MK2.

⁵⁶⁴ Gizlemeñiz: Gizlemeñ MK2 / viriñüz: viriñüz AÖ2, viresiñiz MK2 // Şağ esen: Siz şağ esen MK2 / esen: selāmet MK1, ve esen YK / yoluñuza: iliñüze AÖ2 / varıñuz: siz gidiñüz AÖ1, gidesiñiz MK2 / siz yoluñuza gidesiz: hem yoluñuza varıñız TDK, DTCF.

⁵⁶⁵ Yoğsa: Yoğsa MK1, TDK / urup: vurup AÖ1 / kıraruz: kıravuz AÖ1, B.

⁵⁶⁶ Korkulardan: Korkdı bunlar AÖ2, Korkularında TDK / virdiler: viricek AÖ2, MK2, DTCF // Yūsuf'ı anlar: Yūsuf anları AÖ1, AÖ2, MK2, Yūsuf anı MK1 / gördiler: göricek AÖ2, MK2, DTCF / Ditredi Yūsuf'ı anlar gördiler: Gördi kardaşları Yūsuf ditrer TDK.

⁵⁶⁷ Yūsuf'a dir ki: didi Yūsuf'a AÖ2, MK1 / dir ki: ider MK2, dir TDK, didi DTCF / korkma sen: sen korkma MK2 // Bunlarıñ ben kuluyam: Kuluyam bunlarıñ MK2 / Bunlarıñ ben: Ben bunlarıñ TDK, DTCF / di: diyü MK2 / di söyle: söyle TDK.

⁵⁶⁸ Mālik: bu Melik AÖ2, Melik MK1 / nesin: kimsin MK2, nesin sen B // Yūsuf ol-dem: Ol dem Yūsuf AÖ2.

⁵⁶⁹ kuluyum dirdi ol: kuluyam dimiş olur MK1 // bu idi-kim söylerdi: budur ki söyledi MK1. Bu beyit AÖ1, AÖ2, MK2, TDK, DTCF, B ve YK'de yok.

⁵⁷⁰ aydur hīç bu: bu hīç bir MK2 // Didiler kim: Bunlar aydur DTCF.

(TDK 18b)

571. Babamız atasıyla almış-idi⁵⁷¹
Küçücükden bu bize gelmiş-idi

(DTCF 4a)

572. Bizim-ile üns tutup büyüdi ol⁵⁷²
Anıñ-içün huyları gökçek dir ol

(B 17b)

573. Mâlik aydur bu kılı baña şatuñ⁵⁷³
Mâl aluñ bahāsına sözüm tuñ

574. Bunlar aydur satalum ger alasin⁵⁷⁴
‘Aybı vardur kulumuzuñ bilesin

575. Kaçağandur oğrıdur yalancıdur⁵⁷⁵
‘Ayb didigimiz buña bu üçdür

576. Mâlik aydur alayım dir ‘ayb-ile⁵⁷⁶
İllā size bir sözüm vardur hele
(AÖ1 20a)

577. Akça altun benüm-ile yok-durur⁵⁷⁷
Katlanursañız evimde çok-durur
(YK 52a)

578. Didiler heyhat aña katlanmazuz⁵⁷⁸

---

⁵⁷¹ atasıyla almış-idi: anamız bile aldı MK2 / almış-ıdı: aldı AÖ2, aldı idi M, YK // Küçücekden: Küçücekdi AÖ2, B, Küçük idi MK1, Küçükden MK2 / bize: hem bize AÖ2, bizim eve MK2 / gelmiş-idi: geldi AÖ2, MK2, geldi idi M, YK, geldi didi B. Bu beyit DTCF’de yok.

⁵⁷² Bizim ile: Bizimle MK2 / üns tutup: on yaşadan AÖ2, yiyüp içüp MK1, münis olup yigit MK2 / büyüdi ol: büyüdi TDK, DTCF, berkidi YK // huyları gökçek dir ol: hüyü eyü hüy-ıdı AÖ2, MK1, TDK, DTCF, YK. Bu beyit B’de yok.

⁵⁷³ baña şatuñ: şatuñ baña AÖ1 // Mâl aluñ: Mâli AÖ2 / Mâl aluñ bahāsına: Bahāsına mâl alıñ MK1 / sözüm: sözimi MK2 / sözüm dutuñ: hürrem oluñ AÖ2.

⁵⁷⁴ satalum ger: ger şatalım MK2 / ger: gel AÖ2 / alasin: alasin MK1, alursan MK2 // ‘Aybı vardur kulumuzuñ: Kulumuzuñ ‘aybını vardur MK2 / kulumuzuñ: kulumuzu AÖ2 / bilesin: bilesiz MK1.

⁵⁷⁵ Kaçağandur: Kaçağdur MK2 / yalancıdur: ve yalancıdur MK2 // buña: hemân TDK / buña bu: bizüm AÖ1, buña MK1, baña MK2, bu B, YK.

⁵⁷⁶ alayım: aluram ben AÖ2, ger alalım MK2, aluram YK / dir: ben TDK, ger DTCF.

⁵⁷⁷ benüm-ile: benümle AÖ2, bende şimdi MK2, benüm DTCF, yanımda B, yanımızda YK / yok-durur: yokdur MK2 // çok-durur: çokdur MK2.

⁵⁷⁸ Didiler heyhāt aña: Bunlar aydur AÖ2 / katlanmazuz: katlanmayuz MK2, katlanavuz TDK // Ne virürseñ: Şimdi ne MK1 / vir: virürseñ MK2, aluruz MK1 / biz: bize AÖ1 / aluruz: virürüz MK1.

Ne virürsen vir biz anı aluruz
(ÖÇ 10b)

579. Fikr ider Yūsuf bahā çok diye dir⁵⁷⁹
Çorqma Mālik gücüm yitmez diye dir
(AÖ2 17b)

580. Zīrā kardaşlarından çorqar-idi⁵⁸⁰
Mālik alsa gitse beni dir-idi
(MK2 16b)

581. Mālik aydur on yedi kalb aqça var⁵⁸¹
Şuña virürseñiz aluram i yār

582. Kimi on dört kimisi on yedi dir⁵⁸²
Kimi kırk kimisi yigirmi dir

583. Kimisi hemān yididür didiler⁵⁸³
Ne ise alup Yūsuf'ı virdiler
(TDK 19a)

584. Mālik aydur baña nāme yazasız⁵⁸⁴
Bu kuluñ hālini beyle yazasız
(DTCF 4b)

585. Yazuban bir biti virdiler aña⁵⁸⁵
Mālik anı saqladı yaqasına

---

⁵⁷⁹ Fikr ider Yūsuf: Fikr-i Yūsuf-ki MK2 / bahā: mālī MK2 / çok diye dir: çok dileyeler TDK, diyeler DTCF // Çorqaram: Çorqar AÖ1, MK1, MK2, B, M, Çorqa TDK, DTCF, YK / gücüm yitmez: belki almazam MK2 / diye dir: mi ola AÖ1, diyeler AÖ2, virmeyeler MK1.

⁵⁸⁰ Mālik alsa gitse beni: Beni Mālik ala gide MK2 / alsa gitse beni: beni alsa gitse AÖ1, AÖ2, DTCF, B, YK.

⁵⁸¹ Şuña: Aña AÖ1, Buña MK2 / aluram: alayım MK1, alalım MK2 / i: ey AÖ1, AÖ2, MK2, TDK, B, DTCF / i yār: dir MK1.

⁵⁸² kimisi: kimi kırk AÖ2, kimi MK1, B, dir kimi MK2 / on yedi dir: didiler AÖ2 / yedi dir: yididür AÖ1, B, M // Kimisi: Kimi AÖ2, MK1, MK2 / kırk: on yedi AÖ2, kırk dir MK2 / kimisi: kimi AÖ2 / dir: didiler AÖ2. Bu beyit YK'de yok.

⁵⁸³ yididür: on yididür AÖ2, yigirmi MK2, yigirmidür DTCF / Kimisi hemān yididür: Eşah olan hemān yedi TDK // Ne ise alup: Ne ise MK2 / alup: aldılar AÖ2, DTCF / virdiler: aldılar MK2. Bu beyit MK1'de yok.

⁵⁸⁴ nāme: bir nāme MK2, hüccet TDK, YK / yazasız: yazasın AÖ1, B, yazıñ MK2 // yazasız: yazasın AÖ1, MK2, B.

⁵⁸⁵ Yazuban: Yazup MK2 / biti virdiler aña: hüccet virüp eline TDK, YK / biti: nāme MK2 / aña: yine AÖ1, yine MK2 // Mālik anı: Mālik AÖ2 / yaqasına: baş üstüne MK2 / saqladı yaqasına: aldı koydu koyunna TDK. Bu beyit B ve MK1'de yok.

586. Didiler bu kavli işit n'idesiz⁵⁸⁶
Bunu alup ırak yola gidesiz
587. Elini ayağımı bağlayasın⁵⁸⁷
Key şaşın kim bunu kaçırmasın
(MK1 86b)
588. Çünkü gitmek diledi Mâlik i cân⁵⁸⁸
Yūsuf'a bin deveye didi hemân
(B 18a)
589. Yūsuf ayak turup ikrām eyledi⁵⁸⁹
Mâlik'e yalvaruban hem söyledi
590. Ey h̄oca bir h̄acetim vardır saña⁵⁹⁰
Bir sâ'at destūr viresin dir baña
591. Ol yigitler-ile varup görüşem⁵⁹¹
Ayrılıkdur bir dağı ben görüşem
(AÖ1 20b)
592. Çok tuz etmek yimişem anlar-ile⁵⁹²
Bî-vefâ olan şu yārânlar-ile
593. Ayrılığa katlanup şatanlara⁵⁹³

⁵⁸⁶ işit: bil kim MK2 / n'idesin: n'ideyim MK2 // Bunu alup: Aluban AÖ2 / ırak: uzak MK2 / yola: yire MK2, TDK, ile DTCF / gidesin: gideyim MK2.

⁵⁸⁷ Key şaşın: Ki şaşınam DTCF / kim bunu: anı AÖ2 / bunu: yolda DTCF / kaçırmasın: kaçır komayasın AÖ2. Bu beyit MK2'de yok.

⁵⁸⁸ Çünkü: Çün MK2 / gitmek diledi Mâlik: Mâlik gitmek diledi AÖ2, B / i cân: hemân AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, TDK, DTCF // bin deveye didi: deveye bin didi AÖ2, bir deve getürdi MK2 / hemân: ol-zamân MK1, revân MK2, DTCF.

⁵⁸⁹ ayak turup: ayak üzre MK1, ayağa kalkup MK2, ayak dutup B / ikrām eyledi: tırdı MK1 // yalvaruban: yalvarup MK2 / söyledi: anda söyledi MK2. Bu beyit M'de yok.

⁵⁹⁰ h̄acetim: dir bir niyâzım MK2 / vardır: var AÖ2, MK2 / viresin dir: viresin sen AÖ1, vir bu kez MK1, virgil MK2, TDK, virsen sen DTCF, viresiñ YK.

⁵⁹¹ yigitler-ile: yigitlerle A, yigitlere MK1, MK2 / varup görüşem: varuban buluşam MK2 // Ayrılıkdur: Ayrılıkdan AÖ1, Ayrılıkdan MK2 / bir dağı ben: dağı kanda AÖ1, dağı nerde MK2, gayr nerde YK / ben: ne h̄od DTCF / görüşem: buluşam DTCF / hem görüşem: ne vakt bulam AÖ2.

⁵⁹² yimişem: yimişin MK1. Bu beyit MK2'de yok.

⁵⁹³ etmegi: etmek AÖ1, M // Tuz etmegi yabana atanlara: Baña dürlü qahırlar idenlere TDK. Bu beyit B'de yok.

Ṭuz etmegi yabana atanlara

(M 19b)

594. Yüzüme bakmayuban gidenlere⁵⁹⁴

Baňa dürlü dürlü qahr idenlere

(ÖÇ 11a, AÖ2 18a)

595. Destürüñla ben varayım anlara⁵⁹⁵

Şol baňa cellād gibi kıyanlara

596. Çünkü Mālik diñledi bu sözleri⁵⁹⁶

Yandı özi yaşa ʔoldı gözleri

597. Didi Mālik varma Yūsuf anlara⁵⁹⁷

Şol seni yidi pula şatanlara

(TDK 19b, DTCF 5a)

598. Senüñ anlar kıymetini ne bilür⁵⁹⁸

Didi Yūsuf cümle iş Hāḫ'dan gelür

(MK2 17a)

599. Virdi destür ʔurdı anlara varur⁵⁹⁹

Yūsuf'üñ vardığını anlar bilür

600. Bu berüden anlar öteden gelür⁶⁰⁰

Vardı Yūsuf anlara ʔapu ʔılır

Şİ'R-İ YŪ'SUF*

(YK 52b)

601. Vardı şarıldı anlarıñ boynuna⁶⁰¹

Gel gör imdi bu felegin oynuna

⁵⁹⁴ bakmayuban: bakmayup AÖ2, MK1, DTCF, B, bakmayup ol MK2. Bu beyit TDK'de yok.

⁵⁹⁵ Destürüñla: Destür virgil AÖ1. Bu beyit MK2'de yok.

⁵⁹⁶ yaşa ʔoldı: ʔola geldi TDK, DTCF.

⁵⁹⁷ varma Yūsuf: yā Yūsuf varma TDK, Yūsuf'a varma DTCF, M, YK // Şol seni: Seni MK2 / yidi: on yidi DTCF.

⁵⁹⁸ Didi Yūsuf: Yūsuf aydur AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, TDK, DTCF.

⁵⁹⁹ Virdi: Didi MK1 / ʔurdı: çünkü AÖ1, vardı AÖ2, döndi YK / ʔurdı anlara varur: saña var anlara MK1 // anlar: anlar da MK1, TDK, DTCF / bilür: görür: AÖ1, MK2, DTCF, göre MK1, TDK.

⁶⁰⁰ Bu berüden: Beriden bu AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, TDK, DTCF / anlar öteden: öteden anlar AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, TDK, DTCF // ʔapu ʔılır: selām virür TDK.

* Başlık AÖ1 20b.

⁶⁰¹ Vardı: Varup MK2 / anlarıñ: onlarıñ AÖ1, MK1, TDK, DTCF.

602. Aydur āsān alun ey ardařlarım⁶⁰²
Ben giderem sağ olun ardaşlarım

603. Tañrı böyle yazmış-imiş n'ideyim⁶⁰³
ađđ'ın emrine itā'at ideyim

604. Ne gelürse ben ağ'a şükr ideyim⁶⁰⁴
anda şalursa varayım gideyim

şİ'R*

605. Babamın ĥātırın gözleye-siz⁶⁰⁵
Anı tutup ĥulđ-ıla söyleye-siz

(MK1 87a)

606. Hem beni du'ādan unutmaya-sız⁶⁰⁶
Āsān alun ey benüm ardaşlarım

(AÖ1 21a)

607. ız arındaşım miskīn Dīne-ile^{*607}
Anasız almış-ıdı yandı yine

(B 18b)

608. Bile ađlañ yanınca ġarīb Dīne⁶⁰⁸
Aydur āsān alun ey ardaşlarım

(M 20a)

609. Ata ana uzusından ayrıla⁶⁰⁹

---

⁶⁰² Bu beyit sadece ÖÇ'de bulunmaktadır.

⁶⁰³ yazmış-imiş: yazmış AÖ2, tađđır itmiş MK1, yazdı imdi MK2 / n'ideyim: n'ideyin DTCF // ađđ'ın emrine itā'at ideyim: Ne gelürse ben aña şükr ideyim AÖ2, DTCF, Ne gelürse ben ađđ'a şükr ideyim MK1, Ne gelürse ben Tañrı'dan şükr ideyim TDK, YK.

⁶⁰⁴ varayım: varup MK1.

* Başlık ÖÇ 11a.

⁶⁰⁵ Babamuñ: Babamuz AÖ2 / ĥātırın: ĥātırını AÖ1, AÖ2, TDK // Anı: Eyü TDK, DTCF. Bu beyit B ve MK2'de yok.

⁶⁰⁶ Āsān alun: Eydür esēn alun AÖ1, AÖ2, MK1, DTCF / İyder āsān alunız TDK / ey: iy AÖ1 / ey benüm ardaşlarım: ardaşlarım MK1. Bu beyit B ve MK2'de yok.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

⁶⁰⁷ arındaşım: kardaşım MK1, M, YK // Anasız almış-ıdı yandı yine: Bile ađlañ yanınca yana yana AÖ1, AÖ2, Bile ağlaya yanınca yana yana MK1, Bile ađlañ yanınca hem yana yana MK2, Bile ağlasun sizüñle derdile TDK, Bile ađlañ yanınca yana yana DTCF.

⁶⁰⁸ Beyle ađlañ yanınca ġarīb Dīne: Anasuz almış idi yandı yine AÖ2, MK1.

Her kişi başında yazısın göre
(TDK 20a)

610. Babama Tañrı doyumluklar vire⁶¹⁰

Aydur āsān aluñ ardaşlarım
(ÖÇ 11b, AÖ2 18b, DTCF 5b)

611. Hořça aluñ ben varayım gideyim⁶¹¹
Ha'ın emri hem bu-imiş diyeyim

612. Başıma ne yazdı-ise göreym⁶¹²
Aydur āsān aluñ ey ardaşlarım

613. Yūsuf anda söyledi çünki bunu⁶¹³
aldı en'ān aldı Ya'ūb anı

614. Bu felek atamdan ayırdı beni⁶¹⁴
Hořça aluñ siz benim ardaşlarım

615. Yūsuf anda iřbu ři'ri söyledi⁶¹⁵
Gör bu ahrı ol felek ne eyledi

616. Sizden ayırdı beni ul eyledi⁶¹⁶

---

⁶⁰⁹ uzusından: ousından TDK / Ata ana uzusından ayrıla: Ne yazıldıysa gelür cümle sere AÖ2, Ne yazıldı ise gelür cümle sere MK2 // Her kişi başında yazısın: Cümle ullar yazılanı AÖ2, Cümle ullar yazılanını MK2. Bu beyit B ve DTCF'de yok.

⁶¹⁰ Babama: Babamıza MK2, Babam da YK / doyumluklar: dōyümlük AÖ1, AÖ2, oyumluk MK2, şabırlar TDK, dōylemek DTCF // ardaşlarım: ey ardaşlarım AÖ1, AÖ2, MK2, TDK, DTCF. Bu beyit MK1'de yok.

⁶¹¹ Hoşça: Āsān TDK, Hoş B / varayım gideyim: varayın gideyin AÖ1, AÖ2, DTCF // Ha'ın emri hem bu-imiş diyeyim: şimdi hocam rāzī olmaz n'ideyin AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, TDK, DTCF.

⁶¹² Başıma ne yazdı-ise göreym: Ne gelürse ben aña şükri ideyin AÖ1, Ne gelürse Tañrı'ya şükri ideyim AÖ2, Tañrı'dan ne gelürse şükri ideyim MK2, Ne gelürse Tañrıdan şükri ideyin TDK, DTCF // Aydur: siz de AÖ1 / aluñ: alıñız TDK / ey ardaşlarım: ardaşlarım TDK. Bu beyit MK1'de yok.

⁶¹³ söyledi çünki bunu: çünki bunu söyledi MK1, TDK // aldı en'ān aldı Ya'ūb anı: ıldı efgān anı Ya'ūb'im anı TDK. Bu beyit AÖ1, AÖ2, MK2 ve DTCF'de yok.

⁶¹⁴ Hořça aluñ: iyder āsān alun MK1, TDK / ey ardaşlarım: ardaşlarım MK1. Bu beyit AÖ1, AÖ2, MK2, B, YK ve DTCF'de yok.

⁶¹⁵ anda işbu: ol dem çün bu TDK / ahrı ol felek ne eyledi: ahrıla çarh-ı felek n'eyledi TDK. Bu beyit AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, B, YK ve DTCF'de yok.

⁶¹⁶ Elvedādur ey benim: iyder āsān alıñız TDK. Bu beyit AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, B, YK ve DTCF'de yok.

Elvedādur ey benim kardaşlarım

617. Ben ğarībī ğurbete şaldı felek⁶¹⁷
N'ideyim taċdīrde bu-imiş dilek
618. Ķardaşı Ķardaşdan ayırdı felek⁶¹⁸
Aydur āsān Ķaluñ ey Ķardaşlarım
619. Bu şi'ir aydubeni aĝlaşdılar⁶¹⁹
Birbirin ĶucaĶlaşup şarmaşdılar
620. Didiler kim peşmān olduĶ yā Y ūsuf⁶²⁰
Derdüñ-ile giryān olduĶ yā Y ūsuf
621. Yine seni varuban ala-idük^{*621}
Tā ölünce senüñle ola-idük
622. Babamızdan ĶorĶaruz alamazuz⁶²²
Sözümüzde biz yalan olamazuz
(MK2 17b, TDK 20b)
623. Didiler Yūsuf Allāh'a yalvargıl⁶²³
Gel yine sen var biraz şabr eylegil
(M 20b)
624. Böyle diyüp birbirinden ayrılır⁶²⁴

---

⁶¹⁷ Ķurbete: kurbete TDK. Bu beyit AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, B, YK ve DTCF'de yok.

⁶¹⁸ ayırdı: ayırur TDK // Ķaluñ: Ķaluñuz TDK / ey Ķardaşlarım: Ķardaşlarım TDK. Bu beyit AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, B, YK ve DTCF'de yok.

⁶¹⁹ şi'ir: sözi AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, TDK, DTCF / aydubeni: eşidüp AÖ1, MK2, işidüp MK2, işidüben AÖ2, MK1, TDK, DTCF / aĝlaşdılar: aĝladılar TDK // Birbirin: birbiriyle AÖ1, birbirine AÖ2, MK1, MK2, TDK, DTCF / ĶucaĶlaşup: Ķucuşup AÖ1, AÖ2, TDK, ĶoĶuşuban MK1, ĶoĶuban MK2, YK, Ķucuban DTCF.

⁶²⁰ Didiler kim: Didiler MK1, didiler ki TDK / peşmān: peşimān AÖ2, MK2, pişimān TDK / yā Y ūsuf: Yūsuf TDK // Derdüñ-ile: derdile TDK / giryān: giriftār MK1.

* Bu beytin vezni kusurlu.

⁶²¹ Yine: Gine MK1, YK / varuban: varup MK2, varup biz YK / ala-idük: andan alaydıĶ TDK // Tā: Yā MK1 / senüñle ola-idük: senüñle bile olaydıĶ TDK.

⁶²² ĶorĶaruz alamazuz: ĶorĶumuz var alamayız MK2, alamazuz ĶorĶaruz M // Sözümüzde biz: Sözümüz AÖ2 / olamazuz: olamayız MK2, olmayavuz M.

⁶²³ Didiler Yūsuf Allāh'a yalvargıl: Yā Yūsuf var Allāh'a işmarlaĝıl AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, DTCF, Yā Yūsuf var Allāh'a işmarladık seni bil TDK // Gel yine sen: Gelme bize TDK, DTCF.

Her birisi āh ider zārī kıllur

625. Geldi andan h̄ocasınıñ yanına⁶²⁵

Diñle imdi ayruluq ḥasreti ne

(ÖÇ 12a)

626. Bir kişi sevdiklerinden ayrıla⁶²⁶

Va‘de yine eli bağlu kıul ola

627. Būlbūlūñ ilinde kıızıl gül-iken⁶²⁷

Göge çıkır selvi gibi dal-iken

628. Düşman elinde rengi şolmuş-iken⁶²⁸

Ol dalında tabağ gibi gül-iken

629. Kırmızı gül gibi rengi al-iken⁶²⁹

Levni döne tola beñzi gül-iken

(MK1 87b)

630. Gülistānda güllerini bulmayan⁶³⁰

İñleyüben bir ġarīb būlbūl olur

631. Bađladular anuñ iki elini⁶³¹

Gel gör imdi sen ġarībñ ḥālini

(AÖ1 21b)

632. Eli bağlu deveye yükletdiler⁶³²

Sürüben göç idüben gitdiler

633. Bir kıulı var-idi bir Fellāḥ-idi⁶³³

---

⁶²⁴ birisi: biri AÖ2 / āh ider: ağlaşup AÖ1 / ider: idüp AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, TDK, DTCF.

⁶²⁵ andan: Yūsuf MK2 / yanına: kıatına AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, TDK, DTCF.

⁶²⁶ Va‘de yine: Gele gine AÖ1, Yine gele AÖ2, Gele yine MK1, MK2, TDK, DTCF.

⁶²⁷ Bu beyit AÖ1, AÖ2, MK2, B, YK ve DTCF’de yok.

⁶²⁸ Bu beyit AÖ1, AÖ2, MK2, TDK, B, YK ve DTCF’de yok.

⁶²⁹ Levni döne tola beñzi gül-iken: Ḥayf degil mi şola beñzi gül ola TDK. Bu beyit AÖ1, AÖ2, MK2, B, YK ve DTCF’de yok.

⁶³⁰ güllerini: gülüni MK1, TDK / bulmayan: bulmayup MK1, bulmayup n’ola TDK // İñleyüben: inleyen MK1, meger bekler TDK / olur: ola MK1, TDK. Bu beyit AÖ1, AÖ2, MK2 ve DTCF’de yok.

⁶³¹ sen: bu AÖ1.

⁶³² deveye: nākeye MK1 / yükletdiler: yüklediler AÖ2 // Sürüben: Sürüp andan AÖ1, MK2, TDK, sürüp anı AÖ2, MK1, DTCF / idüben: idüp AÖ2, MK2.

⁶³³ kıulına: kıula MK1 / Bir kıulı var-idi bir Fellāḥ-idi: Mālik’iñ yanında bir kıul var idi MK2.

- Yūsuf'ı ol kıluna ıřmarladı
(B 19a, YK 53a, DTCF 6a)
634. Ol kıl aydur ey h̄oca sen elli yıl⁶³⁴
 Yıldı bir kez gelür-idüñ anda bil
635. Elli yılda uzanu uzanu gelüp⁶³⁵
 Yā n'idersin ellerini bağlayup
(AÖ2 19a, TDK 21a)
636. Bir za'ifce kıldur ancak gör beni⁶³⁶
 Mālik aydur ben de fikr-itdim anı
(M 21a)
637. Zīrā bunu birki pūla almıřam⁶³⁷
 Şöyle direm ki yabānda bulmuşuz
638. Yūsuf kıl olduđuna sebep ne-idi⁶³⁸
 Kıl aşlımızda yok dir 'uceb eyledi
639. Bir sebebi bir kılı vardı anuñ⁶³⁹
 Esirgeyüp döğer-idi ol cānun
640. Anıñçün Tañrı anı kıl eyledi⁶⁴⁰
 Dürlü dürlü başına hāl eyledi
641. Çünkü göçdi ğāfle Mışır'dan yaña⁶⁴¹
 Diñle imdi nice naql-idem saña
(ÖÇ 12b, MK2 18a)
642. Dün buçuğı ğāfle gider ey cān⁶⁴²

⁶³⁴ Ol kıl: Ol AÖ1, AÖ2, MK1, B / ey h̄oca: ki AÖ2 / sen elli yıl: esen elli yıl AÖ2 // kez gelür-idüñ: kerre gelürdiñ AÖ2 / anda: şöyle MK2.

⁶³⁵ yılda: yıldur MK2 / uzanu uzanu gelüp: kendi özünü bulup MK1, izini ancak bulup TDK / gelüp: bulup DTCF // n'idersin: ne dirsiñ MK2, nedendür YK.

⁶³⁶ kıldur: kıludır MK2 / ancak: alçaq AÖ2 / ancak gör: göresin MK2.

⁶³⁷ Zīrā bunu birki pūla almışam(AÖ1): Biz bunu bir iki almışuz ÖÇ // Şöyle: Böyle AÖ2 / Şöyle diremki: Şöyledür şanki MK2, Şöyledür ki YK / yabānda: yā bende ÖÇ.

⁶³⁸ Yūsuf: Yūsuf'ı MK1 // Kıl yok ařlımızda dir 'uceb ola: Görüp hüsnünü 'uceb kılur-ıdı AÖ1. Bu beyit TDK'de yok.

⁶³⁹ Bir sebebi: Hem sebep ne AÖ2, Evlerinde MK1, Birisiniñ MK2 / Esirgeyüp döğer-idi ol cānun: Anı esirgemeyüp döğer-idi TDK, DTCF.

⁶⁴⁰ Anıñ için: Anıñ-çün AÖ2, B // dürlü: dür AÖ1.

⁶⁴¹ göçdi: gitdi AÖ1, yollandı MK2 // naql-idem: idim AÖ1 / naql-idem saña: hāl bağıl saña MK1.

Mağberler gördi anda ol civān

643. Anasınıñ qabrine uğrar yolu⁶⁴³
Diñle nice oldı Yūsuf' uñ hāli
644. İndi ol qabri göricek ol hümām⁶⁴⁴
Āh idüben inledi kıldı figān
645. Anasınıñ qabrini kucaqladı⁶⁴⁵
İñleyüben zārī zārī ağladı
(AÖ1 22a)
646. Didi anacığım gör hālimi⁶⁴⁶
Qul oluban bağladılar elimi

ŞİR*

(MK1 88a, DTCF 6b)

647. Qardaşlarım beni şatdılar anam⁶⁴⁷
Diñle sözüüm baña n'itdiler anam
648. Ya'qıḫ atamdan beni ayırdılar⁶⁴⁸
Elüm alup yabana atdılar anam
(B 19b)
649. Yüzime ṭabancalarla urdılar⁶⁴⁹
İp ṭaḫup boynuma yitdiler anam
650. Bıçağıını Şem'un eline alup⁶⁵⁰

---

⁶⁴² Dün buçuğı: Qalkup MK1, Gice içinde YK // Mağberler: Mağbere AÖ2, MK2, DTCF / gördi: görür MK1, göründi MK2 / ol: ey MK2. Bu beyit TDK'de yok.

⁶⁴³ uğrar: uğradı AÖ1, AÖ2, B, YK / yolu: yol AÖ2 // nice oldı: imdi nice AÖ2. Bu beyit MK2'de yok.

⁶⁴⁴ İndi ol qabri: Anasınıñ qabrin MK2 / ol qabri: qabri MK1 / hümām: hemān AÖ2, MK1, MK2, TDK, DTCF // idüben: idüp AÖ2, MK1, MK2, inleyüp TDK, DTCF.

⁶⁴⁵ İñleyüben: İñleyüp TDK, B, M, YK, DTCF / zārī zārī: zār u zārī AÖ1. Bu beyit MK2'de yok.

⁶⁴⁶ anacığım gör: gör bu benim MK2 // oluban: idüben TDK, DTCF, idüp MK1, MK2 / elimi: benim elimi MK2.

* Başlık ÖÇ 12b.

⁶⁴⁷ Qardaşlarım beni: Çün beni qardaşlarım AÖ2 // Diñle sözüüm baña n'itdiler anam: Elüm alup yabana atdılar anam TDK, Alup alup yabana atdılar ana DTCF.

⁶⁴⁸ Ya'qıḫ atamdan beni: Beni atamdan MK1 / ayırdılar: ayırdılar ana MK2 // Elüm alup yabana atdılar anam: Diñle sözüüm baña n'itdiler ana TDK, DTCF.

⁶⁴⁹ ṭabancalarla: ṭabanca AÖ2, MK1 // yitdiler: n'itdiler MK1, TDK, DTCF.

- Öldüreyim diyü kaçd itdi anam
(AÖ2 19b)
651. Hem orada gömlegi çıkardılar⁶⁵¹
Kuyuya şarkıttılar beni anam
(TDK 21b)
652. Kimi döger kimi söger kimi_urur⁶⁵²
Baña çok cefâlar itdiler anam
653. Kimi yalancı dir kimi kaçagan⁶⁵³
Kimi oğrı adı taqdılar anam
654. Şimdi kervân bağladı_ elim ayağım⁶⁵⁴
Deveye yükletdiler beni anam
655. İbn Yâmin kardaşum hiç tuymadı⁶⁵⁵
Beni ıssız yire_ iletdiler ana
(YK 53b)
656. Ey ana n'olaydı sağ olayıduñ⁶⁵⁶
Mâlik'e yalvaruban alayıduñ
657. Bir āvâz geldi kabirden söyledi⁶⁵⁷
Ey gözüm nûrı saña n'oldı didi
658. 'Ömrümüñ hâşılı ey oğlancığım⁶⁵⁸

---

⁶⁵⁰ Öldüreyim: Öldürüben AÖ2, DTCF / diyü: diyü baña MK2 / itdi: itdiler MK1, MK2. Bu beyit TDK'de yok.

⁶⁵¹ Hem orada: Anda MK2, Orada TDK, DTCF / gömlegi: gömlegümi AÖ1, AÖ2, gömlegüm MK1 // Kuyuya şarkıttılar beni: Yidi kızıl pûla şatdılar AÖ2, TDK, On yidi kızıl pula şatdılar DTCF / beni anam: ana MK1.

⁶⁵² döger: söger AÖ1 / söger: döger AÖ1 / Bu beyit AÖ2, MK2 ve DTCF'de yok.

⁶⁵³ yalancı dir: yalancıdur AÖ1 / dir: diyü AÖ2, der MK2 // Kimi: Baña MK2 / adı: adın AÖ1, adını AÖ2. Bu beyit MK1 ve TDK'de yok.

⁶⁵⁴ kervân bağladı_elüm: gör kim elim bağlı MK2 / elüm ayağum: ellerimi AÖ1 / ayağum: ayağımı AÖ2 // Deveye: Deve üstüne MK2 / yükletdiler: yüklediler AÖ2, TDK. Bu beyit MK1'de yok.

⁶⁵⁵ tuymadı: dimedi MK2 // Beni: Bir AÖ2, MK1 / ıssız: ıssızlık AÖ2 / ıssız yire: bir ıssuza AÖ1 / yire: yirlere MK2. Bu beyit TDK'de yok.

⁶⁵⁶ n'olaydı: dir AÖ2, MK1 // yalvaruban: beni yalvaruban AÖ2, yalvarup beni MK2, TDK.

⁶⁵⁷ gözüm nûrı saña n'oldı didi: oğul n'oldı saña gözüm nûrı TDK.

⁶⁵⁸ ey oğlancığım: oğulcuğum MK1 // yimişi hem: eglencesi AÖ2, yimişi MK1 / eglenceğim: oğlancuğum AÖ2, oğulcuğum MK1, kızum benim TDK. Bu beyit YK'de yok.

- Gönlümüñ yimişi hem eglencegim
(ÖÇ 13a, MK2 18b)
659. Şabr it oğul sen pādişāh ola-sız⁶⁵⁹
Ġamdan āzād olup devlet bula-sız
(AÖ1 22b, DTCF 7a)
660. Bu yaña Fellāh Yūsuf'ı yokladı⁶⁶⁰
Gördi gitmiş kerbāna ʔuruñ didi
661. Bir ‘Arab gönderdi geriye varur⁶⁶¹
Geldi ol Yūsuf'ı ʔabirde görür
662. Ayağına yapışuban çekdi ol⁶⁶²
Yüzi üzere bırağdı yıkdı ol
663. Ayağıyla depdi ol ‘Arab anı⁶⁶³
Kara toprak itdi gül yanağını
664. ʔorğdı Yūsuf düşüben uşı gider⁶⁶⁴
Gül yanağını toz-ile toprak ider
665. Tobrağı ʔumlar bulaşur yüzine⁶⁶⁵
Yaşı ʔola ʔola geldi gözine
(M 22a)
666. Gül yüzü üzre ağar seller olur⁶⁶⁶

---

⁶⁵⁹ Oğul: oğul kim AÖ1 / Ġamdan āzād olup devlet bula-sız: Varuban Mışır'a sultān olasın TDK, Şanma böyle ʔala kim āh olasın AÖ1, DTCF.

⁶⁶⁰ yaña: yañadan MK1 // kervāna: kervān AÖ1, YK, kervānda AÖ2, kerbāna MK1 / ʔuruñ didi: giderdi AÖ2.

⁶⁶¹ gönderdi: vardı anda AÖ2, var-idi anı TDK, DTCF // Geldi: Gelür MK2 / Geldi ol: Geldi AÖ2, MK1, B.

⁶⁶² çekdi ol: çekdi sürüdi TDK, DTCF // Yüzi üzere bırağdı: Vurdı yüzi üzre AÖ1, Urdı yüzi üzre yine AÖ2, Vardı yüzi üzerine MK2. Bu beyit B’de yok.

⁶⁶³ ol ‘Arab anı: Yūsuf cānını MK1 / Ayağıyla depdi ol ‘Arab anı: Yışuban ayağ-ıla depdi anı TDK // ʔara toprak: ʔoprağ MK2 / itdi: eyledi AÖ1, AÖ2, eyledi anıñ MK2 / yanağını: yüzünü DTCF. Bu beyit B’de yok.

⁶⁶⁴ düşüben uşı: önine düşüp TDK // yanağını: yanağı MK2, yüzünü M / toz-ile toprak ider: ʔoza toprağa sürer AÖ1, MK1, TDK, DTCF, ʔoz toprağa sürer AÖ2, MK2. Bu beyit B’de yok.

⁶⁶⁵ Tobrağı ʔumlar: ʔoz toprak AÖ2, MK2 / bulaşur: bulaşur gül AÖ2, MK2 // Yaşı ʔola: yaşı AÖ1, acı yaşı AÖ2, DTCF, acı yaşlar MK2/ geldi: gelür DTCF. Bu beyit MK1, B ve TDK’de yok.

- Gör Yūsuf' uñ başına neler gelür
(AÖ2 20a, MK1 88b)
667. 'Arab aydur gerçek-imiş didigi⁶⁶⁷
Saña efendilerün söyledigi
(TDK 22a)
668. Saña oğrı hem kaçagan didiler⁶⁶⁸
Hem işitdün nice kim söylediler
669. Yūsuf dir ne oğruyam ne kaçagan⁶⁶⁹
Anamın kabrine uğradım i cān
670. Kendimi yeñemeyüp düşmişem⁶⁷⁰
Gitdi 'aqlım zīra anda şaşmışam
671. Böyle diyüp gözi yaşları aqar⁶⁷¹
'Arab anı yapışup berü çeker
672. Yūsuf ağlar āh-ile zārī kıılır⁶⁷²
'Arab yapışup berü sürür
(DTCF 7b)
673. 'Arab anı urup od gibi yaqar⁶⁷³
Gözi yaş-ıla Yūsuf göge baqar
674. Gözinün yaşı toprağa bulaşur^{*674}

---

⁶⁶⁶ Gül: Gün AÖ2, YK / yüzi: yüzine MK2 / üzre aqar: üzere aqan AÖ1, yaş aqup MK2 / aqar seller olur: yaş aqar MK1 / seller: siller AÖ1, bollar AÖ2, yollar MK1, MK2, DTCF, yaş yol TDK // Gör Yūsuf'un: Yūsuf' uñ gör MK2 / neler: ne MK2 / neler gelür: geldi neler MK1. Bu beyit B'de yok.

⁶⁶⁷ aydur: iyder TDK. Bu beyit B'de yok.

⁶⁶⁸ kaçagan: ve kaçagan AÖ1, hem kaçagan MK2, hem yalancı kaçagandır TDK // Hem işitdün nice kim söylediler: İşde inanduk nice kim didiler TDK, İşde kıldun her ne kim söylediler DTCF. Bu beyit B'de yok.

⁶⁶⁹ Yūsuf dir: Yūsuf AÖ2 / ne oğruyam ne kaçagan: ne uğrıyam ne yalancı ne kaçagan TDK. Bu beyit B'de yok.

⁶⁷⁰ Kendimi: Kendim AÖ1 // Gitdi 'aqlım zīra anda şaşmışam: Yürek yanar ki nāra düşmişem MK2. Bu beyit B'de yok.

⁶⁷¹ gözi yaşları: gözinün AÖ1, gözinün MK1, göziniñ MK2 // anı: eline AÖ1 / yapışup: alup Yūsuf'ı MK2. Bu beyit B'de yok.

⁶⁷² yapışup: yapışuban AÖ2, yapışup ol MK1, YK / Bu beyit MK2, B ve M'de yok.

⁶⁷³ anı: şöyle ki MK2 / urur od gibi: od gibi urur MK2 // Gözi yaş-ıla Yūsuf göge baqar: Yūsuf' uñ figāni göklere çıkar MK2. Bu beyit B ve M'de yok.

Yer ü gökler zārī kıllur iñleşür
(ÖÇ 13b, AÖ1 23a)

675. Hem melekler ağlaşur giryān olur⁶⁷⁵
‘Arşı kürsī yir ü gök efgān olur
(MK2 19a, B 20a)
676. Yūsuf ağlar Tañrı’ya eyler niyāz⁶⁷⁶
Beni ‘afv eyle didi ey bī-niyāz

MÜNĀCĀT-I YŪSUF*

677. Ger haṭā kıldım ise ‘afv eylegil⁶⁷⁷
Atam dedem hürmeti ‘afv eylegil
678. Ben ġarībe luṭf-ı ihsān eylegil⁶⁷⁸
Ġamda kıldım ġamdan āzād eylegil
679. Atam anam yok esirgeye beni⁶⁷⁹
Ben ġarīb hīç bilür yokdur beni
680. Dertli oldum derde dermān eylegil⁶⁸⁰
Vaşlıñı vir baña mihmān eylegil
(TDK 22b)
681. Halk içinde hōr u maḡhūr olmuşam⁶⁸¹
Dest-ġā ol baña dermān eylegil
(M 22b, YK 54a)
682. Çünkü Yūsuf işbu sözi söyledi⁶⁸²

---

* Bu mısranın vezni kusurlu.

⁶⁷⁴ Gözinüñ yaşı: Gül yüzü üzre AÖ2, Gözi yaşlu yüzü AÖ1, TDK, Gözi yaşı yüze DTCF // zārī kıllur iñleşür: iñler zārī kıllur AÖ2, zārī kıllur ağlaşur MK1. Bu beyit B’de yok.

⁶⁷⁵ Hem melekler ağlaşur: Cümle maḡluḡ iñler AÖ1 // yir ü gök efgān: nüh felek ḡayrān AÖ1. Bu beyit MK2 ve DTCF’de yok.

⁶⁷⁶ ağlar: anda AÖ1 // Beni ‘afv eyle didi ey bī-niyāz: Yā Hālık’ım benim ġünāhım ‘afv eyle didi MK2.

* Başlık AÖ1 23a.

⁶⁷⁷ ‘afv: maḡv AÖ2 // hürmeti: hürmetine AÖ2. Bu beyit MK2’de yok.

⁶⁷⁸ ġamdan āzād eylegil: işim āsān eylegil TDK. Bu beyit AÖ2, MK2 ve DTCF’de yok.

⁶⁷⁹ esirgeye: esirgemez MK2 / esirgeye beni: ki esirger beni TDK, DTCF. Bu beyit MK1’de yok. Bu beyitin ikinci mısrası AÖ1’de 680. beytin 1. mısrasıdır.

⁶⁸⁰ Bu beyitin ilk mısrası AÖ1’de 679. beytin ikinci mısrasıdır.

⁶⁸¹ dermān: fermān YK, DTCF / baña dermān eylegil: mātem içre ġalmışam TDK. Bu beyit AÖ2 ve MK2’de yok.

- Haḡ Te‘ālā Cebrā’īl emr eyledi
(AÖ2 20b)
683. Ol Cebrā’īl tezcek iriṣdi añā⁶⁸³
Yā Yūsuf dir Haḡ selām eyler saña
(MK1 89a)
684. Yā Yūsuf ağlama gökler iñiler⁶⁸⁴
‘Arş u kürsī hep melekler iñiler
685. Ne dilerseñ söyle anı ideyim⁶⁸⁵
Ger dilerseñ bu yiri devr ideyim
686. Üsti alta altı üstüne çıkar⁶⁸⁶
Taşı içe içi taşına çıkar
(DTCF 8a)
687. Zīrā Rabb’im bil baña emr eyledi⁶⁸⁷
Ne dilerse Yūsuf eyle it didi
(AÖ1 23b)
688. Didi Yūsuf şabr kııl yā Cebrā’īl⁶⁸⁸
‘Afv ide bunları rāzī ol Celīl
689. Kervāna yitürdi Yūsuf’ı ‘Arab⁶⁸⁹
Deveye bindürdi anı döverek
(B 20b)
690. Cebrā’īl ol dem қanadıyla urur⁶⁹⁰
Çıkdı bir yel çok bulutlar gelür

⁶⁸² Çünkü Yūsuf: Çünkü AÖ2 / Yūsuf işbu sözi: işbu sözi Yūsuf AÖ1 / işbu sözi: bu sözlere MK2, bunı MK1 // Cebrā’īl (AÖ2, TDK, YK, DTCF): Cebrā’īl‘le ÖÇ, Cebrā’īl’e AÖ1.

⁶⁸³ Ol Cebrā’īl tezcek iriṣdi añā: Geldi Cebrā’īl yitiṣdi pes ana AÖ1 // Yūsuf dir: Yā Yūsuf AÖ1, MK2 / Haḡ selām eyler: selām itdi Haḡ MK1 / eyler: itdi AÖ1.

⁶⁸⁴ Yā: Ey MK2 / ağlama: ağlar TDK // hep: ve AÖ2, MK1, B, cümle TDK, vü DTCF.

⁶⁸⁵ dilerseñ: diler AÖ2, dilersen MK2 / anı: şimdi MK1 // bu yiri: dünyayı MK2 / yiri: beri AÖ2.

⁶⁸⁶ altı: altına AÖ1 / Üsti alta altı üstüne: Altı üste üsti alta MK2 / çıkar: çıka AÖ1 // Taşı: Taşrası MK1 / içe: içine AÖ1 / Taşı içe: Dağıtuban TDK / taşına: taşra MK1, tışına MK2 / çıkar: çıka AÖ1, YK.

⁶⁸⁷ bil baña: kim baña MK2 // dilerse: dir-ise AÖ1, diler MK1 / eyle it: anı eyle TDK, eyle DTCF.

⁶⁸⁸ Didi Yūsuf: Didi MK1, Pes didi kim M / yā: yā Yūsuf MK1 / şabr kııl yā Cebrā’īl: Cebrā’īl’e ‘afvı kııl MK2 // ‘Afv ide bunları rāzī ol: Bunları ‘afv eyleye belki MK2.

⁶⁸⁹ Kervāna: Kārubāna MK1 / Kervāna yitürdi Yūsuf’ı: Yūsuf’ı kervāna yitürdi MK2 / ‘Arab: ol ‘Arab AÖ1 // bindürdi: bindürür AÖ2.

⁶⁹⁰ ol dem қanadıyla: қanadıyla yiri AÖ2, MK1 // Çıkdı bir yel: Yir yarıldı AÖ2, Yir yarıla çok MK2 / çok: çün AÖ2.

(ÖÇ 14a)

691. Yağdı yağmur yel eser tolu olur⁶⁹¹
Kara kalmaz kamu cihān sel olur

692. Deve kuşu yumurtaları gibi⁶⁹²
Tolu yağar diñle anı ey ebī
(TDK 23a)

693. Kimine irdi helāk kimi marāz⁶⁹³
Zarar olmadık orada kaldı az
(MK2 19b)

694. Gün tütüldü tütüdü zülmet ʿālemi⁶⁹⁴
Görmez oldu ol dem ādem ādemi

695. Kāmūsı Mālik başına uşdılar⁶⁹⁵
Karı kız cümlesi helālleşdiler
(M 23a)

696. Mālik aydur bunca sefer itmişem⁶⁹⁶
Böyle hışm olduğımı görmemişem

697. Var-ısa siz biriñüz suç itdiñüz⁶⁹⁷
Tevbe itsün her kişi kim n'itdiñüz
(AÖ2 21a)

698. Yoğsa şimdi hep olursıñuz helāk⁶⁹⁸
Ol ʿArab tırdı didi ey yüzi pāk

699. Varuban ol kulu buldum-idi⁶⁹⁹
Yüzine birki anuñ urdum-idi
(DTCF 8b)

700. Āh idüp ağladı didi ey gulām⁷⁰⁰

⁶⁹¹ yel eser: yeller eser AÖ1, eser AÖ2, yel esüp MK2 // kalmaz kamu: yirler kumlar AÖ2.

⁶⁹² yumurtaları: yumurtası AÖ1 // yağar: yağdı MK1, MK2 / anı ey ebī: aydayım anı MK2.

⁶⁹³ Kimine: Kimisine AÖ1, Kimi AÖ2, Kimini MK2 / irdi: anda AÖ2 / irdi helāk: irdi AÖ1, helāk ider MK2 // orada kaldı az: kalmadı māl-i müllāk TDK.

⁶⁹⁴ tütüdü: dutuldu TDK, dutulup YK // ol dem: anda AÖ1.

⁶⁹⁵ başına: katına MK2 // Karı kız cümlesi: Kırılıruz diyü AÖ1, Hep kırıldık MK2.

⁶⁹⁶ itmişem: kılmışam MK2 // olduğımı: olduğın AÖ1, MK1.

⁶⁹⁷ Var-ısa siz: Var-ise MK2 / siz biriñüz: siz de bugün AÖ1, biriñüz bir MK1.

⁶⁹⁸ ʿArab tırdı didi: durdu yirinden AÖ1 / hep olursıñuz: oluruz hep AÖ2, cümlemiz olur MK2 / olursıñuz: oluruz biz AÖ1, olursız MK1.

⁶⁹⁹ Varuban: Varup MK2 // birki anuñ: bir kez anuñ AÖ2, bir dabanca AÖ1, bir iki tabanca MK1.

- Zāhir oldı ol sâ'at işbu ğamām
(MK1 89b)
701. Ellerini qaldıruban söyledi⁷⁰¹
Bilmezem ki dilini ol ne didi
702. Yüzünü göge tütuban aqladı⁷⁰²
Umaram ki beddu'alar eyledi
(AÖ1 24a)
703. Mālik aydur tiz var imdi söylegil⁷⁰³
Öp elini hem tazarru' eylegil
(YK 54b)
704. Varup 'Arab Yūsuf'a 'özr eyledi⁷⁰⁴
Bilmedim yā Yūsuf 'afv eyle didi
(B 21a)
705. Yūsuf anuñ suçunu 'afv eyledi⁷⁰⁵
Tañrı şavdı yağmurı maḥv eyledi
(TDK 23b)
706. Gördi Mālik anı tiz tırdı örü⁷⁰⁶
Yūsuf'ıñ katına vardı ilerü
(ÖÇ 14b)
707. Vardı Mālik Yūsuf'a karşı tırdı⁷⁰⁷
Aña dürlü dürlü hil'at giydürür
708. Didı ğāfle ehline cümle bilün⁷⁰⁸
Her ne dirse Yūsuf emrinde oluñ
709. Qārübān yörیدی vardı bir şehre⁷⁰⁹
Puṭa tıparlardı anlar ey yāre

⁷⁰⁰ ğulām: ol hümām AÖ1 / ğamām (AÖ1): i'lām ÖÇ. Bu beyit MK2'de yok.

⁷⁰¹ Ellerini: elini AÖ1 / qaldıruban: qalduruban hem AÖ2, qaldurup bir şey MK1, qaldurup anda MK2 // Bilmezem: Bilmezin AÖ1, B / ne: neye AÖ1 / Bilmezem ki dilini ol: Bu gümānım bilmezem ki MK2.

⁷⁰² tütuban: dutup MK2 // Umaram ki: Bu gümānım MK2 / beddu'alar: ol beddu'ā AÖ2, TDK.

⁷⁰³ Öp elini: Elini öp MK2 / hem tazarru': tazarru' hem AÖ1, M.

⁷⁰⁴ Varup: Vardı AÖ1 // Bilmedim yā Yūsuf 'afv eyle didi: Tañrı şuyı yağmurı maḥv eyledi MK2.

⁷⁰⁵ Bu beyit AÖ2 ve MK2'de yok.

⁷⁰⁶ tiz tırdı: tırdı MK1 / tırdı örü: örü durur AÖ1. Bu beyit MK2'de yok.

⁷⁰⁷ Vardı: Gördi MK2 / Vardı Mālik Yūsuf'a: Yūsuf'a vardı Mālik AÖ1.

⁷⁰⁸ ğāfle ehline cümle: ki ey ğāfile ehli MK2 / dirse: dirseñ AÖ1 // Yūsuf emrine: Yūsuf'ıñ emrinde MK1. Bu beyitin ilk mısrası AÖ1'de 709. beytin ilk mısrasıdır.

⁷⁰⁹ Qārübān yörیدی: Kāfile yürیدی MK2 // tıparlardı: tıparlar AÖ2, tıpar idi MK2, B, YK.

710. Adı Bed-nām şehri ehli gördiler⁷¹⁰
Kim yaratdı diyü bular şordılar
(M 23b)
711. Yūsuf aydur yaradan Allāh-durur⁷¹¹
Cümle halkı yaradan ol şāh-durur
(MK2 20a)
712. Diñledi halk Yūsuf' uñ sözlerini⁷¹²
Mü'mīn olup kırdılar putlarını
(AÖ2 21b, DTCF 9a)
713. Geçdi andan dağı irdi bir şehre⁷¹³
Faylasır-idi adı anuñ ey yāre
714. Halkı anuñ kimi mü'mīn oldılar⁷¹⁴
Kimi küfr içinde şöyle kaldılar
715. Gitdi andan Kudüs'ün eline varur⁷¹⁵
Pādişāh uyur-iken bir düş görür
716. Didiler kim şehriñe sultān gelür⁷¹⁶
Nūr-ı İbrāhimī ol Ken'ān gelür
717. Karşıla kondur ziyāfet eylegil⁷¹⁷
İzzet eyle aña gökçek söylegil
(AÖ1 24b, MK1 90a)
718. Çıkdı gördi bir ulu kerbān gelür⁷¹⁸
Bildi anlardan gelen karşı varur

⁷¹⁰ Bed-nām: Bessān AÖ1, Pişām MK1, Beysām TDK, DTCF / diyü bular: diyü bunı MK1, diyi Yūsuf MK2.

⁷¹¹ aydur: iydür DTCF.

⁷¹² Diñledi: Diñlediler AÖ2 // kırdılar: kırdılar hep AÖ2 / putlarını: putların MK2, YK.

⁷¹³ Geçdi andan dağı irdi: Vardı geçdi dağı andan AÖ2 / irdi: ilerü AÖ1, vardı DTCF // Faylasır-idi: Nāle'is'di AÖ1, Tābulus idi MK2.

⁷¹⁴ kimi: kim AÖ1, cümle MK1, MK2 / Halkı anuñ kimi mü'mīn oldılar: Hārāb olmuş halkı çoğı öldiler TDK // Kimi: Ba'zısı da MK2 / küfr içinde şöyle: dağı küfr içinde AÖ2.

⁷¹⁵ andan: anda MK2 / Kudüs'ün: Farsak AÖ1, Kavş'ın MK2 // uyur-iken: uyurken AÖ1, MK2 / düş: düşün MK2, bir düş DTCF.

⁷¹⁶ kim: ki TDK // Nūr-ı: Nūrı AÖ1, AÖ2, Āl ü MK2 / ol: nūr u AÖ2, nūrı MK2, DTCF.

⁷¹⁷ Karşıla: Karşı var MK2 / Karşıla kondur: Şöyle kuldur ki AÖ2 // söylegil: eylegil AÖ2.

⁷¹⁸ Çıkdı gördi: Pādişāh MK1, Durdı çıktı TDK, DTCF. Bu beyit MK2'de yok.

(TDK 24a)

719. Begüñüz kanı diyüben şordılar⁷¹⁹
Aña ol dem Mâlik'i gösterdiler

(B 21b)

720. Pâdişâh didi aña düş gördüğün⁷²⁰
Karşu var diyü beni emr olduğın

721. Mâlik aydur saña emr itdikleri⁷²¹
Yūsuf'dur bil karşula didikleri

722. Yūsuf'ı gösterdiler bu kez aña⁷²²
Vardı aydur karşu gelmişem saña

(ÖÇ 15a)

723. Didi kimsin baña anı söylegil⁷²³
Kimiñ aşlısın anı şerh eylegil

724. Yūsuf'a bir melek göndermiş-idi⁷²⁴
Eş ol aña diyü emr itmiş-idi

725. Bu melek didi Yūsuf'a n'itdigin⁷²⁵
Pâdişâhıñ düşünün necidigin

(DTCF 9b, M 24a)

726. Didi Yūsuf şol düşününde gördüğün⁷²⁶
Karşula diyü beni emr olduğun

---

⁷¹⁹ Begüñüz: Başınız MK2, B / diyüben: diyüp ol şâh MK2 / şordılar: şorar TDK, DTCF // Aña: Oña AÖ2 / ol dem: bir dem MK2 / gösterdiler: gösterdi bular TDK.

⁷²⁰ Pâdişâh didi aña: Didi aña pâdişâh AÖ2 / didi: dir ki MK1, didi ki YK / aña: Mâlik'e TDK / didi aña: aña didi AÖ1 // Karşu var: Karşula AÖ2, MK2, DTCF / diyüben: diyü AÖ2, MK1, diyi aña MK2.

⁷²¹ karşula didükleri: karşuladıkları AÖ2.

⁷²² gösterdiler: gösterdiler aña MK2, getürdiler B.

⁷²³ baña anı: baña MK2 / söylegil: şerh eylegil MK1 // Kimiñ aşlısın anı: Nedir aduñ hem baña AÖ2, Nedür adıñ anı baña MK2 / anı: baña AÖ1 / şerh eylegil: zıkr eylegil AÖ2, söylegil MK1, MK2.

⁷²⁴ Yūsuf'a: Yūsuf'a Haqq TDK, DTCF / bir melek: melek AÖ2 / göndermiş-idi: virmişdi MK1, YK // ol: ola MK1 / diyü: da AÖ1 / emr itmiş-idi: göndürmişdi MK1, YK / Eş ol aña diyü emr itmiş-idi: Hizmetine Yūsuf'ıñ durmuş-ıdı AÖ2, DTCF, Yūsuf'ıñ hizmetine durmuş idi MK2.

⁷²⁵ Bu melek didi Yūsuf'a: Yūsuf'a didi bu melek MK2 / Yūsuf'a: Yūsuf'ıñ AÖ2 / n'itdigin: neydiñüz AÖ2, gördigin TDK, neydiğün DTCF // düşünün: düşüni AÖ1, düşi MK1, düşünde M / düşünün necidigin: ne idigün MK2 / necidigin: necidiñüz A, nice idüğün MK1, YK, olduğın TDK.

⁷²⁶ düşününde: düşde AÖ1, MK1, düşündür B / gördüğün: gördüğün AÖ1 / şol düşününde gördüğün: senüñ şol gördigin TDK // diyü beni: diyüben AÖ2, M, YK, diyü MK1, diyi saña MK2, TDK.

727. Ol benim kim uşda gelmişem saña⁷²⁷
Pādişāh diñler bunı alur aňa
(YK 55a)
728. Pādişāh didi baňa emr olduđun⁷²⁸
Nice bildüñ kim didi ne olduđuñ
(MK2 20b)
729. Didi saňa emr iden virdi aber⁷²⁹
Pādişāh işbu söze ıldı eşer
730. Pādişāh dir baňa şöyle emr olur⁷³⁰
arşu varam yā saňa ne emr olur
731. Yūsuf aydur bunda gelmişem saña⁷³¹
Puta apmayasın uyasın baňa
(TDK 24 b)
732. Pādişāh dir sözleri ıldım abül⁷³²
Şoram puta görem baňa ne dir ol
(AÖ1 25a)
733. Pādişāh urur gün evine varur⁷³³
Yūsuf anıñ ardınca bile varur

---

⁷²⁷ uşda: işde TDK, DTCF / gelmişem: gelmişem ben AÖ2, TDK // diñler: duydu MK1 / bunı: bu sözi MK1 / alur: diñler alur MK2, aldı TDK, DTCF.

⁷²⁸ didi: didi-kim MK1, didi ki TDK / baňa: buna DTCF // bildüñ kim didi: bildiñ ki MK2 / ne olduđuñ: baňa ne MK2, emr olduđın AÖ1, MK1, MK2, TDK, DTCF. Bu beyit AÖ2'de yok.

⁷²⁹ emr iden: emr eyledi TDK // pādişāh: AÖ2, MK1, MK2 / söze: söz AÖ1, MK1, MK2, DTCF / Pādişāh işbu söze ıldı eşer: bana da bildirdi seni mu'teber. Bu beyit AÖ2'de yok.

⁷³⁰ dir: didi-kim MK1, didi TDK // yā saňa: yā MK1, saňa MK2 / ne: nice MK1, MK2, DTCF / emr: seyr MK2 / arşu varam yā saňa ne emr olur: arşu var abül ıl sözün emr olur TDK. Bu beyit AÖ2'de yok.

⁷³¹ bunda: ben de MK1, M, YK, DTCF // Puta apmayasın uyasın bana: Pādişāh diñler bunı alur aňa MK2, DTCF. Bu beyit AÖ2'de yok.

⁷³² pādişāh dir: pādişāh AÖ1 / sözleri: sözlerüñ TDK, DTCF // puta: putuma TDK, / puta görem: göreyim MK1, butuma göreyem DTCF / ne dir: nider AÖ1 / Şoram puta görem baňa ne dir ol: Pādişāh gördi Yūsuf bile gelür MK2. Bu beyit AÖ2'de yok.

⁷³³ urur: durdu TDK, DTCF, gider B / gün evine: puř-āneye MK1 / Pādişāh urur gün evine varur: şorayım putıma görem nedür ol MK2. Bu beyit AÖ2'de yok // Yūsuf anıñ ardınca beyle varur: Gördi-kim yanında atlular MK2 / anıñ ardınca beyle varur: ardınca girü bile varur AÖ1, ardınca sürüp bile gelür TDK, ardınca sürür bile gelür DTCF.

734. Pādişāh gördi Yūsuf bile gelür⁷³⁴
 Atlular kim sağısın Allāh bilür
(MK1 90b, B 22a)
735. Didi kimlerdür ki ardınca gelür⁷³⁵
 Seni gözler hep saña izzet kılar
736. Yūsuf aydur kim olar hep melekler⁷³⁶
 Yoldaş oluban olar beni bekler
737. Pādişāh vardı put-ḥānesine⁷³⁷
 Yūsuf ardınca varur beylesine
738. Yūsuf' uñ çünkim yüzini put görür⁷³⁸
 Pāre pāre oluban hep kırılır
(ÖÇ 15b, AÖ2 22a, DTCF 10a)
739. Pādişāh gördi imāna geldi ol⁷³⁹
 Ḥaqq' ın emri ne-ise kıldı kabül
740. Pes ta'ām getürdi Yūsuf önüne⁷⁴⁰
 Süd ile piriñ-idi bir kab-ile
741. Şandı bir loğma Yūsuf andan yidi⁷⁴¹

⁷³⁴ Yūsuf bile: Yūsuf' la AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, Yūsuf' la TDK, Yūsuf' la DTCTF // Atlular kim: Atlular var ki MK1 / kim sağısın: sağısın TDK, YK. Bu beyit AÖ2 ve MK2' de yok.

⁷³⁵ didi kimlerdür ki: didiler ki MK2 / Didi kimlerdür ki ardınca gelür: pādişāh şordı kimlerdür ardınca gelür TDK // izzet: tapu MK2. Bu beyit AÖ2' de yok.

⁷³⁶ aydur kim: iyder MK2, iydir bil TDK, DTCTF / olar: anlar MK1, ol MK2 // oluban: olup hep MK2 / olar beni bekler: beni bekler bular TDK, beni bekleyenler DTCTF. Bu beyit AÖ2' de yok.

⁷³⁷ vardı: tiz girdi AÖ1, işidüp MK1, girdi çün MK2, işidüp girdi TDK, bunı işitdi girdi DTCTF / put-ḥānesine: put-ḥāneye TDK, DTCTF // varur beylesine: bilesine MK2, düşdi bilesine TDK / beylesine: yine MK1, bilesine DTCTF. Bu beyit AÖ2, B ve M' de yok.

⁷³⁸ çünkim: çünki AÖ2, MK2 / çünkim yüzini put görür: ḥüsni pūt çünkim görür TDK, yüzün çünki but görür DTCTF // oluban: oluban AÖ1, AÖ2, olup sönübeni olup anda MK2 / kırılır: dökülür MK1 / hep kırılır: cümle kırılır TDK, kırılır DTCTF. Bu beyit AÖ2 ve M' de yok.

⁷³⁹ gördi: görüben AÖ1, görüp MK2 / geldi ol: gelür AÖ1 // ḥaqq' ın: ḥaqq' uñ MK1 / kıldı kabül: anı kıldı ol AÖ2 / emri ne-ise kıldı kabül: emrini kabül kıldı ol TDK / Ḥaqq' ın emri ne-ise kıldı kabül: şıdık-ıla gökçek Müsilman oldu ol MK2, Ḥaqq' uñ emri neyine kıldı kabül DTCTF.

⁷⁴⁰ Pes: Bes AÖ2 / Pes ta'ām: Bir ta'ām AÖ1, Ta'ām MK2 / Yūsuf: Yūsuf' ın MK2 // Süd ile: Südle MK1 / piriñ idi: piriñ ile AÖ2 / idi: ol AÖ2 / bir: yeri MK2 / kab-ıla: birkab ol AÖ2, kabla MK1 / Süd ile piriñ-idi bir kab-ile: süd ile bir nice azuğla TDK, süd ile bir niceydi bir kabla DTCTF.

Leşkerine siz de gelüñ yiñ didi

742. Cümle leşker gelüben yedi ta^çam⁷⁴²
Hîç dükenmedi henüz turur ta^çam
(M 24b)
743. Pâdişâh bunu görer hayrân olur⁷⁴³
N'idesini bilemez mestân olur
744. Geçdi Mâlik cümle ol kerbân yörür⁷⁴⁴
Gitdi Yûsuf pâdişâh hayrân olur
(TDK 25a)
745. Leşkerin cem^ç eyleyüp turdı hemân⁷⁴⁵
Yûsuf^uñ ardınca oldılar revân
(MK2 21a)
746. Kaşdı budur irişe leşker bile⁷⁴⁶
Yûsuf^ı Mâlik'in elinden alsa
747. Gördi Mâlik geriden leşker gelür⁷⁴⁷
Beñzi şarardı anuñ hayrân olur
(AÖ1 25b)

---

⁷⁴¹ şundı bir loğma Yûsuf: Yûsuf şundı bir loğma AÖ2 / şundı bir loğma Yûsuf andan: Ysûuf andan aldı bir loğma MK2 / bir loğma Yûsuf andan: bir loğma andan MK1 / bir loğma Yûsuf andan: Yûsuf andan bir loğma DTCF // leşkerine: leşker ile AÖ2, 'Askerine MK1, TDK, kaşfle 'askerine MK2 / gelüñ: aluñ DTCF / siz de gelüñ: siz MK2, YK.

⁷⁴² leşker: 'asker TDK, DTCF / gelüben: aluban AÖ1, AÖ2, gelüp MK2 / yidi: yidiler MK1, MK2 // Hîç dükenmedi henüz turur: Tükenmez durur yine henüz MK2 / dükenmedi: dükenmezdi AÖ2, B, dükenmez-idi AÖ1 / henüz turur: tururdı AÖ1 / turur: dürlü AÖ2, durur MK1, TDK, DTCF.

⁷⁴³ görer: görüp MK2, gördi DTCF / bunu: anı MK2 / bunu görer: görüp bunu TDK // N'idesini: N'idesin AÖ2, MK1, TDK, mestân olur: Gitdi Yûsuf pâdişâh hayrân olur AÖ2 / bilemez mestân: bilmez AÖ1, MK1, bilmez hemân mestân TDK, bilmez mestân DTCF.

⁷⁴⁴ geçdi: göçdi AÖ1, MK1, MK2, DTCF, göç itdi TDK / cümle ol: oradan MK2, çün ol DTCF / cümle ol kerbân yörür: ol kârbândan ayrılır MK1 / Mâlik cümle ol kerbân yörür: çünki Mâlik o kervân TDK // olur: kalur AÖ1, AÖ2, M, YK, DTCF / Gitdi Yûsuf pâdişâh hayrân olur: N'idesin bilmez mestân olur AÖ2, Yûsuf gider pâdişâh kalur hayrân TDK.

⁷⁴⁵ leşkerin: 'askerin AÖ2, MK1, MK2, TDK, DTCF, 'askeri AÖ1 / eyleyüp: idüben AÖ1, idüp MK1 / turdı: yürür AÖ1, turdılar MK1 // oldılar: oldı AÖ2, YK.

⁷⁴⁶ budur: bu kim AÖ1, MK1, MK2 / leşker: 'asker AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, TDK, DTCF // Mâlik'in: Mâlik'ün AÖ1, MK2, Melik'in AÖ2, Melik'ün MK1.

⁷⁴⁷ geriden: bî-kirân AÖ1, bî-nihâyet MK1, bir 'azîm TDK, kervân DTCF, B, M / leşker: 'asker AÖ2, MK1, MK2, YK, DTCF // şarardı: bozuldı MK2 / anuñ: aña MK2 / hayrân: divâne AÖ2 / olur: kalur MK2.

748. Yā Yūsuf didi meded eyle baña⁷⁴⁸
Kervānı şür didi Yūsuf aña
749. Qaldı Yūsuf geride diñle n'olur⁷⁴⁹
On iki biñ er-ile leşker gelür
750. Döndi Yūsuf anlara yüzün açar⁷⁵⁰
Her birinün 'aqlı başından uçar
(B 22b, YK 55b)
751. 'Aqlı gidüp cümle atdan yıqılır⁷⁵¹
Üç gün anda yıqılır yatur qalür
(MK1 91a, DTCF 10b)
752. İrdi Mālik bir 'Arş adlu şehire⁷⁵²
Yūsuf'ün bu geldi göñline yare
753. 'Aceb mişlim var mıdır 'ālemde dir^{*753}
Yüzimi gören qamu oldı esir
(AÖ2 22b)
754. Çünkü Yūsuf mağrur oldı özine⁷⁵⁴
Kimse baqmaz ol şehirde yüzine
(ÖÇ 16a)
755. Çün niqābın açdı Yūsuf anlara⁷⁵⁵
Hiç eşer kılmadı hüsni anlara
756. Bildi Yūsuf n'olduğın tevbe kıılır⁷⁵⁶

⁷⁴⁸ Yā Yūsuf didi: Yūsuf'a didi AÖ2, Yā Yūsuf didi AÖ1, MK1, TDK, B, YK, Yūsuf'a didi MK2, DTCF / baña: bize MK2 // sür: şor AÖ2, B, sen sür TDK, DTCF.

⁷⁴⁹ diñle n'olur: gör ne kıılır MK1, nelür MK2 // leşker: ol şāh TDK, DTCF.

⁷⁵⁰ uçar: şaşar MK1, MK2, M.

⁷⁵¹ atdan: andan AÖ2, anda AÖ1, MK1 // gün anda: güne dek AÖ2, günden MK2.

⁷⁵² bu: ne AÖ1 / yare: orada AÖ1, ey yâre MK1, anda ire MK2.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

⁷⁵³ var mıdır (AÖ2, MK2): var mı ola ÖÇ // Yüzimi: Yüzüm AÖ2 / qamu: kişi AÖ2 / qamu oldı: olur MK2 / olur esir: ola esirim MK1.

⁷⁵⁴ özine: özün MK2, hüsne TDK, özürne DTCF // baqmaz ol: baqmadı o AÖ1, AÖ2, MK2 / şehirde: şehirde MK1 / Kimse baqmaz ol şehirde yüzine: baqmadı o şehriñ halkı kimse yüzine TDK. Bu beyit B'de yok.

⁷⁵⁵ niqābın: niqābını DTCF / açdı Yūsuf: Yūsuf açdı MK1 // anlara: başanlara MK1, bunlara TDK.

⁷⁵⁶ Bildi Yūsuf: Bildi AÖ1 / kıılır: ider TDK // Tañrısına: Tañrı'ya AÖ2, Tañrı'ya çok MK2 / Ağlayuban Tañrısına yalvarur: ağlayuban Hālik'a du'ā ider TDK.

Ağlayuban Tañrısına yalvarur

757. Secde kıldı Rabb'ine kıldı niyāz⁷⁵⁷

Қабұл itdi tevbesin bī-niyāz

(DTCF 25b, M 25a)

758. Mısr'a yaqın geldi gāfle yöridi⁷⁵⁸

Mālik anda döndi yā Yūsuf didi

759. Atdan inüp deniz kenārına varur⁷⁵⁹

Тоzi топрағы yuya şuya girür

760. İndi Yūsuf vardı Nīl kenārına⁷⁶⁰

Diledi kim tonlarını şoyuna

761. Didi Mevlā gizle benim sırrımı⁷⁶¹

Bir bulut geldi de örtüdi yüzini

762. Yūsuf anda şuyun içine girür⁷⁶²

Bir baluқ ayağı altına тұrur

(AÖ1 26a, MK2 21b)

763. Yūsuf ol balıқ üzerinde тұrur⁷⁶³

Şoyunur anda dağı şuya girür

764. Balıқ aña söyledi zārī kıılır⁷⁶⁴

Āh ider dağı Yūsuf'a yalvarur

⁷⁵⁷Rabb'ine: Rabb'isine AÖ1, MK1, Tañrı'ya MK2 / kıldı: itdi AÖ1, AÖ2, TDK, DTCF // Қабұл itdi: İtdi қабұл MK2 / itdi: kıldı MK2 / tevbesin: tevbesini AÖ2 / bī-niyāz: ol bī-niyāz AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, TDK, DTCF.

⁷⁵⁸ yaqın geldi: geldi yaqın AÖ2 // anda: andan AÖ1 / döndi yā Yūsuf didi: Yūsuf'a ol dir idi MK1, yā Yūsuf diyü didi TDK.

⁷⁵⁹ inüp: inüben AÖ1, AÖ2, MK2, DTCF / kenārına: yanına AÖ1, AÖ2, MK2, TDK, DTCF / varur: var YK, DTCF / Atdan inüben deñiz yanına var: Andan in deñiz var şol AÖ2 // тоzi: тоz MK1 / топрағы: топрақ AÖ1, AÖ2 / yuya: yuyuban AÖ1, AÖ2, MK1, MK2 / şuya girür: ne ki var MK1. Bu beyit MK2' de yok.

⁷⁶⁰ Yūsuf vardı: ol-dem Yūsuf MK2 / Nīl: Mil MK2. Bu beyit YK'de yok.

⁷⁶¹ bulut geldi de: bölük bulut geldi MK2.

⁷⁶² altına: altında MK1, MK2, TDK, DTCF.

⁷⁶³ anda: andan AÖ2, anda hem MK2. Bu beyit MK1'de yok.

⁷⁶⁴ aña: anda AÖ1, anda aña MK1 / söyledi: söyleyüp MK2 / zārī: zārī MK1 / kıılır: kalur AÖ2 // dağı Yūsuf'a: anda Yūsuf MK2 / yalvarur: yalvarup YK.

765. Didi yā Yūsuf bugün geldim saña⁷⁶⁵
Hācetim vardur du‘ā eyle baña

766. Cümle balıḳ diñle hūkmümde benüm⁷⁶⁶
İllā oğlum yoḡ-durur bil ey cānım
(B 23a)

767. Luṭf idüp Haḳ‘dan dileyüviresin⁷⁶⁷
Baña bir oğul vire yalvarasın

768. Yūsuf anda Hāzret‘e ḳıldı du‘ā⁷⁶⁸
Hācetin ḳıldı anuñ Tañrı revā

769. İki oğul virdi aña pādişāh⁷⁶⁹
Şādumān itdi balıḳı ol İllāh
(MK1 91b)

770. Ol balıḳuñ biri Yūnus‘ı yudar⁷⁷⁰
Biri Süleymān‘ıñ mührini yudar
(ÖÇ 16b, TDK 26a)

771. Çünki Yūsuf anda ḡusl itdi ey cān⁷⁷¹
Cebrā‘il ḡulle getürdi bil hemān

772. Didi yā Yūsuf çalap emr eyledi⁷⁷²

---

⁷⁶⁵ Didi: Balıḳ aydur MK2 / Yā Yūsuf bugün geldüm: bugün geldim ben AÖ2 // vardur: var AÖ2, var sen MK2.

⁷⁶⁶ Cümle balıḳ diñle: Bunlar hep oldı MK2 // diñle: bil AÖ1, MK1 / ey cānım : hācetim AÖ2, cānım MK2, YK.

⁷⁶⁷ Haḳ‘dan : Haḳḳ‘a MK2 / dileyüviresin: dileyesin MK1, TDK, du‘ā idesin MK2, dileyüveyesin DTCF // vire: vire diyü MK1, TDK, vir diyü MK2.

⁷⁶⁸ anda: andan AÖ2, ḳıldı M / anda Hāzret‘e: Haḳḳ‘a çün MK1, TDK / Hāzret‘e: Haḳḳ‘a MK2 // Hācetin ḳıldı anuñ Tañrı revā: Haḳ te‘ālā hācetin ḳıldı reva AÖ1, AÖ2, MK2, TDK, DTCF, Haḳ Te‘ālā hācetin itdi revā MK1.

⁷⁶⁹ virdi aña: virdi AÖ2 // Şādumān: Daḡı şādmān MK1, Şāzumān DTCF / itdi: eyledi AÖ2 / balıḳı ol: ol balıḳı MK1.

⁷⁷⁰ Ol balıḳuñ: Balıḳıñ MK2 / biri Yūnus‘ı: birisi Yūnus AÖ2, DTCF / yudar: yudan MK2 // Biri: Biri daḡı AÖ1, Birisi MK2 / Süleymān‘ıñ: Süleymān AÖ1,AÖ2,MK2, TDK, DTCF / mührini: yüzüğünü MK2, TDK, yüzüğün AÖ1, mührin AÖ2, yüzüğün MK1, DTCF / yudar: yudan MK2, DTCF

⁷⁷¹ Çünki Yūsuf: Çün AÖ2 / Çünki Yūsuf anda: Yūsuf anda çünki AÖ1 / anda ḡusl: ḡusl MK2, TDK / ḡusl: ḡus(u)l AÖ1 / itdi: eyledi DTCF /ey: i AÖ1 / ey cān: hemān MK1, MK2 // bil: ol MK1, MK2 / hemān: zamān MK1, MK2.

İşbu hullei Yūsuf giysün didi

773. İmdi giydi hullei Yūsuf yörür⁷⁷³
Mālik anı gördi nūr olmuş gelür

774. Giydi Yūsuf hullei çünki yürür⁷⁷⁴
Mālik anı gördi nūr olmuş gelür
(YK 56a)

775. Mālik aydur bunu kim virdi saña⁷⁷⁵
Seni kim ağırladı söyle baña

776. Yūsuf aydur baña Hağ virdi bunu⁷⁷⁶
Baya yoğsula viren ol rızqını

777. Gitdi Mālik Mısr'a vardı evine⁷⁷⁷
Yūsuf'ı şata ve gönli sevine
(AÖ1 26b, MK2 22a, DTCF 11b)

778. Dağı Yūsuf yüzine çekdi niğāb⁷⁷⁸
Kimse görmeye anı itdi hiçāb

779. Bir münādī Mısr'a i'lam eyledi⁷⁷⁹
Şehre bir kul geldi diyü söyledi

---

⁷⁷² Didi: Diñle MK2 / çalap: Hudā MK2 // İşbu hullei Yūsuf: Yūsuf işbu hullei MK2 / Yūsuf giysün: giysün AÖ2.

⁷⁷³ imdi: didi MK2 / giydi: giy ki TDK, der giy DTCF / Yūsuf yörür: cānuñ sevine TDK, DTCF / imdi giydi hullei Yūsuf yörür: İmdi tur giy hullei cānuñ seve MK1, MK2, imdi tur hullei cānuñ seve AÖ1, imdi giy hullei cānuñ seve: AÖ2 // Mālik anı gördi nūr olmuş gelür: Ne dilerseñ hācetüñ oldı revā AÖ1, AÖ2, DTCF, Ne dilerseñ hācetüñ ola revā MK1, : Ne dilerseñ hācetüñ revā olma TDK, Bu beyit MK2'de yok.

⁷⁷⁴ Bu beyit ÖÇ 'de yok.

⁷⁷⁵ Mālik: Melik AÖ2 / aydur: aydur AÖ1, AÖ2, MK1, MK2 // Seni kim ağırladı: sen mi'ugurladuñ anı TDK.

⁷⁷⁶ Hağ: Rabb'üm AÖ2 / bunu: anı AÖ2, TDK // baya: bay ı TDK, paye-i DTCF /viren: virür MK2 / viren ol: viren MK1 / ol rızqını: rızqını AÖ2.

⁷⁷⁷ Gitdi: Geldi AÖ2 / Mālik: Melik MK1/ Mālik Mısr'a: Mısr'a Melik AÖ2 // Yūsuf'ı şata: şata kim AÖ2 / ve: vü AÖ1, AÖ2 /ve gönli: gönlü MK1, gönli MK2.

⁷⁷⁸ Dağı Yūsuf: Hem Yūsuf'uñ AÖ1, AÖ2, MK1, DTCF, Yūsuf'uñ gül MK2, Yūsuf'uñ hem TDK / çekdi: kıldı MK2 // Kimse görmeye: Kimseye göstermeye MK1, Kimseye görünmesün MK2 / anı itdi: ider MK2.

⁷⁷⁹ bir münādī: Münādī AÖ2 // diyü: diyüp DTCF. Bu beyit MK1'de yok.

780. Her kim anuñ yüzine bir kez baқа⁷⁸⁰
Dü-cihānda ol sa‘ādete ire
781. Her kim anuñ bir kez ünin işide⁷⁸¹
Şādumān ola göñlünden ğam gide
(B 23b)
782. Çünki şehre girdi Yūsuf bil ey yār⁷⁸²
İgranup ağaçlar oldu bī-ķarār
783. Hem yimişler göyünüp āvāz ider⁷⁸³
Yil eser yabraķları āġāz ider
(TDK 26b)
784. Daķı ķuşlar medħ ider āvāz-ile⁷⁸⁴
Hem taġannīler ider āġāz-ile
785. Daķı Mışr’ıñ ehli ser-ger-dān olur⁷⁸⁵
Yimek içmek yimeyüp ħayrān olur
786. Ķamusı görmek dilerler yüzini⁷⁸⁶
İşideler daķı şeker sözini

⁷⁸⁰ yüzini bir kez: bir kezün yüzün AÖ2 / bir kez baқа: görmek gire AÖ1/ baқа: göre AÖ2, MK1, MK2, TDK, DTCF // dü: İki MK1, TDK / cihānda: cihān AÖ1 / ol: anda AÖ1 / sa‘ādete: sa‘ādet AÖ1 / ol sa‘ādete: sa‘ādete [ol] DTCF.

⁷⁸¹ Her kim anuñ bir kez: Bir kez anuñ her kim AÖ1, AÖ2, MK1, TDK, DTCF / Her kim anuñ bir kez ünin: Bir kez anuñ sözünü kim MK2 / ünin: sözün AÖ2/ ünin işide: ħüb nefesün işide TDK, onun işide DTCF // Şādumān: Şādmān MK1, Şāzumān DTCF / ola: olup MK1.

⁷⁸² girdi: vardı MK2 / Çünki şehre girdi Yūsuf: Çünki Yūsuf şehre girdi AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, TDK, Çünki Yūsuf şehre vardı DTCF / bil ey yār: bil i yār AÖ1 // İgranup: İrgınur AÖ2, İgranur, MK1, İrganur, MK2, DTCF / oldu: anda MK2 / oldu bī-ķarār: ider bī-niyāz AÖ2, ider bi- ķarār DTCF / İgranup ağaçlar oldu bī-ķarār: ol ağaçlar secde ķıldı bi-ķarār TDK.

⁷⁸³ Hem: Her AÖ2 / gövünüp: ġiyinüp AÖ2, gövünür MK1, gövünür TDK, bütüp DTCF // Bu beyit MK2’de yok

⁷⁸⁴ ider āvāz-ile: āġāz ider DTCF / āvāz-ıla: āvāz ider AÖ2 // taġannīler: teġanniler AÖ1, temmenniler AÖ2, terennümler TDK / ider: ider ol MK1 / āġāz-ile: āġāz ider AÖ1, DTCF / ider āġāz-ile: iderler āġāzıla TDK. Bu beyit MK2’de yok.

⁷⁸⁵ Mışr’ıñ: Mış(ı)r AÖ / ehli: ħalkı AÖ1, TDK, ehl MK1 // yimeyüp: olmayun MK2.

⁷⁸⁶ ķamusı: Varın varın MK2 / dilerler: diler AÖ2, MK1, ister MK2 / dilerler yüzünü: diler yüzün anuñ TDK // işideler: İşidenler MK1, Eşitdiler MK2, B / sözünü: sözün anuñ TDK, sözünü DTCF.

787. Çün şabāhın tırdılar hayrān u zār⁷⁸⁷
Her kişi Yūsuf diyü cāndan bī-zār
(ÖÇ 17a, MK1 92a, M 26a)
788. Cümle Mālik apusına geldiler⁷⁸⁸
arşu tırup aña izzet ıldılar
789. Didiler kim Mālik’e diñle ey cān⁷⁸⁹
uluñı görmeye geldük ey civān
790. Didi Mālik kim anı görmek diler⁷⁹⁰
Birer altun virübeni göreler
(DTCF 12a)
791. Didiler kim birer altun ne ola⁷⁹¹
Cümle cānımız aña urbān ola
(AÖ1 27a)
792. A apuyı birer altun virelüm⁷⁹²
Anuñ mübārek cemāliñ görelüm
793. Cümle halk uşdı anuñ apusına⁷⁹³
Birer altun virdiler apusına
794. Yūsuf anda ev içinde oturur⁷⁹⁴

⁷⁸⁷ Çün: Çünki MK1 / u zār: olar AÖ1, olup TDK // Yūsuf: cāndan AÖ2 / diyü: diyüben AÖ1, diyenler YK / bī-zār: bezer AÖ2, MK1 /cāndan bī-zār: ‘arzular AÖ1/ Her kişi Yūsuf diyü cāndan bī-zār: Her birisi Yūsuf⁷⁸⁷ cāndan sevüp TDK. Bu beyit MK2’de yok.

⁷⁸⁸ Mālik: Melik AÖ1, MK1 // tırup: varup DTCF / ıldılar: eylediler MK2.

⁷⁸⁹ Didiler kim: Didiler AÖ1, MK1, YK / kim: ki MK2, B / kim Mālik’e: Mālik’e kim TDK /Mālik’e: Melik’e kim MK1 / diñle ey cān: ey AÖ2, diñle sen ey AÖ1, bu zamān MK1 / ey cān: hemān MK2 // uluñı: uluña AÖ1, M, ulu AÖ2, bu uluñu DTCF / görmeye geldük: görmege geldük biz AÖ1 / ey civan: hemān: AÖ1, MK1, bu zaman MK2, biz hemān TDK, ey cān DTCF.

⁷⁹⁰ Didi: Dir ki MK1 / Mālik: Melik AÖ2, MK1 / kim: kim ki MK1, DTCF / kim anı: anı MK2 // birer: biraz DTCF / virübeni: virüben AÖ2, MK1 / virüp anı MK2. Bu beyit TDK’de yok.

⁷⁹¹ kim: ki MK2, B // Cümle cānımız: Cümlemüz MK1, Cānımız dağı cümle MK2 / aña urbān: urbān AÖ2 / urbān: urbānlar MK1. Bu beyit TDK’de yok.

⁷⁹² A apuyı: apuyı a AÖ2, apuyı a MK2, abuñ a DTCF // Anuñ: Bizler anuñ MK2, Tek anuñ MK1, AÖ1, AÖ2, DTCF / mübārek cemāliñ: görgülü yüzünü AÖ1, gül cemālin AÖ2, māh cemālin MK2, görklü yüzünü DTCF. Bu beyit TDK’ de yok.

⁷⁹³ virdiler: virdi AÖ1 / apusına: şahābusına AÖ1, bir görmesine MK2. Bu beyit TDK’de yok.

⁷⁹⁴ anda ev içinde oturur: ol dem ev içine girer TDK // virir her kim anı görür: viren girüp anı görür MK1, virüp anı girür görür AÖ2, viren girer anı görer TDK, viren girüp görür DTCF.

Altunı virir her kim anı görür

795. Yüzin anuñ görenler hayrân olur⁷⁹⁵
Hîç mecâli qalmaz ol sekrân olur
(MK2 22b)
796. Qullarına Mâlik emr itdi ey cân⁷⁹⁶
Göreni tîz taşra çıkarıñ hemân
(B 24a)
797. Kendiler çıqmaya ‘aql kılmayalar⁷⁹⁷
Evleri qanda durur bilmeyeler
(AÖ2 24a)
798. Dilleri de anlarıñ söylemeye⁷⁹⁸
Kimsenüñ sözüni fehm eylemeye
799. Şol qadar halk anı görmeye gele⁷⁹⁹
Alur yüz biñ altunı bir gün ola
800. Gideler evlerine hayrân u zâr⁸⁰⁰
Şabâha qadar olalar bî-qarâr
801. Çün şabâh olup dirilüp geleler⁸⁰¹
Birer altun dağı virüp göreler

---

⁷⁹⁵ Yüzin anuñ görenler: Gören anuñ yüzini, AÖ1, AÖ2, MK1, Yüzini gören anın MK2, kervân anuñ yüzüne DTCF // qalmaz ol: qalmayup AÖ2, MK1, MK2, qalmaz DTCF / sekrân: hayrân AÖ1. Bu beyit TDK’de yok.

⁷⁹⁶ Mâlik: Melik AÖ1, MK1 / itdi: ider MK1 / ey: i AÖ1 / ey cân: hemân MK2 // tîz taşra çıkarıñ: tîz taşra atun AÖ2, taşra çıkarur dir MK1, taşra çıkarıñ dir MK2 / hemân: revân MK2 / taşra çıkarıñ: daşraya çıkarıñ DTCF. Bu beyit TDK’de yok.

⁷⁹⁷ Kendiler: Görenler MK2, kendülerüñ DTCF // Evleri qanda durur bilmeyeler: çıkarlar qanda gider bilmeye AÖ1, çıkarlar qanda giderler bilmeye, AÖ2, çıksa dağı qanda gidesin bilmeye MK2 / Evleri qanda durur bilmeyeler: çıkaralar qanda gider bilmeye DTCF. Bu beyit TDK’de yok.

⁷⁹⁸ de: hem dağı MK2 // sözüni: sözün AÖ2 / fehm: dağı fehm MK2. Bu beyit TDK’de yok.

⁷⁹⁹ Alur: altı AÖ1, AÖ2, MK1, MK2 / halk: ki MK2 / görmegë: görmeye AÖ2 // yüz biñ: yüz MK2 / altunı: altun MK2 / bir gün: anda AÖ2, bir günde: MK1, MK2 / ola: ala AÖ1, AÖ2, MK1, gele MK2. Bu beyit TDK’de yok.

⁸⁰⁰ u zâr: olalar MK1 // Şabâha qadar: Çün şabâha qadar MK2, şabâha degin AÖ1, AÖ2, MK1, DTCF / olalar: evlerinde MK2 / olalar bî-qarâr: bî-qarâr olalar MK1. Bu beyit TDK’de yok.

⁸⁰¹ olup: ola AÖ1, DTCF, oldu MK1, olunca MK2 // göreler: Yûsuf’ı göreler MK2. Bu beyit TDK’de yok.

(M 26b)

802. On güne dek anı gelüp göreler⁸⁰²

On güne dek birer altun vireler

(DTCF 12b)

803. Çünkü on gün tamām oldu ey yār⁸⁰³

Mālik anı zeyn idübeni şatar

(ÖÇ 17b, MK1 92b)

804. Şehre gönderir münādīler bile⁸⁰⁴

Müşterī gele bu ‘İmrān kıluna

805. Ol melek kim Yūsuf’uñ eşi-idi⁸⁰⁵

Mālik’e Yūsuf’ı ben şatam didi

(AÖ1 27b)

806. Her kişi kim nesi var-ise gele⁸⁰⁶

Yūsuf’a baha yitürüben ala

807. İzdihāmı şöyle oldu didiler⁸⁰⁷

Niceleri başdılar öldürdiler

808. Münādīler böyle iderler nidā⁸⁰⁸

Kim alur şol kılı kim cānlar fidā

---

⁸⁰² MK2 ve DTCF’ de mısralar takdim-tehirlidir. anı gelüp: gelüp anı AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, DTCF / göreler: gördiler MK1 // birer: onar MK1 / vireler: virdiler MK1. Bu beyit B ve TDK’de yok.

⁸⁰³ gün: tamam DTCF / oldu: olunca MK2 / ey: bil i AÖ1 // Mālik: Melik MK1 / Mālik anı: Melik AÖ2 / zeyn idübeni: zeyn idüp AÖ1, re ‘yi idüp MK1, tezyin MK2 / şatar: şatmak diler AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, DTCF. Bu beyit TDK’de yok.

⁸⁰⁴ Şehre: şah da DTCF / gönderir: gönderdi DTCF / münādīler: münādī AÖ2 / bile: gine AÖ1, yine AÖ2, MK2, nidā kılur MK1 / münādīler bile: münādīlerine DTCF / bu ‘İmrān kıluna: diyü çağırur MK1, bu Ken‘ān kıla AÖ2, bu Ken‘ān kıluna MK2, DTCF. Bu beyit TDK’de yok.

⁸⁰⁵ melek: Melik AÖ1, B / eşi idi: iş-idi AÖ1, DTCF, eşi midi AÖ2, B // Mālik’e: Mālik AÖ1, Melik’e AÖ2, MK1. Bu beyit MK2 ve TDK’de yok.

⁸⁰⁶ kim nesi: nesi AÖ1, AÖ2, MK1, MK2 / gele: getirür AÖ1, AÖ2, MK1, MK2 // Yūsuf’a baha yitürüben ala: Ya‘nî kim Yūsuf’a bahā yetürür AÖ1, MK1. Bu beyit AÖ2, MK2, TDK ve DTCF’de yok.

⁸⁰⁷ İzdihāmı: İzdihām AÖ2, İzdihā kılup MK2, Ezdehāmı DTCF, YK // Niceleri: Niceler AÖ2, MK2 / başdılar: başıban AÖ1, başdılar anı MK2. Bu beyit TDK’de yok.

⁸⁰⁸ Münādīler: Hem münadiler AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, DTCF / böyle iderler: nidā ider AÖ1, DTCF, yine iderler AÖ2, iderler MK1, ide anda MK2 // alur: olur DTCF / şol: bu MK2 / kılı-kim: kulu ki AÖ1, MK2. Bu beyit TDK’de yok.

809. Bir faşih bir şabiḥ bir melih⁸⁰⁹
Bir mūcib bir edib bir şahiḥ
810. Bir gūlāmdur sözi şeker ḥelvā bal⁸¹⁰
Bir cūvāndur boyı şankim servi ṭal
(MK2 23a)
811. Yūsuf anı işidūben söyledi⁸¹¹
Böyle dime bunu yā dellāl didi
(B 24b)
812. Şöyle di ki bir ġarīb bir kesīb⁸¹²
Bir ḥazīni bir ḥafīfi bir kesīb
813. Yūsuf anda kendini ‘āciz bile⁸¹³
Ḥaḡ Te‘ālā ḡadrini a‘lā kıla
(AÖ2 24b)
814. Her kişi kim kendini alçaḡ ṭuta⁸¹⁴
Bunda anda yüce devlete yite
815. Mışır içinde bir beg oġlı var-ıdı⁸¹⁵
Adı Ebü-l-Ḳāri‘a Mālzār-idi
816. Çün Yūsuf’uñ vaşfını işitdi ol⁸¹⁶

⁸⁰⁹ faşih: şabiḥ MK2, B / şabiḥ: faşih MK2 / melih: mesliḥ AÖ2 / Bir faşih bir şabiḥ bir melih: bir şabāḥ bir melih bir melih DTCF // mūcib: necīb MK2, mūcayib DTCF / edib: erīb AÖ2 / şahiḥ: şabiḥ AÖ1, mesliḥ AÖ2, şaliḥ DTCF. Bu beyit TDK’de yok.

⁸¹⁰ gūlāmdur: gūlām MK1, B, M, YK / ḥelvā: ḥūnī AÖ1, ḥevil AÖ2, ḥulḡ-ı MK1, yāḥod MK2, ḥuluyāl DTCF // cūvāndur: cūvān MK1 / şankim: şanki MK1, MK2, B, YK / şankim servi: selvi AÖ2. Bu beyit TDK ve ÖÇ’ de yok.

⁸¹¹ işidūben: ben eşidū AÖ2, eşidūp MK2 // Böyle dime bunu: Bunu böyle dime AÖ2, B / Böyle dime bunu yā dellāl: dellāl bunu böyle dime sen MK2 / yā dellāl: dille DTCF / bunu yā dellāl: yā dellāl bunu MK1. Bu beyit TDK’de yok.

⁸¹² ki: kim AÖ2 / di ki: diyin DTCF / ġarīb: naḥif MK2 / kesīb: keşir AÖ2, ġarīb MK2 // ḥazīni: ḥazīn AÖ2, DTCF, ḥazīn ü MK1 / ḥafīfi: naḥif AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, DTCF / kesīb: lebīb AÖ1, AÖ2, lebib MK2, DTCF. Bu beyit TDK’de yok.

⁸¹³ Yūsuf anda: Anda Yūsuf MK1 / bile: kıla MK2 // a‘lā kıla: kıldı ‘alā AÖ1, DTCF / ‘alā: ‘ulā AÖ2. Bu beyit TDK’de yok.

⁸¹⁴ kendini: kendüi AÖ2, MK1, MK2 / alçaḡ: ‘āciz MK1 // Bunda anda: Anda bunda AÖ2 / anda: vü anda AÖ1 / yüce: vü AÖ1, nice AÖ2, ulu MK2 / anda yüce: vü anda DTCF / yite: yine AÖ1, duta MK2. Bu beyit TDK’de yok.

⁸¹⁵ Mālzār: Maldār DTCF. Bu beyit TDK’de yok.

Biñ yük altun alubanı gitdi ol
(M 27a, DTCF 13a)

817. Geldi Yūsuf yanına yüzün görür⁸¹⁷
‘Aklı gitdi düşdi ol dem uğunur

818. Geldi ‘aklı başına aydur n’ide⁸¹⁸
Hāṣā kim sen kul olasın ey fetā

819. Yūsuf aydur ben kuluyam Tañrı’nuñ⁸¹⁹
Olduran ol didi gören hüküm anuñ
(YK 57a)

820. Gel berü gel sen de ikrār eylegil⁸²⁰
Tañrı birdür puta inkār eylegil
(AÖ1 28a, MK1 93a)

821. Kargā Yūsuf’dan işitdi bunı⁸²¹
Mü’*m* oldı şirkden arıtdı cānı

822. Cümle mālīñ Hāḡ yolına virdi ol⁸²²
Tā ölünce Mıṣr içinde tırdı ol

DER-BEYĀN-I SULTĀN YŪSUF*

⁸¹⁶ Çün: Çünki MK2, Ol B / Yūsuf’uñ: Yūsuf MK2 // Biñ yük: Yüz biñ MK2 / alubanı: aluban AÖ1, AÖ2, DTCF alup MK2 / gitdi: geldi MK1, M. Bu beyit TDK’de yok.

⁸¹⁷ yanına: katına AÖ2 // gitdi: gidüp MK2. Bu beyit TDK’de yok.

⁸¹⁸ Geldi ‘aklı: ‘Aklı geldi AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, DTCF / n’ide: nite AÖ1, MK1, MK2, yine AÖ2 // kim sen: sen AÖ2, bu MK1, sankim DTCF / olasın: ola MK1, olasıñ MK2, YK / ey: iy AÖ1 / ey fetā: ey ata MK1, MK2. Bu beyit TDK’de yok.

⁸¹⁹ kuluyam: kulam MK1, B, YK // Olduran ol didi gören: Öldüren ol dirgüren ol AÖ1, Öldürenür gören AÖ2, iden oldur cümle MK1 / ol didi gören: şağ iden MK2, oldur gören DTCF. Bu beyit TDK’de yok.

⁸²⁰ gel sen de: sen de MK1, sen dağı MK2, M // puta: putdan AÖ1, putı AÖ2, MK2, bunı MK1 / inkār: ikrār MK1. Bu beyit TDK’de yok.

⁸²¹ kargā: kārī‘a AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, DTCF / Yūsuf’dan işitdi: işitdi Yūsuf’dan AÖ1, AÖ2, MK1, DTCF / Yūsuf’dan işitdi bunı: Yūsuf’dan bunı AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, DTCF // oldı: olup MK2, DTCF / şirkden arıtdı cānı: arındı şirkden MK1, şirkden ayrıldı cānı DTCF / arıtdı: artdı AÖ2. Bu beyit TDK’de yok.

⁸²² Mālīñ: mālī AÖ1 // Tā: Yā AÖ1 / Mıṣr içinde tırdı: ehl-i İslām oldı MK2 / tırdı: kaldı AÖ1, MK1. Bu beyit TDK’de yok.

* Başlık AÖ1 28a.

823. Haḡ dīdārın görmek isterseñ hümām⁸²³
‘Aşk-ıla diñ es-şalātu ve’s-selām
824. Gel-berü Yūsuf sözine gidelüm⁸²⁴
Aña sultān müşterī oldı_idelüm
(ÖÇ 18a)
825. Zeliḡā ḡātün-idi ol sultānuñ⁸²⁵
İşit imdi ḡālin aydam Zelḡā’nuñ
826. Bir ulu beg var-idi maḡrībda işit⁸²⁶
Şāh-ı Taymūs dirlerdi aña işit
(MK2 23b)
827. Aṡlanurdı bilesince yüz biñ er⁸²⁷
Bir ulu begdür illā puta ṡapar
(B 25a)
828. Bir lāṡif kıızı var-idi bil anuñ⁸²⁸
Zelḡā-idi bilgil adı ol cānuñ
(TDK 27a)
829. ḡüsñ içinde şol ḡadar maḡbüb-idi⁸²⁹
Mişli bulunmaz anuñ bir ḡüb-idi
(AÖ2 25a)
830. Söyleseydi sözi şeker bal-idi⁸³⁰

⁸²³ Bu beyit AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, DTCF, TDK, B ve YK’de yok.

⁸²⁴ Gel-berü: Gel imdi AÖ2, Gine bir YK / Yūsuf sözine: Zeliḡā’ya AÖ2 // Aña sultān müşterī oldı: Yūsuf’a nice ḡavışdı AÖ2 / müşterī oldı: müşterīdür MK2 / müşterī: deştur DTCF / idelüm: diyelüm MK1. Bu beyit TDK’de yok.

⁸²⁵ Zeliḡā: Zelḡa AÖ2 / ḡātün: ḡatunı AÖ2, MK1, TDK, YK, ḡatun MK2 / ḡātün-idi: ḡātünıydı DTCF / ol sultānuñ: sultānuñ MK1, sultānıñ MK2 // ḡālin: ḡālini MK1 / aydam: idem AÖ2, MK1, MK2, iydem TDK, DTCF / Zelḡā’nuñ: anuñ MK1, Zeliḡā’nıñ MK2, TDK. Bu beyit AÖ2’de yok.

⁸²⁶ ulu beg: ulu MK2, ulu er DTCF / işit: şād AÖ1, AÖ2, şāh MK2, ey yār TDK, işit şād DTCF / dirlerdi: dirler idi AÖ1, AÖ2, MK2 / aña işit: aña ad AÖ1, AÖ2, MK2, DTCF, işid MK1, YK / Şāh-ı Taymūs dirlerdi aña işit: İşit şāh-ı Taymüz adı nāmudār TDK.

⁸²⁷ Atlanurdı: Atlanur MK1 // begdür: beg TDK, er kim DTCF / begdür illā: beg idi-kim AÖ2, begdür illā ki MK1, er ammā ki MK2 / begdür: er ile AÖ1 / illā puta ṡapar: kim ol pūṡa ṡapar TDK.

⁸²⁸ var-ıdı bil: ki var idi MK2 / bil anuñ: anuñ MK1 // Zelḡā: Zeliḡā AÖ2, TDK, Zeliḡā MK1, Zeliḡā MK2 / bilgil adı: adı bilgil AÖ1, TDK, adı bil MK1, YK / ol: o MK2 / ol cānuñ: anuñ MK1, ol maḡbūbung TDK.

⁸²⁹ şol: ol AÖ2, MK2 / maḡbüb-idi: maḡbūbdur MK2 // bulunmaz: yoḡ-ıdı AÖ2, cihānda bulunmaz MK2 / anuñ bir: anuñ key AÖ1, AÖ2, TDK, DTCF, key anuñ MK1.

- Yüzi gökçek boyu selvi dal-idi
(DTCF 13b)
831. Gözleriyle bir kezin baқа-idi⁸³¹
‘Ālemi fitne ile yaқа-idi
832. Zelḥā bir gün atasınuñ dizine⁸³²
Kodu başın uyku geldi gözine
(M 27b)
833. Yatur-iken uykuda bir düş görür⁸³³
Geldi bir şüret müzeyyen hoş görür
834. ‘Āşık oldu göñlüni viridi aña⁸³⁴
Çün uyandı uykudan kaldı taña
835. Zelḥā uyandı turup āh eyledi⁸³⁵
Atası n’olduñ kızım dir söyledi
(AÖ1 28b)
836. Zelḥā atasına düşün söyledi⁸³⁶
Bir şüret gördim ki beni ḥayrān eyledi
837. Göñlimi aldı qarārım qalması⁸³⁷
Mecnün oldım hiç mecālim qalması

---

⁸³⁰ Söyleseydi: Söylese AÖ2, MK1, M, Söyleyince MK2 / şeker: şekerle AÖ2, sükker TDK // Yüzi: Hüsni TDK / selvi: servī TDK /Yüzi gökçek boyu selvi dal-idi: Boyı gökçek şanki servi tal-ıdı AÖ1, MK1, DTCF, Kendi gökçek boyı servi tal-ıdı MK2, Boyı gökçek boyı servi tal-ıdı AÖ2.

⁸³¹ Gözleriyle bir kezin: Bu dem bir kez gözleri AÖ2, Gözleriyle ger bir kez MK1, özler anıñ bir kez MK2, gözleri bir nergizin DTCF / baқа-idi: baқıdı A, baқar-ıdı AÖ, baқar idi MK1, baқа idi MK2 / Gözleriyle bir kezin baқа-idi: gözleri nergis kaşları hilal idi TDK // ‘Ālemi fitne ile: Fitne ile ‘ālemi MK2 / fitne ile: firqat-ile AÖ2 / yaқа-idi: yaқar-ıdı AÖ1, baқа idi AÖ2, yaқar idi MK1, yıқа idi MK2 / ‘Ālemi fitne ile yaқа-idi: ‘aleme fitne ile baқа idi DTCF, baқışı ‘ālemleri yaқar idi TDK. Bu beyit M’de yok.

⁸³² Zelḥā: Zeliḥa AÖ2, Zeliḥā MK1, Zeliḥa MK2 / atasınuñ: atası AÖ2, anasınuñ B.

⁸³³ Yatur-iken: Yaturken B, DTCF / bir düş: düş MK1 // müzeyyen: ki zibā MK2 / görür: gelür AÖ2, B.

⁸³⁴ ‘Āşık: ‘Āşığı AÖ1 / oldu: olup MK2.

⁸³⁵ Zelḥā: Zeliḥa AÖ2, Zeliḥā MK1, Zeliḥa MK2 / uyandı: uyanup TDK / turup: bir MK1, ki bir MK2, durup TDK, DTCF / turup āh: āh AÖ2 // Atası: Babası AÖ2 / dir: deyü AÖ2, diyü MK1 / dir söyledi: söyledi AÖ1, söyle didi MK2.

⁸³⁶ Zelḥā: Zeliḥa AÖ2, MK1, MK2, B / atasına: babasına AÖ1, B, YK // ki: beni AÖ2, ki beni MK2 / ki beni: beni TDK.

⁸³⁷ Göñlümi aldı: Anı gördükde AÖ2, Göñlüm aldı hiç MK2, göñlüm aldı DTCF.

838. Atası aydur kızım sen katlangıl⁸³⁸
Bile-idüñ cümle mālım virem bil
(MK1 93b)
839. Derdiñe dermān ola-idi senüñ⁸³⁹
Ne ‘aceb sevdāya uğramış cānuñ
(ÖÇ 18b)
840. Zelḥā ne ta‘ām yidi ne ḥod uyur⁸⁴⁰
Ol şüretiñ ‘aşkına ḥayrān olur
841. Gül yüzi şarardı anuñ la‘li var⁸⁴¹
Dün ü günü ider-idi āh u zār
(TDK 27b, MK2 24a)
842. Bir yıldan Zelḥā yandı bu oda⁸⁴²
Bir gice gördi yine cānlar fidā
(B 25b)
843. ‘Āşıkını ma‘şūkını gördi ol⁸⁴³
Ne kişisin didi aña şordı ol
(YK 57b, DTCF 14a)
844. Ol şūrret dir bu beşāretdür saña⁸⁴⁴

⁸³⁸ aydur: dir ger MK1, DTCF, der MK2, dir ey TDK / kızım sen: kızım ben AÖ1, ey kızım MK2, kızım TDK, DTCF // kızım sen katlangıl: bileydüm AÖ2, kızım bileydüm AÖ1, MK1, bile idim MK2, kızım n’eyleyelim TDK, kızım bileydüm DTCF / Bile-idüñ cümle mālım virem bil: kandalığın cümle mālım vireydüm AÖ1, kanda ise hep mālım vireydüm AÖ2, kandalığın mālımı virüp alaydım MK1, Ol kanda dur cümle mālım vire idim MK2, kandalığın cümle mālım vireydüm DTCF, māl-ıla olursa virelüm alalım TDK.

⁸³⁹ Ola-idi: olaydı AÖ1, YK, olaydım MK1, ola idi MK2/ Allāh’dan senüñ TDK // uğramış: düşdi AÖ1, AÖ2, MK1, düşürdi MK2 / cānuñ: bu cānun AÖ1, AÖ2, MK1, DTCF.

⁸⁴⁰ Zelḥā: Zelīḥā MK1, Zelīḥā andan MK2 / Zelḥā ne: Zelḥā AÖ1 / yidi: yer MK2, TDK / ne ḥod uyur: ne uyur AÖ1, MK1, MK2, DTCF, ne su içerne uyur TDK. Bu beyit AÖ2’de yok.

⁸⁴¹ Gül yüzi şarardı anuñ: Gün gün anıñ gül yüzi MK2 / yüzi: yüziñ AÖ2 / şarardı anuñ: anuñ şarardı AÖ1, MK1, TDK / la‘li var: lālezār AÖ1, lālevār AÖ2, MK1, TDK, DTCF, şolar idi MK2 // günü: gün AÖ2, MK1, B, / ider-idi: iderdi MK1, B / Dün ü günü ider-idi āh u zār: Zārī zārī inleyüp ağlar idi MK2, dün ü gün ḥasretinden ider āh ı zār TDK, dün ü gün iderdi āh ile zār DTCF.

⁸⁴² Yıldan: yıla dağ AÖ1, seneye dek AÖ2, yıla kadar MK2, zaman TDK, yıldır DTCF / Zelḥā: Zelīḥā MK2 / Zelḥā yandı: yandı AÖ2, yandı Zelīḥā TDK / Zelḥā yandı bu oda: yandı aña Zelīḥā MK1 / bu oda: oda AÖ1 // gördi yine: yine görür AÖ1, gördi AÖ2/ gördi yine cānlar fidā: sevdüğünü gördi uykuda TDK / Bir gice gördi yine cānlar fidā: Yıl başında yine gördi Zelīḥā MK1.

⁸⁴³ ‘Āşıkını ma‘şūkını: ‘Āşık-ıdı ma‘şūkını AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, TDK, ‘Āşık-idi ma‘şūkını DTCF // kişisin: kişisiñ MK2 / didi: diyü MK1, diyü MK2 / didi aña: deyübeni AÖ2, B, diyüben DTCF.

Ben nebīyem Ḥaḫ seni virdi baña
(AÖ2 25b)

845. Sen benimsin ben senüñem yā nigār⁸⁴⁵
Kılma benden ğayrı kimse ihtiyār

846. Çünkü gördi bu düşini uyanur⁸⁴⁶
Kim didi bu şi'ri anda söylenür

Şİ'R*

847. Kandasın ey gözlerim giryān iden⁸⁴⁷
Bağrımı hūn cigerim biryān iden
(M 28a)

848. Düşde görüp benüm göñlümi alan⁸⁴⁸
Dün ü gün işim āh u efgān iden

849. Gözlerim yumduḫca gelüp görünen⁸⁴⁹
Uyanuban bulunmaz ḫayrān iden
(AÖ1 29a)

850. Şüretiñ naḫşı münevver cānıma⁸⁵⁰

---

⁸⁴⁴ Ol: Didi AÖ2 / şüret dir: şüretdür AÖ1, didi MK1 / dir bu: bil AÖ2 / dir bu beşāretdür: beşāret ider MK2 / Ol şüret dir bu: Yūsuf iyder bil TDK / şüret dir bu: şüret iddür bil DTCF // nebīyem: seniñem MK1, beni MK2 / ḫaḫ seni: seni ḫaḫ MK2 / Ben nebīyem Ḥaḫ seni virdi bana: naşīb itmiş Ḥaḫḫ seni vermiş bana TDK. Bu beyit B'de yok.

⁸⁴⁵ Sen benimsin ben senüñem: Ben senüñem sen benimsin AÖ2 / yā nigār: bil ey cān AÖ2, bil ey yār MK2, DTCF // ğayrı: ğayrısın MK1 / kimse: kimseyi AÖ2, sen MK1 / ğayrı kimse: ğayrısına DTCF / Kılma benden ğayrı kimse ihtiyār: buña şabr eyle geḫer bir zamān bu rüzigār TDK.

⁸⁴⁶ bu: işbu AÖ1, AÖ2, DTCF / uyanur: uyandı MK1 / Çünkü gördi bu düşini uyanur: gördi bu düşi hemān-dem uyanur TDK // Kim didi: Hem didi AÖ2, Hem bu MK1, Diyüben bu MK2 / didi: diyüp TDK / bu şi'ri anda: anda bu şi'ri AÖ1, DTCF, şi'ri kendi özine MK1, şi'ri anda MK2 / anda: ol dem TDK / söylenür: söyledi MK1.

* Başlık ÖÇ 18b.

⁸⁴⁷ ey: iy AÖ1, sen M // biryān: pür-yān TDK, DTCF / Bağrımı hūn cigerim biryān: Dün ü gün işim āh-ıla efgān AÖ1.

⁸⁴⁸ görüp: görüp bu MK1, görünen MK2, görünen DTCF / benüm göñlümi: göñlümi benüm AÖ2 / benüm göñlümi alan: 'aşuḫ oldım ben saña TDK // Dün: Dün ü AÖ2, MK2 / Dün gün işüm āh-ıla efgān: Bağrımı hūn cigerim giryān AÖ1 / işüm: işim gücüm MK2 / āh-ıla efgān: āh u efgān AÖ2, efgān MK2 / āh u: āhla DTCF.

⁸⁴⁹ Gözlerim: Gözüm AÖ1, AÖ2, gözlerimi MK1, MK2, gözimi TDK, DTCF / gelüp: gelüben AÖ2 // Uyanuban bulunmaz: Uyanuban bulunmayup AÖ2, Uyanınca bulamayup MK2, arayup bulunmayup TDK, uyanup bulunmayup DTCF.

Çandasın ey gözüm yaşın kan iden

851. Gönül ne dünya diler ne hüd ta'âm⁸⁵¹
Fikrim sensin ey beni mestân iden

852. Gönül ne dünya diler ne hüd ta'âm⁸⁵²
Çandasın ey beni dîvâne iden

853. Gitdi 'aqlum diremezem özimi⁸⁵³
Gel esirge ey beni sekrân iden

854. Şüretiñ naşına cânım olsun fidâ⁸⁵⁴
Gel görün ey cânımı kurbân iden

855. Bir yıl oldı kim yine yağıdıñ yiter⁸⁵⁵
Derdini gönlüme ey mihmân iden
(MK1 94a, ÖÇ 19a)

856. Ne gözümüñ yaşı kaldı ne vücüd⁸⁵⁶
Şüretin 'arz idüp yüzün pinhân iden
(TDK 28a)

---

⁸⁵⁰ şüretüñ: şüreti AÖ2 / münevver cânıma: muşavver cânıma AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, bu cânım fidâ TDK, DTCF // gözüm: gözlerim AÖ2 / ey: iy AÖ1 / ey gözüm yaşın kan iden: gözüm yaşın ey kan iden AÖ1, MK2, DTCF / gözüm yaşın kan iden AÖ2, MK1 / Çandasın ey gözüm yaşın kan iden: gel göreyim cânımı kurbân iden TDK.

⁸⁵¹ Gönül ne: ne gönül AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, DTCF, bu gönül TDK // Fikrim: Fikr: AÖ1, Fikrüm MK1 / sensin ey beni: ancak sensin ey MK2 / ey: iy AÖ1 / mestân: dîvâne AÖ2 / mestân: nâlân TDK.

⁸⁵² Gönül ne dünya diler ne hüd ta'âm: Mecnün oldum şabrum oldı bî-çarâr AÖ1, MK1, Mecnün oldum kalmadı şabrı arâr MK2, Mecnün oldum şabrum oldı ne karar DTCF // ey iriş MK1 / beni dîvâne: dîvâne beni AÖ1 / Bu beyit AÖ2 ve TDK'de yok.

⁸⁵³ diremezem: bilemezem MK2 / özümü: ögümü AÖ2, DTCF // esirge: görüñ MK1 / beni sekrân: cânımı kurbân MK1. Bu beyit AÖ1 ve TDK'de yok.

⁸⁵⁴ şüretüñ: şüreti AÖ2 / cânım olsun: cân olsun AÖ1, AÖ2, DTCF, cânlar olsun MK1, olsun cân MK2 / fidâ: didi DTCF // görün ey: göreyim AÖ2, MK2 / görün ey cânımı kurbân: esirge beni ey sekrân MK1 / Gel görün ey cânımı: gel göreyim cânım DTCF. Bu beyit TDK'de yok.

⁸⁵⁵ yıl: sene AÖ2 / kim yine yağıdıñ yiter: yitesi yağıdı yiter AÖ1, yiter yağıdıñ yiter AÖ2, nice yer yağıdıñ beni MK2, âteşe yağıdıñ beni TDK / kim yine yağıdıñ: yaşı bağıdıñ DTCF / Derdini gönlüme ey: gel ey derdi gönlüme AÖ1, DTCF, gel ey derdin gönlü AÖ2, ey derdime dermân MK1, derdimi ey gönlüme MK2.

⁸⁵⁶ gözümüñ: gözüm MK1, MK2, B, M / vücüd: vücüdümde mecal AÖ1, AÖ2, DTCF, vücüdümde cân MK1, TDK, mecalim MK2 // Şüretin: Yüzün MK1 / yüzün: ey özünü MK2, kendüzün TDK, ey özünü MK1 / idüp yüzün: iyleyüp ey rüzün DTCF.

857. Ey ‘aceb ol gün ola mı yüz-be-yüz görem seni⁸⁵⁷
 Vuşlatuñuñ günidür bir cānumı biñ cān iden
(MK2 24b, DTCF 14b)
858. Ben ġarīb üftādeñi hicrāna şalma kıl meded⁸⁵⁸
 Hicrānı vuşlata deġiş ey bizi yeksān iden
859. Pādişāh gördi kızınıñ ħālını⁸⁵⁹
 Eline aldı ol demde elini
860. Didi ey kızım yine n’olduñ ‘aceb⁸⁶⁰
 Diyüvirgil saña ne oldu sebep
861. Gül yüzüñ rengi ħazān oldu senüñ⁸⁶¹
 Dün ü gün işüñ fiġān oldu senüñ
(B 26a)
862. Zelġā aydur ey baba ol şüreti⁸⁶²
 Yine gördüm yaġdı beni ħasreti
(AÖ2 26a, M 28b)
863. Babası dir yirini şorduñ mı ħiç⁸⁶³

⁸⁵⁷ Ey: İy AÖ1 / Ey ‘aceb ol gün: Ol MK1, gün MK2, ‘aceb ol gün TDK / ol: bir şol AÖ1, AÖ2, / ola mı yüz-be-yüz görem seni: yüzüñi görem AÖ2, ola yüze yüz göre mi ‘aceb MK2 / yüz-be-yüz: yüze yüz AÖ1 // Vuşlatuñuñ günidür: Vuşlatıñ günidür AÖ2, Vuşlatıñ MK1, Vala irgür bir gör MK2, vuşlatıñ gönder DTCF / bir: iy AÖ1 / bir cānumı: ey cānımı AÖ2, bir cānım MK2 / Vuşlatuñuñ günidür bir cānumı biñ cān iden: vuşlatı hicrūñ beni ‘alemde yeksan iden TDK. Bu beyit ÖÇ, B ve YK’de yok. Bu beytin vezni Fā i lā tün / Fā i lā tün / Fā i lā tün / Fā i lün şeklindedir.

⁸⁵⁸ ġarīb üftādeñi: ġarībi MK1, MK2 / hicrāna: hiecre MK2 / şalma kıl: şanmaķıl MK2 // Hicrānı vuşlata deġiş: Hicri vuşlat kıl MK2 / ey bizi: bizi MK2. Bu beyit AÖ1, AÖ2 ve ÖÇ’de yok.

⁸⁵⁹ gördi: çün gördi AÖ1, MK1, MK2, DTCF, gördi çün AÖ2 / kızınıñ ħālını: kızınıñ ħālını AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, DTCF // ol demde: hem anuñ AÖ1, DTCF, kızınıñ MK2. Bu beyit MK1 ve TDK’de yok.

⁸⁶⁰ ey kızım: kızım MK1, TDK, DTCF, YK / yine n’olduñ ‘aceb: gine n’oldı ‘aceb AÖ1, gine n’olduñ ‘aceb AÖ2, MK1, gine olduñ ne aceb MK2, gine n’olduñ sen aceb DTCF // Diyüvirgil saña ne oldu sebep: kim ħaber virgil didi baña ne irdi ta‘ab AÖ1, ħaber vir didi saña ne irdi ta‘ab AÖ2, kim ħaber virdi didi saña ne oldu ta‘ab MK1, Kim ħaber vir saña ne oldu ta‘ab MK2, kim ħaber vergil saña ne irdi ta‘ab TDK, kim ħaber virgil baña ne irdi nikab DTCF.

⁸⁶¹ yüzüñ rengi: yüzüñ MK1 // Dün ü: Dün MK2 / fiġān: eġġān DTCF.

⁸⁶² Zelġā: Zelīġā AÖ2, MK1, MK2 / aydur: dir ki TDK / ey: iy AÖ1 / ey baba: yine AÖ2, MK1 // Yine: Gine AÖ1, B, YK, Baba AÖ2.

⁸⁶³ Dir: Didi MK1 / Babası dir: Dir babası AÖ1, AÖ2, MK1, TDK, DTCF / yirini: yirin AÖ2 / şorduñ mı: gördüñ mi AÖ1, MK2 // yirini: adın AÖ2, MK1, MK2, adımı TDK, DTCF / bildiñ mi: şorduñ mı AÖ1.

Ol kim-imiş yirini bildüñ mi hiç

864. Didi yirin şormadım illā didi⁸⁶⁴
Sen benimsin ben senüñem söyledi
865. Hem nebīdür aşlımuz bizüm didi⁸⁶⁵
Diñle fehm eyle benüm sözüm didi
866. Zelḥā bunı söyledi ḥayrān olur⁸⁶⁶
Böyle didi niye ser-gerdān olur
(AÖ1 29b, YK 58a)
867. Bir yıl olunca yine gördi anı⁸⁶⁷
Hem sevindi yine Zelḥā'nuñ cānı
868. Aydur ey gön̄lüm alan cānım cānı⁸⁶⁸
‘Aşkıñ-ile deli eyledüñ beni
869. Seni sevdim gör beni ne eyledüñ⁸⁶⁹
Böyle oldı bağı Mecnün eyledüñ
(TDK 28b, DTCF 15a)
870. Neredesin kimiñ oğlısın digil⁸⁷⁰

---

⁸⁶⁴ yirin: yirini MK1, yerini MK2, B, dirim TDK / şormadım: şordum MK1 / illā didi: illa ol didi TDK // Sen benümsin ben senüñem: ğayrı kimse iḥtiyār itme MK2 / söyledi: bil-didi AÖ1, AÖ2, MK1, TDK, DTCF, didi MK2, M, YK.

⁸⁶⁵ Hem nebīdür aşlımuz bizüm: Sen benimsin ben seniñ MK2 / nebīdür: nebī-durur AÖ1, bizüm M, benimdür nebi DTCF / aşlımuz bizüm: benüm aşlım AÖ1 // fehm eyle benüm sözüm: sözüm benim fehm eyle MK2.

⁸⁶⁶ Zelḥā: Zelīḥā MK1, Zeliḥa MK2 / Zelḥa bunı: Bunı böyle AÖ2 // Böyle didi niye: Bir yıla den dağı AÖ2, MK1, kadar MK2, Bir yıla dek yine TDK, bir yıl dek yine DTCF.

⁸⁶⁷ Bir yıl olunca: yıl olıcağ TDK, DTCF / olunca: olıcağ AÖ1, AÖ2, MK1 / yine: gine AÖ1, B / gördi: görürdi MK2 / anı: pes anı TDK // yine: gine AÖ1/ yine Zelḥa'nuñ, Zelīḥā'nuñ MK1 / Zelḥa'nuñ: Zeliḥa'nuñ MK2. Bu beyit AÖ2'de yok.

⁸⁶⁸ Aydur: Atdı MK2 / Aydur ey gön̄lüm alan: Yine gördi aydur ey AÖ2 / ey: iy AÖ1 / cānum: cānımuñ MK1 / cānı: xanı MK2 // ‘Aşkıñ ile: ‘Aşkıñla AÖ2, YK, ‘İşkıla DTCF / beni: sen beni AÖ2, DTCF.

⁸⁶⁹ sevdim: gördüm MK2, M / gör: gör ki AÖ1, AÖ2, MK2, TDK, DTCF / ne eyledün: n'eyledi AÖ1, MK1,TDK, n'eyledüñ AÖ2, MK2, DTCF // Böyle oldı: İki yıldur AÖ2, İki yıldur beni MK2, Bir yıl oldı AÖ1, MK1, TDK, DTCF / bağı: beni AÖ2, MK1, B / eyledüñ: eyledi AÖ1, MK1, TDK.

⁸⁷⁰ Neredesin: Nedür adın AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, TDK, DTCF / oğlısın: oğlusañ MK1, oğlısan MK2 / digil: di gel MK2 // İsteyen: İsteyem AÖ2, Seni isteyen MK1, Arayan MK2 / bulur sen: bulnursın AÖ2, bulur MK1, bulur tiz MK2, bulısar TDK, DTCF.

İsteyen kanda bulur sen söylegil

871. Aydur ey mäh diñle benüm sözimi⁸⁷¹
Ya'kûb oğlu Yūsuf'um bilgil beni
(MK2 25a)
872. Kim ki beni ister olursa gele⁸⁷²
Ben Mısr'dayam beni anda bula
873. Uşda bildüñ imdi āgāh olasın⁸⁷³
Arayubanı Mısr'da bulasın
(ÖÇ 19b, MK1 94b)
874. Çün uyandı uykudan 'aqlı gelür⁸⁷⁴
Babasına söyledi gör ne kıılır
875. Didi baba bildim anuñ yirini⁸⁷⁵
Aşlını vü neslini hep varını
876. Ya'kûb oğlıyam didi Ken'an'a şāh⁸⁷⁶
Ben Yūsuf'am didi Mısr'a pādīşāh
(B 26b)
877. Baña dermān eylegil dir ey baba⁸⁷⁷
Yoḥsa benüm 'ömrüm olısar hebā

---

⁸⁷¹ Aydur: Didi MK2 / ey: iy AÖ1 / mäh: nigār MK1 / benüm: imdi AÖ1, AÖ2 / benüm sözimi: sözümi MK1, imdi sözüm DTCF / sözimi: sözüm AÖ1. Bu beyit TDK'de yok.

⁸⁷² Kim ki: Bil-ki AÖ1, Kim MK2, didi kim beni TDK, kim beni DTCF / ister: isterse MK2, B, isteyen TDK / olursa: olsa MK1, anda MK2 // Ben: Bizi MK1 / Mısr'dayam beni anda: şehri Mısr'da MK1, Mıā(ı)r'da oluram gele MK2 / beni: gelüp AÖ2, gele DTCF / Ben Mısr'dayam beni anda : beni dā'im gele Mısr'da TDK.

⁸⁷³ bildüñ: bilgil AÖ2 / imdi āgāh: şimdi āgāh MK2 // Arayubanı: Arayup MK2 / Arayubanı Mısr'da: Arayuban beni anda AÖ1, AÖ2, TDK, DTCF, Arayuban beni Mısr'da MK1, Arayuban beni Mıā(ı)r şehrinde MK2. Bu beyit M'de yok.

⁸⁷⁴ gelür: gider MK2 // kıılır: ider MK2.

⁸⁷⁵ Didi baba: didi baba MK2, dir ki baba AÖ2, DTCF, dir ey baba MK1, TDK / bildüm: buldum MK1, TDK, DTCF, bildim ben MK2 / yirini: yolını MK2 // Aşlını vü: Aşlını MK1 / vü neslini heb: neslini cümle MK2, ve neslini ve DTCF / vü: ve TDK.

⁸⁷⁶ oğlıyam didi: oğlıyam MK1, B / didi: dir AÖ2, hem YK / Ken'an'a: Ken'an AÖ1, AÖ2, MK2 // Ben Yūsuf'am didi: Adım Yūsuf ben MK2 / Mısr'a: Mıā(ı)r'da AÖ2, MK2, Mısr'da.

⁸⁷⁷ Baña dermān eylegil dir: Sen baña dermān eyle AÖ2 / eylegil dir: eyle sen de MK2 / eylegil dir ey: eyle ey DTCF // olısar: olupdur AÖ2, oldur hep MK2 / hebā: hebāh AÖ2, hevā MK2.

878. Babası dir ey kızım diñle beni⁸⁷⁸
 Altı aylık yol-durur Mısr'ın yolu
(AÖ2 26b, M 29a)
879. Altı aylık yola nice varalum⁸⁷⁹
 Yā senüñ hāliñi nice şoralum
880. Vaz gel andan ƙo fikri eyleme⁸⁸⁰
 Bunuñ-içün baña artık söyleme
881. Bundan aña ben seni viremezem⁸⁸¹
 Senden ayrı dünyāda olamazam
(AÖ1 30a)
882. Zelḥā dir beni aña virmeyesin⁸⁸²
 Ben baña kıyam beni görmeyesin
(DTCF 15b)
883. Hancer alup öldürem kendözümü⁸⁸³
 Görmeyesin benüm artık yüzümü
(TDK 29a)
884. Babası çün işitti işbu sözi⁸⁸⁴
 Anı esirgedi göyüñdi özi
885. Ne 'aceb derde düş olmışsın kızım⁸⁸⁵

⁸⁷⁸ ey: diñle AÖ2 / ey kızım diñle: diñle kızım bu MK1, diñle kızım sen MK2 / diñle: sen AÖ2 / beni: hāli: AÖ1, MK1, MK2, TDK, DTCF // yol-durur: yoldur AÖ2, MK1, MK2.

⁸⁷⁹ yola: yoldan MK2 // şoralum: görelim AÖ1.

⁸⁸⁰ andan: imdi AÖ2, anda: DTCF / ƙo: ƙoy MK2 / ƙoy fikri: ƙo bu fikri AÖ1, AÖ2, MK2, TDK, DTCF // baña artık: artık baña AÖ1 / artık: ayruƙ AÖ2, MK2, DTCF. Bu beyit MK1'de yok.

⁸⁸¹ Bundan aña ben seni: Seni ben ol illere AÖ2 / aña: anda TDK, DTCF / aña ben: oraya MK1 / viremezem: virmezem AÖ1, AÖ2, göndürmezem MK1 // olamazam: olmazam AÖ1, ƙurmazam AÖ2. Bu beyit MK2'de yok.

⁸⁸² Zelḥā dir: ey baba AÖ1, MK1, MK2, DTCF, Babacuğum AÖ2 / beni: çün ben AÖ1, beni çün MK1, çün beni TDK, DTCF / aña: aña sen MK2.

⁸⁸³ alup öldürem: ile ururam MK2 / öldürem: öldürürem MK1 / kendözümü: kendözüm AÖ1, kendümi MK1, TDK kendi özüm MK2, DTCF // Görmeyesin: Görmeyesin sen MK2 / Görmeyesin benüm artuƙ: Benüm artuƙ göremezsın MK1, TDK, benim ayruƙ görmeyesin DTCF / yüzümü: yüzüm MK2. Bu beyit AÖ2'de yok.

⁸⁸⁴ çün işitti: çün işidür AÖ1, AÖ2, TDK, DTCF, çünki işitti MK1, B / işitti: işidür AÖ1, AÖ2, MK1, eşitdi MK2 / işbu: bu AÖ2, MK1, B, M, YK // esirgedi: esirgeyüp AÖ2, MK2, esirgedi vü AÖ1 / göyüñdi: göyünür AÖ1, göynür AÖ2, MK2, göynüdi MK1 / esirgedi göyüñdi: esirgeyüp yanar TDK, esirgeyüben göyünür DTCF.

Ḥālīni fikr eyledim yandı özüm

886. İmdi kızım iyi tedbīr eylegil⁸⁸⁶
Nice ideyim baña görklü söylegil

887. Nice beglerden gelüpdür ilçiler⁸⁸⁷
Her biri kim seni oğluna diler
(MK2 25b)

888. Ne diyeyim bunlara söyle ey cān⁸⁸⁸
İyü fikr eyle ki olmaya ziyān

889. Didi ey baba işit ne diyesin⁸⁸⁹
Ögredeyim sen aña söyleyesin
(ÖÇ 20a, YK 58b)

890. Diyesin kim işbu kızım rencīdür⁸⁹⁰
Aydan aya cinnī tutar rencīdür

891. Böyle diyüben varalar gideler⁸⁹¹
Rencī diyince yā beni n'ideler
(MK1 95a)

⁸⁸⁵ Ne 'Aceb: 'Aceb MK1, MK2 / derde: sevdāya MK2 / düş olmuşsin: düş olduñ AÖ2, düş olmuş MK1 // Ḥālīni: Didi AÖ2, derdiñi MK2, DTCF.

⁸⁸⁶ İmdi: Didi AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, de imdi TDK, dedi ki DTCF / iyi: bir AÖ2, DTCF, buña MK2 / iyi tedbīr: sen teteber AÖ1 // Nice ideyim: Nice ideyin AÖ1, DTCF, Nice idelüm AÖ2, TDK, Nice idem MK1, Niçe ideyim MK2 / baña görklü: baña sen AÖ1, gülüm AÖ2, gönül bir MK2 / görklü: anı TDK / söylegil: eylegil MK2 / baña görklü söylegil: görklü eylegil DTCF. Bu beyit B'de yok.

⁸⁸⁷ Biri: birisi AÖ1, AÖ2, MK2, TDK, DTCF / seni oğluna: oğluna almak AÖ2.

⁸⁸⁸ Ne diyeyim: Ben ne diyem MK2 / diyeyim: diyesin AÖ1, AÖ2, MK2 / ey cān: sen 'ayān MK2 // İyü: Anı MK2 / eyle ki: iyle kim AÖ1, eyle AÖ2, eylegil MK1 / ziyān: şöñra ziyān MK2.

⁸⁸⁹ ey: iy AÖ1 / ey baba eşit: diñle ey baba MK2, işit ey baba DTCF // Ögredeyin: Ögredeyim AÖ1, MK2, TDK, Ben öğredem MK1 /anı söyleyesin: diyesin anlara AÖ2 / söyleyesin: diyesin MK1 / Didi ey baba eşit ne diyesin: Eşit ey ne dersin bunlara AÖ2.

⁸⁹⁰ Diyesin kim: Diyesin-ki MK1, DTCF, Diyesiñ ki MK2 / işbu kızım: bu kızım MK2, YK / rencīdür: rencidür MK1, TDK, cinlüdür MK2 // Aydan aya: Ayda bir MK2 / cinnī: cīn MK1, MK2, TDK, DTCF / rencīdür: hem delidür AÖ1, hayvān öldürür AÖ2, uçuklıdur MK1, ādem öldürür MK2, göyünlüdür TDK.

⁸⁹¹ diyüben: diyüp AÖ1, diyince AÖ2, YK, diyicek MK1, TDK, deyincek MK2 / varalar: vara anlar AÖ1, varuban AÖ2, MK1, TDK, varup anlar MK2 // Rencī: Böyle AÖ2, MK2 Rencli AÖ1, MK1, TDK / diyince: dicek AÖ1, diyicek MK1, olunca AÖ2, MK2, / yā beni: beni anlar AÖ2, beni kim MK2 / n'ideler: pes n'ideler TDK. Bu beyit DTCF' de yok.

892. Böyle diyü ilçiyi gönderdiler⁸⁹²
Her birine dolu hil'at virdiler
(B 27a)
893. On toktuzdan ilç gelmiş-idi⁸⁹³
Gitdi anlar Zeliḫā kalmış-ıdı
(M 29b)
894. Gitdi anlar Zelḫā ile kaldılar⁸⁹⁴
İşit imdi nice tedbīr kıldılar
(AÖ2 27a)
895. Didiler Mısr'a ilç gönderelüm⁸⁹⁵
Ne-ise mektüb-ile bildürelüm
896. İlçi yarağın idüp gönderdiler⁸⁹⁶
Kızıñ aḫvāli ne-ise didiler
(TDK 29b, DTCF 16a)
897. Nāme yazduruban virdi eline⁸⁹⁷
Aldı gitdi añı Mısr yolına
(AÖ1 30b)
898. Şöyle nāme yazdı ki ol pādişāh⁸⁹⁸
Bir kızım var şanasın gökteki māh
899. Düşde görmüş ol size 'aşık-durur⁸⁹⁹

⁸⁹² Bu beyit A'da 893. beyitten sonra gelmektedir. Diyü: diyüp AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, TDK, DTCF / ilçiyi: ilçiler AÖ1, emciyi AÖ2, elçileri MK1, ilçiyi TDK, ilç DTCF // dolu hil'at: dürlü hil'at AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, TDK, DTCF.

⁸⁹³ toktuzdan: toktuz AÖ1, AÖ2, MK1, MK2 / ilç: yirden ilç AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, TDK, DTCF / gelmiş-idi: gelmişdi MK2 // Gitdi anlar Zeliḫā kalmış-ıdı: Her biri aña düñür olmuş-ıdı AÖ1, MK1, MK2, TDK, DTCF, Her biri aña düñür gelmiş-idi AÖ2.

⁸⁹⁴ Gitdi anlar: Ana baba TDK, Anlar gitdi YK / Zelḫā: Zeliḫā AÖ2, MK1 / Zelḫā ile: Zeliḫā böyle MK2 // nice: gör nice MK1 / kıldılar: itdiler MK1, TDK. Bu beyit ÖÇ'de yok.

⁸⁹⁵ Didiler: Didiler kim AÖ1, Didi MK2 / ilç: elçiler MK2 // Ne: Kim MK2 / Ne ise mektüb ile: Nāme ile ne ise AÖ2.

⁸⁹⁶ idüp: kırup AÖ2 // aḫvāli ne ise: aḫvālin aña AÖ2 / didiler: bildürdiler AÖ2, B, YK. Bu beyit AÖ1'de yok.

⁸⁹⁷ yazduruban: yazup AÖ1, AÖ2, MK1, TDK, DTCF / virdi eline: virdi anuñ eline: AÖ1, MK1, TDK, DTCF, virdi elçi eline AÖ2 // Aldı gitdi añı: Aldı anı gitdi AÖ1, MK1, TDK, DTCF, Aldı elçi gitdi AÖ2. Bu beyit MK2'de yok.

⁸⁹⁸ Şöyle nāme yazdı: Şöyle yaz nameyi AÖ1, Şöyle yazdı nameyi AÖ2, MK1, DTCF, Şöyle yazmış nameyi TDK, Nāme yazup virdi MK2 / ki ol pādişāh: ol pādişāh AÖ1, AÖ2, ey pādişāh MK1, MK2, TDK, DTCF // şanasın: şanki MK2, YK / gökteki: gökte AÖ2.

Şöyle bil kim yoluña ki şādık-durur

900. Sizden ğayrılar kılmaz ihtiyār⁹⁰⁰
Size virmek dilerüz anı ey yār
901. İlçi sürdi yolını Mısr'a varur⁹⁰¹
Pādişāh ol ilçiden āgāh olur
902. Emir kıldı ilçiyi getürdiler⁹⁰²
Sultānuñ karşıısına yitürdiler
903. Gelüp şāhın tahtı önünde baş ğodı⁹⁰³
Halk aña izzet ikrām eyledi
(MK2 26a)
904. Şāh-ı Taymūs'ın kelāmın söyledi⁹⁰⁴
Her hālın aña hikāyet eyledi
905. Didi bir bir hep anuñ düş gördüğün⁹⁰⁵
Düşde görüp aña gönül virdüğün
906. Dağı ol mektübını virdi aña⁹⁰⁶

---

⁸⁹⁹ görmiş: gördi AÖ1, AÖ2, MK1, TDK, DTCF, görüp MK2 / ol size: seni ol AÖ2, saña MK1 / size: saña AÖ1, MK2 // Şöyle bil kim yoluña ki: Şöyle kim yoluñuza AÖ1, AÖ2, TDK, Şöyle yoluñuza MK1, Şöyle ki yolunuza MK2, Şöyle ki yolunuza ki DTCF.

⁹⁰⁰ Sizden ğayrılar: Sizden artuğı o AÖ1, Sizden artıg kimse AÖ2, Sizden artuğın MK1, Sizden ayruğı eve MK2, Sizden ğayrısın o TSK, Sizden ayruğı o DTCF / kılmaz: kıldı MK1 / ihtiyār i'tibār AÖ2 // dilerüz: diler MK1, isteriz MK2 / ey: i AÖ1 / ey yār: şehriyār MK1

⁹⁰¹ sürdi: sürüp AÖ1, şordı MK2, DTCF / sürdi yolını: gidüp çünkü MK1, durmaz sürür YK / sürdi yolını Mısr'a: andan Mısr içine AÖ2.

⁹⁰² Emir: Emr AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, DTCF / ilçiyi: emciyi AÖ2, ilçiyi TDK, ELÇİ DTCF // Sultānuñ: Sultānı AÖ1 / karşıısına: katına MK1. Sultānuñ karşıısına yitürdiler: Sultān önüne o dem baş ğodılar AÖ2, Sultānın önünde hem baş ğodılar MK2, DTCF.

⁹⁰³ Gelüp şāhın: Geldi şāhuñ AÖ1, MK1, TDK, Geldiler sultānın MK2, gelüp sultānuñ DTCF / tahtı önünde: taht önünde AÖ1, MK2, önünde MK1 / tahtı önünde baş ğodı: seyrine yetdiler MK2 sarayına yitürdiler DTCF // Halk: kalkdı AÖ1, MK1, TDK, kılçup MK2, DTCF / eyledi: itdiler MK2. Bu beyit AÖ2'de yok.

⁹⁰⁴ Şāh-ı Taymūs'ın: Şāh Taymūs'uñ AÖ2, MK2 / Taymūs'uñ: Taymūs MK1 // Her hālın aña: Hem Kızın hālın AÖ1, AÖ2, MK2, TDK, Hem kızın hālını MK1, DTCF.

⁹⁰⁵ bir bir hep: bir bir AÖ1, hem MK2 / hep: hem MK1 / anuñ düş gördüğün: anı düşde AÖ1 // gönül: mey(i)l MK2.

- Sultān anı okuyup geldi taña
(ÖÇ 20b)
907. Çün okudu sultān anı şād olur⁹⁰⁷
Vezīr ilçi üçü bir yire gelür
(B 27b)
908. Üçi bunu oturup tanışdılar⁹⁰⁸
Māl esbāb ne-ise söyleşdiler
(MK1 95b, M 30a)
909. Çün tamām oldı bular ilçi gider⁹⁰⁹
Sultānıñ da ilçisi bile gider
(TDK 30a, DTCF 16b)
910. Geldi çün kim anda Mağrīb iline⁹¹⁰
Muştucu gönderdi kız atasına
911. Şāh-ı Taymūs işidüben şād olur⁹¹¹
İzzet eyleyüp aña karşı varur
(AÖ2 27b)
912. Cümle şehriñ halkı şādān oldılar⁹¹²
Dürlü dürlü şādılıklar kıldılar
(AÖ1 31a, YK 59a)
913. Şāh-ı Taymūs anda düğün eyledi⁹¹³
Kırk güne dek cümle halkı toyladı

⁹⁰⁶ Dağı: Hem dağı AÖ1, MK1, MK2, TDK, DTCF / virdi aña: virdiler MK1, şandı aña TDK // anı: aña anı MK2 / geldi taña: kaldı taña AÖ1, MK2, TDK durdılar MK1. Bu beyit AÖ2' de yok.

⁹⁰⁷ Çün okudu sultān anı: Çünki sultān okuyuban AÖ2 / okudu: okundu MK1, okuyup MK2 / anı şād: şād MK1 // Vezīr ilçi: Dağı vezīr AÖ2.

⁹⁰⁸ bunu: anı AÖ2, DTCF, anda MK2, bile TDK / oturup: okuyup MK1 // Māl: Māl AÖ1, DTCF, māl ve TDK / esbāb: esbābı MK2 / ne ise: cümlesin MK2.

⁹⁰⁹ bular: bunlara MK2, M / bular ilçi: elçi AÖ2, elçiyi MK1 / gider: gönderdiler MK1 // Sultānıñ da: Pādişāhıñ AÖ2, Sultānuñ MK1, TDK, DTCF / da ilçisi: elçisi dağı MK2, hem elçisi DTCF / gider: gitdiler MK1, bile gider DTCF, gide B.

⁹¹⁰ Geldi: geldiler AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, TDK, DTCF / çün kim: çün anda AÖ1, AÖ2, TDK, DTCF, çün MK1, MK2 // gönderdi: geldi AÖ2 / kız: kızın AÖ2, DTCF / Muştucu gönderdi kız atasına: Mücedci gönderdiler evlerine MK1, Müzdecı gönderdi kızın evine MK2

⁹¹¹ İşidüben: işidüp AÖ1, MK1, MK2, DTCF / şād: şādān AÖ1, MK1, MK2, şāz AÖ2 // eyleyüp: eyledi AÖ1, AÖ2, TDK, DTCF, idüp MK1 / varur: gelür MK1, MK2, TDK, DTCF, YK.

⁹¹² şehriñ: şehir AÖ2 / şādān: şāz AÖ2, şād MK1 / oldılar: olur, MK2 // şādılıklar: şāzılıklar AÖ1, AÖ2, MK1, TDK, DTCF / Dürlü dürlü şādılıklar kıldılar: Cümle kılup aña karşı geldiler MK2.

⁹¹³ Şāh-ı: Şāh AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, TDK, DTCF / anda: aña AÖ1 // dek: den AÖ2 / cümle: anda AÖ1 / cümle halkı: halkı cümle AÖ2.

914. Zelḥā'yı zīnet idüben virdiler⁹¹⁴
Sultānıñ ilçisile gönderdiler
915. Biñ katır yüki çegiz virdi aña⁹¹⁵
Daḥı biñ kul cāriye virdi aña
916. Çünki bunlar alubanı gitdiler⁹¹⁶
Geldiler hem Şehr-i Mısr'a yitdiler
917. Çıkdı sultān leşkeriyle qarşular⁹¹⁷
Mısr halkı tolu tolu çarşular
918. İki yüz biñ askeriyile vardılar⁹¹⁸
Zelḥā'nıñ gelen çegizin gördiler
919. Tā geldiler çün görürler varını⁹¹⁹
Zīnetini hem daḥı kullarını
920. Yidi güne degin şenlik itdiler⁹²⁰

⁹¹⁴ Zelḥā'yı: Zelīḥa'ya AÖ2, Zelīḥa'yı MK1, MK2, B / zīnet: zeynet AÖ1 / zīnet idüben: hoş zīnet ile MK2 / idüben: idüp MK1 // Sultānuñ: Sultān MK2, DTCF / ilçisile: elçisiyle AÖ2, elçisiyle MK1.

⁹¹⁵ Biñ: Yüz MK2 / çegiz: cihāz AÖ1, cihāz AÖ2, MK1, TDK, aña cehiz MK2, cahaz DTCF // Daḥı biñ kul: Biñ kulu biñ AÖ1, TDK, DTCF, Biñ kulu yüz MK2, Biñ kul biñ AÖ2, MK1, MK2 / cariye: cāriyye MK1, yüz qaravaş MK2 / cāriye: qaravaş AÖ2.

⁹¹⁶ bunlar: bunları AÖ2, MK1, TDK, DTCF / alubanı: aluban AÖ1, AÖ2, MK1, TDK, DTCF, yollanuban MK2 // Geldiler hem: Gelüben AÖ2, MK1, Geldiler MK2 / hem: çün AÖ1 / şehr-i Mısr'a: Mısr(ı) şehrine AÖ2, MK2, şehri Mısr'a MK1.

⁹¹⁷ tolu tolu: tolu AÖ1, dürlü dürlü AÖ2, DTCF, dürlü cümle TDK / Mısr halkı tolu tolu çarşular: Zelīḥa'nıñ cehizin gördiler MK2.

⁹¹⁸ askeriyile: leşker-ile AÖ2, MK1, TDK, DTCF / Zelḥā'nıñ: Zelīḥa'nuñ AÖ2, Zelīḥa ile MK1 / gelen: külli AÖ2 / çegizin: cihāzın AÖ2, TDK, DTCF, cihāzı MK1. Bu beyit MK2'de yok.

⁹¹⁹ Tā geldiler çün görürler: Turdı gördiler çün AÖ1, Tañladılar gördiler çün AÖ2, MK1, 'Acebā gördiler çün MK2, Tañladılar çün gördiler TDK, Tañla anı görür çün DTCF / çün görürler: görüp cümle AÖ2, anı görmek için AÖ1, görürler hep MK1, qaldılar anıñ MK2 / varını: anı MK1 // Zīnetini: Zeynetini AÖ1 / hem daḥı: daḥı hem AÖ1, TDK, DTCF / kullarını: hem kullarını MK2.

⁹²⁰ güne degin şenlik itdiler: güne degin düğün etdiler AÖ2, gün dün gün şinlik itdiler AÖ1, gün düğün şenlik itdiler MK1, gün ve şenlik itdiler MK2, gün düğün ve şenlik itdiler TDK, DTCF // Zelḥa'yı: Zelīḥa'yı AÖ2, Zelīḥa'yı MK1, MK2 / gerdek evine: gerdege AÖ2 / evine: ḥāneye MK2 / ilettiler: iltidiler AÖ1, B.

- Zelḥā'yı gerdek evine iletdiler
(MK2 26b)
921. Zelḥā girdi anda gerdek evine⁹²¹
Biñ qaravaş geldiler qarşusına
922. Tāyeler cümle hep beyle-idi⁹²²
Zelḥā bunı fikr idüp ağlar-idi
(ÖÇ 21a, TDK 30b, B 28a, DTCF 17a)
923. Tāye aydur saña n'oldı söylegil⁹²³
Niçün ağlarsın sebep n'oldı digil
(M 30b)
924. Zelḥā aydur gör benim bu işime⁹²⁴
Dağı neler gele ğarīb başıma
925. Ben atamı anamı terk eyledüm⁹²⁵
Bilmezem hiç nice oldum n'eyledüm
(MK1 96a)
926. Fikr iderem başıma gelen işi⁹²⁶
Yañamazam gözümüñ aqar yaşı
(AÖ2 28a)
927. Tāye aydur ne 'aceb fikriñ seniñ⁹²⁷
Ĥatünü olduñ Mışır sultānınıñ
(AÖ1 31b)
928. 'Aşık olduñ şimdi ma'sūkuñ gelür⁹²⁸

⁹²¹ Zelḥā: Zeliḥa AÖ2, MK1, MK2, B / girdi anda: girdi MK1, anda girdi TDK / evine: ḥāneye MK2 // Biñ: Yüz MK2 / geldiler: geldi AÖ2, dirildi MK2 / qarşusına: anuñ yanına AÖ2, dīvānına YK.

⁹²² Tāyeler cümle hep beyle-idi: Dāyeleri dadıları bileydi AÖ1, AÖ2, Dāyeleri dadıları bile_idi MK1, Tāyeler hem dadular bile_idi MK2, Tāyeleri dadıları cimle bileydi TDK, Tāyeleri tatlıları bileydi DTCF // Zelḥā: Zeliḥa MK1, MK2 / Zelḥā bunı: Zeliḥa AÖ2 / idüp: idüben AÖ1, AÖ2, MK1, TDK, DTCF / ağlar-idi: ağladı AÖ1, MK1, TDK, DTCF.

⁹²³ Tāye: Zelha'ya dāye DTCF / saña n'oldı: n'olduñ oğul AÖ1, AÖ2, TDK, DTCF, n'olduñ kıızım MK1 // n'oldı: nedür AÖ1, AÖ2, MK1, DTCF. Bu beyit MK2'de yok.

⁹²⁴ Zelḥā: Zeliḥa AÖ2, MK1, MK2, B / gör benim bu: gör e benüm AÖ1, MK2, DTCF imdi benüm AÖ2, gör benüm MK1 // Dağı neler gele: Kim bile ne gele AÖ1, AÖ2, MK1, TDK, DTCF, Kim bilir ne gele MK2.

⁹²⁵ Ben atamı anamı: Atamı anamı ben AÖ1, MK1, TDK, DTCF, Atayı anayı ben AÖ2, Ata ile anayı ben MK2 // oldum: etdim AÖ2, oldı B.

⁹²⁶ iderem: iderin AÖ1, AÖ2 // Yañamazam: anuñ için MK1 / gözümüñ aqar: aqar gözümüñ AÖ2, aqar bu gözüm MK1.

⁹²⁷ Mışır: Mışır'ıñ MK2.

Ne revādur ki seni ağlar bulur

929. Zelḥā anda gözinüñ yaşın silür⁹²⁹
Ağlamağı kodı oturdu güler

930. Diñle imdi Zelḥā niçün ağladı⁹³⁰
Kimse bilmez anuñ içün ağladı

931. Başa birden gelicegez iñiler⁹³¹
Ḥaberi öñ gelir kulaq çınılar

932. Bil qarañluğı gelür evvel çöker⁹³²
Anuñ-içün gelür ol yaşlar döker

933. Zelḥā ḥod Yūsuf diyüben iñiler⁹³³
Şimdi Yūsuf gelmeyince iñiler

934. Bil o derdüñ ḥayretidür bu gelen⁹³⁴
Diñle Yūsuf didiği kimdür gelen

935. Bu yaña sultāna girdiler⁹³⁵
Zelḥā'ya medh-i señalar eylediler

936. Bu yaña sultāna begler geldiler⁹³⁶

---

⁹²⁸ şimdi ma'sūkuñ gelür: ma'sūkuñ şimdi gele AÖ1, MK1, ma'sūkuñ şimdi gele AÖ2, DTCF, ma'sūkuñ şimdi gelür MK2 // ki seni ağlar bulur: ol seni ağlar bula AÖ1, AÖ2, DTCF, Şimdi ağlarsıñ hele MK1, ol seni arar bulur MK2, ol seni ağlar göre TDK.

⁹²⁹ Zelḥā anda gözinüñ: Bunı işitdi gözi AÖ1, AÖ2, Bunı eşidüp göz MK2, Zelīḥa işitdi gözi MK1, Zelīḥa işitdi gözin TDK, Bunı işitdi gözüñün DTCF // oturdu: oturup: AÖ1, AÖ2, yere oturdu MK2.

⁹³⁰ Zelḥā: Zelīḥa MK1 // Kimse bilmez: Bilmezler ki MK1. Bu beyit AÖ1, AÖ2, MK2 ve DTCF'de yok.

⁹³¹ Başa birden: başa bir dert TDK / gelicegez iñiler: gelicek inler TDK // Ḥaberi öñ: ḥayret ol TDK. Bu beyit AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, B, YK ve DTCF'de yok.

⁹³² gelür ol: ağlar TDK. Bu beyit AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, B, YK ve DTCF'de yok.

⁹³³ Zelḥā ḥod: Zelīḥa MK1 // Şimdi Yūsuf: Yūsuf MK1 / iñiler: ğayrıy n'eyler MK1. Bu beyit AÖ1, AÖ2, MK2, B, YK ve DTCF'de yok.

⁹³⁴ Bil: Diñle MK1 / ḥayretidür: ḥayretin MK1 // didiği: şandugı TDK. Bu beyit AÖ1, AÖ2, MK2, B, YK ve DTCF'de yok.

⁹³⁵ Bu beyit sadece DTCF'de bulunmaktadır.

⁹³⁶ sultāna begler geldiler: sultān katına vardılar AÖ1, MK2, sultān katına geldiler AÖ2 // Şimdi anlar bā-tabānī aldılar: Zelīḥā'ya medḥ [ü] señalar kıldılar AÖ2, Sultāna medḥ [ü] señalar kıldılar MK2,

Şimdi anlar bā-tabānī aldılar

937. Anda ol sultānla begler geldiler⁹³⁷
Şem‘adānlar yaqūp ele aldılar
(TDK 31a)
938. İki vezīr sultān-ile girdiler⁹³⁸
Zelḥā’yı gün gibi anda gördüler
939. Zelḥā’yı medḥ ü şenālar itdiler⁹³⁹
Gitdi anlar diñle bunlar n’itdiler
940. Zelḥā şanurdı ki Yūsuf’dur gelen⁹⁴⁰
Ma‘şūkıdur kim anuñ göñlüñ alan
(M 31a)
941. Bunca varma gelme Yūsuf’a şanur⁹⁴¹
Gerdege gireni de Yūsuf şanur
(ÖÇ 21b, DTCF 17b)
942. Zelḥā gördi-kim Yūsuf degil gelen⁹⁴²
Didi kimdür benüm üstüme giren
(MK2 27a, YK 59b)
943. Düşde gördigüm degildür bu gelen⁹⁴³

şem‘a-dānlar yaqūp anı aldılar TDK, sem‘adānlar yaqūp ala aldılar DTCF. Bu beyit AÖ1 ve MK1’de yok.

⁹³⁷ Bu beyit AÖ2’de 938. beyitten sonra gelmektedir. Anda ol: Bu yaña AÖ1, AÖ1, MK1, B, M / sultānla begler: sultānı begler AÖ1, sultān ile bile AÖ2, sultāna begler MK2 / geldiler: itdiler MK2 // Şem‘edānlar: Şemedānlar AÖ2 / yaqūp: yaqūban MK1, MK2 / ele aldılar: anı aldılar AÖ1, ilettiler MK2, aldılar MK1. Bu beyit ÖÇ, TDK ve DTCF’de yok.

⁹³⁸ vezīr: vezīr-ile AÖ1, vezirle DTCF / sultān-ila: sultān AÖ1, ile sultān AÖ2, MK2, sultānla MK1, sultān bile DTCF // Zelḥā’yı gün gibi anda: Gün gibi Zelḥa müzeyyen, Zelīḥa’yı gül gibi müzeyyen AÖ2, Zelīḥa gin gibi münevver MK2 / anda: müzeyyen AÖ1, MK1, TDK, DTCF.

⁹³⁹ Zelḥā’yı: Zelīḥa’ya MK1, MK2 / medḥ ü: ḥamd ü AÖ1, medḥ-i MK2 / itdiler: AÖ1, MK1, MK2, TDK, DTCF // anlar diñle bunlar: bunlar dahı anlar DTCF. Bu beyit AÖ2’de yok.

⁹⁴⁰ Zelḥā: Zelīḥa AÖ2, MK1, MK2 / şanurdı ki: şanur ki AÖ2, şanur işbu MK2 / Yūsuf’dur gelen: gelendür Yūsuf AÖ1 // Ma‘şūkıdur: Ma‘şūkıdur AÖ1, MK1, Ma‘şūkası MK2, Ma‘şūkasıdur DTCF / kim anuñ: anuñ AÖ1, AÖ2, MK1, TDK, DTCF, oluban MK2 / göñlin: göñlini AÖ1, gelin AÖ2.

⁹⁴¹ Bunca varma gelme: Süre varup geldikçe MK2 / varma gelme: varma AÖ1, böyle varanı AÖ2, / Yūsuf’a: Yūsuf AÖ2, MK2 // de Yūsuf: hem anı AÖ1, DTCF, anı AÖ2, dahı Yūsuf MK2, dahı anı TDK. Bu beyit MK1’ de yok.

⁹⁴² Zelḥā: Zelīḥa AÖ2, MK1, MK2 / gördi-kim: gördi AÖ2, gördi-ki MK1 / degil: degildür MK2 // giren: gelen MK1, MK2, YK.

Hür̄-idi ol benüm gön̄lüm alan

944. T̄iz segirtti geldi yanına t̄aye⁹⁴⁴
Didi aña ey utanmaz b̄i-ḥayā
(B 28b)
945. Böyle delilik idesin sen niçün⁹⁴⁵
Geldi sultān-ki ḥelālūndür bugün *
946. Zelḥā aydur bu benüm yārim degil⁹⁴⁶
Gönlümi alan vefādārim deḡil
947. Ağlayarak işbu şî'ri söyledi⁹⁴⁷
Derd-ile efgān idüp āh eyledi
948. Āh n'ideyin dir benüm yārum ḡanı⁹⁴⁸
Düşde gördüğüm cefādārum ḡanı

Şİ'R*

949. Nāzeniñ emeklerim gitdi yile⁹⁴⁹
Ḳanda bulam görklü niḡārum ḡanı
(AÖ1 32a, MK1 96b)
950. H̄iç mecālim ḡalmadı yile yile⁹⁵⁰
Arturan ol āh-ıla zārım ḡanı

---

⁹⁴³ degildir: degil AÖ2, YK // Hür̄i: Hür̄iydi AÖ1/ Hür̄i idi ol: Ol murādım MK2 / benüm gön̄lüm: gön̄lüm AÖ1 / gön̄lüm: 'aqlım AÖ2.

⁹⁴⁴ geldi yanına: yanına geldi TDK // Didi aña: Aña didi MK1. Bu beyit AÖ2, MK2 ve DTCF'de yok.

⁹⁴⁵ Böyle delilik idesin sen niçün: B̄i-edebisizlik niçün idersin TDK / idesin: eyleyesin MK1 // sultān-ki: sultāniñ AÖ1, sultān MK1, TDK / bugün: senin TDK. Bu beyit AÖ2, MK2 ve DTCF'de yok.

* Bu beyitten sonra AÖ1'de şu başlık yer almaktadır: Şî' r̄ Söylemedi.

⁹⁴⁶ Zelḥā: Zelīḡa MK2, B / yārim: yazım DTCF // Gönlümi alan: Düşde gördüğüm AÖ1, TDK, DTCF, MK2 / vefādārim: cefādārim AÖ1, MK1, TDK, DTCF. Bu beyit AÖ2 ve MK1'de yok.

⁹⁴⁷ Bu beyit ÖÇ, AÖ1, AÖ2, MK1, TDK, B, M, YK ve DTCF'de yok.

⁹⁴⁸ n'ideyin: n'ideyim MK1, MK2, TDK, DTCF / n'ideyin dir: n'ideyim bu AÖ2, DTCF / yārum: yazım DTCF // Düşde gördüğüm: Gönlümi alan AÖ1, MK1, TDK, B, YK, Gönlüm alan ol MK2, Gönlüm alan DTCF.

* Başlık ÖÇ 21b.

⁹⁴⁹ Nāzenin: Ol güzel MK2 // Ḳanda bulam görklü niḡārum: Arturan ol zarı fiḡānım MK2 / görklü: görgülü AÖ1, TDK, DTCF, gön̄li AÖ2.

⁹⁵⁰ yile yile: āh n'ideyim MK2 // Arturan ol: Arturan ey TDK, Arturan DTCF/ ol: ey AÖ1 / ol āh-ıla: āh-ıla AÖ2, āhla MK1 / āh-ıla zārım: zārı fiḡānım MK2. Bu beyit B'de yok.

(TDK 31b)

951. Halk içinde Mecnûn oldu hem adım⁹⁵¹
Gitdi ‘aqlım nāmūsı ‘ārım kıanı
952. Şüretiñ naqşın göñülde yazaram⁹⁵²
Dertli oldum derde dermānım kıanı
(AÖ2 28b)
953. ‘Aşk odı tutuşup içimde yanar⁹⁵³
Bağrumı hün eyleyen yārum kıanı
954. Gözümüñ yaşı sil oluban aqar⁹⁵⁴
Nireden gelür ya buñarum kıanı
955. Gülistānda āh-ıla zār iderem⁹⁵⁵
Bülbül olmışam ya gülzārum kıanı
956. Her seherde nāle feryād iderem⁹⁵⁶
Nevrüz oldu kıanı bahārum kıanı
957. Derd ü miñnetler çeküben yilerem⁹⁵⁷
Bulamadam şayd u şikārım kıanı
958. Vaşlına irem diyüben umaram⁹⁵⁸

---

⁹⁵¹ Mecnûn oldu hem adım: şöyle bed-nām olmuşım TDK / oldu hem: oldu bil AÖ1, oldu AÖ2, oldu yaman MK1 // nāmūsı ‘ārım: nāmūs ‘ārım AÖ1, ‘ārı nāmūsım AÖ2. Bu beyit M’de yok.

⁹⁵² şüretiñ: şüreti AÖ2, TDK / naqşın: ‘aşkıñ AÖ2, naqşımı YK / göñülde: göñülde AÖ1 / yazaram: yazmışam MK2 // derde: dir TDK / dermānum: timārım AÖ1, DTCF.

⁹⁵³ odı: odından AÖ1, āteşi MK1, YK / tutuşup: tutuşur AÖ2 / tutuşup içimde: yürekde tutuşup MK2 / içimde: içim AÖ1 // yārum: nārım MK2, DTCF, B.

⁹⁵⁴ Ali Cin neşrinde “bu kārım” şeklinde geçen ibare hem anlam hem de kafiye açısından değerlendirildiğinde “buñarum” şeklinde olmalıdır. sil: sel MK2, seyl DTCF, B, M / oluban: gibi MK1, olup MK2 // ya bu: ya MK1, MK2, TDK, DTCF / buñarum: bī-kārım AÖ1, pelīkārım MK1. Bu beyit YK’de yok.

⁹⁵⁵ Bu beyit MK2’de 956. beyitten sonra gelmektedir. Gülistānda: Gülistānlarda TDK / āh-ıla: āhla MK1 // Bülbül olmışam ya gülzārum: Nevrüz oldum tāze bustānım MK2 / ya gülzārum: gülzārım MK1.

⁹⁵⁶ Her seherde: Seherlerde AÖ2 / nāle feryād: zārī firyāz AÖ2, nale vu feryād TDK, DTCF // Nevrüz oldu kıanı bahārum: Bülbül olmışam yā gülzārım MK2 / kıanı: ya AÖ2, MK1, TDK. Bu beyit AÖ1, ÖÇ ve M’de yok.

⁹⁵⁷ Derd ü: Derdi AÖ2, B, M, Her seherde AÖ1, taddı TDK / çeküben: çeküp MK2 / yilerem: diledüm AÖ2, gezerem MK2, yılarım TDK.

Ben senüñem didi ikrārüm qanı

959. Hîç mecālüm qalması şabr eyleyem⁹⁵⁹

Ol yüzi gül yañağı nārüm qanı

(M 31b)

960. Ben ğarībi yine dertli eyledün⁹⁶⁰

Ṭuramazam şabr u qarārım qanı

TAHRİRĀT*

(MK2 27b)

961. Bunı didi Zelḥā çün eyledi zār⁹⁶¹

Bir ün irdi yā Zelīḥa itme zār

(B 29a)

962. İvme Yūsuf'ı sana virem didi⁹⁶²

Seni anuñ vaşlına irgirem didi

963. Ḥaḳ Te'ālā Zelḥā'yı sevindürür⁹⁶³

Bir perī kızımı aña göndürür

(ÖÇ 22a, TDK 32a)

964. Didi aña var Zelīḥa yanına⁹⁶⁴

Di-ki selām şıḥhat olsun cānına

(AÖ1 32b)

965. Qorqmasun Yūsuf'ı aña virem⁹⁶⁵

---

⁹⁵⁸ irem: irdim MK1 / diyüben: diyüp MK2 / umaram: iverem AÖ1 // didi: didi yā TDK. Bu beyit ÖÇ ve DTCF'de yok.

⁹⁵⁹ Bu beyit MK2'de 957. beyitten sonra gelmektedir. qalması: qalması deyü AÖ2 // yañağı nārüm: bāğı cinānum MK1. Bu beyit ÖÇ, M ve DTCF'de yok.

⁹⁶⁰ şabr u: şabr AÖ1. Bu beyit AÖ2, MK1, MK2, ÖÇ, YK ve DTCF'de yok.

* Başlık AÖ1 32a.

⁹⁶¹ Bunı didi Zelḥā çün eyledi: Böyle diyüp zār ile itdi Zelīḥa āh-ı MK2 / Zelḥā çün: Zelīḥa AÖ2, MK1 // Bir ün: bir nida TDK / irdi: geldi MK2 / Zelīḥa: Zelḥa AÖ1. Bu beyit DTCF'de yok.

⁹⁶² Yūsuf'ı saña: saña Yūsuf'ı AÖ1. Bu beyit DTCF'de yok.

⁹⁶³ Zelḥā'yı: Zelīḥa'yı AÖ2, MK1, MK2 // kızını: kıızı AÖ2, kıızın MK1, TDK / aña: aña eş TDK. Bu beyit DTCF'de yok.

⁹⁶⁴ Zelīḥa: Zelḥa AÖ1, YK // Di-ki: Dī AÖ1, AÖ2, MK1, TDK, Çok MK2 / şıḥhat olsun: eyle ve şıḥhat AÖ2, olsun-ki anı MK2. Bu beyit DTCF'de yok.

⁹⁶⁵ Yūsuf'ı: Yūsuf MK2 / Yūsuf'ı aña: aña Yūsuf'ı AÖ, MK1, TDK, YK / virürem: virem MK1, irgürem MK2 // ğayırdan: Yaradan MK1, ğayırsından MK2 / şaqlar aña: şaqlar anı aña MK1, şaqlaram aña MK2 / airgürürem: irgürem MK1, virem MK2. Bu beyit AÖ2 ve DTCF'de yok.

Ġayrıdan şaqlar aña irgürem

966. Var sen anda Zelġā-ile bile tır⁹⁶⁶
Zelġā'nuñ giy tınlarıñ rengine gir
967. Çünki sultān anda gerdege gele⁹⁶⁷
Zelġā diyü senüñle gerdek ola*
(MK1 97a)
968. Vardı perī anda Zelġā yanına⁹⁶⁸
Hem beşāret itdi anuñ cānına
(YK 60a)
969. Dir selām olsun saña ey mähliķa⁹⁶⁹
Çok şükürler eylegil ol Ĥālīķ'a*
(AÖ2 29a)
970. Tañrı seni bu qazādan saqladı⁹⁷⁰
Beni gönderdi vü seni bekledi
971. Tañrı ne emr itdi ise söyledi⁹⁷¹
Zelġā'yı sevindürüp şāz eyledi
972. Zelġā aña didi hoş geldiñ i cān⁹⁷²

⁹⁶⁶ sen anda: anda AÖ1 / Zelġā: Zelīġa AÖ2, MK1, MK2 / Zelġa ile: Zelġa'yıla AÖ1, Zelīġa'yla TDK / bile tır: bildüre AÖ1, tır MK1 / tır: ol MK2 // Zelġa'nuñ: Zelīġa AÖ2, Zelīġa'nuñ MK1, MK2, TDK / giy tınların: tınlarınuñ AÖ2, tınların giy MK1, MK2. Bu beyit DTCF'de yok.

⁹⁶⁷ gele: gire MK2 // Zelġa: Zelīġa AÖ2, MK1, MK2.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

⁹⁶⁸ anda: kıızı MK1 / anda Zelġa: Zelīġa'nuñ AÖ2 / Zelġa: Zelīġa MK1, MK2 // itdi: ide MK2. Bu beyit DTCF'de yok.

⁹⁶⁹ saña: size MK1 / ey mähliķā: ivme liķā AÖ1, mäh-ı liķā AÖ2, ey mäh MK1, ey mäh-ı liķā MK2 // şükürler eylegil: şük(ü)r olsun didi MK2 / eylegil ol: eyleyesin AÖ2 / Çou şükürler eylegil ol Ĥālīķ'a: Beni saña gönderdi İlāh MK1.

* 969-970. beyitler arasında MK1'de şu beyit yer almaktadır: Çok şükürler eyle ol Ĥālīķ'a / Yiri gögi yaradan ol Ĥālīķ'a.

⁹⁷⁰ qazādan: ġazādan MK2 // gönderdi vü: gönderüben AÖ2, gönderdi MK1 / vü: ve MK2, TDK / bekledi: saqladı AÖ1. Bu beyit DTCF'de yok.

⁹⁷¹ itdi ise: itdiyse AÖ1, MK1, itdise TDK // Zelġa'yı: Zelīġa'yı MK1. Bu beyit AÖ2, MK2, DTCF'de yok.

⁹⁷² Zelġā: Zelīġa AÖ2, FK1, MK1, MK2 / aña didi: aydur AÖ2 / didi: der MK2 // cānum: cānumı MK1, cān MK2 / ele_alduñ: olduñ hem AÖ2 / i: ey AÖ1, AÖ2, MK2, TDK / i cān: hemān MK1. Bu beyit DTCF'de yok.

Ölmüş-iken cānum ele alduñ i cān

973. Bu yana sulṭān çıķup gitmiş-idi⁹⁷³
Zelḥā'ya ġāyet ġazāb itmiş-idi
974. Gine vezīrler yanına geldiler⁹⁷⁴
Hem anuñ göñlini ele aldılar
975. 'Avrata uyma diyü avıtdılar⁹⁷⁵
Gine anı gerdege iletdiler
(M 32a)
976. Geldi perī sulṭānuñ karşıısına⁹⁷⁶
'Āşıķ oldu göricek bendesine
(TDK 32b)
977. Sulṭān anuñ-ıla gerdek oldılar⁹⁷⁷
Bir zaman oynadılar hem güldiler
(B 29b)
978. Gelincek sulṭān-ile perī olur⁹⁷⁸
Ol gidincek Zelḥā-ile oturur
(MK2 28a)
979. Zelḥā cariyeler ile olurdu⁹⁷⁹
Sulṭān anı cāriye şanur-idi

---

⁹⁷³ AÖ2'de mısralar takdim-tehirlidir. çıķup: koyup MK2 / gitmiş-idi: gitmişdi MK2 // Zelḥā'ya: Zelīḥā'ya AÖ2, MK1, MK2 / ġāyet ġazāb: ġazāb MK1 / itmiş-idi: itmişdi MK2, YK. Bu beyit DTCF'de yok.

⁹⁷⁴ Gine: Yine AÖ2, MK1, MK2, TDK // Hem anuñ: sulṭānuñ MK2 / göñlini: göñlin MK1. Bu beyit B ve DTCF'de yok.

⁹⁷⁵ diyü: evet MK1, der MK2, diyüp TDK / avıtdılar: öğretdiler AÖ1, oṭurdılar AÖ2, didiler MK1, öġüt virdiler MK2 // Gine: Yine AÖ2, TDK / anı gerdege: gerdege anı MK1 / Gine anı gerdege iletdiler: Hem anıñ ırḥayın ele aldılar MK2. Bu beyit DTCF'de yok.

⁹⁷⁶ Geldi: Geldiler MK2 // bendesine: yandı gine AÖ1, yandı sine MK1, TDK, kendüsine MK2. Bu beyit DTCF'de yok.

⁹⁷⁷ anuñ-ıla: anuñla MK1, TDK / oldılar: olur AÖ2, MK2 // oynadılar hem: hem oynadılar AÖ1, oynadılar TDK / hem güldiler: güldiler MK1 / güldiler: güler görür AÖ2. Bir zamān oynadılar hem güldiler: Ol gidincek Zelīḥā oṭurur MK2. Bu beyit DTCF' de yok.

⁹⁷⁸ sulṭān-ıla: sulṭān MK1, YK / perī: periyle MK1/ olur: oturur MK1 // Zelḥā: Zelīḥā MK1 / Zela ile: Zelīḥā'yıla AÖ2. Bu beyit MK2 ve DTCF'de yok.

⁹⁷⁹ Zelḥā: Zelīḥā AÖ2, MK1 / Zelḥā cāriyeler ile: Cāriye ile Zelīḥā MK2 / cāriyeler ile: cāriyelerle AÖ1, TDK, cāriye ile AÖ2, cāriyyeler ile MK1 / olur-idi: otururdu AÖ1, oṭurur AÖ2, oturur-idi MK2 // cāriye: cāriyelerden AÖ2, cāriyye MK1 / şanur idi: şanur AÖ2, şanurdu TDK. Bu beyit DTCF' de yok.

ŞİR*

(AÖ1 33a)

980. Tañrı şaklayıcağaz bir kulını⁹⁸⁰
Geñez ider aña toğrı yolını
981. Sözlere olur anuñ cümle şavāb⁹⁸¹
Hem hañadan şaklar anuñ dilini
982. Hayra dönderür anuñ cümle işin⁹⁸²
Rañmetine toğrı ider yolını
983. Bir kulına Hañ ‘ināyet eylese⁹⁸³
Varur anda cennetine şalını
(MK1 97b)
984. Vay aña kim ‘adl ide ‘afv itmeye⁹⁸⁴
İtdügin şorarsa gör e ‘ālini
985. Hañ Te‘ālā kulların ‘afv eyleye⁹⁸⁵
Hayra döndüre kamu vebalini
(DTCF 19a)
986. Toğrı yoldan cümlemüz ayırmaya⁹⁸⁶
Şaklayıvire o Şeytān ilini

---

* Başlık AÖ1 32b.

⁹⁸⁰ Tañrı: Hañ Te‘ālā TDK / şaklayıcağaz: şaklayınca AÖ2, şaklayıcağ MK1, YK, kırtarıcağ MK2 / şaklayıcağaz bir: hıfz idince TDK // Geñez: geniş TDK, Asān YK. Bu beyit ÖÇ’de yok.

⁹⁸¹ Sözlere olur: Sözlere MK1 / olur anuñ: anuñ olur TDK / şavāb: şevāb AÖ1, AÖ2, MK1 // hañadan: hañadan MK1 / anuñ dilini: anı Çalab MK1. Bu beyit MK2, ÖÇ ve DTCF’de yok.

⁹⁸² Bu beyit AÖ1, AÖ2, ÖÇ ve DTCF’de yok.

⁹⁸³ Hañ: çün AÖ2, TDK, B, M / eylese: eyleye AÖ2, MK1, B, M, eyleyüp MK2 // Varur: Virür MK2 / anda cennetine: cennetiñ aña MK2 / cennetine: cennete AÖ2, B, M / şalını: emvālini MK2. Bu beyit ÖÇ, YK ve DTCF’de yok.

⁹⁸⁴ ‘adl: ‘ad AÖ2, ‘adli MK1, ‘aded MK2 // İtdügin: İtdüğini MK1, TDK, Etdigin MK2 / şorarsa göre: şorarsa gör AÖ2, şorar görür MK1, şorarsa gel gör MK2, şora göre TDK. Bu beyit ÖÇ, YK ve DTCF’de yok.

⁹⁸⁵ döndüre: dönderür MK1, döndürür MK2 / kamu: anuñ AÖ1, anı MK2 / vebalini: ef‘ālini MK2. Bu beyit ÖÇ, YK ve DTCF’de yok.

⁹⁸⁶ cümlemüz: cümle MK1, cümlemizi MK2 // şaklayıvire: Çolak ide AÖ2, Bildüre MK2, deydürüvire DTCF / o: ol AÖ1, AÖ2 / Şeytān: Şeytān’uñ AÖ2 / şaklayıvire o Şeytān: Şerr-i Şeytān’dan şaklaya MK1, TDK / ilini: elini AÖ2, yolunu FK1, MK2, kulunu MK1, TDK. Bu beyit ÖÇ ve YK’de yok.

(AÖ2 29b)

987. Hem ğaribleri daħı esirgeye⁹⁸⁷
Zîrâ ğurbet bükdi anuñ bilini

988. Kavm kardaş fürkatine yandı ol⁹⁸⁸
Ayrı düşdi bulamadı yārını

(TDK 33a)

989. Zelhā'yı kırtardı Tañrı ey hümām⁹⁸⁹
Vir şalavāt Muştafā'ya ve's-selām

TAHRİRĀT*

990. Gel berü şimden girü söyleyelüm⁹⁹⁰
Zelhā nice oldı anı diyelüm

(ÖÇ 22b, M 32b)

991. Sulţān elinden anı Hağ kırtara⁹⁹¹
Diñle nice Zelha'yı gör ne kıla

992. Zelhā çünkü bulmadı yārini⁹⁹²
Diledi ala getüre kim anı

993. Emr kıldı bir sarāy yapdurdı ol⁹⁹³
Ayağ altına aldı Mışır şārını

⁹⁸⁷ ğaribleri: ğarībleri AÖ2, MK1, B / ğaribleri daħı: ğarīb olanları MK2. Bu beyit ÖÇ ve YK'de yok.

⁹⁸⁸ Kavm: Kavm ı TDK, DTCF // bulamadı: terk eyledi MK1, bulmadı ol MK2 / yārını: ilini AÖ1, AÖ2, MK1, ol elini TDK. Bu beyit ÖÇ'de yok.

⁹⁸⁹ Bu beyit MK2'de 979. beyitten sonra gelmektedir. Zelha'yı: Zeliḥā'yı AÖ2, MK1, MK2 / kırtardı: kırtardı MK1 / kırtardı Tañrı: Tañrı kırtardı MK2 / ey: iy AÖ1 / ey hümām: hümām AÖ2, TDK ve'sselām MK2 // ve's-selām: ey hümām MK2. Bu beyit ÖÇ'de yok.

* Başlık AÖ1 33a.

⁹⁹⁰ Zelhā: Zeliḥā TDK / oldı: iyder TDK. Bu beyit AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, ÖÇ, B, YK ve DTCF'de yok.

⁹⁹¹ kırtara: kırtarur MK1, TDK // nice Zelha'yı: imdi Zeliḥā'yı MK1, imdi Zeliḥā TDK / kıla: kıılır MK1, TDK. Bu beyit AÖ1, AÖ2, MK2, B, YK ve DTCF'de yok.

⁹⁹² Zelhā: Zeliḥā AÖ2, MK1, MK2, TDK / çünkü: çün AÖ2 / çünkü bulamadı: bulamadı çünkü MK1 / bulamadı: bulmadı MK2 // getüre: getürdi AÖ1 / kim anı: yārını AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, TDK, māhını DTCF.

⁹⁹³ Emr: Emri AÖ1, Em(i)r AÖ2, MK1, MK2, TDK, DTCF / sarāy: sarāyı MK2 / yapdurdı: yandurdı MK2 // Ayağ: Ayağı AÖ2, MK1, MK2 / aldı: ala AÖ1 / şārını: şehri AÖ2, MK1, şehirini MK2.

994. İtdiler çārşūya karşı pencere⁹⁹⁴
Görür idi kim gelürse varını
(B 30a)
995. Kaşdı iderdi cümle şehri araya⁹⁹⁵
Yoqladurdu ol Mışır bāzārını
996. Zīrā Yūsuf ben Mışırdayam didi⁹⁹⁶
Hīç unutmadı anuñ güftārını
(AÖ1 33b)
997. İñilerdi dün ü gün Yūsuf diyü⁹⁹⁷
‘Āşık idi gel gör imdi zārını
998. ‘Āşık olmayan ne bilsün bu dili⁹⁹⁸
Ġayrılar bilmez çü Manşūr dārını
999. Nice ağlamasun ol oldı ġarīb⁹⁹⁹
Hem ġarīb hem bulamadı yārını
(TDK 33b)
1000. Yūsuf-içün ata ana terk idüp¹⁰⁰⁰
Ġarīb oldı qodı gitdi yirini*

DER-BEYĀN-I YŪSUF*

⁹⁹⁴ İtdiler: Eyledi AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, TDK, DTCF, B / pencere: hem bencere DTCF // Görür idi: Göreydi AÖ2, Görürdi MK2, Göreydi TDK / kim: eger AÖ2 / kim gelürse: gelürse kim AÖ1 / varını: yārını AÖ2, M.

⁹⁹⁵ Kaşdı: Kaşdı AÖ1 / Kaşdı iderdi: Kaşdı bu idi-kim MK1 / iderdi: ider AÖ2 // Yoqladurdu: Yoqladı AÖ1, Yoqlayaydı AÖ2, Yoqlar idi MK1. Bu beyit MK2’de yok.

⁹⁹⁶ Bu beyit MK1’de yok.

⁹⁹⁷ İñilerdi: İñilerdi AÖ1, DTCF Ağlar idi MK1, Ağlardı MK2 / dün ü gün: dün gün MK2 // ‘Āşık idi gel: ‘Āşıkıñ AÖ2 / zārını: sen hālını AÖ2, hālını MK2.

⁹⁹⁸ ne bilsün bu dili: bu derdi ne bilür MK2 / bilsün: bilür AÖ2 / bu dili: bunı MK1 // bilmez çü: çün bilmez AÖ1 / çü Manşūr: Manşūr MK1 / ġayrılar bilmez çü Manşūr dārını: Hem ġarīb hem bulamadı yārını MK2.

⁹⁹⁹ ol oldı: oldı MK1, TDK // ġarīb hem: ġarīb ve hem TDK, DTCF / hem bulamadı: bulmadı anda AÖ2 / bulamadı: bulmadı AÖ1. Bu beyit MK2’de yok.

¹⁰⁰⁰ ata ana: ana ata AÖ2, TDK, DTCF, YK / terk idüp: terkin urur AÖ1, DTCF, YK, terkin vurur TDK, B, terkin virür MK1 // qodı gitdi: qoyup AÖ2 / yirini: yāranlarını AÖ2, varını MK1. Bu beyit MK2’de yok.

* 1007-1008. beyitler arasında MK2’de şu beyit yer almaktadır: Zelīħa Yūsuf ‘aleyhi’s-selāmı / Bāzārda gördü gider kıyāmı MK1.

1001. Haḡ dīdārın görmek isterseñ hümām¹⁰⁰¹

‘Aşḡ-ıla diñ es-salātu ve’s-selām

(MK2 28b, DTCF 19b, YK 60b)

1002. Diñle imdi Yūsuf’ı diyem yine¹⁰⁰²

Vir şalavāt enbiyā ervāhına

(MK1 98a)

1003. Yūsuf’u alup bāzāra geldiler¹⁰⁰³

Hem münādīler nidālar kıldılar

(AÖ2 30a)

1004. Zemzem-ile ḡulguleyle şār içi¹⁰⁰⁴

Ṭoldı āvāz-ile ol bāzār içi

1005. Medḡ idüp dellāllar iderler nidā¹⁰⁰⁵

Kim alur şol ḡulı kim cānlar fidā

(ÖÇ 23a, M 33a)

1006. Ne ola bu ses diyü Zelḡa baḡar¹⁰⁰⁶

Gördi bulutdan şanasın ay çıkar

1007. Yūsuf-idi bu gelen çünki görür¹⁰⁰⁷

Ḥayḡırur Yūsuf diyü na‘ra urur

1008. Pencereden kendiyi atmaḡ diler¹⁰⁰⁸

Ma‘şūḡından vaşlına yitmek diler

---

* Başlık: AÖ1 33b.

¹⁰⁰¹ Bu beyit AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, ÖÇ, TDK, B, YK ve DTCF’de yok.

¹⁰⁰² Diñle imdi Yūsuf’ı diyem: Yūsuf’ı diyem diñle sen AÖ2 / Yūsuf’ı: Yūsuf MK2 / diyem yine: diyeyim saña MK2 // enbiyā: enbiyānuñ AÖ1, AÖ2, MK1, TDK, YK, DTCF enbiyālar MK2 / ervāhına: rūḡhına AÖ1, MK1, TDK ceddine AÖ2, , cāmına MK2, YK, DTCF.

¹⁰⁰³ Yūsuf’ı alup: Yūsuf’ı MK1 / geldiler: getürdiler MK1 // nidālar: nidā AÖ2, MK1.

¹⁰⁰⁴ Zemzem-ile: Velveyle MK2, M, YK / şār: şehr AÖ2, şehir MK2 / Zemzem-ile ḡulguleyle şār içi: Ūd u ‘anber ḡokusıyla şehr içi TDK // āvāz-ıla: ādem ile MK2 / ol: hem MK2, B / ol bāzār: bāzār AÖ2. Bu beyit MK1’de yok.

¹⁰⁰⁵ idüp: ider AÖ2, M / dellāllar: dellāl AÖ2 / iderler: ider MK2 // ḡulı-kim: ḡul ki MK2.

¹⁰⁰⁶ Ne ola bu ses: Ne ola AÖ1, MK1, B, Bu ne AÖ2, Bu ne sözdür MK2 / diyü: dir AÖ1, diyüben MK1, didi TDK, diyüp DTCF / Zelḡa: döndi Yūsuf’a AÖ1, Zelīḡa anlara AÖ2, Zelīḡa MK1, MK2, TDK // Gördi: Görür AÖ2, Gördi-ki MK2 / bulutdan şanasın: şanasın bulutdan AÖ2, şanki bulut içinden MK2, YK.

¹⁰⁰⁷ Yūsuf idi: Yūsuf-udı AÖ1, Yūsuf imiḡ AÖ2 / gelen çünki: geleni AÖ2 / çünki: çünkim MK2, şanki B // Ḥayḡırur: Ḥayḡırup AÖ2, MK2, Ḥayḡırdı YK.

¹⁰⁰⁸ kendüni: kendüyü AÖ1, kendüyü MK1, kendüsün MK2 / yitmek: irmek MK1, M.

1009. Cāriyeler qomadılar atmağa¹⁰⁰⁹
Üşegeldiler qamusı tıtmğa

1010. Qoñ beni dir maşūquma ireyin¹⁰¹⁰
Tıgrı yārumdur aña cān vireyin
(B 30b)

1011. Özeni özeni anı bulmışam¹⁰¹¹
Düşde gördüğümü yañılmamışam*

ŞİR*

(TDK 34a)

1012. Hey ne devlet kişi tıgrı yārini¹⁰¹²
Añsızın göre anuñ dīdārını
(AÖ1 34a)

1013. Çok mıdur anıñ yolına cān vire¹⁰¹³
Qulağ-ıla işide güftārını

1014. Yüz yüze buluşbanı söyleşe¹⁰¹⁴
Gel gör imdi aşıkuñ bāzārını

1015. Göre bülbül hıç qarār ider mi ol¹⁰¹⁵
Her seherde medh ider gül-zārını

---

¹⁰⁰⁹ Cāriyeler: Cāriyyeler MK1 / qomadılar: qoymadılar anı MK2 // Üşegeldiler qamusı: Üşdiler üstüne anı MK2.

¹⁰¹⁰ Qoñ: koyun TDK / beni dir: beni AÖ2, B / ireyin: ireyim MK1, MK2, varayın B // Tıgrı yārumdur: Tıgrı yārumdan MK1 / aña: yaña MK1 / cān: cānımı MK2 / vireyin: vireyim MK1, MK2.

¹⁰¹¹ Özeni Özeni: Arayı arayı MK2, YK, Uzanı uzanı TDK, DTCF / anı: bugün MK2 / anı bulmışam: bulmuşam DTCF // gördüğümü: gördüm-ki anı AÖ1, görüp AÖ2, gördüm idi MK1, gördüğüm DTCF / yañılmamışam: bekilleyü gelmişem AÖ2, ben yañılmamışam MK2, M.

* 1011-1012. beyitler arasında MK2'de şu beyit yer almaktadır: Āh zār eyleyüp hem kıldı figān / İşbu beyti Zeliha kıldı 'ayān.

* Başlık ÖÇ 23a, AÖ1 33b.

¹⁰¹² ne devlet kişi: devletli kişi DTCF // göre anuñ: anuñ göre AÖ1 / Añsızın göre anuñ dīdārını: Zehi devlet kişide kim doğar yār MK2. Bu beyit MK1'de yok.

¹⁰¹³ vire: vireni AÖ2, viren MK2. Bu beyit MK1'de yok.

¹⁰¹⁴ Yüze yüz: Yüz-be-yüz MK1, YK, Yüz yüze MK2 / buluşbanı: buluşban MK1, TDK, B, DTCF, buluşbanı MK2 / söyleşe: söyleye AÖ1, AÖ2, MK2.

¹⁰¹⁵ Göre: Gör ki MK2, Güle TDK / bülbül: bülbül gülünü MK1 / hıç: hem MK2 / ider mi ol: ider mi MK1, YK, ider mi hıç MK2. Bu beyit AÖ2'de yok.

1016. Yā ġarīb ġurbetde yārin bulucak¹⁰¹⁶

N'eylesin ol dünyāniñ envārını

(MK2 29a)

1017. Zelḡā aydur uşda yārim bu-durur¹⁰¹⁷

Gice ġündüz āh u zārim bu-durur

1018. Bu-durur düşde ġörüp aġladığım¹⁰¹⁸

‘Aşķ odıyla yüregim taġladığım

1019. Alıveriniñ bunı baña ġetürün¹⁰¹⁹

Ne kaçadar mālım var-ısa hep virün

1020. Tāye aydur sırrınıñ fāş eyleme¹⁰²⁰

Sultān işidür bu sözi söyleme

(M 33b)

1021. Sultān oldı müşterī kaç kim ala¹⁰²¹

Umaram ki bunda yanıña gele

(ÖÇ 23b, AÖ2 30b)

1022. Dime bu sözleriniñ işitmesin¹⁰²²

Saña virsün ġayrılara ġitmesin

(MK1 98b)

1023. Zelḡā aydur tur Yūsuf'a söylegil¹⁰²³

Düşde ġörüp sevdüğüm aña digil

1024. Beni kaçoyup ġayrıya meyl itmesün¹⁰²⁴

¹⁰¹⁶ Yā: Bir TDK. Bu beyit AÖ1, AÖ2, MK1, MK2 ve DTCF'de yok.

¹⁰¹⁷ Zelḡā: Zelīḡa AÖ2, MK1, MK2 / aydur: dir AÖ2 / bu-durur: budur AÖ2, MK1, MK2 // āh u: āhı AÖ1, āhla MK1, āh-ıla MK2 / bu-durur: budur AÖ2, MK1, MK2.

¹⁰¹⁸ Bu-durur: Budur ol MK1, Bu benim MK2 // ‘Aşķ odıyla: ‘Aşķ-odına MK2. Bu beyit DTCF'de 1019.beyitle takdim-tehirlidir.

¹⁰¹⁹ bunı: anı MK2 // hep virün: yetürün MK1.

¹⁰²⁰ Tāye aydur: Tāyesi dir MK2 // bu sözi: bunı MK1 / sözi: söz MK2, YK.

¹⁰²¹ kaç kim: anı AÖ2 / kaç kim ala: kaçula MK1 // Umaruz: Umaram AÖ2, Ala umaruz YK / bunda: bende MK2 / bunda yanıña: bundan yaña MK1.

¹⁰²² Dime: Tınma AÖ1 / sözleriniñ: sözleri key MK1, söziñi ol MK2 // ġayrılara: ġayrıya AÖ2, MK1, ġayrı alup MK2 / ġitmesün: iletmesün AÖ2, YK, virmesün MK1, virilmesin B.

¹⁰²³ tur: var AÖ2, MK2, sen var AÖ1 // aña digil: şerḡ eylegil MK1.

¹⁰²⁴ kaçoyup: di AÖ2, ġörüp MK1 / meyl: ġöñül AÖ2 / itmesün: virmesün AÖ2 // Di sen: Diñ siz AÖ1, Diyesin MK1.

Di sen aña ol beni unutmasun
(TDK 34b)

1025. Tāye vardı sırrıyla aña didi¹⁰²⁵
Zeliḥā'nıñ sözlerini söyledi

1026. Yūsuf aydur ben de gördim di aña¹⁰²⁶
İllā zaḥmetsiz irişilmez aña
(B 31a, YK 61a)

1027. Zīrā her kim dünyāda 'āşık ola¹⁰²⁷
Çoq belā çeke soñra vāşıl ola
(AÖ1 34b, DTCF 20b)

1028. Geldi sulṭān Yūsuf'ı almaq diler¹⁰²⁸
Şorar anuñ kıymetiñ bilmek diler

1029. Mālik'e dir ki di kuluñ bahāşın¹⁰²⁹
Her ne kim dilerseñ anı alasin

1030. Geldi bir melek ki bunu söyledi¹⁰³⁰
Ol melek kim Yūsuf'ıñ eşi-idi

1031. Geldi Yūsuf yanına dellāl ulur¹⁰³¹
Bahā kesdi Yūsuf'a gör ne kıılır

1032. Ağırı altun gümüş ve zer gerek¹⁰³²
Ebrişim ü yāķūt u cevher gerek

1033. Ağırınca daḥı misk-i 'anber ola¹⁰³³

¹⁰²⁵ vardı: indi AÖ1, B, itdi AÖ2, YK, gitdi MK1 / anı: aña MK2, M / didi: söyledi MK1, B // sözlerini: sözlerin AÖ2, B, ḥālini MK1, sözün hem MK2 / söyledi: şerḥ eyledi MK1.

¹⁰²⁶ gördüm di: gördümdi AÖ1, M // irişilmez: irişmez MK1, MK2 / aña: baña MK2, B, ol baña MK1.

¹⁰²⁷ Zīrā her: Her AÖ2 // belālar: cefālar AÖ2, MK2 / çeke: çeküp MK2.

¹⁰²⁸ Şorar anuñ: Şüretinüñ AÖ1.

¹⁰²⁹ dir ki di: didi bu AÖ2, aydur diyivir MK1, dir bu MK2 // ilerseñ anı: ister iseñ AÖ2, dilerseñ MK1 / anı: sen MK2.

¹⁰³⁰ Yūsuf'ıñ eşi-idi: Yūsuf'a iş idi MK1 / eşi-idi: işidi AÖ1. Bu beyit AÖ2 ve MK2'de yok.

¹⁰³¹ ulur: alur MK2.

¹⁰³² zer gerek: gerek dedi AÖ2 // Ebrişim yāķūt-ıla gevher gerek: Ağırı gevher yāķūt gerek didi AÖ2. Bu beyit MK2'de yok.

¹⁰³³ Ağırınca daḥı misk: Daḥı ağırını misk AÖ2 / ola: gerek AÖ2, M // bu kıul eline gire: bu kıul aña gerek AÖ2, bu kıul ol ala MK1. Bu beyit MK2'de yok.

- Kim virürse bu kul eline gire
(MK2 29b)
1034. Gelüp aña cümle maḥlūk uşdılar¹⁰³⁴
Görüben üstüne şaçu şaçdılar
(M 34a)
1035. Her kişi ardınca görmege yiler¹⁰³⁵
Tācir ü baqqāl hem başmağçılar
(TDK 35a)
1036. Müşteri olmaduk ādem kalmadı¹⁰³⁶
İllā hıç kimse bahāsın bilmedi
1037. Güci yitdikçe her ādem virdiler¹⁰³⁷
Birbirinden artırup kaldırdılar
(AÖ2 31a)
1038. Bir qarıcığ bir kelep iplik-ile¹⁰³⁸
Müşteriym ben de diyüben gele
(ÖÇ 24a, MK1 99a)
1039. Didiler ‘aqlıñ seniñ qanı qarı¹⁰³⁹
Hocalarıñ yitmedi sım ü zeri
1040. İşidüñ imdi qarımuñ sözini¹⁰⁴⁰
Söyledi bunlara cümle rāzını
(B 31b, DTCF 21a)
1041. Yūsuf’a hıç kimse bahā bulmaya¹⁰⁴¹
Müşteri olmayanun ‘aqlı_olmaya

¹⁰³⁴ Gelüp aña cümle maḥlūk: Cümle ḥalq gelüben aña AÖ2 // Görüben: Girüben MK1, Görüp MK2.

¹⁰³⁵ ardınca görmege: görmege ardınca AÖ1, B, görmek için ardında MK1 / yiler: giler AÖ2, gele MK2, M // hem başmağçılar: cümle hep gele MK2.

¹⁰³⁶ ādem: aña AÖ1, B, YK // İllā: Yā meger MK2 / hıç kimse: kimse AÖ1. Bu beyit AÖ2’de yok.

¹⁰³⁷ yitdikçe: yitdüginde MK2 / her ādem: her kim MK1, herkes MK2 // artırup kaldırdılar: ziyāde arturdılar AÖ2, arturuban kaldılar AÖ1, yukarı arturdılar MK2.

¹⁰³⁸ iplik-ile: iplik ala MK2 // ben de diyüben: ben-dağı didi AÖ1, diyüben aña AÖ2, ben dağı diyüp MK1, MK2.

¹⁰³⁹ ‘aqlıñ seniñ qanı: n’oldı senüñ ‘aqlıñ AÖ1 / senüñ qanı: qanı senüñ ey MK1, qanı seniñ MK2, B, YK // Hocalarıñ yitmedi: Yetmedi hocalarıñ AÖ2, Yetmedi bunca hocalarıñ MK2 / sım ü zeri: aña mālī AÖ2, mālī MK2.

¹⁰⁴⁰ İşidüñ: İşit AÖ1 / İşidüñ imdi: İşit imdi ol AÖ2 // Söyledi bunlara: Bunlara söyledi AÖ2, MK1, B, YK / Söyledi bunlara cümle: Bunlarıñ sözine söyledi AÖ1 / rāzını: varını AÖ2, zārını MK1, MK2.

¹⁰⁴¹ hıç kimse: kimse AÖ2 / bahā: bahāyı AÖ2, cahā MK2 / bulmaya: bulmadı AÖ1, MK2 // Müşteri olmayanun: İllā müşteri olmayanun MK1, B, M.

1042. Ben de direm ki Yūsuf'ı alayun¹⁰⁴²

Tek anuñ müşter̄sinden olayın

(AÖ1 35a)

1043. Müşter̄i olmaduk̄ ādem kalmadı¹⁰⁴³

Meger işitmedi anı bilmedi

1044. Sulṭān aydur vezīre ne idelüm¹⁰⁴⁴

Bu bahāya nice tedbīr idelüm

1045. Vezīr aydur çünki böyle şūreti¹⁰⁴⁵

Dünyāyı tartsañ degildür kıymeti

1046. Sulṭān aydur tartuñ imdi alalum¹⁰⁴⁶

Tartmasına nice tedbīr kılalum

1047. On şıgır derisin anda aldılar¹⁰⁴⁷

Dikdiler anı terāzū kıldılar

1048. Ba'zılar didi temürden düzdiler¹⁰⁴⁸

İki batman temür-idi yazdılar

(TDK 35b, YK 61b)

1049. Bir kefesine Yūsuf'ı kōdılar¹⁰⁴⁹

Bir yanına cümle mālī kōdılar

(MK2 30a, M 34b)

1050. Yūsuf ağır geldi ol mālīdan i yār¹⁰⁵⁰

¹⁰⁴² direm-ki: dirin ki AÖ2 / alayın: alayum MK1, MK2 // müşter̄sinden: müşter̄isi AÖ2, müşter̄sinden MK1 / olayın: olayum MK1, MK2, YK.

¹⁰⁴³ Meger: Ger MK1, Ya YK / işidmedi anı: anı işidüben AÖ2 // bilmedi: kalmadı MK1 / Meger işitmedi anı bilmedi: Şoñra anı kimse hirgiz görmedi AÖ1. Bu beyit MK2'de yok.

¹⁰⁴⁴ vezīre ne: vezīrine AÖ2 / ne: nice MK1, B, YK / ne idelüm: kim n'idelim MK2 / idelüm: n'idelüm AÖ2.

¹⁰⁴⁵ tartsañ: tartsa MK2, virseñ MK1. Bu beyit B'de yok.

¹⁰⁴⁶ tartuñ imdi: ki tartuñ AÖ2 // idelüm AÖ1, AÖ2, MK1. Bu beyit B'de yok.

¹⁰⁴⁷ On: Kırık MK2 / derisin anda: derisini AÖ2, M // Dikdiler anı terāzū: Diyüp anı terāzūya MK2 / kıldılar: eylediler MK2, geldiler B.

¹⁰⁴⁸ didi: dir AÖ2, MK1, derler ki MK2, didiler YK / düzdiler: didiler AÖ1, MK2 // İki: Biñ AÖ2, Kim biñ AÖ1, MK1, Ki yüz kırık MK2 / demür-idi: demüri AÖ2, demürden MK2.

¹⁰⁴⁹ kefesine: keffesine AÖ2, MK1, M, YK, gözine MK1 / kōdılar: kōydılar AÖ1, MK1 // Bir yanına: Birine MK2 / kōdılar: kōydılar AÖ1, AÖ2, MK1, M.

Ḥaznede ne var-ısa getürdiler

1051. Ağır aṭlās kıymeti bezler bile¹⁰⁵¹
Gümüş altun nece yüz şandug-ıla

1052. Bunların evvel sözi şöyle-idi¹⁰⁵²
Birbirinden kim ağır olaydı

1053. Şimdi bunlar cümlesi ağduramaz¹⁰⁵³
Yūsuf'ı ağdurıcaḡ māl bulamaz
(AÖ2 31b)

1054. Gördi sulṭān ṭartmaḡ-ıla olmadı¹⁰⁵⁴
Yüzün açdı örtmeg-ile olmadı
(DTCF 21b)

1055. Yūsuf'ıñ ḥocasına gel sen didi¹⁰⁵⁵
Ḥaznede māl ḡalmadı bil sen didi
(ÖÇ 24b)

1056. Luṭf idüp baña baḡışla bu ḡulı¹⁰⁵⁶
Saña 'ıvaż vireyin işbu mālı
(AÖ1 35b, MK1 99b)

1057. Yoḡsa ben buña bahā yitürmedim¹⁰⁵⁷
Mısr ḡaznesiyle kıymet bulmadum

1058. Dimesünler baña bu ḡalḡ bir ḡulu¹⁰⁵⁸
Alamadı yitmedi aña mālı

1059. MālİK aydur cānımı virem saña¹⁰⁵⁹

---

¹⁰⁵⁰ Ḥaznede: Ḥaznede her AÖ1, Ḥazīnede MK1, MK2 / var-ısa: varsa AÖ1, ki var hep MK2.

¹⁰⁵¹ Bu beyit sadece MK1'de bulunmaktadır.

¹⁰⁵² Birbirinden kim ağır olaydı: Her birinden ağır olaydı AÖ1. Bu beyit AÖ2, MK1, MK2'de yok.

¹⁰⁵³ Şimdi bunlar: Bunca mālīñ MK2 / cümlesi: cümle AÖ2, cümlesiyle MK1 / ağduramaz: ağır olamaz AÖ2 // ağdurıcaḡ: ağırınca AÖ2 / bulamaz: bulunmaz MK1, bulmadı MK2.

¹⁰⁵⁴ Bu beyit AÖ1'de 1043. beyitten sonra gelmektedir. Yüzün açdı: Açdı sözün MK2.

¹⁰⁵⁵ ḥocasına: ḥocası MālİK AÖ2, ḥocāsına MK2 / gel sen: sen gel AÖ1, gel AÖ2, MK2 // Ḥaznede: Ḥazīnede MK1, MK2 / bil sen: hē bil AÖ2, bil MK1. Bu beyit TDK'de yok.

¹⁰⁵⁶ vireyin: virem ben de AÖ2, vireyim MK1, MK2 / işbu: bu AÖ2.

¹⁰⁵⁷ buña: buña kıymet MK2 / yitürmedüm: yetüremedim AÖ2, MK2, yitüremem MK1 // ḡaznesiyle: ḡaznesile AÖ1, ḡaznesiyle MK1, ḡazīnesinde MK2 / bulmadum: bulamadım AÖ2, MK2, viremem MK1. Bu beyit B'de yok.

¹⁰⁵⁸ Dimesünler baña bu ḡalḡ: Ḥalḡ baña ki dimesünler AÖ2 / bir: bu AÖ2, MK1. Bu beyit B'de yok.

Ḳul nedür kim kıyamayam ben añā

1060. Virdüm ol ḳulı ḳademi ḳutludur¹⁰⁶⁰
Ḥaḳ ḳatında key ‘az̄z̄ ḥürmetlüdür

1061. Virdi Yūsuf vardı sulṭān yanına¹⁰⁶¹
Sen esen ḳal didi Mālik cānına

1062. Mālik aydur ey ‘aceb ḥikmet n’ola¹⁰⁶²
Bunca mālī vire sulṭān bir ḳula

1063. Böyle didi baḳdı Yūsuf yüzine¹⁰⁶³
Şanasın kim ay görüdü gözüne

1064. Zīrā evvel ḳul diyü baḳar-idi¹⁰⁶⁴
Nūrı görmez gözüni örter-idi
(TDK 36a, M 35a)

1065. Şimdi bu kez raḥm-ile baḳdı añā¹⁰⁶⁵
Gördi Yūsuf nūrını ḳaldı ṭañā
(MK2 30b)

1066. Na’ra urdı ‘aḳlı başından şaşar¹⁰⁶⁶
Uşşı gitdi Mālik’üñ ol-dem düşer

1067. ‘Aḳlı geldi vardı Yūsuf yanına¹⁰⁶⁷
Pes yapışdı Mālik anuñ eline

---

¹⁰⁵⁹ Ḳul: Māl AÖ2 // kim: ki AÖ2, MK1 / kıyamayam: kıymazam uş AÖ2, kıymayam AÖ1, kıyamazam MK2 / añā: saña MK1. Bu beyit B’de yok.

¹⁰⁶⁰ Virdüm: Virem AÖ1 // ḳatında: ḳıtında AÖ1, MK2 / key: ki AÖ2. Bu beyit TDK ve B’de yok.

¹⁰⁶¹ Virdi Yūsuf vardı sulṭān: Yūsuf’a virdi-ki vardı MK2 / Yūsuf: Yūsuf’ı MK1 / Yūsuf vardı sulṭān: Yūsuf’ı çün vardı AÖ2 // Mālik: Melik MK1. Bu beyit B’de yok.

¹⁰⁶² Mālik: Melik MK1 / ey ‘aceb: ‘aceb AÖ1, AÖ2, MK2 // vire: virdi AÖ1 / bir: bu AÖ1 / Bunca mālī vire sulṭān bir ḳula: Sulṭān bunca mālī virdi alamadı bir ḳula MK2. Bu beyit B’de yok.

¹⁰⁶³ didi: diyüp AÖ2, MK1, MK2 // kim: ki MK1, MK2. Bu beyit B’de yok.

¹⁰⁶⁴ ḳul diyü: ḳul-udı AÖ1, YK // Nūrı: Nūr AÖ2, MK2, M / görmez: görünmezdi AÖ2, MK2 / gözüni: ‘aceb AÖ2, MK1 / örteridi: görmez-idi AÖ2. Bu beyit B’de yok.

¹⁰⁶⁵ raḥm-ıla: raḥmle MK1.

¹⁰⁶⁶ Na’ra urdı: Na’r vurdı AÖ1, Nūrı gördi MK2 // Mālik’üñ: Melik MK1 / Mālik’üñ ol-dem düşer: ‘aḳlı başından üşer AÖ2 / ol-dem: ol da MK1, o dem MK2. Bu beyit B’de yok.

¹⁰⁶⁷ Mālik: Melik MK1. Bu beyit DTCF’de yok.

1068. Didi yā Yūsuf yüzinde berķ urur¹⁰⁶⁸

Nūr gördüm şanasın kamer-durur

(AÖ2 32a, DTCF 22a)

1069. Yūsuf aydur ol nübüvvet nūrıdur¹⁰⁶⁹

Enbiyā'ya ol Hakk'ıñ envārıdur

1070. Mālik aydur yā Yūsuf virgil haber¹⁰⁷⁰

Kimiñ aşlısın digil ey mu'teber

1071. Yūsuf aydur diñle ey hoca anı¹⁰⁷¹

İllā kimseye dimeyesin beni

(AÖ1 36a, ÖÇ 25a)

1072. Ya'ķıñ oğlu Yūsufam bil ey hoca¹⁰⁷²

İbrāhım İşhāķdur aşlım yüce

(YK 62a)

1073. Mālik aydur yā Yūsuf söyleyesin¹⁰⁷³

Seni şatanları kimdür diyesin

(MK1 100a)

1074. Yūsuf aydur ki ben anı dimezem¹⁰⁷⁴

Ğammāz olup ol sözi söylemezem

1075. Mālik aydur bir daħı sözüm saña¹⁰⁷⁵

---

¹⁰⁶⁸ yā Yūsuf: Yūsuf MK1 / yüzünde: yürekden MK2 // Nūr: Bir nūr AÖ1, AÖ2, MK1, YK / kamer durur: ay görünür MK2. Bu beyit B'de yok.

¹⁰⁶⁹ nūrıdur: mührıdur MK2 // ol Hakk'ıñ: Hakk'ıñ ol AÖ1, Hakk'ıñ ol MK2 / envārıdur: varıdur MK1. Bu beyit B'de yok.

¹⁰⁷⁰ Mālik: Melik MK1 / Mālik aydur Yā Yūsuf: Yā Yūsuf dir baña tiz AÖ1, Yā Yūsuf sen baña AÖ2 / Yā: ey MK2 / virgil: vir gel MK2 // Kimüñ aşlısın: Kimüñ aşlısıñ MK1, Aşlıñ kimdür MK2 / digil: di gel MK2. Bu beyit B'de yok.

¹⁰⁷¹ diñle ey hoca: ey hoca diñle MK2 / ey hoca: hoca AÖ2, hoca MK1 / anı: sen beni AÖ2, beni MK1, MK2 // beni: anı AÖ1, bunı AÖ2, sen beni MK1, sen anı MK2. Bu beyit B'de yok.

¹⁰⁷² bil: dir MK2 / bil ey: ey AÖ2, bil MK1 // İbrāhım: Daħı İbrāhım AÖ2 / İşhāķ'dur: İşhāķdurur AÖ1, İşhāķ AÖ2 / aşlım: ceddımız AÖ2, aşlımız MK2. Bu beyit B'de yok.

¹⁰⁷³ Mālik: Melik MK1 / söyleyesin: söylegil AÖ2, söyle sen MK1 // şatanları: şatanlar MK1 / şatanları kimdür: baña şatan kimler AÖ2, şatanlar kimdür baña MK2 / diyesin: digil AÖ2. Bu beyit B'de yok.

¹⁰⁷⁴ ki ben: Mālik'e AÖ, MK2, Yā Mālik AÖ1, Melik'e MK1 / anı dimezem: ben söylemezem MK2 // söylemezem: ben dimezem MK2. Bu beyit B'de yok.

¹⁰⁷⁵ Mālik: Melik MK1 / daħı sözüm: dilegüm var AÖ1, sözüm daħı AÖ2 / sözüm: sözüm var MK2 // dileyessin: idiviresin AÖ2, eyleyesin MK2. Bu beyit B'de yok.

Bir du‘ā dileyessin Ḥaḫ’dan baña

1076. Kızlarım çok oğlum olmadı benüm¹⁰⁷⁶

Baña oğul dileyüvirgil cānum

(TDK 36b)

1077. Yūsuf aydur elüñ aç isteyeyüm¹⁰⁷⁷

Tañrı’dan saña oğul dileyeyüm

1078. Yūsuf önünde Mālik dizin çökür¹⁰⁷⁸

Açdı elin hem Yūsuf du‘ā idür

1079. Rabbine Yūsuf tazarru‘ eyledi¹⁰⁷⁹

Tañrı du‘āsını maqbül eyledi

(M 35b)

1080. Mālik’e virdi yigirmi dört ‘ıyāl¹⁰⁸⁰

Çalmadı gönlinde Mālik’ün melāl

(MK2 31a)

1081. Çün yigirmi dört oğul virdi aña¹⁰⁸¹

Aşlı üredi anuñ öñden şoña

(DTCF 22b)

1082. Mālik aydur bilmedim ben bu ḥālī¹⁰⁸²

Āzād ideydim n’idem ben bu mālī

1083. Sulṭān aldı çāre yoḫ buña i cān¹⁰⁸³

---

¹⁰⁷⁶ Kızlarım çok: Kızım çokdur AÖ2 // dileyivirgil: dileyivir ey AÖ2, dileyessin ey MK1, dilesen ey MK2. Bu beyit B’de yok.

¹⁰⁷⁷ elüñ aç: aç elüñ AÖ1, elüñi aç AÖ2, aç elüñ MK1 / isteyeyüm: isteyelim AÖ2, isteyelim MK2 // dileyeyüm: dileyelim AÖ2, dileyelim MK2. Bu beyit B’de yok.

¹⁰⁷⁸ Yūsuf: Yūsuf’uñ AÖ2, Yūsuf’ın MK2 / Mālik: Melik AÖ2, MK1 / dizin: diz AÖ2, MK1, MK2 // ider: diler AÖ1, AÖ2, MK1. Bu beyit B’de yok.

¹⁰⁷⁹ Rabbine: Rabb’isine MK1, Ḥaḫḫ’a MK2 / Rab’ine Yūsuf: Yūsuf Rabb’isine AÖ2 / tazarru‘: çok du‘alar MK2 // maqbül: hemān maqbül MK2. Bu beyit B’de yok.

¹⁰⁸⁰ Mālik’e: Melik’e AÖ2, MK1 / ‘ıyāl: ‘ayāl AÖ1, AÖ2, MK2 // Çalmadı gönlinde Mālik’ün: Mālik’ün gönlinde çalmadı MK2 / gönlinde Mālik’ün: Mālik gönlinde AÖ2, Melik’ün gönlinde MK1. Bu beyit B’de yok.

¹⁰⁸¹ Çün: Ḥaḫ MK1, MK2 // Aşlı üredi: Üredi AÖ2 / üredi: var durur AÖ1, türedi MK1 / üredi anuñ: nesli Mıṣ(ı)r’da MK2 / şoña: şaña MK2. Bu beyit B’de yok.

¹⁰⁸² Mālik: Melik MK1 / ḥālī: cānı AÖ2, MK2 // ideydüm: iderdim AÖ2 / n’idem ben: seni n’idem AÖ1, seni n’eylerdüm MK1, n’eylerdim MK2 / bu mālī: mālī AÖ1, MK1, MK2, M, YK. Bu beyit B’de yok.

Yā Yūsuf unutma beni her zamān
(AÖ2 32b)

1084. Gitdi Yūsuf Mālik-ile esenleşür¹⁰⁸⁴

Gördi sulṭān vezīr-ile söyleşür
(B 32a)

1085. Sulṭān aydur vezīre ḥaznede māl¹⁰⁸⁵

Qalması mı hīç nice oldı ḥāl

1086. Vezīr aydur qalması hīç bir direm¹⁰⁸⁶

Boş qalupdur gönlüm istemez varam
(AÖ1 36b)

1087. Sulṭān aydur bir daḥı varğıl hele¹⁰⁸⁷

Ola ki anda ṭamuzluq qaldı ola
(ÖÇ 25b)

1088. Ḥaznedār bile vezīr-ile varur¹⁰⁸⁸

Vardı açdı ḥazneyi ṭolu bulur

1089. Gördi ḥazne ṭoṭolu olmış tamām¹⁰⁸⁹

Geldi sulṭāna didi-kim ey ḥümām
(TDK 37a)

1090. Şöyle olmış ḥazne ṭoṭolu olur¹⁰⁹⁰

Şanki hīç gitmemiş evvelki ṭurur

---

¹⁰⁸³ aldı: aydur MK1, B / çāre yoq buña: buña çāre yoq AÖ2, çabuq dur MK1, çāre yoqdur MK2 / i: ey AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, B, YK / cān: civān MK2 // beni: dir MK1.

¹⁰⁸⁴ Gitdi: N’etdi MK2 / Mālik ile: Mālik’e AÖ2 / esenleşür: esenleşüp AÖ2 // Gördi: Ṭırdı AÖ2, Girdi MK2 / sulṭān vezīr-ile: sulṭān-ıla vezīr MK2 / söyleşür: söyleşüp AÖ2.

¹⁰⁸⁵ vezīre: zīrā AÖ2 / vezīre ḥaznede: ḥazīnede qalması MK2 // Qalması mı hīç: Qalması hīç AÖ1, Qalması hīç AÖ2, B, YK Qalması mı MK2 / oldı: olur AÖ1 / ḥāl: kīl u qāl AÖ1, AÖ2, işbu ḥāl MK2.

¹⁰⁸⁶ hīç: hīç AÖ1, AÖ2 / direm: dirhem AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, M // qalupdur: qaldı MK1, qalupdı MK2 / gönlüm: göñül MK2.

¹⁰⁸⁷ varğıl: var AÖ2, MK1, vir gel MK2 / hele: aña AÖ2, MK2 // Ola ki: Şāyed MK2 / anda ṭamuzluq: şamuzluq AÖ2 / ṭamuzluq: birez MK1 / qaldı: qalmış MK1.

¹⁰⁸⁸ Ḥaznedār: Ḥazīnedār MK1, MK2 / bile vezīr-ile: sulṭān söziyle AÖ1, MK2, B, YK, sulṭān söyle MK1 / varur: ṭurur MK1, B, YK // açdı: baqdı MK2 / ḥazneyi: ḥazīneyi MK1, MK2 / ṭolu: ṭoṭolu MK2 / bulur: durur MK1, MK2. Bu beyit AÖ2’de yok.

¹⁰⁸⁹ ḥazne: ḥazīne MK2 / olmış tamām: tamām MK2 // didi-kim: didi bil AÖ1, didi ki MK2. Bu beyit AÖ2, MK1 ve M’de yok.

¹⁰⁹⁰ ḥazne ṭoṭolu olur: çünki ṭoṭolu durur AÖ1, B, YK, ḥazīne ṭolu durur MK1 // gitmemiş: gitmemiş ḥazne AÖ1. Şöyle olmış ḥazne ṭoṭolu olur: Vezīr anda sulṭān söziyle varur AÖ2. Bu beyit MK2’de yok.

1091. Sultān anı işidüben şāz olur¹⁰⁹¹
Vardı ol da hazneyi tolu bulur
(MK1 100b)
1092. Sultān aydur vezīre hikmet n'ola¹⁰⁹²
Vezīr aydur şor bu oğlana hele
1093. Zīrā şol māl tartılırken görmüşem¹⁰⁹³
Bir zamān bunuñ yanında turmuşam
1094. Geldi bir aq kuş bu kula söyledi¹⁰⁹⁴
Yā Yūsuf gör Tañrı seni n'eyledi
(DTCF 23a)
1095. Çünkü nefsiñ bunda gurūr itmedi¹⁰⁹⁵
Mısr hazīnesi bahāna yitmedi
(M 36a, YK 62b)
1096. Şultān anı işidüp 'acebledi¹⁰⁹⁶
Döndi ol demde Yūsuf'a söyledi
(MK2 31b)
1097. Yā Yūsuf hikmet nedür hazne tola¹⁰⁹⁷
Virilen māl hep saña yine gele
1098. Yūsuf aydur Rabbim eyledi bunu¹⁰⁹⁸
Saña kul itmiş-idi evvel beni
1099. Mālik'e virdi anı şāz eyledi¹⁰⁹⁹
Senden aldı beni āzād eyledi

---

¹⁰⁹¹ İşidüben: işidüp MK1, eşidüp MK2 / şāz: şādān MK2 // ol da: ol AÖ1, B, YK, anda AÖ2, o da MK1 / Hazneyi tolu: hazīneyi toptolu MK2 / tolu: toptolu AÖ1.

¹⁰⁹² vezīre: 'aceb AÖ2, ne 'aceb MK2 / n'ola: ne ola AÖ2, ola MK2 // aydur şor bu: şordı var AÖ1 / oğlana: Yūsuf'a MK1. Vezīr aydur şor bu oğlana hele: Virilēn māl hep aña girü gele AÖ2.

¹⁰⁹³ şol: ol AÖ1, MK2 / görmüşem: gelmişem AÖ2, gelmişem MK2 // bunuñ: anuñ AÖ1, AÖ2 / bunuñ yanında: yanında anıñ MK2.

¹⁰⁹⁴ AÖ1'de mısralar takdim-tehirlidir. gör Tañrı seni: Tañrı seni gör AÖ2.

¹⁰⁹⁵ Çünkü nefsiñ: Nefsiñ AÖ2 // haznēsi: hazīnesi MK1, MK2 / bahāna: saña bahā MK1.

¹⁰⁹⁶ Döndi: Turdı AÖ2, Durdı MK2 / demde: dem AÖ2.

¹⁰⁹⁷ MK1'de mısralar takdim-tehirlidir. hazne: hazīne MK2 // Virilen: Saña virilen MK1, Vireler MK2 / gine hep saña: saña gine hep AÖ1, hep yine girü AÖ2, hep gine MK1, cümle hep bunda MK2.

¹⁰⁹⁸ Yūsuf aydur: Dir ki Yūsuf MK2 // itmiş-idi: eyledi AÖ2, itmişdi MK1, MK2 / evvel: ki ol MK2.

¹⁰⁹⁹ anı: seni MK1, MK2, B, YK.

(B 32b)

1100. İşde bildün baña minnet eyleme¹¹⁰⁰
Hāznemi virdim diyüben söyleme

1101. Bu sözi sultān işidüp sevinür¹¹⁰¹
Yūsuf'ı aldı sarāyına gelür

(AÖ1 37a)

1102. Zelḥā'ya dir bir ḳul aldım gör anı¹¹⁰²
Görmedüm hīç 'ālem içre mişlini

(AÖ2 33a, TDK 37b)

1103. Çünkü oğlumuz kızımız olmadı¹¹⁰³
Bir oğul buldum cihāna gelmedi

1104. Dilerim ki bu bize oğul ola¹¹⁰⁴
Ölicek gine yirimüze ḳala

(ÖÇ 26a)

1105. Zelḥā gördi çünkü Yūsuf'ün yüzün¹¹⁰⁵
Ṭāp tura geldi yirinden añsızın

1106. Vardı yapışdı Yūsuf'ün eline¹¹⁰⁶
Şāz olup bu şî'ri geldi diline

Şİ'R*

1107. Bu ne gündür uş māh-ı tābān gelür¹¹⁰⁷

---

¹¹⁰⁰ Hāznemi: Hāzneyi AÖ1, YK, Hāznemüz AÖ2, Hāzīnemi MK2 / virdüm: vardır AÖ2 / diyüben: diyü AÖ2, diyüp MK2.

¹¹⁰¹ Bu sözi: Bunı AÖ2 / işidüp: işidür AÖ1, eşidüben AÖ2, eşide MK2, işitti DTCF / sevinür: şāz olur AÖ2, MK2, DTCF // aldı: alup MK2 / gelür: varur AÖ1, AÖ2.

¹¹⁰² Zelḥā'ya: Zelīḥā'ya AÖ2, Yā Zelīḥa MK1, Zelīḥa'ya MK2 / dir: aydur AÖ1 / anı: beni MK2 // / hīç 'ālem içre: 'ālem içre hīç MK1, cihān içinde bir MK2.

¹¹⁰³ oğul: ḳul AÖ2 / buldum: aldım AÖ1.

¹¹⁰⁴ Ölicek gine: Biz ölünce AÖ2, MK2, Biz ölicek MK1 / yirimüze: yirimizde MK2, YK / ḳala: ol ḳala AÖ2, bu ḳala MK1, bu ādem ḳala MK2.

¹¹⁰⁵ Zelḥā: Zelīḥā AÖ2, MK1, MK2 / gördi çünkü: gördi AÖ2 / Yūsuf'ün: Yūsuf MK1 / yüzün: yüzini MK1 // Ṭāp tura geldi: Ṭarb tūrugeldi AÖ2, Durugeldi MK1, Dap-durup ḳalkdı MK2 / yirinden añsızın: göricek özini MK1.

¹¹⁰⁶ Yūsuf'ün: Yūsuf MK1 // şî'ri: şî'ir AÖ2, şî'ir MK1, YK / geldi: aldı MK2.

* Başlık AÖ1 37a.

¹¹⁰⁷ Bu beyit MK2'de 1108. beyitten sonra gelmektedir. uş māh-ı: māh-ı MK1 / māh-ı tābān: māhı tabān AÖ1 / tābān: tābānum MK1, YK // ḡamlı: 'Āşī AÖ2, MK2, Ben 'Āşḳ MK1.

- Ėamlı kula Tañrı'dan ihsân gelür
(DTCF 23b)
1108. Ölmüş-iken gine irişdi hayât¹¹⁰⁸
Cānuña cān olmağa cānān gelür
(MK1 101a)
1109. Hem Hız(ı)r gibi saña virür hayât¹¹⁰⁹
Tır nüş it-kim uş āb-ı hayvān gelür
1110. Bu gelen hūrī midür yāḥod melek¹¹¹⁰
Hiç ola mı böyle bir insān gelür
1111. Bu gönül taḥtı ḥarāb olmuş-iken¹¹¹¹
Anı ma'mūr itmege sulṭān gelür
(M 36b)
1112. Dertliyidüm derde dermān istedüm¹¹¹²
Yine Ḥaḳ'dan derdüme dermān gelür
1113. Hem ziyāfet ben ne ideyin buña¹¹¹³
Cānı ḳurbān ideyin mihmān gelür
1114. Tır i bülbül ne tırursın zārı ḳıl¹¹¹⁴
Gel gör imdi dilime destān gelür
(MK2 32a, TDK 38a, B 33a)
1115. Ben ġarībe Ḥaḳ ināyet eyledi¹¹¹⁵
Ḥamd ideyin dilime şükrān gelür

¹¹⁰⁸ gine: yine AÖ1, MK2, M // Cānuña: Cānuma MK1 / Cānuña cān olmağa cānān: Nüş idelim ol āb-ı ḥayātdan MK2 / cānān: cinān MK1, sulṭān DTCF. Bu beyit ÖÇ ve AÖ2'de yok.

¹¹⁰⁹ saña: baña AÖ2, MK2 / virür: viridi AÖ1, YK // Tır nüş it-kim uş āb-ı hayvān gelür: Cānuma cān olmağa cānān MK2 / it-kim uş: it MK1 / kim uş āb-ı: ābu AÖ2 / āb-ı: ābu AÖ1 / hayvān: ḥayāt MK1. Bu beyit ÖÇ'de yok.

¹¹¹⁰ gelen: meger MK2 // insān: ihsān AÖ2. Bu beyit ÖÇ ve MK1'de yok.

¹¹¹¹ Anı: Gele AÖ1, YK, Yine AÖ2. Bu beyit ÖÇ, MK2 ve M'de yok.

¹¹¹² Dertliyidüm: Dertli idim AÖ1, B, Dertli idüm AÖ2, MK1, / derde: derdime MK1 / istedüm: isterem MK2. Bu beyit ÖÇ'de yok.

¹¹¹³ ben ne ideyin: ne ideyin ben AÖ1 / ideyin: ideyim MK1, B, YK / buña: aña AÖ2, MK1 // Cānı: Cānumı MK1 / ideyin: ideyim MK1, B. Bu beyit ÖÇ ve MK2'de yok.

¹¹¹⁴ i: ey AÖ2, B, M // Gel gör imdi: Gül göründi MK1, B, M, YK / dilime: gözüme MK1, M. Bu beyit ÖÇ ve MK2'de yok.

¹¹¹⁵ Ḥamd: Şükr MK1 / ideyin: ideyim MK1, iderem MK2. Bu beyit ÖÇ'de yok.

1116. Bunu didi Zelḥā'yı gör ne kılar¹¹¹⁶

Şāz olup Yūsuf'ı yanına alur

(AÖ1 37b)

1117. Diledi kim Yūsuf'a ḥil'at kıla¹¹¹⁷

Her birinün rengi bir dürlü ola

1118. Üç yüz altmış boḥca aña ṭon eyledi¹¹¹⁸

Her güne bir dürlü ḳaftān eyledi

(YK 63a)

1119. Kıymeti her birinün on biñ-idi¹¹¹⁹

Yā Yūsuf bu ṭonları gel giy didi

1120. Yūsuf aydur giymezem ben ol ṭonları¹¹²⁰

Ben ḳulam baña gerek ḳul ṭonları

(AÖ2 33b, DTCF 24a)

1121. Zelḥā aydur sultān emr itdi baña¹¹²¹

Güc-ile giydirdiler anı aña

1122. Hem bir altun tāc urdı başına¹¹²²

Şanki irdi Zelḥā yüz biñ yaşına

1123. Yūsuf anda yā melek yā ḥūr olur¹¹²³

Zelḥā anuñ ḳarşusunda zār olur

ŞİR*

1124. Zelḥā anuñ 'āşıkı ḥayrānidur¹¹²⁴

Yūsuf anuñ cān içinde cānidur

---

¹¹¹⁶ didi: diyüp MK2 / Zelḥā'yı: Zelīḥā AÖ2, MK1, MK2 // olup: oluban AÖ1, AÖ2 / Yūsuf'ı: Yūsuf AÖ1, anda Yūsuf'un MK2 / alur: gelür MK2.

¹¹¹⁷ Diledi-kim: Diñlegil ki MK2 // rengi: derdi MK2. Bu beyit MK1'de yok.

¹¹¹⁸ boḥca: ḳat MK2 / boḥca aña: boḥçayı AÖ2 / aña ṭon: esbāb MK1 // güne: gün başına MK2, gününe B.

¹¹¹⁹ on biñ-idi: yeñi idi AÖ2 // bu ṭonları gel: gel bu ṭonları AÖ1. Kıymeti her günlüğüñ on biñ-idi: La'l-i i gevher kıymeti şol gün gibi MK2.

¹¹²⁰ baña gerek: baña gerek bir MK2.

¹¹²¹ aydur: dir AÖ2 // Güc-ile: Gücle MK1 / giydirdiler: giydüreyim MK2.

¹¹²² bir altun: altunlu MK1, MK2, M / altun: altunlu AÖ1 // irdi Zelḥā: Zelḥā girdi AÖ1.

¹¹²³ yā melek yā: gāh melek gāh MK1 / yā melek yā ḥūr: ḥūrī yā melek MK2. Bu beyit AÖ2'de yok.

* Başlık ÖÇ 26a, AÖ1 37b.

¹¹²⁴ cān içinde: cānı içre MK1, TDK.

1125. Yūsuf' uñ yüzine baqar āh ider¹¹²⁵
Gözlerinüñ yaşı yiri qanıdur*

1126. Dün ü gün söyler Yūsuf dir Yā Yūsuf¹¹²⁶
Şanki ol bülbül bu gülistānidur
(ÖÇ 26b, M 37a)

1127. Geçdi giymeden yimeden içmeden¹¹²⁷
Zār olur úarşusına mestānidur
(MK1 101b, MK2 32b, TDK 38b)

1128. Hīç yanından qomaz-idi Yūsuf'ı¹¹²⁸
Şöyle kim tamarlarında qanıdur

1129. Yüzine baqar anuñ toymazdı hīç¹¹²⁹
N'eylesün baqarı anuñ bir yanıdur
(B 33b)

1130. Nice ağlamasun ol oldı garīb¹¹³⁰
Yūsuf olmasa cihān zindānidur

1131. Yanar-idi yüreginde 'aşk odı¹¹³¹
Diñle imdi Zelḥā'yı 'aşk n'eyledi

1132. Hīç Yūsuf'dan ğayrıyı anmaz-idi¹¹³²
Bağsa andan ğayrıyı görmez-idi
(AÖ1 38a)

---

¹¹²⁵ yiri: anıñ yürek MK2, yürek TDK, DTCF / qanıdur: qan ider AÖ2, B.

* 1125-1126. beyitler arasında MK2'de şu beyitler yer almaktadır: Dün gün söyler idi Yā Yūsuf / Cānıma kār eyledi 'aşkıñ Yūsuf. Ağlayı ağlayı bu beyti didi / Şi'ri okuyup zārī efkān eyledi.

¹¹²⁶ söyler: yalvarur AÖ2 / söyler Yūsuf dir: söyler-idi MK2 / Yūsuf dir: Yūsuf'dur AÖ1, dir MK1 / Yūsuf dir Yā Yūsuf: Yā Yūsuf diyü AÖ2 // ol: o AÖ2, MK2.

¹¹²⁷ giymeden yimeden: yimeden giymeden MK1 / giymeden yimeden içmeden: yimekten içmekden Zelīḥā AÖ2, yemekden içmekden giymekden MK2 // Zār olur qarşusına: Qarşusunda zār u zār MK2 / mestānidur: festānidur AÖ2, mestānedür MK1.

¹¹²⁸ yanından: yanında AÖ2, B / qomaz-ıdı: ırmaz idi MK1, qoymaz idi MK2 // kim: ki AÖ2, MK2, B, YK.

¹¹²⁹ baqar anuñ: baqardı hīç AÖ2, baqar MK1, dā'im baqup MK2 / qoymazdı hīç: qoymaz idi AÖ2, qoymaz idi hīç MK1, āh idüp MK2.

¹¹³⁰ Nice: Niçesi MK2 / ol oldı: oldı MK1, MK2 / oldı garīb: dildādesi AÖ2.

¹¹³¹ Zelḥā'yı: Zelīḥā'yı AÖ2, MK1, MK2.

¹¹³² Bu beyit AÖ1, AÖ2, MK2, B ve YK'de yok.

1133. Zelḥā Yūsuf yüzine baqar-idi¹¹³³
Ağlar-idi yüregın yaqar-idi

1134. Gözi yaşı yire dökülür-idi¹¹³⁴
Yirde Yūsuf adını yazar-idi

1135. Göge baqar gögsünü döger-idi¹¹³⁵
Gökde Yūsuf adını gözler-idi
(DTCF 24b)

1136. Varup put-ḥāneye girer-idi¹¹³⁶
Secde kıluḫ putā yalvarır-idi

1137. Zelḥā'ya bu 'aşq odı kār eyledi¹¹³⁷
Yūsuf'ıñ elin alup ağlar-idi
(TDK 39a)

1138. Ben ġarībūñ nice ola ḥāli diyü¹¹³⁸
Gözi yaşı yüzini şular-ıdı

1139. Yūsuf'ıñ elin eline aluban^{*1139}
Anuñla put ḥāneye varur-ıdı

1140. Yalvarup putına aydur ey şanem¹¹⁴⁰

---

¹¹³³ Zelḥā: Zelīḥā AÖ2, MK1, MK2 / Yūsuf: Yūsuf'ıñ AÖ2 // Ağlar-ıdı yüregın yaqar-ıdı: Dilde Yūsuf adını yazar-ıdı AÖ2, Yire Yūsuf adını yazar idi MK2.

¹¹³⁴ yire: seyl gibi MK1 / dökülür-idi: dökülürdi MK1, B // Yirde: Yire MK1. Bu beyit AÖ2 ve MK2'de yok.

¹¹³⁵ Göge baqar gögsini: Dā'imā gögsin hezār AÖ2 // Gökde: Göñülde AÖ2 / gözler-idi: yazar-ıdı AÖ1, yazar idi MK1, B.

¹¹³⁶ Varup: Varuban AÖ2, B, YK, Durup AÖ1, Varur MK1, Gezüp MK2 / girür idi: varur idi AÖ1, giderdi AÖ2, MK2 // Secde kıluḫ: Secde ider kıluḫ AÖ1, Ağlayuban MK1 / putā: puḫuna AÖ2 / yalvarur idi: yalvarurdu AÖ2, B.

¹¹³⁷ Bu beyit MK1'de 1138. beyitten sonra gelmektedir. Zelḥā'ya: Zelīḥā'ya AÖ2, MK1, MK2 / 'aşq odı: 'aşq AÖ1 // Yūsuf'ıñ: Yūsuf AÖ2 / elin: adını AÖ2, elini MK2 / alup: aluban AÖ1, añup AÖ2 / ağlar-ıdı: ağladı AÖ1, MK1, MK2. Bu beyit YK'de yok.

¹¹³⁸ nice_ola: ḥālini MK1 / ola: olur MK2 / ḥāli diyü: gör didi MK1 / diyü: dir idi AÖ2, diyüp MK2 // yüzini: aqar yüzine MK2 / şular-ıdı: ışlar-ıdı AÖ2, yer eyledi MK2. Gözi yaşı yüzini şular-ıdı: Yūsuf'ıñ yüzine yaşı aşar idi MK1.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

¹¹³⁹ eline aluban: alup vardı MK1 // Anuñla: Anuñ-ile MK1, YK / Anuñla put ḥāneye: Put ḥāneye anıñla MK2 / put-ḥāneye: puḫ-ḥānesine MK1 / varur-ıdı: girdi MK1, vardılar B. Bu beyit AÖ2'de yok.

Baňa sen idiviresin dilerem

1141. ‘Aceb Yūsuf benüm ile bir ola mı¹¹⁴¹

Yoħsa bu derdüm ölince ala mı

(AÖ2 34a, M 37b)

1142. Tañrı emri-ile ol put söyledi¹¹⁴²

‘Āķıbet seniñ Yūsuf ivme didi

1143. Ol nebīdür sen anı incitmegil¹¹⁴³

Ƨođrı yolu oyup egri gitmegil

(ÖÇ 27a, YK 63b)

1144. Böyle didi düşdi ırıldı Őanem¹¹⁴⁴

Zelħā aydur Yā Yūsuf n’oldı Őanem

(MK1 102a, MK2 33a)

1145. Yūsuf aydur Tañrı’dur anı ıran¹¹⁴⁵

Cümle ħalkı öldüren hem dirgüren

(B 34a)

1146. Sen puta aparsın ol neye yarar¹¹⁴⁶

Tañrı ħıŐm eyler anı Şöyle ırar

1147. Zelħā aydur ne bilür Tañrı bizi¹¹⁴⁷

İŞbu tenhā yirde abdığımızı

(AÖ1 38b)

1148. Yūsuf aydur Tañrımız ‘ālem-durur¹¹⁴⁸

---

¹¹⁴⁰ Yalvarup: Yalvarur AÖ1, MK2, Yalvaruban MK1, B / putına: pua MK1 / aydur: der ki MK2 // idiviresin: eydiviresin AÖ2, M, viresin MK1.

¹¹⁴¹ benümle bir: benüm ile bir MK1, benimle MK2 // derdüm: ħasret MK2 / ölince: benimle MK2.

¹¹⁴² emri ile: emriyle AÖ1, AÖ2, MK1, B, YK // ‘Āķıbet: Her zamān AÖ1, Āheste AÖ2, Bir va(i)t MK2 / ‘Āķıbet seniñ Yūsuf: Yūsuf seniñ olısar MK1 / seniñ Yūsuf: Yūsuf seniñ AÖ1, ol Yūsuf’ı AÖ2, Yūsuf seniñle MK1 / ivme: virem AÖ2, ola MK2.

¹¹⁴³ sen anı: anı sen AÖ2, anı B.

¹¹⁴⁴ didi: diyüp MK1, M // Zelħa: Zelīħā AÖ2, MK1, MK2.

¹¹⁴⁵ anı ıran: ıran bunu AÖ1 // öldüren: dirgüren AÖ2, öldürüp MK2 / hem dirgüren: dirilden MK2 / dirgüren: öldüren AÖ2, dirügüren YK.

¹¹⁴⁶ Sen puta: Pua AÖ2 / aparsın: aparsıñ MK2 / ol neye: neye MK1 / neye: ne MK2, YK / yarar: yapar MK2 // Tañrı: Tañrı’m MK2 / ħıŐm eyler anı Şöyle: ħıŐm iddi anı AÖ2, ħıŐmı Şöyle ki anı MK2.

¹¹⁴⁷ Zelħā: Zelīħā AÖ2, MK1, MK2 / ne bilür: bilür mi MK2 // tenhā yirde: yirde pua AÖ2, yirde tenhā ki MK2 / abdığımızı: didigimizi MK2, olduğumuzu YK.

¹¹⁴⁸ Tañrı’muz: Tañrı MK1 / ‘ālim-durur: ‘ālimdür MK2 // Kimse anı: Anı kimse MK2 / görmez: görmen AÖ1.

Kimse anı görmez ol halkı görür
(DTCF 25a)

1149. Zelḥā aydur yā Yūsuf di Tañrı'na¹¹⁴⁹
İşbu putları bütün ide yine
(TDK 39b)

1150. Yoḥsa bunu nā-gihān sulṭān ṭuyar¹¹⁵⁰
Ḳaḳıyup diye putumı kim kırar

1151. Yūsuf anı Tañrı'sından istedi¹¹⁵¹
Tañrı ol putları bütün eyledi

1152. Zelḥā gördi bunu hem artuḳ sever¹¹⁵²
Yüzini görmeg-ile her dem iver

1153. Aydur ey Yūsuf severem ben seni¹¹⁵³
İñilerem dün ü günü gör beni

1154. Yūsuf anuñ yüzine hiç baḳmadı¹¹⁵⁴
Sözlerini göñlüne bıraḳmadı

1155. Zelḥā'nıñ zārını işit sen yine¹¹⁵⁵
Söyler-idi Yūsuf'a yana yana

1156. Gözlerinden hem yaşı aḳar-idi¹¹⁵⁶
Şi'ir oḳuyup yüzine baḳar-idi

ŞİR*

¹¹⁴⁹ Zelḥā: Zelīḥa AÖ2, MK1, MK2 / Yā Yūsuf di: söyle imdi AÖ2 / Tañrı'ña: Tañrı'ya AÖ2, MK1, MK2 // bütün ide yine: yine bütün eyleye MK1 / ide: etsün AÖ2, itsün MK2, eylesün M / yine: didi MK2.

¹¹⁵⁰ nā_gihān: gelüp AÖ2 / duyar: ider MK2 // Ḳaḳıyup: Ḳaḳıyuban MK2 / diye putumı: diye putım MK2, putumı diye M.

¹¹⁵¹ istedi: diledi AÖ1, TDK. Bu beyit YK'de yok.

¹¹⁵² gördi bunu: bunu AÖ2, bunu gördi MK1, anı bu kez MK2 / hem: daḳı AÖ1, AÖ2, MK1 // görmeklige: görmege AÖ2, TDK, YK, DTCF.

¹¹⁵³ Aydur ey Yūsuf: Ey Yūsuf dir AÖ2 // gün: günü YK /

¹¹⁵⁴ Sözlerini: Sözin anuñ AÖ2 / bıraḳmadı: hiç bıraḳmadı TDK.

¹¹⁵⁵ zārını: zārın AÖ2 / işit sen: işitmez AÖ2 // Söyler-idi: Ağlar-idi AÖ2.

¹¹⁵⁶ Bu beyit sadece MK2'de bulunmaktadır.

* Başlık ÖÇ 27a, AÖ1 38b.

1157. Gel baña qahr itme qurbān olduđım¹¹⁵⁷
 Dün ü gün yüzine hayrān olduğım
(M 38a)
1158. Leylā nuñ qarşusına Mecnūn'leyin¹¹⁵⁸
 Gitdi 'aqlum gör dāvāne olduğum
1159. Bülbülem gülem diyü āh iderem¹¹⁵⁹
 Her seherde āh u efgān olduğum
1160. Ađlaram nāmūsı 'arı terk idüp¹¹⁶⁰
 'Ālemiñ halkına seyrān olduğum
(ÖÇ 27b)
1161. 'Ālemiñ mülki gönülden çıkdı hep¹¹⁶¹
 Ey göz-ile qaşa seyrān olduğum
(MK2 33b, B 34b)
1162. Esirge ben miskāne hayf eyleme¹¹⁶²
 Derdüñ-ile zār u giryān olduğum
1163. Hüsñ içinde ben ġarībem şehr içinde sen ġarīb^{*1163}
 Senüñ ile zevq idelüm ben ġarīb
(AÖ1 39a)
1164. Ben ġarībem sen de ġarīb sin Yūsuf¹¹⁶⁴
 Derd-i firqat-ile yeksān olduğum
(DTCF 25b)
1165. Zelhā dün ü günü yalvarur aña¹¹⁶⁵

¹¹⁵⁷ Dün ü: Dün MK2 / yüzine: yolına MK2, yüzinde M. Bu beyit MK1 ve TDK'de yok.

¹¹⁵⁸ gör: gör ne MK2, göre M, DTCF. Bu beyit MK1 ve TDK'de yok.

¹¹⁵⁹ gülem: gülüm AÖ1, DTCF. Bu beyit MK1, MK2 ve TDK'de yok.

¹¹⁶⁰ Bu beyit AÖ1, AÖ2, DTCF, B ve YK'de 1161. beyitten sonra gelmektedir. Bu beyit MK1 ve TDK'de yok.

¹¹⁶¹ çıkdı: gitdi AÖ2 / qaşa: qaşı AÖ1, qaşına AÖ2 / seyrān: hayrān AÖ2, MK2. Bu beyit MK1 ve TDK'de yok.

¹¹⁶² hayf: şand MK2 // Dördüñ-ile: Dörd-ile AÖ1, MK2 / zār u: zār AÖ1, zār-ıla YK. Bu beyit MK1 ve TDK'de yok.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

¹¹⁶³ Bu beyit sadece AÖ2' de bulunmaktadır.

¹¹⁶⁴ sen de: sen AÖ1, MK2, B, YK / ġarīb sin Yūsuf: qul hem ġarīb sin AÖ2 / Yūsuf: Yā Yūsuf MK2 // Dörd-i: Dörd-ile AÖ1, AÖ2, MK2 / firqat-ile: firqatıñle AÖ1, firqatde MK2, firqatinde YK. Bu beyit MK1, TDK ve DTCF'de yok.

Hîç Yūsuf bakmaz-ıdı andan yana

1166. Gördi Zelḥā Yūsuf'ı uymaz aña¹¹⁶⁶

Didi bir çāre ideyin ben buña

1167. Didi yanımdan ırayın ben bunı¹¹⁶⁷

Ola ki unudam anuñ 'aşkıını

1168. Bağvāna gönderdi Yūsuf'ı gide¹¹⁶⁸

Vara anda baqçaya ḥizmet-ide

1169. Vardı Yūsuf ḥizmet itdi baqçeye¹¹⁶⁹

Baqçe oñdı toydı bağvān aqçeye

(YK 64a)

1170. İki yıl tırdı Yūsuf hîç gelmedi¹¹⁷⁰

Derdi artdı Zelḥā'nuñ hîç gülmedi

(MK1 102b)

1171. Tırdı bir gün baqçeye kendi varur¹¹⁷¹

Yūsuf'ı aldı yine eve gelür

(TDK 40a)

1172. Çünki Yūsuf'ı alup eve gelür¹¹⁷²

---

¹¹⁶⁵ Zelḥā: Zeliḥa MK1, MK2 / dün ü: dün AÖ1, MK1, MK2 / günü: gün AÖ1, MK1, B, YK / yalvarur: böyle yalvarur AÖ1, TDK // Hîç Yūsuf: Yūsuf hîç MK2, DTCF / bakmaz-ıdı: bakmazdı MK1. Bu beyit AÖ2'de yok.

¹¹⁶⁶ Zelḥā: Zelḥa AÖ2, MK1, MK2 / Yūsuf'ı: Yūsuf AÖ2, MK2 / uymaz: bakmaz MK1, TDK, hîç uymaz MK2 // idēyin: ideyim MK1, MK2 / buña: saña AÖ1, YK.

¹¹⁶⁷ ırayın: ayırayın AÖ2, B, M, ayıram MK1, ayırsam MK2, ayırayım TDK, DTCF // Ola-ki: Ola-kim AÖ1, MK1, Gör e ki AÖ2 / unıdam: andan AÖ2, unudayım MK2 / anuñ: ben MK2.

¹¹⁶⁸ Bağvāna: Bağvānda AÖ1, AÖ2, Bāğa MK1, Bāḥçeye MK2, B / gönderdi: göndürür MK1, göndere YK / Yūsuf'ı: Yūsuf AÖ2, Yūsuf çün AÖ1, çün Yūsuf MK2 / gide: n'idē AÖ2, gider MK2, çün gide DTCF // Vara: Varup MK2 / anda: andan AÖ2, YK / ide: ider MK2.

¹¹⁶⁹ Yūsuf: anda MK2 / ḥizmet itdi baqçeye: baqçeye ḥizmetine AÖ2 // oñdı: oldı AÖ2 / toydı bağvān: toptolu ağaç AÖ2, , ol-dem doydı MK1 / baqçeye: ḥurma AÖ2. Bu beyit ÖÇ'de yok.

¹¹⁷⁰ tırdı: oldı MK1 / tırdı Yūsuf hîç: Yūsuf tırup MK2 / Yūsuf hîç: anda AÖ2 // Derdi artdı: Artdı derdi MK2 / Zelḥā'nuñ: Zelīḥa MK1 / Zelḥā'nuñ hîç: Zelīḥā'nuñ AÖ2.

¹¹⁷¹ Tırdı bir gün: Döndi bir kez MK2 / baqçeye kendi: kendi baqçeye AÖ1, MK1, Zelīḥa baqçeye AÖ2, baqçeye MK1 // Yūsuf'ı: Yūsuf MK2 / Yūsuf'ı aldı yine: Çünki Yūsuf'ı alup AÖ2 / yine: gine AÖ1, MK2, YK / gelür: getirür MK1, MK2, DTCF.

Aña dürlü dürlü tonlar giydirür

1173. Yūsuf ol tonları çün giydi yine¹¹⁷³

Geçdi Zelḥā Yūsuf' uñ karşıısına
(M 38b)

1174. Ellerin kavşıruban karşıı turur¹¹⁷⁴

Boynun eger yā Yūsuf dir yalvarur

1175. İltifāt itmedi [hīç] Yūsuf aña¹¹⁷⁵

Zelḥā ağlayarak bakar aña

1176. Zelḥā yine derde dermān bulmadı¹¹⁷⁶

Yūsuf' uñ hīç aña gönli olmadı

1177. İniledi dün ü gün zār eyledi¹¹⁷⁷

Gün gün artdı Zeliḥā'ya kār eyledi
(AÖ2 35a, MK2 34a)

1178. Zīrā ol hīç anmaz-idi kendözün¹¹⁷⁸

Yimez içmez uyumazdı dün ü gün
(B 35a, DTCF 26a)

1179. Böyle iderek anuñ bağıri bişer¹¹⁷⁹

Ḥasta olur şoñra döşege düşer
(ÖÇ 28a, AÖ1 39b)

1180. Sulṭān anuñ ḥastalığın işidür¹¹⁸⁰

---

¹¹⁷²AÖ2'de mısralar takdim-tehirlidir. Çünki Yūsuf'ı alup: Yūsuf'ı aldı yine AÖ2 / Yūsuf'ı: Yūsuf MK2, DTCF / alup: aldı MK1 / gelür: varur AÖ2, getirür MK1, YK // Aña: Yine AÖ1, DTCF / Aña dürlü: Yine AÖ1, MK2 / tonlar: tonlarını AÖ2, MK2.

¹¹⁷³ tonları: tonlarını MK2 / çün giydi: giydi AÖ2, MK1, MK2, B // Geçdi Zelḥā Yūsuf' uñ: Zeliḥā geçdi Yūsuf AÖ2 / Zelḥā Yūsuf' uñ: Zeliḥā Yūsuf MK1, Yūsuf Zeliḥā MK2.

¹¹⁷⁴ Ellerin: El MK1 / kavşıruban:kavşurup MK2.

¹¹⁷⁵ Bu beyit sadece MK2' de bulunmaktadır.

¹¹⁷⁶ Zelḥā: Zeliḥā AÖ2, MK1, MK2 / yine: gine MK1, MK2, YK / yine derde: aña yine AÖ2 // hīç aña: aña da AÖ2, aña hīç MK1, MK2 / gönli: meyli AÖ2, MK1, MK2, TDK, DTCF.

¹¹⁷⁷ İniledi: İnilerdi AÖ1, İnledi AÖ2, İniler MK2 / dün ü: dün MK2 // Gün gün: Gün-be-gün MK2, DTCF / artdı Zelḥā'ya: 'aşkı MK2 / Zelḥā'ya: Zeliḥā'ya AÖ2 / kār: zār MK2. Bu beyit MK1'de yok.

¹¹⁷⁸ Zīrā ol hīç: Zīrā AÖ2 / anmaz-idi: esirgemez idi AÖ2 / anmaz-idi kendözün: kendözün MK2 // dün ü gün: dün-gün MK2. Bu beyit MK1'de yok.

¹¹⁷⁹ iderek: dirken AÖ2, olur MK2, iderken DTCF / anuñ: 'aşk-ıla AÖ1, AÖ2, MK2, MK1, TDK, DTCF // olur: olup AÖ2, oldu MK1, TDK, M, DTCF / döşege: döşşege MK1.

Ṭurdı ol dem Zelḥā'yı göre gelür

1181. Didi kim yā Zeliḥā n'oldı saña¹¹⁸¹
Hīç cevāb virmedi Zeliḥā aña

1182. Sulṭān anuñ n'eyledigin bilmedi¹¹⁸²
Bir ṭabīb getürdi ol emr eyledi

1183. Geldi ṭabīb baḳdı anuñ yüzine¹¹⁸³
Gördi ṭamarların işit sözine

1184. Gördi 'aşḳ ṭamarlarını oynaşur¹¹⁸⁴
Yüregi içinde 'aşḳı kaynaşur

1185. Didi şāhā yoḳ bunuñ şayrılıḡı¹¹⁸⁵
Sulṭān aydur diyüvir n'olduḡını

1186. Didi şāhā ḥātırını gözlerem¹¹⁸⁶
Sizi incine diyüben şaḳlaram

1187. Sulṭān aydur ḳorḳma söylegil baña¹¹⁸⁷
Yā seni neye getürmişem buña

1188. Didi sulṭānım bunuñ sayrılıḡı¹¹⁸⁸

---

¹¹⁸⁰ Ṭurdı: Derdi MK2 / Ṭurdı ol-dem: Durdı ol AÖ2 / ol-dem Zelḥā'yı göre: Zelḥā'yı göre ol-dem AÖ1 / Zelḥā'yı: Zeliḥā'yı AÖ2, MK1, Zeliḥā MK2 / göre: görmege MK1, yanına MK2. Bu beyit B'de yok.

¹¹⁸¹ MK1'de mısralar takdim-tehirlidir. cevāb virmedi Zeliḥā: Zeliḥā cevāb virmedi AÖ2 / virmedi: eylemedi MK2.

¹¹⁸² n'eyledigin: neydigini AÖ1, derdini MK1, ne idigin MK2 // ṭabīb: ḥekīm TDK / getürdi ol: gel diyü AÖ2 / ol: tiz AÖ1, MK1, tez MK2, B.

¹¹⁸³ ṭabīb: ḥekīm AÖ1, AÖ2, B, YK, heykim MK1 / yüzine: nāmzına MK2 // ṭamarların: ṭamarlarını MK1, MK2.

¹¹⁸⁴ 'aşḳ: ki 'aşḳ MK2 / ṭamarlarını: ṭamarları AÖ2, MK2 / oynaşur: kaynaşur MK2, B, oynadur MK1 // 'aşḳı: 'aşḳ AÖ1 / kaynaşur: kaynadur MK1, oynaşur MK2.

¹¹⁸⁵ yoḳ: yoḳdur MK1 // Sulṭān aydur diyüvir n'olduḡını: 'Aşḳ olmuş 'ışḳa mecrüh yüregi AÖ1. Bu beyit AÖ2, MK2 ve DTCF'de yok.

¹¹⁸⁶ Sizi: Seni AÖ2, Seyr MK1 / incine: incinür AÖ2, içinde MK1 / şaḳlaram: gizlerem MK2. Bu beyit ÖÇ'de yok.

¹¹⁸⁷ söylegil: söyle AÖ2, MK2, digil MK1 // Yā seni: Seni AÖ2 / buña: aña AÖ1, ben buña AÖ2, MK1.

‘Āşık olmuş ‘aşka mecrūh yüregi

1189. Maraızı yokdur buña ide zarar¹¹⁸⁹

‘Aşk odı yüregine itmiş eşer

(M 39a)

1190. Zeliḥā utandı örtüdi yüzini¹¹⁹⁰

Didi var git bilmedüñ sen sözünü

(MK1 103a)

1191. Sulṭān anı işidüp oldı melül¹¹⁹¹

Zirā derde bulmadı dermānı ol

1192. Turdı sulṭān vardı gitdi bil i cān¹¹⁹²

Ṭāyesiyle ḳaldı Zelḥa çün hemān

(DTCF 26b)

1193. Dāye didi Zelḥā’ya kızıl gülüm¹¹⁹³

Boyı servi ḫalı saçı sünbülüm

(AÖ2 35b, MK2 34b)

1194. N’oldı saña şoldı kızıl güllerin¹¹⁹⁴

Söylemez oldı şu bülbül dillerin

(AÖ1 40a, B 35b, YK 64b)

1195. Gözleriniñ yaşı ṭurmayup aḳar¹¹⁹⁵

Yañaḡuñ şarardı yüregüm yaḳar

1196. Gizleme ḫālünü söylegil baña¹¹⁹⁶

---

¹¹⁸⁸ sulṭānum: sulṭān aydur MK2 // ‘aşka: ‘aşk-ıla AÖ2 / ‘Āşık olmuş ‘aşka mecrūh yüregi: Sulṭān aydur idivir n’olduḡı AÖ1.

¹¹⁸⁹ Maraızı: Żararı AÖ2 / yokdur: yok kim AÖ2, yok MK2, bu kim DTCF / zarar: timār MK2 // itmiş eşer: itdi zarar AÖ1, düşmiş yanar MK2.

¹¹⁹⁰ Ali Cin neşrinde “ötendi” şeklinde neşredilen kelime beyitin anlamı gereḡi “utandı” şeklinde olmalıdır. Bu beyit AÖ2’de 1191. beyitten sonra gelmektedir. Didi var git: Var git didi AÖ2, Var git-dir AÖ1, Var git dir MK1 / bilmedüñ: bilmezsin AÖ2 / sözünü: beni AÖ1, AÖ2, sözüñü MK2.

¹¹⁹¹ derde bulmadı: bilmez derdine MK2 / dermānı: dermān AÖ1, MK1.

¹¹⁹² Turdı sulṭān: Sulṭān AÖ2, MK2 / vardı: varup AÖ2, sarāyına MK2 / vardı gitdi: gitdi MK1 / bil i cān: ol zamān MK2, bil hemān TDK // i: ey AÖ1 / Ṭāyesiyle: Ṭāye-ile AÖ1.

¹¹⁹³ didi: dir AÖ2, aydur MK1, DTCF, M, ider MK2 / kızıl: kızım AÖ2 // Boyı: Bu AÖ2 / servi: selvi AÖ2. Bu beyit ÖÇ’de yok.

¹¹⁹⁴ kızıl: kırmızı MK2 // şu: ol AÖ2, şol MK2 / şu bülbül: bülbül MK1.

¹¹⁹⁵ Gözleriniñ: Gözüñüñ AÖ2, Gözleriñ MK2 / ṭurmayup: ṭurmaz AÖ2, DTCF // Yañaḡuñ şarardı: Şimdi baña şardı AÖ2. Bu beyit MK1’de yok.

Derdiñi bilem ‘ilāç idem saña

1197. Sırruñı fâş itmeyüben gizlerem¹¹⁹⁷
Zîrâ senüñ şıhhatüñi gözlerem

1198. Zelihâ işitdi t̄āye sözini¹¹⁹⁸
Āh idüp iñledi açdı gözini
(ÖÇ 28b, TDK 41a)

1199. Zelhâ aydur sen beni sevdüñ anam¹¹⁹⁹
Saña ısmarladı hem beni aţam

1200. Analığı yirine getir baña¹²⁰⁰
Diyeyim ben cümle sırrımı saña

1201. ‘İmrâñî kul beni Mecnün eyledi¹²⁰¹
Yanaram ‘aşk-ıla gör kim n’eyledi

1202. Dün ü gün şabr u qararum qalmadı¹²⁰²
Yağdı beni nice dermân olmadı

1203. Luţfuñ-ıla baña işşân eylegil¹²⁰³
Bu benüm derdime dermân eylegil

1204. T̄āye aydur ey gözüm nürü baña¹²⁰⁴

---

¹¹⁹⁶ Gizleme: Gizlemegil AÖ1, TDK, B, YK, DTCF, Gizleme gel MK2 / hālūñi: sırrıñı AÖ2 / hālūñi söylegil baña: baña hālīñ söylegil MK2 / söylegil: söyle sen AÖ2, söyle AÖ1, YK // Derdiñi bilem: Derdiñe bir MK2 / bilem: görüp AÖ2 / saña: söylegel MK2.

¹¹⁹⁷ itmeyüben: itmeyüp AÖ2, B, eyleyüp MK2 / gizlerem: gizleyem AÖ1, MK2, TDK, DTCF // gözlerem: gözleyem MK2, TDK, B, YK, DTCF.

¹¹⁹⁸ t̄āye sözini: t̄āyesinüñ sözün AÖ2 // iñl̄edi: iñiledi MK1, geldi MK2 / iñledi açdı: açdı hemân AÖ2 / gözini: iki gözün AÖ2, yüzünü MK2.

¹¹⁹⁹ aydur: dir AÖ2 / sen beni sevdüñ: ey benüm sevdüğüm AÖ2 / beni sevdüñ: benümdiñ AÖ1 // Saña ısmarladı hem: Hem saña ısmarladı AÖ2, MK2, DTCF.

¹²⁰⁰ baña: sen baña AÖ2 // Diyeyin: Diyeyim MK1, MK2 / ben cümle sırrımı: cümle sırrımı ben AÖ2 / sırrımı: sırlarım MK2.

¹²⁰¹ gör kim: gör ki AÖ2, beni AÖ1, gör MK1.

¹²⁰² şabr u: şabrım AÖ1, MK2, şabrı MK1 / qararum: mecālim AÖ2 // nice: çāre AÖ2, hiç MK1 / olmadı: bulmadı AÖ1, qalmadı MK1, eyledi MK2.

¹²⁰³ Luţfuñ-ıla: Luţf-ıla AÖ2, Luţf eyle MK1, Luţfla sen MK2, YK.

- Öñ diseñ dermān ideydüm ben saña
(M 39b)
1205. Zīrā bu ‘aşk derdi büyük dert-durur¹²⁰⁵
‘Āşıkını yaçar ol bir od-durur
(DTCF 27a)
1206. Niceler nāmūsı ‘ārı terk ider¹²⁰⁶
Ma‘şūkı yolına bilin berk ider
1207. Niceler tātini virdi yile¹²⁰⁷
Dīnin īmānın adın şanın bile
1208. Bu büyük dertdür buña dermān gerek¹²⁰⁸
Bil-ki sağ olana cism ü cān gerek
(AÖ2 36a, MK2 35a)
1209. Tāye aydur buña tedbīr idelüm¹²⁰⁹
İkimüz tedbīrimüz bir idelüm
(AÖ1 40b, B 36a)
1210. Zeliḥā aydur baña dermān eylegil¹²¹⁰
Beni_esirge lutf u iḥsān eylegil
1211. Tāye aydur diyesin sulṭāna sen¹²¹¹
İdivire bir sarāy köşki beden
(MK1 103b, TDK 41b)
1212. Çün düzeler ol saray ola tamām¹²¹²
Oқuyavuz Yūsuf’ı diñle kelām

¹²⁰⁴ baña: saña AÖ1 // Öñ: Öñden AÖ2, Evvel MK1, TDK, YK, DTCF, Evet MK2 / diseñ: şoña AÖ2 / ideydüm ben: ideyim AÖ2, M, iderdim MK1, MK2.

¹²⁰⁵ Zīrā: Zīrā ki MK2 / ‘aşk derdi: dert bir MK2 // ‘Āşıkını: ‘Āşıkı AÖ1, MK1, ‘Aşkı MK2 / yaçar: yakıcı AÖ1 / ol bir: katı MK1.

¹²⁰⁶ Niceler: Nice ki AÖ2, Niçesi MK1 / nāmūsı ‘ārı: ‘ār u nāmūsı MK1, MK2, TDK, DTCF / ider: idüp MK2 // bilin: cānı MK1, belini MK2 / ider: idüp MK2, B.

¹²⁰⁷ virdi: virdiler MK2 / adın: adı AÖ1. Bu beyit ÖÇ ve MK1’de yok.

¹²⁰⁸ Bu: Bir MK2 // Bil-ki sağ olana: Sağ olana belki MK2. Bu beyit MK1’de yok.

¹²⁰⁹ buña tedbīr: bu tedbīri AÖ2.

¹²¹⁰ Bu beyit AÖ2, MK1, MK2 ve DTCF’de yok.

¹²¹¹ Dāye: Zeliḥā AÖ2, MK2, DTCF / Tāye aydur diyesin sulṭāna: Diyesin sulṭāna şimdi MK1 / aydur: dir AÖ2.

¹²¹² sarāy ola: sarāyı MK1 / ola tamām: tamām ola AÖ1, TDK // Oқuyavuz: Çağıravuz MK1 / diñle kelām: andan selām AÖ2, anda gele AÖ1, TDK.

1213. Göresin kim ben aña ne eyleyem¹²¹³
Dürlü dürlü mekr ü ħ̄ile eyleyem

1214. Zelĥā ol dem sulṭāna ĥaber ider¹²¹⁴
Geldi sulṭān Zelĥā'yı gör kim n'ider

1215. Zelĥā aydur sulṭānum ĥoş bilesin¹²¹⁵
Bu benüm derdime dermān kılasın
(ÖÇ 29a)

1216. Bir sarāy yapuviresin key yüce¹²¹⁶
Cümle şeh(i)r görüne uçdan uca

1217. Çün anuñ içine girip oturam¹²¹⁷
Derdime derman ola ben umaram
(YK 65a)

1218. Sulṭān idür idivireyin n'ola¹²¹⁸
Tek senüñ derdiñe bir dermān ola

1219. Çünki sulṭān işidür bu sözleri¹²¹⁹
Hep kığırdı geldiler bennāları
(M 40a, DTCF 27b)

1220. Zelĥā aydur baña bir sarāy idün¹²²⁰
Ben nice emr eylesem öyle idüñ

---

¹²¹³ kim ben: ki MK2 / ne: neler MK2 / ne eyleyem: neler idem M // eyleyem: idem M.

¹²¹⁴ ol dem sulṭāna: sulṭāna o dem AÖ2/ n'ider: ne ider YK.

¹²¹⁵ sulṭānum: sulṭāna AÖ1, AÖ2 / kılasın: idesin AÖ2.

¹²¹⁶ yapuviresin: yapuvir AÖ2, idiviresin AÖ1, B, DTCF, yapdurasın MK1, yapdırasın-ki MK2 / key: olsun-ki AÖ2 ki AÖ1 // şeh(i)r: şehri AÖ1, MK1, DTCF, şehri MK2, 'ālem TDK.

¹²¹⁷ anuñ içine girüp: içine girem anıñ AÖ2 / girüp: girem AÖ1, MK2, DTCF / oturam: ṭuram AÖ2 // ola ben: ola AÖ2, MK1, MK2.

¹²¹⁸ Bu beyit AÖ2'de 1219. beyitten sonra gelmektedir. idür: aydur AÖ2, ider MK2 / idivireyin: bir saray yapuñ AÖ2, yapdurayım MK1, yapdırayım MK2 / n'ola: ne ola MK1 // Tek: Tā ki MK1 / bir dermān: dermān AÖ2, MK1, B, YK.

¹²¹⁹ Çünki sulṭān: Çün AÖ2 / işidür: işitdi MK1, eşide MK2 // kığırdı: çağırdı AÖ2, MK1, getürtdi MK2, çığırdup TDK / geldiler: gel didi AÖ2, anda olan MK2, gelüben M / bennāları: üstādları AÖ1, mi'mārları AÖ2, mi'māri MK2.

¹²²⁰ Zelĥā: Zeliĥā AÖ2, MK1, MK2 / aydur baña bir sarāy: mi'mārlara aydur AÖ2 / bir sarāy: sarāy MK1 / idüñ: kuruñ MK2 // emr eylesem: dirsem AÖ2, emr eylersem MK2 / eylesem: eyleyem AÖ1, idersem MK1 / öyle: eyle AÖ2 / öyle idüñ: siz görüñ MK2.

1221. Ol sarāyı eyleyesiz key yüce¹²²¹
Cümle ‘ālem görüne uçdan uca
1222. Hem taşından anuñ içi görüne¹²²²
Hem içinden dağı taşı görüne
1223. Olmasın bināları yirde olsa¹²²³
Mi‘mār aydur meger sırçadan ola *
1224. Başladı mi‘mār anı yaptı hemān¹²²⁴
Aña Kaydün diyü ad virdi i cān
(AÖ1 41a, AÖ2 36b, MK2 35b, TDK 42a)
1225. Ya‘ni anuñla Yūsuf’ı kayd ide¹²²⁵
Ol hümā kuşunu anda şayd-ide
1226. Bir dağı beñdeşi olmaya anuñ*
Ol ya bilürse öñe işüñ senüñ
1227. İmdi bennālar kıgırup getürüñ
Ne ki anlar ister-ise siz virüñ
1228. Siz buyuruñ anlar işlesün anı
Ağ mermerlerden bezensün dut beni
1229. Ol saray altun şivana ser-tā-ser
Öñi bir baqça ola key mu‘teber
1230. Baqçaya altun ağaçlar dikeler

---

¹²²¹ eyleyesiz: eylesin AÖ1, M, idesiz AÖ2 / key: ki AÖ2 // ‘ālem: şeh(i)r AÖ2, TDK, şeh MK1.

¹²²² taşından: dışardan TDK.

¹²²³ bināları perde: binālarda AÖ2 // sırçadan: sırça MK2, YK. Bu beyit MK1’de yok.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

¹²²⁴ yaptı: itdi MK2 / hemān: tamām MK2, hümām M // Kaydün diyü: Kaytün MK1 / diyü ad: ad AÖ1 / virdi: virdiler MK1, koydı MK2 / i cān: hemān AÖ1, AÖ2, MK2, ol-zamān MK1. Bu beyit ÖÇ’de yok.

¹²²⁵ anuñla: anuñ ile MK1, YK // Ol: Hemān MK2 / kuşunu: kuşun AÖ2, kuşın MK2 / şayd: beydāh AÖ2. Bu beyit B’de yok.

* 1226-1285 beyitler arasında Zelihâ’nın saray yaptırmak istediği ve bu sarayın yapılışı tahkiye edilmektedir. Bu beyitler arasında, ana nüsha olarak aldığımız ÖÇ nüshası dışındaki nüshalarda olan ancak tarafımızca metnin kurgusuna yeni bir şey eklediği tespit edilen beyitler metne dâhil edilmemiştir.

Aña gümüſden budaklar akalar

1231. Yapradı yeſil zebercetden ola¹²³¹

Düzelüm ol baıyı biz yeñile

1232. Dürr-i mercānı ‘aķıķ la‘l ola

Yimiſi amusı gevhenden ola

(ÖÇ 29b)

1233. Dağı kırķ mermer direk eyleyelüm

Baſını altun gümüſ aplayalum

1234. Her direk dibinde bir altun at

Eyeri altun muraſſa‘dan ālet

1235. azı atlar ola anlar amusı

Misk-i ‘anberden ola hep yelesi

1236. Göynegi ‘ūd ile mercāndan ola

Gözleri amusı gevhenden ola

1237. İſbu resme düzeler ol baıyı

Orta yirinde düzeler sārayı

1238. Ol sarāy içinde dürlü ħalılar¹²³⁸

Ebriſim döſeler öyle ki var

1239. Dağı ol sarāy dāvārı naķſ-ıla

Yazlu ola Yūsuf Zeliĥā bile

1240. Yine ol sarāyda iki aravuſ

Düzeler ādem gibi göz-ile aſ

---

¹²³¹ Yapradı: Yeſili AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, Yeſil DTCF / gibi: ola AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, idi TDK // Düzelüm ol baıyı biz yenile: Her birisi dürlü irenkten gibi AÖ1, Her biri bir dürlü renkten gibi MK2, Güher-idi yimiſi mercan-idi TDK. Bu beyit AÖ2 ve MK1’de yok.

¹²³⁸ Ebriſim döſeler öyle ki var: Ebriſimden döſemiſler zililer AÖ1, Ebriſimden döſeli hem zililer AÖ2, Ebriſimden döſemiſler zeyn ider MK1, Ebriſimden döſeli zililer MK2, Ebriſimden döſediler zileler TDK, Ebriſimden döſelidür zililer DTCF.

1241. Biri eline şarāb ala içe
Biri elinde aña verde saça
1242. Yine iki kul düzeler hūb-rū
Ol sarāy içinde ola müşg-bū
1243. Birisi ʿūd tuta elinde koğa
Biri dā'im aña ʿanber bırağa
1244. ʿŪd u ʿanber tütüdeler her gice
Hem ıraklar yaqalar uçdan uca
1245. Ol sarāy kim işbu resme düzüle
Oқыavuz anda Yūsuf'ı gele
1246. Göre kim ol sarāy yavlaq mu'teber
İçi taşu kamasu dürlü zer
1247. Ol sarāyın ağacı şandal ola
Kilidi hem ʿac u hem mandal ola
1248. Dergāhı ʿālī ola saķfi yüce
Kızıl altun kamasu gümüş baca
(ÖÇ 30a)
1249. Ol kapa üstünde zümrüd ü tāvus
Düze üstāzlar anı buyuravuz
1250. Ol kuşuñ içi tolu ʿanber ola
Koķusundan ol sarāy içi tola
1251. Burnı yākutdan pāuze kuyruğı
Hem kızıl mercāndan iki toynağı
1252. Ol sarāyuñ saķfila divārları
Yūsuf-ile sen olasın hep varı
1253. Daķı ol sārâyda bir taķt urasın
Taķtıñ üstüne çıkup oturasun

1254. Kiři virbisin Yūsuf'ı oğuya
Sarāya gire bu naqşı oğuya
1255. Qancarü baqar-ise seni göre
Lā-büd ol dağı saña gönül vire
1256. Göre kendi toptolu yazlu sārāy
Qarşuda göre seni bir tolu ay
1257. Çünkü göre dağı şabrı qalmaya
‘Āşık ola n’oldığını bilmeye
1258. Ol vaqitde senün-ile yār ola
Her ne kim sen dir-iseñ anı kıla
1259. Dağı senden qaçmaya ayruq özi
Yā Zeliḫā işbudur kuluñ sözi
1260. Tāye’niñ söziñ Zeliḫā diñledi
Ne ki şerḫ itdi qamusın añladı
1261. Didi tāye iyü tedbīr eyledün
Ne ki gönümde dir anı söyledün
1262. Ben dağı turuşayım işbu işe
Evim inşāallāh tuzağa düşe
1263. Gitdi tāye qaldı Zelḫā derd-ile
Fikri şöyle kim tāye didigin kıla
1264. Mışır sulṭānı meger bir gün gelür
Zelḫā melül oturmuş anı görür
(ÖÇ 30b)
1265. Didi ey sulṭān-ı ḫubān-ı cihān
Yine n’oldı saña gönlüñ guşşadan
1266. Zeliḫā ağızın açuban söyledi
Didi şāha bir dileğim var didi

1267. Benüm ol hâcetimi kılğıl kabül
İt benüm bu dileğim kılma melül
1268. Sulṭān aydur hâcetiñ digil baña
Ben anı bitürem didi saña
1269. Zelḥā aydur ustalar kığırasın
Ne ki naqqāş var bu şehirde diresin
1270. Benüm-içün bir sarāy eyleyeler
Kim cihān ḥalkı anı söyleyeler
1271. Anı kim görür-ise ḥayrān ola
Mışır içinde ol sarāy nişān ola
1272. Aña girem bu benüm ḳaygum gide
Hem bu gönlüm derdine dermān ide
1273. Hâcetim işbu didi şāha benüm
Yapdur anı kim sevine bu cānım
1274. Sulṭān aydur ḥoş ola yapırayım
Sen ne kim dilerseñ anı kılayım
1275. Okudı sulṭān bu dem mi ‘mārları
Geldi Mışır şehrinüñ bennāları
1276. Sulṭān anda ḥazne ḳapusın açar
Her birine anlarıñ ḥil‘at şaçar
1277. Başladı bunlar daḥı bünyād urur
Bānīler işler üstāzlar buyurur
1278. Bir sarāy yaptı ki bunlar ne diyem
Vaşfa sığmaz kim ben anı söyleyem
1279. Ne sarāy ki dünyāda uçmağ-ıdı
Degme yirde mişli anuñ yoğ-ıdı

1280. Ne ki Zelhā didi anlar tıtdılar
Didiginden dahı artıķ ittiler
(ÖÇ 31a)
1281. Hāyli yılda hāşıl oldu ol binā
Görmediler ancılayın kimesne
1282. Yidi yılda ol sarāy oldu tamām
Ne sarāy kim dünyāda dārü's-selām
1283. Geldi Zelhā sarāya gördi anı
Şaçdı anda nice şaşu altunı
1284. Ol kamu üstādlara hil'at virür
Şād olur Zelhā ol karşı görür
1285. Mışır içinde ancılayın yoğ-ıdı
Gerçi ol şehirde sarāy çoğ-ıdı
1286. Göñlünñ dilegi geldi yirine*
İşit imdi Zelhā anda ne kıla
1287. Zelhā anda harir tonları giyür¹²⁸⁷
Şanki bir tāvusdur uçmaķda yörür
1288. Tahta bindi hūri gibi oturur
Karavuşlar karşı el bağlar tırur
1289. Ādem yollayup Yūsuf'ı kığurur
Kendüsi hūri gibi karşı tırur
1290. Yūsuf'ı varup kığırdılar bunlar
Geldi Yūsuf sarāya girdi ey yār

---

* 1286-1467 beyitler arasında Zelihā'nın yapılan sarayda tahta çıkışı ve Yūsuf ile yaşadığı olaylar tahkiye edilmektedir. Bu beyitler arasında, ana nüsha olarak aldığımız ÖÇ nüshası dışındaki nüshalarda olan ancak tarafımızca metnin kurgusuna yeni bir şey ekmediği tespit edilen beyitler metne dâhil edilmemiştir.

¹²⁸⁷ anda harir tonları giyür:dürlü zinet-ile düzünür AÖ1, DTCF, dürlü zinetler-ile MK1, dürlü zibalar-ile düzünür MK2, dürlü zinetle bize nür TDK / Şanki bir tāvusdur uçmaķda yörür: Tahta çıktı şanasın ay görünür AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, TDK, DTCF.

1291. Zelḥā aydur nice terk idem seni
Ḳanı ʿāḳil didi eylediñ beni
1292. Göñlüm aldıñ şimdi kaçarsın yaʿni
Ḳanda kovısar seni ʿāşık ḳanı
1293. Yūsuf aydur aña ey uşdan elü
Sen benüm hocam ḥelālisin delü
1294. Ben egri göz-ile saña baḳmazam
Cānımı ṭamu odına yaḳmazam
1295. Daḫı söyleme bana kesgil sözüñ
Nice söylersin utanmaz mı yüzüñ
(ÖÇ 31b)
1296. Zelḥā aydur ey benüm gözüm nārı
Ey sedef içinde dürleriñ düri
1297. Ḳara ḳaşıñ beni Mecnün eyledi
İncü dişıñ beni maḫzün eyledi
1298. Ḳarḡu boyuna n’olaydı şalınam
Zülfiñe yapuşuban anda ḳalam
1299. N’olaydı yüzümi yüzüñe uram
Öper-iken ṭadaḡını ışşırım
1300. Şun berü dir göreydim parmaḳlarıñ
Öpeyim dir şol laṭif dırnaḳlarıñ
1301. Ayāgunuñ tozını vir elüme
Sürme diyü çekeyüm gözlerime
1302. Ey Yūsuf baña teraḥḥüm eylegil
Gör bu ḥālimi beni esirgegil
1303. Yūsuf aydur aña kim ey pür-sitem
Ecel irse baña ölsem işbu dem

1304. Beni sin içre iledüp қоşalar
Қанı Yūsuf öldi Yūsuf diseler
1305. Üç günümden шоңра асаñ sinimi
Çürümüş görсеñ дөгүлмүш tenimi
1306. Yiye-imiş қurtlar tenim ушубан
Gözümüñ içine қurtlar düşüben
1307. Kim ol demde beni görсеñ nā-gihān
Қаça idüñ burnıñı тутуп revān
1308. Dağı hergiz bakmayayduñ yüzime
Baқmayayduñ ‘aşқıma hem öziñe
1309. Bir kişi kim sin içinde çüriye
Anuñ cānı қalmaya hep eriye
1310. Naқş-ı şüret külli тоpraқта қала
Қadd ü қāmet külli şüret маһv ola
1311. Тоpraқ ola тоz ola beyle gide
Anı seven kişi ne aşşı ide
(ÖÇ 32a)
1312. İmdi sen dahı bu gün terk it beni
Deli olmağıl yöri қо git beni
1313. Zelḥā aydur ben seni terk etmezem
Senden artıқ söz dilimde тутmazam
1314. Şad hezārān sözler-iseñ sözimi
Қomayam elden senüñ ay yüzini
1315. Bunca yıldur seniñçün köşк yapam
Maқşūdum budur seni қocam öpem
1316. Uçmağa дөндүрmişem bu evleri
Uçmağa elbette gerektür ḥārī

1317. Hūri sensin ben saña rızvān olam
Öl dir-iseñ yoluña qurbān olam
1318. Mālımı ben yoluña kıldım fidā
Bilmezem ki saña ne kıldım cefā
1319. Ne qaçarsın ben diñ ey serv-i ziyād
N'ola ger ben 'āşık ola-idi şād
1320. Emegimi virmegil benüm yile
Sözüm işit gel oturalum bile
1321. Bu sarāylar hep senüñ-içün-durur
Senden artıq işbu eve kim girür
1322. Yūsuf aydur uçmağın sarāyları
Hürileri köşkleri vü evleri
1323. Bāk'dür fānī degildür qamusı
Tañrı'dan qorqğıl var onuñ tamusı
1324. Senüñ işbu köşklerin eskir gider
Cennete giren kişi bunu n'ider
1325. Ben buña meyl itmezem dir bilesin
Qorqaram beni üşendirmeyesin
1326. Zelhā aydur kimseden sen qorqmağıl
Qorqduğun kimdendür baña digil
1327. İşbu sultāndan ise qorquñ senüñ
Ben kılayım didi dermānın anuñ
(ÖÇ 32b)
1328. Bu gice anuñ işin bitüreyim
Yirine sen geç anı götüreyim
1329. Dağı hep begler benüm elümdedir
Bana ne dirsem her birini anda dir

1330. Daħı qorquñ kimden ola ayt baña
Çāresini ben kılayım di aña
1331. Yūsuf aydur Tañrı'dan qorqar özüm
İbl̄s'e uysam qara olur yüzüm
1332. Yarın atam yüzine nice baqam
Kendi cānımı cehennemde yaqam
1333. Qorqaram dir Tañrı'dan yā Zeliḫā
Yavuz iş kılsam beni oda yaqa
1334. Zelḫā aydur kamu mālumu virem¹³³⁴
Seni yarın Tañrı'dan ben qurtaram
1335. Yazıgun bağışlaya yine saña
Ne ki mālum var-ise virem aña
1336. Yusūf aydur rişvet almaz Tañrımız¹³³⁶
Rişvet-ile toĝru olmaz egrimüz
1337. Toĝrı olan kişi yavlaq hoş olur
Göñli evi endişeden boş olur
1338. Toĝrılara yardım ider kendözi
Yā Zeliḫā anlaĝıl işbu sözi
1339. Zeliḫā dir beni miskīn eyledüñ
N'olduñ āḫir sen baña kīn eyledüñ
1340. Revādur kim zevk idelim seni ben
Āb-ı ḫayvāndan girü qaçmaq neden

---

¹³³⁴ kamu: cümle AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, TDK, DTCF / Seni yarın Tañrı'dan ben: Ben seni Tañrı elinden AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, TDK, DTCF.

¹³³⁶ rişvet almaz Tañrımız: Tañrı almaz rüşveti AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, DTCF, Tañrı'm almaz rüşveti TDK / Rişvet-ile toĝru olmaz egrimüz: Toĝrılar içündür anuñ raḫmeti AÖ1, AÖ2, MK1, TDK, DTCF, Toĝrılar içündür anuñ cenneti MK2.

1341. atıma gel elüñ urğıl gögsüme
Baça alvet kimesne gele dime
1342. Bunu didi Zela yüz yire urur
Zārīkıluban Yūsuf'a yalvarur
1343. Didi gör esirge beni yā abīb
Luf ıl bu derdime olğıl abīb
(ÖÇ 33a)
1344. Yüzünü Yūsuf ayağına sürür
Çünkü Yūsuf anuñ avālin görür
1345. Yūsuf anda Zelā'yı esirgedi
Vesvese geldi Yūsuf'ı ırğadı
1346. Şeytān anda bunlara buldu zafer
Yūsuf daı ilerü vardı ey yār
1347. Diler-idi Zela elin şuna
Şeytānıñ odına utuşup yana
1348. Vardı ilerü anı uça-idi
Bir çalapdan Yūsuf'a nidā geldi
1349. Yā Yūsuf dir şunma elüñ Zelā'ya
anı edep anı sende ud ayā
1350. Bu ne işdür kim idersin sen didi
Çünkü Yūsuf işbu sözi diñledi
1351. Çekdi elin Zelā'dan ırdı girü¹³⁵¹
Zelā atlanmadı geldi ilerü

---

¹³⁵¹ Çekdi elin Zela'dan ırdı: Zela gördi Yūsuf gitti AÖ1, Zela gördi Yūsuf döner AÖ2 / Zela atlanmadı geldi ilerü: atlanamadı çü vardı ilerü AÖ1, atlanamadı vardı ilerü AÖ2, Katlanamadı Zelia ilerü varur MK2.

1352. Tācını başından aşağı atar
Karşu gelir Yūsuf'ın belin tutar

1353. Tutdı Yūsuf'ı ki aşağı aşı
Şeftālū ala ki üstüne başa

1354. Cenk ider Yūsuf daşı anuñ-ile
Bir zamān çalışdı ikisi bile

1355. Kurtulmadı elinden ne çāre
Başdı Yūsuf karşıdağı dīvāre

1356. Ol divār yarılıban bir el çıkar
Yūsuf nebī daşı ol ele bakar

1357. Elün ayasında bir yazı görür
Ol yazuyı okudı girü turur

1358. Qur'an'dan bu āyet anda yazılı
Aydayım ol yazuyı ben ey ulu

1359. Yazılıdur *velā taḫrabū'z-zinā**
Anı gördi Yūsuf çekildi yine
(ÖÇ 33b)

1360. Girü gitdi Zelḫā'dan Yūsuf nebī¹³⁶⁰
Zelḫā'nın cānına od düşdi eyi

1361. Yine yüzün sürdi Yūsuf eline
Başdı Yūsuf yine Zelḫā ḫāline

1362. Meyli oldı yine Yūsuf'ın aña
İşit imdi bu sözi kılgıl taña

---

* “Zinaya yaklaşmayın. İsrā Suresi 17/32”

¹³⁶⁰ Girü gitdi Zelḫā'dan Yūsuf nebī: Döndi Yūsuf çün girüye yürüdi AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, TDK, DTCF // Zelḫā'nın cānına od düşdi eyi: Yine Zelḫā'nun iligi kırdı AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, TDK, DTCF.

1363. Zelḥāya vardı Yūsuf daḥı yine
Bir ün iriṣdi Yūsuf' uñ sem'ine
1364. Şöyle iriṣdi Yūsuf'a ol āvāz
Didi hey cān elüñi kıлма dırāz
1365. Ne revādur ki nebī aduñ ola
Kim zinā iş senüñ elüñden gele
1366. Kendözüñi didi çek virme aña
Kim yarın od gelmeye didi saña
1367. Anı işitdi Yūsuf tevbe ider
Varmış-iken anda giriye gider
1368. Çekdü eliñ Zelḥādan girü turur
Anı görünce Zelḥā deli olur
1369. Yine özüñ atdı Yūsuf üstüne
Ağladı zārī kı lup ol dem yine
1370. Açdı gögsin Yūsuf'a karşı revān
Didi gör esirge beni yā civān
1371. N'eyledim dir ey 'aceb nedür suçum
Ne kaçarsın benüm üzersün gücüm
1372. Seni sevenlere bu ne revādur
Şefāat eyle baña ḥālimi gör
1373. Bu sözi söyler Yūsuf'a yalvarur
Yūsuf' uñ yine aña meyli olur
1374. Yine şeytān kıldı aña fitnesin
Zelḥāya Yūsuf yine vardı yakın
1375. Diledi anuñ-ile kucaqlaşa
Sen çalabuñ kudretini gör başa
(ÖÇ 34a)

1376. Yine haykırdı bir āvāz söyleyü
Didi yā Yūsuf oğul bakğıl berü
1377. Yūsuf anda karşı divāra bakar
İki yarıldı divār bir el çıkar
1378. Aķ sakallı yūzi nūrlı bir koca
Yūsuf'a aydur senūñ hālīñ nice
1379. Bu ne işdür ki kılırsın ey oğıl
Buncılayın iş saña lāyık digil
1380. Bizüm aşılmuz bu işi kılmadı
Sana daħı kıılma oğul döngil didi
1381. Bakdı Yūsuf ol pīre nazar urur
Gördi kendi atası Ya^c kŭb-durur
1382. Yavlaķ ötendi atasın göricek
Gelüp ol dem aña haber viricek
1383. Ser-tā-ser oldu bilemez kim n'ide
Yol gözedür kim çıkubanı gide
1384. Zelhā daħı kendüyi tutup turur
Çekinür Zelhā'yı tahtından sürür
1385. Bir zamān çekişdi ikisi bile
Kırtulamadı elinden ne kııla
1386. Şol kadar çekindi Yūsuf kırtulur
Kıçmağa Yūsuf daħı fırsat bulur
1387. Yügüri kapuya segirdi varur
Zelhā daħı kıaçduğın anuñ görür
1388. Düşdi Yūsuf ardına Yūsuf kıaçar
Çalap ol bağlu kıapuları açar

1389. Bağlu kapular aña karşı açılır
Şıradı Yūsuf dağı taşra varur
1390. Yine bir kapu dağı bağlu kilit
Aña varınca açıldı key işit
1391. Çıkdı Yūsuf dağı andan yügürü
Bir kapuya dağı irişdi girü
(ÖÇ 34b)
1392. Ol dağı açıldı hem karşıısına
Sen çalabuñ kudretin bir gör yine
1393. Yidi kapu-idi ol sārıydağı
Kamusınuñ kildi üstünde bağı*
1394. Yūsuf'a açıldı kapu birbirin
Altı kapudan geçer Yūsuf hem̄in
1395. Bir kapu kaldı çün aña irişür
Zelḥā ardından anuñ tiz irişür
1396. Yitdügi dem Yūsuf etegin tutar
Kendözin Yūsuf dağı taşra atar
1397. Çekdiği dem art etegi yırtulur
Yarusı Zelḥā'nıñ elinde kalur
1398. Kirtulur Yūsuf dağı taşra gelür
Sultānı gördi ki kapuda turur
1399. Hāşşañı kullar dağı bir kaç bile
Çıkdı Yūsuf yuḡaru ta'cıl-ile
1400. Zelḥā dağı Yūsuf'a kova çıkar
Ol dağı köşküñ alayına bakar
1401. Anda gördi sultānı örü turur

---

* Ali Cin neşrinde "kilid" şeklinde geçen ibare hem anlam hem de vezin açısından değerlendirildiğinde "kildi" şeklinde olmalıdır.

Zelḥā şiven itdi yüzini burur

1402. Yūsuf'a anda qatı bühtān ider
Didi şāhā gör baña Yūsuf n'ider

1403. Gör benümle bu kuluñ sen işini
Hīç amān virme aña kes başını

1404. Ben bunu toğrı şanardum özime
Ḥā'in-imiş ne bilem kendözime

1405. Qaşd kıldı kim baña elin şuna
Diledi kim gele taḥtma yine

1406. Hem saña dağı yavuz qaşd eyledi
Bunca herze senin-içün söyledi

1407. Seni öldürüp yiriñ almak diler
Baña dağı qaşıd yavuz diş biler
(ÖÇ 35a)

1408. İmdi şāhā bunuñ işini kayur
Yā bunu öldür yā zindāna buyur

1409. Bī-edebdür zindāna urđıl bunı
Zindān içre irişün anı tanı

1410. Şol kadar ço zindān içre bu kulu
Kendüye gele ola yüzi şulu *

1411. Çünki Zelḥā işbu sözi söyledi
Key qatı Yūsuf'a bühtān eyledi

1412. Yūsuf aydur ḥāşā benden sulṭānım
İşbu bühtānla dökme benüm qanım

1413. Sulṭānım nā-ḥağ yire qan eyleme
Şora gör ṭāyeye iḥmāl eyleme

---

* Ali Cin neşrinde “şolu” şeklinde olan ifade, anlam itibarıyla taze, solmamış anlamındaki “şulu” şeklinde olmalıdır.

1414. Göre ger ben suçlu-isem öldüre
Hâ'inimsem kanımı döke yire
1415. Sulṭān anuñ çünki diñledi sözün
Kaḫuyuban Yūsuf'a döndi yüzün
1416. Didi ey oğlan bu ne sözdür ki sen
Söyleyesin bu sözi pür-fiten*
1417. Tanıguñ kimdür bu işi kim bilür
Yā gelüp saña tanıklık kim virür
1418. Kime şorayım senüñ toğruluguñ
Kim baña idivere ne kılduguñ
1419. Yūsuf aydur tanıgım işbu yatan
İşbu genç oğlan-durur buña inan
1420. Ol sārāyda kundağ-ıla ey emīn
Ol bir oğlancık-idi ancak hemīn
1421. Meger anda bir t̄āye gelür-idi
Oğlan anuñ-idi emzirür-idi
1422. Yūsuf aydur oğlana ḫālim şoruñ
Hâ'in-isem egriyisem andan görüñ
1423. Ol baña gerçek tanıklık eyleye
Ne ki bizde gördi anı söyleye
(ÖÇ 35b)
1424. Sulṭān aydur işbu söz yavlaḫ muḫāl
Şor aman oğlan nicesi ide ḫāl
1425. İki aylık daḫı oğlandur henüz
Ne bilür ki şimdi bu söyleye söz

---

* Bu mısranın vezni kusurlu.

1426. Yūsuf aydur Tañrımız kâdir-durur
Halimüze hâzır u nâzır-țurur
1427. Aña dil virmege vardur ıudreti
İmdi gör sen dağı bu ıibreti
1428. Böyle didi Yūsuf ilerü varur
Şunar ol oğlanı yirinden alur
1429. Eline aldı didi tiz söylegil
İşbu sırdan bir hikâyet eylegil
1430. Bildiğin tanıklığı virgil bize
Toğrusın söyle bu gün gelgil söze
1431. Oğlan anda dile geldi söyledi
Yūsuf'ın hâlin hikâyet eyledi
1432. Ođlan aydur hađ Yūsuf elindedür
İşbu fitne Zelhâ'nın fi'lindedür
1433. Şuçı yokdur Yūsuf'ın siz bile-siz
Bir dağı söz ideyim işide-siz
1434. Yūsuf'ın gönleđin arayup görüñ
Yūsuf'a cezâ aña göre virüñ
1435. Gümleği yırtığı önünde-ise
Şuç bunuñdur katl idüñ her ne-ise
1436. Gümleği yırtığı ger ardındadır
Bađdı sultân Yūsuf etegin görür
1437. Görđi kim art etegidür yırtılan
Bildi ol dem kim-durur suçı kılan
1438. Çünkü bildi dağı hiç söylemedi
Bunlara dağı ııtâb eylemedi

1439. İllā Zelhā key utandı bu söze
Utandığından yeñin örtdi yüze
(ÖÇ 36a)
1440. Bildi sulṭān anuñ utandığını
Ser-tā-ser odına hem yandığını
1441. Uşsı gitdi sulṭāna karşı turur
Bu kez sulṭān aña hoş ögüt virür
1442. Sulṭān aydur yā Zeliḫā gam digil
Günāh itmeyen kişi ādem digil
1443. Ādem oğlanı günāh itse gerek
Şoñra girü tevbesin tutsa gerek
1444. Sen daḫı tevbe idesin işiñe
İşbu odlar gelesidi başıña
1445. Hīç utanma didi sulṭān Zelḫā'ya
Kimdür ol kim didi günāh itmeye
1446. Yūsuf'ı daḫı dönüp ögütledi
İşbu ḫāli kimseye dime didi
1447. Kimesne katında bunı söyleme
Şoñra kendi cānıñı qaşd eyleme
1448. Hele uş itdim didi bunı size
Key şaķın kim gelmeye bir od size
1449. Bunı didi gitdi sulṭān köşküñe
Qaldı Yūsuf-ile Zeliḫā yine
1450. Zelḫā girür sarāya Yūsuf bile
Zelḫā kaķıdı Yūsuf'a ḫışm-ile
1451. Didi gör ne oldu bizüm ḫālimüz
Şāh önünde gör bizüm aḫvālimüz

1452. Rüs-vāy olduḡ şāh önünde gör bizi
Ḳamu şol benden işitmediñ sözi
1453. Söze girseñ olmaz-idi bu bize
Çünki oldu açıldı ḡapu bize
1454. Bir yöne daḡı yek oldu işimiz
Bildi sulṫān daḡı bu teşvīşimiz
1455. Ḳorḡumuz ol-idi sulṫān bilmeye
Çünki sulṫān bildi ḡorḡu olmaya
(ÖÇ 36b)
1456. Gel berü dir Yūsuf'ı yine oḡur
Başını şaldı Yūsuf aña ḡaḡır
1457. Yūsuf aydur çok kelecı öz digil
İşbu kelecıñ Zeliḡā söz digil
1458. Şuḡlı olduñ Tañrı'dan ḡorḡsañ gerek
Tañrı virmiş saña bir demür yürek
1459. Ḳorḡma mısın Tañrı'dan ey bī-ḡaber
İşbu ğibret saña ḡılmaz mı eşer
1460. Çalabum gör şol emen genç oḡlanı
Söze getürdi anıñçün gör ḡanı
1461. Şunu görüp daḡı ğibret almadıñ
Tevbe ḡılup toḡrı yola gelmediñ
1462. Ben seniñ buyruḡıñı tutmaḡ muḡāl
Cānımı cehenneme atmaḡ muḡāl
1463. İşbu fikri saña şeyṫān öğredür
Şol ṫamarlarıña girüp ḡaynadur
1464. Tābi' olduñ sen daḡı bu gün aña
Nite ola kim boyun virem saña

1465. İşbu sözi didi Yūsuf āh ider
Yüzini göge tütuban iniler
1466. Dir İlähî saña şıgındım bu dem
Yine senden ben ‘ināyet isterem
1467. Bunu didi Haqq’a secde eyledi
İşbu şî‘ri Yūsuf ol dem söyledi
Şİ‘R*
1468. Didi saña şıgunurum ey pādişāh*
Cigerim top yaqdı gurbet āh u āh
1469. Saña şıgımanlara kıldıñ meded
Baña dahı meded eyle yā İläh
1470. Ey kamu yazıqlara dermān kılan
Yarlığa beni ki çok itdim günāh
1471. Vāy eger senden ‘ināyet olmaya
Kim-durur kim kendözünden vara rāh
(ÖÇ 37a)
1472. İşbu mekr od-ıla yaqmağıl beni
Ey kamu düşmişlere püşt ü penāh
1473. Hālık anda Yūsuf’a kıldı nidā
Şayrı kııl kim bulasın altun külāh
1474. Fehm idesin sözimi añlaya-sız
Yūsuf’uñ güllerini n’eyeye-siz
1475. Müstemi‘ oluñ yine bir hoş haber
Aydayım kim cānıña kılsun eşer
1476. Aydayım Qur-ān haberidür size
‘Aşk-ıla tütgıl kulaq işbu söze
1477. Bunculayın şekerı söz kanda var

---

* Başlık ÖÇ 36a.

* 1468-1484 arasındaki beyitler sadece ÖÇ nüshasında bulunmaktadır.

İster-iseñ yine bŭstānda var

1478. Buña gülistān-ı Yŭsuf didiler
‘Āşık idenler gülin yiylediler

1479. Bundan artık gülistānlar çok-durur
İşidenlere şevābı çok-durur

1480. Bunı diñleyenlere olur şevāb
Viriserdür āhiretde bī-hisāb

1481. Zīrā bu destānı Allāh söyledi
Kışşalarıñ görŭklŭsidür didi

1482. Cebrāīl’i viripdi Muḥammed’e
Bu görkŭlü kışşayı ol işide

1483. İbn ‘Abbāsdan rivāyet eyledi
Ol rivāyet saña behem eyledi

1484. Aṭımuẓũ dizginini direlŭm
Girŭ Yŭsuf kışşasına girelŭm

1485. Zelḥā-ile Yŭsuf’uñ ḥālin işit*
Hem Mışır ḥatunlarından ey yigit

1486. Mışırñ ol ḥatunları kovlaşdılar
Her birisi bir kelecı açdılar
(ÖÇ 37b)

1487. Didiler kim Zelḥā key ḥatun ola
Bir ḫuluna gine kendi ḫul ola

1488. Virmiş ola gönlini bir ḫuluna
Rŭsvāy itdi adın Mışır iline

---

* 1485-1542 beyitler arasında Mışır hatunlarının saraya davet edilişı ve bu hatunların Yŭsuf karşısındaki şaşkınlıkları tahkiye edilmiştir. Bu beyitler arasında, ana nüsha olarak aldığımız ÖÇ nüshası dışındaki nüshalarda olan ancak tarafımızca metnin kurgusuna yeni bir şey eklemediği tespit edilen beyitler metne dāhil edilmemiştir.

1489. Kendözini şehre bed-nām eyledi
Bir uluna kendüyi rām eyledi
1490. Aşık olmak revā hem sevgi helāl
İllā kendi ulunu sevmek muhāl
1491. İşidenler tañlar anı hāş u ām
Kendüyi arsuzlığa urmuş tamām
1492. Bir dağı anuñla oturmaya lum
ıgurursa atına varmayalum
1493. Ol hatunlar bu sözi söyleşdiler
İşbu resme Zelhā'yı ovlaşdılar
1494. Bunlarıñ bu sözleriñ Zelhā tıyar¹⁴⁹⁴
Bunları ıgırmağa kişi iver
1495. Kendü vardı köşküne ol oturur
Oudı Yūsuf'ı anda getirür
1496. Geldi Yūsuf dağı Zelhā'ya girü
Oudı Zelhā Yūsuf'ı ilerü
1497. Didi Yūsuf bir sözüm vardur saña
Ne direm bir dem ulağ urğıl baña
1498. Mışır hatunların eve ouram
Kim buları toylayam hil'āt virem
1499. Çünki hānlar yine şofra dirile
Her birine görklü tonlar virile
1500. Her birinüñ eline turunç virem

---

¹⁴⁹⁴ bu sözleriñ: ovlaşduğın AÖ1, AÖ2, söyleşdüğün MK1, söyleşdiğini MK2, zem eyledüğün TDK, ulaşduğın DTCF / Bunları ıgırmağa kişi iver: Tiz ādem gönderüben da'vet ider AÖ1, Tiz ādem gönderür da'vet ider AÖ2, MK1, Tiz ādem gönderüp da'vet ider MK2, DTCF, Tiz ādem gönderdi ve da'vet ider TDK.

Bunlara bir dürlü şan'at gösterem

1501. Tîz birer bıçak dağı virem bile
Her birisi ala turunçuñ ele
1502. Kesüñ ol turunçı diyü söyleyem
Saña ben anda işâret eyleyem
(ÖÇ 38a)
1503. Sen dağı yüziñi açğıl bunlara
‘Arzı kılam hüsñüñi ol cānlara
1504. Seni görsünler ki nesin ey cānım
Tā ki bile ‘aşkıımı bunlar benim
1505. Yūsuf dağı rāzī oldı ey yāre
Ol hātunlara yüzini göstere
1506. Ol sarāy içinde bir hücre olur
Girdi ol hücreye Yūsuf oturur
1507. Kişi şaldı Zelhā ol hātunları
Katına getürdi ol dem anları
1508. Ol hātunlar kamu hāzır oldılar
Zelhā’niñ kaşrı içinde taldılar
1509. Zelhā anları katı çok ağırladı
Dürlü dürlü ni‘met-ile toyladı
1510. Şol kadar hān dökdi ol ‘avratlara
Kim dükeli put şeker-hānlara
1511. Yidiler ol ni‘meti götürdiler
Her birine eyü hil‘āt virdiler
1512. Ol lañif tonları giydiler bular
Kamusı Zelhā’ya du‘ā kıldılar
1513. Didiler çok yaşağıl sulţān-ile

Kim bizi ağırladıñ ihşān-ile

1514. Böyle diyü kamu örü tırdılar
Zelḥā buyurdu tırunç getürdiler

1515. Her birinüñ eline virdi birer
Diledi bunlara göstere hüner

1516. Birer kesin bıçağı virdi bile
Didi bir söz aydayım dinle hele

1517. Budur sözüm ki ben saña diyem
Kesiñ ol tırunçı diyü söyleyem

1518. Anda kesiñ ol tırunçı kamuñuz
Bir iş idem ki sevine cānıñuz
(ÖÇ 38b)

1519. Anuñ emrini bular dağı tutar
Zelḥā'ya kaması oldu intizār

1520. Nā-gihān Zelḥā bunlara söyledi
Kesiñ ol tıruçlarıñızı didi

1521. Başladı tırunçı keser her biri
İşit imdi n'olısar işbu sırrı

1522. Zelḥā bir kez çağırur Yūsuf diyü
Kandasın gel didi ol hem söyleyü

1523. Çıkdı Yūsuf hücreden taşra gelür
Şanki bulutdan çıkar ay görünür

1524. Açdı yüzinden niķābın ol zamān
‘Arzı kıldı ol ḥatunlara ‘ayān

1525. Ol ḥatunlar dağı çok kıldı nazar
Bıçağ-ıla ellerin togradılar

1526. Tırunç diyü kesdiler hep ellerin

Toğradılar kamusı birin birin

1527. Ellerinüñ acısın duymadılar
Ol turunçdan birisi soymadılar
1528. Delü oldı her biri na'ra urur
Anlara karşı Yūsuf bakar turur
1529. Anlarıñ işlerine kaldı taña
Ol hatunlar hayrān olmışdı aña
1530. Yūsuf anda niķāb örtü yüzine
Ol hatunlar geldiler kendözine
1531. Gördiler kim ellerin pāre pāre
Her birisi kendüye urmuş yāre
1532. Anı göricek bular utandılar
Şanasın her biri oda yandılar
1533. Zelhā aydur hīç utanmañ cānlarım
Ey beni kov idinen hatunlarım
1534. Gördiñiz mi didi benüm derdimi
Kovlaşup 'ārsuz didiñiz adımı
(ÖÇ 39a)
1535. Bir bakışda cümle mecrūh oldıñız
Beni kovlaşdıñız siz n'oldıñız
1536. Ben bunuñ her gün görürem yüzini¹⁵³⁶
İşidirem şol şekerli sözini
1537. Fikr idüñ kim bu benüm hālīm nedür
İşbu 'aşk kim bende var ya kimdedür
1538. Çünkü Zelhā işbu söyledi sözi
Ol söze cevāb kimesne virmedi

---

¹⁵³⁶ bunuñ: anuñ AÖ1, AÖ2, MK1, TDK, DTCF / gün: dem MK2 // şol şekerli: dañı şeker AÖ1, AÖ2, MK2, TDK, DTCF, her zamān MK1.

1539. Ol hatunlar k̄amusı utandılar
Şöyle kim her biri oda yandılar
1540. K̄amusı Zelhā öñünde baş urur
Şuçumuza k̄alma diyü yalvarur
1541. Biz bilürüz didiler suç eyledük
Seniñ-içün k̄ovlaşuban söyledük
1542. Zelhā anlarıñ suçun bağısladı
Anlara ol gün keremler işledi
1543. Zelhā aydur siz ‘āşık olmadıñuz*
‘Aşk nedür ma‘şūk nedür bilmediñiz
1544. ‘Āşık olan kişi bilür ‘āşığı
Zāhidi zāhid yā fāsık fāsığı
1545. Her kim ‘āşık olmadı hayvān ola
Cānı yokdur ol meger bī-cān ola
1546. Ādemī oldur ki ol ‘āşık ola
‘Āşık olan kişiler sultān ola
1547. Her kim ‘āşık yolunda cān terk ide
Cānınıñ yoluna yüz biñ cān ola
1548. Derdiñe dermān gerekse ‘āşık ola
Dertlü ol kim ‘aşk saña derman ola
1549. ‘Āşık olursañ Süleymān olasin
İns ü cinnü hükümüne fermān ola
1550. Her kim ‘āşıkları ‘ayb tutarsa
Ādemī dime aña şeytān ola
(ÖÇ 39b)
1551. ‘Āşık olan kişiye tamu odı

---

* 1543-1553 arasındaki beyitler sadece ÖÇ’de bulunmaktadır.

Gül-i reyḥān baġ-ıla bŭstān ola

1552. ʿĀşķ sŏzini unki Zelḥā sŏyledi
Ol ḥatunlar bu sŏze nŭkte yidi

1553. Daḥı bunlar sŏylemedi ḥayr u ŧer
Ḳamusı utanmaġ-ıla gitdiler

1554. Ḳaldı Zeliḥā-ile Yŭsuf girŭ*
Yŭsuf'ı okudı Zelḥa ilerŭ

1555. Bir iki ḳaḳımaġ-ıla sŏyledi
Ya'ni ol dem Yŭsuf'a kŭn eyledi

1556. Yine dŏndi yalvarur sŏyler aña
Didi yā Yŭsuf muṭi'c olġıl aña

1557. Gel benŭm ma'ŧŭḳum ol ġam-ḥārum ol
Gice gŭndŭz munis-i dil-dārim ol

1558. ʿĀşık ma'ŧŭḳ olalum dŭnyāda
Kim bile dŭnyā dŏne bize nide

1559. Ḳaçma benden gel berŭ sŏzime gir
Yoḥsa ŧoñra ziyānım saña degir

1560. Ḳaḳıdur zindāna ḳoyaram seni
Zindān içinde viresin sen cānı

1561. ŧol ḳadar ḳoyam ki anda olasın
Sŏyle baña sen ne çāre ḳılasın

1562. Yŭsuf aydur yā Zeliḥā diñlegil
Ne gŭcŭñ var-ise baña eylegil

---

* 1554-1614 beyitler arasında Yŭsuf ile Zeliḥā arasında yaŧanan olaylar ve Yŭsuf'un zindana atılıŧı tahkiye edilmektedir. Bu beyitler arasında, ana nŭsha olarak aldığımız Ö nŭshası dıŧındaki nŭshalarda olan ancak tarafımızca metnin kurgusuna yeni bir ŧey eklediġi tespit edilen beyitler metne dāhil edilmemiŧtir.

1563. Kim seniñ bu sözleriñ işitmezem
Sen didigüñ ögüdi ben tutmazam
1564. Nice tutam Tañrı hātırdur görür
Kim zinā kılsa cezāsını virür
1565. Āhiret işkencesinden qorqaram
Ben seniñ ol gerdege nice girem
(ÖÇ 40a)
1566. Zelhā Yūsuf dan bu sözi işidür
Bu ne quldur kim baña diş aşıdur
1567. Qaқыuban Zelhā yirinden turur
Eli-ile Yūsuf a birkaç urur
1568. Şeşdi kuşagın çıkardı tonların
Şöyle gönlekcek qodı anı yalın
1569. Kişi virür hocasını oquya
Kendi hışm-ıla oturdı qaқыya
1570. Geldi Yūsuf ı şatan hoca dağı
Zelhā ya duā kılup turdı āhı
1571. Zelhā dönüben hocaya söyledi
Yūsuf dan key qatı gile eyledi
1572. Didi bu quluñ yavuz huylu-imiş
İçi kibr ü kīn-ile tolu-imiş
1573. Dögmegi sögmek-ile yeñemedim
Şor bu qula ben buña ne eyledim
1574. Dürlü dürlü şol muraşşaf tonları
Giydirirem ben buña arı arı
1575. Beline altun kuşaklar kuşadup
Varlıgımı hep yolında uşadup

1576. Ben buña dağı yaramadım Һoca
Ne ki kıldumsa buña vardı Һaқça
1577. Bilmezem ben bunun-ile n'eyleyem
Ol diler kim özine güç eyleyem
1578. İmdi Һoca sen ne dirsın bu söze
Söyle buña nice vireyim cezā
1579. Һoca döndi söyledi ZelҺā'ya
Boyu servi ağacı yüzi aya
1580. Didi řāhım ne bilür sen işlegil
Ben Һuluñ sözın dağı diñlegil
1581. Zindāna ur bu Һulı anda yata
Kendüye gele söziñi tuta
(ÖÇ 40b)
1582. Bir zamān zindān içinde Һo bunu
Açlığ-ıla erisin eti teni
1583. řoñra gele kendüye bile özin
Ayađuñda toprağ eyleye yüzın
1584. Bunu didi Һoca ikrām eyledi
Çıkdı gitdi ZelҺā'yı gör n'eyledi
1585. Diledi Yūsuf'a bir belā ide
Kim ğazabı kendünüñ biraz gide
1586. ZelҺā buyurdı ki bir dülger buluñ
Aluñ anı bundan Һatıma gelüñ
1587. Vardılar bir dülger alup geldiler
ZelҺā'nıñ önünde Һāzır kıldılar
1588. ZeliҺā aydur baña bir şanduk düz
Seni key usta didiler yavlağ uz

1589. Key bir ādem ala ol şanduk içi
İşbu sözi işit imdi ey hümān
1590. Gitdi dülger dağı kendi yoluna
Gel gör imdi Yūsuf'ũñ aḥvāli ne
1591. Yūsuf'ũñ var tonlarını şoydılar
Getürüp şanduk içine koydılar
1592. Bir ḥammāl getürüben yükletdiler
Getürüben zindāna iletdiler
1593. Bir karañu yerde kodılar anı
Kim buñala renc-ile anuñ cānı
1594. Gitdi anlar kaldı Yūsuf yalıñuz
Ol arada ḥātırı yavlaḵ yavuz
1595. Ağladı ol arada dökdi yaşı
Nāliş itdi secdeye [kodı] başı
1596. Dir İlähī gör benüm bu ḥālimi
Düşdüm ayaḵdan yine tut elimi
(ÖÇ 41a)
1597. Saña şıgındım didi ey ser-firāz
Çünkü senden gizli degil işbu rāz
1598. Bunı didi Yūsuf-ı şiddīḵ ulu
Kaldı ol şanduk içinde ḵayḡulu
1599. Sen yine diñle bu sözden bir ḥaber
Mışır sultānı oturmuşdı meger
1600. Yūsuf ḥālini sultān işidür
Ḷaḵıyu ḥışm-ıla yirinde ṭurur
1601. Geldi Zelḥā ḵatına ta'cīl-ile
Söyledi Zelḥa'ya yavlaḵ dil-ile

1602. Didi yā Zelhā şuçu sen işledüñ
Yūsuf'ı bühtān diş-ile dişledüñ
1603. Bu ne işdür ki idersin sen aña
Ay 'aceb ne kıldı ol miskīn saña
1604. Kim anı zindāna urdun bī-günāh
Ne şuçu vardur anuñ n'etdi günāh
1605. Tınmadı Zelhā başın kaldırmadı
Sultānıñ sözine cevāb virmedi
1606. Kaşıyup sultān yine tırdı örü
Taşra çıkdı atına bindi gerü
1607. Sürdi atı doğru zindāna varur
Yūsuf'un şanduk içinden çıkarur
1608. Bir sa'āt katında oturdı bile
Yūsuf'un gönlün diler ala ele
1609. Bir iki aña naşihāt eyledi
Yūsuf'uñ gönülcügüni egledi
1610. Didi yine seni alup gideydim
Yine sarāya anda iledeydim
1611. İllā baña Zelhā'nıñ gönli kıala
Bunda olğıl sen bu gün dağı hele
1612. Kişi şalup seni yarın çıkaram
Egnige dürlü dürlü hil'at virem
(ÖÇ 41b)
1613. Yine hoş tutam seni yarın kayğı yime
Bu beni bu yirde unuda dime
1614. Öpdi koçdı Yūsuf'ı öğütledi
Hiç kayurma didi aña söyledi

DER- BEYÂN-I AĦVĀL-İ SULTĀN*

1615. Çıkdı andan yine evine gelür*
Kudretine ol gece şayrı olur
1616. İrte oldı didi tabīb getirün
Timār eylesün baña hālim görün
1617. Vardılar tabībleri getürdiler
Pādişāhın katına devşirdiler
1618. Geldi tabībler görür sultān hālin
Bildiler kim n'olırsardur aĥvālin
1619. Gördiler kim sultānın derdi katı
Aşşı kılmaz kimseniñ aña otı
1620. Ölüm ağrısıdur yoğdur devā
Ancılayın derde kim kıla ceza
1621. El ucuyla her biri timār ider
Ecel irdi sultān dünyādan gider
1622. Oldı Kuṭayfer daĥı dünyāda māt
Her ki geldi dünyāya olur memāt
1623. Mışır kavmi kamu efgān itdiler
Kesdiler saç teni uryān itdiler
1624. Key ulu mātem tutar ulu kiçi
Zārī feryād tolmış-ıdı şehir içi

---

* Başlık AÖ1 51b.

* 1615-1667 beyitler arasında sultanın ölümü ve yerine kardeşi Reyyan'ın tahta çıkışı tahkiye edilmektedir. Bu beyitler arasında, ana nüsha olarak aldığımız ÖÇ nüshası dışındaki nüshalarda olan ancak tarafımızca metnin kurgusuna yeni bir şey eklemediği tespit edilen beyitler metne dâhil edilmemiştir.

1625. Sulṭānı kefen şaruban yudılar
İledüp ḥāqına anı qodılar
1626. Qırq gün şehir ḥalkı yasa tırdılar
Cānı için dürlü aşlar urdılar
1627. Çünkü yası tamām oldu tırdılar
Mısır ehli başlarını yudılar
1628. Didiler kim bize bir sulṭān gerek
‘Adli dāniş ehli ulu ḥān gerek
(ÖÇ 42a)
1629. ‘Āmu andan rāy-ı tedbīr itdiler
‘Āqıbet bunlar işit kim n’itdiler
1630. Didiler kim qardaşı sulṭān ola
Qamumuz gerek āna fermān ola
1631. Qamusı bu sözi kıldılar qabūl
Çaldılar ol dem nağgare vü dühul
1632. Qardaşı Reyyān’ı sulṭān kıldılar
Ulu kiçi hep āna fermān olur
1633. Çün muqarrer oldu sulṭānlık āna
Ol daḥı ḥükmin yoritdi dört yaña
1634. Ki buyurdu qullarına biliñüz
Qamu zindān ehlin āzād kılıñuz
1635. Her birine tonı gıyesi virün
Kimse qomañ zindān içinde sürüñ
1636. Çünkü sulṭān emir kıldı qullara
Zindānı āzād idüñ dir bunlara
1637. Vardılar zindān qapusın açdılar
Ol demür bendeleri hep şeşdiler

1638. Āzād eylediler ol esīrleri
Zindān içinde yatan ol pīrleri
1639. Her birine tonı aqca virdiler
Zindān içinden kamosın sürdiler
1640. Dağı ol zindānda kimse qalmadı
Yūsuf'ı anda kimesne görmedi
1641. Bir yalıñuz qaldı ancaq ol hemīn
Qalanı gitdi kamu birin birin
1642. Qaldı ol hasret evinde yalıñuz
Gözlerinden yaş iner yāmuz yāmuz
(ÖÇ 42b)
1643. Āh idüben qarşu döksin oturur
Yüzin göge tıtdı elin götürür
1644. Didi ey qādir saña yalvaruram
Yüzimi uş bunda yire ururam
1645. Dilerem sen medel kılasın baña
Kim benüm azmış işim yine oña
1646. Düşmege koma beni tıtgıl elüm
Yā İlāhī saña ma'lūmdur hālüm
1647. Bunu didi secdeye urdı yüzün
Tañrı'ya işmarladı kendi özin
1648. Secdede iken henüz yerde başı
Döker iken gözleri hasret yaşı
1649. Hıq Te'alā Cebra'ıl'e buyurur
Didi tırma tızcegez Yūsuf'a varur
1650. Var benüm ilet selāmumı aña
Meded irdüm çünkü yalvardı baña

1651. Hem aña virdüm didi bir bahşāyış
    Qaygumayasın ki hayra döne iş
1652. Geldi Cebrā'īl çalap emri-ile
    Yūsuf'ũn göñli kim ala ele
1653. İrdi Yūsuf'ũn qatına virdi selām
    Didi qaygu yimegil ey nīk-nām
1654. Şabr eyle işbu zindānda otur
    Kim nice dürrler şu şadefte yatur
1655. 'Aqıbet işüñ senüñ hayra döne
    Bir haber dağı saña aydam yine
1656. Haq Te'alā virdi saña bir naşīb
    Kim senüñ bu derdiñe ola tabīb
1657. İmdi nedür ol saña ben gösterem
    Aç ağızını ben anı saña virem
1658. Açdı Yūsuf dağı ağızını revān
    Cebrā'īl ağızına koydı ol zamān
    (ÖÇ 43a)
1659. Bir aq incü koydı Yūsuf ağızına
    Lezzeti çıqdı anuñ dimāğına
1660. Bal u şekerden dağı tatlu-idi
    Döndi Cebrā'īl yine gör ne didi
1661. Didi Yūsuf yine Haq virdi naşīb
    Düş ta'bīrinden olasın key raqīb
1662. Saña düş 'ilmin kerāmet eyledi
    Başına tāc-ı sa'ādet eyledi
1663. Kim ki düş görürse ta'bīr eylegil
    Her birine maqşudını söylegil

1664. Her ne kim sen söyler-iseñ ol ola
Ta‘bî itdüğün kişi anı bula
1665. Düş ucundan düşdüñ işbu zaḥmete
Yine düşden irişesin raḥmete
1666. Bunı didi gitdi Cebrā’îl revān
Qaldı Yūsuf ol arada şādumān
1667. Şükri kıldı Tañrı’ya ol şāhubāz
Vir şalavāt sen daḥı eyle āgāz
1668. Qaldı Yūsuf anda zindānda özi*
Diñle imdi ‘aşq-ıla işbu sözi
1669. Aydalum bu kışşadan bir hoş ḥaber
Tā ki işidenlere kılsun eṣer
1670. İbn‘Abbās böyle buyurdu yine
Ne dimişdür bir kulaḥ ur qavline
1671. Mışır içinde iki kişi var-idi
Birbiriyle ikisi hem yār-idi
1672. Biri sulṭānıñ şarabdārı-idi
Biri etmekçi anuñ yāri-idi
1673. Ol ikisi Rum’a vardılar müdām
Rum daḥı olmuşdı bunlara Benām
(ÖÇ 43b)
1674. Māllar daḥı çoğ-ıdı bî-gerān
Tekür’e ilterler-idi armağan
1675. Tekür-ile daḥı biliş oldılar

---

* 1668-1814 beyitler arasında Yūsuf’un zindanda yaşadıkları, şarapdar ve etmekçi ile olan ilişkisi tahkiye edilmektedir. Bu beyitler arasında, ana nüsha olarak aldığımız ÖÇ nüshası dışındaki nüshalarda olan ancak tarafımızca metnin kurgusuna yeni bir şey eklediği tespit edilen beyitler metne dâhil edilmemiştir.

Bir zamān Tekür atında aldılar

1676. Tekür daı bunları key ho görür
İkisin daı hil‘at giydürür

1677. omadı gitmege bunları zamān
Bir gün tekür otururken nā-gihān

1678. Ol iki kiiye dönüp söyledi
Daı size bir sözüm vardur didi

1679. oraram dir sylemeklige anı
Söyler-isem ‘ayblamañ dir beni

1680. Bunlar aydur söyle anı bilelm
Ne ki sen buyursañ anı ılalum

1681. Cānımızu diler-iseñ virelüm
Tek nedür senüñ dilegñ görelüm

1682. rkme bizden sırrıñı söyle nedür
Baña bunlar dimeñi bīgānedr

1683. And ielm sırrıñı bekleyelm
Ger au virür señ anı yapalum

1684. Gördi Tekür torı bunlaruñ sözi
Söyledi Tekür daı adı rāzī

1685. Didi bunlara size inanuram
Sözüm ibudur ki size uyduram

1686. Bir dirhem au didi benden aluñ
Yine bundan torı siz Mır’a varuñ

1687. Ol auyu sultāna yidresiz
Yeyesi iinde bile viresiz

1688. Auyı yiyince ol sultānrnr

MıŖır tahtı dağı anda boŖ ęala

1689. İllā zinhār didi anda n'oldığın
Bildiresiz dağı sultān öldigin
(ÖÇ 44a)
1690. Biti yazuban Ŗaluñ tizce baña
Kim çeri çeküp yörüyem ol yaña
1691. Rum çerisin ęamusın cem^c idem
MıŖır almağ niyetine çün gidem
1692. Hem Frengistāne KiŖmür'e vire
Ol dağı leŖkerini ęamu dire
1693. Ol deñizden biz ęaradan vararuz
MıŖır tahtın dağı anda alavuz
1694. Çünki ben MıŖır'ı alam sultān olam
Siz ikiniñ emrine fermān olam
1695. Siz ęatımda key oluban ola-sız
Ne ki gönlünüz dilerse ala-sız
1696. Cānım içinde yir eyleyem size
Dek becīd oluñ didi iŖbu söze
1697. Çünki bunlar iŖbu sözi iŖbidür
İkisi dağı yüzün yire urur
1698. Didiler kim biz bu iŖi ęılalum
Ne ki sen dirseñ biz anda olalum
1699. Bunlar ol Tekür'e rāzī oldılar
Aldılar ağuyı MıŖır'a geldiler
1700. Gice ikisi gelürler bir yire
TanıŖurlar ağuyı nice vire
1701. Etmekçi dir ben yeyesile virem

Ağulı etmegi aña yidürem

1702. Yiyicegez olısdurdur bî-gümân
Bu durur benüm niyetimde hemân
1703. Şarâb-dâr aydur yimezse etmegi
Ben bilürem didi aña n'itmegi
1704. Kadehiñ içine bir süci koyam
Sultāna karşı anı tutam tutam
1705. Kâtam ol [ağudan] bir mişkâl aña
Her kaçan sultân nazar etse aña
(ÖÇ 44b)
1706. Ol kadehi şunam ol dem eline
Çün içe gerek ki bağı eriye
1707. İşbu resme ikisi tanışdılar
Sultānuñ kaşdında oldılar bular
1708. Bişürür etmekçi dağı etmegin
Ağuyı katdı içine ol laċin
1709. Süci tutan kadehini toldurur
Ağı katmaz ol dağı alur varur
1710. Geldiler sultāna ikisi bile
Birisini tutmuşdı etmekçi ele
1711. Vardı sultāniñ alayına kodı
Etmegi içinde ağulı-idi
1712. Şundı sultân kesdi etmekden yiye
Duymadı şarâb-dâr işit ne diye
1713. Didi şaha ağulıdur yimegil
Sözüm işit baña yalan dimegil
1714. Yir-iseñ cāniña kaşd eyleyesin

Kendü elüñle seni yok eylesin

1715. Çünkü etmekçi bu sözi söyledi
Döndi ol da pâdişâha söyledi

1716. Kâdahe saldı ağı saña vire
Diler ol ağıyı saña içüre

1717. İçmegil didi şâha anı şakım
Uş didüm bunu saña bilgil yakım

1718. Ol dağı kâdehe ağı şalaydı
Şâh anı işidicek gör n'eyledi

1719. Kaçımakdan etmegi aldı atar
Didi nedür işbu iki nâ-bekâr

1720. Ben ne kıldım bunlara kim kaçd ider
İkisi baña ağı virmek diler

1721. Diledi sultân ki bu işi bile
Şundı yine etmegi aldı ele
(ÖÇ 45a)

1722. Kesdi ucundan bir ite birağur
Yidi ol it düşdi ol sa'ât ölür

1723. Bildi sultân etmek ağılı-imiş
Etmegün içi ağı tolu-imiş

1724. Yimedigine çok şükürler eyledi
Döndi şarâb-dâra işit ne didi

1725. Aña dağı didi kim ey pür-sitem
İç bu elüñdeki şarâbı bu dem

1726. İçti sâkî anı nesne olmadı
Ağı yog-ıdı içinde ölmedi

1727. İllâ ikisi dağı rüsvây olur

Her ki n'iderse cezāsını bulur

1728. Çünkü sultān bunlarıñ hālın tıyar
Tıtdı ikisi de zindāna kıoyar

1729. Çünkü zindān içine bunlar girür
Yūsuf'u bunlar baķar anda görür

1730. İkisi dağı selām virdi aña
Yüzini gördü bunlar kıaldı taña

1731. Gördiler kim zindān nūr ile tolu
Nūra ğarķ olmuş oturur ol ulu

1732. Yūsuf'a karşı bunlar oturdılar
Ne kişisin diyü aña şordılar

1733. Yūsuf anlara hikāyet eyledi
Ne ki oldu özine şerħ eyledi

1734. Şuçların anlar dağı ayıtdılar
Yūsuf önünde kamu şerħ itdiler

1735. Bildi Yūsuf dađı anlarıñ işin
Kim nice olmuş bunlarıñ teşvīsın

1736. Yūsuf-ıla bir zamān bunlar olur
Tañrı'nuñ kudretini gör ne kıılır

1737. Bu gün uyurken şarāb-dār düş görür
Düşü içinde 'acāyib iş görür
(ÖÇ 45b)

1738. Uyķusundan uyanup tırdı örü
Geldi Yūsuf kıatına ol dem gerü

1739. Didi ey server 'aceb düş görmişem
Uyur iken anıñ için tırmışam

1740. Geldim uşda kıatuna yorğıl düşüm

Ta'c̄b̄r̄ eyle kim nice ola işim

1741. Yūsuf aydur ayt düşüñi göreyim
Aña lāyık ta'c̄b̄rini yorayım

1742. Kim düş 'ilminde yavlaq kādirem
Ol olur kim ben nice ta'c̄b̄r idem

1743. Şarāb-dār aydur ki üç salqım üzüm
Elüme aluram işitgil sözüüm

1744. Bir kadeh içine anı şıkaram
İledüp sultān eline şunuram

1745. Sultān aldı içdi elümden anı
Gördüğüm düş bu-durur işit beni

1746. Baña nice ola bir ta'c̄b̄r buyur
Dağı işbu sözi söyleyü turur

1747. Geldi etmekçi didi düş görmüşem
Ey Yūsuf işit ki haber virirem

1748. Üç tenür etmegi ben de bişürem¹⁷⁴⁸
Başım üstüne koyuban yörürem

1749. Ben dağı didüm ki ol etmekleri
Pādişāh hānına lāyık her biri

1750. Didüm iltem sultāna altun alam
Bir gün hoş yiyem içem gülem

1751. Giderken yolda kuşlar dirildiler
Uça uça başuma hep geldiler

---

¹⁷⁴⁸ Üç tenür etmegi ben de: Ben de üç tennür etmek AÖ1, TDK, DTCF, Ben de üç tennür etmegi AÖ2 / bişürem: bişürdüm AÖ1, AÖ2, MK1, bişürmişem MK2, bişürürem DTCF // Başım üstüne koyuban yörürem: Tepsile başuma alup götürdüm AÖ1 / Table-ile başumda götürdüm MK1, TDK, Table-ile başumda götürmişem MK2, Şala bile başuma getirürem DTCF.

1752. uşlar anda etmegi külli yidi
Düşüm işbu ta'birin buyurdu
1753. Ysuf anlarıñ sözini diñledi
Her birinüñ ne didigin añladı
( 46a)
1754. Bildi kim bunlarıñ işi n'olısar
Diñle imdi ta'birin ne bolısar
1755. Ysuf ol şarb-dr aydur dřñ
Beglik ola dn  gün senüñ iřüñ
1756. Seni  günden gelüp ıkaralar
Dürlü ħil'atlar saña giydreler
1757. Pdişh şatında key ħs olasın
Dřnñ ta'biri budur bilesin
1758. Böyle yordu ol şarb-dr düşüni
Ma'lm eyler aña cümle işini
1759. İşidecegez şarb-dr sevinür
Ol dş kim gördi ħayr-im­iş bilür
1760. Döndi ħabbzuñ daħı yordu düşün
Kim anuñ daħı gidere teşvşin
1761. Didi sultn seni aşa koyısar
uřlar inüp beyniñi hep yiyiser
1762. şöyle aşılı şalasın bir zamn
Grdigñ dř ta'biri budur hemn
1763. İşbu söz ħabbza ey gelmedi
Döndi Ysuf'a işit ne söyledi
1764. Didi yigit ben yalan söyler-idim
Bu ħikyet kim saña eyler-idim

1765. Yūsuf aydur ben didigim olısar
İşbu işler saña yarın geliser
1766. Çünkü ölürsin bāri ĩmān getir*
Küfr ü zulumātını gönünden götür
1767. Hem çalap rahmet kılan yarın saña
Diñle benüm sözimi işüñ öge
1768. İyü söz söylemedi baña özün
Ben dağı işitmezem senün sözün
1769. Yūsuf aydur şarāb-dāra ey yigit
Saña yarın n'olısar anı ayıt
(ÖÇ 46b)
1770. Yūsuf aydur seni sulţānıñ aña
Görkölü ħil'at viriser durur saña
1771. Ħil'at-ile dürlü ni'metler gele
Ordaki kuşlar anı dağı bile
1772. Biz dağı senüñle beyle yiyevüz
Şādīkıl gönliñi tutmağıl yavuz
1773. Anı işitdi şarāb-dār gör n'ider
Tapu kıldı Yūsuf'a ikrām ider
1774. Didi Yūsuf'a ki ey sevgülü cān
Bize öğretgil getürelüm ĩmān
1775. Yūsuf anda aña hoş telķin ider
Küfri terk itdi arı dīne gider
1776. Zindān içinde ħalāyık çoğ-ıdı
Kamusı kāfir müslimān yoğ-ıdı

---

* Ali Cin neşrinde “olursın” şeklinde olan ibare, anlam gereği “ölürsin” şeklinde olmalıdır.

1777. Çün bu aḥvāli bular daḥı görür
Geldi bunlar daḥı ĩmān getürür
1778. Yūsuf öñünde kamu oldı mü'mĩn
Kāfir ol ḥabbāz-idi ancaḥ hemĩn
1779. Ḥabbaz anda Tañrı'yı bir bilmedi
Bunlara uyup ĩmāna gelmedi
1780. Qaldı küfr-ile özi öyle pelĩd
Gör bu kez ne geldi aña key işit
1781. ĩrte oldı geldi kullar zindāna
Aldılar ḥabbāzı gitdiler yine
1782. Ellerini baḡlayuban başdılar
İledüben boḡazından aşdılar
1783. Bir zamān aşlu qalur şöyle teni
Bir gör imdi sen qalabuñ emrini
1784. Kamu kuşlar üstüne hep üşdiler
Beynisin delüp qanını içdiler
1785. Yūsuf'ũ didigi hep geldi aña
Diñle işbu sözleri pes qal taña
(ÖÇ 47a)
1786. Ol řarāb-dāra daḥı kullar varur
Elin ayaḡın şeşüben qıkarur
1787. Bir şazı aş çekdiler aña bine
Vardı Yūsuf daḥı anuñ öñüne
1788. Didi yigit unutma beni daḥı
Sultāna söyleyesin Tañrı ḥaqqı
1789. Qıqara beni daḥı esirgeye
Ben ġarĩbüñ ḥālini sultān tuya

1790. Yā yigit benüm-ile eyle kerem
Altı yıldur ben de zindān çekerem
1791. Çok zamandır bende düşeli özüm
Yā yigit unutmāğıl benüm sözüm
1792. Bunu didi Yūsuf aña yalvarur
Tañrı'nuñ kudretini gör ne kıılır
1793. Cebrā'īl ol sa'āt indi yire
Kim çalapdan Yūsuf'a haber vire
1794. Didi Yūsuf çalabum kıldı hitāb
Senüñ-ile kılısar yavlağ 'itāb
1795. Bir iki mes'ele şordı Hağ saña
Ol su'ālīñ cevābın ayt sen baña
1796. Yūsuf aydur söyle ey peyk-i ilāh
Ne didi ben kıluna ol pādīşāh
1797. Cebrā'īl dir Yūsuf'a Hağk'ıñ sözi
Bu dur kim saña bu görgülü yüzi
1798. Kim virüpdür işbu hūbluğı saña
Söyle imdi bir cavāb itgil baña
1799. Yūsuf aydur çalabum virmiş-durur
Hüsni ü təcın başıma urmuş-durur
1800. Kendi nūrından bağışladı kerīm
Baña bu hüsni viren oldur 'azīm
1801. Cebrā'īl dir Yūsuf'a işit sözüm
Ne direm yine saña açğıl gözün
(ÖÇ 47b)
1802. Seni şol kardaşlarıñdan kırtaran
Kimdür dahı kıyudan çıkaran

1803. Yāḥud mekr idicegez Zelḥā saña
Seni kim kırtardı andan ayt baña
1804. Saña genç oğlanı söze getüren
Seniñ-içün anda tanıklık viren
1805. Seni toğrı Zelḥā'yı suçlı iden
Aña kimdür dil virüben söyleden
1806. Uş bulardur saña şordugum su'āl
Ya Yūsuf aç göziñi 'aqlıña gel
1807. Tañrı kıorusun dağı bir kāfire
Yalvarursın sana kim meded ide
1808. İşbu elḥāfi unutduñ ey 'aziz
Bāk.ıyi fāniden itmedüñ temiz
1809. Mālikü'-l mülk ol-durur anı kıoduñ
Dünya begine beni aňıl didüñ
1810. Tañrı'ya yalvarsa idüñ sen bu dem
Tañrı saña bir feraḥ virürdi hem
1811. Anı kıoduñ putpereste söyledüñ
Ya Yūsuf bilür misin ne eyledüñ
1812. Cebrā'il çün işbu sözi söyledi
Yūsuf anı işidüp āh eyledi
1813. Yüzini urdı yire zārī kıılır
Nāliş itdi pādişāh yalvarur
1814. Tevbe kııldı hem münacāt eyledi
İşbu bir kaç beyti ol dem söyledi
ŞİR*
1815. Didi ey gāffār u kıahhār zü'l-celāl **

---

* Başlık ÖÇ 47b.

** 1815-1821 arasındaki beyitler sadece ÖÇ'de bulunmaktadır.

Ben za'if kuluña itmegil zevāl

1816. Ne kıldum suçumı sen bağışlağıl
Tevbe idenlere az olur mecāl

1817. İğfir allāhümme yā baḥre'l-kerīm
Tübtü an zenbī felā tekşir maḳāl***
(ÖÇ 48a)

1818. En naḥnü hüm'afve ey emru zikār
Ez ḥaberi dost u ni'messu'āl****

1819. Raḥmetinden beni maḥrüm eyleme
Ben günah-kār kuluña kıılma melāl

1820. Ḥāşā senden kim saña tapan kıılı
Tamu odından ola benden ḥelāl

1821. Kullarıñ işi suç eylemek-durur
Sen kerimsin yarlığa ey bī-zevāl

1822. Bunu didi Yūsuf anda ağladı*
Ḥaḳ cömerddür suçunu bağışladı

1823. Yine Cebrā'ıl gider Ḥaḳ kıatına
Nāliş itdi pādişāḥ ḥazretine

1824. Didi sulṫān-ı 'ālem-i bī-zevāl
Ben ne diyem çün saña ma'lūm bu ḥāl

1825. Tevbe kııldı yine Yūsuf suçuna
Sen bilürsin sırrını yā rabbenā

*** "Ey merhameti deniz kadar olan Rabbim merhamet et."

**** "Günahımdan tövbe ettim, söylediğini çoğaltma."

* 1822-1953 beyitler arasında Yūsuf'un Cebrail ile olan ilişkisi, zindanın bir gözünden Kenan ilinden gelen bir Arab ile hasbihali ve ardından bu kişi ile babası Yakup'a selam gönderişi tahkiye edilmektedir. Bu beyitler arasında, ana nüsha olarak aldığımız ÖÇ nüshası dışındaki nüshalarda olan ancak tarafımızca metnin kurgusuna yeni bir şey eklediği tespit edilen beyitler metne dâhil edilmemiştir.

1826. Tañrı aydur tevbesin kıldum kabül
Ben kerîmem raḥmet idem aña bol
1827. Geldi Cebrâ'îl Yūsuf'a söyledi
Tevbeñi ḥaḳ itdi maḳbül eyledi
1828. Dir Cebrâ'îl sen var aña muştula
Ne ki benden dilese maḳbül ola
1829. Raḥmet itdi saña ol kâdir İlâh
Ḳalmadı Yūsuf daḫı sende günâh
1830. İllâ çalap emri budur bilesin
Bir yıl daḫı bu zindânda ḳalasın
1831. Altı yıl yatduñ gerek bir yıl daḫı
Yatasın bu zindân içinde âḫı
1832. Bir yıldan soñra gerek kim geleler
Seni bu zindân içinden alalar
1833. Varasın sultân ḳatına il-ile
Baḫt u 'izzet bulasın devlet-ile
(ÖÇ 48b)
1834. Mısır ili gerek ḫükmünde ola
Gide ḳayḡuñ daḫı şādılıḳ gele
1835. Soñ ucu ḫayra döniserdir işiñ
Yâ Yūsuf gider gönülden teşvîşüñ
1836. Bunı didi Cebrâ'îl gitdi yine
Ḳaldı Yūsuf ol arada sevine
1837. Yūsuf anda zindân içinde ḳalur
Yine bir dürlü 'acāyip iş olur
1838. Var-idi zindânda bir çardaḳ yüce
Ol yüce çardaḳda her bir dereçe

1839. Ol derece yola bakardı meger
Yūsuf anda yola kıldurdu nazar
1840. Kim geçerse baquban görür-idi
Şehirlü midür yā ğarīb bilürdi
1841. Eksik olmazdı ol aradan özi
Yine bir gün otururken kendözi
1842. Baqdı görđi bir ‘arab deve sürer
Süre süre ol aracuğa irer
1843. Görđi bir deve yalnız bir ‘arab
Vardı bāzārına oturdı ‘arab
1844. Deve sürdi zindān önüne gelür
Başını kaldırdı Yūsuf’ı görür
1845. Hoş selām virdi Yūsuf’ı göricek
Çökdi Yūsuf karşıusına iricek
1846. Boynun uzatdı Yūsuf’a söyledi
Yā Yūsuf Ken‘ānīyem bilgil didi
1847. Ken‘ān ilinden gelirem bu şehre
Dağı bir sözüm var işit ey yāre
1848. Ol sözime bir kulağ urğıl benüm
Seniñ-içün göynür atañ ey cānım
(ÖÇ 49a)
1849. Ya‘kızb atañ ciğerin biryān ider
Seniñ-içün gözlerin giryān ider
1850. Yaş yerine gözlerinden kan döker
Yūsuf’um gele diyü yola bakar
1851. Seni añar gice gündüz çağırur
Hiç ārām kılmaz ki ol yüzün sürer

1852. Gözleri ağardı kayğundan anuñ
Gül yüzi şarardı anuñ derdiñden
1853. Görmez oldu ağlamağdan gözleri
Tesbîh sensin dilinde sözleri
1854. Hâli key düş-vâr-durur anda anuñ
Cigeri biryân durur bî-çârenüñ
1855. Sen yalıñuz bunda n'eylersin cānım
Seni gördüm qalmanı hālüm benüm
1856. Bunı dir deve dağı hāmuş olur
Ol 'arab devesi qatına gelür
1857. Gördi çökmiş deveyi urır revān
Tırmadı ol deve olmadı revān
1858. Bu 'arab gördi ki tırmaz devesi
Deveyi döger ki tırgıl ey' āşī
1859. Döge gördi ol deveyi tırmadı
Yir mi qaldı ağac-ıla urmanı
1860. Yūsuf anı göricek esirgedi
Ey 'arab ol deveyi dögme didi
1861. Sen berü gel dir haber virgil baña
Neredensin dir şoraram ben saña
1862. Geldi yakın ' arab anı işidür
Qarşu baqdı Yūsuf'a selām virür
1863. Selāmın aldı Yūsuf anuñ ey yār
Didi söyle baña sözüñ āşikār
1864. Bildüresin geldigün iqlimi sen
Hiç üşenme söyleşelim seni ben
(ÖÇ 49b)

1865. ‘Arab aydur yā yigit Ken‘andanam
Ken‘ān içinde olur atam anam
1866. Toğduğum yir ol-durur benüm dağı
Bu Şehre geldigimi aydam āhī
1867. Őatlıđım var Şata geldim bu yaña
Ne Őorarsın dađı sōzūñ di baña
1868. Yūsuf aydur ne getürdüđüñ digil
Devenüñ ne-idi yüki sōylegil
1869. ‘Arab aydur yükümi Şorar iseñ
Yük getürdüm di baña ne dir iseñ
1870. Yükümi Őatdum giderem yoluma
Bir iki Mışır kıızılı girdi elime
1871. Yūsuf aydur yā ‘arab bir mes’ele
Şoraram anı saña gelgil dile
1872. Aydur yā ‘arab mes’eleñi digil
Yūsuf aydur aydayım key diñlegil
1873. Şehr-i Ken‘ānda bir ağaç var ulu
On iki budağı var kiçi ulu
1874. On iki budađımuñ birisini
Bir bölük zālīm gelüp kesmiŐ anı
1875. Ol budağ kesilicegez ol ağaç
AđlamıŐ zār-ıla anda ey hāc
1876. Őorduđum mes’ele işbudur saña
Bilür-iseñ tiz cevāp eyle baña
1877. ‘Arab aydur ol ağaç kim sōyledüñ
Bōyle ki sen baña vaŐfın eyledüñ

1878. Ben bilürem ana saña söyleyem
Ol ağacıñ vaşfını şerh eyleyem
1879. Ol ağaç Ya'küb budağ oğlanları
Aydıverem ben bilürem anları
1880. On iki budağı oğlanlarıdır
Atalarınıñ bular key yārıdır
(ÖÇ 50a)
1881. İllā bir oğlu var-idi sevgilü
Anı yavı kılalı oldı delü
1882. Ol oğlu ḥasreti anı tağladı
Gözleri ırmağ oluban çağladı
1883. Çünkü Yūsuf atasını işidür
Ağladı gözi yaşını aқıdır
1884. Şol kadar ağladı Yūsuf gözleri
Zindān ehlinüñ yaқıldı özleri
1885. Ol ḥalāyık kamu ağladı beyle
Yūsuf'un gözi yaşı döndi sile
1886. Bir zamān ağladı gözini siler
Ol 'araba yine ışmarlar ḥaber
1887. Didi ey 'arab sözüm diñleyesin
Ya'kūba benden selām eylesin
1888. Ol du 'ādan tā beni unutmaya
Yā 'arab zinhār öñüñden gitmeye
1889. Varıcağ benden selām it aña sen
Hem bir nesne vireyim dir saña ben
1890. Böyle didi şıfadı Yūsuf қolun
Çıқarur bilezigini tezcegin

1891. Laʿliden kıymeti bilezik-idi
Virdi olʿarab Yūsuf’a söyledi
1892. Armağan olsun didi bunı saña
Virdüm anıñçün duʿā kılgıl baña
1893. Biñ kızıla şatun almışam bunı
Şatar-iseñ ol ğanī eyler seni
1894. Var yoluña didi Yūsuf turmağıl
Şol emānet kim didüm unutmağıl
1895. Ol ʿarab duʿā kılp döndi gerü
Devesinüñ katına geldi gerü
1896. Deve dağı şol sâʿat turdı örü
Yoluna girdi hemāndem yügürü
(ÖÇ 50b)
1897. Sürdi ʿarab dağı devesin gider
Az zamān geçmedi Kenʿān’a irür
1898. Geldi ol dem evine irdi ʿarab
Evi oğlancıkları kılpur talep
1899. Ol gice diñlenür evinde yatur
Tañla turdı Yaʿküb evine varur
1900. Yaʿküb’uñ kapusına geldi revān
Selām itdi Yaʿküb’a çağıruban
1901. Ününi Denye işidüben çıkar
Çağırın kimdür diyü çevre baçar
1902. ʿArab aydur kamı yā Yaʿküb nebī
İçerü evinde midür ol ebī
1903. Denye aydur ne işüñ var söylegil
Neye geldiñ bir hikāyet eylegil

1904. ‘Arab aydur haberim vardur aña
Var mı destür gireyim andan yaña
1905. Bir ğarīb baña haber işmarladı
Ya‘ķıḫ’a benden selām eyle didi
1906. Ol selāmı imdi geldüm digürem
Hem haber işmarladı anı diyem
1907. Denye bunı işidince sevinür
Döndi Ya‘ķüb katına yine girür
1908. Didi baba kapuda bir ‘arabī
Geldi aydur katına Ya‘ķüb nebī
1909. Şordum aña ne işüñ var söylegil
Didi ol Ya‘ķüb’a haber eylegil
1910. Bir ğarībden aña selām digürem
Her kaçan kim dir anuñ yüzün görem
1911. İmdi destür diledi didi bize
Ne buyurursun baba işbu söze
1912. Ya‘ķıḫ ol dem namāza ḫurmuş-ıdı
Yüzini Ḥālık diye urmuş-ıdı
(ÖÇ 51a)
1913. Aydur ebedī ey çalap Yūsuf yüzün
Baña rüzī kııl kim işidem sözin
1914. Ölmedin bir daḫı göstergil anı
Bu-durur senden dileğim yā ganī
1915. Ya‘ķıḫ işbu sözi söyleyü turur
Geldi kıızı katına haber virür
1916. Yā‘ķıḫ aydur kapuda kimdür ḫuran
Ne kişidür ḫaşra baña çağıran

1917. Denye aydur bilmezem kığuranı
Kim haber vire sevindire seni
1918. Haberim vir didi Ya'küb'a benüm
Destür ister içerü gire cānım
1919. Ya'kızb aydur destür olsun gire
Ol haber kimden ise bize vire
1920. Gördi Ya'küb'uñ evi toptolu nūr
Nūra batmış kendi şöyle oturur
1921. Ya'kızb aydur yā 'arab bir gel berü
Ol haber kimden getürdüñ al berü
1922. Kimdür ol haber saña ısmarladı
Söyle baña ol haberde ne didi
1923. 'Arab aydur Mısır içinde bir yigit
Didi baña selāmum Ya'küb'a ilet
1924. Ya'kızb'a benden selām eyle didi
İşbu hālimi aña söyle didi
1925. Esr̄ olmuş zindān içinde özi
Çünkü şordı seni baña kendözi
1926. Aydıvirdim ben dağı seni aña
Çün işitdi sözimi öñden şoña
1927. Senüñ aduñ işidince ağladı
Zindān içinde cigerin tağladı
1928. Zindān ehli ağladı bilesine
Ol yigit ısmarladı baña yine
(ÖÇ 51b)
1929. Ya'küb'a benden selām eyleyesin
Bir du'ā diledi senden diyesin

1930. Beni du‘ādan unutmasun didi
Bu ġarīb zindānda yatmasun didi
1931. Hāberi işbu-durur saña didüm
Ne ki ol didiyse saña söyledüm
1932. Ya‘kz̄b aydur yā ‘arab adı nedür
Şüreti şekili anuñ nicedür
1933. Kimüñ oğluyam didi mi aşlını
Ne şıfatlu yigit-idi di anı
1934. ‘Arab aydur şüretini görmedim
Adını aşlını kimdür şormadım
1935. Yüzini örtmüş niķāb-ile bile
Görmeyince kişi anı ne bile
1936. Niķāb altından baña söyler-idi
Kim bize sizden selām eyle didi
1937. Ol selāmı ben digürdüm ey ebā
Döndi Ya‘kz̄b söyledi [ol] ‘araba
1938. Ya‘kz̄b aydur yā ‘arab ne vireyim
Söylegil şükrāneye ben turayım
1939. Beni şād itdüñ sevindirdüñ bu dem
Ben daħı ne kim diler-isen virem
1940. ‘Arab aydur ihtiyācım yok māla
Ol yigit bir bilezik virdi bile
1941. Biñ kızıla tutdı anı kıymete
Beni ġanī kıldı cānım ni‘mete
1942. Māl gerekmez didi baña yā emīn
İllā senden dilegüm vardur hemīn

1943. Kıtlu ađzıñdan du‘ā dileyesin
Pādiřah ĥazretine söyleyesin
1944. Kim baña raĥmet kıla yarın alap
Dilegim budur hemān kıldum talep
( 52a)
1945. Ya‘ķızb ol ‘araba alkış eyledi
Du‘ā kıldı gönlini ĥoř eyledi
1946. Didi řoñ dem lmñ iy ola
Āĥiretde Ĥaķ saña raĥmet kıla
1947. Tañrı seni yarlıgasun ‘āķıbet
Ĥāřıl olsun her ne isterseñ murāt
1948. İşbu resme aña ĥoř du‘ā kıılır
Sevinür ‘arab n anı işidür
1949. Vardı baş urdı neb alayına
Döndi ‘arab evine geldi yine
1950. Ya‘ķızb anda fikre düşdi bir zamān
Didi ‘aceb ne kişidür ol civān
1951. Ey ‘aceb Ysuf mıdır yoĥsa yād er
Zindān içre benden ol du‘ā umar
1952. Ger Ysuf’dur ger yād er yā Rabb anı
Kırtar andan vir ĥalāř sen yā gān
1953. Bunu didi ĥaceti oldu revā
Vir řalavāt derdiñe olsun devā
1954. İşit imdi yine bu sözden kelām*
İbn Abbas’dan rivāyetdr tamām
1955. Ol rivāyetden saña aydam ĥaber

---

* 1954-1963 arasındaki beyitler sadece ’de bulunmaktadır.

Diñler-iseñ cāniña kıla eşer

1956. Diñleseñ yazuķ teniñden döküle
Zirā Qur'an haberi geldi dile
1957. 'Aşık iseñ [baña] cān kulağın tūt
Aydayım bu kışşayı bir bir saña
1958. Ma'nīķanından cevāhirler dökem
Kim bu büstāna yeni ağaç dikem
1959. Ol ağaçlar dürlü yimişler vire
Kim bu büstāna girür-ise dire
(ÖÇ 52b)
1960. Sözi añlar kişidür ma'nī bilen
Bilmeyen kişi eşekdür yā yalan
1961. Gerü bu sözden rücū^c eyleyelüm
Hem güneş gibi tolu eyleyelüm
1962. Gerü Yūsuf kışşasın şerh idelüm
Kim bu artık sözleri tarh idelüm
1963. Zindān içre Yūsuf'ũñ hāliyeti
Nice oldı aydayım hikāyeti
1964. Bir gün Yūsuf zindān içinde turur*
Yüzini çalaba döndi yalvarur
1965. Didi ey dergāh-ı ulu pādişāh
Ben kuluña bir meded eyle ey şāh
1966. Senden artık ben kime yalvarayım
Daħı kimüñ çapusına ben varayım

---

* 1964-2079 beyitler arasında Yūsuf'un sultanın düşünü tabir edişi, zindandan kurtulması ve Zelihâ'nın ızdıraplı bir hayat sürdüğü tahkiye edilmiştir. Bu beyitler arasında, ana nüsha olarak aldığımız ÖÇ nüshası dışındaki nüshalarda olan ancak tarafımızca metnin kurgusuna yeni bir şey eklediği tespit edilen beyitler metne dâhil edilmemiştir.

1967. Vaktidür ki beni āzād idesin
İşbu ğurbetde beni şād idesin
1968. Ey çalabum derdime dermān irür
Ben faķire yine bir ihsān irür
1969. Ey Hudā yā bī-nażīri bī-şerīk
Ey ‘aţufu ey ğafūru ğufrān irür
1970. Sen beni diyürüp çıkarıcaķ
Beni añ sultān katıma varıcaķ
1971. Şuçum yoķdur diyü baña söyledi
Tıtdı elümi emānet eyledi
1972. Geçdi bir yıl daķı añmadum anı
Utanuram virmegil sen beni
1973. Sultān aydur hīç utanma var aña
Düşümüzüñ ta‘birini şor aña
1974. Ol ‘arīfdür seni utandırmaya
Ta‘bīr ide seni boş göndermeye
1975. Çün şarāb-dār işbu sözi işidür
Vardı zindān kapusın açar girür
(ÖÇ 53a)
1976. Yüzün örtdi Yūsuf’a virdi selām
Didi nitesin ayā *fahrü’l-enām**
1977. Utanu kızaru ol dem söyledi
Yūsuf’a çok tapu ikrām eyledi
1978. Didi Yūsuf didigüñ unutmuşam
Ol emānetiñi zāyi‘ itmişem

---

* “İnsanoğlunun övüncü.”

1979. Utanuram söylemeklige saña
Şuçumu bağışlağıl bu gün baña
1980. Pādişāh atında varıp dimedim
Yañlış itdüm anda guşsañ yimedüm
1981. Bir yıl oldı kim utandum ol sözi
Bu gün añdım uş göre geldim sizi
1982. Böyle didi yüzini yire urur
Çünkü Yūsuf anuñ avālin görür
1983. Yūsuf aydur am degildür ey kişi
Tañrı-durur işleyen her bir işi
1984. Hüküm anuñdur her gerekse ılor
Cümle işüñ yegregini ol bilür
1985. İmdi sen dağı unutma aç yüzüñ
Ne işe geldüñ baña söyle sözüñ
1986. Ben dağı saña cevābuñ aydayum
Söyle imdi söziñi işideyüm
1987. Başladı sözin şarāb-dār söyledi
Sulţānuñ düşün hikāyet eyledi
1988. Nice gördiyse anı kıldı beyān
Yūsuf'uñ önünde söyledi 'ayān
1989. Çün işitdi Yūsuf anuñ sözini
Ne didi gör ol erenler gözini
1990. Yūsuf aydur tut ulağıñı baña
Aydayım işbu sözi bir bir saña
1991. Sulţānuñ düşüni ta'bir ideyim
Hoş ulağ ur anı saña diyeyim
(ÖÇ 53b)

1992. Didi sulţān yidi şıgır gördiği
Kim semüz şıgırlar aña irdüğü
1993. Gördi şıgırlar yine arık yidi
Ol semüz şıgırları anlar yidi
1994. Yidi buğday dağı göge uçduğı
Aydayım taʿbīrini anuñ dağı
1995. Yidi yavlağ ucuzluğ olısar
Mısrī şehri niʿmet-ile ʈolısar
1996. Bay yoğsul ulu kiçi şād ola
Yidi yıldan şoñra aydayım n'ola
1997. Yidi yıl devrānı çünkim devr ider
Ol ucuzluğlar gerek kamu gider
1998. Şoñra yidi ʈatı ʈıtlık ola
Çok ħalāyık anda açlığdan öle
1999. Yağmaya yağmur çümenler bitmeye
Kimse ʈoyunlar ʈuzılar gütmeye
2000. Mısrı ħalkı buñala ʿavratı er
Yidi yıl ʈıtlık olısar ser-tā-ser
2001. Çünki yidi yıl dağı ʈıtlık geçe
Ĥağ yine ʈullarına rahmet şaça
2002. Yine gele ol ucuzluğ rāḫatı
Bite yirden Tañrı'nuñ bol niʿmeti
2003. Mısrı şehri yine niʿmet-ile ʈola
Diñle ne yoğsul girü rāḫat ola
2004. Yūsuf aydur yā şarāb-dār key işit
Var bu sözlerimi sulţāna ayıt

2005. Ta'c̄b̄r̄i budur d̄üşün̄üñ bilesin
Ne ki didüm saña anı kılasın
2006. Şarāb-dār Yūsuf sözini diñledi
Zīrā gitdi kamu bir bir añladı
2007. Yūsuf'a kıldı du'ā ikrām ider
Çıkdı zindāndan yola düşdi gider
(ÖÇ 54a)
2008. Geldi sultān katına ta'c̄il-ile
Hürrem-idi gönli oynayu güle
2009. Pādişāh önüne geldi baş urur
Sultān anı gördi ki hürrem-durur
2010. Sultān aydur ey şarāb-dār ayt baña
Ol yigit ne söyledi anda saña
2011. Nice yordı düşümüzi ol civān
Söyle anı işidem bir bir 'ayān
2012. Başladı sözün şarāb-dār söyledi
Ne ki işitdi anı şerh eyledi
2013. Kulak urur sultān anuñ sözüne
Söyledi ol dem şarāb-dāra yine
2014. Sultān aydur var getür ol yigidi
Aña Tañrı'dan gelür-imiş nidi
2015. Var getür katımda otursun müdām
Taht önünde yaraşur ol nīk-nām
2016. Hayf ola ki aña zindānda yite
Hil'at iletüñ aña bindürüñ ata
2017. Getürüñ bunda katuma tiz anı
Dağı şoruñ anda siz aña bunu

2018. Diye-siz kim aña ne suç işledi
Baña ayduñ kim aña güç işledi
2019. Ben dañı añun haqqından geleyim
Kılıç ile anı iki böleyim
2020. Şarāb-dār sultān söz-ile varur
Yūsuf' uñ önünde yüz yire urur
2021. Çok selām itdi sultān didi size
Hem dañı ısmarladı seni bize
2022. Kim suçı nedür didi bu n'eyledi
Aña didi kim-durur güç eyledi
2023. Ben dañı anuñ haqqından geleyüm
Diñ aña kimdür güç iden bileyim
(ÖÇ 54b)
2024. Baña gerek gizlemeden diyesin
Kıyğularınıñ gönülden yuyasın
2025. Ne sebebden girdüñ işbu zindāna
Di baña kim haber iltem sultāna
2026. Yūsuf aydur Zelḥā bühtān eyledi
Beni uş bunda perīşān eyledi
2027. N'eyledüm n'itdüm ben aña bilmedüm
Suçum işbu kim sözini kılmadum
2028. Çok yalvardı aña rāzī olmadum
Ol kığurdığı yire ben varmadum
2029. Çünkü gördi rāzī olmadum aña
Hābse koydı çok cefā kıldı baña
2030. Yidi yıldur ki yaturam bunda ben
İmdi var söyle bunu sultāna sen

2031. Kığura sultān nedür suçum şora
Ben mi suçluyam yāhud ol mı göre
2032. İmdi yöri var kerem eyle ʿāmuda
Ne ki ben didümse söyle kamuya
2033. Diñler anuñ-çün şarāb-dār sözlerin
Çıkdı zindāndan gerü gele hemīn
2034. Geldi sultān katına söyler kelām
Ne ki Yūsuf didi söyledi tamām
2035. Maʿlūm eyledi hikāyetin aña
Çün işitdi pādişāh kaldı taña
2036. Yūsufʼı esirgeyüben nʼeyledi
Göynür özi işbu sözi söyledi
2037. Sultān aydur yā şarāb-dār tut sözüm
Yūsufʼa yavlaq benüm göynür özüm
2038. Yidi yıl zindān nʼolur kim ol yata
Sen tiz işbu dem didi biñgil ata
2039. Zelhāʼyı varup getürgil tiz baña
Şoraram Yūsufʼuñ suçundan aña
(ÖÇ 55a)
2040. Neye güç itdi Yūsufʼa göreyim
Şuçü nedür Yūsufʼuñ bir şorayım
2041. Tiz irişdürdi Zelhāʼyı bu dem
Kim hikāyet nʼitedür anı bilem
2042. Varuban Zelhāʼyı alup geldiler
Pādişāh öñünde hāzır kıldılar
2043. Geldi Zelhā sultāna virdi selām
Söyledi bir kaç aña sultān kelām

2044. Sulṭān aydur yā Zeliḫā söylegil
Şuçu nedür Yūsuf' uñ baña digil
2045. Gizlemegil toğrusın söyle söziñ
N'eyledigim saña kaçıdı özüñ
2046. Zelḫā daḫı ağızın açdı söyledi
Hīç utanmadı ḫālin şerḫ eyledi
2047. Sulṭāna didi bir bir ḫikāyeti
İşbu resme söyledi ḫāliyeti
2048. Diñle şāḫā didi benüm ol yigit
Şatun alınmış kulumdur key işit
2049. Ne ki mālım var-ise virdüm aña
Döndi şoñra gör ki n'eyledi baña
2050. Beni Tañrı aña 'aşık eyledi
'Aşkı gör anuñ baña kim n'eyledi
2051. Derd-ile uş baqdı yüregim-içün
Bir gün oturmadı benümle niçün
2052. Nice kim yalvardum-ise bakmadı
Bencileyin kendü daḫı aqmadı
2053. Kaçdı benden söyledikçe sözi
Beni gördügünce çevirdi yüzi
2054. Kaqidum ben daḫı aña n'ideyim
Didüm imdi buña bir iş ideyim
2055. Bühtān-ile zindāna koydum anı
Kim gele kendözine seve beni
(ÖÇ 55b)
2056. Didüm ola rāzī çün zaḫmet göre
Gelecek buğur katıma el ura

2057. Ne kılam çünkü aña düşdi gönül
Severem anı ölünce şek digil
2058. Bu-durur anuñ şuçu yā emīn
Ben anuñ ‘aşkı-ile oldum esīr
2059. Tā ölünce seviserem anı ben
Anıñçün ne gerekse eyle sen
2060. Rāzīyam ‘aşkı yolunda gel ölem
‘Āşıkam didi baña yoğdur kalem
2061. Çünkü sultān işbu sözi söyledi
Kağıdı Zelhā’ya key hışm eyledi
2062. Didi utanma mısın ey bī-edeb
Bu ne sözlerdür ki söylersin ‘aceb
2063. ‘Ār u nāmus sende yoğ mıdır hayā
Key utanmaduñ didüñ ey bī-hayā
2064. Baña karşı işbu sözi diyesin
N’eyledi kim şimdi saña göresin
2065. Kullarına buyurur şoyuñ bunı
Ne ki vardur şoyuñ egninde tonı
2066. Dağı soruñ didi katımdan gide
Komañ ayruğ didi kim sözi ide
2067. Zelhā’yı sultān söz-ile sürdiler
Kavl u gıybet git diyüben urdılar
2068. İte ite taşra sürdiler anı
Didiler git sultān öldürür seni
2069. Gitdi Zelhā ağlar-idi zār u zār
Yağmaladılar evinde ne ki var

2070. Mālını vü mülkünü hep aldılar
Mısr içinde anı yoħsul kıldılar
2071. Qalmanı bir pul daħı kendi-ile
Rüsvây oldu hem daħı Şehir-ile
(ÖÇ 56a)
2072. Kāmu ħalk Zelĥā sözini söylenür
Kendüye ol ‘aşk yoldaş eylenür
2073. Vardı Zelĥā bir bucaqda oturur
Gör çalabum añā neler getirür
2074. Bunca yıllar Zelĥā üstünden geçer
Zelĥā’ nıñ ĥüsni daħı andan göçer
2075. Qalmanı vechinde ĥiç kan eseri
N’eylesün çün ‘aşka yandı cigeri
2076. ‘Aşkı cünün çıkdı anıñ başına
Kendi ġark olmuşdı gözi yaşına
2077. Şol kadar ağlar gözi görmez olur
Key karar kim ayağı dirmez olur
2078. Eline bir ağaç aldı tayanur
Ĥalk içinde yürüyüben dilenür
2079. Şunca mālī eylemedi añā vefā
Gör bu ‘aşk ‘āşıklara eyler cefā
ŞİR*
2080. ‘Aşkı gör kim niceleri zār ider**
Nice bilişleri ol ađyār ider
2081. Tāc u taħtı terk ider ‘āşık olan
Üzrine ma‘şūk ĥayālin yād ider
2082. ‘Aşkı gör niceleri Mecnün ider

---

* Başlık ÖÇ 56a.

** 2080-2088 arasındaki beyitler sadece ÖÇ’de bulunmaktadır.

Niceleri hiç Mansur'u dār ider

2083. 'Aşk bir devlet-durur Hāk'dan kula
Ahmağ olan kişi 'aşkdan 'ār ider

2084. Key eşekdür şol ki 'āşık olmadı
Zīr ā 'aşkıñ yoluna inkār ider

2085. 'Āşıkıñ sözi kamu tesbīh olur
Zīr ā ma'şūğ zikrini tekrār ider

2086. Her kim 'āşık olmadı hayvan-durur
'Āşık olan kişi 'aşkı var ider

2087. İmdi gör 'aşkıñ ne-imiş kıymeti
Sen dağı bağla belün 'aşka katı
(ÖÇ 56b)

2088. 'Aşkıñ olsa ma'şūğ-ıla iresin
Ma'şūğkuñ gönli dżārın göresin

2089. 'Ākile ma'nā yeter bir söz hemān
Diñle imdi yine bir hoş dāsītān

2090. Ol melik Reyyān buyurdu kullara
Kim bular zindāna Yūsuf vara

2091. Didi Yūsuf'ı varuban getirüñ
Dürlü dürlü aña hil'at yetürüñ

2092. Tazı ağ iletüñ aña altun eger
Uruñuz binsün aña ol şīr-i ner

2093. 'İzzet-ile anuñ ağını yidüñ
Dağı ben ne desem ki öyle idüñ

2094. Döşeye-siz dürlü bezler yollara
Ala-sız altun tabağlar ellere

2095. Anuñ üstüne nişār eyleye-siz

Aña hürmet eyleyüp tutuñ ‘azîz

2096. Çünkü sulţān kullarına buyurur
İşit anlar dağı imdi ne kıılır

2097. Nice fersaḥ yolu hep tonatdılar
Ne ki sulţān didi öyle itdiler

2098. Çalınur deff ü çeng ü hem nāyıla
Geldiler zindāna bu ğavġayıla

2099. Sulţān emr-ile Yūsuf’ı aldılar
Mālik Reyḡān katına geldiler

2100. Mısıır çerisi kamu atlandılar
Yūsuf-ile anda bile bindiler

2101. Ol gün anda naġaralar urdılar
Ulu begler çevre yaña toldılar

2102. ‘İzzet-ile Yūsuf’ı götürdiler
Sulţānıñ sarāyına yitürdiler
(ÖÇ 57a)

2103. Gördi sulţān Yūsuf’ı tūru gelür
Karşu vardı Yūsuf’uñ elin alur
ŞİR*

2104. Söyle hey ḡamāmcı ḡamāmiña**
‘Āşıklardan kim girür

2105. Ne bileyim behey Nazīr
Günde yüz biñ cān girür

2106. Nazīr aydur behey usta
Ben bu derde duyamam

2107. ‘Āşıqlara kem sözleri

---

* Başlık ÖÇ 57a.

** 2104-2127 arasındaki beyitler sadece ÖÇ’de bulunmaktadır. Bu beyitlerde tef’ile eksikliği söz konusu olduğundan vezin bozuktur.

Söylemeyi kıyamam

2108. Bu hamām bir il evidür
Gelene git diyemem

2109. ‘Arab ‘Acem Türķī Türkmān
Günde yüz biñ cān girür

2110. Beni de hücre başında
Yaqdılar hicrānlara

2111. Şoyunur dürlü libāsı
Cümlesi ‘uryān girür

2112. Hamāmıñ eṭrāfiñ almış
Hep bir alay adular

2113. İnsana beñzer yeri yok
Bir melekdür didiler

2114. Otuz iki pāre zülfin
Tutup gider dādılar

2115. Yeryüzinüñ ḫalifesi
Bir ulu sulṭān girür

2116. Bindi na‘lin üstüne
Girdi içerü ba‘d-ilen

2117. Na‘linüñ ‘aqlı gitdi
Ol muvāfiḳ şād-ilen
(ÖÇ 57b)

2118. Ayağın başdığı yirler
Çağrısur feryād-ilen

2119. Ḥazret-i Ya‘ kūb’uñ oğlu
Yūsuf-ı Ken‘ ān girür

2120. urnalar aslar ve camlar*
Didiler kim el-amn
2121. Gelmemişdr bu cihna
Böyle bir şh-ı cihn
2122. şoyunup esbbını
Tellaqlar önünde hemn
2123. Yeryzinn hlfesi
Bir ulu sultn girür
2124. Gerçek ‘aşık olan ‘aşık
Hle atmaz sözine
2125. adr Mevlm hb yaratmış
Hi irilmez nzına
2126. udretinden bir nr inmiş
Ol mbrek yüzine
2127. Hzret-i Ya‘b’un oqlı
Ysuf-ı Ken‘n girür
2128. Sultnn krssi altundan-idi**
Krsyi Ysuf’un altında odı
2129. Didi otur kürsüye ey bahtlı
nki ol Tarı seni ıldı ulu
2130. Ysuf aydur hş benden kim varam
Sultnn krssine elm uram
2131. B-edeblikdr bana bu iş hnum

---

* Ali Cin neşrinde ‘‘taşlar ve camlar’’ şeklinde olan ibare, nazım kuralları gereği ‘‘taşlar u camlar’’ şeklinde olmalıdır.

** 2128-2172 beyitler arasında Ysuf’un Mısır tahtına oturarak sultan olması tahkiye edilmiştir. Bu beyitler arasında, ana nüsha olarak aldığımız  nüshası dışındaki nüshalarda olan ancak tarafımızca metnin kurgusuna yeni bir şey eklemediği tespit edilen beyitler metne dhil edilmemiştir.

Zîrâ kulam ben sana sen sulţānım

2132. Sen yaraşırısın yine oturasın
Hüküm idesın kullara buyurasın
(ÖÇ 58a)
2133. Ne ki dirseñ bunlar işleye anı
Sözüm işbudur ayā şāh-ı ğanī
2134. İmdi sen beni becīd tutma didi
Pādişāh döndi Yūsuf'a söyledi
2135. Sulţān aydur ne dileğın var baña
Dileğim kalmaya hıç gönlüm saña
2136. Yūsuf anda zindān ehlin diledi
Pādişāh kamasın āzād eyledi
2137. Zindān ehli kaması kırtuldılar
Yūsuf için çok du‘ālar kıldılar
2138. Gıtdiler her biri kendi hāline
Her ki gelür işler hayr yolına
2139. İtdigini bulur-imiş her kişi
‘Ākil oldur hayr ola añun işi
2140. Yine idelüm Yūsuf esrārını
Diñle imdi bu sözüñ envārını
2141. Sulţān anda Yūsuf'ı key hoş görür
Tahta geçürmeye aña yalvarur
2142. Yūsuf ol tahta geçüp oturmadı
Aña yakın varup elin urmadı
2143. İllā sulţān yalvarur becid aña
Ey yigit geçgil benüm bu tahtıma
2144. Yūsuf aydur ivme baña yā emīr

Bir göreyim çalabum baña ne dir

2145. Ol ne kim buyursa anı işleyem
Anuñ emriyle ben işe başlayam
2146. Bunu dirken geldi gökden Cebrā'îl
Didi selām eyledi saña celîl
2147. Didi Yūsuf Tañrı'nuñ emri budur
Tahta geçsün diyü [emir] buyurur
2148. Sulţān itdim dir anı Mısr iline
Bağlasun korku kuşağın beline
(ÖÇ 58b)
2149. Tañrı buyruğı budur geçsün didi
Yūsuf işitdi anı gör n'eyledi
2150. Geçdi Yūsuf tahta bindi oturur
Taht önünde sulţān ayagın turur
2151. Yūsuf'ıñ üstüne dürr kıldı nişār
Döndi Yūsuf didi kim ey şehr-i yār
2152. Bir dileğim vardur anı sen de bil
Ol sözimi dağı maqbül eylegil
2153. Hazīneni dağı işmarla baña
Dileğim işbu didi ancak saña
2154. Sulţān aydur varlığım seniñ-durur
Cümle seniñ saña kim yüz döndürür
2155. Yūsuf ayruğ dağı hîç söylemedi
İlini ehlini yād eylemedi
2156. Dimedi Yūsuf ki atama gidem
Beni göndergil yine şāha gidem
2157. Hızneyi diledi sulţāndan hemîn

Tańrı bilür her bir işiñ yegregin

2158. Tańrı'nuñ bunda dilegi var-durur
Ol dilekleri yirine getürür

2159. Zīrā her bir işe bir 'illet olur
Ne ki yazıldı kişiyе ol gelür

2160. İmdi Yūsuf'a dağı sultānluğı
Tańrı virmişdi aña ol ħanluğı

2161. Ol dilek geldi şoñ ucı yirine
İşit imdi Yūsuf aĥvālin yine

2162. Yūsuf'ı Mālik'e Tańrı sevdürür
Taĥta geçürmeye anı ivdirür

2163. Kendi indi taĥtını virdi aña
Gör bu ħudret işleri ħılgıl taña

2164. Yine sultān buyurur çavışlara
Kim varuban bildirüñ ile şehre
(ÖÇ 59a)

2165. Bildürüñ Yūsuf ilüñ sultānidur
Hem melik Reyyan anuñ fermānidur*

2166. İşbu resme şerde münādī ħıluñ
Ĥalk işitsün bunu ħamu bildürüñ

2167. Ol çavuşlar şehir içine taldılar
Her arada bir münādī ħıldılar

2168. Ki Yūsuf sultānıñüzdur bile-siz
Ne ki ol buyursa anı ħıla-sız

2169. Şehri ħalkı ħamu anı bildiler
Ulu kiçi ħutlayuban geldiler

---

* Ali Cin neşrinde "fernidür" şeklinde olan ibare, vezin ve anlam gereği "fermānidur" şeklinde olmalıdır.

2170. adarınca au adı her biri
Umaa bezer onatdılar ehri
2171. İmdi Yūsuf tahta gedi oturur
Mıřır iinde Yūsuf'ũn hūkmi yōrūr
2172. Mālik'ũn dūřun sebep itdi aa
Mālik'i ul itdi yine gōr saa
şIR*
2173. Bile-siz kim mālikū'l-mūlk ol-durur**
Gāh bizi diri ılır gāh öldürür
2174. Bir gedāyı ouyup sultān ider
Yidi ilim halkın aa ul ider
2175. Birisini dūn ũ gūn giryān ider
Birisin yıl on iki ay gūldürür
2176. Birinūn evi ii ni'met olu
İdūgi řerbet yidūgi bal-durur
2177. Bir kişi var kemha dōřekde yatur
Ol birinūn dūřecii gūl-durur
2178. Ol gūl aacına sen bamaz mısın
Ekřeri diken ealli gūl-durur
2179. Bir ulumı kendōzine sevdürür
Gice gūndüz 'ařı-ile oldurur
2180. Didi amu nesnelere andan-imiş
eşm-i handān ger daı handān-imiş
(Ö 59b)
2181. Bize gerek cān anadın aavuz
Ua ua lā-mekāna geevüz

---

* Başlık Ö 59a.

** 2173-2188 arasındaki beyitler sadece Ö'de bulunmaktadır.

2182. Cān kuşuna per ü bāl atsañ gerek
Yine kendi aşlına gitseñ gerek
2183. Lā-mekāna geçmeye kuvvet gerek
Cismi ‘ibret açmağa kudret gerek
2184. Cān u baş-ile irersin menzīle
Çün iresin her ne gerekse dile
2185. Cān ğıdāsı ma‘şūkı zıkr eylemek
Ma‘şūkuñ aḥvālını fikr eylemek
2186. Zıkr-i tesbiḥ niyāz u āh u dert
Cān ğıdası bunlar olur nīk murād
2187. Ten eşekdür teniñi semirtmegil
Nefsūñ işin işleyüben gitmegil
2188. ‘Ākil-iseñ añlağıl süz yüzini*
Aç kulağın diñle ma‘nī sözünü
2189. Yine Yūsuf kışşasın söyleyelüm
Kaşşasın şerḥini naql eyleyelüm
2190. İbn ‘Abbas böyle buyurdu hemān
Kim Yūsuf sulṭān olunca ol zamān
2191. Emr kıldı çok taḥıllar ekdiler
Arpa buğday aluban māl dökdiler
2192. Ekin ekdi ulu kiçi ne ki var
Haḫ bunlara virdi ni‘met ne ki var
2193. İrtesi yıl yine ekdiler taḥıl
Key ucuzluk oldu Mısır yidi yıl

---

* 2188-2314 beyitler arasında Mısır’da yedi yıl bolluk, yedi yıl kıtlık yaşandığı tahkiye edilmiştir. Bu beyitler arasında, ana nüsha olarak aldığımız ÖÇ nüshası dışındaki nüshalarda olan ancak tarafımızca metnin kurgusuna yeni bir şey ekmediği tespit edilen beyitler metne dâhil edilmemiştir.

2194. Yidi yıl oldı bularıñ rızkı bol
Virdi çalabuñ [keremi] çok nüzül
2195. Yūsuf'uñ görklü kademı bunlara
Yaradı sulṭāna eyle hem şehre
(ÖÇ 60a)
2196. Mısr şehrin hem 'imāret eyledi
Tahta geçdi key beşāret eyledi
2197. Yidi yıl Yūsuf ekinler ekdirür
Develere yükledüben çekdirür
2198. Evlere sarāylara buğday koyar
Çün çalabuñ emrini bunlar tıyar
2199. Gitdi yidi yıl ucuzluğüñ çağı
Geldi ardınca bu kez kıtlık dağı
2200. Geldi irişdi bu kez halk üstüne
Oқudu Yūsuf Mısr halkın yine
2201. Yūsuf aydur ayruқ ekin ekmeñüz
Emegüñüz külli şuya dökmeñüz
2202. Yidi yıl gökden yere şu tamlamaya
Kuzucuklar kırıla süt emmeye
2203. Kurt kuş hayvān kamu hep buñala
Bulmaya zevāda açlıқdan öle
2204. Çayır çimen hıç gök otlar bitmeye
Kıtlık ola halk biribirin yiye
2205. Yidi yıl kıtlık olısdur tamām
Key işidüñ bu sözi ey hāş u 'ām
2206. Ne ki Yūsuf dimiş-idi ol gelür
Didiginleyin katı kıtlık olur

2207. Ol yılın kıtlık olur ey ādemī
Kimseye virmesün Allāh bu demi
2208. Hem ikinci yıl daḥı oldu beter
Şöyle kıtlık oldu kim ḥalkı üter
2209. Mıṣır ḥalkı kaması buñaldılar
Cem' olup Yūsuf katına geldiler
2210. Didiler kim yā Yūsuf biz n'idelüm
Ḥānumānı döküp nire gidelüm
2211. Bize yine senden olur bir çāre
Gör ne didi Yūsuf ol dem bunlara
(ÖÇ 60b)
2212. Yūsuf aydur getirün mālı direm
Şatun aluñ ben size buğday virem
2213. Vardı ḥalkı aqçasın ol dem getirür
Yūsuf'a buğday bahāsın yitürür
2214. Virdi Yūsuf bahāsınca buğdayı
Her birine ḥāl ü ḥālince iyi
2215. Ol yılın yiyüp anı düketdiler
Cem' olup yine Yūsuf'a gitdiler
2216. Virdiler ol dem kamu altun varın
Virdiler buğday bahā birin birin
2217. Virdi Yūsuf yine buğday bunlara
Ol yılın zevāda kıldılar yine
2218. Ol daḥı dükendi kamu yidiler
Üçüncü yıl ev kumāşın virdiler
2219. Yūsuf'dan taḥıl aluban yidiler
Gör ne kıldı ḥaḳ bunlara didiler

2220. Dördüncü yıl at u qatır aldılar
Girü Yūsuf hizmetine geldiler
2221. Aña dağı virdi buğday ol ulu
Zevāda kıldı anı kiçi ulu
2222. Bir yıla varmadı yendi ol tağıl
Halk yine qatı buñaldı ol yıl
2223. Yine cem⁶ oldu halāyık qamusı
Qul qaravuşlar alur her birisi
2224. Beşinci yıl anı dağı virdiler
Buğday alup bahāsına yidiler
2225. Varduğunca kıtlık oldu key qatı
Qalmadı halkıñ kesildi kuvveti
2226. Çāresüz oldu buñaldı il ü şār
Buğur oğlunu kızın getürdiler
2227. Altıncı yıl oğlun kızın getürdiler
Qul qaravuş gibi Yūsuf'a virdiler
(ÖÇ 61a)
2228. Didiler kim yine buğday vir bize
Bahāsınca işbu oğlana kıza
2229. Qul qaravuş gibi algıl bunları
Vir bize buğday ayla yiri
2230. Virdi Yūsuf bunlara tağıl āhir
Yandı yine ol dağı oldu āhir
2231. Yidinci yıl iñleyüben geldiler
Biti yazup Yūsuf'a qul oldılar
2232. Didiler dirlik ölümden yeg-durur
İkrār itdi her biri biti virür

2233. Gör çalabuñ kudretini n'eyledi
Yūsuf Mıŝır ilini kul eyledi
2234. Kul-iken Yūsuf'ı sultān eyledi
Cümle halkı aña fermān eyledi
2235. Şabr-ile iriŝdi Yūsuf devlete
Şabır kıl sen dağı cānım miñnete
2236. Şabr-ile her bir işi beyān ider
Şabr kılsañ derdiñe dermān ider
2237. Hem şabırlu kulların Allāh sever
Şol şabırsızlar ki vardır yıl kıvar
2238. Yūsuf eger şabr-ile şāh oldısa
Mışır tahtına oturup güldise
2239. Sen dağı şabr eyle ki şāh olasın
Ne ki gönlüñdedür anı bulasın
2240. 'Ākil añlaya bu sözleri meger
Diñle bu sözden yine bir hoş haber
2241. Ol bezirgān Yūsuf'ı aldı-idi
Ken'ān ilinden Mışır'a geldi-idi
2242. Şatmış-ıdı Yūsuf'ı Mıŝır'da ol
Bahāsına almış-ıdı mālı pul
2243. Mışır haznesin evne iletdi-idi
Kıtlık irince kamusını yidi
(ÖÇ 61b)
2244. Kırk oğul virmiş aña perverd-gār
İllā kalmamış elinde bir dinār
2245. Katı yoğsul olmuş ol hoca āhı
Yūsuf'ıñ geldi katına ol dağı

2246. Kırk oğlı dağı yanınca hep bile
Oldılar kul Yūsuf'a bit-i-ile
2247. Yazdılar anları dağı kulluğa
Rāzī oldu kaması ol buyruğa
2248. Sen çalabuñ kudretini gör n'ider
Kim Yūsuf'uñ hocasını kul ider
2249. Bu kez in Yūsuf'a kul oldu özi
Diñle imdi 'aşk-ıla işbu sözi
2250. Cebrāīl geldi çalap emri-ile
Yūsuf'uñ katına söyleşdi bile
2251. Didi Yūsuf gör çalap saña ne dir
Hocañı dir saña eyledim esir
2252. Kanı ol kim saña kulum dir-idi
Şatun aldum seni mālım dir-idi
2253. Kul diyü göze getürmezdi seni
Görünce kul eyledi saña anı
2254. Kul-iken seni şehin-şāh eyledi
Luḫfi-ile seni ol māh eyledi
2255. Saña bizdendir sa'adet bellü bil
Göñlüñi hoş tut bize şükr eylegil
2256. Bunu didi gitdi Cebrāīl yine
Kaldı Yūsuf ol arada sevine
2257. Bir beş on gün geçdi aradan hemin
Geldi bir gün yine Cibril-i emin
2258. Hağ çalapdan yine peygām getürür
Yūsuf'a işbu haberi yitürür

2259. Didi Yūsuf çalabum emr eyledi
Baña virip-idi saña söyledi
(ÖÇ 62a)
2260. Didi Yūsuf leşkerin cem^c eylesün
Mışır şehrinden çıkuban görülsün
2261. Qanqı kişiye ki yolda uğraya
Hāşşañı idünsün anı kendüye
2262. Tanışığı [dahı] anuñ eylegil
Ne ki ol dir-ise anı diñlegil
2263. Hāq Te^cālā buyruğı budur saña
Emrini işit muṭī^c olğıl aña
2264. Gitdi Cebrā³īl yine bārān olur
Ol gice Yūsuf dahı ṭā^cat kıılır
2265. İrte oldı gitdi dünün zahmeti
Geldi ālem üstüne hāq rahmeti
2266. Cebrā³īl'üñ işidür Yūsuf sözin
Leşkerini cem^c idüp azın azın
2267. Geldi leşker hāzır oldı katına
Diledi Yūsuf ki bine atına
2268. Yūsuf³uñ bir ṭazı atı var-idi
Qamu atdan anı yek sever-idi
2269. Ol atıñ var-idi bir hoş ādeti
Yūsuf aña binse kişnerdi katı
2270. Şöyle kişnerdi ol atıñ āvāzı
Yanqılanırdı kamu ṭağı yazı
2271. Mışır qavmi ol atıñ kişnedigin
Bilürlerdi Yūsuf aña bindigin

2272. Cümlesi aṭa süvār olur-idi
Yūsuf' uñ ḥazretine gelür-idi
2273. Ayda bir kez kişner-idi ol aṭı
Dirilüp ḳatına leşkerler ḳatı
2274. Bir gün oldı yine ol aṭ kişnedi
Eyer uruñ aṭıma tezrek didi
2275. Urdılar eyer ol aṭuñ üstüne
Yūsuf' ı çekdiler atıñ üstüne
(ÖÇ 62b)
2276. Yūsuf oldı ol aṭ üstüne süvār
Çıḳdı seyr eylemeye ol nām-dār
2277. Mışır begleri ḳamusı aṭlanur
Yūsuf' uñ seyrānı yirine varur
2278. İki yüz beg aṭ öñünce bindiler
İki yüz biñ daḫı artdan çekdiler
2279. Hem şaḡı ṭolu iki yüz biñ çeri
Yir yirin götürmez-idi leşkeri
2280. Zurna vü nazīr naḡḡāre urdılar
Başı zerrin çok ʿalem götürdiler
2281. ʿĀş ayaḡında yiriñ ol gün yüzi
Ḳopdı bir ḳatı göḡe çıḳdı tozı
2282. Ḳoca yigit ḳamusı yek reng-idi
Yiryüzi aṭ ayaḡında teñk-idi
2283. Hīsāba gelmez çeriniñ şaḡısı
Yūsuf' uñ ḥükmünde-idi ḳamusı
2284. Yūsuf ol gün leşkerin aldı çıkar
Kime uğrayam diyü çevre baḳar

2285. Cebrā'īl zīrā dimişdi kendüye
Key nazar kıl uğraduđuñ ādeme
2286. Anı hoş tut kıtıña algıl didi
Hağ çalabuñ emri hem böyle-idi
2287. Yūsuf dađı çeri içinde gider
Dört yanına gözedür nazar ider
2288. Gide gide bir ğarībe şataşur
Beñzi şaru eskice tonlar giyür
2289. İñleyü ol āh-ile yolda gider
Du'ā kıldı Yūsuf'a ikrām ider
2290. Yūsuf anuñ bakmadı hiç yüzine
Hiç kulağ urmadı anuñ sözine
2291. Didi bu baña nice hācib ola
Hācib olursa elinden ne gele
(ÖÇ 63a)
2292. Gördi çünkü Hağ aña kıldı nazar
Ol nazardan devlet irdi mu'teber
2293. Şol sā'at geldi çalapdan Cebrā'īl
Didi yā Yūsuf selām kıldı celīl
2294. Didi Yūsuf sen gümāna düşmegil
Ol yigide görklü nazar eylegil
2295. Sen n'ičün anı bu gün begenmedüñ
Selāmın almayup aña tınmaduñ
2296. Ol seni kırtardı ölümden cānuñ
Sen yüzine bakmaduñ hergiz anuñ
2297. Yūsuf aydur ben ne suç kıldım 'aceb
Kim beni kırtardı bu oldu sebeb

2298. Cebrā'īl aydur bu kimdür aydayım
Bilesin bu yigidi şerh ideyim
2299. Zelḥā bühtān itdügi vaqit saña
Unutduñ mu baq gözünü dört yaña
2300. Bulmaz-idüñ öziñe bir çāre sen
Qalmıñduñ şāh öñünde bī-çāre sen
2301. Bunu getürdüñ şanuk kendöziñe
Kim elem gelmeye andan öziñe
2302. Bu ol oğlandır ki sen ḥayrān-iken
Pādişāh öñünde bī-dermān-iken
2303. İki aylıq oğlan-iken söyledi
Seni ol kaygudan āzād eyledi
2304. Seni gerçek Zelḥā'yı kıldı yalān
İmdi bildiñ mi Yūsuf bellü beyān
2305. Tañrı buyruğı budur ki bilesin
Anı kendöziñe vezīr kılasın
2306. Bunu didi gitdi Cebrā'īl revān
Qaldı Yūsuf ol arada bir zamān
2307. Barmağın işşirdi yavlaq tañladı
Pādişāhıñ ḥikmetini añladı
(ÖÇ 63b)
2308. Didi İlähī bilürsin yegregın
Her bir işüñ neyi neye geregin
2309. Ne bile bu remzi qullar pādişāh
Bunu diyecek Yūsuf eyledi āh
2310. Yūsuf anda tevbe istiğfār ider
Ol yigidüñ elin alu gör n'ider

2311. İyü hil'atlar buyurdı virdiler
Altun eyerlü tazıya bindürdiler
2312. İletdiler hamāma yudılar arı*
Giydi dürlü dürlü nefis tonları
2313. Şaçdılar gül şularını tonına
Tā ki ol çirkin қоқular arına
2314. Yūsuf anı kendüye kıldı vezīr
Dervīş-iken Hāq anı kıldı emīr
ŞİR**
2315. Tañrı'nuñ vardur 'acāyib işleri***
Yoḥsul-iken bay ider dervişleri
2316. Nice bayları döner yoḥsul kıtur
Kim dökülür gözlerinden yaşları
2317. Tañrı'nuñ kudretlerin gör kim n'ider
Quru ağaçdan virür yimişleri
2318. Bir kişi yarma bulamaz kim yiye
Bir kişi yir yağlu pirinç aşları
2319. Birinüñ giydigi ol tāk-ı ḥarīr
Evi tolu la'li yākut taşları
2320. Bir velī bir pāre etmek bulamaz
Menzāline irgürür qalmışları
2321. Kendi pinhān fi' li zāhir işlenür
Cānıñı görünce görür düşleri
2322. Kimse 'aql irmez anuñ kudretine

---

* Ali Cin neşrinde “İletdiler hamāma” şeklinde olan ibare, vezin gereği “İletdiler hammāma” şeklinde olmalıdır.

** Başlık ÖÇ 63b.

*** 2315-2323 arasındaki beyitler sadece ÖÇ'de bulunmaktadır.

Sen gerekse hezārān biñ kez şına

2323. Saña oldur şükr idesin hāline
Çünkü şükriñ var dağı guşşa yime
(ÖÇ 64a)
2324. Dönelüm yine kaşşa başlalyalum*
Ma'nā ağacına gül aşlalyalum
2325. Diñle imdi yine Yūsuf kışşasın
Vir şalavāt süre göñlüñ guşşasın
2326. Ol zamānda kim Yūsuf sulţān-idi
Gözsüz-idi Zelhā bī-dermān-idi
2327. Yoşsul-idi gitmiş-idi hep mālı
Bir yola irmez-idi dağı eli
2328. Bir pāre etmek bulamaz kim yiye
Kimsesi yokdur ki hāliñ ne diye
2329. Ne maķāmı var ne yatacak yiri
Gitdi ol yigitligi oldı qarı
2330. Bir eskice pūşī almış üstüne
‘Aşkı gör kim ne kıılır ol miskīne
2331. ‘Aşķ añā şablahlar urmuş-ıdı
Hüsni defterin felek dutmuş-ıdı
2332. Dünyā hūblarınun işi bu-durur
Şoñ ucu hūblarınun elin yudurur
2333. Kime ne viridi-ise yine alur
İşit imdi Zelhā'nın hāli n'olur

---

* 2324-2528 beyitler arasında Zelihā'nın çektiğı ıztıraplar ve bu ıztırapların sonucunda sa'ādete ererek Yūsuf ile evlenmesi tahkiye edilmiştir. Bu beyitler arasında, ana nüsha olarak aldığımız ÖÇ nüshası dışındaki nüshalarda olan ancak tarafımızca metnin kurgusuna yeni bir şey ekmediğı tespit edilen beyitler metne dāhil edilmemiştir.

2334. Ötüyordu Zelḥā kuşak eyledi
Kuşadı beline bir gör n'eyledi
2335. Yūsuf'un seyrānı yolına varur
Bekledi ol yolu anda oturur
2336. Didi Yūsuf geçe ünün işidem
Çün elim irmez aña ya pes n'idem
2337. Böyle diyü oturur anda hemān
Bekledi ol yolu anda bir zamān
2338. Ayda bir kez Yūsuf ol yoldan geçer
Zelḥa daḥı oturur anda nā-çār
(ÖÇ 64b)
2339. Bir karıcık daḥı Zeliḥāyıla
Olur-idi ol aracıkda bile
2340. Zelḥā aydur aña ey benüm eşüm
Ey benüm zārım bilen ey yoldaşım
2341. Zelḥā'ya eş olmuş-ıdı ol qarı
Ol-idi ancak Zeliḥā'nıñ yārı
2342. Bir sözüüm var anı aydayım saña
Ne direm anı kulaḥ urḡıl baña
2343. Ne vaḳit geçerse Yūsuf'ı digil
Benüm-ile luḡf-ı kerem eylegil
2344. Elümi al yoluna ilet beni
Fidā kılam aña bu tatlu cānı
2345. 'Aşḳı anuñ beni miskīn eyledi
Ḥatun-iken uşda alḡın eyledi
2346. Gitdi mālım gitdi 'aḳlım n'ideyim
Baña baḳmaz oldu cānım n'ideyim

2347. Hele ilet beni yolunda tıram
Yāhūd ola kim yüzün bir kez görem
2348. Görmez-istem ben anuñ görklü yüzün
Yarı söyleye işideyim sözün
2349. Ger sözün işitmez olursam anuñ
İşidem tapuldısını atınuñ
2350. Ol dağı olmaz-ise zārī kılam
Atı önünde anuñ kırbān olam
2351. Bunı didi ol Zelīhā ‘aşk arı
Esirgedi Zelīhā’yı ol kıarı
2352. Didi olsun kim ne dirseñ aydayım
Gelicek Yūsuf yolına ilteyüm
2353. İlteyim yoluna anı göresin
Ne ki sözüñ vardur aña diyesin
2354. İşbu söz ile anı egler-idi
Gözedürdi ol yolu bekler-idi
(ÖÇ 65a)
2355. Bir gün oldu Yūsuf atlandı gelür
Ol kıarıklık anı ırakdan görür
2356. Yügürü geldi Zelīhā’ya girü
Didi uş Yūsuf geldi tır örü
2357. Tırdı Zelīhā kıarı elin alur
Gide gide Yūsuf önüne gelür
2358. Okıdı uş geldi Yūsuf önüne
Ne çäreñ var-ise eylegil yine
2359. Zelīhā iki ellerin kıaldırur
Yā Yūsuf gör hālimi dir çağırur

2360. Miskān oldum didi āhir gör beni
İrdi Yūsuf'ın kulağına üni
2361. Çekdi ağı başını Yūsuf turur
Didi bu kimdür ki baña çağırur
2362. Görün anı dir götürünüz baña
Ben dağı dileğini virem aña
2363. İstediler anı bulamadılar
Geçdiler ol arada turmadılar
2364. Çeri çok-idi bulunmazdı özi
Gitdi Yūsuf kaldı Zelhā kendözi
2365. Ağlayu turdı yine eve gelür
Yumruğ-ıla başını döger urur
2366. Bir zamān kendözini döger katı
Şol kadar urundı gitdi tākati
2367. Yine 'aqlını başına devşirür
Söge söge putı katına varur
2368. Bir putı var-idi anuñ mu'teber
Aña tapar-idi Zeliḥā meger
2369. Vardı Zelhā ol put önüne turur
Ol putı yüzi koyu yire sürür
2370. Ayağı altına alup deperdi
Tükürürdi yüzine söyler-idi
(ÖÇ 65b)
2371. Aydur ey put n'eyledün görgil beni
Ben dağı yandıruram oda seni
2372. Qanı yardımın baña sen n'eyledün
Saña taparam beni ḥor eyledün

2373. Bir gün yardım eylemedün sen baña
La‘net saña ıapa ne dağı saña
2374. Yoğsul oldum saña ıapaldan berü
Gözsüz oldum seni öpelden berü
2375. Seni Tañrı eyleyüben öperem
Neyleyü virdün baña ey put kerem
2376. [Bay iken] yoğsul eyledün beni
Ulu-iken uş ıul eyledün beni
2377. Saña ıapa ne bunu işler özüñ
Ben dağı ııkarayım senün gözün
2378. Şıyayım ayaklarını elüñi
İki päre eyleyeyüm belüñi
2379. Sen lâıyıksın ki ma‘būd olasın
Yā saña ıapa ne mađşūd olasın
2380. Ma‘būd odur ki ıula rızkın virür
Her birinün ģāl ü ģālinden bilür
2381. Yiri gögi yaradan oldur ābād
Andan artığ dağı kim vardur ağad
2382. Aña ıapan mađşūdına irüşür
Anı seven anuñ-ile buluşur
2383. Yūsuf aña ıapdıđuçün ey ‘azīz
ıulum-iken Mışır’a ol oldı ‘azīz
2384. Ben de ıapsam ne aña yüzüm urup
Dilesem ne aña ģācet yalvarup
2385. Ol ıapuya varan olmaz tā ümīđ
Ben dağı uş bağladım aña ümīđ

2386. Bunu didi çökdi dizi üstüne
Didi uş geldim saña Yā Rabbenā
(ÖÇ 66a)
2387. Şimdiye degin seni bilmez-idim
Bunca cürmi anıñ-içün eyledim
2388. Şimdi geldim uş seni kıldım talep
Baña dañı dilegim vir ey çalap
2389. Bunu didi Zelḥā̄ imān getürür
Puṭunuñ boynuna ip taḳdı sürür
2390. Girü qalan puṭunu ilter şatar
‘Aşḳ-ıla islām dīni yolın tutar
2391. Geldi girü evcigezine girür
Āh u zārı eyleyüben oturur
2392. Buğur ümīdini Ḥaḳḳ’a bağladı
Tañrı çü merddür aña luṭf eyledi
2393. Görünce virür aña maḳsūdını
Çünki ol yād eyledi ma‘būdını
2394. Oturur Zeliḥā̄ evinde nā-çār
Yine Yūsuf’uñ yolu andan geçer
2395. Zeliḥā̄ işitdi uş Yūsuf gelür
Taşra çıḳdı yine önüne varur
2396. Yine Zelḥā̄ ol arada çağırur
İşidür Yūsuf atı çekdi turur
2397. Bildi Zelīḥā̄ ünidir çağıran
Depdi atın kendüsi vardı revān
2398. Baḳdı Yūsuf Zelḥā̄’yı anda görür
Gördi bir kör qarı yolda turur

2399. Yūsuf aydur niye çağırduñ baña
Yā karıcık söziñi söyle baña
2400. Yoḥsul-iseñ saña altun vireyim
Yalıñ-iseñ saña ton giydireyim
2401. Yoḥsa g̃ile mi idersin kimseden
Söyle sözüñ işideyim didi ben
2402. Zeliḥā aydur g̃lem senden-durur
Daḥı kimse yok baña zaḥmet virür
(ÖÇ 66b)
2403. Senüñ elünden g̃ile itdim saña
Diñle sözüm key nazar eyle baña
2404. Zelḥā benem n'eylesün şāh-ı cihān
Kim cānımda 'aşkıñı kıldım nihān
2405. Gözsüz oldum ağlamaḥdan gör beni
İllā cānım görmege iver seni
2406. Severem seni daḥı hem dīniñi
İmdi esirge daḥı ben kuluñı
2407. Şimdi islām dīnine girdüm başa
Beni nevmiz̃ eylemek senden ḥāşā
2408. Bilürem sende mürüvet çok-durur
Sendeki mürüvet dāḥı yok-durur
2409. Tañrı birdür sen anuñ peygamberi
Dīniñe girdüm senüñ oldum arı
2410. Sen daḥı baḥ imdi benüm ḥālime
Ben bī-çāre miskini maḥrūm ḳoma
2411. Bunu didi daḥı barmaḥ getirür
Yūsuf'a karşı şehādet getirür

2412. Oldı ĩmān-ı ŧehādet çün sözi
Yūsuf anı göricek göynür özi
2413. Esirgedi Zelḫā'yı gördi za' ĩf
Didi n'olmuş bu bĕ-çāre zĭ-ḫayıf
2414. Tıtdı yağlığın yüzine ağladı
Ağlar-iken Zelḫā'ya gör ne didi
2415. Didi Zelḫā sen beni sever misin
Daḫı benüm 'aşkıımı kovar mısın
2416. Didi 'aşkıından bize nişān gerek
Kim görem gözüm-ile bürhān gerek
2417. Gerçek-iseñ bir nişān gösteresin
Andan ol maḫşūdlarıña iresin
2418. Göster imdi didi göreyim kanı
Çünkü Zelḫā işidicegez anı
(ÖÇ 67a)
2419. Zelḫā aydur kāmçuñı ŧungıl baña
Tā nişānın gösterem 'aşkuñ saña
2420. Yüzüme karşı getür ol kāmçuyı
Göstereyim ben saña 'aşk neydüğün
2421. Daḫı Yūsuf kāmçusını uzadur
Ulu kiçi kamu leşker gözedür
2422. Gören aydur n'eyleye kāmçuyı bu
İşit imdi Zelḫā'yı ey 'amu
2423. Bir kez āh itdi içinden od çıkar
Yūsuf'ũñ kāmçısın elinden yaḫar
2424. Yandı ol kāmçı çıra gibi yanar
Yana yana Yūsuf eline irer

2425. Ger Yūsuf k̄amçusını atmayaydı
Yūsuf' uñ atı tonı hep yanaydı
2426. Rāvīler böyle buyurmuş nüshada
Hem haber böyle-durur bu kışşada
2427. Gördi Yūsuf elin göyündürür
Duymadı elinden yire urur
2428. Gör ki ne şarp ot-durur bu 'aşk
'Aşk odı olanlar n'ider iyü adı
2429. Gör ki Yūsuf virdi 'aşkı Zelhā'ya
Zīrā ol 'aşk-idi anda bī-riyā
2430. Zelhā aydur Yūsuf'a kim ey cānım
Didi gördüñ mi bu 'aşkıyı benüm
2431. Bir sā'at sen k̄amçuñı tutamadüñ
K̄orqduñ otdan elim göyündürür
2432. Ben nitedür kim içümde şaklaram
Bunca yıldur ki ol oda yanaram
2433. Yüregim içinde ol dā'im yaqar
İmdi esirge beni ey şehr-i yār
2434. Şefā'at eyle baña baqğıl bu gün
Urmağıl bu göynüñ özime döğün
(ÖÇ 67b)
2435. Dağı saña ne diyeyim ey begüm
Seni görmek-idi benüm dilegüm
2436. Yūsuf anı işidüp kaldı taña
Didi Zelhā bir sözüm vardur saña
2437. Didi bugün eviñe var sen yine
Timār ola dir yarın sen miskīne

2438. Döndi Zelhā yine evine varur
Şükr idüben yüzini yere urur
2439. Didi ey çalap baña eyle meded
Ne saña beñzer ebed var ne aħad
2440. Kamularıñ işini sensin düzen
Ben b̄çāre kuluña raħm eyle sen
2441. İmdi benüm daħı işimi oñar
Tab aķıt gözüm yaşı oldu pıñar
2442. Ey kamu dertlere dermān eyleyen
Ey kamu yoħsula iħsān eyleyen
2443. Baña daħı gerü iħsān eylegil
Yüregim derdine dermān eylegil
2444. Bunı didi Zelhā zārī eyledi
Haķ Te‘ālā kudretin gör n’eyledi
2445. Virdi Cebrā‘īl’i anda ol kadīm
Kim Zelīhā derdine ola haķīm
2446. Geldi Cebrā‘īl Yūsuf’uñ katına
İşbu sözi söyledi hażretine
2447. Aydur ey Yūsuf selām eyler çalap
Aydur alsun Zelhā’yı kılsun talep
2448. Kendözine anı maķbül eylesün
Tapdur ol miskīn nice bir iñlesün
2449. Ol b̄çāre nitesi yaķdı özin
Diñlesün imdi gerü Zelhā sözin
2450. Haķ Te‘ālā buyruğı saña budur
Çünki Yūsuf işbu sözi işidür
(ÖÇ 68a)

2451. Yūsuf aydur Cebrā'il'e ey aḥī
Zelḥā'nın ḥālin görürsün sen daḥı
2452. Uşda bir gözsüz qarıdur gede
Bir yolu yoḡdur bu yalan dūnyāda
2453. Ḥüsni daḥı ḳalmamıř olmuş fakīr
şimdi ben sulṫānam oldurur ḥaḳīr
2454. Nice andan bir temennā ideyim
şimdiden gerü ben anı n'ideyim
2455. Bir girü var ḥazrete yā Cebrā'il
İşbu ḥāle gör ne buyurur celīl
2456. Girü vardı ḥazrete Cebrā'il nite
Didi İläḥī bilürsin ḥāl nite
2457. Saña ma'lūmdur ḳamu gizlü nihān
Āřikār-durur ḳatuında hep nihān*
2458. Didi Yūsuf'un bilürsin sırrını
Kim ne didi Zelḥā-içün yā ḡanī
2459. Yūsuf aydur Zelḥā'yı nice alam
Ḳarımıřdur gözsüz olmuş ne ḳılam
2460. Anı almaḡa didi yoḡdur yönüm
Ne buyurursun bu söze sulṫānum
2461. Çalap aydur Cebrā'il'e girü var
Göstereyim Yūsuf'a ḥüsn-i süvār
2462. Ben aña ḳudretimi göstereyim
Ḥüsni Zelḥā'ya gine vireyim
2463. Kim evvelden daḥı yek ola özi

---

* Ali Cin neşrinde "Āřikārdur" şeklinde yer alan ibare, vezin gereği "Āřikār-durur" şeklinde olmalıdır.

Hem diyesin Yūsuf'a işbu sözi

2464. Zelhā'yı Yūsuf götürsün evine
Kim bu dem Zelhā'yı göre sevine

2465. Göre kim kanda-imiş hüsn-i cemāl
Hem Yūsuf daḥı du'āya açā el

2466. Du'ā kılsun ben anı kılam revā
Kim bularıñ derdine ola devā
(ÖÇ 68b)

2467. Cebrā'ıl döndi yine indi yire
Geldi Yūsuf katna haber vire

2468. Yūsuf işitdi anı kaldı taña
Didi bir kişi şelam gelsün baña

2469. Haber oldı Zelhā'yı getürdiler
Halvet oldı kamu halkı sürdiler

2470. Cebrā'ıl kaldı Yūsuf Zelhā-ile
Kudretin hakkuñ işit kim ne kıla

2471. Kanadın Cibrıl Zeliḥā yüzine
Digürür kim nur irişe yüzine

2472. Çünkü Cebrā'ıl kanadı tokanur
Zelhā'nıñ görmez gözi yine görür

2473. Baḫdı Zelhā kendüyi görür 'ayān
Şanasın ölmüş yüzi māh-ı tābān

2474. Gitdi ol qarılıḡı daḥı anuñ
Sen işitgil kudretin bir Tañrı'nuñ

2475. On iki yaşında kız oḡlan olur
Yüzine baḫan kişi hayrān olur

2476. Gül yañaḡı şafraya dönmüş-idi

Şol teni hem kapkara yanmış-idi

2477. Gitdi anlar geldi hüsni yerine
Yine virdi nur çalap her birine
2478. Girü açıldı yanağı gülleri
Zâhir oldu arada gülğulları
2479. Girü boyı selvi dala beñzedi
Kaşları dağı hilâle beñzedi
2480. Ne diyem hûbluğın anuñ saña
Yûsuf anı göricek qaldı taña
2481. Hayrân oldu yavı kıldı kendözin
Tek tura geldi yirinden añsızın
2482. Şundi elin Zelhâ'ya vardı ilerü
Zelhâ dağı çekinür andan girü
(ÖÇ 69a)
2483. Tutmağa kaşd eyledi anı yine
Kaçdı Zelhâ düşdi Yûsuf ardına
2484. Çekdi yırttı art etegin Zelhâ'nıñ
Kaçmağa dir yok mudur cânuñ seniñ
2485. Ben seni sevdim sen niye kaçasın
Ne revâdur sırrımı sen açasın
2486. Gel oturalum yiyelüm içelüm
İki yâr olduk bile hoş geçelüm
2487. Bunu dir yalvarur ol Zelihâ'ya
Döndi Zelhâ dağı girdi sarâyıya
2488. Geçdi Yûsuf tahta kendi oturur
Zelhâ'yı dağı yanına getirür
2489. Yûsuf aydur yâ Zelihâ söylegil

Rāzī olduñ mı baña anı digil

2490. Zelḥā aydur rāzī oldum ben saña
Çünkü Tañrı yārī kıldı dir baña

2491. Ben daḥı oldum muṭī^c bāñu nūr
Yūsuf anı işidicek sevinür

2492. Yūsuf aydur Mālik'e ayduñ aña
Kim nikāḥ eyle Zeliḥā'yı baña

2493. Geldi Mālik daḥı hem nikāḥ olur
Yūsuf-içün anda hoş düğün olur

2494. Ol gice geldiydi Yūsuf gerdege
Zeliḥāyile murādına dege

2495. Birbiri boynuna el bıraқdılar
Bal u yağ gibi ikisi aқdılar

2496. Zelḥā bağvān oldı Yūsuf bağına
Yüz yüze urdı yañaқ yañağına

2497. Gāh Yūsuf'ı öper-iken ışşırur
Gāh yapışur döşek içinde sürür

2498. Gāh gülüñ destānına şunar elin
Gāh benefşesin yiyles gāh sünbülün
(ÖÇ 69b)

2499. Gāh düşer üstüne şarmaşur bile
Āḥir güc-ile daḥı düşdüñ ele

2500. Ben daḥı bu gece kīnim alayım
Muḥibbe ḥālidür saña ne kılam

2501. Böyle dir Zelḥā yapışur Yūsuf'a
Oynar-idi beyle ol cānı şafā

2502. Ol gice birbiriyle şāḍ olur

Zelḥā dan Yūsuf murādını alur

2503. Gördi Yūsuf Zelḥa kız oğlan henüz
Zelḥā nıñ qonmamış etegine toz

2504. ‘Acebe qaldı Yūsuf işbu işe
Döndi Zelḥā’ya dir ey güzel başa

2505. Bu ne hikmetdür ki eriñ var-idi
Ol eriñ seni qatı sever-idi

2506. Gice gündüz senüñle-idi bile
Almadı mı ol kişi seni ele

2507. Bu kız oğlan oldıguñ senüñ ‘aceb
Neden oldı ayt baña nedür sebeb

2508. Zelḥā aydur beni Tañrı şaqladı
Ol kāfir degmedi beni bekledi

2509. Saña qısmet eylemişdi ol gani
Aña yalvardım sevindürdi beni

2510. Bir peri kıızı viripdi Hāq aña
Şüretini beñzetdi anuñ baña

2511. Virdi Allāh anı sulḥān qatına
Beni şandı baqıcaq şüretine

2512. Anuñ-ile bile girdi gerdege
Hāşā kim anuñ eli baña dege

2513. Yūsuf işidince [bunu] şāq olur
Hātırı ol qaygudan āzād olur

2514. Qalmadı gönlünde daḥı şüphe kir
Döndi Yūsuf Zeliḥā’ya gör ne dir
(ÖÇ 70a)

2515. Yūsuf aydur Zelḥā’ya ey māh-ı tāb

Ol günü añar mısın didi ‘aceb

2516. Kim dirildiler Mısır hatunları
Dürlü giydürdüñ bunlara tonları
2517. Şan‘at-ile bunlara kılduñ hîle
Kim bular dağı senüñ hâlüñ bile
2518. Beni gösterdiñ bunlara ol zamān
Anlarıñ içine bırağduñ fiğān
2519. Beni görüp ellerin toğradılar
Gördüñ anlar kim neye uğradılar
2520. Şükür ol vaqit beni azdırmaduñ
Āhiretde yüzimi kızdırmaduñ
2521. Ol zamān harāmidüñ şimdi helāl
Ne kadar öpüp kuçsañ yoğdur vebāl
2522. Zelḥā aydur yā Yūsuf unut anı
Söyleme anı utandırma beni
2523. Geçen işlerden bu gün geçmek gerek
Vaḳti hoş görüp yiyüp içmek gerek
2524. Hele imdi hoş görelüm bu demi
Yarına iren kişi n’ider gāmı
2525. Tañrı’ya şükr itdi ikisi hemān
Birbiriyle hoş geçerler bir zamān
2526. Çünkü Yūsuf’a Zeliḥā oldu helāl
Virdi Hağ Tañrı bunlara çoğ ‘ıyāl
2527. Zeliḥā’dan on iki oğlı olur
Kim benī İsrā’ıl’e erkān olur
2528. Benī İsrā’ıl kavmi-idi olar

Yūsuf'ũn ođlanlarıydı ulular

2529. Yine bu sözi kıoyalum bunda biz*
Başlayalum yine bir söze 'azīz

2530. Kışaşāñ nağlını size aydalum**
İbn 'Abbas'dan rivāyet idelüm
(ÖÇ 70b)

2531. Sen dağı 'aşk-ıla diñle bu sözi
Ma'nāya açık gerek göñül gözi

2532. 'Aşk-ıla dinler-iseñ bunı hoca
Kalmaya günāh tenüñde zerrece

2533. Zīrā Kur'an haberidür bu kelām
'Arif añlar bu sözi ne bile 'ām

2534. Dilerseñ sözde fā'ide bulasın
'Aşk-ıla bir hoş şalavāt viresin

2535. Ol zamān kim Zelhā Yūsuf'a varur
Ken'an ili key kıatı kıtlık olur

2536. Bulmaz-idi kimse aşlık yimege
Başladı halk biribirin yimege

2537. Kıatı kıtlık Ken'an oldı ol zamān
Ulu kıçi bir yire geldi revān

2538. Ya'kıb'ũn kıatına dirildi varı
Ağladı bunlar kıamu kıldı zārī

---

* 2529-2912 beyitler arasında Kenan ilindeki kıtlıktan dolayı Yakup'un oğullarını Mısır sultanına buğday almaya göndermesi, burada Yūsuf ile kardeşlerinin ilişkisi, Yūsuf'un babası Yakup'a kardeşlerinden selām göndermesi ve Yakup'un bu selam ile bahtiyar olması tahkiye edilmiştir. Bu beyitler arasında, ana nüsha olarak aldığımız ÖÇ nüshası dışındaki nüshalarda olan ancak tarafımızca metnin kurgusuna yeni bir şey eklemeyeği tespit edilen beyitler metne dāhil edilmemiştir.

** Ali Cin neşrinde "idelüm" şeklinde okunan ibare "aydalum" şeklinde okunmalıdır.

2539. Didiler kim bize çāre eylegil
Yoḥsa açlıkdan kırıldık bellü bil
2540. Ya'ķūb oğlanlarını cem^c eyledi
Bunlara bir kaç kelecı eyledi
2541. Didigim bende yiyecek yok-durur
Mışr'a varıñ anda buğday çok-durur
2542. Varuñ anda bize buğday getirüñ
Hem Mışır sultānını daḥı görüñ
2543. Yarağıñuz eyleyüp girüñ yola
Altun aķça daḥı getirüñ bile
2544. Çün işitdi Ya'ķūbuñ oğlanları
Düzdiler yol yazıgını her biri
2545. On oğlanı ķodı yaraķ itmege
İbn Yāmin'i ķomadı gitmege
(ÖÇ 71a)
2546. Bir oğlanı kendi ķatında ķodı
Kim anı göre sākin ola ödi
2547. Yūsuf'uñ yirine görürdi anı
Anuñ-ile eylenür-idi cānı
2548. Onuna destür virür yola gider
İkisin oķudı nařıḥat ider
2549. řem^c ün-ile Yehūza'yı oķudı
Bir iki kelecı anlara didi
2550. Didi kim Mışr'a varıcaķ anda-sız
Sultāna varup du^c ālar ide-siz
2551. Hıç tağılmañ toğrı ķatına varuñ
Hem benüm selāmum aña degürüñ

2552. İnşāllāh ol size buğday vire
Eylemeye sizi t̄izek göndere
2553. Böyle didi bunlara ögüt virür
Yola çıkardı bunları gönderür
2554. Öpdi kuçdı Allāh'a ışmarladı
Bir zamān bunlaruñ-ile ağladı
2555. Döndi kendi gitdi anlar yolına
‘Azīm kıldılar bular Mışr iline
2556. Dün ü günü evleyüben sürdiler
Mışr'a irüp şehir içine girdiler
2557. Onı dağı şokağ içinde yörür
Giderek yolları bir yire varur
2558. Yūsuf'uñ köşki önüne irdiler
Köşkte Yūsuf otururken gördiler
2559. Hāyrān oldu kamosı kaldı taña
Onı dağı kamuñuz degdi aña
2560. Bir zamān turur bular vālā olur
Gidemediler bular anda qalur
2561. ‘Aşk-ı Yūsuf bunları kıldı delü
İllā yüzi niķāb ile örtülü
(ÖÇ 71b)
2562. Kimse anı görmez-idi āşkāra
Nā-gāh Yūsuf dağı baqdı bunlara
2563. Gördi kardaşlarını anda görür
Āh idüben çağırur na‘ra urur
2564. Düşdi ol dem Yūsuf'uñ ‘aqlı gider
‘Aqlı geldi başına gör ki n’ider

2565. Ol mübârek gözleri yaşı aķar
Manzarından ol yigitlere baķar
2566. Gördi on ķardaşını anda bile
Bu birin görmedi bunların-ile
2567. İbn Yâmin evde ķaldı bir eşi
Yūsuf'ũn ol-idi kiçi ķardaşı
2568. Atası gelmeye anı ķomadı
Anı Yūsuf yirine sever-idi
2569. Gördi Yūsuf bunları kılar şükür
Yūsuf'ũn vezîri yanında tırur
2570. Şordı Yūsuf'a vezîr ey pâdişâh
Niçün ağlarsın idersin bunca âh
2571. Saña ne oldı şâhım baña digil
Sebebi nedür bu işüñ söylegil
2572. Yūsuf aydur vezîrine tır örü
Şol yigitleriñ ķatına var girü
2573. Şor bunlara kim bular ķandan gelür
Yâ Dimişķ'dan yâ Ken'ân'dan gelür
2574. Ğarîblerdür bu şehrlü degil bunlar
Bunları görelü uş içüm yanar
2575. Hele bunlar şimdi yoldan geldiler
Var bunlara şor ki bunlar ne diler
2576. Ne ki isterse bunlara vireyim
Al getür bunda buları göreyim
2577. Yūsuf emriyle vezîr tırdı varur
Vardı ilerü bunlara selâm virür
(ÖÇ 72a)

2578. Didi gelün sizi oğur pādişāh
Nesne buyurdı size virür bu şāh
2579. Aldı bunları sarāya getürür
Her birine bir yiri tekye virür
2580. Bunları izzet-ile ağırladı
Hān bırağdı önleriñe toyladı
2581. Etmegi şekeri helvāyı düzdi aş
Dökdi önlerine çok dürlü aş
2582. Şol kadar ni‘met yidürdi anlara
Toydı bunlar ol la‘if biryānlara
2583. Ni‘metiñ artdı çoğı götürdiler
Şekeri şerbetleri getürdiler
2584. İçdiler ol şerbeti dağı yine
Bağdı ol sā‘atde biribirine
2585. Onı dağı kelecı eylediler
Biribirine Yūsuf’u söylediler
2586. Didiler kim işbu pādişāh bizi
Kıatı hoş gördi ‘aceb nedür sözi
2587. Ni‘met-ile uş bizi kıldı ganī
Dilegi ne ki bilevüz biz anı
2588. Bizi bu ulu bezīrgānlar şanur
Yükümüzi dürr-ile mercān şanur
2589. Yükümüz kara kıra gece güce
Giydigimiz hod ‘abā uçdan uca
2590. Dağı bizde nesne yoğ lāyık buña
Bunı söyleyü bular kıaldı taña

2591. Yine Şem'ün ara yirde söyledi
Didi ey qardaşlarım diñleñ didi
2592. Ben diyeyüm sebebini bu işüñ
Sizde qalmasun eşeri teşvişüñ
2593. Bu kişidür atamızı eşidür
İbrāhim oğlı-durur hoş kişidür
(ÖÇ 72b)
2594. Ya'qūb atamız kerāmetine bu
Anıñ-içün bize eyledi tapu
2595. Yoḥsa bizüm gibileri bu n'ider
Sebebi budur size itdim ḥaber
2596. Döndi Yehūza ulu qardaşları
İtdi sulṭān bize bu işleri
2597. Dökdi öñünüze yidürdi bize
Aydayım ma'nāsımı budur size
2598. Bizi görünce esirgedi özi
Gördi yoḥsul u faqīr qamumuzu
2599. Tonlarımızı daḥı gördi ḥaqīr
Key za'if u key ḥafif u key faqīr
2600. 'İzzet-ile bu bizi ağırladı
Vezīri geldi bizümle aş yidi
2601. Esirgedi çün nazār itdi bize
Sebebi budur ki uş didüm size
2602. İşbu resme her birisi söyledi
Bunlarıñ sözini vezīr diñledi
2603. Yūsuf'a geldi didi anı kamu
Çünkü işitdi bu sözi ey 'amu

2604. Kendözini yeñemedi ağladı
Gözi yaşı ırmağ oldu çağladı
2605. Bir zamān ağladı sildi gözini
Anda görürdi bularıñ yüzini
2606. Gördi arkadaşları karşı oturur
İkisini bilemedi kim durur
2607. Sekizin bildi ikisin bilmedi
Didi ol iki ‘aceb kimdür didi
2608. Didi ey sübhān ‘aceb ne kişidür
Kim benüm arkadaşlarımıñ eşidür
2609. Bunu dirken Cebrā’ıl geldi yire
Kim ol iki kişiden haber vire
(ÖÇ 73a)
2610. Didi Yūsuf ol iki yigitleri
Karadaşıñdur bilmesin anları
2611. Adı Yehūza’dur birisiniñ
Ulu karadaşıñ-durur didi seniñ
2612. Ol birisi dağı karadaşdur ağı
Adı hem Şem’ ün-durur anuñ ağı
2613. Bunu didi Cebrā’ıl gitdi yine
Bağdı Yūsuf anda kendi oğlına
2614. Didi ey oğlum benüm sözüm işit
Şol yigitleriñ [yanına] var becīd
2615. Var bunları sen dağı konuğlağıl
Bunlarıñ gönülcüğini şağlağıl
2616. ‘İzzet eylegil bunlara sen dağı
Yidür içür bunlara olğıl sağı

2617. Bunların gönüllerini al ele
Vardı Yūsuf oğlu işit ne kıla
2618. Bunlara karşı Mısır yoğsulları
Cem^c iderdi şehirde var dervişleri
2619. Bunları evlere koyarlar-idi
Ulu kiçi kamu şayarlar-idi
2620. Ol hālāyık sağışınca etmegi
Bişirüp ulaştırur Mısır begi
2621. Etmeg-ile ikişer altun virür
Ya'küb'ün oğlanları anı görür
2622. Tañlar-idi her birisi ol işi
Kim nice yoğsula yidürdi aşı
2623. Birbirine bakışup söyleşdiler
Her birisi bir kelecı açdılar
2624. Didiler kim ne keremlü şāh olur
Her birisi ol işde agāh olur
2625. Olmaya buncalayın cömerd kişi
Kim virür yoğsullara etmek aşı
(ÖÇ 73b)
2626. İşbu kılıkda nicesi yidürür
Her ki geldi katına sevindürür
2627. Buncalayın olmaya cömerd sağı
Var-ise hemān bu olur bir dağı
2628. Yüzi gökçek sözi şīrīn hūlkı hoş
Luṭfi ihsānı dağı vardur üküş
2629. Āferīn gelsün bunuñ ol cānına
Cümle kıllar sevinür ihsānına

2630. İşbu resme Yūsuf'ı öğdi bular
Her biri aña du'ālar kıldılar
2631. Şāḍ u gām oldı Yūsuf kardaşları
İşit imdi Yūsuf'ı n'eyler yārı
2632. Turu gelüben Yūsuf örtüdi yüzün
Belürsüz söz itdi niķābıyla özin
2633. Diler anda vara kardaşlarına
Göre bu hālleri ol aḥvāline
2634. Köşkten indi toğrı varur bunlara
Anda selām virdi oturanlara
2635. Kāmu öri turdı selām aldılar
Döndi Yūsuf anlara gör ne şorar
2636. Yūsuf aydur ey yigitler hāliñüz
Baña söyleñ bileyüm aḥvāliñüz
2637. Kanķı iķlimden gelür-siz bu-ile
Hiç üşenmeñ söyleşüñ benüm-ile
2638. Aşlıñuz kimdür atañuz adı ne
Bu şehre gelmekligüñ maķşüdi ne
2639. Onuñuz dağı kāmı kardaş mı-sız
Yoḥsa kervānla bile yoldaş mı-sız
2640. Söyleñ imdi toğrı sözüñüz baña
Baķdı bunlar biribirinden yaña
2641. Onı dağı du'ā eyledi aña
İşit imdi ne söyledi bunlara
(ÖÇ 74a)
2642. Didiler kim aña ey şaḥ-ı cihān
Biz kāmı kardaşlaruz bir atadan

2643. Yirimüz Ken'an-durur ey bahtlu
Nebî-durur aşılmuz yavlağ ulu
2644. Atamız Ya'küb peygamber-durur
Kim beni İsrâ'îl'e reh-ber-durur
2645. Dedemüzün adı İbrâhim Halîl
Aşılmuz ulu-durur key diñlegil
2646. Cümlemüz biz on iki kardeş-idük
Biribirimiz-ile yoldaş-idük
2647. İbn Yâmin'dür birimizün adı
Anı bizüm atamız evde qodı
2648. Bizüm-ile qoşmadı anı bile
Qaldı anda atamuza iş ola
2649. Bir dağı kardeşciğumuz var-idi
Atamız anı qatı sever-idi
2650. Hüsni içinde yok-idi beñzeşi
Atamuzuñ ol-idi sevdik eşi
2651. Dünyâyı anuñ-ile görür-idi
Ne kim oldıyısı anı qılur-idi
2652. Hem anuñ adı dağı Yūsuf-idi
Nā-gihān bir gün anı qurt yidi
2653. Atamuza qaldı derdi hasreti
Zirā severdi anı yavlağ qatı
2654. Ol gidelden berü aqar gözleri
Çünkü Yūsuf işidür bu sözleri
2655. Yūsuf aydur hey nicesi söziñüz
İyi söyleñ devşirün kendözünüz

2656. Söylediğünüz kelecî söz degül
‘Aqla şıgmaz zîrâ kim ol öz degül
2657. Bir kişi kendüsi peygamber ola
Sevgisi gerek ki berâber ola
(ÖÇ 74b)
2658. Birini sevmeye birini seve
İşbu iş peygambere rehber ola
2659. Bunlar aydur aña ey şâh-ı cihân
Gökçek-idi hâdden aşâ ol civân
2660. Sen eger anuñ yüzini göresin
Tâcını tahtını aña viresin
2661. Yoğ-ıdı ancılayın görkli cemâl
Yüzini gören olurdu pâymâl
2662. Şimdi atamız anuñ derdi-ile
Ağlamakdan gözlerin virdi yile
2663. Ağlamakdan görmez oldu gözleri
İllâ Yūsuf’ dur dilinde sözleri
2664. Anuñ adın kendözine kıldı yâr
İşbudur bizüm sözümüz şehr-i yâr
2665. Yūsuf işitdi bularuñ sözünü
Âhu kıldı ol erenler gözünü
2666. Dökdi terkisinden ol seyl-âbını
Tâze kıldı yüreginüñ tâbını
2667. Bir zamândan gözlerin sildi yine
Döndi bunlara cevâb virdi yine
2668. Didi yigitler kamuñuz derilüñ
Mâlñuzu getürüñ buğday aluñ

2669. Yūsuf aydur getürür kaplarını
Açdı kullar buğdayuñ anbarını
2670. Virdi Yūsuf bunlara buğday arı
Toldı bunlarıñ ne kim var kapları
2671. İşmarladı bunlarıñ ellerine
Anda Yūsuf bir h̄l̄e kıldı yine
2672. Öğrılayın aqçaların gizledi
Çuvalıñ içinde bunlar görmedi
2673. Buğday-ile çuvala koydı bile
Ol bilür kim anı dağı kim bile
(ÖÇ 75a)
2674. Geldiler bunlar ki buğdayın alur
Yine bunlar gitmeye yaraq kıllur
2675. Develerin yükledüben gitdiler
Yūsuf' uñ kulları ol dem yitdiler
2676. Qomadılar gitmeye dönderdiler
Yūsuf' uñ girü katına vardılar
2677. Qorqdı bunlar kamucağı ditredi
Birbirine bunlar-içün söyledi
2678. Söylediler bizi n' için dönderür
İkileyin bizi meger gönderür
2679. Şuç kılmadıq bellü-durur kamumuz
Pes ne qorqu şāha yörüñ varavuz
2680. Vardılar ikrām idüben tırdılar
Şāh öñünde kamusı yüz urdılar
2681. Du'ā kıldı kalqıdı bunlar çağırur
Didiler sulţān girü ne buyurur

2682. Gördi Yūsuf kamu bunlar kōrkdılar
Kōrkmañız dir bunlara ey şeh-r-i yār
2683. Tatlu diliyle bunlara söyledi
Ey yigitler sözimi diñleñ didi
2684. Her kaçan kim iliñüze vara-sız
Atañuzuñ görkli yüzün göre-siz
2685. Benden aña çok selām eyleye-siz
Tā‘dadāyım luṭfiñuz söyleye-siz
2686. Dağı bir sözüüm var anı işidüñ
Hele şimdi sağlğ-ıla siz gidüñ
2687. Girü dönüben baña gelürseñiz
Yine benden siz taḥıl alursañız
2688. İbn Yāmin’i baña getüre-siz
Anı dağı göreyim ben ey ‘azīz
2689. Her ne kim dilerseñüz virem size
Taqs̄̄ eylemeñ didi işbu söze
(ÖÇ 75b)
2690. Sizi görelden berü sevdim sizi
Anda varup zinhār unutmañ bizi
2691. Getürüñ ol biriñüzde göreyim
Yine size iyü buğday vireyim
2692. Bunı didi bunları esenledi
Destūr virdi bunlara gidüñ didi
2693. Bular dağı baş uruban döndiler
Şāh öñünde yollarına girdiler
2694. Kānķı yola kim bular irişdiler
Ol ilüñ kavmi gelüp görüşdiler

2695. Bunlara ni‘met döküben hoş tutar
Hürmet eyler biribirinden beter
2696. Getürür bunlara ni‘met varını
Ya‘ kıb’uñ oğlanları gördi anı
2697. Bunlar aydur Mışır’a gelürken bizi
Söylemedi bize kimse bir sözi
2698. şimdi gör ki bize bu halk yüz sürür
Her biri varın evinden getürür
2699. İşbu fikri her biri eylediler
Yine dönüp bu sözi söylediler
2700. Didiler kim bize bir ‘ālī nazār
Üstümüze düşdi andan bir eşer
2701. Ol nazardan irdi bize bu kıdem
Zīrā oldur şimdi řāh-ı muhterem
2702. Mışır sultānidur ol görkli başa
Gevher olur nazār eylerse taşa
2703. Böyle diyü her biri gider-idi
Kāmusı aña du‘ā ider-idi
2704. İllā bunlarda var-idi bir niřān
Aydayım kim ne-idi anı ‘ayān
2705. Yūsuf’uñ görkli kıokusu bunlara
Eşer itmişdi şehirde anlara
(ÖÇ 76a)
2706. Bunlarda Yūsuf kıokusu var-idi
Andan ötri halk kıamu öger-idi
2707. İblīs anı bildi hile eyledi
Geldi yola bunlara gör n’eyledi

2708. Bir oca Şeklinde girdi ol la' ın
Gider-iken bunlaruñ aldı nin
2709. Bunlaruñ geldi atına söyledi
Tırdı bunları söz-ile egledi
2710. Didi ne yirden geliŐinz berü
Nereye gider-siz ayduñ ancarı
2711. Bunlar aydur biz Mışır'dan gelrz
Yirimz Ken'an'dur anda varuruz
2712. Yükümüz bizüm amu buğday-durur
Geldi Őeytn bunlara elin urur
2713. Eli-ile Şıfadı amusını
Gidereydi Ysuf'uñ yisisi
2714. Bunlaruñ ztından ol oğuları
Mağv ıldı-idi amu anları
2715. T ki Ya'kb ol oğuyı bilmeye
Ysuf'ı isteyü Mışır'a varmaya
2716. MaĐŐdi hem ol-idi bitdi işi
Gitdi Őeytn aldı ana teŐvŐi
2717. Gitdi bunlar dağı yine yoluna
Kim iriser ol la'nñ fi'line
2718. Söz kŐdr evlerine geldiler
Ataların Şağ selmet buldılar
2719. Atalarına dest-bs eylediler
N'itesin baba diyü söylediler
2720. Ya'kb anları dağı ağırladı
pdi oğdı bunları gr n'eyledi

2721. Elin urdı Ya'kūb anlara güler
Yine döndi gözinüñ yaşın siler
(ÖÇ 76b)
2722. Güler-iken yine döndi ağladı
Gördi oğlanları anı tañladı
2723. Şordılar kim niye ağlarsın ata
Güldüñ evvel şimdi bu aḥvāl n'ite
2724. Bir bize bu sözi ma'lūm eylegil
N'içün ağlarsın bize anı digil
2725. Ya'kūb aydur aydayım oğlanlarım
N'içün ağlaram bilüñ ey cānlarım
2726. Sizi gördüm evvel oldum şādumān
Zīrā Yūsuf yisi geldi revān
2727. Sizden irdi burnuma hoş rāyiḥa
Cānım içi tıldı ferāḥ cāyiḥa
2728. Bād-ı cennet şandı cānım ol yeli
Uyandı kafesde cānım bülbüli
2729. İllā soñra geldi bir çirkin қоқu
Ağladığım ol-idi Tañrı ḥaqqı
2730. Ol қоқudan beni ağladan bilüñ
İllā bir sözüm var anı işidüñ
2731. Mışır şāhından baña virüñ ḥaber
Size buğday virdi mi ol baḥtiyār
2732. Dīni ne dīn ehl-i ĩmāndan mıdur
Biz neye taparsavuz andan mıdur
2733. Sizi hoş gördi mi aydıñuz baña
Döndi oğlanları söyledi aña

2734. Didiler kim ey ata ol pādīshāh
    Ḳatı cömerdi saḥı keremlü şāh
2735. Yüzi gökcek ḥulḳı güzeldür sözi
    Ḥürmet-ile key ağırladı bizi
2736. Dīni daḥı arı dīndür ey ḥoca
    Şuḥf-ı İbrāhim oḳur irte gice
2737. Yoḥsula her gün gümüş altun virür
    Her ki varursa ḳatına ḥoş görür
    (ÖÇ 77a)
2738. Bizi daḥı oḳuyuban ṭoyladı
    Dile gelmez kim keremler eyledi
2739. Geldi bir gün ol bize güle güle
    Çoḳ selām itdi saña bizüm-ile
2740. Didi bize çünki girü gelesin
    Atañuzdan bir dilek var bilesin
2741. İbn Yāmin’i daḥı aluñ gelüñ
    Daḥı benden ne ki gerekse aluñ
2742. Anı getürüñ didi görem anı
    Benüm-ile eyleñüz kerem daḥı
2743. İmdi bizden İbn Yāmin diler
    Anı daḥı görmege yavlaḳ iver
2744. Didi bize key severem ben sizi
    Didi daḥı ol atañuz ‘azīzi
2745. Seni şorar gice gündüz ol ulu
    Nicedür ḳayḡudan ol baḥıtulu
2746. Biz daḥı didük aña sözüñ varın
    İşidüp aḡlar-idi ol nāzenin

2747. Senüñ aduñ işidine ağladı
Gözi yaşı ırmağ oldu çağladı
2748. Bildük ol sulţān seni katı sever
İbn Yāmin dağı senden diler
2749. Vir anı dağı alalum gidelüm
Ne ki sen dir-iseñ anı idelüm
2750. Çünkü Ya'kūb diñledi bu sözleri
Āhı kıldı tola geldi gözleri
2751. Ya'kūb aydur ey benüm oğlanlarım
Size var-durur benüm çok zanlarım
2752. Zīrā bir oğlum dileyüp aldıñuz
Kırda yidirüp yabana şaldıñuz
2753. Geldiñiz kim bunu dağı ala-sız
İledüben ancılayın kıla-sız
(ÖÇ 77b)
2754. Beni miskīn eyleyesiz kaygulu
Yavı kıldım birini oldum delü
2755. Henüz anuñ dağı derdi gitmedi
Yüregimüñ dağı zaħmı bitmedi
2756. Bunu dağı geldiñüz yitürmege
Didi oğlanlarım düşmeñ amāna
2757. Dağı işbu sözi baña söylemeñ
Virmezem ben anı dilek eylemeñ
2758. Beni incitmeñ kerem eyleñ didi
Döndi oğlanları yine söyledi
2759. Didiler kim gerçek aydarsın ata
Biz bilürüz kim saña kılduğ haţā

2760. Biz senüñ hakkında kılmışuz yavuz
Bu gün önünde senüñ şart ıdevüz
2761. Şuḥf-ı İbrāhimi anda vir bize
Yine anı getürelüm biz size
2762. Sen daḥı ışmarla Tañrı'ya anı
And-ile vir bize İbn Yāmin'i
2763. İltelüm ol sulṭāna göre yüzün
Girü sağlıkla getürevüz özin
2764. Böyle diyü kamucağı yalvarur
Atası önünde kamu baş urur
2765. Gördi Ya'qūb bunları esirgedi
Siz bilür-siz didi ol dem söyledi
2766. Didi aluñ İbn Yāmin'i varuñ
Yine sağ anı katuma getürüñ
2767. Hele bir kerrāt daḥı varuñ didi
'Afv kıldı yine iḥsān eyledi
2768. Viridi İbn Yāmin'i ol görklü pīr
Yine Ya'qūb bunlara işit ne dir
2769. Ya'qūb aydur kanı ol buğdayıñuz
Döküñ anı kile-ile şayıñuz
(ÖÇ 78a)
2770. Dirilüp çuvalları hep açdılar
Her birinüñ ağızı bağm şeşdiler
2771. Dökdiler ol buğdayı ol dem yire
Buğday-ile kīseler çıkdı bile
2772. Aqçaları girü çuvaldan çıkar
Anı göricek sevindiler bunlar

2773. Ya'kūb ođlanları řād oldu dir
İllā Ya'kūb kayđuyla tı oldu dir
2774. Qatı melūl oldu ol pīr ü 'azīz
Didi oğlanlarım gōrdiñiz mi-siz
2775. Ol bizüm aqçamızı begenmemiş
Anıñ-içün buğday-ile gizlemiş
2776. Aluñ ol aqçayı yine iledüñ
İbn Yāmin bile aluñ gidüñ
2777. İletüñ anı dağı çün kıldı talep
İřiñüzi hayra getüre çalap
2778. Yine bunlar yola 'azm eylediler
İşit imdi kim bular n'eylediler
2779. İbn Yāmin'i bile aldı bunlar
Gitmiş-iken geldi Ya'kūb'dan haber
2780. Gel diyü Ya'kūb bunları kıđurur
Bunlar dağı döndi qamusı varur
2781. Varuban Ya'kūb öñünde tırdılar
Ne buyurursın diyüben şordılar
2782. Ya'kūb aydur size var bir sözüüm
Uş şımarlarven size ben kendözüm
2783. Şağ esen siz Mışr'a çünkim vara-sız
Ol řehrüñ içine çünkim gire-siz
2784. İkin ikin oluban girüñ şehre
Şalıđıñız şehrde olsun bir ara
2785. Ol araya diriliñ birin birin
Şıđınuñ halk size kılmasun kemın
(ÖÇ 78b)

2786. Bir apudan cümleñüz girürseñiz
Bir araya dirilüp urursañuz
2787. Ol şehir halkı sizi çün göreler
Ne yigitlersiñiz diyüben soralar
2788. ardaşuz diyü cevāb eylesesiz
Dil dege size baña söyleyesiz
2789. Uş şımarladım didi işbu sözi
Varuñ kim Ha oñara işiñüzi
2790. Yine bunlar apu ikrām itdiler
Döndi bunlar yollarına gitdiler
2791. Dün ü günü ivleyüben aşdılar
Kūh u şahrāya yabana geçdiler
2792. Söz üküşdür irdi Mısr’a amusu
İbn Yāmin bile ol Tañrı hāşı
2793. İrdiler Mısr’a öñünde urdılar
İkin ikin her apuya vardılar
2794. İbn Yāmin aldı anda yalıñuz
Gitdi anlar hāırı oldu yavuz
2795. Zīrā kendiniñ yog-ıdı ardaşı
Ki şehre bile gire ola eşi
2796. İki ardaş bir yola gitdi bile
aldı yalıñuzca ol aygu-ile
2797. İbn Yāmin daı yöridi şehre
Çāresizce n’eylesün girdi şehre
2798. İbn Yāmin bāb-ı Ken‘āndan girür
Añul añul şoa içinde yörür

2799. Kime uğrarsa şorar yol kıadadır
Biri bilmez didigi anuñ nidür
2800. Kimse bilmez İbn Yāmin dilini
Gide gide irdi tıtdı belini
2801. Zīrā bunlar dili ‘İmrān dilidür
Hem dağı illeri Ken‘ān ilidür
(ÖÇ 79a)
2802. Mışır ħalkı bilmez-idi ‘İmrānī
İbn Yāmin’iñ melül oldı cānı
2803. Bir arada oturuban ağladı
Bu şehirde yolum azdırdum didi
2804. Kıanda bulam didi kıardaşıarımı
Didi yā Rabb sen bilürsin ħālimi
2805. Saña sıgındım didi nem yā ħanī
Yine kıardaşıarımā irdür beni
2806. Böyle dir İbn Yāmin zārī kıılır
Ĥađ Te‘ālā Cebrā’ıl’e buyurur
2807. Didi var Yūsuf’a ħaber eylegil
Kıardaşı geldiĝin aña söylegil
2808. İndi Cebrā’ıl çalap emri-ile
Yūsuf’uñ kıatına söyleşdi bile
2809. Didi Yūsuf İbn Yāmin kıardaşıuñ
Uşda şehirde geldi senüñ yoldaşıuñ
2810. Sen dağı oturma anı kıarşıla
Kıulavuzla anı yolını bula
2811. Oturur fūlan yirde ħayrān-zād
Tınuñı deĝşür kıuruban aña var

2812. Bin deveye yüzüñe niķābīñ ur
Hasretiñdür al sarāyuna getir
2813. Bunı didi Cebrā'īl gitdi yine
Turdı Yūsuf dađı ol dem sevine
2814. Tonların degşürüben giydi 'abā
Başına dülbend şarındı key qaba
2815. Yüzin örtüdi deveye bindi gelür
Ol şoķaķ içinde ķardaşın bulur
2816. Görüdi ķardaşını oturur ģazīñ
Sürüdi Yūsuf devesin geldi yaķın
2817. Ķatına varıcağaz virdi selām
Turdı geldi ol dağı kıldı kıyām
(ÖÇ 79b)
2818. 'İmrāñice Yūsuf aña söyledi
Ne yigitsin bunda n'eylersin didi
2819. Nereden geldiñ didi aduñ nedür
Kimüñ oğlısın vü bünyāduñ nedür
2820. Keyfe cite yā ağı fentiķ lenā
Tır gidelüm yā ağı irfaķ lenā*
2821. Ćün işitüdi İbn Yāmin bu sözi
Ağlar-iken tāze oldu gül yüzi
2822. Söze geldi İbn Yāmin söyledi
Ya'ķüb oğluyam diyü şerħ eyledi
2823. Didi Ken'an'dur ilimüz yā yigit
İllā bir söz ideyim saña işit
2824. Baña sulţān sarāyın göster cānım
Anda ķardaşlarım var dağı benüm

---

* "Nasıl geldin ey kardeşim anlat bize, kalk gidelim ey kardeşim bize arkadaşlık et."

2825. Anları bulam bu cānım sevine
İllā saña bir sözüm vardır yine
2826. Sözüm işbudur ‘İmrān dilini
Ne bilūñ görmedūñ Ken‘ān ilini
2827. Kimse bu şehride bu dili söylemez
Sen ne hoş söylersin uş baña beyāz
2828. Kanda öğrendūñ bu dili ayt baña
Döndi Yūsuf yine söyledi aña
2829. Yūsuf aydur ben daḥı Ken‘āndanam
Ken‘ān içinde olur atam anam
2830. Anda örgendim bu ‘İmrān dilini
Böyle dir Yūsuf şıfadı kolını
2831. Bir bilezik altun kolundan hem
Kıymeti taşlar-ile olmuş behem
2832. On iki biñ altun anuñ kıymeti
İki başı la‘l-idi hem kıymeti
2833. Şandı kim Yūsuf kolundan çıkarur
İbn Yāmin eline şunu virür
(ÖÇ 80a)
2834. Didi ur bilezigi daḥı koluña*
Teberrük olsun bağışladım saña
2835. Aldı anı İbn Yāmin sevinür
Şıfadı yeñini koluna urur
2836. Bakdıgınca aña göñli şād olur
İllā anuñ kıymetin ol ne bilür

---

* Ali Cin neşrinde “kuluña” şeklinde olan ibare, anlam gereği “koluña” şeklinde olmalıdır.

2837. Şırça şanurdu anı İbn Yāmin
Zīrā kim gördiği yok buncılayın
2838. Hele urdu kolına çekdi yeñin
Yine Yūsuf söyledi ol pāk-dīn
2839. Yūsuf aydur kandadur kardaşlaruñ
Kaç kişidür bilge yoldaşlarıñ
2840. İbn Yāmin didi on bir kardaşuz
Bile geldük bu şehirde yoldaşuz
2841. Gitdi onı yalıñuz [ben] qalmışam
Bu arada şöyle ‘aciz olmışam
2842. İllā Tañrı uş seni şaldı baña
Çün seni gördüm girü işim oña
2843. Hem atamız dağı bize söyledi
Her birimüze vaşiyet eyledi
2844. Didi bize çünkü Mışr’a vara-sız
Her biriñüz bir kapudan gire-siz
2845. Biriküben girmeñiz didi şehre
Olmasun kim size yavuz göz ire
2846. Gitdi bunlar beni yalıñuz qodı
Ben bunları nerede bulayım didi
2847. Yūsuf aydur gel gidelüm ben bulam
Bunlarıñ varduğı yiri bilürem
2848. Aldı İbn Yāmin gitdi bile
Kendünüñ sarāyına geldi bile
2849. Gördi kardaşların anda oturur
İbn Yāmin’e buları gösterür
(ÖÇ 80b)

2850. Didi uşda oturur yoldaşlaruñ
Bu midur didi senüñ qardaşlaruñ
2851. İbn Yāmin didi bunlardur begüm
Bunlara irmekdür benüm dilegüm
2852. Çünki gördüm bunları sevindi cān
İllā seni dağı artık sevdi cān
2853. Seni görelden berü sevdim seni
‘Āşık eyledüñ saña uşda beni
2854. Dilemez cānım ki senden ayrıla
Hizmetiñde n’ola olaydım bile
2855. Yüzimi ayağıñda hāk ideydim
Gözlerim yolunda nem-nāk ideydim
2856. Seni görelden yüregim oynadı
Cigerim içinde qanım qaynadı
2857. Yūsuf’ı qurda yedürelden berü
Gülmemişem aqlaram andan berü
2858. Uş gönül açıldı bugün qayğudan
Ölmiş-iken diri kıldıñ beni sen
2859. Tañrı luţfindan seni sevindire
Her ne kim diler-iseñ anda vire
2860. Böyle diyü Yūsuf’a du‘ā kıılır
Ne bilür kim kendüñüñ qardaşıdır
2861. Niceleri ayırd-iken vaşl ider
Niceleri ümmeye yine irgürer
2862. Qamu derdiñ dermānı yine senden
Ey nice rencülere şıhhat viren

2863. Niceleri biliş-iken yād iden
Nice bilişleri nevmīz öldüren
2864. Niceleri doğru yoldan çıkararı
Ey nice gözsüzlere yol gösteren
2865. Yā İlahī mahrum etme sen bizi
Raḥmetiñle yarlığa cümlemüzi
(ÖÇ 81a)
2866. Hoş du‘ādur işbu söz kamumuza
Vir şalavāt raḥmet eyleye size
2867. İşit imdi yine Yūsuf kışşasın
İbn Yāmin kim ne kıldı ol emīn
2868. İsteyüben buldılar kardaşların
Gördi bir yirde oturmuşlar varın
2869. Geldi bunlarıñ katına görüşür
Koçuşuban bunlarıñla öpüşür
2870. Gördi bunlar İbn Yāmin şād u kām
Hüsünüñ gülleri açılmış tamām
2871. Şordılar kim İbn Yāmin kandasın
Hele şimdi hoş gülersin ḥandesin
2872. Yūsuf ölelden berü hīç gülmediñ
Katumuza bunculayın gelmediñ
2873. Baqçanuñ güli tāze olmuş bu gün
Zihī söyler gülüñ bülbüli bu gün
2874. Söyle bize ne ḥikāyetdür aḥī
Biz daḥı āgāh olalum ay saḥī
2875. İbn Yāmin söze geldi söyledi
Ne ki gördi bunlara şerḥ eyledi

2876. Bunlara didi kim ey devletlerim
Ma'den-i saḥā luṭf-ı ihvānlarım
2877. Gelür-iken bir yigide uğradım
Yolum azdı baña yol göster didim
2878. Söyledi 'İmrānīce anda baña
Didi kōrkma gösterem yolu saña
2879. Şöyle ki luṭf-ile baña söyledi
Beni kendözine muḥīb eyledi
2880. Görmedüm ancılayın ḥulḳ-ı laṭīf
Hem baña bir nesne virdi ol ḥarīf
(ÖÇ 81b)
2881. Şıfadı ḳolını bu bilezigin
Çıkaruban elüme virdi hemin
2882. Didi urḡıl ḳoluña bunu yigit
Saña virdüm bunu baḥşış ḳabül it
2883. Ben daḫı ḳıldım anı aldum ḳabül
Yine söyledi baña pür-uşül
2884. Didi ḳardaşlarıña iltem seni
Yoldaş oldu size getürdi beni
2885. Şimdiye degin bileydi ol civān
Sizi gösterdi baña oldu revān
2886. Anı görünce bu cānım oldu şād
Gönlüm evi ḳaygudan oldu āzād
2887. Bir daḫı ḳaçan görem ol ḥüb yüzi
İşitdi ḳardaşları işbu sizi
2888. Ulularımñ Yehūza-idi adı
Ḳamu beyhüde senüñ sözüñ didi

2889. Nice söylersin didi bu yalanı
Gerçek-iseñ ol bilezigiñ kanı
2890. Göster anı didi imdi göreyim
İbn Yāmin didi kim göstereyim
2891. Şundı ol sâ'at kolından çıkarur
Yehūza'nuñ eline şunu virür
2892. Aldı Yehūza aña kıldı nazār
Gördi ol bilezigi la'l ü gevher
2893. Hāyrān oldı bir zamān qaldı taña
Didi qardaş bunı bağışla baña
2894. Kim bu bir şırça bilezikcek-durur
Böyle didi tiz koluna geçürür
2895. Yeñini çekdi koluna bir zamān
Melül oldı İbn Yāmin ol civān
2896. Qatı kaygu başdı İbn Yāmini
Yehūza dağı aradı kolunu
(ÖÇ 82a)
2897. İsteyü gördi kolunda bulmadı
Taña qaldı n'idesini bilmedi
2898. Didi gitmiş ol bilezik qandadır
İbn Yāmin didi kim uş bendedür
2899. Şıfadı kolını aña gösterür
Rūvil aldı ol bilezigi görür
2900. Ol dağı koluna geçürdi anı
İbn Yāmin'ün melül oldı cānı
2901. Virmedi Rūvil ki nice diledi
Şundı ol dağı kolını istedi

2902. Gördi gitmiş kolu hemān boş-durur
Yine hemān issi kuluna varur
2903. Qardaşmuñ onı da aldı ey yār
Yavı kıldı biribirine şorar
2904. Birbirini turuban aradılar
İbn Yāmin'in kolunda buldılar
2905. Qamusından gitdi issine varur
Çünkü bunlar işbu aḥvāli görür
2906. Daḥı kimse eylemedi kıl ü kāl
Didiler kim bilezik aña ḥelāl
2907. Çünkü baḥşış itdi aña ol raķīb
Bize gerekmez senüñdür ol naşīb
2908. Bunı diyü qamusı dek turdılar
Birbirine bunlar ögüt virdiler
2909. Didiler kim ayruq anı dilemeñ
Çünkü aña degdi ayruq söylemeñ
2910. Çün işitdi İbn Yāmin sevinür
Ol bilezigi görüben avınur
2911. Bildi ol bilezigi kıymetlüdür
Her ki urunsa anı ḥürmetlüdür
2912. Kıldı ol bilezik İbn Yāmin'e
Sen daḥı işit bu şiri sevine
(ÖÇ 82b)
ŞİR*
2913. Fā'ili muḥtar-durur fi'inde ol**
Zī-şafālar virür şadefdedür ol

---

* Başlık ÖÇ 82b.

** 2913-2933 arasındaki beyitler sadece ÖÇ'de bulunmaktadır.

2914. Şādıkā şıdkımı reh-ber iden ol
Yolı virmez hergiz ol münkirlere
2915. Güle rengi müşg-i ‘anber қоқудan
Virdi Allāh boyı servi ‘ar‘are
2916. ‘Ād kavmini helāk eyledi yil
Çün buyurdı Tañrı rīḥ-ı şarşara
2917. Nebri görünce helāk eyledi yil
Ka‘bede şaldı toқandı Қайсар’a
2918. Bir taş olur kim bahāsı iki bol
Bir taş olur bahāsı yüz biñ zere
2919. Çok Süleymān geldi dünyāya delim
Hükmi қалmadı cihānda leşkere
2920. İllā Dāvud oғlı Süleymānı gör
Hükmi kıldı ins ü cinn ü devlere
2921. Dünyāya қāfdan қāfa hüküm eyledi
İllā bulmadı ölümüne çāre
2922. Çok ‘Ali şüretlü er var dünyāda
Beñzemezdi ol ‘Aliyyü’l ḥaydara
2923. Nice kāfir қal‘asını yıқdı ol
Kim neler eyledi bāb-ı ḥaybere
2924. Yirlere daḥı şeref virmiş-durur
Nite kim virdi şeref peygambere
2925. Yiri gök şāh-ı Muḥammed merқadı
Kim Muḥammed virdi arқasın yire
2926. Ol yir kim resül yatur faḥr idiser
Uçmağa ḥūri қuşurı Kevser

2927. Kānı kulağ kim bilesin bu sözi
Ma'rifet ehli olasin bī-çāre
(ÖÇ 83a)
2928. Añlayasın bilesin kendöziñi
Kim nedensin niye geldüñ bu şehre
2929. İşbu şehirde 'azizler çok-durur
Ādem-iseñ yöri bunları ara
2930. Buñ ki geldiñ bu şehre bir çāre it
Tā iresin bir şāhib-dil servere
2931. Kādrini bunlarıñ ol bilmek olur
'Ākıl-iseñ añla bu sözi yire
2932. Her gün dilber seni sora gelür
N' için uyup gitmeyesin dil-bere
2933. Kuş dilidür işbu sözler bellü bil
'Ākıl añlar ma'nāsın bilmez cāhil
2934. İmdi yine kılalum bir hoş beyān*
İstima' ol ğaflete batma uyan
2935. Yine Yūsuf kışşasın tefsir idem
Kim Yūsuf ne eyledi anı diyem
2936. Yūsuf anda bir yeñi sarāy düzer
Atasıyla kendüyi bile yazar
2937. Atasından nice ayrılduğın
Kuyuya girüp dağı n'olduğın

---

* 2934-3470 beyitler arasında Yūsuf'un kendi yaşadıklarını resmettiği bir saray inşa etmesi, kardeşlerinin bu sarayı gördüklerinde Yūsuf'a yaptıklarını hatırlaması, öz kardeşi İbn Yamin'in Yūsuf ile olan ilişkisi, Yūsuf ile İbn Yamin'in diğer kardeşlerine oyun oynayarak onları kandırmaları ve Kenan iline döndüklerinde İbn Yamin'i göremeyen Yakub'un āh eylemesi tahkiye edilmiştir. Bu beyitler arasında, ana nüsha olarak aldığımız ÖÇ nüshası dışındaki nüshalarda olan ancak tarafımızca metnin kurgusuna yeni bir şey eklediği tespit edilen beyitler metne dâhil edilmemiştir.

2938. Yine kervān kuyuya geldüklerin
Yūsuf'ı ol kuyuda buldukların
2939. Varuban kardaşları şatdukların
Aña üç dürlü 'ayb dağdukların
2940. Ağlayıcağ şablahlar urdukların
Çevre yanın aluban turdukların
2941. Kāmusını ol sarāya yazdurur
Naqş-ı muşavver buları düzdürür
(ÖÇ 83b)
2942. Tā kim ol kardaşları anı göre
Her biri ol yazuyı bağa göre
2943. Bile bunlar Yūsuf'a n'etdüklerin
Aña zulmi her biri etdüklerin
2944. Anıñ-içün yazmış-ıdı ol ulu
Kendünüñ vaşfi-idi sarāy tolu
2945. Ol sarāyda dürlü dürlü halılar
Döşediler kim oturalar onlar
2946. Yūsuf aydur oquñ ol yigitleri
Kim gele bu sarāya kamu varı
2947. Vardı kullar okudı kardaşların
Geldi bunlar dağı hep birin birin
2948. Ol sarāya girüben oturdılar
Her birine girde-bāliş urdılar
2949. Bunlar ol sarāyı teferrüc ider
Ol yazuyı kamucağı gördiler
2950. Okudılar bildiler hikāyeti
Ditreşüben korđdı bunlar key kıtı

2951. Birbirine bakuban akdı yaşı
    Kamusınuñ aşğa oldı başı
2952. Yüzleri şararuban ditreşdiler
    Şanasın kim bir oğurdan düşdiler
2953. Bağı hep süñüklerinüñ çezilür
    Ağızları içre yarları kurur
2954. Şöyle kórkdı Yūsuf' uñ kardaşları
    Kim aqardı gözlerinden yaşları
2955. Yiyesi geldi bulara yimedi
    İltifāt idüp bu nedür dimedi
2956. Kimesnesi yimedi ol aşları
    Ağlaşurdı her biri zārī zārī
2957. Yūsuf anları görüp esirgedi
    Bunlarıñ geldi qatına söyledi
2958. Yūsuf aydur yiyesi yemek gerek
    Hāna şala dağı ne demek gerek
    (ÖÇ 84a)
2959. Ne yimez-siz ey yigitler siz ta'ām
    Yoğsa dir siz ola mı bunı harām
2960. Ben harām loqmaya meyl eylemezem
    İllā sizüñ hālīñizi bilmezem
2961. Aydıñuz baña n' için ağladıñuz
    Cigeriñizi qatı tağladıñuz
2962. Bu sarāya girdiñüz hoş şād ü kām
    N'oldı size zārī kılur-siz müdām
2963. Bunı didi Yūsuf ilerü varur
    Söyledi bunlar aña kulaq urur

2964. Didiler kim bu sarāyda bir şîret
Yazılı gördi gözimüz pāk-zāt
2965. Ol şîretdür bizi cūşa getüren
İdelüm ma'nāsın anuñ diñle sen
2966. Yūsuf adlu qardaşlarımız var-idi
Atamuza gice gündüz yār-idi
2967. Kiçi-iken qırda yidürdük anı
Boynumuza qaldı ol qardaş qanı
2968. Ağladığımız budur bizüm hemin
Bu sarāyda gördük anuñ nişānım
2969. Ol şîret kim bu divārda yazludur
Didüñ ol kim dağı bunda gizlüdür
2970. Nice beñzetmiş bunı yazan kişi
Zihī' admış rengini düzen kişi
2971. Şankim anuñ şüretidür yazılı
Anı görelden berü olduk delü
2972. Ağladığımız budur ey şehir-i yār
İçimizde belki qardaş derdi var
2973. Yūsuf anlarıñ sözini diñledi
Göñli içre bir zamān fikr eyledi
2974. Didi bunları bu yirden giderem
Bir yire iltem yine anda görem
(ÖÇ 84b)
2975. Kim bular añar mı beni göreyim
Bunlarıñ sırrını anda göreyim
2976. Yūsuf anları ol evden çıkarur
Anlarıñla dağı bir eve varur

2977. Ol sarāya daħı bunlar girdiler
Geçdiler her birisi oturdılar
2978. Yūsuf anlarıñla varmışdı bile
Geldi bunlarıñ yine gönlin ala
2979. Yūsuf anda bunlara ögüt virür
Didi dünyā işi dā'im bu-durur
2980. ardaşı ardaşdan ayırur bilün
Atayı oğuldan ayırur bilün
2981. Dünyāniñ işi bu-durur anlañuz
‘Ākil oldur utmaya gönlin yavuz
2982. İşbu resme bunlara ögüt virür
Hān buyurdı mıtbaħçılar getürür
2983. Bunlara ni‘met döküp onaqladı
Her birisi şundi ol aşdan yidi
2984. İbn Yāmin anda nesne yimedi
Kimseye daħı kelecı dımedi
2985. Hıç nazar itmedi anda aşlara
Yāhud meşgöl olmadı ardaşlara
2986. Gözi yaşlı bağrı yaşlı oturur
ayğı gelür İbn Yāmin’e yörür
2987. Yūsuf aydur gözedür-idi nihān
Kendi gözinüñ yaşı āb-ı revān
2988. Yūsuf esirgedi göynüdi özi
Geldi anuñ atına söyler sözi
2989. Yūsuf aydur niye ağlarsın yigit
Ağladığıñ ne sebebdendür ayıt

2990. Bu senüñ kardaşlarıñ yiyesi yir
Sen guşşa yirsin seni hem kayğu yir
(ÖÇ 85a)
2991. Yiyesiye bakmadıñ ağlar gözüñ
N' için ağlarsın baña söyle sözüñ
2992. Döndi İbn Yāmin ol dem söyledi
Baş kodı Yūsuf'a ikrām eyledi
2993. Didi ol dem aña ey güzel başa
Devlet ü ikbal-ile sen çok yaşa
2994. Bir dilegüm vardur senden cānum
Aydayım anı nedür ey sultānım
2995. Girü ol yeñi eve ilet beni
Bir şūret var göre anda anı
2996. Anı görelden berü yürek taşar
Kayğu deñizi dağı başdan aşar
2997. Ol-durur kim ağladur beni bu dem
Beni ilet anda didi it kerem
2998. Yūsuf aydur neñdür ol şūret senüñ
Anıñ-içün oda yaķarsın cānuñ
2999. Söyle baña söziñi bilem 'ayan
İbn Yāmin aydur ey şāh-ı cihān
3000. Ol şūret kim yazılı ey pür-uşül
Kardaşım Yūsuf'a beñzer didi ol
3001. Kiçi-iken karda yidürdük anı
Anı görelden berü yaķdı cānı
3002. Ben anuñ kardaşıyam bilgil didi
İşbu gözüm yaşımı silgil didi

3003. Bunı didi daḥı zārī eyledi
Yūsuf anı göricek esirgedi
3004. İbn Yāmin'e didi sen tır örü
Yalñız ol sarāya varḡıl girü
3005. Geldi yalñuz girür ol sarāya
Vardı ol dem oturur bir araya
3006. Ol şārret karşıısına çekdi oturur
Gāh ağlar gāh yüzün yire urur
(ÖÇ 85b)
3007. Qaldı İbn Yāmin anda derd-ile
Bir hikāyet daḥı uş geldi dile
3008. Yine sözüñ perdesini açalum*
Maḥf-ile dürri me'ānī saçalum
3009. Yūşuf' uñ büstānına gül dikelüm
Reyhān u sünbül nergis ekelüm
3010. 'Ud 'anber misk-ile tütüdelüm
Yūsuf' uñ bu sözlerini yazalum
3011. Mest oluban gözlerimüz süzelüm
Yūsuf' uñ gülistānını düzelüm
3012. Söz düzelüm yazar-iken söz-ile
Oқuyanlar diñleyenler ezile
3013. Qaşāşñ sözini aydalum size
Yūsuf' uñ büstānın kılalum tāze
3014. Qamu büstānlar şoñ ucu yüzilür
İllā Yūsuf büstānı ebed қalur

---

* 3008-3018 arasındaki beyitler sadece ÖÇ'de bulunmaktadır.

3015. Tañrı añdı Yūsuf'ũñ bñstānını
Tañrı didi Yūsuf'ũñ destānını
3016. Kim bahāne bulısar bu bñstāna
Bahāne bulan kişi oda yana
3017. Diñleyenleriñ şevābın artura
‘Āşık-iseñ ‘aşk-ıla diñle yāre
3018. Söz alayın ad kon ad kon diyelüm
N’itdi Yūsuf kardaş-ıla görelüm
3019. İbn Yāmin-ile Yūsuf şehr-i yār
Diñle imdi nice irüşür bular
3020. Yūsuf'ũñ bir ođlı var-idi zarīf
Adı Meyselüm-idi yavlağ lañif
3021. Ođudı Yūsuf ol ođlun katına
Söyledi işbu sözi hizmetine
(ÖÇ 86a)
3022. Didi ey oğlum sözüm işidesin
Ben ne kim dir isem anı idesin
3023. Şol yeñi sarāya tur varđıl didi
Bir yigit var yalnñuz görgil didi
3024. Kardaşımdur ol yigit var şor anı
Bir dem otur beyle gönlin şor anı
3025. Gör saña ne kim dir isem diñlegil
Tiz yine gel anı baña söylegil
3026. Zira Cebra’il gelüben söyledi
İbn Yāmin’e özün bildür didi
3027. Ayruğımdan gizle didi öziñi
İbn Yāmin’den devşür sen yüziñi

3028. Çünkü Tañrı buyruğı budur saña
Sen dağı oturma tur varğıl aña
3029. Turdı vardı atası sözi-ile
Anuñ-ıla otura bir dem bile
3030. Vardı Meyselüm ‘amūsı katına
Hoş selām virdi anuñ hazretine
3031. İbn Yāmin çün anuñ yüzün görür
‘İzzet itdi ayak üstüne turur
3032. Didi hoş geldiñ ey cānım pāresi
Gel otur didi ey gözüm çırası
3033. Vardı oturdı İbn Yāmin yanına
Şol kadar kim degdi tonı tonına
3034. Nitesin ‘amū diyüben söyledi
İbn Yāmin işidüp āh eyledi
3035. Yūsuf’ı şandı işidince sözün
Zārī kaldı toprağa urdı yüzün
3036. Bir zamān ağlar başını kaldırur
Döndi Yūsuf oğluna haber virür
3037. Aydur ey yigit ne görklüdür yüzüñ
Yūsuf’a beñzer senüñ şirīn sözüñ
(ÖÇ 86b)
3038. Seni görelden aña beñzedirem
Bir berü bağıl toyunca kim görem
3039. Kardeşim Yūsuf’ı gördüm şanasın
Yavı kıldum gerü buldum şanasın
3040. Kiçi-iken bizden ayrıldı-idi
Kurda yidürdük anı öldi-idi

3041. Ol gidelden berü Һasret olmuşam
Seni gördüm şanki anı bulmuşam
3042. Başdığımça yüziñe ditrer cānum
Yüregim içinde şaynadı şanum
3043. Ne kişisin söyle baña dir ey yār
Kim benüm bu derdime ola timār
3044. Gizleme söyle sözüñ toğrısın
Ya Yūsuf' sım ya anuñ ođlısın
3045. Yūsuf ođlı çün bu sözi işidür
Güldi aña karşı dişin aşıdur
3046. Didi yā 'amī zī bildüñ sen beni
Bir Һaber virem sevindirem seni
3047. Ya'ķüb ođlı Yūsufuñ ođlıyam
Mışır sultānı atamdur ey uyam
3048. Yūsuf u řiddīķ dirler ol ulu
Ol benüm atam-durur ey baştulu
3049. Dedesi İbrāhīm atası Ya'ķüb'dur
Yūsuf oldur hem saña karşı varur
3050. Buldı seni anda yalıñuz hemīn
Hem saña bağışladı bilezigin
3051. Yoldaş oldu seni ķardařlarıña
Getürüp irgürdi yoldařlarıña
3052. Yūsuf oldur hem sen anuñ ķardařı
Ben dağı oğluyam añla ey kişi
3053. İbn Yāmin çünki bunu diñledi
Āhu ķıldı zārī zārī inledi
(ÖÇ 87a)

3054. Yeñemedi yire urdı kendözin
Urdı toprak üstüne nāzik yüzün
3055. Zārī kıldı bir zamān dökdi yaşın
Sildi gözün yine getürdi başın
3056. Şordı Meyselüm'e kardaşım kanı
Kerem eyle ana irişdür beni
3057. Kim anuñ görklü yüzini göreyim
Cānımı önünde kırbān vireyim
3058. Meyselüm aydur aña şabr it hele
Şabr kılsañ şimdi kıtuña gele
3059. Varayım atama nedir göreyim
Tiz saña yine haber getüreyüm
3060. Böyle didi Yūsuf'ün oğlu turur
Yine tiz atası kıatına varur
3061. Vardı atasına aydur ey baba
Ben senün emriñi itmedim hebā
3062. Ne kim ol yigide didün söyledüm
Cümlesini aña i'lām eyledüm
3063. İşidicek adıñı ol bī-çāre
'Aklı gitdi şol sāt düşdi yire
3064. Zārī kıldı toprağa urdı yüzün
Yine turdı baña söyledi sözün
3065. Didi kıandadur Yūsuf cānım cānı
N'ola baña didi gösterseñ anı
3066. Ben ayıtdım şabr kıl varam aña
Ne buyurur göreyim didüm baña

3067. Uşda geldüm Һazretüñe didi ben
Ne buyurursın dir ata baña sen
3068. Yūsuf aydur var anı kığur getür
Kimse görmedin anı bunda yitür
3069. Di kim atam kığurur Һur varalum
Biz dağı anuñ yüzini görelüm
(ÖÇ 87b)
3070. Һurdı Meyselüm yine girdi yola
İşit imdi yine Yūsuf ne kıla
3071. Vardı Yūsuf anda bir Һalvet yire
Diler anda İbn Yāmin'i göre
3072. Girdi ol Һalvet sarāyda oturur
Yüzi üstünden niķābın götürür
3073. Ol sarāy Һoldı yüzi nūrı-ile
Yola bakar İbn Yāmin meyyit gele
3074. Yūsuf oğlı İbn Yāmin'e varur
Didi Һur kim seni atam kığurur
3075. İbn Yāmin sevinür Һurdı öri
‘Azim kıldı geldi Yūsuf'a gerü
3076. Vardı Yūsuf Һurduğı eve girür
Baķuban Yūsuf'ı Һarşudan görür
3077. Bir kezin āh eyledi düşdi yire
Yaķın oldu kim şoluk dem cān vire
3078. Yavı kıldı İbn Yāmin kendözin
‘Aķlını devşirüp açmadı gözin
3079. Gördi Yūsuf İbn Yāmin'ün Һālın
Yüzine şu şaçuban urdı elin

3080. Bir zamāndan ʿaqlı geldi başına
Açdı gözini bakar kardaşına
3081. Yatmış-iken ayak üstüne turur
Açdı iki kolını karşı varur
3082. Tutdı biribirini kucakladı
İkisinüñ gözi yaşı çağladı
3083. Öper-idi birbirin kuçar-idi
Nitesin kardaş diyü sorar-idi
3084. Göz yaşından görmez-idi birbirin
Zārī kılmadan dirmezdi ögin
3085. Şol kadar gözlerin giryān itdiler
Şöyle kim kendülerinden gitdiler
(ÖÇ 88a)
3086. Gökdeki feriştelere esirgedi
Zihī yanmış dertli kardaşlar didi
3087. Naql içinde böyle gelmişdür haber
Hem feriştelere dağı ağladılar
3088. Diğkat itdiler bunlarıñ hāline
Tañladılar ikisinüñ hāline
3089. Bir zamān Yūsuf-ıla İbn Yāmin
Kuçuban tutdı biri biri elin
3090. Vardı Yūsuf bir arada oturur
Yüzi üstünden niğābı götürür
3091. İki hasret bir yire oturdılar
Vaşfi hallerin dile getürdiler
3092. Başladı Yūsuf haber şordı aña
Didi ata nitedür itgil baña

3093. Dağı ol kızkardaşım Denye Hatun
Dağı ağlar mı benümçün dün ü gün
3094. Nice geçer bunları aḥvāleri
Bir haber vir bileyim didi bāri
3095. İbn Yāmin aydur atam ḥālini
Ne diyem saña anuñ aḥvālini
3096. Key za'īf oldu vü büküldi beli
Gitdi kuvvet kalmadı hergiz ḥāli
3097. Sen gidelden berü gözleri yaşı
Turmaz aḳar kaygudur anuñ işi
3098. Görmez oldu ağlamakdan gözleri
Dün ü gündür sensin anuñ sözleri
3099. Bir sa'at yatup özi diñlenmedi
Bir gün ol bizi görüp eglenmedi
3100. Seni añdıqça 'azīm feryād ider
Tesbāhi sensin dilinde yād ider
3101. Gözleri ağardı kaygudan anuñ
Derdi budur kim göre yüzün senüñ
(ÖÇ 88b)
3102. Ümādi var kim yine göre seni
İşit ol kızkarındaşıñ miskāni
3103. Ol dağı ağlar senüñçün dün ü gün
Ḥasretiñden cānına urdı dögün
3104. Yiyesiden kesilüp ağlar gözi
Gözi yaşından şarardı gül yüzi
3105. Sen gidelden berü yollar gözedür
Gecesine gündüzini düzedür

3106. Kārumān gelür ise varur arar
Gördiñiz mi Yūsuf'ı diyü şorar
3107. Bir kara palas giyüpdür egnine
Kıatı hasrettür saña ol miskine
3108. Ne diyelüm didi kardaş bunları
Sen gideli bunlarıñ işi zārī
3109. Yūsuf anı işidince kıldı āh
Zārī kıldı ağladı ol yüzi māh
3110. Didi İlahī bilürsin yegregın
Yine senden dilerem bir kez hemīn
3111. Kim atam yüzini bir dağı görem
Öpem ayağını yüzüme sürem
3112. Ol günü göremiyem Yā Rabbenā
İrgüresin atama beni yine
3113. Böyle dir Yūsuf münacāt eyledi
Tañrı dergāhına hācet eyledi
3114. Hāq cömerddür hācetin kıldı revā
‘Ākıbet ol derdine oldı devā
3115. Diñle imdi işbu sözden sen yine
Çün Yūsuf irişdi İbn Yāmin'e
(ÖÇ 89a)
3116. İki kardaş bir arada oturur
Birbirine baqar göksün getürür
3117. Yūsuf aydur İbn Yāmin ben saña
Bir haber şorsam diye misin baña
3118. İbn Yāmin didi söyle söziñi
Güç-ile gördüm bu görklü yüziñi

3119. Seni görmek-idi benüm dilegüm
Ne sözüñ var-ise söyle ey begüm
3120. Şordı Yūsuf kim helāliñ var mıdur
Ol helāliñ saña müşfik mıdur
3121. İbn Yāmin didi vardur ‘avratum
Görklü hātundur tutar ol ‘izzetim
3122. Atama daḡı ta‘ām eyleyen ol
Anuñ-ıla oturup söyleyen ol
3123. Aşlı budur destgīre ol nigār
Ḥayli müddetdür benümle oldı yār
3124. Üç er oḡlancık toḡurdı ol ḡatun
Anuñ-ile eglenürem dün ü gün
3125. Virdüm anuñ üçüne üç dürlü ad
Ol ad-ıla eglereḡ gönlümi şād
3126. Birine ḡurt ad ḡodum birine ḡan
Hem birisi adı Yūsuf dur ‘ayān
3127. Ol üçü daḡı ‘ayalimdür benüm
Anlarıñla sevinür cānum tenüm
3128. Çün işitdi Yūsuf anı tañladı
Didi bu adlar ‘aceb addur didi
3129. Ḡurd ḡan Yūsuf ad virdüñ yine hem
Maḡşūdūñ ne-idi bunda hem
3130. İbn Yāmin aydur ey kān-ı kerem
Aydayım maḡşūd ne-idi bunda hem
(ÖÇ 89b)
3131. Seni atañdan dileyüp aldılar
Ḡardaşlarıñ teferrüce vardılar

3132. Vardılar anda seni yitürdiler
Gömlegüni babana getürdiler
3133. Kıpkızıl kana belemişler anı
Ya'ni kim kıurda yidürdiler seni
3134. Kıurda bühtān eyleyüp kıovladılar
Atam öñünde gelüp akladılar
3135. Biz anı gerçek şanur-idük hemān
Yağdı beni ħasretiñ bunca zamān
3136. Ben dağı oğlanlarımıñ resmini
Kıurd kıan Yūsuf urdum ismini
3137. Tā ki derdiñ bu cānımdan gitmeye
Bu kıarındaş ismiñi unutmaya
3138. İşbu-idi maķşūdum benüm cānum
Senüñ aduñ-idi tesbīhüm benüm
3139. Çünkü Yūsuf diñledi anuñ sözün
Şükrī kııldı Tañrı'ya urdı yüzün
3140. Dir İlähī saña geñezür hemīn
Kim baña ħasretümi gösteresin
3141. Hele gösterdüñ baña ol kıardaşum
Dağı birisi atamdur ħasretüm
3142. Anı dağı baña irüşdür ey bir
Yüzünü urdı yere işit ne dir
3143. İşledi bu şı'ri ol dem söyledi
İşbu beş ħafleyi ol dem söyledi
3144. İrgür Ya'kıub atama dir ölmeden
Beni göre kıaygu teninden yuna

3145. Ey ‘aceb ol gün ola mıdı baña
Kim baқа-idim atamın yüzine
(ÖÇ 90a)
3146. ‘İnāyet senden saña yalvarıram
Bizleri irgüresin Һasretine
3147. Sen cömerdsin Һullara luṭfuñ dile
Luṭf-ı iҺsān idesin ben miskīne
3148. Çünki Yūsuf İbn Yāmin’e cānı
Bir sözüm var aydayım diñle anı
3149. Yine Һardaşlarıña ṭur var didi
Bunlarıñla şaḍ olup otur didi
3150. Bunlarıñ göñlüni yine al ele
Göresin ben bunlara n’idem hele
3151. Bunlarıñla bir oyun oynayalım
Götüreyim bunları ṭoylayalım
3152. Bunlara çok dürlü iҺsān ideyim
Yine bunlara iyü buğday vireyim
3153. Kızıl altun kile-ile ölçeler
Ne Һadar bunlar dilerse vireler
3154. Bunları yine iline gönderem
Buğday içinde kileyi gömdürem
3155. Gerek ol senüñ çuvaluñda ola
Sen daҺı bunlarıñ-ile gir yola
3156. Çün biraz yir-siz yola yönelesiniz
İsteyem ben ol kileyi ey ‘azīz
3157. Һul vireyüm ben sizi döndereler
Yine benüm Һatıma Һonduralar

3158. Size katı söyleyem ben hışm-ıla
Kanı diyem aldığınız ol kile
3159. Tiz anı gizlemez virün diyem
Kamu çuvalları bir bir isteyem
3160. İsteyü isteyü ol dem geleler
Çuvaluñda senüñ anı bulalar
3161. Anı bulunca seni oğrı diyem
Bunlaruñla çünkü hile eyleyem
(ÖÇ 90b)
3162. Tutaram seni benümle turasın
Şoñ uçı yine atama varasın
3163. Atamı alup gelesin katuma
Ölmedin irişem ol hasretüme
3164. İbn Yāmin çünkü işitdi anı
Didi sen bilürsin ey cānım cānı
3165. Maşlahatdur bu sözi kim söyledüñ
Beni sevindirüben şād eyledüñ
3166. Yūsuf aydur imdi tır var anlara
Göresin kim ben n'iderem anlara
3167. İbn Yāmin ol aracuğdan tırur
Yine kardaşları katına varur
3168. Gördi kardaşları İbn Yāmin'i
Şād ħürem oldı bunlarıñ cānı
3169. Kaması tırdılar ayak üstüne
‘Acebe kaldılar anuñ hüsne
3170. Gördiler kim berķ urur anuñ nürü
Tāze olmuş yine hüsni gülleri

3171. Ağlayu gitdi güle geldi ‘aceb
Didiler kim ne ola buña sebeb
3172. İbn Yāmin’e didiler ey civān
İşbu sırrı bize eylegil ‘ayān
3173. Görklü yüzüñ bizi dil-şād eyledi
Kıyğulı gönümümüzi şād eyledi
3174. Seni görelden berü sevindi cān
Söyle bize hālîni ey dil-sitān
3175. İbn Yāmin bunlara virdi cevāb
Remz-ile bunlara söyledi şavāb
3176. İllā bunlar anı fehm eylemedi
İşit imdi İbn Yāmin ne didi
3177. İbn Yāmin didi ben gördüğümü
Kime irişdüm neye irdüğümü
(ÖÇ 91a)
3178. Anı görelden berü sevindi cān
Dünyāda maqşūdum ol-idi hemān
3179. Çünkü irişdüm aña kalkdı firāk
Vaşl evi oldı baña şimdi turağ
3180. Bunu didi İbn Yāmin oturur
Burka^c örtündi Yūsuf dağı varur
3181. Burka^cın şaldı yüze ol mäh-veş
Şanasın kim buluda girdi güneş
3182. Yüzini kimseye göstermez-idi
Hem gören kişi ögün dirmez-idi
3183. Gizler-idi yüzini ol pür-uşul
Hem dağı resm-idi sultānlara ol

3184. Ol zamānda pādişahlar kendözin
Gündüz olunca bururlardı yüzün
3185. Bunlardan Yūsuf daḥı gizler özin
Tā ki bunlar görmeye Yūsuf yüzün
3186. Vardı Yūsuf bunlara virdi selām
Tırı geldi kıamusı kıldı kıyām
3187. Geçdi Yūsuf daḥı anda oturur
Mıtbaḥçılar ḥān ilerü getirür
3188. Dökdi bunlara ni‘met şalā ider
Kızıl altun sinile getürdiler
3189. Yūsuf emr itdi bulara kim tıruñ
İki kardaş birisine oturuñ
3190. İkin ikin oluban yiñüz ta‘ām
Bir yire oturmañuz dir ol hümām
3191. Kıamusı anda ikin ikin olur
İbn Yāmin anda yalıñuz kıalur
3192. İki kardaş bir siniye vardılar
İbn Yāmini yalıñuz kıodılar
3193. Aña daḥı bir sini getürdiler
Her birisi şunup aşdan yidiler
(ÖÇ 91b)
3194. İbn Yāmin elin aşā şunmadı
Baş aşāğa şaldı nesne dimedi
3195. Kıardaşı yok utanur boyun eger
Yūsuf anı kıarşudan görđi meger
3196. Bildi Yūsuf İbn Yāmin’üñ işin
Kim yalıñuz kıaldı anuñ teşvīşin

3197. Turdı Yūsuf vardı İbn Yāmin'e
Oturur ardaşıcıınıñ yanına
3198. Hul idüben aña tatlu söyledi
Didi yigit şun aşıa yigil didi
3199. ardaşuñ yok-ise uş ardaş saña
Ben olayım didi bama dört yaña
3200. Anı işitdi İbn Yāmin sevinür
ardaşın yanına gördi avmur
3201. Yūsuf-ile şundı ol aşdan yidi
Hem kitābda rāvīler böyle didi
3202. İbn Abbas böyle buyurdu kelām
Çünkü yandı orta yirden ol taām
3203. Geldi ullar şofrayı götürdiler
Şekeri şerbetleri getürdiler
3204. İçdi bunlar ol şeker şerbetleri
Giydiler ol kıymeti hil'atleri
3205. Her birisine yeñi hil'at virür
Yine bunları hul-ıla oyurur
3206. Hürmet eyler bunları ağırlayup
Didi bunlara ne diler-siz giyüp
3207. Maşādınız ne-durur bir aydıñuz
Ben daı bileyüm anı diyıñüz
3208. Bunlar anı işidince söyledi
Yūsuf'a amusı duā eyledi
(ÖÇ 92a)
3209. Didiler buğdaya geldük biz yine
Hem daı sizi göre geldük yine

3210. Hem atamız çok selām itdi size
Dağı ısmarladı ol kamumuza
3211. Didi varuñ yine sultānı görüñ
Selāmumı benüm aña degürüñ
3212. Kim ben ol sultānı severem didi
Bizi yine ol atamız viripdi
3213. Şehrimüz katı dağı kıtlıq-durur
Buğdaya geldük didi ey bānu nūr
3214. Gerü bize iyü buğday vire-siz
Gönlümüz hoş eyleyüp göndere-siz
3215. Yūsuf aydur tapu hizmet ideyim
Vireyim buğday sizi göndereyim
3216. Varuñ imdi çuvalıñuz getürüñ
Ne kadar gerekse aluñ götürüñ
3217. Vardı bunlar getürür çuvalını
İşit imdi Yūsuf' uñ sen alını
3218. Buğdayı çuvallarına taldurur
Kızıl altun kileyle ölçer virür
3219. Onuna dağı virür buğday tolu
Şuña İbn Yāmin'i kor ol ulu
3220. Aña dağı vir dige buğdayını
Görgil imdi sen Yūsuf' uñ rāyını
3221. İbn Yāmin çuvalında kileyi
Gizledi Yūsuf ki kıla hileyi
3222. Buğday-ile çuvala koydı bile
İhvānı gāfildür andan ne bile

3223. Ākıbet çuvalları yükletdiler
Yüz tutup atalarına girdiler
3224. Gide gide ıssı günden yandılar
Bir aracığa gelüben kondılar
(ÖÇ 92b)
3225. Didiler bir dem konup diñlenelüm
İssi geçdün yine yola girelüm
3226. Bir ağaç dibinde oturdı bular
İşit imdi yine Yūsuf'dan haber
3227. Yūsuf ol kileyi anda istedür
Bulamaz bahına çevre gözedür
3228. Yūsuf aydur niye turur-sız yitüñ
Ol giden yigitleri girü tutuñ
3229. Öğrılar-imiş bular gör n'etdiler
Kızıl altun kile alup girdiler
3230. Varuñ anları tutuban getirüñ
Yine tiz benüm katuma yitürüñ
3231. Şol sâ'at atlarına atlandılar
Ol yigitler debrenince yitdiler
3232. Yitdiler ol kervānı dönderdiler
Yine Mışır'dan yaña gönderdiler
3233. Didiler kim inneküm *le-sāriķūn**
Anı işiden kişi oldı cünün
3234. Ya'ķüb'üñ oğlanları cem^c oldılar
Ulu kiçi bir araya geldiler
3235. Didiler kim yine tutar-sız bizi

---

* Yūsuf 12/70 "...inneküm le-sāriķūn..." (Ey kervan, siz hırsızlardansınız).

Hāşā bizden oğruluk kesin sözi

3236. Bizüm aşlımuzda bu iş yok-durur
Bühtān urmañuz bize yazık-durur

3237. Dağı inanmazsañuz and içelüm
Anı alanuñ kanını içelüm

3238. Dedemüz İbrāhīm'in şuhfi haqqı
Oğrı degilüz anuñ ruhu haqqı

3239. Anuñ ol yidürdigi aşlar haqqı
Ka'be divārındaki taşlar haqqı

3240. Enbiyālar atası Ādem haqqı
Hācer'e kazdığı ol zezem haqqı
(ÖÇ 93a)

3241. Hem dağı İsmā'ıl kurbānı haqqı
Okudığı dilde Qur'an'ı haqqı

3242. Ka'be vü minā 'Arafat haqqı çün
Anda kıldıkları ta'at haqqı çün

3243. Almadık ol kile oğurlamadık
Biz buñun gibi yavuz iş kılmadık

3244. Hāşā bizden kim biz oğrı olavuz
'Ömrümüzde gelmedi bizden yavuz

3245. Siz bizi yine tutar-sız didiler
Dört yañadan her biri söylediler

3246. Yine Yūsuf kuları didi yörüñ
Cezāñuzı şehre varınca görüñ

3247. Zīrā kim ol kile altun kiledür
Aldıñuz anı sizüñle beyledür

3248. Gizlemeñ imdi anı tiz çıkaruñ

Girü pinhān anı bize virüñ

3249. Biz daħı sizi koyavuz gide-siz
Ne ki göñlüñüz dilerse ide-siz

3250. Bunlar aydur gel yükümüzi ara
Bulur-iseñ kanımız döküñ yere

3251. Ķanķımızda bulunursa ol kile
Debeleñ anı ki almaya kile

3252. Yāħud anı biz uşup öldürevüz
Her ne ki ķıldı anı bulduravuz

3253. Oğru yāħud hiç ölüm vācib degil
Zīrā İbrāhīm didi ol pür-uşul

3254. Şuħf içinde böyle gelmişdür ħaber*
Oğruya ölüm yoğ-ıdı pür henüz

3255. Ol zamānda kim ne oğrılar ise
İssine gelüp oğrı dırlar-ise

3256. Mālik issi oğruyı alur-idi
Mālı ile evine gelür-idi
(ÖÇ 93b)

3257. İki yıl ķullanur-idi ol ķişi
Nesi olsa aña işledür işi

3258. İki yıldan soñra ķılurdı āzād
Gider-idi ol ķişi olurdı şād

3259. Ol zamānda şuħfuñ emri bu-idi
Ķul olurdı her kim ol oğrıyıldı

3260. Yine Ya'ķüb'uñ ķamu oğlanları
Söylediler bunlara ķamu varı

---

* Ali Cin neşrinde “Şuħuf” şeklinde olan ibare, vezin gereği “Şuħf” şeklinde olmalıdır.

3261. Didiler bizde olursa ol kile
    Kul olavuz onumuz dağı bile
3262. İşbu resme şart iderler her biri
    İndürürler develerden yükleri
3263. Buğdayı döküp aradılar kamu
    İşit imdi işbu sözi ey ‘amu
3264. Arayu arayu şoñ dem geldiler
    İbn Yāmin çuvalında buldılar
3265. Didiler kim uşda bu-durur kile
    Sordılar şehre buları hep bile
3266. Yūsuf’un sarāyına getürdiler
    Sultāna ‘arz eyleyüben turdılar
3267. Korkdı bunlar utanuban dirledi
    Döndi Yūsuf bunlara gör ne didi
3268. Yūsuf aydur hey utanmaz n’itdiñüz
    Kileyi oğurlayuban gitdiñüz
3269. Eylüğüme bu midur benüm ‘ivaz
    N’eyledim ben size ey şāhib-ğaraz
3270. Ben sizi ağırladım konuqladım
    Nice geldiñizse hürmet eyledim
3271. Bu kezin benüm kilemi ala-sız
    Siz baña bunuñ gibi iş kıla-sız
3272. Andan aydar-sız ki aşlımız nebī
    Kamuñuzuñ işi iş bunuñ gibi
    (ÖÇ 94a)
3273. Çünkü Yūsuf işbu sözi söyledi
    Kamusı başın aşığa eyledi

3274. Bir zamān tırdı bular hayrān u zār
Baş getürüp didiler ey şeh-r-i yār
3275. Bir sözü-müz var-durur saña hemīn
Biz degilüz oğrı ey şāh-ı güzin
3276. Biz on kardaş toğrıyuz Tañrı haqqı
Kileyi oğurlayan işbu şaķı
3277. Çıkdı bunuñ çuvalından ol kile
Bu bizüm kardaşımız degil hele
3278. Bunı bizden bizi bundan şanmağıl
Oğrı oldur ne gerekse eylegil
3279. Biz bunuñ vaşfını saña aydavuz
İşbu oğlandır didi südi yavuz
3280. Var-durur aşlında hem yavuz hıyü
Bir daħı kardaşı var-idi ulu
3281. Ol daħı oğrı-idi bunculayın
Oğrılıķda kimse çekmezdi yemīn
3282. Adı Yūsuf oğrılıķ eyler-idi
Yalanı gerçek diyü söyler-idi
3283. Oğrı-idi yalancıydı ol daħı
Bu anuñ kardaşıdur ey saħı
3284. Anı daħı bunculayın tıtdılar
İki yıl māl issine kul itdiler
3285. Gözü-müz-ile biz anı görmüşüz
Anıñ-ıçün size haber virmişüz
3286. Bu arada Yūsuf'a kardaşları
Taķdılar Yūsuf'a yavuz işleri

3287. Bilmediler kim Yūsuf'dur söyleyen
Bunlaruñla karşı burka^c eyleyen
3288. Yūsuf karşı bunlara şorar-idi
Bunlarıñ ağızların arar-idi
(ÖÇ 94b)
3289. Onı dañı Yūsuf'a bühtān urur
İşit imdi işbu söze kulağ ur
3290. Yūsuf'ıñ oğrılığ nice-idi
Aydayım ki hūyı anuñ ne-idi
3291. İki nesne Yūsuf işlerdi müdām
Anı kardaşları görürdi müdām
3292. Ol sebebden aña oğrı didiler
Diñle imdi bu sözi ey pür-hüner
3293. Yūsuf'un bir hūb dāyesi var-idi
İllā Yūsuf'ı katı sever-idi
3294. 'Aşğ od-ıla yanar-idi ol Dāye
Diler-idi kim irişe ol aya
3295. Cehd kıldı Yūsuf ele girmedi
Dāye miskīn maqşūdına irmedi
3296. Gördi kim bakmaz Yūsuf kendözine
Fikir kıldı Dāye bir gün özine
3297. Dāye aydur buña bir iş ideyim
Çün muṭī^c olmadı baña n'ideyim
3298. Bu kez ol Dāye hāle eyleyiser
İşit imdi Yūsuf'a n'eyleyiser
3299. Dāye bir gün Yūsuf'ı vardı görür
Evlerinde yalıñuz yatmış uyur

3300. Derlemiş ol gül yüzi mişl-i cinān
Yüzi nurından ev olmuşdur melān
3301. Dāye anı göricek hayrān olur
Geldi Yūsuf' uñ atına oturur
3302. Şundi döşekden ıardı elini
Yūsuf uyurken şıfadı olunu
3303. Bir altun bilezigi vardı meger
Yūsuf' uñ olına urdı bī-aber
3304. Yūsuf uyur-idi anı ne bile
Kim Dāye anuñ-ile ıldı ıle
(ÖÇ 95a)
3305. ıdı gitdi Dāye bir dem eglenür
Döndi Yūsuf atına yine gelür
3306. Dürte dürte Yūsuf' ı uyardı ol
Elin alup atasına vardı ol
3307. Yūsuf' un olunda bilezik bile
āfil-idi Yūsuf andan ne bile
3308. olın arayuban anı görmedi
Yāud olunda idigin bilmedi
3309. Ne bileydi 'avratıñ mekrini ol
Kim aña bühtān urısar ol fużül
3310. Vardı Dāye Ya'üb'a virdi selām
Didi gör Yūsuf işini yā imām
3311. Gör ki Yūsuf benüm-ile n'eyledi
Aldı bilezigimi ourladı
3312. Dilerem virmez getürdüm uş saña
Alıvir bilezigim yine baña

3313. Yūsuf añı işidince derledi
Utanu kızaru dönüp söyledi
3314. Yūsuf aydur hāṣā benden ey baba
Yalan aydur Dāye bu sözi hebā
3315. Ben bilezigini bunuñ almadım
‘Ömrüm içre ben oğrılığ kılmadım
3316. Bu baña yoğ yire bühtān eyledi
Beni oğrı didi ‘iṣyān eyledi
3317. Dāye aydur hāṣā kim bühtān uram
N’içün egri ben anı sende bulam
3318. Yūsuf aydur iste imdi anı bul
Dāye aydur uşda kolunda-durur
3319. Yūsuf’uñ beñzi şarardı korğudan
Ditredi yaprağ gibi cān ü beden
3320. Bir zāman başın aşığa eyledi
Ya‘kūb anı gördi işit n’eyledi
(ÖÇ 95b)
3321. Tek ıura geldi yirinden kaçıyu
Yūsuf’a didi bu ne işdür diyü
3322. N’içün itdüñ sen oğrılığı bu gün
Ne diyisersin cevāb yarınki gün
3323. Yāhūd benden hiç utanmadı yüzüñ
Bu dem oğrılığımı şatdı özüñ
3324. Git girü bir dağı gelme yüzüme
Karşuma ıurma görünme gözime
3325. Ya‘kūb aydur Dāye’ye al git bunı
İki yıl kendöziñe kul it bunı

3326. İki yıl benüm katuma gelmesün
Tursun anda saña kulluķ eylesün
3327. Dāye aldı Yūsuf elini gider
İki yıl Yūsuf aña kulluķ ider
3328. Bundan ötüri aña oğrı didiler
Zīrā kardaşları anı gördiler
3329. Bir rivāyet daħı vardur söyleyem
Anı daħı tapuna şerħ eyleyem
3330. Yūsuf'ũñ bir daħı işi bu-idi
Küçücükden kendüye ol ħüyudi
3331. Yūsuf evlerinde itmek yir-iken
Alur iken ta'amdan yir-iken
3332. Oğrılayın koynuma koyar-idi
Anı kardaşları hep tıyar-idi
3333. Şanurlardı kim anı oğurlar ol
Yir kimin koynuna koyar kimin ol
3334. Oğrıdur diyü bular söyler-idi
İllā Yūsuf anı gör n'eyler-idi
3335. Virür-idi Yūsuf ol etmekleri
Yoħsula virür-idi ol dīn eri
3336. Yidürürdi anı ħarnı açlara
Daħı ħalk içinde şol muħtāçlara
(ÖÇ 96a)
3337. ħüyı işbu-idi Yūsuf'ũñ meger
Bu sebebden aña oğrı didiler
3338. ħāşā anda kim Yūsuf oğrı ola
Enbiyālar tā ebed toğrı ola

3339. Bunlarıñ cānı arıdur şeksüzün
İşit imdi yine Yūsuf'ıñ sözün
3340. Yine qardaşlarına gör n'eyledi
Qağıdı bunlara 'ıṭāb eyledi
3341. İşiñüzi bildim uş kim öz degil
Söyledigiñiz kelecı söz degil
3342. Ma'lım oldı söziñüz yalan-durur
İşbu sözler Yūsuf'a bühtān-durur
3343. Anı bühtān söz-ile yaturduñuz
Yalan sözler Ya'qūb'a getürdiñüz
3344. Nice söyler-siz yalan utanmadın
Sizde ne ĩman var-imiş ne ḥod dīn
3345. Didi yörüñ gidüñ dağı söylemeñ
Qarşuma turup kelecı eylemeñ
3346. Oğrı tutdum didi buldum anı ben
Ne ki şer'ıdır anı işleyüben
3347. Zindān içre iki yıl yatsun didi
Çün tamām ola çıqup getsün didi
3348. Didi kim kimseye ben güç etmezem
Oldur oğrı size nesne dimezem
3349. Yūsuf'ıñ qardaşları gördi anı
Şanasın kim qamunun yandı cānı
3350. Didiler bunlar ey şāh-ı muhterem
Atamuza ḥürmet eyle kııl kerem
3351. Atamız zīrā bunu qatı sever
Ne vaqıt gele diyü yola baqar

3352. Yūsuf' uñ yirine zīrā bunı kor
Bunuñıla eglenür ol bāñu nūr
(ÖÇ 96b)
3353. Güc-ile koşdı bilemüze anı
Gel bizi zindāna ur urma bunı
3354. Her ne kılsañ bize anı işlegil
Tek kerem eyle anı bağışlağıl
3355. Yūsuf aydur kim yazuk bu eyledi
Buğday içinde kileyi gizledi
3356. Sizi n' içün tutayım bī-günāh
Zīrā bu kıldı bu gün katı günāh
3357. Siz varuñ gidüñ didi turmañ dağı
Bu yire ayruk kadem urmañ dağı
3358. Virmedi Yūsuf bulara kardaşın
Ağı eyledi yidürdigi aşın
3359. Taşra çıkdılar bular zārī kıılır
Bir yire dirildiler kiçi ulu
3360. Oturuban tanışık eylediler
Her biri bir dürlü söz söylediler
3361. Didiler kim ey 'aceb biz n' idelüm
Kardaşımız nice koyup gidelüm
3362. Ulu kardaşları Yehūza-idi
Didi bir iş var-durur bunda didi
3363. Andan artık çāresi yoğdur hemān
İşidüñ ol sözi aydayım 'ayān
3364. Varalum bāzāra oğ yay alalum
Turalum zindān katına varalum

3365. Na'ra urup çağıralum key katı
Mısr içine bırağalum heybeti
3366. Bize karşı geleni hep kıralum
Kardeşimiz alup yola girelüm
3367. Kamusı bu sözi gördi maşlahat
Yehūza'ya virmiş-idi haq kuvvet
3368. Bir kezin Yehūza çağırsa-idi
Yüz biñ kişinüñ ödi şıdar-idi
(ÖÇ 97a)
3369. Na'rasından biñ kişi ölür-idi
Yūsuf [anuñ] kuvvetin bilür-idi
3370. Bildi Yūsuf kim bular şavaş kıllur
Varuban zindāna kardeşin alur
3371. Kiçi oğlu Yūsuf'un Māmil-idi
Yūsuf ol oğlun katına okudı
3372. Didi ey Māmil varasın şunlara
Bir haber kılam diyesin anlara
3373. Bunlar anda varuban çağırmadın
Na'ra urup zindān ehlin kırmadın
3374. Tiz iriş bunlarıñ arkasın şıfa
Kim çalabum bunlarıñ hışmıñ yıga
3375. Elüñ-ile şıfa bir bir anları
Kim bunlarıñ kesile kuvvetleri
3376. Uşañ olma didi tiz var anlara
Didi kim öyle tıruş sen bunlara
3377. Vardı Māmil dağı ol yirde tırur
Karşı baqdı bunları gördi gelür

3378. Geldi Māmil atına onı bile
ılı alkan silāh oı yay-ile
3379. Vardı Māmil bunlara elin urur
Tarı'nu udretini gr ne ılır
3380. Guleri uvvetleri hi almadı
Ne adar aırdılarsa olmadı
3381. ıkmadı boazlarından nleri
anasın kim oda yandı cānları
3382. Ol uvvet kim vardı-idi bunlarda hem
Zerre almadı kesildi ne diyem
3383. ulua degin bular anda alur
Birbirine baar v zār ılır
3384. Didiler ey 'aceb daı bize nidr
Bilmezz kim ibu ii n'itedr
( 97b)
3385. Āvāzımız uvvetimiz almadı
Zindān ehli geldigimiz bilmedi
3386. Ne-idi bize iridi bu belā
Dir Yehza dile szimiz hele
3387. Didi demin geldi bir olan bize
Elin urdı hep bizm belimze
3388. Gevdemizde avt-ı uvvet almadı
Biz didigimiz n'idelm olmadı
3389. Ol olandan geldi bize bu ziyān
Teh olan degil-idi ol civān
3390. İbu ehirde peygamber nesli var
Anu-in Tarı azāyı avar

3391. Yā ol oğlandır ya anuñ atası
Peyğamber kim direm ol Tañrı hāşı
3392. Andan irişdi bize işbu elem
Ne kılam bunlara didi yidi ğam
3393. Bunlar işbu keleceyi didiler
Yūsuf'dan kişi irişdi didiler
3394. Geldi kullar bunları yine oğur
Her birisi qorqudan oldı haqır
3395. Vardı bunlar yine Yūsuf katına
Hışm-ıla Yūsuf oturmuş tahtına
3396. Çün bunları gördi Yūsuf kaqıdı
Şanasın say ki aşlan şaqıdı
3397. Didi ya'ni kıılır-sız bunda siz
Dirildiñüz ya'ni na'ra ura-sız
3398. Mısr halkını kııra-sız ser-tā-ser
Sizcileyin yoğ mıdur bizde hüner
3399. Ya'ni bizde dağı erlik yoğ mıdur
Na'ra uruban çağırmaq çoğ mıdur
3400. İmdi görüñ didi siz bunda hüner
Tek tura geldi ol Yūsuf-ı şır-i ner
(ÖÇ 98a)
3401. Bir kezin ayağını depdi yire
Ditredi köşki sarāyı manzara
3402. Zelzeleye geldi kamu dār divār
Ol sarāy ditredi qal'a ne ki var
3403. Mermer-idi ol sarāy divārları
Az qalupdı kim yıqılaydı varı

3404. Şöyle heybet gösterür kâmusına
Bir zamân gelmedi bular uşına
3405. Korkıdı cānları gövdeden uçar
Her birisi kendi kendinden geçer
3406. Kâmusı toprağa düşüp ağladı
Yine Yūsuf bunlara gör n'eyledi
3407. Yūsuf aydur atañuz ağırladım
Hışım kılmadım size 'afv eyledim
3408. Ger atañuz hürmeti olmayaydı
Şimdi biriñüz diri kalmayaydı
3409. İmdi varuñ gidiñüz iliñüze
Yoħsa zaħmet iderem didi size
3410. Döndiler bunlar kâmu yalvardılar
Yūsuf'a karşı bular söylediler
3411. Didiler kim suçumuz bağışlağıl
Saña ne yararsa anı işlegil
3412. Yūsuf aydur size nesne dimezem
İbn Yāmin'i size ben virmezem
3413. Siz yörüñ yoluñuza gidüñ didi
Ne bilürseñüz anı ayduñ didi
3414. Bunlar anda her biri yöneldiler
Taşra geldiler sarāydan döndiler
3415. Vardılar bir araya cem' oldılar
Oturup girü tanışık kıldılar
3416. Didiler kim pes bize n'itmek gerek
Çāresi budur koyup getmek gerek

(ÖÇ 98b)

3417. Dağı ne gelür elümüzden bizüm
Yehūza dir diñleñüz benüm sözüm
3418. Siz gidüñ didi yola ben varmazam
İbn Yāmin'siz atamı görmezem
3419. İbn Yāmin-ile ben bunda tıram
Tañrı ne yazdı-ise anı görem
3420. Yā çıkaram zindān içinden anı
Yāḥūd anuñ yoluna virem cānı
3421. Siz varuñ atama bir bir söyleñüz
Ne ki gördiñüz hikāyet eyleñüz
3422. İbn Yāmin bunda ne kılduğın
Bir bir aña diyesiz n'olduğın
3423. Diyesiz kim ol oğrılığ eyledi
Pādişāhıñ şāğın oğurladı
3424. Ol sebebden ötri anı tıtdılar
İki sene sultāna kul itdiler
3425. İşbu resme atama virüñ haber
Turman imdi tiz yola eyleñ sefer
3426. Böyle diyü ihvānını gönderür
Yine kardaşları Ken'an'a varur
3427. Ken'an ehli çün bunları gördiler
Yağub'a haber virüben vardılar
3428. Aytılar geldi uş oğlanlarıñ
Ol senüñ kanatlarıñ ve kullarıñ
3429. Yağub anı işidince sevinür
Çıkdı taşra bunlara karşı varur

3430. Her birini oçuban utar öper
Oşayuban aralarını yapar
3431. Eli-ile bunları şayar-idi
İbn Yāmin'im diyü arar-idi
3432. Gördi bunlarıñ-ile bile degil
Āh kıldı hātırı oldu melūl
(ÖÇ 99a)
3433. Didi anı İbn Yāmin'üm benüm
Anı görmedim oda yandı cānım
3434. N'itdiñüz anı daı ayduñ didi
Döndi bunlar daı aña söyledi
3435. Bunlar aydur İbn Yāmin gör nider
Ortamuzdan ıup oğrılı ider
3436. Sulţānuñ altun kilesin gizledi
ulları isteyü geldi izledi
3437. İbn Yāmin uvalında buldılar
amumızı anda şuçlu kıldılar
3438. Sulţān andan key bize hışm eyledi
aıyuban bize atı söyledi
3439. Didi ben sizi amu ırar-idim
İşbu dem boynuñuzı urur-idim
3440. Yine aydur atañuz hürmetine
Sizi 'afv itdim bağışladım yine
3441. Ol ki oğrıdur dir anı utaram
Siz gidüñ dir anı hābse oyaram
3442. Anı ıtdı bize destür virdi ol
Nā-ğāh işimüz şağ-iken oldu şol

3443. Çünkü İbn Yâmin'i sultân alur
Yehîza anda anuñ-ıla kalur
3444. Didi kim ben varmazam siziñ-ile
Ben kaluram İbn Yâmin'le bile
3445. Nice kim biz söyledük işitmedi
Kaldı anda bizüm-ile gitmedi
3446. Biz dağı nâ-çâr olup girdik yola
Bilmezüz kim anuñ ahvâli n'ola
3447. Yağzûb işbu sözlerini diñledi
Âh idüben zârî zârî iñledi
3448. Açdı başını âh ider çağırur
İki eli-ile gögsünü urur
(ÖÇ 99b)
3449. Çekdi ol dem yaqasını kıldı çāk
Eli-ile başına şavurdı hāk
3450. Yir yirinden üni göge ağardı
Hasret-ile yine şağı şağardı
3451. Girü yine beni mecrûh etdiñüz
Cigerimi anda koyup gitdiñüz
3452. Sizden irişdi aña dağı haşar
Oda yaqdiñuz beni dağı beter
3453. Anı dağı varuban yitürdüñüz
Baña yalan haberi getürdiñüz
3454. Toğrı söyleñ İbn Yâmin'üñ kanı
Ne sebebden qodiñuz anda anı
3455. Yine oğlanları aña söyledi
Aydılar baba bizi diñle didi

3456. Sen eger inanmaz olursañ bize
Kıgırup şor uşda yoldaşımıza
3457. Kim bular dağı bilür anı kamu
İbn Yāmin'ün hālinden ey kamu
3458. Bunlar anda bildigin saña 'ayān
Yaķūb aydur dağı söylemeñ hemān
3459. Tañrı'dandür her ne gelürse kula
İşbu işün çaresi dir şabr ola
3460. Şabr ideyim didi anuñ derdine
Şabr-ile dir işbu iş hayra döne
3461. Yūsuf-ıla İbn Yāmin'i görem
Ol cömerddür yine andan umaram
3462. Kimse andan nevm̄z olmamaķ gerek
Raħmetinden gerü kalmamaķ gerek
3463. Hem kelāmında çalabum buyurur
Raħmete nevm̄z olan kāfir-durur
3464. Hem didi *lā taknaṭū** ol bir çalap
Nevm̄z olmañ raħmetim kılıñ talep
(ÖÇ 100a)
3465. Raħmeti-ile anuñ yer gök tolu
Nice nice kıla beni kaygulu
3466. Ol kim 'afv ide beni anda ğafūr
Ağlamağun şoñuna gülmek gelür
3467. Kaygu çoğaldı ferāhlar geliser
Kaygu yirini ferāhlar alısar
3468. Pes bu işün şabrıledir çāresi

---

* “Ümidini kesme.”

Şabr-ile oña yüregim yāresi

3469. İşbu bir kaç beyt ol dem söyledi
Bunı didi daḥı zārī eyledi

3470. Muştafā'nuñ ḥürmetine yā ḡafūr
Cümlemüzüñ kaydını kim sen kayur
ŞİR*

3471. Sen esirgeben b-çāre ḡulunı**
Tap yüregim ḥūna ḡaltān eylegil

3472. İlerü derdim bir-idi şimdi üç
Ey çalabum işşüm āsān eylegil

3473. İbn Yāmin-ile Yūsuf yüzini
Gösterüben beni şādān eylegil

3474. Ḳayḡu ṭonun giye giye eridim
İşbu ṭondan beni 'uryān eylegil

3475. Fātihü'l-*ebvāb* *Yā Rabbel vera****
Ol ḡapuya beni derbān eylegil

3476. Nice nice yaḡılam derd-ile
Bir işāret birle beyān eylegil

3477. Bunı didi yüzini urdı yire
Dir İlähi derdime eyle çāre

3478. Ḳamu derdiñ sen virürsin dermānın
Zirā sensin *rahmete'l-lil 'ālemīn*****

3479. Beni daḥı ḡasretime sen irdür
Böyle dir başını yirden götürür
(ÖÇ 100b)

---

* Başlık ÖÇ 100a.

** 3471-3480 arasındaki beyitler sadece ÖÇ'de bulunmaktadır.

*** "Ey vera sahibi Rabbim, kapıların açılınsın."

**** "Âlemlere rahmetsin."

3480. Ümâdin Tañrı'ya bağladı hemîn
Gör ki n'eyledi yine ol nâzenin
3481. Yağz̄b anda bir eve bünyād urur*
Beytü'l-ağzân diyü aña ad virür
3482. Ya'ni kim kayğu evidür ol maqām
Girdi Yağz̄b ol eve kıldı ārām
3483. Gice gündüz ağlamak oldu işi
Sel gibi aqdı ravān oldu yaşı
3484. Qatı za'if oldu yavlağ ol fağır
Yūsuf'uñ derdiyile oldu hağır
3485. İşbu derd içinde yağılur-iken
İrte gice zārılık kılur-iken
3486. Tañrı'nuñ kudretini gör ne kılur
Melekü'l-mevt tapudan girüp gelür
3487. Geldi Yağz̄b qatına girdi içeri
Yağz̄b anı görüben turdı öri
3488. Cānı qorqdı göricek anuñ yüzün
Geldi 'Azrā'ıl aña söyler sözün
3489. Evvelinde sözünüñ virdi selām
Ayıtdı qorqma didi benden imām

---

* 3481-3742 beyitler arasında İbn Yamin'in Mısır'da kalması sonucu Yakup'un evini yas evine çevirmesi, Azrail ile olan diyalogu, Yūsuf'un yüzünü yeniden görme arzusu, Yakup'un Mısır sultanı olan oğlu Yūsuf'a bir name yazarak İbn Yamin'i azad etmesi dileği, kardeşlerinin Yūsuf'a bu nağmeyi ulaştırmaları, Yūsuf'un kardeşlerine gerçek kimliğini açıklaması, Yūsuf'un tasının gerçekleri anlatması ve kardeşlerini affetmesi tahkiye edilmiştir. Bu beyitler arasında, ana nüsha olarak aldığımız ÖÇ nüshası dışındaki nüshalarda olan ancak tarafımızca metnin kurgusuna yeni bir şey eklediği tespit edilen beyitler metne dâhil edilmemiştir.

3490. Gönlüni şormağa geldim dir senüñ
    Kıyğulardan nice geçer dir cânun
3491. N'itesin Yūsuf firākından didi
    Yāḥud anuñ iştiyākından didi
3492. Yaḳūb aydur aña ey merd-i celīl
    Sen benüm bu derdime bir çäre kı
3493. Seni isterdim Yūsufum şoraydım
    Cānını aldıñ mı anuñ göreydim
3494. Çünkü virip-idi daḥı seni baña
    Yūsufuñ aḥvālını şoram saña
3495. Beni şād eyle ḥaber virgil āri
    Sen anuñ cânını aldıñ mı bāri
    (ÖÇ 101a)
3496. Yāḥud diri midir ol oḡlum benüm
    Söyle kim şād eyle bu gönlüm benüm
3497. Melekü'l-mevt döndi Ya'ḳūb'a ne dir
    Görmedim Yūsufuñı didi ey pīr
3498. Ben anuñ cânını didi almadım
    Baña emr olmadı anı görmedim
3499. Tañrı emriyle aluram cânları
    Cānlarından ayıruram tenleri
3500. Ol buyurur ol kıtur her bir işi
    Gönlüni tütma yavuz sen ey kışı
3501. Diridür henüz daḥı oḡluñ senüñ
    Aḡlayuban oda yaḳmaḡıl cânuñ
3502. Ben senüñ oḡluñ cânını almadım
    Cānın almaḳ kaçdına ben olmadım

3503. İllā bir sözüüm var aydayım saña
Diñle imdi bir kulağ urğıl baña
3504. Gökler içinde işitdim bir haber
Kim Yūsuf sultān-durur ey nām-dār
3505. Pādişāh olmuş delim leşker-süvār
Hazinesi tolu dağı pür sīm ü zer
3506. Başına giyür muraşsa'dan külāh
Saltanat virmiş aña kādīr İlāh
3507. Şimdi kamu 'āleme oldur tolu
İmdi şād ol dağı olma kayğulu
3508. Ya'kūb anı işidince şükr ider
Ne ki guşsa kaygusu vardur gider
3509. Döndi yine 'Azrā'īl'e söyledi
Dağı anuñ yiri nerdedür didi
3510. Qanğı şehirde anı disen n'ola
Göñlümüñ kayguların yusañ n'ola
3511. Melekü'l-mevt Ya'kūb'a didi ey pīr
Tañrı buyruğını baña gör ne dir
(ÖÇ 101b)
3512. Emir yokdur saña anı söyleyem
Giderem kayguñı mesrūr eyleyem
3513. Bu kadar didigim uş yeter saña
Qaygu yime kim irişürsin aña
3514. Bunu didi gitdi 'Azrā'īl hemān
Qaldı Ya'kūb ol arada bir zamān
3515. Secde kıldı yine Allāh'a özi
Qodı toprağ üstüne görklü yüzi

3516. Ağlayuban yine zārī eyledi
Başladı yine bu sözi söyledi
3517. Didi ey cānım cānı gözüm nārı
Yaş içinde İbn Yāmin'im kōdı
3518. Görklü yüzüñ görmez oldum n'ideyim
Seni isteyü nereye gideyim
3519. Kōrkaram kim seni görmeden ölem
Toprağa girem saña hasret kalam
3520. Böyle diyü ağlar-idi ol nebī
Geldi oğlanları aydur ey ebī
3521. Nice ağlarsın gözün yaşını sil
Gör hālını sen saña rahm eylegil
3522. Öldi Yūsuf sen guşşasın yimegil
Bitdi işi dağı görem dimegil
3523. Āhıretde göresin meger anı
Şimdi n'ičün oda yaқarsın cānı
3524. Ya'kız aydur çalabumdan dilerem
Kim yüzini ölmeden yine görem
3525. Baña göster görkülü yüzini
İşidem söyleye şirīn sözini
3526. Ümāđüm aña-durur didi hemīn
Çün bu sözi söyledi pāk-dīn
3527. Döndi oğlanlarına tutdı yüzün
Didi işidüñ bu dem işbu sözün
(ÖÇ 102a)
3528. Didi n'ičün İbn Yāmin'i ala
Virdiñüz anı ve girdiñüz yola

3529. Ol vakit kim sizde vardur kimde var
Na'rā urşañuz çağırıp ra'd-vār
3530. Kim-idi anda size karşı varan
Yā kim idi anda muķābil olan
3531. Yardım itmediñiz oğlanlarıma
Ol cigerim pāresi cānlarıma
3532. Bunlar aydur baba ol şehriñ begi
Dünyāda olmaya bir anuñ gibi
3533. Ancılayın bir cihan-gīr olmaya
Kimesne ol kıldığını kılmaya
3534. Köşk içinde ayağın depdi yire
Geçdi ayağı döşendi mermere
3535. Eli-ile köşki bir kez ırğadı
Dīvār oldu pāre pāre tırmadı
3536. Görmedik ancılayın hergiz hüner
Biz anuñ katında yavlaķ muhtaşar
3537. Anı gördük yüregimiz doymadı
Kuvvetimiz aña hergiz koymadı
3538. İmdi bize ne buyurursun ata
Uş hikāyeti saña aytduk n'ite
3539. Dir-iseñ biz yine Mısr'a varalum
Biti yazğıl anı iltüp virelüm
3540. Saña hizmet eyler ol şāh-ı 'azīz
İnşāallah ol bizi tuta 'azīz
3541. Kardeşimizi yine bize vire
Atamız dağı murādına ire

3542. Ya'kūb anlarıñ sözini diñledi
Döndi oğlanlarına gör ne didi
3543. Didi Şem'ün'ı oquñ gelsün berü
Divid-ile kalemün alsun berü
(ÖÇ 102b)
3544. Tā ki ben diyem yaza ol bite
İnşāallah kamuya hayr bite
3545. Geldi Şem'ün atasına çok urur
Divid ü kalem elinde oturur
3546. Ya'kıṭb [aydur] yaz evvel Tañrı adın
Kim ururdur bu cihānıñ bünyādın
3547. Dağı ol şāh-ı 'azīz çok selām
'Ömri-ile devleti olsun müdām
3548. Ulu sultānlar aña olsun nüger
Gitmesin başından ol tāk ü kemer
3549. Haq Te'ālā 'ömrini kılsun mezīd
Ben b-çāre hālını çünkim bilür
3550. Var-idi benüm bir oğlum sevgülü
Ancılaym görklü hem yüzi şulı
3551. Bunca yıldur anı yavı kılmışam
Haşreti odına uş yaqılmışam
3552. Ağlamaqdan gitdi gözümüñ nūrı
Yüzümüñ rengi ve ağzımıñ yarı
3553. Yüce boyum egilüp dal eyledim
Gül gibi yanıklarım al eyledim
3554. Yūsufumı yavı kıldığım yeter
Kim anuñ cevri oқи cāna batar

3555. Anuñ ateşi yaqar-iken cānum
Ne revādur tutasın oqlum benüm
3556. İbn Yāmin'ime bühtān idesin
Şehr-i Mısr'ı aña zindān idesin
3557. Kile oğrılığı yapasın aña
Belki hoş gelmeyiser ol söz saña
3558. Biz aşıldan hīç oğrılık gelmeye
Nebī olan kişi anı kılmaya
3559. Nice ola ol ki bir altun kile
Oğrulamaya meger hīle ola
(ÖÇ 103a)
3560. Buğday ölçmek-ile almış olalar
Hāşā bunlar oğrılık mı kıllalar
3561. İmdi bunlarıñ suçun bağışlağıl
Ne ki saña lāyık-ise işlegil
3562. İbn Yāmin-ile ol Yehūza'yı
Vir ki şād-ile bu fermū sevdayı
3563. Vir ki oğlanlarımı gelsün baña
Tā iyü duā ola senden yaña
3564. Yoğsa virmez-iseñ oqlumı benüm
Oda yandadur-iseñ cānım benüm
3565. Duā kılam ne ki tahtıñ yıqıla
Ne ki vardur kamu yire tıqıla
3566. İmdi benüm zārımı arturmağıl
Yine odum üstüne od urmağıl
3567. Ben işitdim sende mürvet çok-durur
Mürveti olanda hīç kīn yok-durur

3568. Çok keremler eylediñ sen bunlara
Gerü ihsân eyle ol oğlanlara
3569. Baña hürmet eyle anları koğıl
Ben bu gözsüz kocaya rahm eylegil
3570. Tâ benüm gönülüm dağı ola şafâ
Kılmayasın işbu dertlüye cefâ
3571. Bunu didi Ya'küb oldı bî-ķarâr
Yazdı Şem'un dağı bir bir ne ki var
3572. Aldı ol biti Ya'küb n'eyledi
Dürdi oğlanlarına işmarladı
3573. Didi bunı alubanı gidesin
Mış'a girü sultâna iledesiz
3574. İnşâllâh derdime dermân ola
İbn Yâmin Yehûza baña gele
3575. Böyle didi gönderür oğlanların
Onı dağı gitdiler birin birin
(ÖÇ 103b)
3576. 'Azm idüben Mışır yolun tıtdılar
Gece gündüz tırmayuban gitdiler
3577. Dağı bunlar irdiler Mış'a ķamu
Girdiler şehire bunlar ey 'amu
3578. İstediler Yehûza'yı buldılar
Görüşüp hem anı bile aldılar
3579. Geldiler Yüsuf ķatına cem'-ile
Yine Yüsuf hâzretine cem'-ile
3580. Hoş taħıyyât eyleyüben tırdılar
Yüzlerini ķamu yire urdılar

3581. Öpdiler sulţānıñ öñünde yiri
Onı dağı sürünü vardı ilerü
3582. Ataları bitisin çıқardılar
Öpüben sulţān öñünde қodılar
3583. Aldı Yūsuf öpdı sürdi yüzine
Başına қodı ve sürdi gözine
3584. Ol bite ulu ʿizzet eyledi
Luţf-ile қardaşlarına söyledi
3585. Didi yigitler sözüм işide-siz
Biti öpdüğüm nedendür bile-siz
3586. Atañuz[un] bitisini virdiñüz
Aña nice ʿizzet itdüm gördiñüz
3587. Atañuz Yaʿқūb Peyğamber-durur
İbrāñīm Peyğamber ulu server-durur
3588. Pes anuñ bitisine ʿizzet gerek
Hem ulu kişilere һürmet gerek
3589. Bunu didi tahtıñ üstünden iner
İşit imdi n'eyledi ol pūr-hüner
3590. Geldi қardaşları-ile oturur
Һazne-dārıмı қatına getirür
3591. Didi tīz var işbu dem sen һazneye
Bir şandıқ vardur getür bu araya
(ÖÇ 104a)
3592. Һazne-dār buyruқ tutar varur alur
Şandug-ıla Yūsuf öñüne gelür
3593. Қodı Yūsuf öñüne тұrdı girü
Açdı Yūsuf şandugı ol māh-ı rüh

3594. Şandık içinden çıkardı bir biti
Bir key işit n'olısar hikāyeti
3595. Şundi ol bitiyi kardaşlarına
Söyledi luţf-ile yoldaşlarına
3596. Didi şol bitiyi okuyuñ görüñ
Ma'nāsından siz bize haber virüñ
3597. Hāyli demdür bu bitiyi gizlerem
Ne yazmışdur okuñ anı görem
3598. Aldı bunlar bitiyi açdı görür
Kamusunuñ yādı ağızında kurur
3599. Ditredi yaprak gibi bunlar 'āmu
Hacil oldı semā-ser bunlar kamu
3600. Dükeli başın aşāğa eyledi
Şöyle utandı kamusı derledi
3601. Yine başın götürüben söylediler
Bir 'acāyip kışşa söz söylediler
3602. Didiler Yūsuf ey şāh-ı cihān
Bu dili biz okuyamazuz 'ayān
3603. Yazısını bilmedik hergiz bunuñ
Ne diyelüm devletiñ artsun senüñ
3604. Yine ol bitiyi aña virdiler
Taña kaldı bağıdı Yūsuf gördiler
3605. Kendiler yazdı bitiyi ol zamān
Kem pula şatmışdı Yūsuf'ı revān
3606. Şem'un-idi kendü bitiyi yazan
Yūsuf'a bühtān 'aybları düzen

3607. Kendi yazığını kendi okumaz
İřit imdi Yūsuf'ı ol ser-firāz
(ÖÇ 104b)
3608. Aldı bitini eline söyledi
Döndi bunlara işāret eyledi
3609. Didi ben okuyayım siz diñleñüz
Ne yazılmışdur içine añlañuz
3610. Yūsuf aydur bu biti ħāli budur
Diñle imdi ma'ñāsına kulağ ur
3611. Diñle bir ħardaşıñuz dağı sizüñ
Var-imiş kim sever-imiş atañuz
3612. Dünyāyı añuñ-ıla görür-imiş
İllā siz kılmış-sız aña yavuz iş
3613. Anı bir gün atañuzdan alduñuz
Bir bezirgāna virüben řatdıñuz
3614. Ol bezirgān dönüben size şorar
'Aybını ister ħuluñuzuñ arar
3615. Siz dağı üç 'aybı vardur didiñüz
şatdınız anı bahāsın yidiñüz
3616. On toğuz geçmez pul ađça aldıñuz
İřbunuñ gibi yavuz iş kıldıñuz
3617. Bu biti ol bitidür ki yazdıñuz
Tañrı yolundan çığuban azdıñuz
3618. Atañuzuñ göñlüni řanmadıñuz
Ağ şağalından ħāç utanmadıñuz
3619. Andan aydar-sız kim aşlımız nebī
Ķamuñuzuñ işi işbunuñ gibi

3620. Bunu işitdi bular ditreşdiler
Şanasın kim bir oğurdan geçdiler
3621. Qapqara yandı beñizleri geçer
Bir zamān tütulup söylemediler
3622. Bir zamāndan soñra geldi öñleri
Gör ne didi Yūsuf anlara girü
3623. Didiler biz bu bitini yazmadık
Dağı hıç biz yolumuzdan azmadık
(ÖÇ 105a)
3624. Hāşā bizden kim şāha qarşu yalan
Söyleyevüz depredevüz yā lisān
3625. Biz bunuñ gibi yavuz iş kılmadıq
Bu sözüme bizüm Tañrı tanuq
3626. Gördi Yūsuf bunlar inkār eyledi
İşit imdi yine Yūsuf n'eyledi
3627. Yūsuf ol dem qullarına buyurur
Bir tımışkı taşı qullarına getürür
3628. Aldı Yūsuf bir eline bir taşı
Gör ki n'eyleyiser ol Tañrı hāşı
3629. Aldı bir altun mili dağı ele
Diler ol mil-ile ol taşı çala
3630. Bir kezin ol taşı mil-ile qakar
Çıkradı ol taş üni çıkar
3631. Taşın āvāzı sarāy içi tolar
Neye qakar diyü tañladı baqar
3632. Yūsuf'ün qardaşları qaldı taña
Döndi Yūsuf baqdı bunlardan yaña

3633. Yūsuf aydur ey nebī oğlanları
Aydıñuz nedir bu taşın ünleri
3634. Ne ki bu tas söylese siz diñleñüz
Diñleyince sözini key añlañuz
3635. Bunlar aydur biz anı ne bilürüz
Tasdur uşda çıñradığın görürüz
3636. Dağı bilmezüz anuñ ne didügin
Meger anı siz bile-siz ey emīn
3637. Yūsuf aydur sözi taşuñ ol-durur
Geçmiş işleri bize hep bildürür
3638. Ne ki siz kılmış-sız anı aydurur
İşleriñizi sizüñ bu taş bilür
3639. Neki dirse maşlaḫat görür mi-siz
Bu taşuñ sözine inanır mı-siz
(ÖÇ 105b)
3640. İyü yavuz ne ki söylerse bize
Bir bir aydayım didigini size
3641. İllā baña gönlüñüz incinmesün
Söyledigim size katı gelmesün
3642. Bunlar aydur ḫāşā ey sultānımız
Neye qalsun gönlimüz ey cānımız
3643. Ne ki ol taş söyler-ise bilesin
Luḫf idüben bize anı diyesin
3644. Rāzī oldılar bular bu qavile
İşit imdi Yūsuf anda ne kıla
3645. Aldı Yūsuf kızıl altun milini
Tasa urdı söyledi yüsr dilini

3646. Sarāy içi toldı ol taşuñ üni
Yūsuf aydur diñleñ imdi siz bunu
3647. Dir ki bunlar on iki qardaş-durur
Lākin bunlar key qatı qulmuş-durur
3648. Siziñ-içün kim bu taş ider riyā
Kim ‘āsīdūr didi bunlar Tañrı'ya
3649. Ya‘qūb'dan bunlar Yūsuf'ı aldılar
Atalarından anı ayırdılar
3650. Didi gerçek midür işbu didigi
Bunda işbu taş bize söylediği
3651. Bunlar aydur taş gerçeği söyledi
Böyledür ne kim hikāyet eyledi
3652. Bir dağı qağı taşı taş çıñradı
Yūsuf aydur gördiñiz mi ne didi
3653. Bunlar aydur bilmezüz bu dili biz
Meger anı siz bile-siz ey ‘azīz
3654. Yūsuf aydur imdi sözün diñleñiz
Dir anlara göñlüñüzi egleñüz
3655. Diyür yoqdur bunlarıñ şefkatleri
Dögdiler Yūsuf'ı bunlar key qatı
(ÖÇ 106a)
3656. Etmegini alup ite virdiler
Söyledigince yüzine urdılar
3657. Böyle midür sözleri gerçek-durur
İşbu söylediği söz bī-şek midür
3658. Qağı Yūsuf taşı milile yine
Çıñradı ol taş yine döne döne

3659. Diñdi ol taş başladı Yūsuf söze
Didi yigitler bu taş aydur size
3660. Yūsuf'uñ cānına bunlar kıydılar
Anı yitirmege bunlar uydılar
3661. İletdiler Yūsuf'ı öldüreler
Kendülerin Ya'kūb'a sevdireler
3662. Toķuzı kaşd itdi Yūsuf cānına
Kim anı bulaşdıralar kanına
3663. Birisinüñ Yūsuf'a göynür özi
Kıomadı kıurtardı anı kendözi
3664. Adı Yehūza-imiş ol komayan
Böyle midür işbu söz bellü beyān
3665. Bunlar aydur gerçek ider işbu taş
Ne ki söyle toğrıdur ey cān u hāş
3666. Yine Yūsuf kaķdı ol taşı i yār
Didi bunları işidüñ āşikār
3667. Dir ki bunlar tutdılar kıardaşların
Şoydılar egnindeki kıumāşların
3668. Çıp yalıncaķ anı uryān itdiler
Aldılar bir yazuya ilettiler
3669. Anda bir kıuyı var-idi buldılar
Yūsuf'ı aña yalıncaķ atdılar
3670. Zihī kıurtulduķ didi birbirine
Gitdi bunlar evlerine sevine
3671. Bir iki gün geķdi geldiler girü
Gördiler kıuyu kıatında çok derü
(ÖÇ 106b)

3672. Gördiler kim k̄onmuş ulu k̄arubān
İstedi Yūsuf'ı bunlar bir zamān
3673. K̄arubān kavminde nā-gāh buldılar
Nice şatmağ kim yayan ne itdiler
3674. On toğuz pula şatup siz Yūsuf'ı
Toğrı midur işbu taşuñ didigi
3675. Bunlar anı gerçek ider didiler
İllā k̄orkudan k̄amusı öldiler
3676. Şöyle ditreşdi bular yaprağ gibi
Levni gitdi bunlarıñ toprağ gibi
3677. K̄amu h̄ācil oldı bilmezler n'ide
Söyledi bunlara Yūsuf h̄ışm ide
3678. Yūsuf aydur işbu-durur işiñüz
K̄ul diyüben şata-sız k̄ardaşıñuz
3679. Hem revāmı Ya'k̄ub oğlı ola-sız
İşbunuñ gibi yavuz iş kıla-sız
3680. Tañrı'dan k̄orkmaz mı-sız siz aydıñuz
Bunca kez benüm k̄atıma geldiñüz
3681. Ben sizi ağırladım key mu'teber
Siz h̄od yalancı-imiş siz ser-tā-ser
3682. Size yalan söylemek oldı h̄arām
Vağtidür ki ben sizi külli kıram
3683. Böyle didi h̄ışm kıldı pādişāh
Didi iltüñ bunları eyleñ penāh
3684. Geldi cellādlar buları t̄utdılar
Her birinüñ boynuna ip dağdılar

3685. Yūsuf aydur bunları iltūñ başuñ
On ağaç dikūñ onun dañı aşuñ
3686. Bunlarıñ şimdi helāl oldı qanı
Çün Yūsuf qardaşları gördi anı
3687. Qamusı çağırdı feryād itdiler
Bunlara ne diyem anda n'itdiler
(ÖÇ 107a)
3688. Birbirini tütuban bilişdiler
Birbirinden helālлік dileşdiler
3689. Didiler kim qamumuz uş ölüruz
Bize bizden oldı anı bilürüz
3690. Böyle diyü qamusı āh eyledi
Bunlarıñ āhı göge rāh eyledi
3691. Şol qadar añlaşdılar ol gün bular
Gözyaşıyla cāy-ı ħunı bağladılar
3692. Anı görenler qamu kıldı zārī
İşit imdi sen Yūsuf Peygamberi
3693. Qatlanamadı bunlarıñ derdine
Ağladı ol dañı çoq döne döne
3694. Nikāb altından döker seyl-ābını
Diledi kim getüre nikābını
3695. Anda gözin açdı Yūsuf yüzini
Bildiriser bunlara kendözini
3696. Qullara buyurdu şeşüñ gözlerin
Āzād olsun çünki bildi özlerin
3697. Şeşdi bunlar gözlerini ellerin
Ölmüş-iken diri oldılar hemīn

3698. Gözleri çünkim şeşildi gördiler
Dizleri üzre sürünü vardılar
3699. Yūsuf'uñ tahtı önünde kamusı
Vardılar didiler ey Tañrı hāşı
3700. Qardaşımız sen Yūsuf'sın ola mı
Bildür āhir kendözün gider ğamı
3701. Sen ol-iseñ söylegil ey zū-fünün
Şuçumuz bağışla añmağıl anı
3702. Saña ne yararsa anı işlegil
Biz kamunuñ yazuğın bağışlağıl
(ÖÇ 107b)
3703. Yūsuf aydur ben dağı bağışladım
Siziñ-ile luğ u ihsān işledim
3704. Aydur imdi biliñüz hem neb̄siz
Ben Yūsuf'am Mışır sultānı 'aziz
3705. Siz benüm qardaşlarım-sız uş biliñ
Ağlamağı koñ sevinün şād oluñ
3706. Yūsuf-ı şiddik benüm adım-durur
Ya'qūb atam dedem İbrāhīm-durur
3707. Yūsuf-ı- Ken' ān'ıyam biliñ beni
Şimdi uş oldum bu şehriñ sultānı
3708. Tañrı virdi baña uş bu devleti
Gerçi evvel gördüm öküş miñneti
3709. Şoñumı hayra irişdürdi çalap
İllā sizden görmişem yavlağ ta'āb
3710. Siz beni qod eyleyüben şatdıñuz
Terk eyleyüp biraquban gitdiñüz

3711. Hâk Te‘âlâ terkîm urmadı benüm
Düşmiş-iken yire ol tütü elüm
3712. Beni uş bu şehre sulţân eyledi
Mısr ilini baña fermân eyledi
3713. Uş sizi dağı baña ol viripdi
Günde yüz biñ şükür olsun didi
3714. Bunlar anı işidüp utandılar
Yirlerinde şanki oda yandılar
3715. Hâclet odı bunları kıldı cünün
Her birisi şanasın oldı cünün
3716. Didiler Yūsuf’a yine ey ulu
Bizi sevindirün itme kaygulu
3717. Çünkü bildük biz seni ey pür-hüner
Tañrı yolundan bize eyle nazar
3718. ‘Aybımız yüzümüze urma dağı
Bizi utandırma bir Tañrı hafı
(ÖÇ 108a)
3719. Yūsuf aydur suçunuz bağışladım
Cevriñizi eylüge şağışladım
3720. Geçmiş işi añmamak gerek i yār
Tañrı'dan geldi baña her ne ki var
3721. Bunu didi indi tahtından revân
Geldi arkadaşlarına ol bāk ü cān
3722. Didi bunlara gelün görüşelüm
Yarlığanup rahmete irişelüm
3723. Çok şükür olsun didi bir Tañrı’ya
Kim bizi vaşl eyledi bir araya

3724. Geldi bunlar dağı ol dem görüşür
Birbirini çoçar ağlar öpüşür
3725. Yūsuf-ile kaması görüşdiler
Nitesin kardaş diyü bilişdiler
3726. Yūsuf aydur siz nite siz cānlarım
Ey benüm kardaşlarum yārānlarum
3727. Sizi görmedigi maķşūdum hemīn
Çünkü gördüm giderem gönül ğamın
3728. Böyle dir gönüllerin aldı ele
Oturur Yūsuf bularınla bile
3729. Yūsuf anlara katı ‘izzet kıılır
Her birine [yeñi] ħil‘at giydürür
3730. Başlarına urdı altundan külāh
Ħoş bezedi bunları ol pādişāh
3731. Her birinün yüzi beñzedi aya
Yūsufuñ ħod vaşfını kimdür diye
3732. Kāra gözlerini süzüp oturur
Bunları gördükçe göksin götürür
3733. Añar atasını dağı kıılır āh
Kim kaçan görem anı dir Yā İlāh
3734. N’ola anı dağı bunda şalasıñ
Yine ben kula ‘ināyet kıılasın
(ÖÇ 108b)
3735. Ħaķ Te‘ālā ħacetin kııldı kabül
Maħrüm olmaz şıdķ-ıla yalvara kıl
3736. İmdi Yūsuf atasını göriser
Gömlegini atasına viriser

3737. Vardı kardaşlara tanışdı bile
Yūsuf aydur bunları diñleñ hele
3738. Gömlegini atama iltmek gerek
Yine Ken‘ān’a sefer itmek gerek
3739. İletüben atama anı virüñ
Bunca yıl ağlar anı sevindirüñ
3740. Hem yazıgıñız atam bağışlaya
Du‘ā kıla sizi Hāk’dan dileye
3741. Raħmet ide size Tañrı fazlı bol
Aña yalvaran kişi maħrüm degil
3742. Bunlar ol tedbire rāzī oldılar
Her birisi sevnüşüben tırdılar
3743. İbn ‘Abbās böyle buyurdu dede*
Yarağ eyleñ Ken‘ān’a gide
3744. Bunda bir fā’ide vardur diyelüm
Yūsuf’un esrārını söyleyelüm
3745. Gömlegini virmege hikmet nedür
Aydayım anı işit kim n’itedür
3746. Ol Kayşın kerāmeti var-idi**
Her kişi kim gömlegi giyer-idi
3747. Teninde renc ü elem olmaz-idi
Daħı kayğu gönlüne gelmez-idi
3748. Yūsuf atasına gömlegi virür

---

* 3743-3745 arasındaki beyitler sadece ÖÇ’de bulunmaktadır.

** 3746-3772 beyitler arasında Yūsuf’un gömleğinin sırrı tahkiye edilmiştir. Bu beyitler arasında, ana nüsha olarak aldığımız ÖÇ nüshası dışındaki nüshalarda olan ancak tarafımızca metnin kurgusuna yeni bir şey eklediği tespit edilen beyitler metne dâhil edilmemiştir.

Zîrâ anda var-idi bir gizli sır

3749. Sırrı oldur Yūsuf'ũn ardařları
Dirilüp tanıřdılarđ her biri
(ÖÇ 109a)
3750. Yūsuf'ı anda ayğuya oydılar
Tını varını amusın Şoydılar
3751. Gmleğin dağı anuğ ıardılar
Söyledigince yüzine urdılar
3752. ıp yalıncağ uyuya bırağdılar
Yūsuf'ũn beline bir ip tađdılar
3753. İndi uyu dibine Yūsuf Resul
Anda peyki azreti geldi uşul
3754. Bir nâzik gmlek getürdi Yūsuf'a
Didi giygil bunı ey cânı şafâ
3755. ađ saña virmiş-durur bu gmleği
Bunı giyen görmeye renci iki
3756. Var-idi gmlekte dağı mu'cizât
Aydayım kim ne-idi ey oş nihâd
3757. Yūsuf ol vađit ki uyudan ıar
Arasında-idi ol gmlek i yâr
3758. Bir gözsüz dağı uyu ağzında hem
Tırmuş-idi alk-ıla anda behem
3759. Yūsuf'ũn gmleđinũn etegine
Yel toğandı urdı gözsüz yüzine
3760. udret-ile açıldı iki gözi
Hem dağı nürlandı ol kişi yüzi
3761. Görmüş-idi Yūsuf anda bu iři

Gömlegiñ kerāmetini ey kişi

3762. Anıñçün gömlegi vire-idi
Kim atamıñ gözleri göre didi
3763. Gömlegin fā'idesi budur bilün
Fikre ʔaluban ʔatı ʕibret alün
3764. Yūsuf ol gömlegi ol dem çıkarur
Ƙardaşlarına birisine virür
3765. Kim bular ilte atasına vire
Sen ʕalabuñ Ƙudretini gör niye
(ÖÇ 109b)
3766. Cebrāʕīl'i viripdi Rabbü'l-Celīl
Didi varǵıl Yūsuf'a bunı digil
3767. Gömlegi Ƙardaşlarına virmesin
Atasına anları göndermesin
3768. Maǵşādum vardur bu işledir ğanı
Gerek ayruǵ kişi ilede anı
3769. Gerek ilede Beşīr ol gömlegi
Zīrā kim oldur ʕalabuñ dilegi
3770. Geldi Cebrāʕīl Yūsuf'a söyledi
Tañrı buyruǵun aña bir bir didi
3771. Ƙonmadı Yūsuf daǵı Ƙardaşların
Yola gitmeye bunları ol emīn
3772. Aldı gömlegi bulardan gizledi
Tañrı buyruǵını anda gözledi
3773. İñit imdi yine bir dürlü haber*

---

* 3773-3801 beyitler arasında Yūsuf'un annesini erken kaybetmesi üzerine Yakup'un onu emzirmesi için cariye alması ve bu cariyenin kendi oǵlunu daha fazla emzirmesi sonucu, Yakup'un cariyenin oǵlunu pazarda satması tahkiye edilmiştir. Bu beyitler arasında, ana nüsha olarak aldığımız ÖÇ nüshası

‘Āşık-iseñ cānīña kılsun eşer

3774. Ol zamānda Yūsuf anadan toğar
Bir iki ay dünyāda ‘ömür sürer

3775. İki aydan şoñra anası ölür
Yūsuf anda anadan öksüz kalur

3776. İki aylık kaldı anasından ol
Ya‘ķıḫ anı göricek oldu melül

3777. Anda Ya‘ķūb ṭurdı bāzāra varur
Bir emer oğlanlu қaravuş alur

3778. Kim Yūsuf’ı ol қaravuş emzüre
Dāye ölüp anda қatında ṭura

3779. Aldı Dāye Yūsuf’ı besledi
Kendünüñ oğlanuğı bile-idi

3780. Gāh Yūsuf’ı emzirür gāh oğlunı
Zīrā oğlancığıdur қomaz anı
(ÖÇ 110a)

3781. İkisin dağı emzirdi ol қarı
Ya‘ķūb ol қaravuşu görür-idi

3782. Yūsuf’dan oğlanı artık emzirür
Geldi Ya‘ķūb ol қaravuşı urur

3783. Çekdi oğlanını elinden alur
Ol қaravuş şöyle bī-çāre қalur

3784. Ağlayu gördi eline girmedi
Ya‘ķıḫ oğlancığını gör n’eyledi

---

dışındaki nüshalarda olan ancak tarafımızca metnin kurgusuna yeni bir şey ekmediği tespit edilen beyitler metne dâhil edilmemiştir.

3785. Varur ol oğlanı bāzārda şatar
Atasınũ cānını oda yağar
3786. Ŗaravuş bildi ki gitdi oğlanı
Āh idüben oda ıtataşdı cānı
3787. Zārī kıldı ağladı ol bī-çāre
Ĥazrete karşı yüzün urdı yire
3788. Dir İlāhī sen bilürsün ne diyem
Ben oğul ĥasretine nice doyam
3789. Ya'ķūb uşda aldı bu ođlanımı
Aldı şatdı oda yağdı cānımı
3790. Beni nitekim bī-çāre eyledi
Oğlumı benden āvāre eyledi
3791. Sevdiginden bunı dağı sen ayır
Diñmesün gözi yaşı olsun faķīr
3792. Ĥasret olsun bu dağı bencileyin
Ağlamağdan gözi olsun yā mu'īn
3793. Bunı didi ol Ŗaravuş iñledi
Tañrı'nuñ kudretini gör n'eyledi
3794. Ūn irişdi Ŗaravuşa Tañrı'dan
Didi Ŗayđu yime şimden girü sen
3795. Müstecāb oldu du'ān ey bī-çāre
Ben bu derdiñe kılam senüñ çāre
3796. Ya'ķūb senden ođlumı ayırdıysa
Seni ol ođluña ĥasret kıldıysa
(ÖÇ 110b)
3797. Anı dağı oğlanından ayıram
Sencileyin oğluna ĥasret kılam

3798. Ağlaya dün ü günü sencileyin
Ağlamaya kimesne ancılayın
3799. Evvel seni sevindürem andan anı
Çün baña şaldıñ unutmadıñ beni
3800. Ben kıomazam kimse ھاqqın kimseye
Kişi ne ki bulur bunda eyleye
3801. Çünkü ھاtuna bu söz ilhām olur
Kıygu gitdi göñli şadı u gām olur
3802. Çünkü kıaravuş sözini ھاtm idelim *
Dönelüm Yūsuf sözine gidelüm
3803. Yine söze başlayalum söyleyelim
Müstemi‘olanları toylayalum
3804. ‘Aşk-ıla diñle bu sözi ey yāre
Kıalmaya göñlüñ içinde hiç kıara
3805. Zīrā Kıur‘ān ھاberidür bu kelām
Diñleyeniñ cānına dā’im selām
3806. İbn ‘Abbās böyle buyurdı özi
Diñleyendür añlayan işbu sözi
3807. Ol zamānda ki Yūsuf sultān olur**
Cümle ‘ālem hükümüne fermān olur
3808. Mışır’a Mālik oldı tahta oturur

---

* 3802-3806 arasındaki beyitler sadece ÖÇ’de bulunmaktadır.

** 3807-3945 beyitler arasında Yūsuf’un Beşir’i köle olarak satın alması, bütün kullarının içinde en çok sevdiği Beşir’i Yakup’a name ve gömleğini göndermek için görevlendirmesi, Beşir’in yolda kendi annesine rastlayarak hasret gidermesi, ardından Yakup’a vararak Yūsuf’un emanetlerini teslim etmesi ve Yakup’dan dua alması tahkiye edilmiştir. Bu beyitler arasında, ana nüsha olarak aldığımız ÖÇ nüshası dışındaki nüshalarda olan ancak tarafımızca metnin kurgusuna yeni bir şey eklemediği tespit edilen beyitler metne dāhil edilmemiştir.

Biz bezirgān şata bir k̄ul getürür

3809. Aldı Yūsuf nebī ol k̄ulı şatun
Mektebe vir diyü oldı zü-fünün
3810. Hem daḥı ol k̄uluñ adıdur Beşīr
Çehresinde devlet ü ikbāl aşır
3811. Yūsuf'uñ ḥizmetini kılur-idi
Ne ki buyursa Yūsuf olur-idi
(ÖÇ 111a)
3812. Yūsuf anı k̄amudan yigrek sever
Bir sâ'at görmeyince anı iver
3813. Zīrā devlet ol yigitde var-idi
'Akl-ı devlet anuñ-ıla yār-idi
3814. Yūsuf anuñ edebinden utanur
Zīrā emre ne ide şol dem olur
3815. K̄amu k̄ullardan anı artıḵ sever
Bir sâ'at görmez-ise anı iver
3816. Yūsuf'uñ Beşīr k̄ulıdur vefā-dār
Sen çalabuñ k̄udretin gör bir i yār
3817. Bir çalabdan Yūsuf'a geldi nidā
Gerek Ya'k̄ub ataña Beşīr gide
3818. Tañrı aydur kim Beşīr'i baña virgil
Ne ki sözüñ var-ise anı digil
3819. İşbu işde ḥikmetimüz var bayıḵ
Ya'k̄ub'a varmağa Beşīr'dür lāyıḵ
3820. Emrimüz var yirine gelse gerek
Ne ki taḵdīr itdi ol olsa gerek
3821. Çünkü bu söz Yūsuf'a ilhām olur

Qaygu gitdi gönli řād u gām olur

3822. şükrişkıldı Tañrı'ya ol bānu cān
Beřā'i oqudı şatına revān

3823. Gömlegi ol çalabuñ emri-ile
Virdi Beşir'e alup gide bile

3824. Biti dağı yazdı bitiyi dürer
Gömlek-ile bitiyi bile şarar

3825. Virdi Beşir eline işmarladı
Didi bunu atama ilet didi

3826. Varıcağ benden aña baş koyasın
Ne ki gördüñ-ise bir bir diyesin

3827. Didi eglenme yola gir imdi tīz
İriş anda atama sen ey 'azīz
(ÖÇ 111b)

3828. Çıkdı Mısır'dan Beşir anda gider
Yağın geldi Ken'an'a ol şir-i ner

3829. Yūsuf'uñ gömlegi hem bilesine
Sen çalabuñ hikmetin diñle yine

3830. Gömlegin koğusını ol pādiřāh
Ya'ķūb'uñ burnuna irgürdi nā-gāh

3831. Yil iledür Ya'ķūb'a öñdin anı
Çün koğulandı ferağlandı cānı

3832. Āh idüben bir kezin na'ra urur
Otururken yirinden örü şurur

3833. Tařra kapu öñüne çıkdı Ya'ķūb
şükrişkıldı yüzini yire urup

3834. Didi Ya'ķūb dir-imiř vāh Yūsufum

- Uş okısı burnuma geldü benim
3835. Ben Yûsuf okusını tıydum yine
Yûsufum okusuyla tıydum yine
3836. Uşda geldi aberi anuñ baña
Pes ümîddür ki avuşam ben saña
3837. Oğlanuñ oğlanları aydur dede
Ey ‘aceb sevdâñ seniñ açan gide
3838. Aşnağı sevdâlarıñ geldi yine
Girü senden ‘aqlıñı aldı yine
3839. anı Yûsuf öleli oldı delim
‘Aqlıñı devşürgil ey pîr-i selîm
3840. Çünki öldi anı dağı anmağıl
Yûsufuñ adını dilüñden oğıl
3841. Ya‘ızb aydur bende yalan olmaya
Hiç yalan kelecı benden gelmeye
3842. Ben ümîdim didi a’dan kesmezem
Baña avuşdıra Yûsufı görem
3843. Bunu dir Ya‘üb çalaba şükr ider
Bu kez işit yine Beşîr’den aber
(ÖÇ 112a)
3844. Beşîr dağı irdi Ken‘ân iline
Sürdi ol dem geldi şādî iline
3845. Bir uyu gördi kim geldi şu içe
Tañrı’nuñ udretini bir göre nice
3846. Gördi bir ‘āvrat uyu üstünde ton
Deper ovar şöyle elinde sâbün
3847. Ağlayu ağlayu tonı yur-idi

Cānım oğıl andasın gel dir-idi

3848. asret oldum dirdi ey oğul saña
Ey ‘aceb açan iresin anaña
3849. İşbu resme ol atun zārī ılır
Beşār anı gördi ilerü gelür
3850. Geldi anuñ atına virdi selām
Ya‘ķūb evinden aber Őordı benām
3851. Didi atun Ya‘ķūb evi andadır
Göster anı maķşūdımız andadır
3852. Kim anıñçün gelmişem bunda hemān
Göster anuñ evini baña ‘ayān
3853. ‘Avrat aydur ne Őorarsın sen anı
Kim anuñ yavlaķ za‘īf old teni
3854. Ya‘ķūb’uñ Őimdi ‘azīm derdi atı
Gök yüzine ıķar anuñ feryādı
3855. İşı güci dā‘im ağlamaķ-durur
Āh idecek tütünü ‘arŐa varur
3856. Gözi yaşından Şarardı gül yüzi
Kendi meŐgölünde durur kendözi
3857. Ya‘ķūb’a hiç kimesne ayğusu yoķ
Āhı efgānı ve zārı anda oķ
3858. İşbu-durur Ya‘ķūb’un ālī yigit
Sen ne istersin anı hem arayup
(ÖÇ 112b)
3859. Beşār aydur Őalivir anı baña
Yūsuf’undan muŐtucı geldim aña
3860. Ya‘ķūb’uñ ođlı Yūsuf Őaldı beni

Uş getürdüm Ya'küb'a gömlegini

3861. Hem biti dağı götürmişem bile
Ol bitiyi görünce beni bile
3862. İmdi kerem eyle anı aydıver
İşit imdi 'avrat ol demde ne dir
3863. Āhu kıldı bir kezin ol bī-çāre
Düşdi ayakdan şoluğ sâ'at yire
3864. Yüzün yire urdı ol dem iñledi
Bir kezin derd-ile Yā Allāh didi
3865. Va'de kılduñ didi baña Yā Gāni
Vaḳti oldur kim sevdire beni
3866. Gerek ol va'deñ baña tiz irişe
Andan soñra baña oğlum ḳavışa
3867. Bunı didi ol ḫatun key iñledi
Ne kim ol dir-ise Beşir diñledi
3868. Bunı didi ol ḫatun key iñledi
Ne kim ol dir-ise Beşir diñledi
3869. Anasına döndi aydur yā ḫatun
Ol ne va'dedür baña digil bu gün
3870. Söyle bana bu gözin yaşı nedür
Yā dağı ol ciğeriñ başı nedür
3871. Key 'aceb gördüm gözüñ yaşı hele
Söyle ḫalini 'ayān getür dile
3872. 'Avrat aydur Beşir'e kim ey civān
Aydayım ḫalimi saña bir bir 'ayān
3873. Süd emerken oğlunu Ya'küb anı

Benden ayırdı ve şatdı cānımı

3874. H̄asret eyledi beni oğlanıma
Girdi Ya'qūb andan benüm qanıma
3875. Şatun aldı beni Ya'qūb ey yigit
Aydayım aḥvālimi saña işit
(ÖÇ 113a)
3876. Gitdi oğlanım benden oldu cüdā
Diñ daḥı zārıyla eyledim du'ā
3877. Didim ey dermāndeler dest-gārī
Senden artık kim biliser bu sırrı
3878. İmdi saña qodum ey Rabbü'l-'ulā
Ne ki Ya'qūb baña itdiyse bula
3879. Tañrı'nuñ qudretini gör n'eyledi
Ḥaḳ Te'ālā baña ilhām eyledi
3880. Didi ey bī-çāre du'ān müstecāb
Levh-ı maḥfuza muvāfiḳdur şavāb
3881. Ağlama dir derdiñe dermān kılam
Yine oğlunu saña iḥsān idem
3882. Ya'qūb ođlundan senüñ ođlunu öñ
Getürem qavışdıram Yūsuf'ı şoñ
3883. Bana böyle didi ol Rabbü'l-Celīl
Oğlumı görmedim oldum zelīl
3884. İmdi Ya'qūb'a Yūsuf'uñ ḥaberin
Muştulayu geldi uş birin birin
3885. Benüm oğlum ḥaberi bilinmedi
Ey dirigā va'de yirine gelmedi
3886. Olmasa gerek-idi va'de ḥilāf

Ne ğarīb oldum yine zī-ħayıf

3887. Tañrı sözi nitesi ħilāf ola
Vaĳtidür ki derdime dermān ola
3888. Didi oĳluñı saña ĳavıřdıram
Ölmeden Yūsuf'dan öñ iriřdirem
3889. Evvel oĳluñı didüñ saña virem
Yūsufı Ya'ķüb'a andan irgürem
3890. Ben daħı umar-idim uş n'ideyim
Oĳlumı isteyü ĳanda gideyim
3891. Beřr aydur oĳluñuñ adı neydi
Anı baña aydiverseñ n'olaydı
(ÖÇ 113b)
3892. 'Avrat aydur oĳlunuñ adı neydi
Anı baña aydiverseñ n'olaydı
3893. Bunu didi daħı 'avrat inledi
Döndi oĳlı işit aña ne didi
3894. Oĳluñ aydur muřtuluĳ olsun saña
Kim benem oĳluñ Beřr inan baña
3895. Senden ayrı derd-ile bu yanmışam
Ēurbet odına tutuşup yanmışam
3896. Gel görüşelim didi ana bile
Daħı aĳlama didi sevin bile
3897. Ēünkü 'avrat gördi oĳlı yüzini
Āh idüp urdı yüzine yüzünü
3898. Birbirini ĳoĳuban zārī ĳılır
Anı görenleriñ iĳi yaĳılır
3899. şol ĳadar aĳladılar ol ikisi

Gökdeki ferîsteler tutdı yası

3900. Ana oğul bir zamān añlaşdılar
Gözlerinden kanlu yaşlar saçdılar
3901. Bir zamāndan şoñra gözlerin siler
Ağlamağı kodı sevindi bular
3902. Beşîr'in anası yavlağ şād olur
Aldı Beşîr evlini eve varur
3903. Vardı Yā'kūb evine girdi revān
Oğlı Beşîr dahı beyle ol civān
3904. Ya'kūb halvet evde oturur-iken
Gözünüñ yaş-ıla yüzün yur-iken
3905. Girdi eve ol qaravuş añsızın
Yā'kūb'ıñ tutdı kulağın deñsizın
3906. Didi Ya'kūb mahzūn-ı bî-başar
Muştuluk vir geldi Yūsuf'dan haber
3907. Uşda geldi Yūsuf'ıñ muştucusı
Çün işitdi anı ol Tañrı hāşı
(ÖÇ 114a)
3908. Bir kezin çağırdı Ya'kūb āh urur
Düşdi Ya'kūb yire ol dem yıkılır
3909. 'Aklı gitdi Ya'kūb'ıñ katlanmadı
Batdı bir dem ölü gibi tınmadı
3910. Yine 'aklı geldi turdı oturur
Beşîr dahı Ya'kūb'a yakın varur
3911. Geldi Ya'kūb katna vir di selām
Şundı gömlegi eline ey hümām
3912. Çünkü gömlegini sürdi yüzine

Haḡ çalapdan nūrı geldi gözine

3913. Ḳudret-ile açıldı anuñ gözi
Baḡdıḡı hem gördi gökde yıldızı
3914. Yine iki gözleri düşen olur
Beṣ̄ir daḡı Ya'ḡūb'a karşı turur
3915. Gördi Ya'ḡūb anı kim bir hoş yigit
Şordı aña ne kişinin bir ayıt
3916. Seni görelden berü sevindi cān
Ne yigitsin söyle baña ey civān
3917. Beṣ̄r aydur Yūsuf'uñ elçisiyem
Biti viripdiḡi ben saña virem
3918. Ol bitı gömlek içinde gizlidür
Girü kalan kıṣṣa anda yazlıdur
3919. İstedi Ya'ḡūb daḡı anı bilür
Açdı kendi bitiyi baḡar görür
3920. Yazmış anda atasına çok selām
Yūsuf oḡlu kim Mıṣır'dayam benām
3921. Şimdi Mıṣr'ıñ sultānı oldum taḡtına
Devlet-i erkān daḡı hem baḡtına
3922. İllā maḡşūdum didi sensin ata
Yalvaruram gice gündüz haḡrete
3923. Kim senüñ yüziñi baña göstere
İkimüzi getüre hem bir yire
(ÖÇ 114b)
3924. Kim senüñ ḡüb yüziñi yine görem
Baḡlayam elümi karşıña turam
3925. İşbudur dünyāda maḡşūdum hemān

İnşāillāh göstere ol müste‘ān

3926. Çünkü Ya‘kūb ol bitiyi okudu
Gözleri yaş-ıla için tokudu
3927. Sildi gözin Tañrı’ya şükr eyledi
Döndi bu kez Beş̄r’e gör ne didi
3928. Didi ey yigit ayıt aşluñ nedür
Söyle anı atañ anañ var mıdur
3929. Didi ben şol qaravuşuñ oğluyam
Kiçi-iken beni şatdıñ-idi sen
3930. Beni anamdan ayırduñ süd-içün
Añmadıñ Tañrı’yı dünyā süd-içün
3931. Yine beni anama irgürdi Hāq
Sen anuñ kudretine fikr-ile bak
3932. Kimsenüñ kimseye komaz ol ğanı
Ne iderse şon üçi bulur anı
3933. Ya‘kūb aydur lā-cerem kim bulısar
İyü yavuz her birisi geliser
3934. Didi Ya‘kūb bunı yirinden turur
Koçdı Beş̄r’i aña ‘izzet kılar
3935. Yüzini gözini boynunu öper
Çok yaşağıl didi arkasın yapar
3936. Döndi Ya‘kūb yine özür diledi
Didi oğul sen kerem eyle didi
3937. Şuçumu bağışlağıl bu gün baña
Tā du‘ā kılam ölünce ben saña
3938. Beş̄r aydur ben dağı bağışladım

Ol ge enü eyluge Şağışladım

3939. Tek du‘āñ olsun didi baña yine
Kim  alap rahmet ide ben miskāne

(   115a)

3940. Ya‘k b aña görklü eyledi du‘ā
MaŐŐduñ virsün didi Tañrı saña

3941.  unki bitiyi tamām okudılar
Y sufuñ sultān idigin bildiler

3942. İbn Yāmin dağı beyle Şağ āsān
Dimiş ata dağı kayguma sen

3943. Y sufuñ bitisini Ya‘k b u p r
Kodı yüzi üstüne işit ne dir

3944. Hağ Te‘ālā kuluna neler virür
Şabr-ile her kula iĥsānlar virür

3945. Kaygulu g nl mi ey k dir  alap
Raĥmetiñle gerü Őādān eylegil
Ő R*

3946. Günāhı ben eyledim kendözime*
HāŐā senden yine benden eyledüñ

3947. Sen ĥak msin ĥikmetiled r iŐüñ
ĥikmet-ile baña fermān eyledüñ

3948. Ben BeŐ r’e zulum kıldım sen ker m
Yine bu m skine iĥsān eyledüñ

3949. Azmış-iken yola getürdüñ beni
D Őv r iŐlerimi āsān eyledüñ

3950. Görmez olmuş-idi gözlerim benüm
N r n-ıla m h-ı t bān eyledüñ

---

* Başlık    115a.

* 3946-3953 arasındaki beyitler sadece   ’de bulunmaktadır.

3951. Beytü'l-ḥazān evine girmiş-idim
Cānımı ol evde cinān eyledüñ

3952. Luṭfuñ irişdi yine ben misk̄ne
Derv̄ş̄ iken beni sulṭān eyledüñ

3953. Göñlüm evinden bu ḳaygularımı
Giderüp göñlümi şādān eyledüñ
(ÖÇ 115b)

3954. Çünki Ya'ḳüb ol arada şādumān*
Sen işit bu ḳışşadan yine beyān

3955. Yūsuf bir gün taḥta oturmuşudı
Ḳardaşları bile cem^c olmuşudı

3956. Bunlara Yūsuf dönüben söyledi
Yine anda atama varuñ didi

3957. Atama ḳızḳardaşım alup gelüñ
Tevbe idün girü du'āsın aluñ

3958. Ola ki şuçuñuzu 'afv eyleye
Du'ā ḳıla size iyü söyleye

3959. Böyle didi ḥazne-dārın getirür
Bunlara çok māl çok ni'met virür

3960. Her birini bayı ḳıldı māl-ile
Gönderür Ken'ān'a ḥoş aḥvāl-ile

---

* 3954-4348 beyitler arasında Yūsuf'un, kardeşlerini Mısır'dan Kenan iline göndererek babasını Mısır'a davet etmesi, Yakup'un Mısır'a gitmesi ve Yakup ile Yūsuf'un kavuşması, Zelihâ'nın Yakup ile karşılaşması, Yakup'un Kenan iline geri dönerek burada ölmesi, Yūsuf'un Mısır halkını müslüman olmaya davet etmesi, Şehr-i Kayyum adında yeni bir şehir inşa etmesi ve daha sonra ise Yūsuf'un ölümü tahkiye edilmektedir. Bu beyitler arasında, ana nüsha olarak aldığımız ÖÇ nüshası dışındaki nüshalarda olan ancak tarafımızca metnin kurgusuna yeni bir şey eklediği tespit edilen beyitler metne dâhil edilmemiştir.

3961. Kendi dağı beyle vardı gönderür
Bunlarıñla bir iki menzil varur
3962. Döndi yine bunlara esenledi
Yine görünce esen aluñ didi
3963. Ya'ıb'uñ oğlanları girdi yola
İbn Yāmin Yehūza dađı bile
3964. Sevnışü sevnışü giderler-idi
Ne diyevüz Ya'ıb'a dirler-idi
3965. Her birisi bir kelecı söyledi
İbn Yāmin işit imdi ne didi
3966. Didi kim atamız peygamberdir ol
Mürüvet issi olısar vardır ol
3967. Ol bizüm suçumuzu urmaz yüze
‘Afv ide du‘ā ıla yine bize
3968. Anı işidüp bular sevindiler
Hürrem olup yollarına döndiler
(ÖÇ 116a)
3969. Yine bunlar Ken‘ān’a irişdiler
Atalarına gelüp görüşdiler
3970. Öpdiler elin ayağın her biri
Başlarından indi bunlarıñ didi
3971. Ser-tā-ser olup azīm utandılar
Hacālet-ile şanki oda yandılar
3972. Bir zamān baş aşığa eylediler
Utanu kızaru hem söylediler
3973. Didiler kim suçumuzu ey ata
Bize bağışla ki biz ıldık atā

3974. Biz seni ey ata çok āzārladık
Yaşını çok akıdup gönlün kōduk
3975. Kardaşımıza dağı hayf eyledük
Şatduk anı saña yalan söyledük
3976. Biz anı kul diyüben şatdık-idi
Şöyle ucuz yabana atdık-idi
3977. Görmeyelüm didük anuñ yüzini
Tañrı hod şaklamış anuñ özini
3978. Çalap anı bir ulu hān eylemiş
‘Adli dāniş ehli sulţān eylemiş
3979. Sen aña dimiş-idiñ sulţān ola
Kamu ‘ālem hükmine fermān ola
3980. Bir dağı kulluqçuyuz şimdi aña
Bizi ol gönderdi kim geldük saña
3981. Ey ata suçumuzu dile yine
Hoş du‘ā-ile dinleñ beyle yine
3982. Bölye dir ağlar kamosı yalvarur
Ya‘kūb esirgedi bunları görür
3983. Ya‘kūb aydur bunlara ođlanlarım
Yargılasın sizi yine ol kerīm
3984. Ne ki itdiñüz baña olsun helāl
Raħmet eylesün size ol zü’l-celāl
(ÖÇ 116b)
3985. Şafā-durur bu benüm gönlüm size
Emr-i Haq’da var-idi bu iş bize
3986. Olsa gerek-idi bu işler bayık
Ol bilür her nesneye nedür lāyık

3987. Çünkü ol düzer cihānda her işi
Giderün dir imdi size teşvīsi
3988. Hem daḥı siz cürmüñüzi bildiñüz
Tevbe eyleyüp tazarru^c kıldıñuz
3989. Tañrı daḥı size rahmet eyleye
Cennetine ilte sizi toylaya
3990. Ben bağışladım size şuçuñuzu
Ol ki rahmāndur bağışlaya sizi
3991. Ya‘kūb işbu sözleri çün söyledi
Bunlarıñ göñlün yine hoş eyledi
3992. El getürdi yine eyledi du‘ā
Didi kim ey pādişāh-ı pür ‘ata
3993. Yine rahmet eyle didi bunlara
Maḥrum olmaz ki saña yalvara
3994. Hāceti ben kocanıñ daḥı budur
Bunları ‘afv eyle luḥf it yā ğafūr
3995. Böyle diyü yüzünü Ya‘kūb siler
Ol sā‘atde Cebrā’ıl yire iner
3996. Tañrı selāmı getürdi hem aña
Didi Ya‘kūb muştuluḡ olsun saña
3997. Hāḡ Te‘ālā saña böyle söyledi
Yarlıḡadım yine anları didi
3998. Çünkü sen bağışladıñ suçlarını
Ben daḥı ‘afv eyledim dir ol ğanı
3999. Zerrece ḡalmadı anlarda günāh
Hem daḥı saña buyurdı ol İlāh

4000. Didi kim Ya'küb tedārik eylesün
Şehr-i Ken'ān'da dahı eylenmesün
(ÖÇ 117a)
4001. Mısr'a varup Һasretiñe iresin
Ölmedin Yūsuf yüzünü göresin
4002. Tañrı buyruğı budur saña becīd
İmdi Mısr'a getmeye tiz yarağ it
4003. Bunı didi Cebrā'ıl gitdi yine
Ya'küb peygamber ki gör n'itdi yine
4004. Ya'küb anda ehl-i beytin devşirür
Yitmiş iki kişiyle Mısr'a varur
4005. Çünkü bunlar şehr-i Mısr'a irdiler
Mısr göründiği yerde Һondılar
4006. Ya'küb'ün oğlanları bir araya
Gelüp aldılar nebī bir araya
4007. Yūsuf'a bir muştucu gönderdiler
Uş atañ Ya'küb irişdi didiler
4008. Bildi Yūsuf atası Ya'küb gelür
Sevinü Һurdı örü gör ne Һılır
4009. Yūsuf aydur Һabl u şancağ getürüñ
Leşkeri begler Һamu Һarşu varuñ
4010. Şehrde kimse Һalmasun gelsün bile
Benüm-ile Һamusı olsun bile
4011. Böyle dir Yūsuf aţına aţlanur
Ulu kiçi Һamusı bile olur*

---

* Bu mısranın vezni kusurlu.

4012. Çetr-i hümāyūn tütüldü üstüne
Yūsuf aydur beni sevenler yine
4013. Mışır halkı kamu beyle çıkdılar
Yūsuf ardınca ŝu gibi aqdılar
4014. Kimse kalmadı Mışır'da hāŝ u 'ām
Ya'kūb'a karŝu gelür ŝarlu tamām
4015. Gördi Ya'kūb Mıŝır halkını gelür
Zurna ve kūs ü neggare çalınur
4016. Ya'kūb'ın oğlanları cümle binür
Ulu kiçi Yūsuf'a karŝu varur
(ÖÇ 117b)
4017. Deveye Ya'kūb dağı beyle binür
İrdi Yūsuf'a yakın gör ne kıılır
4018. Atasın Yūsuf dağı ol dem görür
Depdi tazısın aña karşu varur
4019. Ya'kūb oğlın gördi dağı ey yire
ŝıçradı indi devesinden yire
4020. Atasından ŝoñra Yūsuf indi dir
Hağ çalap Cebrā'ī'i viripdi dir
4021. Geldi Yūsuf'a didi kim bilesin
N'ičün atañdan yire ŝoñ inesin
4022. Atañı 'izzetlemediñ bil bunı
Saña 'itāb eyledi bil ol ganı
4023. Didi Yūsuf'ın ŝoyundan dünyāya
Nebī'aslı dağı hergiz gelmeye
4024. Hıç nebī gelmeyiser senden dağı
Atañı 'izzetlemediñ ey ağı

4025. Bunu didi Cebrâîl gayb oldu dir
Yûsuf'ın iki gözi yaş tıldı dir
4026. Tevbe kıldı Hakk'a yalvardı girü
Yüzini sürüyü vardı ilerü
4027. Atası ayağına baş urdı-idi
Ayağı altına yüzün sürdi-idi
4028. Gördi Ya'küb Yûsuf'ın hâlini
Tıtdı yirinden götürdi elini
4029. Ya'küb aydur Yûsuf'a ey cân-ı men
Seni görmeye katı müştâkıvan
4030. Gel kaçayım dir cân Yûsuf'um seni
Kim firâkıñ bunca yıl yağıdı beni
4031. Ata oğul bir yire irişdiler
Birbirin kaçubeni görüşdiler
4032. İki hasret bir yire geldi yine
Gel bak imdi ol bîçâre ataya
(ÖÇ 118a)
4033. Ya'küb'ün gözi yaşı oldu revân
Yaşı dükendi yirine geldi kan
4034. Şol kadar ağlaşdılar ol ikisi
Gökdeki ferîsteler tıtdı yası
4035. Bunlarıñ zârını ben ne diyeyim
Vaşfa şıgmaz ben anı söyleyeyim
4036. Göz yaş-ıla yudılar yüzlerini
Yine sildiler bular gözlerini
4037. Tañrı'ya şükr itdiler anda delim
Hoş sevindi Ya'küb-ı pîr-i selîm

4038. Mısr halkı Ya'küb-ile görüşdiler
Ulu kiçi kamu girü döndiler
4039. Düri cevher saçu saçdı her biri
Altun-ıla bezediler ol p̄ri
4040. Sevneşüben atlarına bindiler
Ulu kiçi kamu girü döndiler
4041. Ya'küb-ile Yūsuf ol iki hümām
Birbiriyle söyleşürlerdi kelām
4042. Döndi Yūsuf atasına gör ne dir
Didi baba görki taq̄d̄ir-i q̄ad̄ir
4043. Sen baña dimiş-idüñ düş ta'b̄r̄in
Ey ata gördüñ uşda birin birin
4044. On bir yıldız-ile gün toğmuşdığım
Düşde görüp baña secde kıldığın
4045. Ol yıldızlar uş benüm qardaşlarım
Hem güneş dağı atamdur serverim
4046. Ne ki sen didüñ-ise oldı tamām
Tañrı emri yirine geldi tamām
4047. İmdi ata çok şükür bir Tañrı'ya
Kim getürdi on biri bir araya
4048. Böyle diyü gitdiler birāz zamān
İrdiler şehre bular hoş şādumān
(ÖÇ 118b)
4049. Gördiler kim şehri bezenmiş kamu
Uçmağa dönmüşdi Mısır ey 'amu
4050. Girdiler ol şehri kamu gördiler
Yine döndiler sarāya geldiler

4051. Geçdi Yūsuf yirine atasıyla
    Çardaşları dağı kaması bile
4052. Yūsuf öperdi atası dizini
    Hem öperdi ihvānını yüzini
4053. Bunlarıñ yüzlerini görür-idi
    Şükr idüp yüzün yire urur-idi
4054. Aydur-idi şükür gördüm atamı
    Gitdi gönlümden bu dünyā mātemi
4055. Hasretim ol-idi gördüm bu günü
    Bu dime şükür ki irgürdi beni
4056. Ne ki şeytān var-ısa kör oldılar
    Mağbūm olup kaması kırıldılar
4057. Ehl-i tefsīr ihtilāf eylediler
    Her biri bir kelecı söylediler
4058. Kaç yıl Ya'kūb Yūsuf'ı görmedi
    Bunda her birisi bir söz söyledi
4059. Bir kavīl oldur ki yitmiş yıl olur
    Yitmiş yıldan sonra Yūsuf'ın bulur
4060. Yine aydur bir kavīlde bunu hūb
    Kırk yılda bulur Yūsuf'unı Ya'kūb
4061. Hele Ya'kūb Yūsuf-ile irişür
    Biribriyle Mısır'da buluşur
4062. Bunlarıñ Mısır'da olur vuşlatı
    İşit imdi yine bu hikāyeti
4063. Ya'kūb-ile çün Yūsuf birikdiler
    Ağlayu ağlayu yaşlar dökdiler

4064. İkisiniñ ağlamağı şādīden
Rūhı şādān-idi ağlardı bu ten
(ÖÇ 119a)
4065. Pes kişi şād olıcağ ağlar-imiş
Kıygu dağı gelicek ağlar-imiş
4066. Bu ikisi dağı bī-fā'idedür
Ağlamak vardur ki ol māidedür
4067. Tañrı'dan kórqup eger ağlar-iseñ
Ağlayu yüregi tağlar-iseñ
4068. Raħmet ine gökden üstüne senüñ
Hem āzād ola cehennemden cānun
4069. Gelüñ imdi kórkalum biz Tañrı'dan
Kim tamudan kurtula cānı beden
4070. 'Āķile ma'nā sözi penddür tamām
Vir şalavāt Muştafā'ya ve's-selām
4071. İşbu sözi 'aşķ-ıla diñle yāre
Geldi Zelħa Ya'ķūb'u bir gün göre
4072. Geldi Zelħa Ya'ķūb elini öper
Ayağana baş kódı dizin çöker
4073. On iki oğlı dağı beylesine
Geldi hem oğlanlarınıñ yüzlerin
4074. Zelħa'dan olan Yūsuf oğlanları
Şanasın kim her bir aydan arı
4075. Başları altun tāc tonları ħarīr
Yüzlerine baķıcağ cānlar erir
4076. On ikidi didi bunlar ey 'amu
Dedeleri kātına geldi kāmı

4077. Gelüben Ya'küb bile görüşdiler
Elin öpüp ayagına düşdiler
4078. Ya'küb dağı bunları öper kuçar
Döndi Ya'küb Yūsuf'a bađdı şorar
4079. Didi yā Yūsuf bu ger kuluñ mıdur
Şatun alınmış yāhud mālũ mıdur
(ÖÇ 119b)
4080. Yūsuf aydur Tañrı'nuñ kullarıdur
Ya'küb ođlı Yūsuf ođlanlarıdur
4081. Zelĥa'dan virdi buları Ĥađ baña
Ya'kũb anları görüp kaldı taña
4082. Ya'kũb anda çok şükürler eyledi
Döndi Zelĥa'ya bağuban söyledi
4083. Didi oğul çok yaşı devlet-ile
Kim sevindirdũn bugün beni hele
4084. Sevdüm ođlanlarıñı sevindi cān
Bāķ̄ol dünyāda ey ĥũr-ı cinān
4085. Zeliĥa dağı yüzün yire urur
İzzet eyler Ya'küb'a karşı turur
4086. Döndi Zelĥa Yūsuf'a söyler sözün
Didi senden dilegüm vardır bu gün
4087. Ya'küb atañı evime okuyam
Pişirem aşıları ĥelva tokuyam
4088. Anı konağlayam evimde benüm
Dilegüm uş budur senden cānım
4089. Yūsuf aydur kığurursın atamı
Varmaya eviñe yapasın ĥamı

4090. Pādişāhlar evleridür evimüz
Altun-ıla yazılı divārimuz
4091. Peygamber olan ol eve girmeye
Bir sa‘āt anuñ içinde tırmaya
4092. Ken‘ān içinde atamıñ evi var
Küçücük ev-durur atam anı sever
4093. Ancılayın ev yaparsañ sende dağı
Varayım ol eve hem ben dağı
4094. Zelḥā aydur ol eviñ vaşfin baña
Aydıvirgil şoraram didi saña
4095. Yūsuf aydıvirdi Zelḥa diñledi
Başladı ol dağı bünyād eyledi
(ÖÇ 120a)
4096. Ancılayın ev yapar hoş üstü var
Kim Ya‘kūb’ı okuya Zelḥa nigār
4097. Evi yapuban tamām oldığı gün
Oğudı Ya‘kūb’ı ol görklü ḥatun
4098. Ya‘kūb ol eve giirüben oturur
Çevre divārlarına bakar görür
4099. Ya‘kūb aydur zihī beñzer evime
Ḥaber virür ol andağı kavmüme
4100. Zelḥā buyurdı getürün ḥānları
Diledi toylaya ol gün bunları
4101. Aq piriñ zerdeyi zervā dökdiler
Üstüne kand ü şekerler ekdiler
4102. Baqlavī biryān ḥarise boranı
Ni‘met-ile tıldı evüñ dört yanı

4103. Ya'kūb ol ni'metleri bakar görür
Elin uzatıp yimez şöyle turur
4104. İltifāt eylemedi ol aşlara
Yāhud meşgūl olmadı teşvīşlere
4105. Ya'kūb aydur bize bu aşlar harām
Peygamberler aşı degil bu ta'ām
4106. Biz bunuñ gibi ta'āmı n'idevüz
Biz dilerüz nefsi mağbūn idevüz
4107. Bu yiyesi nefsi semridür cānum
Lāyıkım degil bu ni'metler benüm
4108. Dünyā hoşluklarını istemedūñ
Nefsi semridür yiyesi yimedūñ
4109. Pes bizim lāyıkımız götür yine
Kim bizüm nefsimüz aña ögrene
4110. Arpa itmedigi var-ise tur getir
Kim bizüm yamagımız oldur ey hūr
4111. Zelha gördi ki anı Ya'kūb yemez
Arpa itmedigini getürdi bu kez
(ÖÇ 120b)
4112. Tabag-ıla getürür önünde kor
Şundi Ya'kūb yidi ol bāñu nūr
4113. Ya'kūb aydur bize yemek bu-durur
Tañrı dostlarına işbu hān-durur
4114. Zihī ki görklü ta'ām didi bunı
Yidi Ya'kūb aşk-ıla ol gün anı
4115. Gör ki Tañrı hāşlarınıñ dirligi
Ne-imiş dünyāda bunlar yidigi

4116. Senüñ degme loğmaya şunmaz elüñ
Yarın anda nite olısar hālin
4117. ‘Āķil-iseñ kıl ķanā‘at ey gözin
Nefse uyuban anuñ tıtma sözin
4118. Ćerb u şir̄inler yedürme nefsüñe
Semriyince ziyān eyler dīnūñe
4119. Ćoķ yime Ćoķ söyleme Ćoķ uyuma
Nefsīñ öldür ķurı da‘vā eyleme
4120. Niceler kim ķurı da‘vā ķıldılar
Şeytānīñ leşkeleri bunlar oldılar
4121. Ćo anı tıt evliyānīñ etegin
Ćomaz itler o seni Hāķķ’a degin
4122. Evliyādur seni dosta ileden
Senüñ-ile hāzrete toğrı giden
4123. Yoħsa ķaldıķ bu ķuyu dibinde sen
Ey ‘āķil pes gāfīl oldıđıñ
4124. Hele baña farz olanı söyledüm
Devletiñ varsa tıtasın ögüdüm
4125. Ćāfile düz olıcaķ ķorķmaķ gerek
‘Ayb degildür söziñi şormaķ gerek
4126. Şā‘ire cā’iz ne dirse yaraşur
At ki yüküñdür iniş yoķuş aşur
4127. Aşar-iken atımız dönderelüm
Girü Ya‘ķüb’dan hāberler virelüm
(ÖĆ 121a)
4128. Bunca yıl Ya‘ķüb Mışır’da ķaldı dir
Ćırķ yıl anda Yūsuf-ıla tırdı dir

4129. Çünkü kırk yıl dağı oldu tamām
Okudı Yūsufı Ya'kūb ol imām
4130. Didi destūr vir ki Ken'ān'a gidem
Āhır vaqt oldu ki raḥmāna gidem
4131. Geldi dedem İbrāhīm düşde baña
Didi gel kim iletiyim seni aña
4132. İmdi ḥazrete beni da'vet kıılır
Hem çalapdan kulağıma ün gelür
4133. İrci'î āvāzı geldi gūşuma
Korku düşdi içüme taşuma
4134. İmdi baña dağı durmağ kalmadı
Giderem Ken'ān'a ey oğul didi
4135. Vācib oldu ki yine aña varam
Atamu dedem yanında cān virem
4136. Baña destūr vir ki tezcek gideyim
İllā Yūsuf saña bir söz ideyim
4137. Sen de bu şehirde da'im durmağıl
Gele turgıl baña key unutmağıl
4138. Bunu didi Yūsuf'ı esenledi
Bir iki gün gel beni gönder didi
4139. Anı işitdi Yūsuf zārī ider
Gördi çāresizdür atası gider
4140. Aţlanup Yūsuf atasın gönderür
Bir iki gün yola anuñla varur
4141. Ağlayu ağlayu Yūsuf atasın
Gönderür giderdi rūh-ı mūnisin

4142. Vaḳti oldu ki Yūsuf yine döne
Zārī kıldı ağladı döne döne
(ÖÇ 121b)
4143. Yūsufı Ya‘küb yine ögütledi
Yine döngil taḫtiña vargıl didi
4144. Atasıyla görüşüp döndi girü
Dönüben baḳar feryād ider girü
4145. Şehre gelince gözi başın döñer
Atasınuñ ḫasreti belin büker
4146. Geldi sarāyına girdi oturur
Añar atasını gögsini urur
4147. Gice daḫı uyḳu uyumaz-idi
Ağlamakdan ḫiç fāriḡ olmaz-idi
4148. Gözlerin şubḫa deḡin giryān ider
Atası çün ciḡerin biryān ider
4149. Ağlamakdan şarı kıldı yüzini
Mışır ḫalkı aldı anuñ özini
4150. Mışır’ın uluları ḳamu geldiler
Yūsuf’a dürlü naşīḫat kıldılar
4151. Didiler kim ağlama ey şāḫ-ı cihān
Nice nice bunca feryād ü fiḡān
4152. Yine gele atañ anı göresin
Nice yıl ‘ömür anuñla süresin
4153. Gitdiyse Ken‘ān’a uş yaḳın durur
Ne vaḳit gerekse ḳatuna getir
4154. Anıñ-içün daḫı zārī kıлмаḡıl
Ḳayḡudan öziñi yavı kıлмаḡıl

4155. İşbu resme çok naşihat virdiler
Çıkdı bunlar her birisi gitdiler
4156. Kaldı Yūsuf ol arada kaygulu
Diñle bu kez Ya'kūb'ı gör ey ulu
4157. Sürdi Ya'kūb yine yurduna varur
Bir iki yıl kendi evinde turur
(ÖÇ 122a)
4158. Yūsuf'a dā'im virürdi haberi
Anuñ-ıla şād olur ol dīn eri
4159. Yine Ya'kūb bir gün oturmuş-ıdı
Kātına oğlanların dirmiş-ıdı
4160. Didi Ya'kūb ey benüm oğlanlarım
Turuñ İbrāhīm sinine varalum
4161. Atamuzuñ dedemüzüñ sinine
Varuban ziyāret idelüm yine
4162. Turdı oğlanları kamu cem'-ile
Ya'kūb-ile yola girdi yine
4163. Geldi Ya'kūb atasınuñ üstüne
Aķ saķalın kodı anuñ sinine
4164. Koçdı sinle sini zārī eyledi
Döndi Ya'kūb işbu sözi söyledi
4165. Didi ata Yūsuf'um buldum aķī
Yüzini gördüm şād oldum daķı
4166. Hāsretüme beni irgürdi çalap
Anı görmek-ıdı gönümde talep
4167. Şükür ol Hālīķ'a irgürdi beni
Geldim uş ziyāret eyleyem seni

4168. K̄amusı ruḥāniler bunlaruñ
İkisi gelmiş ilerü anlaruñ
4169. Dürlü ḥarīrl̄er-ile ol sin için
Döşemişler bezemişler yāsemin
4170. Bunı didigi Ya'kūb anda görür
Bir bölük ferişte cem^c olmuş turur
4171. Uçmağın̄ koğuları anda koğar
Ya'kūb anı gördi oldı bī-ḳarār
4172. Ya'ḳūb oğlanlarına aydur cānım
Siz turuñ dir ḥācetüm vardur benüm
4173. Varayım şol kişilere şorayum
Şol sini kime ḳazarlar göreyüm
(ÖÇ 122b)
4174. Böyle didi bunları anda ḳodı
Kendi ol feriştelere yöridi
4175. Vardı ilerü bunlar virdi selām
Söyledi Ya'ḳūb'a bunlar ḥoş kelām
4176. Şordı bunlara didi kim işbu sin
Kimiñ-içün ḳazdıguñ ayduñ hemīn
4177. Bunlar aydur pādişāh emr eyledi
Dostlarımdan birisi olur didi
4178. Varuñ ḳazuñ didi buyurdı bize
Uş ḥaber budur ki biz didük size
4179. Çünki Ya'ḳūb diñledi anda bunı
İmrenür ol sine Ya'ḳūb'uñ cānı
4180. Gördi kim ol sin içi 'anber gibi
Dereçe açılmış uçmağdan ulu

4181. Döşemişler içine yeşil Һarīr
Gözi nūrı arta görürse zarīr
4182. Gördüğünce Ya'qūb anı imrenür
Sürdi ol dem ol sine yakın gelür
4183. Kendözini ol sine atmaq diler
Qomadılar anı ol dem döndiler
4184. Didiler kim diler-iseñ giresin
Elün-ile güli reyħān diresin
4185. Bir sā'at şabr eyle didiler aña
Şimdi destür yok-durur henüz saña
4186. Ya'qūb anı işidür girü-şurur
Birinün elinde bir qadeħ görür
4187. Ya'qūb aydur işbu ne görklü qadeħ
Görelı bunı cānum oldu ferāħ
4188. Bu qadeħ kimiñ durur ayduñ baña
Bunlar aytdılar seniñdür baq saña
4189. Ger içerseñ didiler şimdi bunı
Saña bağışlayavuz işbu sini
(ÖÇ 123a)
4190. Ya'qūb aydur hoş ola aluñ berü
Bunı didi vardı ol dem ilerü
4191. Aldı ol dem ol qadeħi nüş ider
Gitdi cānı gevdelerini boş ider
4192. Cānını ışmarladı Allāh'ına
Virdı irdi ol qadīm hem-rāhına
4193. Çünkü Ya'qūb cānı teslim eyledi
Ol feriştelere bir gör n'eyledi

4194. Bir ferîşteh şol dem uçmağa varur
Ya'kūb-ıçün bir iyü bez getirür
4195. Yudılar Ya'kūb'ı kefen şardılar
Vardılar sin kıragında qodılar
4196. Gitdiler yine anlar hāzretine
Geldi oğlanları bu kez qatına
4197. Ya'kūb'ıñ oğlanları dirildiler
Çün ataları qatına geldiler
4198. Gördiler ataların ağlaşdılar
Zārī kırup qamusı baş açdılar
4199. Ağladılar Ya'kūb-ıçün zār u zār
Kıldılar her birisi nevmīzi var
4200. Gördiler ağlamanıñ yoq çāresi
Bir yire dirildiler hep qamusı
4201. Qıbleye qarşu qamusı turdılar
Atalarınıñ namāzın kıldılar
4202. Çün namāzdan fāriğ oldılar yine
Getürdiler ol bayağı sinine
4203. Atası İshāq yanında ol sini
Anda qodılar bular atasını
4204. Defn kıldılar ol arı gevheri
Hāq'ı a ışmarladılar ol cevheri
4205. Ya'kūb İshāq İbrāhīm dağı sara
Bir yire defn oldu anda ayn yire
(ÖÇ 123b)
4206. Mescīd içinde yatur durdı dağı
Vir şalavāt bunlarıñ adın oğı

4207. Çünkü Ya'küb dünyādan kıldı gözer
Ya'küb'un oğlanları kıldı sefer
4208. Yine MıŖ'a gitdiler bunlar kamu
İrdiler MıŖ'a kamusu kaygulu
4209. Bu sözi Yūsuf'a i'lām itdiler
Gitdi dünyādan atamız didiler
4210. Yūsuf işidicegez āh eyledi
Şöyle kim āhı göge rāh eyledi
4211. Dökdi nergis gözlerinden yaşını
Tāze kıldı bađrınıñ hem başını
4212. Key ulu yās tıtdı atası-içün
Kırk gün oturdı tamām yası-içün
4213. Tahta benüm dağı hükm eylemedi
Kimseye hiç kelecı söylemedi
4214. Yūsuf aydur *Rabbi kad āteytenī*⁷
Sen bilürsin yegregini yā gani
4215. Beni atamdan ayırduñ bir zamān
MıŖ tahtın baña virdiñ cāvidān
4216. 'İlm-i rü'yādan dağı kıldıñ naşib
Vaқtidür ki emrine olam naқib
4217. Ben dağı tıydum hemān bu dünyādan
Yoldaş eyle atam-ile beni sen
4218. Beni dağı irdür ol şālihlere
Ölicek cānum kavıŖdur anlara
4219. Atamıñ rühi-ile hemdān olam

---

* Yūsuf 12/101, "Rabbi kad āteytenī..." "Rabbim sen bana verdin."

Bunda ölsem atamı anda bulam

4220. Dileğim budur didi senden hemîn
Beni yoldaş it bulara ecmā'în
(ÖÇ 124a)
4221. Yūsuf işbu sözleri söyler-iken
Hâzrete hâlini 'arz eyler-iken
4222. Cebrâ'îl geldi oluğ sa'ât revân
Didi Yūsuf eylersin figân
4223. Tañrı'nun hükmidür irer kıla
Ağladığın aña ne aşşı kıla
4224. Tañru aydur benüm emrim işlenür
Andan toğan yine bir gün ölür
4225. Her ki geldi dünyāya gitmek-içün
Kamu ölüm şerbetin içmek-içün
4226. Dünyāda kimdür ayıt bākî kalan
Va'de iricek dağı virmez amân
4227. Yā'kūb'un 'ömri tamām olmuş-ıdı
Bağçası güli dağı şolmuş-ıdı
4228. Bağça güli çünki şola dökülür
Bunda ölen yine anda dirilür
4229. Ölmeyince kişi diri olmaya
Dünyādan kimse dileğin bulmaya
4230. Ölmegün ardınca kimesne ölmedi
Anda varan yine bunda gelmedi
4231. Kim ki geldi dünyāya oldı nihân
Tañrı didi külli men 'aleyhā fân*

---

* " Yeryüzündeki her canlı yok olacak."

4232. Çünkü Tañrı'nuñ-durur işbu dilek
Pes bu işüñ çāresi şabr eylemek
4233. Şükür iden kolını sever ol Ra'uf
Hem işitgil bu sözi dir yā Yūsuf
4234. Dağı altmış yıl gerek yaşayasın
Sultān olup Mısr'a rızkuñ yiyesin
4235. Çünkü altmış yıl geçe ecel gele
Sen dilemedin ecel seni bula
(ÖÇ 124b)
4236. Dünyāda vardur dağı 'ömrüñ senüñ
İllā tutgıl emrini dağı anuñ
4237. Haq Te'ālā saña böyle buyurur
Bağla belüñi dağı bir örü tur
4238. Peyğambersin halka bildür öziñi
Da'vet it bunlara söyle söziñi
4239. Mısr halkını müslimān eylegil
Kamu kilseleri virān eylegil
4240. Bunları sen toğrı yola da'vet it
Tañrı böyle buyurur saña işit
4241. Bunu didi Cebrā'ıl gitdi yine
Yūsuf peygamberi gör n'itdi yine
4242. Bağladı Haq yolına Yūsuf belin
Derdi şehir halkın birin birin
4243. Bunları kendüye da'vet eyledi
Tañrı sözünü bulara söyledi
4244. Didi Tañrı emridür bu gün baña
Beni peygamber bilüñ uyuñ baña

4245. Küfri kıoyup Tañrı birdür diyinüz
Kim sizün cennetde ola yirinüz
4246. Çünkü Yūsuf da‘vet itdi bunları
Nicesi uydı aña oldı arı
4247. Gelüp önünde müslimān oldılar
Kilseleri yıķup virān kıldılar
4248. Putları ve hacları uşatdılar
Götürüben mil içine atdılar
4249. Tañrı birdür didiler Yūsuf Resül
Yūsufuñ Tañrı’sına tapduķ uşül
4250. Anlar iķrār itdi Yūsuf’a Resül
Geldi Yūsuf kıatına kıamu varı
(ÖÇ 125a)
4251. Ol ki uymadı Yūsufuñ sözine
Gelmedi anlar Yūsufuñ yüzine
4252. Yüz baķşında bir baķşı girdi yola
Kıalanı küfr-ile oldı mübtelā
4253. Mıķır şehrinün çoğı kāfir-idi
Biñ kişide biri ancak bir-idi
4254. Kāfirler bir yire dirildiler
Mālik Reyyān kıatına geldiler
4255. Yūsuf elinden gīle itdi kıamu
Reyyān’a ağladılar kiçi ulu
4256. Didiler dād Yūsuf elinden ey şāh
Bizi dīnine okur ey pādişāh
4257. Bize aydur Tañrı birdür tapasız
Kilseler yıķup mescīdler yapasız

4258. Çokları azdurdı uydılar aña
Biz işitmedük anı geldük saña
4259. İmdi sen dağı aña bir çāre kııl
Yoğsa azdurdı bu şehri bellü bil
4260. Çün Melik Reyyān işitdi bu sözi
Kağıdı kim kan-ıla tıldı gözi
4261. Didi oğūñ Yūsuf'ı gelsün baña
Ben dağı bu şırrı şorayım aña
4262. Vardı kullar oğudı Yūsuf gelür
Girdi Reyyān katına gör ne kıılır
4263. Reyyān anı göricek örü tırur
Duymadı çün Yūsuf yüzini görür
4264. Kağımışken aña hılk eyledi
Döndi Yūsuf'a bu sözi söyledi
4265. Ayıtdı Yūsuf da'vet itme bunları
Gile aydar şehirlü senden varı
4266. Çün söziñe uymadı bunlar ağı
Bunları tıtma becīd sen bir dağı
(ÖÇ 125b)
4267. Da'vet itme bunları saña koğııl
Sözimi eyle kerem sen şımağııl
4268. Yūsuf aydur Tañrı emr eyler baña
Cebrā'ıl buyuruban söyler baña
4269. Tañrı buyruğını ben nite şıyam
Her ne kim ol dir-ise anı diyem
4270. Baña Haq'dan buyruk oldı söylerem
Birligini anuñ i'lām eylerem

4271. Sen beni men^c eyler-iseñ gideyüm
İlüñi yine saña terk ideyüm
4272. Dağı ayrık ben bu şehrde тұrmazam
Senüñ öğüdüñle yola girmezem
4273. Ben kâfirler-ile nice dirilem
Bir yaña gidem bulardan ayrılam
4274. Böyle didi Yūsuf'ı gör n'eyledi
Geldi ol dem yarağını eyledi
4275. Yūsuf aldı kavmini çıkdı gider
Anı sevenler kamu işitdiler
4276. İşiden geldi anuñ beylesine
Hayli kişi dirilür yöresine
4277. Mısr içinde ehl-i ĩmān kalmadı
Kim Yūsuf'la anda bile gelmedi
4278. Yūsuf'ı seven kamusı çıkıldılar
Yūsuf ardınca şu gibi ağıdılar
4279. Cem^c olurlar Yūsuf-ıla hep bile
İşit imdi Yūsuf anda ne kıla
4280. Yūsuf anda mil kırığın yürünür
Şu kırığında bir iyü yir görür
4281. Yūsuf-ı şiddik begendi ol yiri
Didi kim bu arada yapuñ şehri
4282. Çünkü hoş geldi Yūsuf'a ol ara
Emir kıldı bünyād urdılar şehre
(ÖÇ 126a)
4283. Bu şehir oldu ki yavlağ key ulu
Dürlü ni'metler-ile oldu tolu

4284. Şehr-i Kāyyum ad kodı Yūsuf aña
Kim añı gördi-ise kaldı taña
4285. İki burç dağı yir anda yine
Haremeyn ad kodı ol ikisine
4286. Az zamān geçmedi ol şehr yapılır
Yūsuf'ũñ şehri buğur feyyum olur
4287. İşiden mü'mīnler anda vardılar
Terk idüp şehirlerin anda kaldılar
4288. Her biri kendözine yaptı evi
İllere yapıldı ol şehriñ çoğı
4289. Mışır halkı kamu anı söyleşür
Melik Reyyān dağı hem işidür
4290. Diledi kim vara o şehri göre
Yazdı bitı Yūsuf'a kim göndere
4291. Elçi-ile Yūsuf şehrini dimiş göreyim
Bir iki dün senüñ-ile turayım
4292. Göresüm gelmiş-durur yavlağ seni
Göreyim ol şehri red etme beni
4293. Şehrinüñ vaşfin baña söylediler
Uşda beni dağı 'aşık eylediler
4294. İmdi destür dilerem anda varam
Sen ne dirsın bu söze ey pür-kerem
4295. Çünkü Yūsuf ol bitiyi okudu
Çekdi yırttı dağı anı kağıdı
4296. Yazdı bir bitiyi elçiye virür
Hışm-ıla kağıyur beni gönderür

4297. Didi kâfir yiri degildür bu şehir
Kâfirüñ bu şehirde ne işi var
(ÖÇ 126b)
4298. Mü'mîn olan kişi gelsün bu şehre
Kim çalap anuñ işini başara
4299. Göñli var-ısa müslimân olmağa
Cennet ü didâr-ı gufrân bulmağa
4300. Tañrı'nuñ birliğine ikrâr ide
Göñli içinde kamu küfri gide
4301. Anda gelsün bu şehre bay u gedâ
Benüm-ile beyle uçmağa gide
4302. İşbu resme yazdı bitiyi Yūsuf
Geldi Reyyan'a irişdi bitti hüb
4303. Okudı Reyyan anı bildi meger
Tañrı anuñ göñlüne kıldı nazâr
4304. Taş-iken göñli mum oldu ey yâre
Zihî devlet kim anı haq uyara
4305. Çün uyandı gaflet uykusından ol
Tevbe kıldı suçına oldu maqbül
4306. Devşirüben beglerin cem' eyledi
Geldi Yūsuf katına gör n'eyledi
4307. Çökdi Yūsuf öñüne öpdi yeri
Didi kim ey Tañrı'nuñ peygamberi
4308. Beni dağı 'aşk-ıla eyle kabül
Dinüñe girdim seni bildim resül
4309. Tañrı birdür didi parmak getirür
Yūsuf'uñ öñünde İmân getirür

4310. Yūsuf anı göricek tırdı örü
Görüſür anuñ-ıla o mäh-ı rü
4311. Tıtdı elin yanına da‘vet ider
İkisi bir araya gelüp n’ider
4312. Buyurdu hân geldi anı toyladı
Luţf-ile aña tevazzu‘ eyledi
4313. Didi ſükür sen dağı olduñ mü’mîn
Tamu özinden cânun oldu emîn
(ÖÇ 127a)
4314. Maşşūdum ol-idi mü’mîn olasın
Tañrı birliğine ikrâr kılasın
4315. Şükür ol Haqq’a ki uş gördüm seni
Tañrı rûzî kıldı saña bu dñi
4316. Böyle dir Yūsuf yirinden tîz tırur
Aş eyerleñ didi ol dem buyurur
4317. Gezelüm dir bu ſehri ol dîn eri
Hem Melik Reyyân dağı görsün ſehri
4318. Bindiler aña ve ſehre girdiler
O ſehri başdan başa hep gördiler
4319. Ne ki ‘acāyib var-ısa gördiler
Ol gün anı hoş temāşa kıldılar
4320. Yarındası geldi Reyyân ſehrine
Meşğāl oldu Tañrı’nuñ tekrârına
4321. Gice gündüz Tañrı’ya ta‘āt kılar
Mıſır halkı hep aña ‘izzet kılar
4322. Ol ſehrinde bu ſehrinde tırdılar
Tā ölünce anda dirlik sürdiler

4323. Yūsuf'a daḥı kocalık iriřür
Bir gice yatmıř-iken dūřde görür
4324. Hıaḳ alapdan Yūsuf'a geldi nidā
Vaḳit oldu bize gelesin didi
4325. Atañı dedeñ gelüben bulasın
İrdi va'ce saña daḥı bilesin
4326. Çünkü Yūsuf'a bu söz i'läm olur
Bildi Yūsuf kim alap ḥükmi gelür
4327. İрте oldu cem' ider oḒlanların
Devşirüben atına yārānların
4328. Bunlara gördiđi dūři söyledi
Her birisinden ḥelālлік diledi
4329. Didi ḥelāl eyleñüz ben giderem
Hem daḥı size vaşıyyet iderem
(ÖÇ 127b)
4330. Yūsuf [anda] ulu oḒlun ıgırur
Mālı mülki taḥtını aña virür
4331. Anı sulṫān itdi kendi yirine
Bir aç ögütler daḥı virdi yine
4332. Didi oḒul bekleyesin dīniñi
Dīn yoluna pek uşangıl beliñi
4333. Sulṫān olsañ bu ile 'adl eylegil
Key řaḳıngıl kimseyi incitmegil
4334. Gerü alan avmine işmarladı
Bunu benüm yirüme görüñ didi
4335. Çok nařıḥat virdi anda bunlara
Kendi bir ḥalvet yire girdi yire

4336. Anda dün ü gün t̄ā'at kıılır
Tañrı'nuñ emrine it̄ā'at kıılır
4337. Bunuñ üstüne sehl müddet geçer
Zelḥā'ya irdi ecel kııldı gözer
4338. Gitdi ol ḥatun daḥı bu dünyādan
Dünyānıñ işi budur key diñlesen
4339. Zelḥā'yı daḥı yuyup götürdiler
Āḥiret menzīline yitürdiler
4340. Zelḥā'nıñ yasın tıtar Yūsuf Resūl
Bir iki gün geğermedin aradan ol
4341. Düşdi Yūsuf daḥı ol dem döşege
Ecel irdi gözi dikildi göge
4342. Ḥaḳḳ'ıñ emr-ile 'Āzrā'ıl gelür
Ḳabz ider Yūsuf'ıñ cānın alur
4343. Yūsuf'ı daḥı yuyup getürdiler
Tābuta ḳoyup deveye urdılar
4344. Bir yazuya iletdiler ol serveri
Ḳodılar anda Yūsuf Peygamber'i
4345. Ol arada namāzını kıldılar
Gice oldı Yūsuf'a sin ḳazdılar
(ÖÇ 128a)
4346. Belürsiz eylediler sinle sini
Naḳl içinde böyledür işit bunı
4347. Döndi bunlar ḳayḡulı şehre gelür
Sen çalabuñ ḥikmetin diñle buḡur
4348. Diyelüm ṣallü 'aleyhim ecma'īn*

---

* "Hep birlikte (toplucu) salavat getirelim."

Vir şalavāt şād ola cānuñ senüñ

4349. Diñle imdi bir rivāyet aydayım*
Ehl-i aḥbārdan ḥikāyet aydayım

4350. Ol yıl ol şehir katı ucuzluk olur
Mısır şehri key katı kıtlık olur

4351. Yūsuf'üñ yapıdığı şehriñ ni'meti
Ol oñdı ḥalkı buldı rāḥatı

4352. İllā Mısır'da bulunmazdı ta'ām
Bir yire dirildi cümle ḥāş u 'ām

4353. Geldiler Mālik katına her biri
Baş uruban eyledi bunlar zārī

4354. Didiler kim ey melik Reyyānımız
Kıtlık oldu tarlağandı cānımız

4355. Yūsuf'üñ yapıdığı şehir ni'met tolu
Nesne bulunmaz Mısır'da ey ulu

4356. İmdi bize daḥı çāre eylegil
Elçi şal Yūsuf'ı andan dilegil

4357. Şehrimüzde olsun anuñ türbesi
Kim ucuzluk ola şehri kāmı

4358. Çün Melik Reyyān işitdi bu sözi
Elçi şaldı Yūsuf oğluna özi

4359. Kerem idüp Yūsuf'üñ tābutını

---

* 4349-4386 beyitler arasında Şehr-i Kayyum'da bolluk, Mısır'da kıtlığın baş göstermesi, Yūsuf'un mezarının bu iki şehir arasına alınarak iki şehirde de bolluğun ortaya çıkması tahkiye edilmiştir. Bu beyitler arasında, ana nüsha olarak aldığımız ÖÇ nüshası dışındaki nüshalarda olan ancak tarafımızca metnin kurgusuna yeni bir şey eklediği tespit edilen beyitler metne dâhil edilmemiştir.

Çıkaruban viresiz bize anı

4360. Kim benüm şehrum daħı ni‘met tola

Yūsuf’uñ berekâtı burda ola

(ÖÇ 128b)

4361. Ger benüm didigimi tıtmaya-sız

Ben didigim sözi işitmeye-sız

4362. Ben daħı leşker çeküp anda varam

Ulu kiçi dimeyem külli kıram

4363. ‘Āşī olmañuz baña key işidüñ

Maşlahat nice-ise anı idüñ

4364. Bunı işitdi Yūsuf oğlanları

Bir araya geldiler ne kim varı

4365. Oturuban tanışık eylediler

Her birisi bir kelecı didiler

4366. Ba‘zısı dir itmeyelüm ol işi

Atamuzuñ destürudur ol kişi

4367. Ba‘zısı didi ki leşker tırtalum

Uğraşalum derisini yırtalum

4368. Atamuza bunca ihsân eyledi

Atamuz anı müslimân eyledi

4369. Pes devâdur tuşavuz anuñ sözin

Tā ki ol bizden çevirmeye yüzün

4370. Çünkü bunlar işbu rāy itdiler

Diñle imdi bunları kim n’etdiler

4371. Vardılar Yūsuf’ı sinden aldılar

Mālik Reyyān kıatına geldiler

4372. Mālik Reyyān buyurdı kıullara

Devlet irişdi Mışır şehirine

4373. Yũsuf'ı kendi şehrine getirũr
Didiler kim devletimiz bu-durur

4374. Didiler Mışr'ın bu-durur ni'meti
Kıtlık oldu Yũsuf'un şehri kıtı

4375. Ol şehir halk kıamu dirildiler
Mālik Reyyān kıatına geldiler

4376. Didiler kim āna ey řāh-ı cihān
Gör bizũm hālimũz esirge 'ayān
(ÖÇ 129a)

4377. Kıtlık oldu řehrimũz kıaldık zelīl
İmdi bize luşf-ı iřsān eylegil

4378. Yũsuf'ı vir bize anda iltevũz
Yene kendi tũrbesine kıoyavuz

4379. Hem bizũm şehrde yine ni'met ola
Yũsuf'un berekātı anda gele

4380. Mālik Reyyān Yũsuf oğlı-ile
Tanışık kııldı bu ger kim ne kııla

4381. Yũsuf oğlanları didi Reyyān'a
Kııkaralum Yũsuf'ı didi yine

4382. İki řehriñ ortasına kıoyalum
İki yañadan ziyāret kıılalum

4383. Bu sözi Reyyān dağı kııldı revā
Didi bu tedbīri görelũm revā

4384. Vardılar Yũsuf'ı sinden aldılar
İki řehrũn ortasında kıodılar

4385. Milũn ortasında vardı bir ada

Çodı bunlar Yūsuf'ı ol arada

4386. İki yanında hem ucuzluk olur
Nice yıllar Yūsuf ol yirde kalur
[ĤĀTİME]
4387. İşbu kışsa buradadır ey ‘azīz*
Şerh kıldık gücümüz yitdikce biz
4388. Nazm-ile itdük bu sözi ser-tā-ser
Okuyan maşşuda irer pür-hüner
4389. Beytinün ihsānını aytdım saña
Kim ne varsa söyledük önden şoña
4390. Senesidür biñsekizyüz sağışi
İşbu kışsa kim işitdük ey kişi
4391. İbn ‘Abbas'dan rivāyet eyledik
Anuñ ağızından bu sözi söyledik
4392. Söyledük artık ve eksik ger ĥatā
İtdügise yañılup eyle ‘atā
(ÖÇ 129b)
4393. Kim bu gün bunda tamām itdüm bunı
Deste deste güle dönderdim bunı
4394. Çok emek zaħmet çeküp gördüm elem
Kim bu gün temmīm diyüp sildim kalem
4395. Kalem feryād idüp ağlar mürekkep
Cāhiliñ yüzini gösterme Yā Rabb
4396. Okuyuban diñleyenler çok şevāblar kazana
Bir fātiħa ihsān-idüñ emek çeküp yazana

---

* 4387-4402 beyitler arasında müstensih, eserin yazılış tarihini vermiş ve eseriyle övünerek okuyucudan dua istemiştir. Son olarak eserin veznini vererek Allah’a dua kılmıştır. Bu beyitler arasında, ana nüsha olarak aldığımız ÖÇ nüshası dışındaki nüshalarda olan ancak tarafımızca metnin kurgusuna yeni bir şey eklediği tespit edilen beyitler metne dâhil edilmemiştir.

4397. Oqıyanı dıñleyeni yazanı yazdıranı⁴³⁹⁷
Raḥmetiñle yarlıgagıl Yā Ğanī
4398. Bunı yazdım yādigār olmaḫ-içün
Oqıyandan bir duʿā almaḫ-içün
4399. Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
Görmeyelüm yarın anda ṭāmiʿün
4400. Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
Ḥaşr olalım nebīler-ile ecmāʿin
4401. Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilāt
Bize kendi ḳulluğa vir berat
4402. Hem daḫı āmīn diyenün cümlesin
Dilerüz kim raḥmete ğarḳ idesin

---

⁴³⁹⁷ yazanı yazdıranı: yazanı AÖ1, MK2, DTCF, yazanı dıñleyeni AÖ2, yazduranı yazanı MK1 //
Raḥmetiñle: Raḥmetle AÖ2.

4.2.1. Diğer Nüshalarda Yer Alan Nazımlar

(AÖ1 42b, AÖ2 38a, B 38a, M 42a, MK1 105b, MK2 37a, TDK 44 a,
DTCF 29b, YK 66a)

Şİ‘R*

Gel i Yūsuf derde dermān eylegil¹

Beni esirge lutf-ı ihsān eylegil

Ben senüñ yoluña cānumı virem²

Vaşluñı gel cānuma cān eylegil

Ben ölürem bu firāka doymazam³

Baña vaşluñ āb-ı hayāt eylegil

Gel göreyim cān-ıla cānım Yūsuf⁴

Gir gönül tahtına mihmān eylegil

Bir garīb bülbülsin ey Yūsuf bugün⁵

Gel gülüm bāğında seyrān eylegil

Ben garībüñ gönli evi oldı harāb⁶

Vaşluñı gönlüme sulṭān eylegil

---

* Başlık AÖ1 42b.

¹ Beni: Baña YK / esirge lutf: esirge baña AÖ2, esirge luṭf u M, esirgeyüp MK2.

² senüñ yoluña: yoluña bu MK1, cānumı: cānım AÖ2 // Vaşluñı gel: Vişāliñ MK2 / gel cānuma: cānuma gel MK1 / gel cānuma cān: vir baña cānān AÖ2, cānuma canān DTCF / cān: canan MK2, dermān YK.

³ vaşluñ: vāşluñ YK / āb-ı hayāt: āb-ı hayvān DTCF, cānıma cān TDK. Bu beyit AÖ1’de yok.

⁴ cān-ıla cānım: seni yanımda TDK, DTCF // Gir: Gel M, MK1, Ger MK2 / gönül: görgil B / tahtına: tahtını AÖ2, MK1, tahtında MK2 / tahta B.

⁵ Bu beyit AÖ1, AÖ2, MK2, B, DTCF ve YK’ de yok.

⁶ Bu beyit AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, B, DTCF ve YK’ de yok.

(AÖ1 44a, AÖ2 39a, B 39b, M 43a, MK1 106a, MK2 38a, YK 67a)

ŞİİR

‘Āşık olmak bir ‘aceb sevdā durur⁷

Key şağın ‘āşıklara ta‘n eyleme

‘Aklı fikri cānı başı yağmādur⁸

Key şağın ‘āşıklara ta‘n eyleme

‘Āşıkun derdin ne bilsün ğayrılar⁹

Her kişi bir derde düşüben yeler

Hayvān olan ‘āşıkā turup güler¹⁰

Key şağın ‘āşıklara ta‘n eyleme

Hayvānuñ da ‘aşkı vardır bilesin¹¹

Ne gerek sen ‘āşıkā ger gülesin*

Hayvāndan sen dağı kötü olasin^{*12}

---

⁷ ‘aceb: ‘acāyib MK2 / sevdā durur: sevdādur B, YK, sevdādır MK2 // Key şağın: şağın sen MK2 / ‘āşıklara: ‘āşıkları AÖ2. Bu beyit MK1’de yok.

⁸ ‘Aklı: ‘Ağ(ı)l B / fikri: fik(i)r B, başı M / cānı başı: cān baş AÖ1, cān u baş AÖ2, B, cān başı MK2 / cānı başı yağmādur: yağmā durur cān-ı baş M / yağmādur: yağmā turur AÖ2, yağmā durur B, MK2 // Key şağın: şağın MK2. Bu beyit MK1’de yok.

⁹ AÖ1, MK2, B ve YK’de mısralar takdim-tehirlidir. derde: dürlü MK2. ‘Āşıkun derdin ne bilsün ğayrılar: Hayvān olan ‘āşıkā turup güler AÖ1, Hayvān olan ‘āşıkā durup güler B, Hayvān olan ‘āşıkā turur güler MK2, Hayvān olan ‘āşıkā bakup güler YK. Bu beyit AÖ2 ve MK1’de yok.

¹⁰ Key şağın: şağın sen MK2. Hayvān olan ‘āşıkā turup güler: ‘Āşıkun derdin ne bilsün ğayrılar AÖ1, ‘Āşıkun derdin ne bilsün ğayrılar B, derdini bilmez ğayrılar MK2, ‘Āşık derdin ne bilsün ğayrılar YK. Bu beyit AÖ2 ve MK1’de yok.

¹¹ vardır: olur MK2 / bilesin: n’eylesin B, n’eylesiñ YK // Ne: Ne-ki YK / sen ‘āşıkā ger: ‘āşıkā sen AÖ1, B / ger gülesin: gülesiñ YK. Ne gerek sen ‘āşıkā ger gülesin: Ağıdup gözi yaşını silesin AÖ2, Ağıdup gözleriñ yaşını silesin MK2. Bu beyit MK1’de yok.

* 11-12. beyitler arasında MK2’de şu beyit yer almaktadır: Dile Hāğ’dan sen de āşık olasin / şağın sen ‘āşıklara ta‘n eyleme.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

Key şaķın ‘āşıklara ta‘n eyleme

‘Āşık olmayan kişi hayvān olur¹³

‘Āşık arasında ol nādān olur

‘Aşķ kiřiniñ cānına biñ cān olur¹⁴

Key şaķın ‘āşıklara ta‘n eyleme

‘Āşık añmaz cān u başı mālını¹⁵

Yoķlar ol ‘āşıklarunñ aħvālını

Bilemedün ‘āşıķunñ sen ħālını¹⁶

Key şaķın ‘āşıklara ta‘n eyleme

‘Ār u nāmūs ‘āşık olandan gider¹⁷

‘Āşık olan ‘ārı nāmūsı n’ider

Düni gün ol ma‘şūķını fikr ider¹⁸

Key şaķın ‘āşıklara ta‘n eyleme

Fikr ider ma‘şūķını görmek diler¹⁹

---

¹² olasıñ: olasıñ YK / Ħayvāndan sen daħı kötü olasıñ: Görmeyēn ne bilür bu ‘aşķı bilesin AÖ2. Bu beyit MK1 ve MK2’de yok.

¹³ nādān: nādān AÖ1. Bu beyit AÖ2 ve MK1’de yok.

¹⁴ ‘Aşķ: ‘Āşıķlıķ YK / cānına: cānıdır M / biñ: bek M, berk MK2 // Key şaķın: şaķın sen MK2. Bu beyit AÖ2 ve MK1’de yok.

¹⁵ Bu beyit MK2’de 16. beyitten sonra gelmektedir. cān u: cānı B, M / başı mālını: mālı başını AÖ2 // ol ‘āşıklarunñ: anuñ ħālını AÖ2. Yoķlar ol ‘āşıklarunñ aħvālını: ‘aķın ‘āşıklara sen ta‘n eyleme MK2. Bu beyit MK1 ve YK’de yok.

¹⁶ Bilemedün: Bilmediñ AÖ2, B / ‘āşıķunñ sen: ‘āşıķlarınñ sen AÖ2, sen ‘āşıķunñ M, sen ‘āşıķınñ MK2 // Key şaķın ‘āşıklara ta‘n eyleme: Yoķlar ‘āşık ma‘şūķınñ aħvālını MK2. Bu beyit MK1 ve YK’de yok.

¹⁷ ‘Ār u: ‘Ārı AÖ1, AÖ2, MK2, ‘Ār-ı B / nāmūs ‘āşık olandan: nāmūsı ‘āşıķınñ elden MK2. Bu beyit MK1’de yok.

¹⁸ Düni gün: Gice gündüz MK2 / gün ol: günü AÖ1, gün hep AÖ2, gün B, M, MK2 / fikr ider: fik(i)r ider B, görmek diler M // Key şaķın: şaķın sen MK2. Bu beyit MK1’de yok.

Sevdüğünün vaşlına irmek diler

Yā yolına cānını virmek diler²⁰

Key şağın ‘āşıklara ta‘n eyleme

Dile Hāğ’dan sen de ‘āşık olasıñ²¹

‘Āşıkun derdini ol vağt bilesin

Bir ġarḥsin ne gerek sen gülesin²²

Key şağın ‘āşıklara ta‘n eyleme

---

¹⁹ ıder: idüp MK2. Bu beyit AÖ2, MK1 ve M’de yok.

²⁰ Yā: Yine AÖ1 / Yā yolına cānını: Ma‘şūkıñ yolına cān MK2 / cānını: cānın AÖ1 // Key şağın: şağın sen MK2. Bu beyit AÖ2, MK1 ve M’de yok.

²¹ Hāğ’dan sen de: sen Hāğ’dan AÖ2, sen de Hāğ’dan B // derdini: derdin M, MK2 / ol vağt: sen de AÖ2 / vağt: vağ(i)t M, MK2. Bu beyit MK1 ve YK’de yok.

²² Bir ġarḥ’sin ne gerek sen: Bilmez iseñ baña niçün MK2 / ġarḥ’sin: ġaribe AÖ1, ġarḥ B / ne gerek sen: sen

de bārī AÖ2 / gerek sen: gereksin B // Key şağın: şağın sen MK2. Bu beyit MK1 ve YK’de yok.

(AÖ1 47b, AÖ2 42b, B 42b, M 46b, MK2 41b, YK 69a)

ŞİİR

Bilüñ işde bu durur gönlüm alan²³
Mecnân idüp bu beni deli kılan

Doymazsız anı bir kez görmege²⁴
Nice toysun dün ü gün bile olan

Hîç bir âdem bunı göre doymadı²⁵
Meger anı bilmeye hayvân olan

Yüzünü gören ölümü añmaya²⁶
Yirinür mi yâ buña kırbân olan

Dünyâyı n'eyler bunı gören kişi²⁷
Bu-durur cân üstüne biñ cân olan

Ben ğarġb bunuñ-ıla eglenürem²⁸
Zirâ bildüm dünyâdur fânî yalan

²³ Bilüñ: Bilüñüz AÖ2 / Bilüñ işde bu durur: İşde biliñ budur benim MK2 / bu durur: budur AÖ2 / işde bu durur: bu durur benim M // idüp: eyleyüp AÖ2, olup M / bu: budur MK2 / bu beni: beni AÖ2, YK / deli: deliler YK / kılan: iden B, iden M. Bu beyit MK1'de yok.

²⁴ Doymazsız: Doyamazsınız AÖ2 / anı bir kez: bir kez anı B / kez: dem M // toysun: dursun AÖ2, itsün M, doysuñ YK / bile: öyle MK2 / bile olan: yanında bile AÖ2 / olan: toymaga YK. Bu beyit MK1'de yok.

²⁵ Hîç bir âdem bunı göre doymadı: Bir âdem göremem anı dimez MK2 / âdem: kişi YK / anı: bunı AÖ1, B, YK / anı göre: göre anı AÖ2 / doymadı: toya mı AÖ2, MK1, MK2, doya mı n'ola YK // anı bilmeyē: bilmēye anı M / bilmeyē: bilmeye YK / olan: ola AÖ2, M, YK. Hîç bir âdem bunı göre doymadı: Bir âdem göremem anı dimez MK2. Bu beyit MK1'de yok.

²⁶ ölümü: ölümün AÖ2/ añmaya: aña mı M, añmaya kılan YK // Yirinür mi yâ: Yâ tayana mı M / yâ: ya B / Yirinür mi yâ buña: Yâ yüzün görüp AÖ2 / kırbân: insân M. Bu beyit MK1 ve MK2'de yok.

²⁷ Budur: Bu durur AÖ1 / ol: uş AÖ2 / cân üstüne biñ: biñ cân üstüne AÖ2, biñ cân üstüne M / biñ: bir MK2 / olan: ola AÖ2. Bu beyit MK1'de yok.

²⁸ bunuñ-ıla: bunuñla AÖ2, YK, bunuñla MK2 / eglenürem: eglenür MK2, eglerin YK // Zirâ: Zirâ A, B, M, MK2, YK / dünyâdur fânî: bu dünyâyı fânîdür MK2 / fânî yalan: yalan olan AÖ2. Bu beyit MK1'de yok.

(AÖ1 48a, AÖ2 43a, B 43b, M 47a, MK1 109a, MK2 42a, YK 69b)

Şİ'R-İ ZELHA

Ne 'aceb dildāra düşdüm n'ideyin²⁹

Cevri çok bir yāre düşdüm n'ideyin

Bülbülem dün gün figānım gül-durur³⁰

Elüm irmez zāra düşdüm n'ideyin

Derdüme dermān aradum dünyāda³¹

Bulmadum bī-çāre düşdüm n'ideyin

Gülümü buldum diyü şundum elüm³²

Gül degülmiş hāra düşdüm n'ideyin

Baña bir oldı cihān cümle fetīn³³

Yarıban ağıyāra düşdüm n'ideyin

Ad [u] şanum 'aql [u] 'arum gitdi hep³⁴

Ben ğarīb dildāra düşdüm n'ideyin

Derdümi söylemege bir kimse yok³⁵

Ben Ğarīb āvāre düşdüm n'ideyin

²⁹ n'ideyin: n'ideyim AÖ2, B, MK1, MK2, YK // Cevri: Cevre M / Cevri çok bir yāre: Bilmedim bī-çāre AÖ2, Bulmadı ben bī-çāre MK2 / bir yāre: piryāna B / n'ideyin: n'ideyim AÖ2, B, MK1, MK2, n'eyleyim YK.

³⁰ Bu beyit AÖ1, B ve YK'de 37. beyitten sonra gelmektedir. dün gün: benim M, gece gündüz YK / dün gün

figānım: figānım dün gün AÖ2 / gül-durur: güldür AÖ2, güldedür M // Elüm irmez zāra: Ben ğarīb āvāre MK2 / zāra: dāra AÖ1, zārī M, ere YK / n'ideyin: n'ideyim AÖ2, MK2, YK. Bülbülem dün gün figānım gül-durur: Bülbül efgān iderem dün gün MK2. Bu beyit MK1'de yok.

³¹ aradum: arayup B, araram YK // bī-çāre: bī-çāre B, YK / n'ideyin: nideyim YK. Bu beyit AÖ2, MK1 ve MK2'de yok.

³² Bu beyit AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, B ve YK'de yok.

³³ Bu beyit AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, B ve YK'de yok.

³⁴ 'aql [u]: 'aqlı AÖ1, B, 'aql AÖ2, 'aql YK / 'aql [u] 'arum: 'arī nāmūs MK2 // Ben ğarīb dildāra: Elim irmez yāre MK2 / dildāra: dillere AÖ1, B, āvāre AÖ2, dillere YK / n'ideyin: n'ideyim AÖ2, MK1, MK2, YK.

³⁵ bir: hīç MK2 // Ben ğarīb: ğarīb'em AÖ1, AÖ2, B, MK1, YK / Ben ğarīb āvāre: Bir oñulmaz derde MK2 /

āvāre: dillere AÖ2 / n'ideyin: n'ideyim AÖ2, MK1, MK2, YK.

(AÖ1 49b, AÖ2 44b, B 44a, M 48b, MK1 110 a, MK2 43b, YK 70b)

ŞİR-İ YÛSUF*

Urdılar kelebçegi qollarına³⁶

Gel gör imdi dünyānuñ hāllerine

Bir zamān quyuya qoydılar anı³⁷

İp taqup şarkıtdılar billerine

Çıkaruban bāzırgāna şatdılar^{*38}

Aldı qatdı Yūsuf'ı qullarına

Oı bāzırgān baqladı Yūsuf elin³⁹

Göç idüben gitdiler yollarına

Yūsuf'ı aldı bāzırgān yürüdi⁴⁰

Getürür anı Mış(ı)r ellerine

Getürüp sulţāna şatdılar anı⁴¹

Zelha'yı bülbül ider güllerine

Şimdi gel gör bu garībün zencirin⁴²

* Bu başlık sadece AÖ1'de yer almaktadır.

³⁶ Urdılar: Vurdılar AÖ1, B, Taqdılar MK2 / kelebçegi: bilekçegi AÖ1, B, hem kelebçek AÖ2, kelebçege M, bilekçegi dağı MK2 / qollarına: qoluna MK2 // gör: baq MK2 / dünyānuñ: Yūsuf YK / hāllerine: hāllarına AÖ2, M. Bu beyit MK1'de yok.

³⁷ İp taqup şarkıtdılar: *-metin-* şarkıtdılar ip taqup. quyuya qoydılar anı: anı quyuya atdılar AÖ2 / qoydılar: atdılar YK // İp taqup şarkıtdılar: şarkıtdılar ip daqıp AÖ1, şarkıdup ip taqup MK2 / billerine: qollarına AÖ1. Bu beyit MK1'de yok.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

³⁸ Çıkaruban: Çıkarup B, MK2 / bāzırgāna: bezırgāna AÖ2, bir bezırgāna B, bir bezırgāna MK2, bezırgān YK // Aldı qatdı: İşmarladı MK2 / qatdı: virdi AÖ2, qaqtıdı YK. Bu beyit MK1'de yok.

³⁹ bāzırgān: bezırgān AÖ2, MK2, bezırgān B, YK / baqladı: baqlatdı YK / baqladı Yūsuf elin: anı alup götürür MK2 / Yūsuf: anuñ AÖ2 // idüben: idüp B, YK, eyledi MK2 / gitdiler yollarına: Yūsuf'u qullarına MK2 / yollarına: illerine AÖ2, M. Bu beyit MK1'de yok.

⁴⁰ Yūsuf'ı: Yūsuf YK / Yūsuf'ı aldı bāzırgān: Aldı bezırgān Yūsuf'ı AÖ2 / bāzırgān: bezırgān AÖ2, MK2, bezırgān B, YK // Getürür: Götürür MK2, Getürdi YK / Mış(ı)r: Mışr YK. Bu beyit MK1 ve M'de yok.

⁴¹ sulţāna şatdılar anı: anı sulţāna şatdılar AÖ2 // Zelha'yı: Zelīhā AÖ2, MK2, Zelha YK / ider: olısar MK2 / güllerine: ellerine YK. Bu beyit MK1'de yok.

Ṭaḳḳıdılar kelebçegi ellerine

Çıkarup ṭonın pelās geydürdiler⁴³
Gör ki gözinüñ aḳan sellërine

Zelḥa Yūsuf'a gör e neler kıılır⁴⁴
Hîç inanmañ 'avretüñ ellerine

Ġarīb olıcaḳ kişi çoḳ dert çeker⁴⁵
Ne vaḳ(i)t şala ġarībi_illere

---

⁴² gel gör: gel AÖ1, gör imdi M / bu ġarībüñ: boğazımuñ M, bu ġarīb MK2 / zencîrîn: zencîrine B, zencîrini MK2, ḥâlini YK // kelebçegi: bilekçegi AÖ1, B, MK2, YK / ellerine: ḳollarına M, MK2. Bu beyit MK1'de yok.

⁴³ Çıkarup: Çıkaruban YK / ṭonın: ṭonların B / geydürdiler: geydürür YK // Gör ki: Gör e AÖ1, B, Gör AÖ2, M, YK / özinüñ: gözinden AÖ1, B, gözlerinden AÖ2, M, bu zindân MK2. Bu beyit MK1'de yok.

⁴⁴ Zelḥa: Zelîḥa MK1 / Zelḥa Yūsuf'a gör e: Gör Zelîḥa Yūsuf'a AÖ2, Gör ki Zelîḥa Yūsuf'a MK2 / gör e: gör AÖ1, B, YK // Hîç: Siz AÖ2 / Hîç inanmañ: İnanmañ hîç AÖ1, MK2, B, M, YK / ellerine: 'âllarına AÖ2, il n'olur MK1.

⁴⁵ olıcaḳ: olucek B, oluncaḳ MK2 / kişi: bir kişi B / dert: dertler MK2 // Ne vaḳ(i)t şala ġarībi: ġarībi ne vaḳ(i)t.

şalar MK2 / vaḳ(i)t: vaḳt M / şala: şalar AÖ1 / ġarībi: ġarḫi AÖ1, ġarḫ B. Bu beyit AÖ2, MK1 ve YK'de yok.

(AÖ1 65b, AÖ2 59b, M 64b, MK1 122a, MK2 58a, YK 87a)

Şİ'R-İ ZELHA

Ne mālım var anı yoluña virem⁴⁶

Ne gözüm var baquban yüzüñ görem

Ne yigitlik kaldı vaşlıña irem⁴⁷

Yoluña cān vireyin şimden girü

Var mı_ola bencileyin fikr eylegil⁴⁸

Baňa kim döndi sen anı söylegil

Gör e benüm derdime raħm eylegil⁴⁹

Yoluña cān vireyin şimden girü

Cāndan artuq armağanum qalmadı⁵⁰

Geçdi 'ömrüm gözüm aqlar gülmedi

N'ideyin benüm didüğüm olmadı⁵¹

Yoluña cān vireyin şimden girü

Yā Yūsuf sultān-ıdum sencileyin⁵²

Şimdi faq̄ir var mıdur bencileyin

Derdime dermān yaq̄ında bulayın⁵³

---

⁴⁶ var anı: kaldı ki MK2 // baquban: baqup MK2.

⁴⁷ Ne yigitlik kaldı: Geçligim qalmadı MK2 / yigitlik: gençlik MK1 // cān vireyin şimden girü: şimden girü

cānlar virem MK1 / vireyin: vireyim AÖ1, AÖ2, MK2.

⁴⁸ Var mı_ola: Var mıdur MK2 / ola: bir AÖ2 / bencileyin: sencileyin MK2 // Baňa kim döndi sen anı: Dindi kim eyledi baňa AÖ1, Yā neden di-kim eyle sen M, Didi-kim vardur ki baňa MK2. Bu beyit MK1 ve YK'de yok.

⁴⁹ Gör e: Gör AÖ2, MK2 / derdime: derdimi AÖ2, MK2 / raħm: sen fikr MK2 // vireyin: vireyim AÖ1, AÖ2, MK2. Bu beyit MK1 ve YK'de yok.

⁵⁰ artuq: özge MK2

⁵¹ N'ideyin benüm didüğüm: N'eyleyeyüm Yūsuf benüm AÖ1, N'eyleyem Yūsuf benim AÖ2, N'eyleyem Yūsuf da benim MK2, Nice ideyin Yūsuf YK // vireyin: vireyim AÖ1, AÖ2, MK2. Bu beyit MK1'de yok.

⁵² Yā: Ey MK2 / sultān-ıdum: sultān var mı MK2 // Şimdi faq̄ir var mıdur: Var mı şimdi bir faq̄ir MK2, Şimdi bir faq̄ir var mı MK1. Bu beyit AÖ ve AÖ2'de yok.

Yoluña cān vireyin ŧimden girü

Sulţān iken zebūn olmış var mı_ola⁵⁴
Bencileyin kendüye_il kıyar mı_ola

‘Aşķ odına kimse yanar mı ola⁵⁵
Yoluña cān vireyin ŧimden girü

İşde bilgil sen beni ŧöyle_eyledün⁵⁶
Yā Yūsuf gör imdi beni n’eyledün

Leyla gibi beni Mecnūn eyledün⁵⁷
Yoluña cān vireyin ŧimden girü

---

⁵³ bulayın: bulayım YK // vireyin: vireyim MK2. Derdime derman yakında bulayın: Murādıma irer miyem sencileyin MK2. Bu beyit AÖ1, AÖ2 ve MK1’de yok.

⁵⁴ zebūn: faķır MK2, gedā YK / var mı_ola: var m’ola MK2 // kendüye_il: il kendüye AÖ2. Bencileyin kendüye_il kıyar mı_ola: ‘Aşķ odına böyle yanmış var m’ola MK2, Yoluña cān fidā ŧimden girü YK. Bu beyit AÖ1, M ve MK1’de yok.

⁵⁵ vireyin: vireyim AÖ2, MK2. ‘Aşķ odına kimse yanar mı ola: Ben gibi bu hālde ķalmış var m’ola MK2. Bu beyit AÖ1, M, MK1 ve YK’de yok.

⁵⁶ İşde bilgil: Eşit imdi AÖ2, Eşide bil-ki MK2 / ŧöyle: nice AÖ2, böyle MK2, deli YK // Yā: Ey MK2 / gör imdi: imdi gör YK. Bu beyit AÖ1’de yok.

⁵⁷ Bu beyit AÖ1, AÖ2, M, MK1, MK2 ve YK’de yok.

(AÖ1 73b, AÖ2 68b, B 70b, M 74a, MK1 130a, MK2 68b)

ŞİİR-İ İBN YĀMİN*

Yūsuf'um diyü düni gün iniler⁵⁸

Yir ü gökler anuñ ile iniler

Ayruluqdan tağ u taşlar iniler⁵⁹

İñiler āh n'ideyin diyü diyü

Fürkat-ile bağr u başlar iniler⁶⁰

Hasret-ile göz ü yaşlar iniler

İñiler derd-ile yanan iniler⁶¹

İñiler āh n'ideyin diyü diyü

Yüregi biryān olanlar iniler⁶²

Gözleri giryān olanlar iniler

Düni gün hayrān olanlar iniler⁶³

İñiler āh n'ideyin diyü diyü

Ayruluqdan bağıri bişen iniler⁶⁴

Sevdüğinden ayru düşen iniler

Hasret olup 'aklı şaşan iniler⁶⁵

---

* Başlık: Şiir-i Yūsuf 'Aleyhi's-selām AÖ1. Başlık AÖ2, MK2, B ve M'de yok.

⁵⁸ Yir ü: Yiri AÖ1, M / Yir ü gökler anuñ ile: İñiler yirler ve gökler AÖ2 / anuñ ile: anuñla bile B / iniler: inler B. Bu beyit MK2'de yok.

⁵⁹ tağ u: tağı B, M, tağlar MK2 // n'ideyin: n'ideyüm AÖ1, n'ideyim MK1. İñiler āh n'ideyin diyü diyü: Fürkat-ile bağıri başlar iniler M.

⁶⁰ bağır u: -*metin*- bağır. göz ü: -*metin*- gözi. Fürkat-ile: Firgate MK2 / bağır u başlar: bağıri başı AÖ2, düşen arkadaşlar MK2 // göz ü yaşlar: gözi yaşı AÖ2. Hasret-ile göz ü yaşlar iniler: İñiler āh n'ideyim deyü deyü

MK2. Bu beyit M'de yok.

⁶¹ Bu beyit M'de 72. beyitten sonra gelmektedir. derd-ile: der-ile M // n'ideyin: n'ideyüm AÖ1. İñiler āh n'ideyin diyü diyü: İñiler dertlinüñ dertdin yiniler M. Bu beyit MK2'de yok.

⁶² Yüregi biryān olanlar: İñiler dert yananlar MK2 // Gözleri: Cigeri M.

⁶³ Bu beyit M'de 70. beyitten sonra gelmektedir. Düni: Dün ü B, Dün MK2 // n'ideyin: n'ideyüm AÖ1, n'ideyim MK2. İñiler āh n'ideyin diyü diyü: Yüregi giryān olanlar iniler M.

⁶⁴ M'de mısralar takdim-tehirlidir. Ayruluqdan bağıri bişen: Hasret-ile 'aklı şaşan M / bişen: başın MK2.

İñiler āh n'ideyin diyü diyü

İñiler şol yüregi yaralılar⁶⁶

İñiler şol ezelden yaralılar*

İñiler dertlünün derdinden iñiler⁶⁷

İñiler āh n'ideyin diyü diyü

İñiler dertli olanlar iñiler⁶⁸

Dermān bulmayup қаланlar iniler**

Dertlünün derdin bilenler iñiler⁶⁹

İñiler āh n'ideyin diyü diyü

İñiler şayru vü şağlar iñiler⁷⁰

İñiler tahtında begler iñiler

İñiler yirler vü gökler iñiler⁷¹

İñiler āh n'ideyin diyü diyü

İñiler dünyāya gelen iñiler⁷²

---

⁶⁵ 'aqlı şaşan: bağr bişen AÖ1 // n'ideyin: n'ideyüm AÖ1, n'ideyim MK2. Bu beyit M'de yok.

⁶⁶ İñiler şol yüregi yaralılar: Ol yüręgi yaralı olan iñiler M. İñiler şol ezelden yaralılar: İñiler āh n'ideyüm diyü

diyü AÖ1, Bağrı başı pāreli olan iñiler M. Bu beyit AÖ2 ve MK2'de yok.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

⁶⁷ Bu beyit AÖ1, AÖ2, MK2 ve M'de yok.

⁶⁸ Dermān: Derde dermān B / Dermān bulmayup: Ol ğarībıķda M / қаланlar: қанlar B. Dermān bulmayup

қаланlar iñiler: İñiler dertlinün derdin yiñiler AÖ1.

* Bu mısranın vezni kusurlu

* 74-75. beyitler arasında AÖ1'de şü beyit yer almaktadır: Dermān bulmayup қаланlar iñiler / İñiler āh n'ideyüm diyü diyü.

⁶⁹ Bu beyit AÖ1'de 76. beyitten sonra gelmektedir. Dertlünün: Dertlülerin MK2 / derdin: derdinden B / bilenler: bilen MK2 // n'ideyin: n'ideyüm AÖ1, n'ideyim MK2. Bu beyit M'de yok.

⁷⁰ MK2'de mısralar takdim-tehirlidir. şayru: şayr AÖ1 / vü: ve AÖ1, M / İñiler şayru vü şağlar iñiler: İñiler āh n'ideyim diyü diyü MK2. Bu beyit AÖ2'da yok.

⁷¹ yirler vü: yirleri B / vü: ve M. İñiler āh n'ideyin diyü diyü: İñiler dertlinün derdin yiñiler M. Bu beyit AÖ1, AÖ2 ve MK2'de yok.

Bu fenāda bir gün olan iniler*

Görür bu dünyāyı yılan iniler^{*73}
İñiler āh n'ideyin diyü diyü

İñiler Ya'qūb-ı Ken'ān iniler⁷⁴
İñiler Yūsuf sultān iniler*

İñiler girdügi zindān iniler⁷⁵
İñiler āh n'ideyin diyü diyü

Evde kız kardeşin Dīne iniler^{*76}
Uyumaz dün-ile güne iniler

Ulaşdurur ünün üne iniler^{*77}
İñiler āh n'ideyin diyü diyü

İñiler garīb fūrākdan iniler⁷⁸

---

⁷² İñiler dünyāya: Bu dünyāya bir gün MK2 / İñiler dünyāya gelen: Dünyāda bir gün olanlar AÖ2 // Bu fenāda bir gün olan: Yüregi yara olanlar AÖ2, Dünyāda miñnete belin MK2 / fenāda: dünyāda M / bir gün: bir B / olan: duran AÖ1, olanlar B.

* 78-79. beyitler arasında AÖ2'de şu beyit yer almaktadır: Gülinün derdin bilenler iniler / İñiler āh n'ideyin deyü deyü.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

⁷³ Görür: Görür kim AÖ1 / dünyāyı: dünyā AÖ1, dünyāya B, M, MK2 / yılan: yalan AÖ1, B, MK2 // āh n'ideyin diyü diyü: Yūsuf sultān iniler M / n'ideyin: n'ideyüm AÖ1, n'ideyim MK2. Bu beyit AÖ2'de yok.

⁷⁴ Bu beyit M'de 81. beyitten sonra gelmektedir. Ya'qūb-ı: Ya'qūb u AÖ2, M, MK2 // Yūsuf sultān: de āh n'ideyin dir M.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

⁷⁵ girdügi: yatduğı AÖ2 // āh n'ideyin diyü diyü: dertlinün derdin yiniler M / n'ideyin: n'ideyüm AÖ1, n'ideyim MK2.

* Bu mısranın vezni kusurlu

⁷⁶ Bu beyit AÖ2 79. beyitten sonra gelmektedir. Evde kız kardeşin Dīne: Derd-i firqatle yananlar AÖ2 / kız kardeşin: kardeşin AÖ1 / Dīne: Denye AÖ1, Deyne B // Uyumaz dün-ile güne: Hāsret odına yananlar AÖ2 / dün-ile güne: dünü günü AÖ1 / güne: gündüz B. Bu beyit MK2'de yok.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

⁷⁷ Ulaşdurur: Ulaşur AÖ2 / üne: ünine AÖ2, B // āh n'ideyin diyü diyü: dertlinün derdin yiniler M / n'ideyin: n'ideyüm AÖ1. İñiler āh n'ideyin diyü diyü: İşiden ırak yakında iniler B. Bu beyit MK2'de yok.

İşiden yakın ırakdan iniler

İñiler bu gönül çokdan iniler^{*79}

İñiler āh n'ideyin diyü diyü

---

⁷⁸ fūrākdan: ğurbetden AÖ2 // İřiden: İñiler AÖ2. Bu beyit MK2 ve B'de yok.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

⁷⁹ gönül: gül AÖ2 // n'ideyin: n'ideyüm AÖ1. Bu beyit MK2 ve M'de yok.

(AÖ1 74b, AÖ2 69a, B 71b, M 75a, MK1 130 b, MK2 69a)

Şİ'R-İ YŪSUF

Hasretimden beni ayırdı felek⁸⁰

Gör baña ne silleler urdı felek

Dün gün işim āh-ıla zār eyledi⁸¹

Gözlerüm nūrını çok gördi felek*

Nice selvi dalnuñ bükdi bilin⁸²

Yirlü kayaları topardı felek

Nice sultānları tahtdan indürür⁸³

Nicelerüñ defterin dürdi felek

Niçe sevgüli yārları ayırıp^{*84}

Niçeleriñ lezzetin bozdi felek

Niçe anayı kuzudan ayırıp⁸⁵

Niçeleriñ boynunu bükdi felek

Ayruluğ hem hem ğarīblik fūrķati⁸⁶

Āh n'ideyin kaydımı gördi felek

---

⁸⁰ Hasretimden: Sevdüğimden AÖ1, Sevdüğümden AÖ2, B, MK1, Sevdigimden MK2 // Gör baña ne silleler urdı: Gözlerim nūrını çok gördi MK2 / bana ne: bu kārı AÖ2 / baña ne silleler urdı: ne cefālar kıldı baña MK1 / urdı: oldu ey AÖ2.

⁸¹ Dün: Düni AÖ1, MK2 / işim āh-ıla zār eyledi: āhla zār oldu işim MK1 / āh-ıla: āh u AÖ1, MK2, āh-ıla hem B / eyledi: ider B // nūrını çok gördi: yaş-ıla koldurdi MK2 / çok gördi: çü gerdi AÖ1 / gördi felek: giryān ider B. Bu beyit AÖ2'de yok.

* 87-88. beyitler arasında MK2'de şu beyit yer almaktadır: Beni atamdan kardaşımdan ayırıp / Gör bana nesilleler urdı felek.

⁸² elvi: servi AÖ1, B / dalnuñ: dalñ MK2 / bilin: felek B, belini MK2. Bu beyit MK1'de yok.

⁸³ tahtdan: tahtından AÖ1, MK1, MK2, tahtdan B / indürür: ayıran MK1, indirüp MK2 // defterin: defterini MK2.

* Bu mısranın vezni kusurlu.

⁸⁴ Bu beyit AÖ1, AÖ2, MK1, B ve M'de yok.

⁸⁵ Bu beyit AÖ1, AÖ2, MK1, B ve M'de yok.

⁸⁶ Ayruluğ hem: Āh ayrılık MK2 / Ayruluğ hem hem ğarīblik: Bir yañadan ayrılığñ AÖ1 / hem hem: bir yañadan bir de B / ğarīblik: ğurbetlik MK2 / fūrķati: kati B // n'ideyin: n'ideyim AÖ1, MK2 / kaydımı gördi: haddimi bükdi AÖ1. Bu beyit MK1 ve M'de yok.

(AÖ1 79b, AÖ2 74a, B 77a, M 80a, MK1 134b, MK2 74a, YK 84b)

Şİ‘R-İ YA‘KÛB*

Yâ İlâhî dir kime yalvarayım⁸⁷

Çapuñı koyup ya kime varayım

Baña dermân eyle sultânım meded⁸⁸

Yiñilendi gine efgânım meded

Nice bir yanam bu fūrkat odına⁸⁹

Yaşına yitdiyse hicrânım meded

Ṭurmayup artar yüregim yarası⁹⁰

Derdime olmadı dermânım meded

Günâhım çokluğuna kılma nazar⁹¹

Şuçumı ‘afv eyle ğufrânım meded

Ağlamağdan iki gözüm kalmadı⁹²

Vir baña Yūsuf-ı Ken‘ân’ım meded

Ben Yūsuf’uñ derdine yanar-iken⁹³

Gine gitdi iki oğlanım meded

* Başlık: Şi‘ir-i Ya‘kûb AÖ1. Bu başlık AÖ2, MK1, MK2, B, M ve YK’ de yok.

⁸⁷ dir: men MK1, ben MK2 / dir kime: derdime M / yalvarayın: yalvarayım MK1, MK2 // Çapuñı: Yâ çapuñı

çapuñı AÖ2, Çapuña M, Hâşâ çapuñ YK / koyup: koyuban MK2 / ya kime: kime AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, YK / varayım: yalvarayın AÖ1, gide MK1, varayım MK2. Yâ İlâhî dir kime yalvarayım: Ya‘kûb ağlar Yâ Rabbî kime varayın AÖ2.

⁸⁸ eyle: iyle AÖ1 // gine: yine AÖ1, MK1, MK2, yine B / gine efgânım: efgânım YK. Bu beyit AÖ2’ de yok.

⁸⁹ bir yanam: yanam MK2 / bu fūrkat: fūrkat B / fūrkat: hicrân AÖ2 // Yaşına: Tâ başına MK2, Başumda YK / yitdiyse: yitişdi AÖ1, erdi AÖ2, yetdi MK2, yandı YK. Bu beyit M ve MK1’de yok.

⁹⁰ artar: eser MK2 / yüregim: yüregimüñ YK / yarası: yarasın AÖ2 // Derdime olmadı dermânım: Ver baña Yūsuf Ken‘ân’ım MK2 / olmadı: dermân umaram AÖ2, olmaz mı AÖ1, B, MK1.

⁹¹ kılma: itme AÖ2 // suçumı ‘afv eyle ğufrânım: Vir baña Yūsuf u Ke‘ân’ım AÖ2 / ‘afv: ‘af YK / eyle: eylegil MK1. Bu beyit MK2’de yok.

⁹² Ağlamağdan: Ağlamadan MK1 // baña: beni M / Yūsuf-ı: Yūsuf’ı M, MK1. Bu beyit AÖ2 ve MK2’de yok.

⁹³ Yūsuf’uñ: Yūsuf AÖ2, B, Yūsuf’um YK / derdine: derdiyile AÖ1, derdiyle B, M, derdi ile YK // Gine: Yine AÖ1, AÖ2, MK1, MK2, Yene B / iki oğlanım: bir oğlum ile MK1.

Yā İlāhī Yāmin'imi ver baña⁹⁴
Eyle yaraluya dermānım meded

Ḳatı iñiletđi bu felek beni⁹⁵
Çoğ ağıtdı yağ-ıla ḳanım meded

Hem Ğarīb'em hem fūrāḳa yanaram⁹⁶
Ne 'aceb yazıldı dīvānım meded

---

⁹⁴ Bu beyit AÖ1, AÖ2, MK1, M ve YK' de yok.

⁹⁵Ḳatı: Nitesi M // yağ-ıla: yağla YK. Bu beyit AÖ1, AÖ2, MK1 ve MK2'de yok

⁹⁶ Ne: Bu ne MK1 / dīvānım: dīvānıma MK1, fermānım YK. Bu beyit AÖ2 ve MK2'de yok.

(AÖ1 87b, AÖ2 81a, M 87b, MK1 141a, MK2 82a, YK 96a)

Şİ'R-İ CÂRİYE*

Ey beni dertli kılan yavrucağum⁹⁷

Dün ü gün derdim olan yavrucağum

Küçücekden ayruluk derdin çeken⁹⁸

Anasın yavı kılan yavrucağum

Anasından ayru çok dertler çeküp⁹⁹

Anasın añup gelën yavrucağum

Gözüm yaşı seyl olup açar-iken¹⁰⁰

Gelüben yaşın silen yavrucağum

Ben Ğarīb'i ağlar-iken güldüren¹⁰¹

Düşmüşüñ elin alan yavrucağum

---

* Başlık: Şî'r-i Hatun AÖ1. Bu başlık AÖ2, MK1, MK2, M ve YK'de yok.

⁹⁷ Ey: İy AÖ1 / kılan: iden AÖ1 / yavrucağum: kızucağım AÖ2 // Düni: Dün MK1 / derdim: derdimi MK2 / olan: alan M, MK2, arturan MK1.

⁹⁸ ayruluk derdin: ayruluğı AÖ2 / derdin: der derdin MK2 // Anasın: Anasını AÖ2. Bu beyit M ve YK'de yok.

⁹⁹ ayru çok: ayrılıp MK1 / çeküp: çeken MK1, MK2 // Anasın: Ana YK. Bu beyit AÖ2'de yok.

¹⁰⁰ seyl: sil AÖ1, sel MK2, YK / olup: olur MK2 / açar-iken: açarken YK // Gelüben: Gelüp AÖ1, Gözüm AÖ2, Gözümüñ MK2 / yaşın: yaşımı AÖ1, yaşımı AÖ2. Bu beyit MK1'de yok.

¹⁰¹ Ben: Biz MK2.

SONUÇ

“Garîb’in İbn Abbas’tan Rivâyet Edilen Yûsuf u Zelihâ Hikâyesi” adlı mesnevinin, dil özelliklerinden hareketle Eski Anadolu Türkçesi döneminde kaleme alındığı anlaşılmaktadır.

Eser üzerinde ilk çalışmayı yapan Halide Cemile Dolu, eserin müellifini mesnevide geçen mahlas beyitlerinden hareketle “Garîb” olarak belirlemiştir. Dr. Ali CİN de eserde geçen beyitlerden hareketle üzerinde dil çalışması yaptığı bu metni, İbn Abbas’tan Rivâyet Edilen Yûsuf u Züleyhâ Hikâyesi şeklinde adlandırmıştır. Biz de tüm bu durumları göz önünde bulundurarak eserin adını “Garîb’in İbn Abbas’tan Rivâyet Edilen Yûsuf u Zelihâ Hikâyesi” olarak belirlemiş bulunmaktayız.

Eserin ilk etapta dört, ilerleyen safhalarda ayrıca üç nüshası daha belirlenmiştir. Çalışmamızın son aşamasında da Garîb’in Yûsuf u Züleyhâ’sı (Haz. Burcu KARAKAYA, Kırşehir 2012) adlı tezin ilgili bölümlerinde bahsi geçen ve kütüphane kayıtlarında ulaşabildiğimiz ayrıca üç nüshayı da edinerek bu nüshaların tamamı tenkitli metne dâhil edilmiştir. Bu nüshalar sadece kendilerinde bulunan ve ana şablon olarak aldığımız ÖÇ nüshasına toplamda 263’ü bulan beyit sayısı ile da ikmal ettiğimiz önemli olduğu görülen nüshalardır.

Esere ait nüshaların bazıları kütüphane kayıtlarına farklı bir müellifin adıyla kaydedilmiş, bazılarının ismi ise “müellifi meçhul Yûsuf u Zelihâ Kıssası” şeklinde belirtilmiştir. Daha uzun süreli ve ayrıntılı bir araştırma sonucunda eserin nüsha sayısının daha da artacağı muhtemeldir. Eserin tespit edebildiğimiz nüshalarının 18, 19 ve 20. yüzyılların istinsah tarihini taşıyor olması da bu ihtimali güçlendirmektedir.

Üzerinde çalıştığımız eserin, Yakub’un kardeşi Âs ile olan ilişkisini de anlatması bakımından Türk Edebiyatındaki Yûsuf u Zelihâ mesnevileri içinde, en güçlü iki eser olan Hamdi ve Taşlıcalı Yahya mesnevileriyle benzerliği dikkat çekmektedir. Yine zengin bir kelime hazinesine sahip olan bu eser önemli bir dil yadigârıdır. Eserde yer alan deyimler de bu durumu kanıtlar niteliktedir.

Edebiyatımızda Yûsuf u Zelihâ yazma geleneğinin bir rahlesini oluşturan bu eser ile müellif hattı nüshayı edinmemekle birlikte, elde ettiğimiz on nüsha ile 4402 beyitten oluşan yeni bir nüsha oluşturmuş bulunmaktayız.

KAYNAKÇA

- AKTAŞ, Hasan (2006),“*Abdurrahman Gubârî, Yûsuf u Zelihâ (İnceleme-Metin)*”,Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi SBE, Erzurum.
- ATEŞ, Ahmed (1940-1942),“*Metin Tenkidi Hakkında (Dasitân-ı tevârih-i mülûk-i âl-i Osman münasebeti ile)*”, İstanbul: Türkiyat Mecmuası I, c. VII-VIII. s. 253-267.
- AYAN, Gönül (2003),“*Gubari ve Yûsuf u Zelihâ Mesnevisi*”, *I.Akşehir Sempozyumu /Bildiri*”, Konya.
- _____ (2009),“*Anadolu Sahasında Yazılan Bazı “Yûsuf u Zelihâ” Mesnevilerinde Sebeb-i Telifler*”, Turkish Studies, International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, Volume 4/3.
- CİN, Ali (2010), “*Karışık Dilli Eserlerden Ali ’nin Yûsuf u Zelihâ Hikâyesi*”, Turkish Studies, Volume 5/1, s. 139-176.
- _____ (2004), “*Ali, Kıssa-i Yûsuf (H. 630 / M. 1233) Metin-İnceleme-Dizin*”, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi SBE, Ankara.
- _____ (2012),“*İbn Abbas ’tan Rivâyet Edilen Yûsuf u Zelihâ Hikâyesi*” Akdeniz Üniversitesi Yayınları, Antalya.
- ÇAVUŞOĞLU, Mehmed (1979), “*Yahya Bey, Yûsuf ve Zelihâ*”, İÜEF Yay. İstanbul.
- ÇETİN, Nurullah, “*Yeni Türk Şairinin Yûsuf ve Zelihâ Hikâyesi Duyarlığı*”, Ankara.
- _____ (2008),“*Roman Çözümleme Yöntemi*”, Öncü Kitap Yay., Ankara.
- DEMİR, Recep (2006), “*Hatâyî-i Tebrizî ve Mollâ Câmî’nin Yûsuf u Zelihâ Mesnevîleri Üzerinde Karşılaştırmalı Bir İnceleme*”, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi.
- DEMİREL, Mustafa (1979), “*Kemalpaşa-zâde’nin Yûsuf ve Zelihâ’sı ve Dil Hususiyetleri*”, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi SBE, İstanbul.
- DENİZ, Rasim (1998), “*Halil Oğlu Ali ’nin Yûsuf ve Zelihâ Kıssası*”, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Elazığ.
- DİLÇİN, Dehri (1946), “*Şeyyad Hamza, Yûsuf ve Zelihâ*”, İstanbul.
- Diyarbakırlı Ahmedî (2009), “*Yûsuf u Zelihâ (İnceleme-Metin-Dizin-Sözlük)*”, Hzl. İdris Kadioğlu, www.kulturturizm.gov.tr, Ankara.
- DOLU, Halide (1952), “*Yûsuf Hikâyesi Hakkında Birkaç Söz ve Bazı Türkçe Nüshalar*”, Türk Dili Ve Edebiyatı Dergisi, İstanbul.

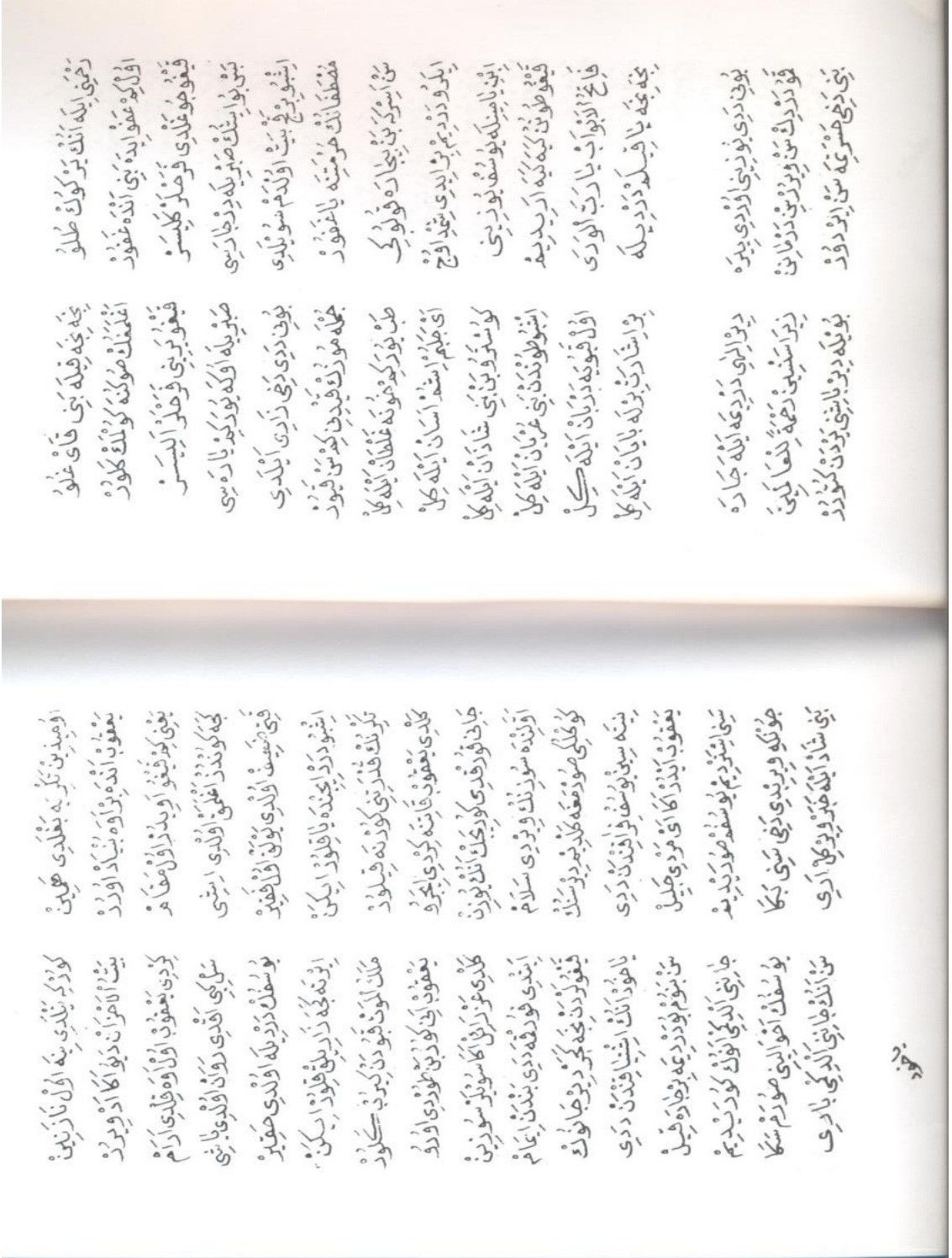
- ERTAYLAN, İ. Hikmet (1960), “*Yûsuf ile Zelihâ*”, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fak. Yay., İstanbul.
- GÖRE, Zehra (2009), “*Bilâl, Kıssa-i Yûsuf (İnceleme-Metin)*”, Öncü Kitap Yay. Ankara.
- İPEKTEN, Haluk (2004), “*Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*”, Dergâh Yayınları, İstanbul.
- KADIOĞLU, İdris (2009), “*Diyarbakırlı Ahmedî Yûsuf u Zelihâ*”, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- KANAR, Mehmet (2011), “*Eski Anadolu Türkçesi Sözlüğü*”, Say Yay., İstanbul.
- KARAHAN, Leyla (1994), “*Erzurumlu Darîr, Kıssa-i Yûsuf / Yûsuf u Zelihâ*”, TDK Yay. Ankara.
- KARAKAYA, Bahar (2012), “*Garîb’in Yusuf u Züleyha’sı (İnceleme- Tenkitli Metin-Dizin)*”, Ahi Evran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Kırşehir.
- KOCATÜRK, Vasfi Mahir (1944), “*Dukagîn-zâde Yahyâ Bey, Yûsuf ile Zelihâ*”, İstanbul.
- KÖKSAL, M. Fatih (2008), “*Metin Tamiri (Usul ve Esaslar, Uygulamalar ve Bazı Teklifler)*”, Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, S. 1, İstanbul, s. 169-190.
- _____ (2009), “*Metin Neşrinde Vezinle İlgili Problemler, Bazı Tespit ve Teklifler*”, Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, S. 3, İstanbul, s.63-86.
- _____ (2012), “*Metin Neşrinin Ana Esasları*”, TUBAR.
- KÖKTEKİN, Kazım (1994), “*Süle Fakih’in Yûsuf ve Zelihâ’sı (İnceleme-Metin-Dizin)*”, 2 Cilt, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi SBE, Erzurum.
- KÖPRÜLÜ, Fuat (2003), “*Türk Edebiyatı Tarihi*”, Akçağ Yayınları, Ankara.
- “*Kutsal Kitap*” Yeni Yaşam Yayınları, İstanbul, 2009.
- LEVEND, Ağâh Sırrı (1968), “*Hamdi’nin Yûsuf u Zelihâ’sı*”, Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten, Ankara, s. 173-211.
- _____ (1969), “*Kemal Paşa-zade’nin Yûsuf u Zelihâ’sı*”, Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten, Ankara, s. 251-281.
- _____ (1967), “*Divan Edebiyatında Hikâye*” TDAY-Belleten, Ankara, s.98.

- MAZIOĞLU, Hasibe (1999), “*Yûsuf u Zelihâ Yazarı Sulu Fakîh’in Adı Sorunu*”, Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten, C. I-II, S. 42, Ankara, s. 169-176.
- MUŞ, Zelihâ (2000), “*Arap ve Türk Edebiyatlarında “Yûsuf u Zelihâ” Hikâyelerinin Mukayesesi*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi SBE, İstanbul.
- ÖZÇAM, Çimen (1993), “*Şeyyâd Hamza’ nın Yûsuf u Zelihâ Adlı Eserinin Dil Özellikleri*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi SBE, Elazığ.
- PALA, İskender (2004), “*Ansiklopedik Dîvân Şiiri Sözlüğü*”, Kapı Yayınları, İstanbul.
- SÂMÎ, Şemseddin (2005), “*Kâmûs-ı Türkî*”, Çağrı Yayınları, 14. Baskı, İstanbul.
- ŞANLI, İsmet (2010), “*Molla Câmî’nin Yûsuf u Zelihâ’sının Bilinmeyen İki Türkçe Şerhi*”, Turkish Studies, Volume 5/1, s. 1328-1345.
- ŞENTÜRK, Ahmet Atillâ-Ahmet KARTAL (2006), “*Eski Türk Edebiyatı Tarihi*”, Dergâh Yay., İstanbul.
- TÜRKDOĞAN, Melike Gökcan (2008), “*Klasik Türk Edebiyatında Yûsuf u Zelihâ Mesnevileri Üzerine Mukayeseli Bir Çalışma*”, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi SBE, Erzurum.
- _____, “*Klâsik Türk Edebiyatında Kur’an Kıssalarını Konu Alan Mesneviler*”, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Sayı 3.
- ÜNVER, İsmail (1993), “*Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler*”, AÜDTCF Türkoloji Dergisi, C. XI, S.1, Ankara, s. 51-90.
- ÜST, Sibel (2007), “*Nahîfi’nin Yûsuf u Zelihâ Mesnevisi*”, Turkish Studies”, Volume 2/4, s. 823-957.
- YAPICI, Ali İhsan (2006), “*Ahmedî’nin Yûsuf u Zelihâ’sı*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi SBE, Aydın.
- www.diyaret.gov.tr/kuran/default.asp
- “*Yeni Tarama Sözlüğü*”, Düz. Cem, Dilçin, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1983.
- YILDIZ, Osman (2008), “*Yûsuf u Zelihâ*”, Akçağ Yay. Ankara.

EKLER

Tıpkı Basım Örnekleri

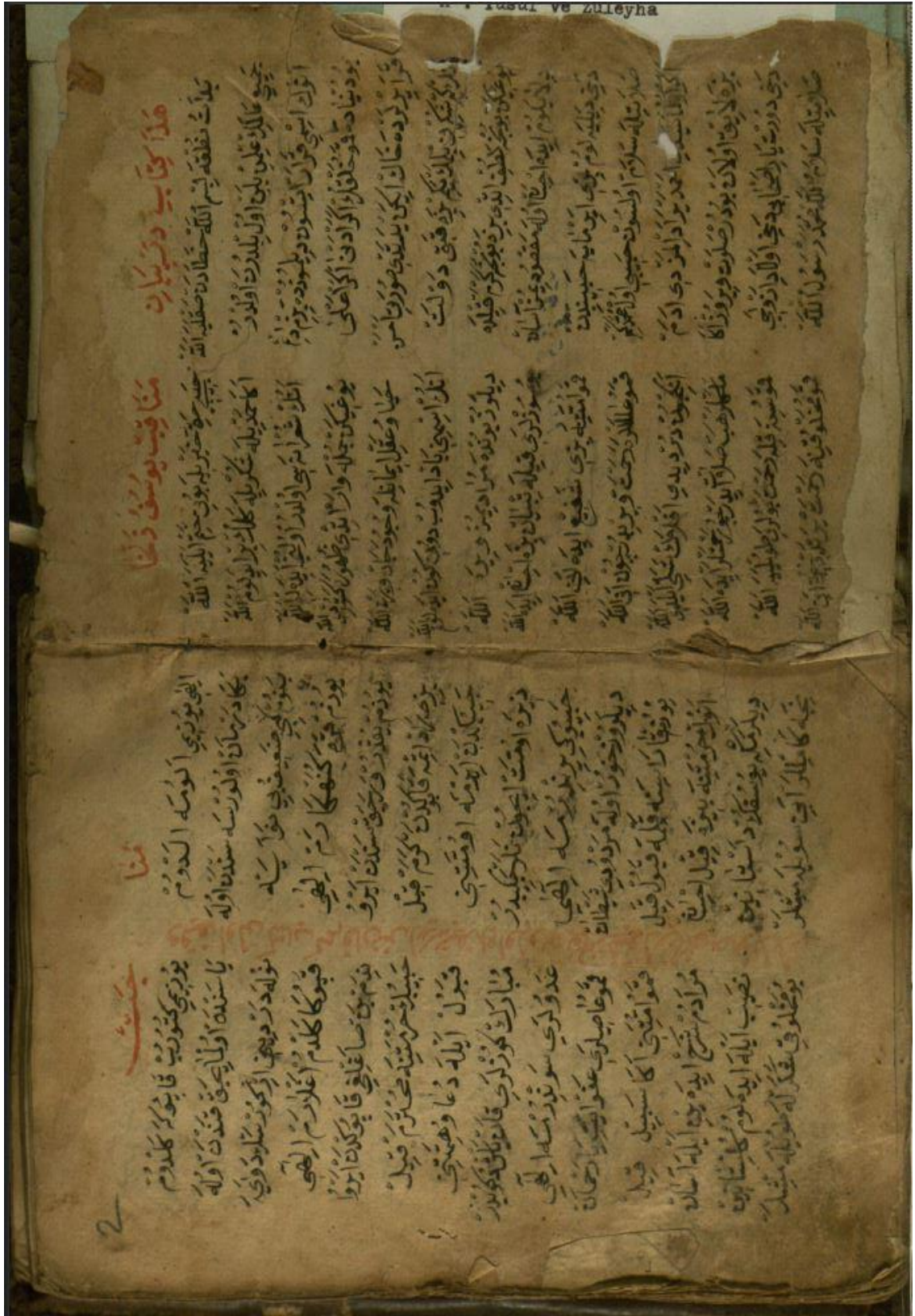
Ek 1:

ÖÇ Nüshasından Örnek (Bu nüsha Ali Cin neşrinden alınmıştır.)

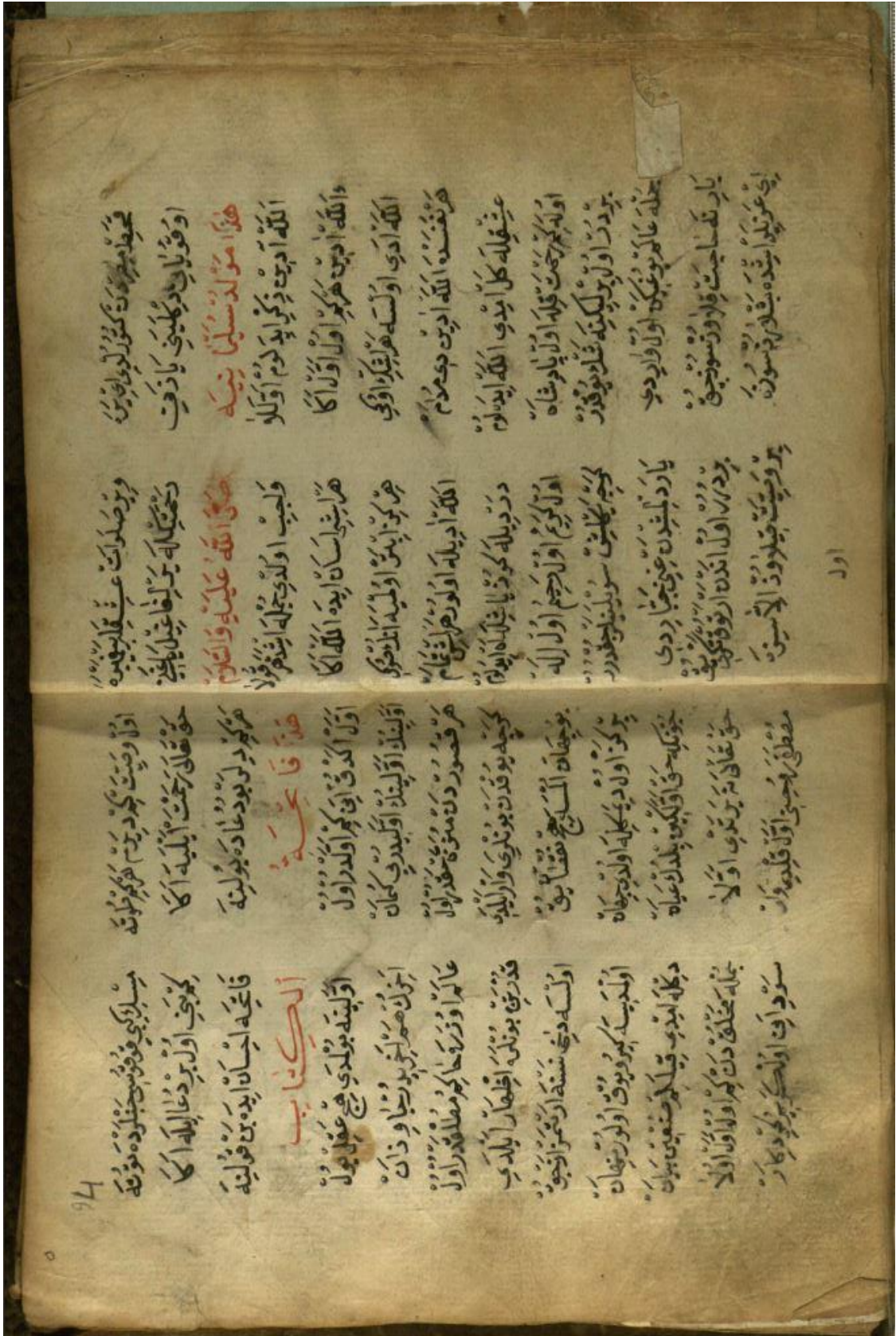
باهو دِيرِ عِيدَرَا اَوْلَا وَاَعْلَمُ نَوْمِ	سُوَيْلَهْ كِهَر شَا اَنَلَه بُو كُو عِلْمُ نِيْمَد	اَيِد بُو قَدَر سَكَا اَيْن سُو نِيْمَد	كِي دَم يَغُوِي مَسْرُو زَا بِي كَسَم
مَلَكُ الْمَوْتِ دَنْدِي يَغُوِي كِه دِيرِ	كُو دَم يَغُوِي بُو سَكِي دَرِي اَيِ بِي دَرِ	بُو قَدَر دِيرِ كِم اَوْ شِي بِي دَرِ سَكَا	يَغُوِي كِه اَبَرِ شُو رَسِي ن اَكَا
بِنَا اَنَك جَانِي دَرِي اَلْمَا دِيرِ	بَكَا اَمْر اَوْلَدِي اَيْن كُو رَصْدِيرِ	بُو يَنْ دَرِي كَنَدِي عَزْر اَيْن هَا كَان	فَلَدِي يَغُوِي اَوْلَا دَا دَه بُو رَمَا ن
نَكْرِي اَمْرِي لَه اَوْلَا م جَانِي كَرِي	جَانِي رَنْدَن اَبَر وَرَم سَنَكْرِي	سَجْدَه قَلَدِي بِيَه اَللَه اَوْلِي	فَدِي طَبْرَا ن اَوْ شُو نَه كُو دُو كُو بُو رِي
اَوْل بُو دُرَا اَوْل فِلُو رَه مَر بُو رَا شِي	كُو خَلَكِي طُو عَه بُو زَمِي ن اَيِ كِي شِي	اَعْلِي دَرِي بِيَه زَارِي اَلْمَلَكِي	بَا شَلَدِي بِيَه بُو سُو رِي سُو يَلَدِي
دِيرِ بِي دَرِ هَنُو دَرِ دِي اَوْ عِلَك سَنَك	اَعْلِي دَرِي اَوْلَه يَغُوِي جَانِي كَرِي	دَرِي اَيِ جَانِي جَانِي كُو زَم بُو رِي	يَا شِي اِي جِي نَدَه اَيْن يَا مِي نَدَه بُو رِي
بِن سَنَك اَوْ عِلَك جَانِي اَلْمَدِيرِ	جَانِي اَلْمَق قَضِي بِيَه بِن اَوْلَدِيرِ	كُو دُو كُو بُو رِي كُو دُو مَر اَوْلَدَم نِي دَم	سِي اَسِي وُ كَرِيَه كِي دَه بِي دَرِ
اَيِ بُو سُو رَم اَوَا رِي دَه بِي دَرِ سَكَا	دِكَلَه اَمَدِي بُو فُو لُق اَوْ رَعْل بَكَا	بُو رِي حَم سِي كُو دُو مَدَن اَوْلَم	طَبْرَا نَه كِي دَم سَكَا حَسُو ن قَلَم
كُو كَلَر اِي جِي نَدَه اَسِي دَم بُو حَسَبَر	كِي دُو سُو سَلْمَا نَدَر اَيِ نَه اَمَا ن	بُو يَلَه دَرِي اَعْلَر اَيِدِي اَوْل نِي	كَلَدِي اَوْ عِلَا نِي اَيِدِي اَيِ اِي ب
بَا دِي شَا اَوْلَقِي دِيرِ مَشَا كَر سُو كَرَا	خُو رِي طَلُو دَرِي بُو رَسِي دَرِ	بِيَه اَعْلَر سِي كُو دُو ك يَا شِي سِي	كُو دُو ك اِي لِي كِي مَن سَكَا دَم اَيِلَه كِي ن
بَا شِي نَه كِي دُو رِ مَصْعَدَن كَلَاه	سَلْمَن اَوْ رَمِي ن اَكَا قَا دِر اَلَه	اَوْلَدِي بُو رَسَف سِي غَمَه بِن بِيَه كِي ن	بِي دَرِي اِنِي دَرِي كُو دَم دِيَه كِي ن
بِي خَمَدِي قُو عَا كَه اَوْلَدُ طَلُو	اَمَدِي شَا اَوْل دَرِي اَيْن اَيْنَه يَغُوِي	اَحْرِي تَه كُو رَه سِي ن مَكْر اَحِن	بِي خَمَدِي بِي خُو ن اَوْلَه يِقَا ر سِي نِي يَانِي
يَغُوِي اَيْن اَسِي دَجَه سَنَكْر اَيِدَرِ	نَكِه غَمَه يَغُوِي رِي اَوَا دَرِ كِي دَرِ	يَغُوِي اَيْن دَرِ جِي نَدَن دِيرِ كَم	كِي دُو بُو رِي اَوْلَدَن بِيَه كُو دَم
دَرِي بِيَه عَزْر اَيِلَه سُو يَلَدِي	دَرِي اَوْلَك بُو رِي كُو دَه دُر دَرِي	بَكَا كُو سُو ر كُو دُو كُو بُو رِي نِي	اَسِي دَم سُو يَلَه بِي رِي سُو رِي نِي
بِي نَقِي شَه رَه اَيْن دِيرِ سَك كُو لَه	كُو خَلَك مَلَك يَغُوِي رِي بُو سَك كُو لَه	اَوْل جِي دَم اَكَا دُر دَرِ دَرِي هَرِي ن	بِي خُو ن بُو سُو رِي سُو يَلَدِي بَا ك بِي ن
مَلَكُ الْمَوْتِ يَغُوِي دَرِي اَيِ بِي دَرِ	نَكْرِي بُو رِي رَعْلِي بَكَا كُو دَه كِه دِيرِ	دَرِي اَسَلَدَن بِيَه مَو يَلَدِي بُو رِي ن	دَرِي اَسَلَدَن بُو دَم اَسِي وُ سُو رِي

AÖ1 Nüshasının İlk Vırağı

4

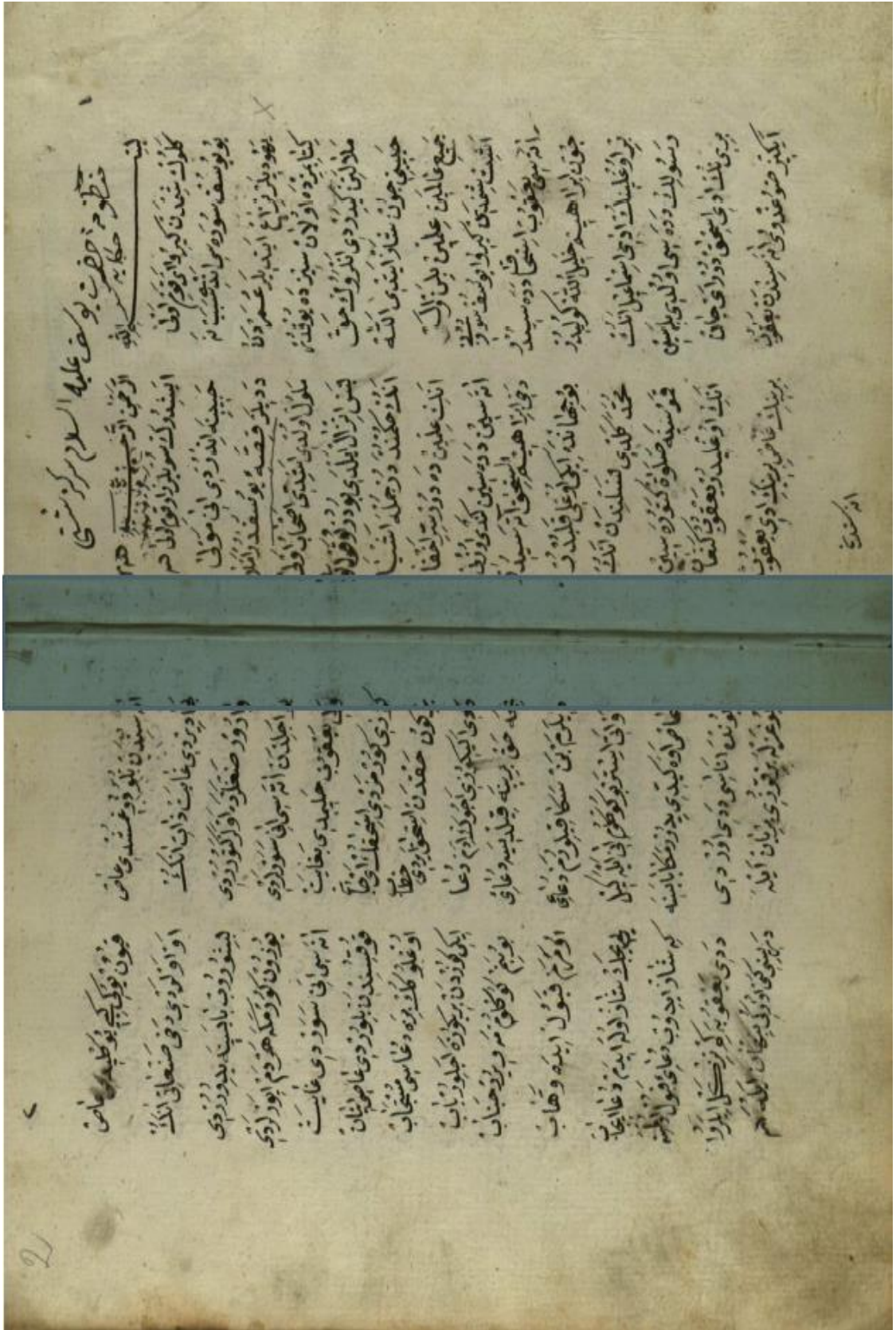
مسابراکي قوشونچي کوردن مؤنه
 کويچ اول بر دعالله اکا
 فاجحه احسان ايد بن قولينه
الصحاب
 اولينه بولدي هيچ عقل بول
 اترک صحران بو رستا و دان
 عالما و زور حاکم مطلق اول
 قدرين بونکده اظهار ايلدي
 اولکده دنجي سنه ارتمز اتجو
 اولديسه کور و بوز اولور سخان
 دکل ايدوب قباله مضغين بيان
 جنابه مختلف دن کور اول اول اول
 سوزون اولک بونکده بونکده

و بر صدکات عيش قلبه بويه
 دختلهاه سول غايله يا کي
حق الله عليه واتلوا
 واجب اولدي بيله اشغول
 هرايش اسکان ايد الله اکا
 هر کور ايش اوليه انا بونک
 الله اديله اولور هرايش غام
 در ديله کور يا غايله ايد
 اول کور اول حرم اول الله
 کور بيليش سول بيليش دور
 يار ديليدن عيني جبار دي
 بر د اول اول اندن ار و قور کور
 بر و صحت بيلور اول اسين

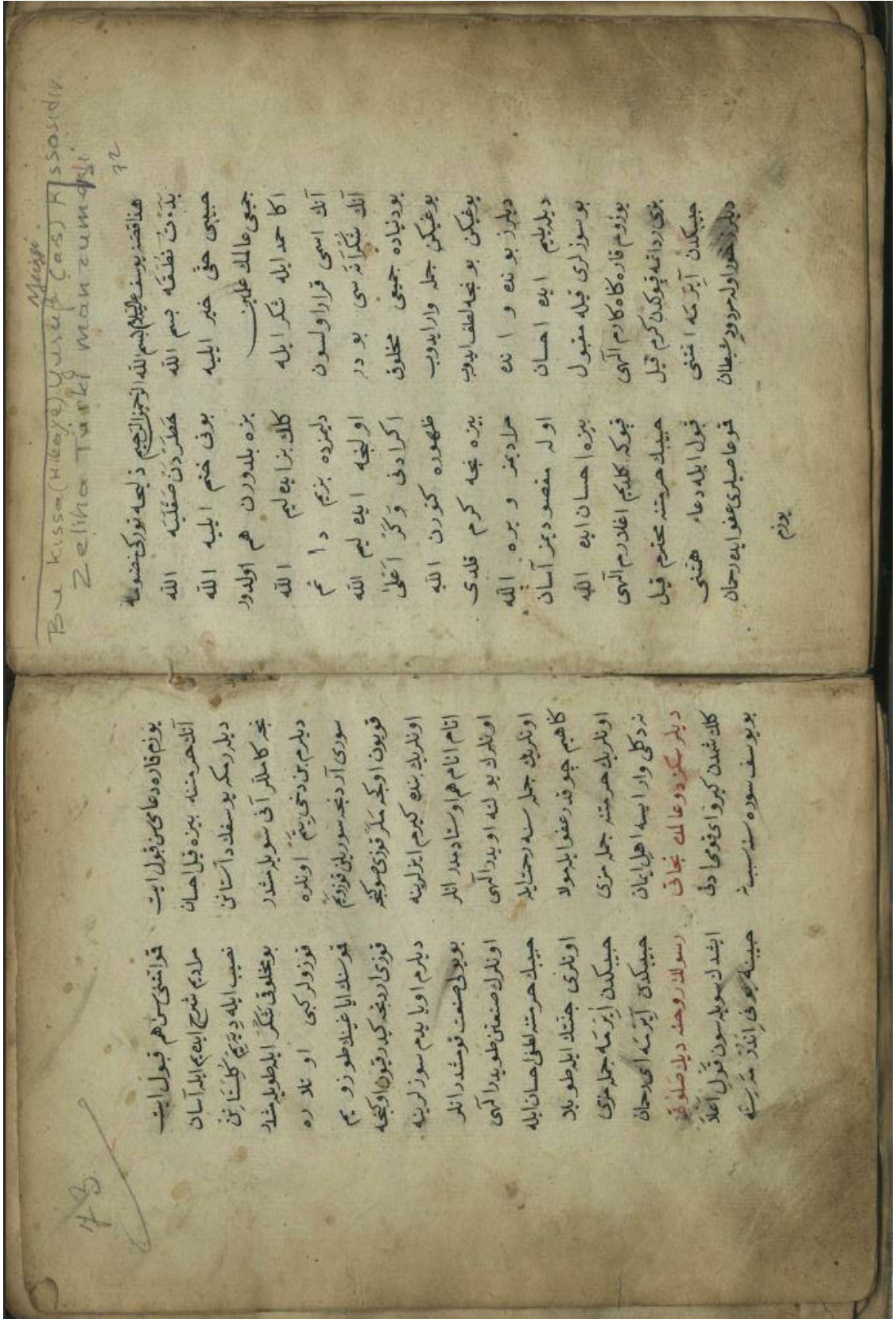
محمد امير کور کور لور اير
 او قور يار ديلکي ياز ف
هنا مولد نسبا نبيه
 الله اديبن و کور ايد لور اول
 والله اديبن هر کور اول اول اکا
 الله ادي اولسه هرايش اولي
 هر نفسده الله اديبن ده ملام
 عيشقه کل ايدوب الله ايد لور
 اوله کور رحمت قلبه اول يار و شاه
 بر د اول اول بولکده غله بونک
 حمله عاکر بونک اول اول و ر د
 يار تک سا حمت قور و سوز بونک
 اير عر يله اشغول بيلور سوز

اول

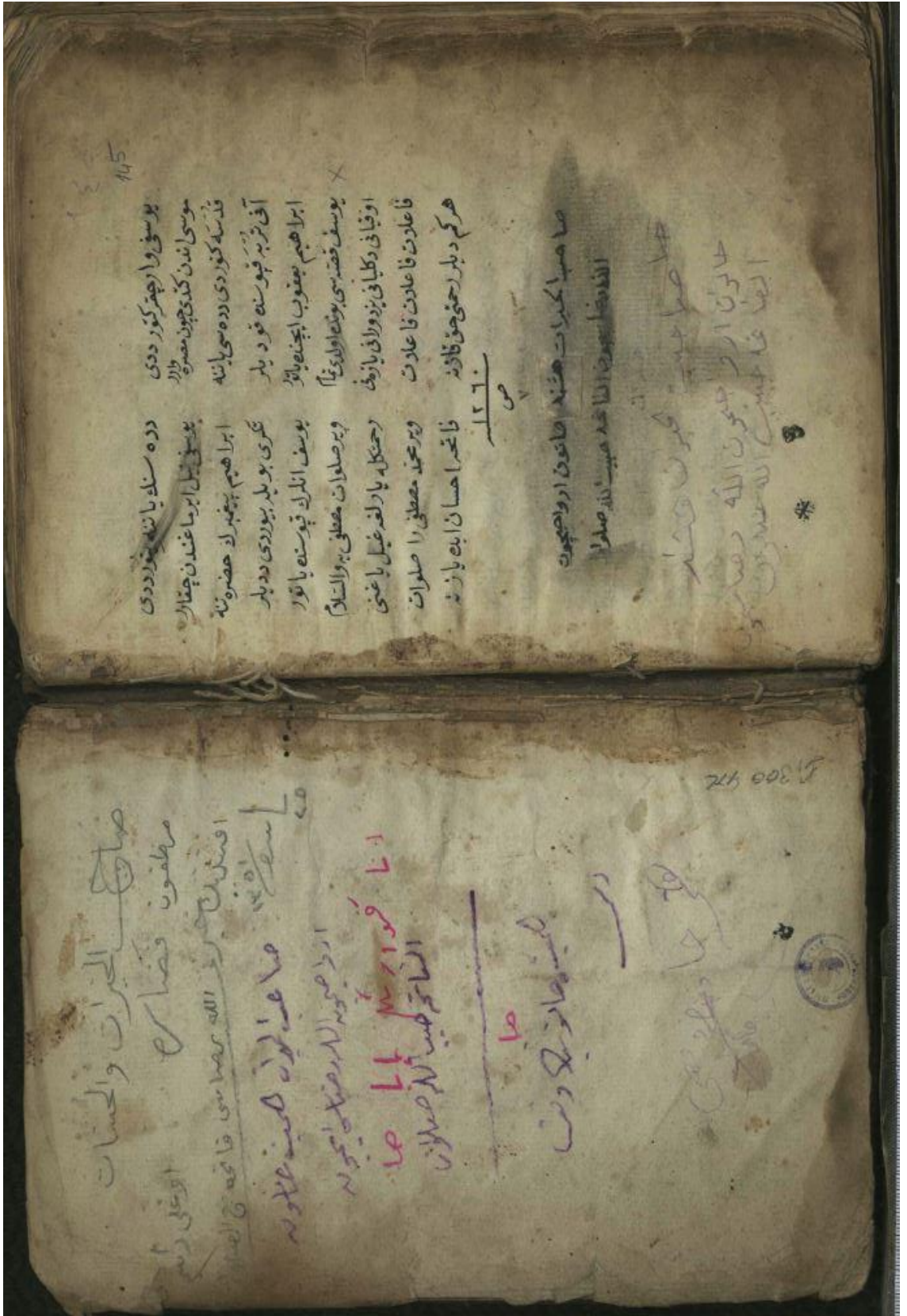

AÖ2 Nüshasının İlk Vırağı

MK1 Nüshasının İlk Vırağı

MK1 Nüshasının Son Varığı

MK2 Nüshasının İlk Vırağı

B Nüshasının İlk Varağı

بسم الله الرحمن الرحيم

کلدر و نغمه د کور و قوم اوقور
 بو یوسف سوسر سینه سبب نه
 ظهور و نگر نیاغ ادری غمزه
 کلدر بوزده و لار ز سیزده یوسف
 ملا این کور دی اکر ک حشر
 قوسیه چو شادان اوقور اکر
 جمعی عالم غلین یاق اول
 ایش ادری سینه یوسف سوز
 اناسی چمن سناق و سینه
 چون ابراهیم خلیل الله کلور
 بر او غا و نیاغ ادری سبب اول
 رسول الله سینه اولور بلالین
 بر نیاز ادری سناق و نیاغ جان

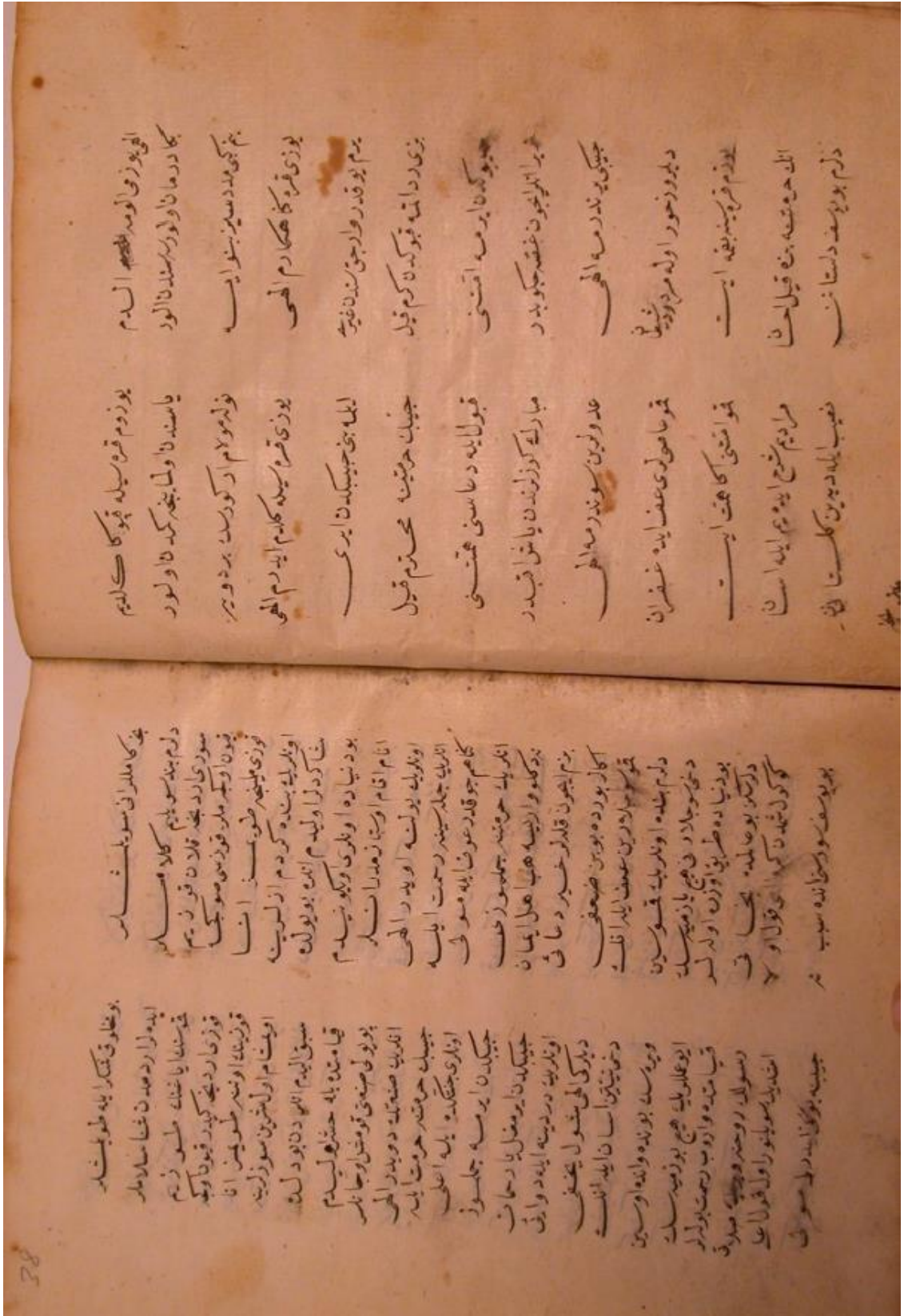
آتشد ک سول اول اول قول اوقور
 حسیبته بو ادری ادری موی
 دردی که قصه یوسف اولور
 ملول اولور ایش اصحاب اولور
 پس انزال ادری بو در قول اوقور
 اولور حکمته و ز هب خجده ایش
 اولور حکمته و ز هب خجده ایش
 اناسین راه سینه هم که در زین
 دخی ابراهیم سناق ادر سید
 بو دنیا راه ادری اولور اولور
 حجاب کلور سینه ادری اولور
 قوسیه اصوات کلور سینه
 اولور غا و نیاغ ادری سبب

بسم

بو اولور دهر چو کور کور خوش
 کما سلام و یونین سول کلور
 دردی که یوسف اولور کلور
 چو سناق اولور سول کلور
 چون که یوسف اولور سول
 اولور بار کور کور ایش
 کور اید کور کور هم فایده
 دردی که کور کور حال کور
 دردی که کور کور یوسف بقار
 فایله اولور یوسف و کور
 یوسف اولور اولور سول کلور
 یوسف اولور اولور یوسف کلور
 دردی که کور کور اولور کلور
 بو یوسف کور کور کور کلور
 ادری که کور کور کور کلور

که ظهور و نغمه د کور و قوم
 آتشد ک سول اول اول قول
 یازیلور اولور اوقور سبب اولور
 اکر یوسف اولور کلور
 عقیبتنه کور کور کور کلور
 نیدین ادری ادری یوسف بقار
 سوز کور دخی ایش و یوسف
 یازیم ادری کلور کور کلور
 کور اید کور کور کور ایش
 راضی اولور ایش ایش ایش
 بی یوسف کور کور ایش
 ادری عقیبه اولور کور کلور
 اولور ایش ایش سوز کور کلور
 ادری کور کور کور کلور
 ایش ایش ایش ایش ایش

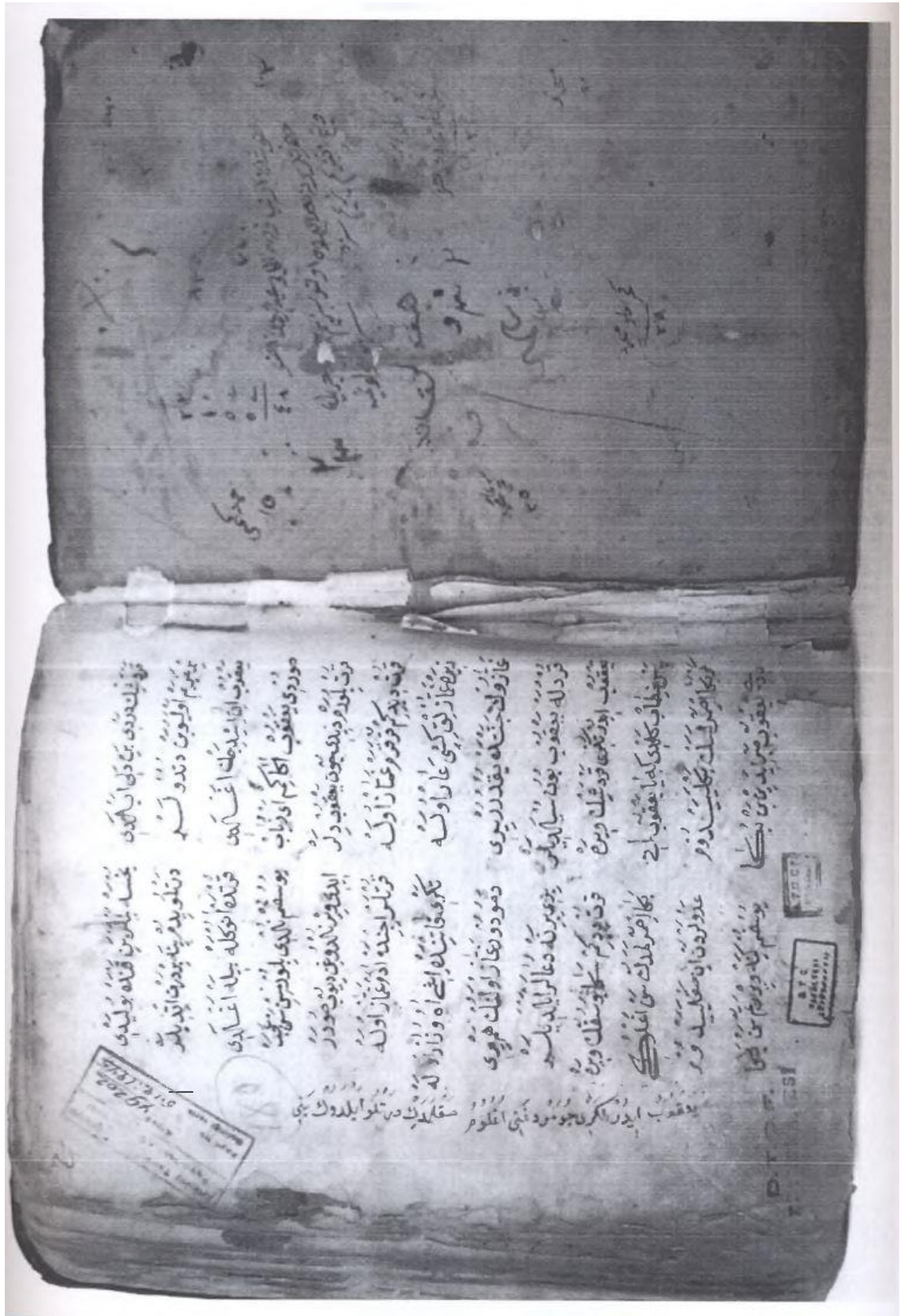
M Nüshasının İlk Varığı

YK Nüshasının İlk Varacağı

Ek 13:

DTCF Nüshasının İlk Vırağı

DTCF Nüshasının Son Varağı

ÖZGEÇMİŞ

29.03.1987 tarihinde Sinop İli'nin Ayancık İlçesi'nde doğdu. İlk ve orta öğrenimimi Ayancık Ağaçlı Köyü İlkokulu'nda; lise öğrenimimi ise Ayancık Anadolu Lisesi'nde tamamladı. 2006 yılında Sakarya Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü kazandı ve bu bölümden 01.06.2010 tarihinde fakülte üçüncüsü ve bölüm üçüncüsü olarak mezun oldu. 20.09.2010- 15.05.2011 tarihleri arasında Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde Pedagojik Formasyon eğitimini tamamladı. 06.07.2012 tarihinden beri Aksaray Üniversitesi'nde Türk Dili Okutmanı olarak görev yapmaktadır.